

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA HUMANISTIČNE ŠTUDIJE

DOKTORSKA DISERTACIJA

**OPIS GOVORA KOPRIVE NA KRASU
NA OSNOVI DIALEKTOLOŠKEGA KORPUSA**

Klara Šumenjak

Mentorica: doc. dr. Jožica Škofic

Somentorica: izr. prof. dr. Vesna Mikolič

Študijski program: Slovenistika

Koper, 2013

IZJAVA O AVTORSTVU

Študent/-ka **KLARA ŠUMENJAK**, z vpisno številko **92093014**, vpisan/-a na študijski program **DOKTORSKI ŠTUDIJSKI PROGRAM 3. STOPNJE SLOVENISTIKA**, rojen/-a **6. 1. 1982** v kraju **KOPER**, sem avtor/-ica

- seminarske naloge
- seminarskega dela
- zaključnega seminarskega dela
- diplomskega dela
- magistrskega dela
- doktorske disertacije**

z naslovom: **OPIS GOVORA KOPRIVE NA KRASU NA OSNOVI DIALEKTOLOŠKEGA KORPUSA.**

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela;
- sem poskrbel/-a, da so dela in mnenja drugih avtorjev/-ic, ki jih uporabljam v delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem pridobil/-a vsa potrebna dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo in sem to tudi jasno zapisal/-a v predloženem delu;
- se zavedam, da je plagiatorstvo - predstavljanje tujih del kot mojih lastnih kaznivo po zakonu (Zakon o avtorstvu in sorodnih pravicah, Ur. l. RS št. 16/07 – UPB3);
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na UP FHŠ;
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko dela (velja za dela, za katera je elektronska oblika posebej zahtevana).

V Kopru, dne **15. 4. 2013**

Podpis avtorja/-ice: _____

Zahvala

Neprecenljive podpore in pomoči pri nastajanju doktorske disertacije ne bodo mogle nikoli odtehtati besede, zato želim z zahvalo preprosto pokazati svojo iskreno hvaležnost vsem, ki so – vsak po svojih močeh – pripomogli k celoviti podobi pričujočega dela.

Najprej bi se rada zahvalila svojim staršem, noni in Mateju, ki so mi vedno brezpogojno stali ob strani in me podpirali pri mojih odločitvah.

Za pomoč se zahvaljujem tudi sodelavkam in predstojniku na Inštitutu za jezikoslovne študije UP ZRS, predvsem Tini za konstruktivne in domiselne nasvete, somentorici dr. Vesni Mikolič pa za smiselne predloge.

Doktorska disertacija ne bi mogla nastati brez dr. Jerneja Vičiča, ki je uresničil vse moje želje pri gradnji korpusa GOKO. Zahvaljujem se tudi prijateljici Maji za pravni nasvet, prijateljci Janji za pomoč pri interpretaciji zgodovinskih virov, sodelavcem ZRC SAZU, predvsem dr. Mateju Šekliju za pomoč pri oblikovanju fonološkega opisa in analizi glagola, bratu Aljoši za tehnično podporo, dr. Ani Beguš za nasvete in za prevod izvlečka ter mag. Vladki Tucovič za strokovno pomoč.

Velik del zasluge za nastanek doktorske disertacije gre vsem mojim informantom in informantkam ter vsem vaščanom in vaščankam Koprive, brez katerih ne bi mogla izvesti raziskave. Hvala Anici in Bruni, da sta mi bili vedno na voljo za dodatna vprašanja in pojasnila.

Največja zahvala pa gre moji mentorici, dr. Jožici Škofic, ki je z mano nesebično delila svoje znanje in veliko svojega časa, me neprestano usmerjala in spodbujala pri nastajanju disertacije ter s svojim predanim in sistematičnim načinom dela v meni vzbujala zanimanje in krepila mojo ljubezen do dialektološkega raziskovanja.

IZVLEČEK: Opis govora Koprive na Krasu na osnovi dialektološkega korpusa

Doktorska disertacija *Opis govora Koprive na Krasu na osnovi dialektološkega korpusa* je interdisciplinarno delo, ki povezuje korpusno jezikoslovje in dialektologijo ter skuša ugotoviti, kako se ti dve področji lahko združujeta. Sestavljena je iz treh delov.

Prvi del je teoretičen in najprej sistematično prikaže pregled svetovnih in slovenskih korpusov in utemeljuje potrebo po nastanku dialektološkega korpusa. Nato so predstavljena teoretična izhodišča za gradnjo korpusa (določitev vrste in obsega korpusa, način demografskega vzorčenja, identifikacija enote analize posnetka, zapisovanje besedil, izbira in raba ločil ter velikih in malih začetnic v besedilih in označevanje neverbalnih dogodkov). Predstavljena so tudi teoretična izhodišča za terensko raziskavo (izbira informanta in način zbiranja gradiva).

Drugi del je sestavljen iz jezikoslovne analize zbranega narečnega gradiva na vseh jezikovnih ravneh. Glasoslovne značilnosti govora Koprive na Krasu so predstavljene v obliki fonološkega opisa (tj. s fonološkim sistemom, distribucijo in izvorom fonemov). Oblikoslovna ravnina zajema analizo posameznih besednih vrst in njihovih pregibnih vzorcev (samostalniško besedo, pridevniško besedo, glagol, prislov, povedkovnik, predlog, vezniško besedo, členek in medmet). Skladenjska ravnina obravnava zgolj besedni red v samostalniških besednih zvezah in naslonskem nizu. Leksikalna ravnina je prikazana v obliki diferencialnega slovarja, ki je nastal na podlagi narečnega gradiva, zbranega v korpusu GOKO, dopoljenega z usmerjeno vprašalnico.

Tretji del doktorske disertacije pa je dejanska realizacija prvega slovenskega dialektološkega korpusa – GOKO (Govorni korpus Koprive na Krasu), ki je dostopen na <http://jt.upr.si/GOKO/>.

Ključne besede: jezikoslovje, dialektologija, primorska narečna skupina, kraško narečje, koprivski govor, fonološki opis, narečno oblikoslovje, narečna skladnja, diferencialni slovar, korpusno jezikoslovje, korpus, govorni korpus, dialektološki korpus, narečni korpus, GOKO, Kopriva na Krasu

ABSTRACT: Dialectological description of the speech of Kopriva on the basis of a dialectological corpus

The doctoral dissertation *Dialectological description of the speech of Kopriva on the basis of a dialectological corpus* is an interdisciplinary work that brings together corpus linguistics and dialectology, and tries to examine how these two areas can be integrated. It consists of three parts.

The first, theoretical, part presents a systematic overview of Slovene and foreign-language corpora, and justifies the need for the compilation of the dialectological corpus. Then, the theoretical bases for the compilation of the corpus are presented (definition of the type and size of the corpus, methods of demographic sampling, identification of an unit of analysis, transcription of the recorded spoken texts, selection and use of punctuation and capitals in the text, and annotation of non-verbal events). Also presented are the theoretical foundations for the field study (selection of respondents and methods for collecting the material).

The second part presents the linguistic analysis of the collected dialectological material at all language planes. The phonological features of speech of Kopriva, a village in the Slovene Karst, are presented with a phonological description (i.e. the phonological system, the distribution and the source of phonemes). The morphological analysis of every individual plane analyses the material in terms of parts of speech and their inflection patterns (noun, adjective, verb, adverb, predicative, preposition, particle and interjection). The syntactic analysis deals only with the word order in noun phrases and clitic clusters. The lexical plane is presented with a differential dictionary, compiled on the basis of the dialectological material, included in the GOKO corpus, and supplemented by a focused questionnaire.

The third part of the dissertation is the actual GOKO corpus (Kopriva Speech Corpus, available at <http://jt.upr.si/GOKO/>) which represents the first Slovene dialectological corpus.

Keywords: linguistics, dialectology, Karst dialect, Kopriva speech, phonological description, dialectal morphology, dialectal syntax, differential dictionary, corpus linguistics, corpus, speech corpus, dialectological corpus, dialect corpus, GOKO, Kopriva na Krasu, the Primorska dialect group

KAZALO

IZVLEČEK.....	1
ABSTRACT.....	2
1 UVOD.....	12
2 NAMEN IN METODE DOKTORSKE DISERTACIJE.....	15
2.1 OBLIKOVANJE NAČEL GRADNJE DIALEKTOLOŠKEGA KORPUSA.....	15
2.2 IZDELAVA DIALEKTOLOŠKEGA KORPUSA GOKO	16
2.3 ZBIRANJE NAREČNEGA GRADIVA IN PREPIS.....	17
2.4 OPIS GOVORA KOPRIVE NA KRASU NA IZBRANIH JEZIKOVNIH RAVNINAH	17
3 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA IN HIPOTEZE DISERTACIJE	18
3.1 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA.....	18
3.1.1 O KORPUSNEM PRISTOPU	18
3.1.2 O GOVORU KOPRIVE	18
3.2 HIPOTEZE DOKTORSKE DISERTACIJE	18
3.2.1 O KORPUSNEM PRISTOPU	18
3.2.2 O GOVORU KOPRIVE	19
4 O KORPUSNEM PRISTOPU	20
4.1 ZGODOVINA KORPUSNEGA JEZIKOSLOVJA V SVETU.....	22
4.2 PREGLED SVETOVNIH KORPUSOV	23
4.3 SLOVENSKO KORPUSNO JEZIKOSLOVJE	24
4.3.1 REFERENČNI KORPUSI.....	24
4.3.2 SPECIALIZIRANI KORPUSI.....	25
4.3.3 VZPOREDNI KORPUSI.....	25
4.3.4 GOVORNI KORPUSI.....	26
4.3.4.1 Referenčni govorni korpus slovenskega jezika GOS	26
5 DIALEKTOLOŠKI KORPUS GOKO	29
5.1 ZAKAJ DIALEKTOLOŠKI KORPUS?	29
5.2 DIALEKTOLOŠKI KORPUS GOKO	32
5.2.1 NAČELA GRADNJE DIALEKTOLOŠKEGA KORPUSA GOKO.....	33
5.2.1.1 Izhodišča za gradnjo korpusa	34
5.2.1.1.1 Obseg korpusa	34
5.2.1.1.2 Demografsko vzorčenje	34

5.2.1.1.3 Posnetki	35
5.2.1.1.3.1 Enota analize.....	36
5.2.1.1.3.2 Raba ločil ter velikih in malih začetnic.....	36
5.2.1.1.3.3 Kontekst.....	38
5.2.1.1.3.4 Označevanje neverbalnih dogodkov	40
5.2.1.2 Zapis besedil v korpusu.....	40
5.2.1.2.1 Orodja za transkribiranje zvočnih posnetkov	40
5.2.1.2.2 Transkripcija.....	41
5.2.1.2.2.1 Prekodiranje in izguba podatkov	42
5.2.1.2.2.2 Prilagajanje zapisa korpusnemu pristopu	43
5.2.1.2.2.3 Smernice za transkripcijo goko	44
5.2.1.2.2.3.1 Komentirani primeri transkripcije besedila v korpusu.....	45
5.2.1.2.2.4 ZRCola	48
5.2.1.2.2.4.1 Primer delovanja ZRCole	49
5.2.1.2.2.5 Možnosti zapisovalnih/prepisovalnih napak	52
5.2.1.3 Označevanje korpusa	53
5.2.1.3.1 Razlagalne transkripcijske oznake.....	54
5.2.1.3.2 Diskurzne oznake.....	56
5.2.1.3.3 Avtomatizirano oblikoskladenjsko označevanje	60
5.2.1.3.4 Označevanje lokacije/geografskega izvora besedil	66
5.2.1.3.5 Spletni vmesnik	68
5.2.2 IZHODIŠČA ZA TERENSKO DELO	69
5.2.2.1 Izbira informantov	69
5.2.2.1.1 Seznam informantov in informatorjev	70
5.2.2.2 Zbiranje gradiva.....	70
5.2.2.2.1 Zbiranje gradiva po vprašalnici	71
5.2.2.2.2 Zbiranje narečnih besedil	74
5.2.2.2.3 Uporaba snemalnika na terenu	75
5.2.2.3 Pravna podlaga za gradnjo korpusa	76
5.2.2.3.1 Avtorske pravice.....	76
5.2.2.3.2 Varovanje osebnih podatkov	77
6 KOPRIVA NA KRASU – PREDSTAVITEV KRAJA	79
7 GOVOR KOPRIVE NA KRASU	85
7.1 GLASOSLOVJE	87

7.1.1 INVENTAR	87
7.1.1.1 Samoglasniki	87
7.1.1.2 Soglasniki	88
7.1.1.3 Prozodija	89
7.1.2 DISTRIBUCIJA	89
7.1.2.1 Samoglasniki	89
7.1.2.2 Soglasniki	89
7.1.3 IZVOR	90
7.1.3.1 Samoglasniki	90
7.1.3.2 Soglasniki	96
7.1.3.3 Naglas	98
7.1.4 IZGUBA GLASOV	99
7.1.4.1 Samoglasniki	99
7.1.4.2 Soglasniki	100
7.1.6 POVZETEK POGLAVJA	101
7.2 OBLIKOSLOVJE.....	102
7.2.1 SAMOSTALNIŠKA BESEDA.....	103
7.2.1.1 Samostalnik	103
7.2.1.1.1 Spol	103
7.2.1.1.2 Število	103
7.2.1.1.3 Sklon	104
7.2.1.1.3.1 MOŠKA SKLANJATEV	104
7.2.1.1.3.1.1 PRVA MOŠKA SKLANJATEV	104
7.2.1.1.3.1.1.1 Ednina	104
7.2.1.1.3.1.1.2 Množina	108
7.2.1.1.3.1.1.3 Dvojina	110
7.2.1.1.3.1.1.4 Premene	111
7.2.1.1.3.1.1.4.1 Premene v osnovi	111
7.2.1.1.3.1.1.5 Naglas	112
7.2.1.1.3.1.1.5.1 Nepremični na osnovi	112
7.2.1.1.3.1.1.5.2 Premični na osnovi	113
7.2.1.1.3.1.1.5.3 Končniški	113
7.2.1.1.3.1.1.5.4 Mešani	113
7.2.1.1.3.1.1.6 Primerjava s slovenskim knjižnim jezikom (SKJ)	114

7.2.1.1.3.1.2 DRUGA MOŠKA SKLANJATEV	115
7.2.1.1.3.2 ŽENSKA SKLANJATEV	116
7.2.1.1.3.2.1 PRVA ŽENSKA SKLANJATEV.....	116
7.2.1.1.3.2.1.1 Ednina.....	116
7.2.1.1.3.2.1.2 Množina.....	120
7.2.1.1.3.2.1.3 Dvojina	122
7.2.1.1.3.2.1.4 Premene	123
7.2.1.1.3.2.1.4.1 Premene v osnovi	123
7.2.1.1.3.2.1.4.2 Premene v končnici	123
7.2.1.1.3.2.1.5 Naglas	124
7.2.1.1.3.2.2 DRUGA ŽENSKA SKLANJATEV	124
7.2.1.1.3.2.2.1 Ednina.....	125
7.2.1.1.3.2.2.2 Množina.....	126
7.2.1.1.3.2.2.3 Dvojina	127
7.2.1.1.3.2.2.4 Premene	127
7.2.1.1.3.2.2.4.1 Premene v osnovi	127
7.2.1.1.3.2.2.5 Naglas	128
7.2.1.1.3.2.2.6 Primerjava s slovenskim knjižnim jezikom (SKJ).....	128
7.2.1.1.3.3 SREDNJA SKLANJATEV	131
7.2.1.1.3.3.1 Ednina.....	131
7.2.1.1.3.3.2 Množina.....	133
7.2.1.1.3.3.3 Dvojina	135
7.2.1.1.3.3.4 Premene	135
7.2.1.1.3.3.4.1 Premene v osnovi.....	135
7.2.1.1.3.3.5 Naglas.....	136
7.2.1.1.3.3.6 Primerjava s slovenskim knjižnim jezikom (SKJ).....	137
7.2.1.2 Samostalniški zaimek.....	138
7.2.1.2.1 Osebni zaimki	138
7.2.1.2.1.1 Ednina.....	138
7.2.1.2.1.2 Množina.....	138
7.2.1.2.1.3 Dvojina	139
7.2.1.2.1.4 Reduplikacija osebnega zaimka.....	139
7.2.1.2.2 Vprašalna zaimka.....	139
7.2.1.2.2.1 Sklanjatveni vzorec po SLA	140

7.2.1.2.3 Oziralna zaimka	140
7.2.1.2.4 Poljubnostna, nedoločna in mnogostni zaimki	141
7.2.1.2.5 Nikalna zaimka	141
7.2.1.2.6 Totalna zaimka	142
7.2.2 PRIDEVNIŠKA BESEDA.....	143
7.2.2.1 Pridevnik	143
7.2.2.1.1 Sklanjatev	143
7.2.2.1.1.1 Ednina.....	144
7.2.2.1.1.1.1 Sklanjatev pridevnika <i>dober</i> po zapisu koprivskega govora za SLA .	144
7.2.2.1.1.2 Množina.....	145
7.2.2.1.1.2.1 Sklanjatev pridevnika <i>dober</i> po zapisu koprivskega govora za SLA .	145
7.2.2.1.1.3 Dvojina	145
7.2.2.1.2 Določna in nedoločna oblika	146
7.2.2.1.3 Stopnjevanje pridevnikov.....	147
7.2.2.1.4 Naglas.....	147
7.2.2.2 Števniki	148
7.2.2.2.1 Glavni števniki.....	148
7.2.2.2.2 Vrstilni števniki	149
7.2.2.3 Pridevniški zaimki	149
7.2.2.3.1 Lastnostni zaimki.....	149
7.2.2.3.2 Vrstni zaimki	150
Sklanjaten vzorec ednine po zapisu koprivskega govora za SLA	150
Sklanjaten vzorec množine po zapisu koprivskega govora za SLA	150
Oziralni zaimki.....	151
7.2.2.3.3 Svojlilni zaimki.....	151
7.2.2.3.4 Količinski zaimki.....	152
7.2.3 GLAGOL	154
7.2.3.1 Glagolske oblike	154
7.2.3.1.1 Glagoli na knj. <i>-ati -am</i> , kopr. <i>-ət/-'at -əm/-'am</i>	156
7.2.3.1.2 Glagoli na knj. <i>-eti -im</i> , kopr. <i>-ət/-ət -əm/-'im</i>	157
7.2.3.1.3 Glagoli na knj. <i>-iti -im</i> , kopr. <i>-ət/-ət/-t -əm/-'im</i>	158
7.2.3.1.4 Glagoli na knj. <i>-ati -im</i> , kopr. <i>-at/ət -əm/-im/-'im</i>	160
7.2.3.1.5 Glagoli na knj. <i>-ovati -ujem</i> , kopr. <i>-avət -avəm</i>	161
7.2.3.1.6 Glagoli na knj. <i>-niti -nem</i> , kopr. <i>-ənt -nəm</i>	162

7.2.3.1.7	Glagoli na knj. <i>-ati -em</i> , kopr. <i>-ət -əm</i>	163
7.2.3.1.8	Glagoli na knj. <i>-eti -em</i> , kopr. <i>-ət/-t -əm/-em</i>	164
7.2.3.1.9	Glagoli na knj. <i>-ti -nem</i> , kopr. <i>-nt -nəm</i>	165
7.2.3.1.10	Glagoli na knj. <i>-C-ti -C-em</i> , kopr. <i>-C-ət/-C-t -C-əm</i>	166
7.2.3.1.11	Glagoli na knj. <i>-V-ti -V-jem/-V-nem</i> , kopr. <i>-V-t -V-jəm</i>	167
7.2.3.1.12	Brezpriponski in drugi glagoli (knj. <i>-ti -m</i> , kopr. <i>-t -m</i>).....	168
7.2.3.2	Naglas	169
7.2.3.3	Čas	170
7.2.3.3.1	Sedanjik.....	170
7.2.3.3.2	Prihodnjik	170
7.2.3.3.3	Preteklik	171
7.2.3.3.4	Predpreteklik.....	171
7.2.3.4	Oseba.....	172
7.2.3.5	Število	172
7.2.3.6	Spol	172
7.2.3.7	Glagolski vid	172
7.2.3.8	Glagolski način	173
7.2.3.9	Glagolski naklon.....	174
7.2.3.10	Glagolske posebnosti	175
7.2.3.10.1	Izražanje poklica	175
7.2.3.10.2	Glagola <i>morati</i> in <i>moči</i>	175
7.2.4	PRISLOV	176
7.2.4.1	Okoliščinski prislovi	176
7.2.4.1.1	Prostorski.....	176
7.2.4.1.2	Časovni.....	177
7.2.4.2	Svojstvenostni prislovi.....	177
7.2.4.2.1	Lastnostni	177
7.2.4.2.2	Količine in mere	178
7.2.4.3	Prislovi vzroka in dopustnosti	178
7.2.5	POVEDKOVNIK	179
7.2.6	PREDLOG	181
7.2.7	VEZNIŠKA BESEDA	186
7.2.7.1	Priredne vezniške zveze	186
7.2.7.1.1	Vezalno razmerje: <i>jin</i> 'in', <i>pa</i> 'pa'.....	186

7.2.7.1.2 Stopnjevalno razmerje.....	186
7.2.7.1.4 Protivno razmerje.....	187
7.2.7.1.5 Vzročno razmerje.....	187
7.2.7.1.6 Pojasnjevalno razmerje	188
7.2.7.1.7 Sklepno (posledično) razmerje	188
7.2.7.2 Podredne vezniške zveze.....	188
7.2.7.2.1 Osebkov odvisnik	188
7.2.7.2.2 Povedkov odvisnik.....	188
7.2.7.2.3 Predmetni odvisnik	189
7.2.7.2.4 Krajevni odvisnik.....	189
7.2.7.2.5 Časovni odvisnik	189
7.2.7.2.6 Načinovni odvisnik	189
7.2.7.2.7 Primerjalni odvisnik.....	190
7.2.7.2.8 Posledični odvisnik.....	190
7.2.7.2.9 Pogojni odvisnik	190
7.2.7.2.10 Dopustnostni odvisnik.....	190
7.2.7.2.11 Vzročni odvisnik.....	191
7.2.7.2.12 Namerni odvisnik.....	191
7.2.7.2.13 Prilastkov odvisnik.....	191
7.2.7.3 Vezniške posebnosti – večpomenskost veznikov	192
7.2.7.3.1 Vloga <i>in</i> v koprivskem govoru	192
7.2.7.3.1.1 <i>In</i> kot članek	193
7.2.7.3.1.2 <i>In</i> kot veznik	195
7.2.7.3.1.3 Kopičenje veznikov.....	197
7.2.7.3.2 Veznik <i>pa</i>	199
7.2.7.3.2.1 <i>Pa</i> kot članek	199
7.2.7.3.2.2 <i>Pa</i> kot veznik	199
7.2.7.3.3 Vezniki <i>ko, kar, ki</i> s knjižnim ustreznikom <i>ko</i>	200
7.2.7.3.4 Veznika <i>kamor, ki</i> s knjižnim ustreznikom <i>kjer</i>	201
7.2.7.3.5 Veznika <i>ki, ko</i> s knjižnim ustreznikom <i>ker</i>	202
7.2.7.3.6 Vezniki <i>ko, kot, kakor</i> s knjižnim ustreznikom <i>kot</i>	203
7.2.7.3.7 Veznika <i>ki, ko</i> s knjižnima ustreznikoma <i>ki</i> in <i>kar</i>	203
7.2.7.3.8 Veznik <i>ki</i> s knjižnim ustreznikom <i>kateri</i>	204
7.2.7.3.9 Veznik <i>kako (ko)</i> s knjižnim ustreznikom <i>kako</i>	204

7.2.7.3.10 Veznika <i>ki, kje</i> s knjižnim ustreznikom <i>kje</i>	205
7.2.8 ČLENEK	207
7.2.8.1 Navezovalni členki	207
7.2.8.2 Naklonski členki	208
7.2.8.3 Poudarni členek	210
7.2.9 MEDMET	212
7.3 SKLADNJA	215
7.3.1 OBRAVNAVANA TEMA	215
7.3.2 BESEDNI RED	215
7.3.2.1 Besednoredno pravilo v samostalniški besedni zvezi.....	216
7.3.2.1.1 Izražanje lastnosti	217
7.3.2.1.2 Izražanje vrste.....	217
7.3.2.1.3 Izražanje svojine	220
7.3.2.2 Mesto naslonk v povedi	220
7.3.2.3 Posebnosti glede položaja glagola v izreku	222
7.3.3 SKLEP	224
7.4 DIFERENCIALNI SLOVAR GOVORA KOPRIVE	225
7.4.1 UVOD.....	225
7.4.1.1 SESTAVA DIFERENCIALNEGA SLOVARJA	225
7.4.1.1.1 Glava	226
7.4.1.1.2 Zaglavje.....	227
7.4.1.1.3 Pomenskorazlagalni razdelek	227
7.4.1.1.4 Ponazarjalni razdelek	227
7.4.1.1.5 Vodilka.....	228
7.4.1.1.6 Kazalka.....	228
7.4.1.1.7 Komentar	228
7.4.1.2 PRIMER.....	228
7.4.1.3 SEZNAM KRAJŠAV IN OZNAČEVALNIKOV V SLOVARJU	229
7.4.1.4 ZNAKI IN SIMBOLI	230
7.4.2 DIFERENCIALNI SLOVAR	231
8 PREDNOSTI IN POMANJKLJIVOSTI KORPUSNEGA PRISTOPA PRI ANALIZI NAREČJA	248
8.1 PREDNOSTI.....	248
8.1.1 OHRANJANJE IN ŠIROKA DOSTOPNOST GRADIVA.....	248

8.1.2 ISKANJE PO GRADIVU	248
8.1.3 PERSONALIZIRANOST KORPUSA	249
8.2 POMANJKLJIVOSTI	250
8.2.1 NAPAKE PRI KORPUSNI ANALIZI	250
6.2.1.1 Zamenjava besedne vrste	250
8.2.1.2 Zamenjava sklona in/ali števila	250
8.2.1.3 Zamenjava spola	251
8.2.2 TEHNIČNE TEŽAVE	252
8.2.3 ZAMUDNOST PREPISOVANJA	253
8.2.4 ODVISNOST OD STROKOVNJAKA ZA IT	253
8.3 MOŽNOSTI IN OMEJITVE KORPUSNE ANALIZE NA POSAMEZNIH JEZIKOVNIH RAVNINAH	254
8.3.1 GLASOSLOVJE	254
8.3.2 OBLIKOSLOVJE	254
8.3.3 SKLADNJA	256
8.3.4 BESEDOSLOVJE	257
9 SKLEP	258
9.1 URESNIČITEV ZASTAVLJENIH CILJEV	258
9.2 HIPOTEZE IN GLAVNE UGOTOVITVE DISERTACIJE	259
9.2.1 O KORPUSNEM PRISTOPU	259
9.2.2 O GOVORU KOPRIVE	260
9.3 MOŽNOSTI ZA NADALJNJE RAZISKOVANJE	261
10 LITERATURA	263
PRILOGE	275
PRILOGA 1: GRADIVO, PRIDOBLJENO Z VPRAŠALNICAMI	275
1.1 Usmerjena vprašalnica GOKO	275
2.2 Vprašalnica za Slovenski lingvistični atlas (SLA)	280
2.3 Vprašalnica za Narečni atlas slovenske Istre in Krasa (NASIK)	280
PRILOGA 2: NAREČNA BESEDILA IZ KORPUSA GOKO	283
2.1 BESEDILA GOVORCA 1	283
2.2 BESEDILA GOVORCA 2	297
2.3 BESEDILA GOVORCA 3	316
2.4 BESEDILA GOVORCA 4	330
2.5 BESEDILA GOVORCA 5	344
2.6 BESEDILA GOVORCA 6	357

1 UVOD

Doktorska disertacija *Opis govora Koprive na Krasu* na osnovi dialektološkega korpusa je interdisciplinarno delo, ki povezuje korpusno jezikoslovje in dialektologijo. Sestavljena je iz treh delov: na začetku so predstavljena teoretična izhodišča za gradnjo korpusa in teoretična izhodišča za dialektološko raziskavo. Sledi jezikoslovna analiza zbranega narečnega gradiva na vseh jezikovnih ravneh. Na spletu pa je predstavljen tudi prvi dialektološki korpus GOKO (Govorni korpus Koprive na Krasu), ki je dostopen na <http://jt.upr.si/GOKO/>.

Velik izziv je bil povezati raziskovanje govornega jezika oz. dialektologijo in korpusno jezikoslovje, saj tega (v Sloveniji) ni počel še nihče,¹ v tujini pa je taka praksa tudi še precej redka (prim. Nordijski dialektološki korpus,² korpus IviE, ki vsebuje 9 urbanih govorov britanske angleščine,³ Helsinški korpus britanskih angleških narečij »*Helsinki Corpus of British English Dialects*«⁴). Čeprav je govorni jezik primaren in govorno sporazumevanje veliko pogostejše od pisnega, so tako pri nas kot v svetu najprej nastajali korpusi zapisanih besedil.

V Sloveniji se je z govornimi korpusi najpodrobneje ukvarjala Jana Zemljarič Miklavčič in do pred kratkim je bila edino obsežnejše delo, nastalo na podobno temo, njena monografija iz leta 2008, *Govorni korpusi* (predelana doktorska disertacija, v okviru katere je postavila načela za gradnjo govornega korpusa slovenščine). Leta 2011 pa je izšla monografija o prvem slovenskem govornem korpusu, *Slovenski govorni korpus Gos*, Darinke Verdonik in Ane Zwiter Vitez. Ti dve monografiji sta bili tudi izhodišče za pričujočo doktorsko disertacijo in nastanek *Govornega korpusa Koprive na Krasu* (GOKO), saj so načela gradnje govornega in dialektološkega korpusa zelo podobna.

Disertacija prinaša novo razsežnost v raziskovanju narečij s pomočjo korpusnega jezikoslovja, saj specifičnega dialektološkega korpusa še nimamo, zato bo disertacija lahko temelj nadaljnjim raziskavam in gradnji dialektoloških korpusov. Dialektološki korpus ne bo pomemben samo za dialektologijo, ampak je njegova

¹ Karmen Kenda Jež je leta 2007 na konferenci Slovenska narečja med sistemom in rabo predstavila prispevek *Kako do slovenskega narečnega korpusa*, vendar je objavljen le povzetek (Kenda Jež, 2007, 16–17).

² Več o korpusu na <http://www.tekstlab.uio.no/nota/scandiasyn/index.html>.

³ Več o korpusu na <http://www.phon.ox.ac.uk/files/apps/TViE/>.

⁴ Več o korpusu na <http://www.helsinki.fi/varieng/CoRD/corpora/Dialects/index.html>.

uporabnost usmerjena tudi v razvoj jezikovnih tehnologij in orodij, ki jih je moral razviti strokovnjak za informacijske tehnologije (IT), da je korpus lahko nastal.

Prednost korpusa GOKO in korpusnega pristopa nasploh je, da lahko nastaja in se spreminja sinhrono, zato nudi boljši vpogled v dejansko rabo jezika. Je jezikovno (tj. krajevnogovorno) reprezentativen in ponuja tudi možnost statistične obdelave podatkov (npr. informacije o tem, kateri veznik je najpogostejši, s katero besedo se najpogosteje veže določena beseda, koliko odstotkov besed je izposojenk itd.). Korpusni pristop pa bo tudi spodbudil seznanjanje z elektronskim korpusnim formatom in njegovimi prednostmi, kot je npr. izbirno in ukazno iskanje, iskanje po kolokacijah, iskanje po neposrednem kontekstu besede in številne ostale možnosti, ki jih korpus ponuja.

Prvi dialektološki korpus naj bi postal vzorec za podobne jezikovne korpuse. Oblikovanje teoretskih izhodišč in urejanje diferencialnega slovarja na temeljih korpusne leksikografije bosta pomembno prispevali k slovenski dialektologiji. Rezultate bodo lahko uporabili tako dialektologi kot širša javnost, saj je korpus zaradi treh nivojev prepisa prilagojen široki ciljni publiki (od strokovnjakov do laikov).

Strokovnjaki (dialektologi in jezikoslovci) bodo lahko s pomočjo natančnega fonetičnega zapisa zbranega gradiva in lažjega (elektronskega) iskanja po le-tem dobili boljši vpogled v še ne dovolj raziskano kraško narečje. Lahko bodo opravili primerjalno analizo narečnega besedja, njegove tvorjenosti in načina oz. izvora prevzemanja, lahko bodo primerjali glasoslovne značilnosti, oblikoslovne paradigme in skladenjske vzorce. Tak korpus lahko jezikoslovcem predstavlja tudi zanimiv vir za raznolike pristope k analizi diskurza, predvsem govorjenega jezika. Tudi za širšo, nejezikoslovno javnost bo prostodostopni dialektološki korpus pomenil možnost neposrednega seznanjanja s koprivskim govorom, predvsem z njegovimi leksikalnimi in glasoslovnimi posebnostmi – tako bo lahko zanimiv tudi za potencialne obiskovalce Koprive, ki bi npr. želeli vedeti, kako se v Koprivi čemu reče.

Korpus pa je lahko zanimiv tudi za vede, kot sta npr. zgodovinopisje ali etnologija, saj jim lahko ponudi zanimiva izhodišča za raziskovanje kulturne dediščine. Nekatere uporabnike bo tako morda zanimala predvsem vsebina zbranih in zapisanih pripovedi, npr. podatki o tem, kako se je nekoč živelo v Koprivi, kako je bilo med vojno, s čim so se Koprivci preživljali ipd.

Predvsem za Koprivce pa bo korpus zagotovo pomenil pomemben način ohranjanja njihove (jezikovne) kulturne dediščine. Z njim bo trajno ohranjenih tudi precej zanimivih informacij, ki bodo morda v prihodnosti zanimive bodisi za Koprivce bodisi za njihove potomce, ki bodo želeli izvedeti kaj več o svojih koreninah in življenju svojih prednikov.

Ne nazadnje pa bo tak korpus lahko služil izobraževanju, saj bodo študenti dialektologije teoretične podatke o kraškem narečju lahko preverili tudi na avtentičnih posnetkih koprivskega govora.⁵ Opis in razčlemba koprivskega govora, analiziranega na osnovi govornega korpusa avtentičnih zvočnih posnetkov ter korpusa prepisov kot statistično relevantne zbirke različnih govorjenih besedil, bo namreč predstavljal pomemben jezikovni vir za raziskave s področja dialektologije.

⁵ Krajši posnetki branih narečnih besedil so na kasetah dostopni v zbirki T. Logarja *Slovenska narečja*, ki poleg opisa posameznih narečij vsebuje tudi transkripcijo teh besedil.

2 NAMEN IN METODE DOKTORSKE DISERTACIJE

Glavni cilji doktorske disertacije so štirje:

- a) oblikovanje načel gradnje dialektološkega korpusa,
- b) izdelava dialektološkega korpusa GOKO,
- c) zbiranje narečnega gradiva in njegov zapis v treh različicah,
- č) opis govora Koprive na Krasu na izbranih jezikovnih ravninah.

2.1 OBLIKOVANJE NAČEL GRADNJE DIALEKTOLOŠKEGA KORPUSA

Pri oblikovanju načel gradnje korpusov je treba sestaviti »okvirni načrt gradnje, ki zajema tako jezikoslovne kot nejezikoslovne premisleke in odločitve ter tudi razmislek o povsem tehničnih rešitvah« (Gorjanc in Logar, 2007, 673–674). V izhodišču lahko načrt strnemo v sledeče sklope (Gorjanc in Logar, 2007, 674 po Atkins idr., 1992, 2):

- I. specifikacija korpusa in njegova oblika,
- II. strojna in programska oprema,
- III. zajem besedil in označevanje korpusnih dokumentov,
- IV. procesiranje zbranega gradiva,
- V. končna oblikovanost korpusa in povratne informacije v zvezi z njim.

Sestavljanju okvirnega načrta sledi posvet s strokovnjakom za IT in nato izdelava natančnih smernic za izdelavo korpusa GOKO.

2.2 IZDELAVA DIALEKTOLOŠKEGA KORPUSA GOKO⁶

Za realizacijo modela korpusa je poskrbel strokovnjak za IT dr. Jernej Vičič,⁷ ki se je z gradnjo korpusov že ukvarjal, saj je izdelal orodje za analizo korpusa turističnih besedil TURK v okviru projekta *Večjezični korpus turističnih besedil – informacijski vir in analitična baza slovenske naravne in kulturne dediščine* (TURK),⁸ dostopnega na spletni strani <http://jt.upr.si/turk/>. J. Vičič se ukvarja tudi s strojnimi prevajanjem, kar je prav tako pomembno za korpus GOKO, ki poleg fonetičnega prepisa vsebuje tudi poenostavljeni prepis in poknjženo obliko zapisa, kar je bilo izhodišče za gradnjo diferencialnega slovarja koprivskega govora. Po določitvi smernic za izdelavo korpusa so bile oblikovane klasifikacijske oznake korpusa:

- a) spol (m. ali ž.) informanta,
- b) starost informanta,
- c) leto snemanja zbranega gradiva,
- č) izobrazba informanta,
- d) poklic informanta,
- e) podatek o tem, ali je morebitni mož/žena informanta iz druge vasi.

Ko so bila besedila zapisana in označena skladno z dogovorom o označevanju, jih je skupaj z zvočnimi posnetki prevzel strokovnjak za IT, katerega naloge so bile:

- postavitev strežnika,
- izdelava standardiziranega nabora oznak na podlagi TEI-P5,⁹
- označevanje besedil s standardnimi oznakami,
- izdelava orodij za predelavo gradiv,
- sinhronizacija besedil in posnetkov,
- izdelava spletnega vmesnika,

⁶ Sredstva za izdelavo dialektološkega korpusa mi je kot mladi raziskovalki namenila Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije.

⁷ V članku Šumenjak, Vičič, 2012 so predstavljena nekatera načela gradnje korpusa GOKO. Nekoliko prirejen članek je vključen v doktorsko disertacijo. Poglavji *Označevanje lokacije/geografskega izvora besedil* in *Spletni vmesnik* je v celoti napisal dr. Vičič, medtem ko sem poglavji *ZRCola* in *Označevanje* večinoma napisala sama.

⁸ Nosilka projekta dr. Vesna Mikolič, več na <http://www.zrs.upr.si/>.

⁹ Text Encoding Initiative (TEI) je bila iniciativa za izdelavo standardnega zapisa besedil in priporočil o njegovem obsegu, strukturi, vsebini in načinu izdelave.

- izdelava spletnega iskalnika na osnovi OpenCWB,
- izdelava pilotnega sistema,
- nalaganje vsebin na strežnik,
- izdelava produkcijskega sistema.

2.3 ZBIRANJE NAREČNEGA GRADIVA IN PREPIS

Poleg dobre metodologije za gradnjo korpusa potrebujemo tudi reprezentativno gradivo, ki bo vključeno v korpus. Namen raziskave je bil med drugim zbrati vsaj 10.000 besed, ki se jih lahko vključi v korpus. Zato sem na terenu izbrala ustrezne narečne informante in posnela njihov govor. Zbrano gradivo sem zapisala na tri načine:

- a) fonetični prepis,
- b) poenostavljeni prepis,
- c) poknjžena oblika zapisa.¹⁰

2.4 OPIS GOVORA KOPRIVE NA KRASU NA IZBRANIH JEZIKOVNIH RAVNINAH

- a) na glasoslovni ravnini: razvoj dolgega in kratkega vokalizma ter ohranjenost kolikostnih nasprotij, naglasni premiki, stopnja morfologizacije ali posplošitve naglasa, tonemskost/netonemskost;
- b) na oblikoslovni ravnini: pregibnostne značilnosti samostalnikov (npr. poznavanje vseh treh slovničnih spolov in števil) in pridevnikov (npr. stopnjevanje), spreganje glagolov, stava zaimkov ipd.;
- c) na skladenjski ravnini: značilnosti govorjenega narečja glede besednega reda, glagolske vezave, oblikovanja povedi in daljšega besedila ipd., raba veznikov, predlogov ipd.;
- d) na leksikalni ravnini: izdelava diferencialnega slovarja koprivskega govora, izvor besed (katere so prevzete besede in od kod so prišle).

¹⁰ Korpus je namreč namenjen čim širši javnosti, ne zanemarja pa potreb zahtevnejših raziskovalcev (predvsem dialektologov).

3 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA IN HIPOTEZE DISERTACIJE

3.1 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

3.1.1 O KORPUSNEM PRISTOPU

- Kako zgraditi prvi dialektološki korpus?
- Kako transkribirati zbrano gradivo, da bo zadostilo potrebam širše ciljne skupine?
- Kakšna naj bo velikost korpusa, da bo reprezentativen za izbrani govor?
- Kako delo s korpusom lahko olajša in precizira analiziranje zbranega gradiva?
- Katere vrste jezikoslovne analize korpus sploh omogoča ter katere je kljub pomoči tehnologije še vedno treba opraviti s tradicionalnimi jezikoslovnimi metodami?¹¹

3.1.2 O GOVORU KOPRIVE

- Katere so glasoslovne značilnosti govora Koprive na Krasu?
- Katere so oblikoslovne značilnosti govora Koprive na Krasu?
- Katere so skladenjske značilnosti govora Koprive na Krasu?
- Katere so leksikalne značilnosti govora Koprive na Krasu?

3.2 HIPOTEZE DOKTORSKE DISERTACIJE

3.2.1 O KORPUSNEM PRISTOPU

- Delo z dialektološkim korpusom bo olajšalo analiziranje zbranega gradiva na vseh jezikovnih ravneh.
- Korpusna metoda bo omogočila statistično preverljive podatke.
- Dialektološki korpus ne bo omogočal razlage posameznih jezikovnih pojavov, ampak predvsem olajšal pojasnjevanje njihove distribucije in rabe.

¹¹ Kot tradicionalne jezikoslovne/dialektološke metode pojmem jezikoslovne/dialektološke raziskave, ki niso nastale na podlagi korpusne analize.

3.2.2 O GOVORU KOPRIVE

- Koprivski govor je kraški govor na meji z notranjskim narečjem in je kot tak pomemben za natančnejšo razmejitev obeh narečij v tem prostoru. Predpostavljamo, da ima govor tipične značilnosti kraškega narečja z nekaterimi prvinami notranjskega narečja.
- O pripadnosti koprivskega govora kraškemu narečju lahko sklepamo na podlagi distribucijskih značilnosti fonemov (vključno s prozodijo) ter njihovega izvora.
- Tudi značilnosti na oblikoslovni in skladenjski ravnini vpenjajo koprivski govor v kraško narečje primorske narečne skupine.
- V koprivskem govoru se uporabljajo tako romanske kot germanske izposojenke, ki so posledica stika kraških ljudi z romanskim in germanskim svetom (zaradi družbenozgodovinskih okoliščin predvidevamo več izposojenk romanskega izvora).

4 O KORPUSNEM PRISTOPU

Korpusno jezikoslovje je študij in opis jezika na podlagi empiričnega gradiva, ki vključuje tudi oblikovanje metodologije za gradnjo korpusov in njihovo dejansko gradnjo. *Korpusni jezikoslovec* pa je raziskovalec, »ki načrtuje gradnjo korpusa ali pa svoje jezikoslovne študije razvija na podlagi raziskav korpusa, v kombinaciji z drugimi jezikoslovnimi vejami« (Zemljarič Miklavčič, 2011, 1). *Korpus* je termin, ki je današnji pomen dobil šele pred nekaj desetletji.

V slovenskem jezikoslovju je danes uveljavljena predvsem Gorjančeva (2005, 7) definicija korpusa, ki je »računalniška zbirka besedil oz. delov besedil, zbranih po enotnih kriterijih za namene različnih, predvsem jezikoslovnih raziskav«. Poleg tega Gorjanc še ugotavlja, da gre »pri terminu *korpus* /.../ za elektronske, torej računalniško berljive besedilne zbirke, ki so (a) enovite, (b) notranje strukturirane in (c) standardno označene glede na namen samega korpusa v skladu z obstoječimi standardi za njihovo gradnjo«.

Prednost korpusov, ki so se začeli razvijati v zadnjih tridesetih letih, je v tem, da so uporabni tako za jezikoslovne kot nejezikoslovne študije. Poleg tega pa novi pristopi k analizam omogočajo širše in globlje razumevanje jezika. Korpusni pristop vnaša v analizo jezika večjo verodostojnost, saj »velik obseg načrtno zbranega gradiva namreč omogoča izpostavitve v jeziku tipičnega in zmanjšuje možnost interpretiranja le obrobnega kot temeljnega« (Gorjanc, 2005, 7). Dodana vrednost korpusov je tudi v tem, da »so v jezikoslovno delo vnesli besedilno gradivo, ki je količinsko in kakovostno absolutno preseglo predračunalniške gradivne zbirke, hkrati pa pokazalo omejitve in izpostavilo pomanjkljivosti slednjih« (Gorjanc, 2005, 7).

Čeprav je korpusni pristop v jezikoslovju priznan, ga ne razumejo vsi raziskovalci na enak način. Jana Zemljarič Miklavčič (2011, 18–19) o korpusnem pristopu in njegovi interpretaciji piše:

V evropskem jezikoslovju je v zadnjem desetletju postala »razširjena navada, da se rezultate jezikoslovnih analiz zavaruje s sklicevanjem na korpusnojezikoslovne postopke« (Teubert 1999; V: Gorjanc in Krek 2005, 103). Pozornost raziskovalcev je posvečena vprašanju, kako lahko s korpusi in njihovo analizo podpremo klasično jezikoslovje – »strukturalistično jezikoslovje se podkrepljuje s korpusnimi podatki« (Teubert 1999, prav tam) – pogled, ki korpusno jezikoslovje vidi samo kot metodo raziskovanja, ne pa kot samostojno jezikoslovno vedo z lastnim teoretičnim izhodiščem. Nasprotno mnenje je, da se korpus sicer lahko

uporablja kot izhodišče za gradnjo nove jezikovne teorije (Tognini-Bonelli, 2001, 65). V primerih, ko se korpus uporablja za potrditev hipotez in jezikovnih opisov, ki so mnogo starejši od samih korpusov, je to t. i. *delni korpusni pristop* (Gorjanc 2005; V: Gorjanc in Krek 2005, 185). *Popolni korpusni pristop* pa narekuje uporabo korpusa neodvisno od uveljavljenih jezikoslovnih teorij in interpretacij; pri tovrstnem razumevanju korpusnega jezikoslovja »opazovanje jezikovnih podatkov vodi v oblikovanje hipotez, nadalje v posploševanje in nazadnje v oblikovanje teoretičnih stališč oz. trditev« (Tognini-Bonelli, 2001, 85). Vloga jezikoslovca v tem procesu je izjemnega pomena: v vseh fazah sodeluje s svojim znanjem, izkušnjami in zmožnostjo interpretiranja (Tognini-Bonelli, prav tam). Podobna je definicija pravega korpusnega pristopa pri Teubertu (V: Gorjanc in Krek 2005, 105): »Korpusno jezikoslovje širi naše jezikoslovno znanje s tem, da kombinira tri postopke: identifikacijo jezikovnih podatkov v korpusu, korelacijo jezikovnih podatkov s pomočjo statističnih metod in na koncu (intelektualno) interpretacijo rezultatov.«

Menim, da lahko korpusni pristop olajša in podpre tradicionalno metodo dialektološkega raziskovanja, torej razumem korpusno jezikoslovje kot metodo raziskovanja, ne pa kot samostojno jezikoslovno vedo, saj na njegovi podlagi ne bo mogoče izoblikovati nove jezikovne teorije. Pomaga lahko pri analizi krajevnega govora na večini jezikovnih ravnin, vendar vsaj na glasoslovni ravnini ne bo mogel zamenjati tradicionalne sinhrono-diahrone raziskave, na skladenjski ravnini pa bo analiza nepopolna, saj je korpus GOKO označen z označevalnim sistemom JOS, ki (zaenkrat) ne omogoča celostne skladenjske analize.

S korpusom je mogoče preverjati veljavnost obstoječih teorij o jeziku, hkrati pa s statistično obdelavo podatkov oblikovati tudi nove teorije. Tako ne moremo govoriti o *popolnem korpusnem pristopu*, ki »narekuje uporabo korpusa neodvisno od uveljavljenih jezikoslovnih teorij in interpretacij« (Zemljarič Miklavčič, 2011, 18). Govoriti ne moremo niti o *delnem korpusnem pristopu*, ki »uporablja korpus za potrditev hipotez in jezikovnih opisov, ki so mnogo starejši od samih korpusov« (Zemljarič Miklavčič, 2011, 18), saj je zbiranje gradiva potekalo vzporedno z nastajanjem korpusa. V doktorski disertaciji govorimo lahko o *kombinaciji obeh pristopov*, kjer je del (korpusne) analize mogoče opraviti neodvisno od ostalih teorij in orodij, drugi del (tradicionalne dialektološke raziskave) pa nikakor ne, saj na podlagi korpusa ni mogoče ugotavljati npr. izvora fonemov.

4.1 ZGODOVINA KORPUSNEGA JEZIKOSLOVJA V SVETU

Začetke raziskovanja s pomočjo korpusnega pristopa, kot ga poznamo danes, postavljamo v začetek šestdesetih let prejšnjega stoletja, pred tem pa so obstajale številne raziskave, ki temeljijo na delu z realnimi jezikovnimi podatki (Kennedy, 1998, 13). Te zbirke so bile grajene kot izbrano listkovno gradivo, ki je bilo količinsko omejeno in velikokrat ni bilo izbrano po nekem vnaprej določenem kriteriju, ampak zelo subjektivno (Gorjanc, 2005, 13). Med zgodnje raziskave korpusnega jezikoslovja v prvi polovici 20. stoletja spadajo npr. raziskave otroškega govora in jezika ameriških Indijancev. Čeprav je kasneje Chomsky želel preusmeriti pozornost od empiričnih študij, so nekateri jezikoslovci vseeno nadaljevali z delom na področju korpusov (Zemljarič Miklavčič, 2001, 17).

Za mejnik korpusnega jezikoslovja in korpusov v današnjem pomenu lahko postavimo leto 1955, ko je stekel projekt gradnje prvega korpusa, oz. leto 1959, ko je bil sestavljen natančnejši načrt zanj. Govorimo o angleškem korpusu *Survey of English Usage* (SEU),¹² ki je nastajal med letoma 1955 in 1985. Randolph Quirk je leta 1959 sestavil načrt zbirke 200 besedilnih vzorcev, vsak je vključeval približno 5000 besed. Gre za enomilijonsko zbirko govornih in pisanih besedil britanske angleščine, ki naj bi bile temelj sodobnega slovničnega opisa britanske angleščine. Leta 1975 pa je Jan Svartvik pretvoril govorno komponento korpusa SEU v digitalno obliko, ki je primerna tudi za računalniško branje, in s tem začel gradnjo prvega govornega korpusa (Gorjanc, 2005, 13; Zemljarič Miklavčič, 2011, 17).

Razširjenost in dostopnost osebnih računalnikov v drugi polovici 20. stoletja sta prinesli veliko novih možnosti za raziskovanje jezika – računalniki so postali glavna podpora korpusnega jezikoslovja. Odpravili so prostorsko omejenost za shranjevanje podatkov in avtomatizirali njihovo analizo, kar pomeni hitrejši in zanesljivejši pogled v podatke o jezikovni realnosti, »natančnost reprodukcije jezikovnih podatkov pa tudi statistično verodostojnost« (Gorjanc, 2005, 14; Kennedy, 1998, 5).

Vzpon korpusnega jezikoslovja je bil zelo hiter: bibliografskih enot, nastalih na podlagi korpusov angleškega jezika med letoma 1990 in 1998, je kar 727¹³

¹² Več na <http://www.ucl.ac.uk/english-usage/about/history.htm>.

¹³ Glej <http://khnt.hit.uib.no/icame/manuals/icambib3.htm>.

(Zemljarič Miklavčič, 2011, 17–18), na žalost pa ni tako sistematično zbranih podatkov za kasnejša leta, vendar je zelo verjetno, da se je količina teh prispevkov še znatno povečala. V zadnjih desetletjih pa se je zanimanje za korpusno jezikoslovje razširilo z angleščine tudi na številne druge svetovne jezike.

4.2 PREGLED SVETOVNIH KORPUSOV

Številni narodi so po vzniku korpusnega jezikoslovja začeli z gradnjo referenčnih korpusov, ki so temeljna vrsta korpusov, ki naj bi nek jezik predstavljali najbolj celovito. Gorjanc (2005, 31–47) predstavlja naslednje najbolj znane jezikovne korpuse:

- **British National Coprus (BNC)**¹⁴ je enojezikovni korpus, ki je nastal v sodelovanju z industrijskimi in akademskimi partnerji. Obsega 100 milijonov besed sodobne britanske pisne in govorjene angleščine.
- **American National Corpus (ANC)**¹⁵ še nastaja. Cilj projekta je oblikovati referenčni korpus ameriške angleščine. Vseboval naj bi 100 milijonov besed in bil tako primerljiv z BNC.
- **Češki nacionalni korpus (Český národní korpus (ČNK))**¹⁶ je večdelni korpus, razdeljen na sinhronega in diahronega. Sestavljen je iz sodobne pisne češčine v obsegu 100 milijonov besed in praškega govora v obsegu 700.000 besed.
- **Referenčni korpus nemškega jezika (Das Deutsche Referenzkorpus (DeReKo))**¹⁷ je največji korpus, saj zadnji podatki (29. 2. 2012) navajajo 5,4 milijarde besed.
- **Slovaški nacionalni korpus (Slovenský národný korpus (SNK))**¹⁸ še nastaja. Cilj je oblikovanje 30-milijonskega korpusa in razvoj postopkov za označevanje korpusa. V naslednji fazi pa načrtujejo, da bi korpus narasel na 200 milijonov.

¹⁴ Več na <http://www.natcorp.ox.ac.uk/>.

¹⁵ Več na <http://www.americannationalcorpus.org/>.

¹⁶ Več na <http://ucnk.ff.cuni.cz/>.

¹⁷ Več na <http://www.ids-mannheim.de/kl/projekte/korpora/archiv.html>.

¹⁸ Več na <http://korpus.juls.savba.sk/>.

- **Madžarski nacionalni korpus (Magyar Nemzeti Szövegtár (MNSZ))**¹⁹ je bil izhodiščno pisni korpus, vendar je bil kasneje vključen tudi govorni korpus. Končna verzija je sestavljena iz nekaj več kot 150 milijonov besed.
- **Hrvaški nacionalni korpus (Hrvatski nacionalni korpus (HNK))**²⁰ se je začel oblikovati šele leta 1998. Gre za zbirko izbranih besedil večinoma sodobne hrvaščine. Trenutno obsega 101,3 milijone pojavnic.

4.3 SLOVENSKO KORPUSNO JEZIKOSLOVJE

Čeprav so korpusi v svetu začeli nastajati že okoli leta 1960, je za Slovenijo prelomna letnica 1997, ko se je začela gradnja prvega referenčnega korpusa FIDA,²¹ ki mu je sledilo še nekaj splošnih ali specializiranih korpusov. Nekoliko pred tem, tj. v začetku 80-ih let 20. stoletja, pa se je na pobudo računalničarjev (in ne jezikoslovcev) začelo razvijati področje računalniške obdelave jezikovnih podatkov.

»Z razvojem različnih korpusov je nastopila tudi potreba po njihovi tipologizaciji in oblikovanju vsaj osnovnih kriterijev za njihovo vrednotenje« (Gorjanc in Fišer, 2011, 11). S tipologijo korpusov in z drugimi vprašanji, povezanimi s korpusnim jezikoslovjem, se je ukvarjala evropska pobuda EAGLES,²² katere dokumenti in priporočila predstavljajo izhodišče za gradnjo korpusov (Gorjanc in Fišer, 2011, 11). V nadaljevanju so navedene nekatere značilnosti osnovnih tipov korpusov, nastalih v Sloveniji (povzeto po Logar, 2008, 1–15; Zemljarič Miklavčič, 2008, 17–20; Gorjanc in Fišer, 2010, 11–13).

4.3.1 REFERENČNI KORPUSI

Referenčni korpusi so največji in predstavljajo temeljno vrsto korpusov. Zanje je tudi najnatančnejše izdelana metodologija gradnje; »predstavljajo izhodišče za temeljne jezikoslovne raziskave predvsem s področja slovnice in slovarja, vse bolj pa tudi vseh na jezikovni realnosti temelječih jezikoslovnih in tudi drugih humanističnih

¹⁹ Več na http://corpus.nytud.hu/mnsz/index_eng.html.

²⁰ Več na <http://www.hnk.ffzg.hr/>.

²¹ Korpus FIDA je referenčni sinhroni korpus, kamor so vključena besedila (cca. 100 milijonov besed), nastala v letih 1994–2000.

²² Več o tem na <http://www.ilc.cnr.it/EAGLES/browse.html>.

in družboslovnih raziskav« (Gorjanc in Fišer, 2010, 11). Med slovenskimi korpusi so taki na primer:

- referenčni korpus FIDA,
- referenčni korpus slovenskega jezika FidaPLUS,
- referenčni korpus Gigafida in podkorpus Kres,
- korpus slovenskega jezika Beseda,
- korpus slovenskega jezika Nova beseda.

4.3.2 SPECIALIZIRANI KORPUSI

Če gre pri referenčnih korpusih za celovito predstavitev jezika, gre pri specializiranih korpusih za predstavitev jezika v točno določeni rabi, sam izbor pa določa tudi namen takega korpusa. Metoda gradnje takega korpusa je sicer podobna referenčnemu, a so nekateri kriteriji bistveno določeni z namenom korpusa, tako je npr. za korpuse za terminološke raziskave pomembna njihova homogenost (Gorjanc in Fišer, 2010, 12).

Med slovenske specializirane korpuse lahko prištevamo:

- korpus prevodov evropske zakonodaje,
- korpus Verbalni napadi na JNA (VAYNA),
- korpus Dnevi slovenske informatike,
- korpus vojaških besedil Grizold,
- korpus besedil odnosov z javnostmi KoRP,
- večjezični korpus turističnih besedil TURK.

4.3.3 VZPOREDNI KORPUSI

To so korpusi, ki zajemajo izhodiščno besedilo in njegov prevod, zanimivi so predvsem za prevodoslovje. Gre za prevod istega besedila v različne jezike, kar omogoča vpogled v prevajalske odločitve in strategije prevajanja (Gorjanc in Fišer, 2010, 13).

Taki vzporedni korpusi so na primer:

- vzporedni angleško-slovenski korpus ELAN,

- vzporedni angleško-slovenski korpus TRANS,
- korpus TELRI 'Plato',
- MULTITEXT-East,
- SVEZ-IJS,
- Evrokorpus.

4.3.4 GOVORNI KORPUSI

Govorne korpuse lahko razumemo kot referenčne korpuse, ki pa vključujejo tudi transkripcijo govora, vendar se zaradi drugačne metodologije ti korpusi oblikujejo samostojno, znotraj referenčnih korpusov, kjer ostajajo kot ločene enote, največkrat kot podkorpusi. Za razliko od referenčnih korpusov so za govorne korpuse zanimive tudi prozodične jezikovne lastnosti, saj gre za raziskavo govorjenega jezika (Gorjanc in Fišer, 2011, 11). Med govorne korpuse²³ lahko štejemo naslednje:

- GOS,
- Učni korpus govornjene slovenščine,
- TALE
- SiBN,
- SpeechDat II,
- GOPOLIS,
- Turdis, Turdis-1, Turdis-2.
- SloParl.

4.3.4.1 Referenčni govorni korpus slovenskega jezika GOS

Avtorji prvega slovenskega referenčnega korpusa so opozarjali na vedno večjo potrebo po izdelavi korpusa govornjene slovenščine, ki bi omogočil bolj celostno analizo slovenskega jezika (Stabej, 1998, 100; Stabej, Vitez, 2000; Zemljarič Miklavčič 2011, 21).

²³ Ker večinoma (razen korpusa govornjene slovenščine in TALE) ne gre za zajemanje celotnih besedil, bi te korpuse lahko označili kot *govorne zbirke* (Gorjanc, Fišer, 2010, 11).

Po prvotni zamisli referenčnega govornega korpusa slovenskega jezika GOS naj bi ta v okviru projekta *Sporazumevanje v slovenskem jeziku* (ssj – www.slovenscina.eu) predstavljal govorni podkorpus referenčnega korpusa slovenskega jezika, v katerem bi sodelovali jezikoslovci in tehnična stroka. V sodelovanju z Inštitutom Jožef Stefan, Univerzo v Ljubljani, Znanstvenoraziskovalnim centrom SAZU in Trojino, zavodom za uporabno slovenistiko, je nosilec projekta (2008–2013) podjetje Amebis. Kasneje je zaradi odobrenega projekta *Spletni konkordančnik za nacionalni govorni korpus slovenskega jezika* (2009–2010) GOS »dobil bolj samostojno vlogo, ki je omogočala večjo izraznost posebnosti govorjenega jezika (brskanje po dveh nivojih zapisa govora, povezava zapisa z zvokom ...)« (Verdonik in Zwitter Vitez, 2011, 22). Korpus GOS je od konca leta 2010 dosegljiv na spletni strani <http://www.korpus-gos.net/>. Vsebuje različne pogovore v slovenskem jeziku (medijske posnetke, različna predavanja, konzultacije, sestanke, svetovanja, zasebne pogovore idr.). Razmerja med temi tipi pogovorov so izbrana tako, da je zbirka čim bolj uravnotežena in reprezentativna za sodobni slovenski jezik.

Korpus obsega 1 milijon besed oz. 110 ur govora (Verdonik, 2010). Pogoji za vključitev gradiva v govorni korpus je najmanj delna spontanost – brana ali naučena besedila zato ne pridejo v poštev (Zemljarič Miklavčič idr. 2009, 425). Pri zajemu gradiva so snovalci korpusa kombinirali demografske kriterije (spol, starost, izobrazba, regijska pripadnost) in besedilnovrstne kriterije (javnost diskurza in prenosnik) (Zemljarič Miklavčič idr. 2009, 425–426). Besedila so transkribirana²⁴ le na dveh nivojih, in sicer kot t. i. pogovorni zapis (kjer zapisujejo ortografsko in ne fonetično, tudi brez polglasnikov) in kot t. i. standardni zapis (kjer za različne govorne oblike besede zapišejo krovno standardno obliko) (Verdonik, Zwitter Vitez, 2011, 57–58). Avtorji korpusa se zavedajo, da je zaradi omejene velikosti korpusa njegova referenčnost pogojna, vendar so prepričani, da bodo zaradi dobre uravnoteženosti gradiva možne relevantne raziskave govorjenega jezika, in

²⁴ O načelih transkribiranja in označevanja posnetkov v referenčnem korpusu GOS glej http://www.korpus-gos.net/Content/Static/Nacela_transkribiranja_in_oznacevanja_posnetkov_v_referencnem_govornem_%20korpusu_slovenscine.pdf.

verjamejo, da se bo korpus v prihodnosti tudi nadgrajeval in širil (Zemljarič Miklavčič idr. 2009, 425).²⁵

²⁵ Natančneje o korpusu GOS v Zemljarič Miklavčič (2004, 2006, 2007); Zemljarič Miklavčič in Stabej (2006); Zemljarič Miklavčič idr. (2009); Verdonik (2010, 2011); Verdonik idr. (2010); Verdonik in Zwitter Vitez (2011); Zwitter Vitez (2011); Zwitter Vitez in Krapš Vodopivec (2011).

5 DIALEKTOLOŠKI KORPUS GOKO

5.1 ZAKAJ DIALEKTOLOŠKI KORPUS?

Raziskovanje govornega jezika se je najprej začelo z raziskovanjem narečij. Prvi, ki se je že leta 1841 začel ukvarjati z znanstvenimi raziskavami slovenskih narečij, je bil ruski jezikoslovec Sreznjevski, ki je napisal prispevek *O narečjih slavjanskih*. Od takrat so opisi in analize govora določenega kraja nastajali po tradicionalni metodi.²⁶ To pomeni, da je dialektolog na terenu zbral gradivo, ga zapisal in »ročno« iskal kolokacije, prešteval izposojenke, preučeval besedne vrste, ugotavljal pregibnostne vzorce in odstopanja od njih itd. »Nekako stereotipna predstava je, da jezikoslovec dolgočaseno zeha, kakor hitro je govora o tehničnih stvareh. Nekaj pozornosti se mu zdijo vredne šele potem, ko se pokvarijo ali ne delujejo tako, kot bi želel, ter s tem ovirajo neko njegovo dejavnost ali hotenje. Da bi sodeloval v procesu nastajanja tehničnih izdelkov, jezikoslovec ni vajen« (Verdonik, 2008, 231). Vendar se časi preminjajo – vedno več jezikoslovcev se odloča za uporabo in sodelovanje pri razvijanju tehničnih orodij in programov, ki dopolnjujejo raziskovanje jezika (v dialektologiji npr. razvoj zapisovalnega sistema s fontoma ZRCola in SIMBola ter povezovanje z GIS v geolingvistiki na ISJ FR ZRC SAZU). »Jezikovne tehnologije v vsakdanji rabi pomenijo računalniške **produkte**, ki so tesno povezani z jezikom.« Sem štejemo npr. t. i. Wordov *črkovalnik* (Spelling and Grammar), *avtomatsko povzemanje*, *sintetizatorje govorov* (računalniški program, ki besedilo v elektronski obliki prebere/izgovori), *razpoznavnik govora* (besedilo, izgovorjeno v mikrofoni, zapiše s črkami in ga prikaže npr. na zaslonu) itd. Med produkte jezikovnih tehnologij pa spadajo tudi *korpusi besedil* »s programskim vmesnikom – kordondančnikom, ki uporabniku omogoča avtomatsko iskanje po besedilih ali različne elektronske slovarje« (Verdonik, 2009, 232).

Gledano nekoliko širše pa termin jezikovne tehnologije »zajema celoten proces jezikovnih tehnologij, osredotočen na razvoj jezikovnih virov ter **učenje in**

²⁶ Prim. ljubljanske dialektologe: Smole, V. (1999), Šekli, M. (2007), Škofic, J. (1997, 1999), Weiss, P. (2001) idr., koprsko dialektologinjo Cossutta, R. (2001) in mariborske dialektologinje: Koletnik, M. (1999, 2000, 2001, 2002, 2003), Zemljak Jontes, M. (2001), Zorko, Z. (2006).

razvoj algoritmov,« pri čemer je treba ločiti končno aplikacijo od tehnologije same. To pomeni, da ne smemo enačiti nekega računalniškega programa z vmesnikom, ki je razvit za neko konkretno uporabo, na primer za korpus, in algoritmov, ki so zapisani v programskih jezikih, ki jih za jezikoslovce razvije računalničar (Verdonik, 2009, 232).

V raziskavi koprivskega krajevnega govora sem želela izkoristiti tehnološki napredek in možnosti, ki jih ta ponuja, zato sem se odločila za »hibridno« analizo zbranega gradiva: metoda zbiranja in zapisovanja gradiva je ostala enaka, analiza gradiva pa je kombinacija tradicionalne in korpusne metode.

Skladno z načeli gradnje korpusa je obdelava zbranega gradiva poenostavljena, saj sta iskanje in obdelava gradiva tako lahko precej avtomatizirana. V nadaljevanju z nekaj primeri ponazarjam, kako dialektološki korpus v primerjavi s tradicionalno metodo lahko olajša iskanje po gradivu in interpretacijo le-tega.

Primer 1: Zanimajo nas vezniki v koprivskem govoru.

Tradicionalna metoda: Besedilo večkrat preberemo in iščemo ter izpisujemo veznike. Korpusna metoda:²⁷ Računalniku damo ukaz, naj poišče veznike – izpisal bo vse veznike. Na podlagi izpisa lahko ugotovimo, kolikokrat je kateri uporabljen in s katerimi besedami se največkrat veže.

Primer 2: Zanimajo nas končnice samostalnikov ženskega spola v orodniku

Tradicionalna metoda: Besedilo večkrat preberemo in iščemo ter izpisujemo končnice samostalnikov ženskega spola v orodniku.

Korpusna metoda: Računalniku damo ukaz, naj nam poišče samostalnike ženskega spola v orodniku – izpisal bo vse primere, ki so v korpusu. Nato pregledamo vse primere in ugotovimo, da se v krajevnem govoru uporabljajo različne končnice, saj lahko npr. pride do preglasa za palatalnimi soglasniki itd.

Primer 3: Iščemo romanizme in germanizme

Tradicionalna metoda: Besedilo večkrat preberemo in iščemo ter izpisujemo romanske in germanske izposojenke.

²⁷ Vedno predpostavljamo, da je bil korpus zgrajen po strokovno uveljavljenih načelih gradnje korpusa.

Korpusna metoda: Računalniku damo ukaz, da izpiše (ustrezno označene) izposojenke in nam odstotkovno pove, katerih izposojenk je npr. več.

Kot je razvidno iz treh preprostih primerov, korpusna analiza podatkov znatno olajša in izboljša obdelavo gradiva. Poleg tega pa korpus omogoča tudi svojo nadgradnjo, kar pomeni, da lahko vanj kadarkoli dodajamo gradivo in si s tem omogočimo nadaljnje raziskovanje.

Za tako avtomatizirano iskanje pa je nujna **poknjžena različica zapisa** (gl. poglavje 5.2.1.2.2.3 *Smernice za transkripcijo GOKO*), saj že obstajajo orodja za avtomatsko oblikoskladenjsko označevanje besedil (gl. poglavje 5.2.1.3.3 *Avtomatizirano oblikoskladenjsko označevanje*), vendar program prepozna zgolj besedila, zapisana v knjižnem jeziku.

5.2 DIALEKTOLOŠKI KORPUS GOKO

Najprej se naučimo govoriti, nato pisati – govorno sporazumevanje je tudi zato najpogostejša oblika udejanjanja jezika. Najprej se naučimo jezika okolja, npr. narečja, šele kasneje knjižnega jezika, ki je normiran in zato v primerjavi z narečji precej bolj stabilen. Ker pa se narečja precej hitro spreminjajo na vseh jezikovnih ravneh, je bistvenega pomena prav zapisovanje narečij in s tem njihovo ohranjanje. Četudi lahko govorjeni jezik razumemo kot primarno obliko jezikovnega sporazumevanja, v raziskanosti zaostaja za pisnim jezikom »po eni strani zaradi tradicionalno prestižne vloge knjižnega jezika, po drugi strani pa zaradi akustične pojavnosti, ki otežuje zbiranje gradiva in njegovo analizo« (Zemljarič Miklavčič idr. 2009, 423). To so tudi vzroki, zakaj so bili korpusi pisnih besedil za slovenščino zgrajeni pred govornimi korpusi.

V zadnjih desetletjih je natančnejše raziskave govora omogočil šele razvoj digitalnih tehnologij. Tukaj mislimo predvsem na digitalno snemanje in urejanje zvoka ter možnost shranjevanja in analiziranja velike količine podatkov s pomočjo računalnika. Prav to prinaša veliko sodobnih orodij, ki omogočajo raziskovanje govora (Zemljarič Miklavčič idr. 2009, 423). Kot rezultat smo leta 2011 dobili prvi referenčni korpus govorjene slovenščine GOS.

Kljub temu da se je raziskovanje slovenskih narečij začelo že pred približno 160 leti, v Sloveniji (še) nimamo dialektološkega korpusa (v pomenu, ki ga navaja Gorjanc). Čeprav obstajajo potrebe po referenčnem dialektološkem korpusu, je ta ideja zaenkrat še neizvedljiva, saj v Sloveniji še nimamo niti enega dialektološkega korpusa kakega krajevnega govora. Zamisel za nastanek dialektološkega korpusa se je porodila, ko sem hotela opisati govor Koprive na Krasu na bolj inovativen, sodoben način, s pomočjo računalniške tehnologije, ki je danes na voljo. Ker nisem želela, da opis koprivskega govora ostane zapisan zgolj na papirju, sem se odločila ponuditi korpus najširši javnosti, to je uporabnikom spleta – od tod ideja za dialektološki korpus GOKO.

Ker je korpus GOKO dostopen prek spletnega vmesnika, bodo izdelana orodja in smernice za njegov nastanek olajšali gradnjo novih sorodnih korpusov oz. omogočili nadgradnjo obstoječega korpusa, ki bi tako lahko sčasoma postal referenčni dialektološki korpus. To bi bilo mogoče doseči tako, da bi se slovenski

dialektologi med seboj povezali in zbrano narečno gradivo uredili skladno s priporočili za GOKO. V taki obliki bi ga nato lahko vključili v načrtovani referenčni korpus, saj je GOKO zgrajen tako, da omogoča enostavno dodajanje novih podatkov. Tak korpus bi bil edinstvena priložnost, da bi na enem mestu imeli zbranih veliko zapisov in posnetkov govorov, ki se zelo hitro spreminjajo ali celo izumirajo. Korpus GOKO bo torej lahko služil tudi kot osnova za razširitev v referenčni dialektološki korpus in torej tudi kot osnova za nadaljnja raziskovanja narečij na vseh jezikovnih ravneh, tako za raziskovalce – jezikoslovce kot za širšo javnost (prim. tudi Zwitter Vitez in Krapež Vodopivec, 2011).

S poznavanjem in rabo novih jezikovnih tehnologij, kot so korpusi, raziskovalci namreč vidimo priložnost, da uporabnikom predstavimo jezikovno raznolikost slovenskega jezika in razčlenjenost na številna narečja in govore ter jim zavestimo pomembnost ohranjanja narečij. S pomočjo korpusa bi lahko potencialni uporabniki na podlagi avtentičnih govorjenih besedil neposredno spoznavali slovenska narečja. Tako bi skupaj z jezikoslovci pripomogli tudi k varovanju in ohranjanju nesnovne kulturne dediščine kot odraza posameznikove identitete in njegove zgodovine, ki imata veliko težo v življenju posameznika in delujeta predvsem samopotrjevalno. Vsaka družbena skupina ima namreč pravico do umestitve v lastno zgodovinsko, družbeno in kulturno okolje in v tem procesu ima dediščina odločilno vlogo, njeno ohranjanje pa omogoča, da se z njo seznanijo tudi naslednji rodovi.

5.2.1 NAČELA GRADNJE DIALEKTOLOŠKEGA KORPUSA GOKO

Temeljni cilj doktorske disertacije je ugotoviti in predstaviti ključna metodološka vprašanja, povezana z načeli gradnje govornega, natančneje dialektološkega korpusa, saj je prav oblikovanje dobre metodologije ključ do dobrega korpusa. Zato v nadaljevanju skušam odgovoriti na temeljna vprašanja, povezana z gradnjo korpusa, in ponuditi rešitve tudi za nekatera tehnična vprašanja (npr. o načinu transkripcije, načinu zbiranja gradiva, načinu snemanja informantov). Če bi se predstavljeni metodološki pristop h gradnji korpusa GOKO izkazal za učinkovitega, bi seveda lahko na enak način v podatkovno zbirko uredili tudi zapise ostalih slovenskih narečij.

Za izoblikovanje dobre metodologije za gradnjo dialektološkega korpusa je potrebno tudi natančno poznavanje kraja (gl. poglavje 6 *Kopriva na Krasu – predstavitev kraja*) in značilnosti krajevnega govora (gl. poglavje 7.1 *Glasoslovje*). Izdelava korpusa GOKO je bila multidisciplinarno opravilo, ki je terjalo sodelovanje jezikoslovca in računalničarja. Jezikoslovec lahko osnuje metodologijo korpusa in poda svoje zahteve (na primer, katero fonetično pisavo potrebuje, katere so posebne oznake, ki jih bo v korpusu potreboval, katere zvočne posnetke bi želel vključiti), šele strokovnjak za IT pa lahko te ideje tudi uresniči.

5.2.1.1 Izhodišča za gradnjo korpusa

5.2.1.1.1 Obseg korpusa

Obseg vsakega korpusa je odvisen od njegovega namena (več o tem Vintar 2008; Logar 2009; Mikolič, Beguš 2011). Če bi želeli vzpostaviti slovenski referenčni dialektološki korpus, bi moral biti korpus veliko obsežnejši, primerljiv vsaj z obsegom korpusa GOS. Govorni korpus je po Gorjančevi definiciji lahko sorazmerno majhen, a jezikoslovno bogato označen (Gorjanc, 2004, 8), zato bo začetni modelni korpus GOKO obsegal le približno 10.000 besed, kar bo dobro izhodišče za izdelavo ustrezne metodologije za nadaljnjo gradnjo (narečnega) govornega korpusa, pa tudi za analizo zbranega gradiva. Menim, da je za poskus gradnje takega korpusa število besed reprezentativno, saj nam poleg predstavitve posebnosti na leksikalni ravnini omogoča tudi analizo na oblikoslovni in (delno) na skladijski ravnini. Glavna prednost tega korpusa pa je, da se bo lahko neprestano večal, saj bo vanj mogoče dodajali nova besedila. Korpus je namreč – kot jezik – živ organizem, ki se neprestano spreminja in vase sprejema nove elemente.

5.2.1.1.2 Demografsko vzorčenje

Če bi šlo za splošni govorni korpus, bi morali z demografsko metodo statistično določiti vzorec govorcev, ki bi ustrezal celotni izbrani populaciji. Kriteriji, ki se jih lahko upošteva pri vzorčenju govorcev, so:

- spol,

- starost,
- regijska pripadnost,
- etnična pripadnost,
- izobrazba,
- poklic,
- socialni status.

Poleg teh obstajajo tudi drugi demografski kriteriji, ki so pomembnejši za gradnjo specifičnih korpusov – npr. kraj bivanja, kraj rojstva, verska pripadnost idr. (Zemljarič Miklavčič, 2008, 59). Za naš korpus lahko zanemarimo regijsko in etnično pripadnost, saj sta pri vseh vaščanih enaki. Tudi socialni status informantov, ki so vključeni v raziskavo, je bolj ali manj enak (več o »idealnem narečnem govorc« v Kenda Jež, 2002, 46–49). V korpusu bo posebej označen spol, starost, izobrazba in poklic informantov, dodana bo še informacija o tem, od kod so starši in (morebitni) mož/žena informanta.²⁸

5.2.1.1.3 Posnetki

Na terenu je bilo med letoma 2009 in 2012 zbranih približno 42 ur posnetkov, v poskusni korpus pa jih je bilo zajetih le okrog 60 minut. Glede na to, da gre za pilotsko raziskavo, sem skušala v GOKO zajeti s korpusnega vidika čim bolj primerne posnetke. Besedila v korpus niso zajeta linearno, ampak so izbrana le taka, ki vsebujejo čim manj izpraševalčevih posegov v pripoved. Izpuščeni so tudi deli posnetkov, ki so bili nerazumljivi, ali tisti deli, v katerih so informanti npr. telefonirali ali kuhali kosilo ... Pomemben kriterij za izbor posnetkov je bil tudi ta, da niso izbrani iz začetnih minut snemanja. Četudi se je kdaj zgodilo, da je informant začel s pripovedovanjem pred začetnim kramljanjem, sem se odločila, da iz korpusne analize vedno izključim prvih nekaj minut posnetkov, saj zaradi prisotnosti snemalne naprave informant takrat še ni popolnoma sproščen.

Zaradi enostavnejšega upravljanja s posnetki so ti razdeljeni na manjše enote in shranjeni v formatu MP3.

²⁸ Ti metapodatki so predvideni tudi v vprašalnici za *Slovenski lingvistični atlas* (SLA).

5.2.1.1.3.1 ENOTA ANALIZE

Vsako prekodiranje govornjene besede v pisano predstavlja hkrati tudi interpretacijo, ki je odvisna od zapisovalca. Pri prepisovanju (narečnega) govora se moramo odločiti, kakšna bo osnovna enota za analizo spontanega govora oz. narečnega diskurza.

V pisnem jeziku je osnovna strukturna enota poved oz. del besedila, ki se začne z veliko začetnico in konča s končnim ločilom. V govornjem jeziku pa je poved nekoliko težje določljiva, ker »izrek v govornjem jeziku (kot uresničitev povedi v kontekstu) navadno sestoji iz niza enot, ki bi jih z vidika tradicionalne slovnične delitve na povedi in znotraj njih na posamezne stavčne enote težko klasificirali zaradi pogoste rabe prirednih veznikov, nedokončanih stavčnih vzorcev ipd.« (Zuljan Kumar, 2007, 32) Če Zuljan Kumar definira osnovno enoto za analizo spontanega govora izrek oz. izrek v govornjem jeziku (2007, 32), jo Vitez in Zwitter Vitez definirata kot govornji odstavek, ki »je bil kot najmanjša enota govornjega diskurza poimenovan po analogiji z definicijo tega pojma v pisanju: besedilo je urejeno v odstavke, ki so med seboj ločeni s presledkom in z umikom vrstice v začetku. V govornjem jeziku pa nadsegmentalni oziroma intonacijski kazalci omogočajo ločevanje diskurza v odstavke« (2004, 10), medtem ko jo Verdonik (2006, 51) imenuje izjava. Raziskovalci (spontanega) govora pa se strinjajo, da se osnovne enote spontanega govora ločujejo na podlagi prozodičnih lastnosti in premorov v govoru. Tudi sama sem se zaradi bolj ustaljene rabe odločila za termin izrek oz. izrek v govornjem jeziku. V daljših izrekih, kjer govorec ni delal premorov, sem poskusila postaviti mejo med posameznimi izjavami ob govornem vdihu (prim. tudi Zemljarič Miklavčič, 2008, 132 in Verdonik 2006, 50).

5.2.1.1.3.2 RABA LOČIL TER VELIKIH IN MALIH ZAČETNIC

V pisnem jeziku velja normirana stava ločil, ki pa ni nujno enaka kot v zapisu govornjega jezika. »Zapisi govornjenih besedil navadno vsebujejo ortografska znamenja (ločila), kot so pika, vejica, klicaj in vprašaj, vendar jih vanje postavi zapisovalec in samo približno prenašajo fonetične in prozodične informacije, ki jih v govornjem jeziku opravlja intonacija.« Napaka, ki jo pogosto počnemo zapisovalci,

ko transkribiramo narečna (govorjena) besedila, je ta, da poskušamo tudi narečne pripovedi postaviti v strukture, značilne za pisni jezik – zaključene stavčne strukture (Zuljan Kumar, 2007, 32).

V stavčni fonetiki se ločila torej rabijo nekoliko drugače kot v zapisanih besedilih.²⁹

– **pika** kot končno ločilo zaznamuje kadenčni tonski potek, kar pomeni, da gre govorec z glasom navzdol,

– **vprašaj** kot končno ločilo lahko zaznamuje kadenčni tonski potek pri vprašanjih, ki se začenjajo z nekaterimi vprašalnimi zaimki, ali antikadenčni tonski potek pri vprašanjih brez vprašalnice oz. (večinoma) z vprašalnico *ali*,

– **klicaj** »zaznamuje čustvenost povedi: intonacija (večinoma kadenčna, pa tudi antikadenčna) pada ali raste hitreje ali počasneje kot pripovedna ali vprašalna, ima pa lahko tudi širši tonski razpon« (SP, 2001, 54),

– **vejica** »ima veliko skladijskih vlog in tudi zaznamuje bolj zapletene tonske poteke. V prirednih zvezah zaznamuje ali rastočo ali padajočo polkadenco: rastočo v vezalnih, stopnjevalnih, ločnih in protivnih zvezah (vendar ne v zvezah z veznikoma *samo* in *le*), padajočo pa v protivnih z veznikoma *samo* ali *le*, v vzročnih, pojasnjevalnih in sklepalnih. V podredjih vejica načeloma zaznamuje rastočo polkadenco, podobno pred pristavkom. Rastoča polkadenca se kaj rada zamenja s padajočo, če beremo čustveno (to je zlasti pogosto pri obrnjenem besednem redu). Pri zvalnikih, medmetih, samostojnih členkih ipd. se uporablja padajoča polkadenca; pri čustvenem branju pa se to spet lahko obrne.« (SP, 2001, 54)

Čeprav so se nekateri avtorji (prim. Volk, 2011; Weiss, 1998) odločili, da v zapisu spontanega/narečnega govora ne pišejo velikih začetnic (prim. Weiss, 1998) ali celo tudi zanemarijo stavčna ločila (prim. Volk, 2011), sem se sama zaradi boljše preglednosti in lažje berljivosti odločila v korpusu uporabiti tako ločila kot velike začetnice. Ločila – predvsem pike in vejice – so postavljena nekoliko bolj arbitrarno, to pomeni, da so poleg tistih, ki so v skladu s stavno ločil po SP, postavljene vejice tudi takrat, ko je npr. informant naredil krajši premor ali ko se je zmotil in se nato popravil. Pika pa je postavljena tudi takrat, ko se je zdelo, da bi lahko izrek predstavljal smiselno in pomensko zaključeno enoto, tj. ob govorčevem vdihu.

²⁹ Povzeto oz. neposredno navedeno po SP, 2001, 54.

5.2.1.1.3.3 KONTEKST

Z izrazom *kontekst* mislimo na vse okoliščine, v katerih je potekalo pripovedovanje. Da bi bile informacije o besedilu čim bolj celostne, je pomembno, da se poleg transkripcije zapiše tudi, v katerih okoliščinah je bilo gradivo zbrano. Okoliščine namreč omogočajo tudi analizo govornega dogodka kot celote (prim. Ivančič Kutin, 2011, 27; Stanonik, 2001, 293–313; Škofic, 2006, 175).

Ker me skoraj vsi informanti poznajo že od malih nog, v Koprivi pa sta živeli tudi moja babica in moja mama, sem pri iskanju stikov imela lažjo nalogo, saj so me informanti poznali in mi zaupali ter me zato brez kakršnegakoli zadržka spustili v svoj dom in bili pripravljeni deliti svoje védenje.

Govorec 1

Informantka je ena izmed starejših Koprivk, ki pa zadnja leta živi v drugi vasi. Z njeno hčerko sem se po telefonu dogovorila za srečanje, zato je informantka vedela za moj prihod in se nanj tudi pripravila. Gradivo je bilo posneto avgusta 2009.

Govorec 2

Z informantko sem sodelovala pri zbiranju narečnega gradiva po vprašalnici za *Narečni atlas Slovenske Istre in Krasa* (NASIK).³⁰ Doma sem jo obiskala približno petkrat, vsakič po telefonskem dogovoru. Med zbiranjem gradiva po vprašalnici je informantka začela govoriti tudi o preteklih dogodkih, o svojih izkušnjah itd., kar je bilo kasneje vključeno tudi v korpus. Gradivo je bilo posneto med junijem in avgustom 2009.

Govorec 3

Informant je že vrsto let kamnosek, ki veliko ve o zgodovini kamnoseštva v Koprivi in bližnji okolici, kjer so nekoč imeli številne kamnolome. Z njegovim

³⁰ Narečni atlas Slovenske Istre in Krasa je bil temeljni raziskovalni projekt na UP ZRS (1. 1. 2007–31. 12. 2009), vodja prof. dr. Goran Filipi.

sinom sem se dogovorila za pogovor z informantom o kamnoseštvu. Gradivo je bilo posneto avgusta 2009.

Govorec 4

Tudi s to informantko sem sodelovala pri zbiranju gradiva za NASIK. Doma sem jo obiskala približno šestkrat, vedno po telefonskem dogovoru. Tudi pri njej sem že med zbiranjem leksemov dobila tudi besedila, primerna za vključitev v korpus. Ker sem potrebovala dodatno gradivo, sem jo marca 2012 še enkrat poklicala in povedala, da tokrat zbiram le »zgodbe«. Gradivo je bilo torej posneto med junijem in avgustom 2009 ter marca 2012.

Govorec 5

Ta informant je bil edini, ki ga nisem poznala že prej in se tudi nisem z njim vnaprej dogovorila za srečanje. Enostavno sem pozvonila pri njem doma in ker pozna moje sorodnike, mi je brez zadržkov odprl vrata v svoj dom. Na začetku je bilo sicer nekoliko zadrege zaradi snemalnika, ampak se je to kaj hitro spremenilo in dobila sem odlične zgodbe, ki sem jih lahko vključila v korpus. Gradivo je bilo posneto marca 2012.

Govorec 6

Informant se edini v Koprivi ukvarja s čebelarstvom. Z njegovo ženo sem se domenila, da pridem k njima domov, da mi informant pove kaj o stroki, s katero se ukvarja. Informant ni bil preveč zgovoren, zato ga je bilo treba veliko spodbujati z različnimi vprašanji. Čeprav je pogovor trajal več kot eno uro, je uporabnih posnetkov malo. Gradivo je bilo posneto marca 2012.

5.2.1.1.3.4 OZNAČEVANJE NEVERBALNIH DOGODKOV

Čeprav se zavedam, da bi bilo sicer idealno imeti na voljo video posnetke, kjer bi bili vidni tudi kinezični dogodki, pa je tak način zbiranja gradiva veliko težji in kompleksnejši kot snemanje informantov z avdio tehniko, zato sem se odločila le zanj.

Priporočila za TEI sicer predvidevajo označevanje prozodičnih in neverbalnih oznak v govorjenih besedilih (prim. Zemljarič Miklavčič, 2008, 97–98), vendar sem se sama odločila, da zanemarim kinezične dogodke (kimanje, skomiganje z rameni ipd.), saj bi to le otežilo gradnjo korpusa in ne bi bilo (razen pri skladišnji analizi) relevantno za opis koprivskega govora. Teh podatkov tudi ni mogoče izluščiti z avdio posnetkov, kar pomeni, da bi moral korpus vsebovati neke vrste didaskalij (prim. Ivančič Kutin, 2011, 82). Neverbalne glasove, kot so kašljanje, znaki obotavljanja ipd., ki pa se jih na posnetkih sliši, sem dosledno transkribirala v vseh treh oblikah.

5.2.1.2 Zapis besedil v korpusu

5.2.1.2.1 Orodja za transkribiranje zvočnih posnetkov

Zbrano in posneto gradivo je bilo treba ročno transkribirati, saj še nimamo programa, ki bi avtomatsko prepoznaval narečni govor in ga pretvarjal v zapisano besedilo. Poznamo pa programe, ki zapisovanje poenostavijo, saj nam pomagajo pri prepoznavanju fonetičnih značilnosti govora (npr. ožina, dolžina ipd.) in omogočajo tudi strojno preverjanje zapisanega. Taki programi so npr. *Transcriber*, *Praat*, *WinPitch*, *Voice Walker*, *Sound-Scriber* idr., ki so bili že uporabljeni pri transkribiranju narečnih besedil in govornih korpusov (npr. španski najstniški korpus COLA, korpus bergenskega najstniškega govora, ameriški govorni korpus Santa Barbara idr.) (natančneje o orodjih Zemljarič Miklavčič, 2008, 121–128).

Za preverjanje nekaterih glasov sem uporabila program *Praat*, vendar sem zaradi lažjega in hitrejšega upravljanja s posnetki uporabila večjezični zvočni montažni program *Audacity*, ki je na voljo za okolja Windows, Mac OS X, GNU/Linux in druge operacijske sisteme (<http://audacity.sourceforge.net/about/>).

Uporabila sem tudi njegovo prenosno različico (*Audacity portable*), ki omogoča shranjevanje programa na USB-ključ in ga posledično lahko uporabimo kjerkoli, ne da bi ga vsakič znova nameščali na računalnik. Taki programi so tudi *Cool Edit*, *Adobe Audition*, *Sound forge* idr.

5.2.1.2.2 Transkripcija³¹

Najpomembnejši kriterij pri izdelavi načel transkribiranja govora, v našem primeru koprivskega krajevnega govora, sta namen uporabe gradiva in naslovnik – od njiju je odvisna natančnost transkripcije. Veliko avtorjev, predvsem slovstvenih folkloristov/etnologov in dialektologov (prim. Ivančič Kutin, 2011; Karničar, 2008; Kenda Jež, 2011; Klinar idr., 2012; Smole, 1994; Stanonik, 2001; Škofic, 2006; Zemljak Jontes idr., 2002) se ukvarja z vprašanjem transkripcije narečnih besedil, žal pa še niso našli povsem enotne rešitve. Izhodišče, iz katerega moramo izhajati, je, da je potreba dialektologa drugačna kot potreba zapisovalca in zbiratelja slovstvene kulture, saj je dialektologu pomembna predvsem natančna fonetična transkripcija, ki mu omogoča opis in analizo izbranega govora na vseh jezikovnih ravlinah, kar je navadno predmet jezikoslovne znanstvene analize. Na drugi strani pa je etnologu bolj pomembna vsebina zbranega gradiva in vidi v narečnih potezah zapisanega le njegovo dodano vrednost.

Prav tako so tudi naslovniki različni: dialektološko gradivo z natančno fonetično transkripcijo je namenjeno predvsem dialektologom in jezikoslovcem, etnološko (s prilagojeno transkripcijo) pa tudi širši javnosti. Idealno bi seveda bilo, če bi etnolog in dialektolog sodelovala,³² kot sta to storili Barbara Ivančič Kutin in Karmen Kenda Jež,³³ vendar do takih sodelovanj ne prihaja pogosto. Tako sodelovanje ne bi bilo pomembno le zaradi natančnejšega fonetičnega zapisa v zbirkah slovstvene folklore, ampak tudi zato, ker bi dialektolog lahko etnologa bolje pripravil na terensko delo, ga seznanil z načinom (dialektološkega) raziskovanja ipd. V obeh primerih (ko zapisuje besedilo dialektolog ali ko ga zapisuje etnolog) bi

³¹ Nekoliko prirejen članek o transkripciji je bil objavljen v Šumenjak, 2012, 76–77.

³² Več o smislu sodelovanja etnologa (slovstvenega folklorista) in jezikoslovca (dialektologa) glej v Smole, 1994, 153.

³³ V monografiji Barbare Ivančič Kutin *Živa pripoved v zapisu* je Karmen Kenda Jež avtorica poglavji *Opis narečnega govora* in *Fonetična transkripcija*.

predlagala dvojni zapis besedila³⁴ (v primeru korpusne analize trojni), in sicer fonetični zapis in poenostavljeno različico, o kateri pa bi se obe stroki morali najprej poenotiti. Na tak način se delo dialektologa in etnologa ne bi podvajalo, saj bi vzajemno lahko uporabljala zbrano gradivo.

5.2.1.2.2.1 PREKODIRANJE IN IZGUBA PODATKOV

Prekodiranje je »prenos žive govornice v pisani medij« (Smole, 1994, 143), pri tem pa zaradi interpretacije ali lažje berljivosti in lažjega razumevanja povedanega lahko pride do opuščanja narečnega in približevanja knjižnemu.

Vsako govorno dejanje je enkratni dogodek, njegovih interpretacij, ki se odražajo v zapisu, pa je toliko, kolikor je samih zapisovalcev. Zbrano zvočno/govorno gradivo je mogoče v pisno besedilo prekodirati tako, da narečne glasoslovne značilnosti ostanejo jasne (fonetični zapis) ali pa besedilo na glasoslovni ravni poknjžimo (ortografski zapis), pri čemer pa vendarle lahko zapišemo tudi nekatere izrazitejše narečne foneme (npr. polglasnik, zapisan kot ə, diftonge ipd.). Na tak način kljub opuščanju zapisovanja glasoslovnih značilnosti ostanejo zabeležene vsaj značilnosti na oblikoslovni, skladenjski in leksikalni ravni. Odločitev za stopnjo prekodiranja oz. način zapisa govorjenega narečnega besedila je odvisna predvsem od namena uporabe gradiva in potencialnega naslovnika. Najskrajnejša oblika prekodiranja je preurejanje narečnega gradiva na vseh jezikovnih ravneh, kar pomeni tudi prevajanje narečnih leksemov ali celo skladenjskih vzorcev v knjižne ustreznice, kar pa lahko usodno osiromaši gradivo, saj se na ta način lahko ukvarjamo zgolj še z vsebino gradiva, kar pa je za dialektologe nerelevantno. Sama sem prekodirala gradivo na tri načine, in sicer sem se odločila za fonetični zapis, poenostavljeni narečni zapis in poknjženo različico, ki so predstavljeni v nadaljevanju.

Pri vsakem zapisu žive pripovedi se zagotovo izgubijo pomembni akustični segmenti, ki jih pripovedovalec uporablja za ustvarjanje atmosfere pripovedovanja (npr. intonacija, poudarki, smeh, daljši smeh itd., mimika, gestikuliranje), zato bodo

³⁴ Kot to počne npr. Herta Maurer - Lausegger, 1999.

t. i. didaskalije ali opombe o redakciji, vsebini in sobesedilu,³⁵ ki jih raziskovalci sicer uporabljajo za opis neverbalnih dogodkov, nadomestili zvočni posnetki.

5.2.1.2.2.2 PRILAGAJANJE ZAPISA KORPUSNEMU PRISTOPU

Pri oblikovanju načel transkribiranja besedil za korpus je treba upoštevati mednarodne standarde in že obstoječa priporočila ter jih prilagoditi lastnim potrebam oziroma specifikam zapisovanja glasov v izbranem slovenskem narečju.

V mednarodnem jezikoslovju sicer prevladuje tendenca, da se uporablja fonetična transkripcija s simboli IPA (*International Phonetic Alphabet*), »ki je standard, ki ga za zapis fonemskih in fonetičnih informacij priporočata TEI in NERC«. Simboli IPA pa so zelo težko berljivi za računalnike, zato so v okviru evropskega projekta *Speech Assessment Methodology* (SAM) razvili transkripcijski sistem SAM Phonetic Alphabet (SAMPa), ki je računalniku prijaznejši. Adaptacija je bila narejena tudi za slovenski jezik (Zemljarič Miklavčič, 2008, 106), saj so se slovenski jezikoslovci že sredi 90-ih let prejšnjega stoletja želeli povezati in poenotiti računalniški zapis slovenskega govora (prim. Dobrišek idr. 1996), s čimer bi lahko standardizirali in poenotili tudi »raziskovalno delo na področju govornih jezikovnih tehnologij, ki se nanaša na fonetične označitve slovenskih govorjenih besedil.« Da je »standardizacija računalniškega simbolnega fonetičnega zapisa slovenskega govora, ki bi tako ohranjal narodno in raziskovalno enotnost in nas s tem postavil ob bok svetovni eliti« (Zemljak Jontes idr., 159), pomembna, so se slovenski korpusni jezikoslovci zavedali že zgodaj. Zemljak Jontes idr. so tako leta 2002 predlagali računalniški simbolni fonetični zapis slovenskega govora (MRPA) – to je računalniško pisavo, ki naj bi bila enostavna in prijazna za računalniško uporabo.

Odločila sem se, da za svoj narečni korpus uporabim slovensko fonetično transkripcijo, ki jo je mogoče zapisati s pomočjo vnašalnega sistema ZRCola, iz več razlogov: 1) glede na to, da bo korpus namenjen predvsem Slovencem, se zdi slovenska fonetična transkripcija najenostavnejša za branje; 2) če bi želel kdo uporabiti gradivo za primerjalno analizo, je slednje najbolj relevantno za slovanski prostor, ki pa to transkripcijo pozna in prav tako uporablja.

³⁵ Več o opombah glej Ivančič Kutin, 2011, 83.

V dokaz, da je slovenska fonetična transkripcija najustreznejša izbira, je v nadaljevanju eno od besedil iz korpusa GOKO zapisano v treh različicah: 1) s slovensko fonetično transkripcijo; 2) z mednarodno fonetično abecedo IPA; 3) z abecedo MRPA, ki jo predlagajo Zemljak Jontes idr.

a) Primer prepisa s slovensko fonetično transkripcijo

Smo 'tərko š'kwəde nər'dili če'biɛləm, 'ne, 'ma mula'rija 'təkət, ki smo blɛ, 'viɛš, kə'ku je, in smo 'tisti 'miɛt, 'viɛš, 'ku sə jə ɯ'liɛku 'tisti 'miɛt, 'ne ku z'dɛj, 'tu si 'miɛla ɯ'se po 'rɔkəx smo š'li se ɯ'mit in 'tako, 'ne, o'jɔj, sə smo 'miɛl 'dobro, 'ja.

b) Primer prepisa z mednarodno fonetično abecedo IPA

ʃmɔ 'tərko ʃ'kwədɛ nər'dili tʃɛ'biɛləm, 'nɛ, 'ma mula'rija 'təkət, ki smɔ blɛ, 'viɛs, kə'ku je, in smɔ 'tisti 'miɛt, 'viɛʃ, ku sə jə w'liɛku 'tisti 'miɛt, 'nɛ ku z'dɛj, 'tu si 'miɛla ɯ'se pɔ 'rɔkəx smɔ ʃ'li sɛ w 'mit in 'tako, 'nɛ, o'jɔj, sə smɔ 'miɛl 'dɔbrɔ, 'ja.

c) Primer prepisa z abecedo MRPA

SmO "t@rkO Sk"w@dE n@r"dili tSE"biel@m, "nE, "ma mula"rija "t@ket, ki smO ble, "vieS, k@"ku je, in smO "tisti "miet, "vieS, ku s@ j@ w"lieku "tisti "miet, "nE ku z"dEI, "tu si "miela W"sE pO "rOk@x s'mO S"li sE w"mit in "takO, "nE, O"jOI, s@ smO "miel "dObrO, "ja.

5.2.1.2.2.3 SMERNICE ZA TRANSKRIPCIJO GOKO

V slovenski dialektologiji se uporablja t. i. »nova nacionalna« fonetična transkripcija, ki sledi osnovnim načelom transkripcije *Slovanskega lingvističnega atlasa* (OLA) (Kenda Jež, 2011, 80–81), »tj. dogovorjen sistem znakov, ki zaznamuje kakovost in kolikost glasov, vključno z naglaševanjem (jakostnim/dinamičnim ali tonemskim)« (Smole, 2011, 150). Taka transkripcija je zelo zahtevna tudi za dialektologa, saj od njega zahteva veliko znanja, zbranosti in

potrpljenja. »Je pa edini način, ki ohranja največ prvin, s katerimi je pripovedovalec oblikoval pripoved« (Ivančič Kutin, 2001, 61).

Čeprav je bilo na tem področju že veliko storjenega,³⁶ slovenski jezikoslovci še niso povsem uskladili načina zapisovanja govornega besedila oziroma njegovega standardiziranja, ko gre za natančnost fonetičnega zapisa. Ker želim, da je korpus namenjen tudi širši javnosti, sem zbrano gradivo zapisala v treh različicah, ki bodo opremljene tudi z zvočnimi posnetki, in sicer a) v **fonetičnem zapisu**, ki upošteva vse glasoslovne značilnosti govora Koprive na Krasu – ta oblika je namenjena jezikoslovnim, zlasti dialektološki analizi zapisanega govora; b) v **poenostavljenem narečnem zapisu**, kjer sem vendarle skušala obdržati vidne vsaj temeljne glasoslovne značilnosti krajevnega govora; pomembno vprašanje, ki se pojavlja na tem mestu, je, do kolikšne mere poenostaviti besedilo; če bi popolnoma zanemarili zapis glasoslovnih značilnosti, namreč ne bi mogli več govoriti o koprivskem dialektološkem korpusu, ampak zgolj o korpusu, ki ima le nekaj zanimivih leksikalnih in skladenjskih narečnih potez, zato sem se odločila, da pri transkripciji ohranim večino glasoslovnih posebnosti koprivskega govora, vendar jih zapišem z znaki, ki so bližji večini laičnih uporabnikov (torej knjižni abecedi); c) v **poknjiženi različici**, kjer so besede (ne pa tudi besedne zveze in stavki) zapisane v slovenskem knjižnem jeziku – taka različica je nujna za iskanje po korpusu in bo uporabljena kot izhodišče za diferencialni slovar koprivskega govora.

5.2.1.2.2.3.1 Komentirani primeri transkripcije besedila v korpusu

Fonetični prepis je pripravljen v skladu s pravili slovenske fonetične transkripcije in je nastal na podlagi analize fonološkega sistema govora Koprive. Zaradi kompleksnosti tega sistema zapisovanja je branje takega zapisa zahtevno in neprimerno za širši krog bralcev oz. je namenjeno jezikoslovno izobraženemu naslovniku.

Primer fonetičnega prepisa: *Smo 'tərko š'kuəde nər'dili čə'bɨɣləm, 'ne, <nar> 'ma </nar> mɨl'a'rija 'təkət, ki smo blɛ, 'viɣš, kə'ku je, <ə:> in smo 'tisti 'mɨɣt, 'viɣš, 'ku sə*

³⁶ Na 2. Slovenskem dialektološkem posvetu (SDP 2) je bila ustanovljena komisija za fonetično transkripcijo, kjer naj bi se slovenski dialektologi dokončno poenotili o načinu transkripcije.

jə ɯ'liḡku 'tisti 'miḡt, 'ne ku z'dej, 'tu si 'miḡla ɯ'se po 'rokəx <?> smo š'li se ɯ'mit in 'tako, 'ne, o'joj, sə smo 'miḡl 'dobro, 'ja.

V **poenostavljenem prepisu**³⁷ je treba biti pozoren na stopnjo poenostavljanja, saj ne želim, da se izgubijo najočitnejše fonetične značilnosti koprivskega govora, hkrati pa mora biti tak zapis primeren tudi za širši krog naslovnikov, saj je tak zapis namenjen uporabnikom, ki jih poleg vsebine še vedno zanimajo tudi osnovne narečne posebnosti zbranega gradiva. Odločila sem se, da ohranim zapis vseh diftongov, ne upoštevam pa npr. kvalitete samoglasnikov. Ohranila sem tudi zapis polglasnika in oznako naglasnega mesta z nevtralnimi diakritičnim znamenjem ' nad naglašnim samoglasnikom (tega zaradi omejenosti s časom in materialnimi sredstvi niso upoštevali zapisovalci GOS-a). Nezveneči in zveneči velarni pripornik *x* in *ɣ*, značilna za kraško narečje, sem zapisala s črkama *h* in *g*.

Seznam poenostavljenih zapisov v korpusu GOKO:

ɯ → w

ĩ → j

y → ü

ɛ → e

ɣ → g

x → h

Primer poenostavljenega prepisa: *Smo tārko škwəde nərđili čebieləm, nē, <nar> mǎ </nar> mular'ija tǎket, ki smo ble, viēš, kəkù je, <ə:> in smo tisti miēt, viēš, ku sə jə wliēku tisti miēt, nē ku zdēj, tù si miēla wsē po rókəh <?> smo šli se wmit in tǎko, nē, ojój, sə smo miēl dōbro, jǎ.*

³⁷ Avtorji monografije *Metode zbiranja hišnih in ledinskih imen* so se odločili za nekoliko drugačen način poknjževanja, predvsem kar zadeva dolžino in kakovost naglašnih samoglasnikov. Tega nisem počela iz dveh razlogov, in sicer: 1. ker koprivski govor ne pozna različnih kvantitet samoglasnikov in 2. ker so v korpusu na voljo posnetki, kjer uporabnik lahko sliši, kako se zapisani glasovi realizirajo.

Knjižna (tj. na glasoslovni, oblikoslovni in leksikalni ravni poknjžena) različica³⁸ je uporabnikom korpusa vidna le, če to možnost v računalniku sami izberejo. Namenjena je tistim uporabnikom korpusa, ki se želijo seznaniti zgolj z vsebino zbranega gradiva (zgodbo), ne zanimajo pa jih narečni elementi v korpusu. Z jezikoslovnega stališča pa je ta različica pomembna predvsem kot izhodišče za iskanje po korpusu (v njem namreč narečne izraze – besede, oblike itd. – iščemo prek njihove knjižne različice) ter kot izhodišče za izdelavo diferencialnega slovarja, lajša pa tudi analizo krajevnega govora na oblikoslovni in glasoslovni ravni (kontrastivno s knjižnim jezikom).

Primer poknjžene različice: *Smo toliko škode naredili čebelam, ne, <nar> ma saj </nar> mularija takrat, ker smo bili, veš, kako je, <a:> in smo tisti med, veš, kako se je vlekel tisti med, ne kot zdaj, to si imela vse po rokah <?> smo šli se umit in tako, ne, ojoj, se smo imeli dobro, ja.*

V vseh treh različicah se zapisuje tudi posebne oznake besed (npr. li = lastno ime, nar = narečno ipd. – več v podpoglavju *Označevanje*). Takih besed računalnik ne označuje avtomatizirano, ker gre predvsem za besede, ki imajo lahko v knjižnem jeziku npr. drugačen spol (prim. *lepa komunska šterna* = lep občinski vodnjak), zato se jih označuje ročno. Tovrstne besede (npr. izposojenke) so grafično ločene od ostalih besed, saj predvidevamo, da niso razumljive vsem uporabnikom korpusa, zato se s pomikom kurzorja nanje v oblaku izpiše njihov pomen, kot kaže primer.

³⁸ Avtorji monografije *Metode zbiranja hišnih in ledinskih imen* opozarjajo, da naj bi se npr. narečna hišna imena poknjžilo »samo glasovno-pravopisno in ne tudi etimološko zgodovinsko, četudi je njihov izvor popolnoma jasen«, saj če bi se jih poknjževalo v skladu z etimološko-zgodovinskim načelom, bi se lahko oddaljili od živih oblik, s čimer bi poknjžena različica postala neprepoznava v primerjavi z dejansko rabo (Klinar idr., 47–48).

Slika 1: Primer iskanja po besedi *konec* in prikaza pomena narečne besedne zveze v oblaku

3. govorec3 ☞

Fonetični zapis:

In *'pòle* si je, <ə:> zyl'jeda, da so 'tydi u *Pos'tojni* 'dost 'diɛlli, zə *Pos'tojno*, zə *'Tərst* zə 'marsik'ej, 'ne ve'likix 'diɛl, 'ampak so 'diɛlli, zə's'topəš, [Aha] <ə:> in tə'ku zyl'jeda, da jə 'jəmu u'sak 'suj kamno 'lomčək in 'pač, 'kukər jə š'lo, jə š'lo, 'ne, 'sej 'viɛš [Aha], 'tu jə 'taka š'tojje, 'təm wət 'təwžənt wəsəms 'tu_de'vjede'sedya du *'pòl*, *'kɔnc* 'vojne, 'viɛš 'təm, kə jə bla 'wəjska kɔn'čana 'pərva.

Poenostavljeni zapis:

In *pòle* si je, <ə:> zglieda, da so t... Poknjženo: **zgodba** ... , zə *Tərst* zə mārskik'ej, nē velikih diɛl, ampak so diɛlli, zəstópəš, [Aha] <ə:> in təkū zglieda, da jə jəmu wsak suj kamnolómčək in pač, kúkər jə šló, jə šló, nē, sēj viěš [Aha], tū jə tākā š'tojje, təm wət tāvžənt wəsəms tū de'vjede'sedga du *pòl*, *kɔnc* vójne, viěš təm, kə jə bla *wəjska* kɔnčāna pərva.

Poknjženi zapis:

In potem se je, <ə:> zgleda, da so tudi v Postojni dosti delali, za Postojno, za Trst za marsikaj, ne velikih del, ampak so delali, razumeš, [Aha] <ə:> in tako zgleda, da je imel vsak svoj kamnolomček in pač, kakor je šlo, je šlo, ne, saj veš [Aha], to je taka zgodba, tam od tisoč osemstodevetdesetega do potem, *konec* vojne, veš tam, ko je bila vojna končana prva.

Vir: GOKO

Slika 1 prikazuje primer izpisa rezultatov iskanja besede *konec*. Glede na to, da gre za dialektološki korpus, je najprej izpisan fonetični prepis, nato poenostavljena različica, nazadnje pa poknjžena – uporabnik bo imel možnost izbrati, katero od različic želi videti (lahko samo eno, dve ali vse tri). Za pravilen prikaz fonetične in poenostavljene različice potrebujemo pisavo ZRCola, ki se samodejno namesti med ogledom strani (prvi ogled je zato počasnejši).

5.2.1.2.2.4 ZRCOLA

Priporočeni mednarodni standardi ne ustrezajo potrebam, ki jih imamo za zapis (slovenskega) narečnega gradiva, saj je za našo dialektološko raziskavo potrebna slovenska fonetična transkripcija, ki vsebuje veliko znakov, ki jih IPA nima (prim. č, ž, š ...). Ravno zaradi specifik slovenske fonetične transkripcije je Peter Weiss na Znanstvenoraziskovalnem centru SAZU v Ljubljani za jezikoslovne, predvsem dialektološke potrebe razvil vnašalni sistem ZRCola, ki deluje v Microsoftovem programu Word v operacijskem sistemu Windows. »Temelji na standardu unikod, dodatni znaki – med njimi so tudi slovenski zgodovinski znaki v dajščici in metelčici – pa so v pisavi 00 ZRCola razporejeni na področju zasebne rabe tega standarda.« ([Http://zrcola.zrc-sazu.si/](http://zrcola.zrc-sazu.si/)) Namestitev ZRCole v Wordov

program je sicer zelo enostavna, vendar je lahko njeno delovanje oteženo zaradi omogočanja makrov in ostalih računalniških nastavitev, da program nemoteno deluje.

Sistem za vnos znakov je poznan in uporabljan med evropskimi, predvsem slovanskimi dialektologi, pisavo pa je ob urejevalniku besedil mogoče uporabiti tudi v ostalih programih, ki uporabljajo (oziroma vsaj podpirajo) Microsoftov format pisav (*TrueType*). Tako je to pisavo mogoče uporabiti v vseh modernejših spletnih brskalnikih.

Pisavo smo uporabili tudi pri oblikovanju spletnih strani, ki prikazujejo vsebino korpusa. Slika 2 kaže del kode CSS (*Cascading Style Sheets*), ki vključuje pisavo ZRCola. Poleg te kode potrebujemo še datoteko s pisavo, ki jo shranimo na strežnik. Datoteka je dostopna na strežniku ZRC SAZU (<http://zrcola.zrc-sazu.si/>).

Slika 2: Del kode CSS, ki vključuje pisavo ZRCola

```
@font-face {
  font-family:"00 ZRCola";
  src: url('zrcola.ttf');
  src: local('@'),
  url('zrcola.ttf') format('opentype');
}
```

Vir: Jernej Vičič, osebni arhiv

Če imajo uporabniki že naloženo pisavo ZRCola, internetni brskalniki prikažejo strani, tudi če nimajo naloženih teh oznak. V drugih primerih pa se ob prvem ogledu korpusa naloži samo pisava, ki omogoča pravilen prikaz posebnih znakov.

5.2.1.2.2.4.1 Primer delovanja ZRCole

V koprivskem govoru ni veliko zapletenih dialektoloških znakov, ki bi se razlikovali od črk za zapis knjižnega jezika, vseeno pa jih je toliko, da bi bilo delo, ki zahteva vsakokratno nizanje črk in zaslonskih diakritičnih znamenj za naglas in kvaliteto samoglasnikov in za soglasniške alofone, zelo zamudno. V nadaljevanju so prikazani dialektološki znaki, potrebni za zapis koprivskega govora v fonetični in poenostavljeni transkripciji, ter opisan postopek (niz ukazov) v sistemu ZRCola,

potreben za njihov zapis. Nekateri med njimi se sestavijo že s samim vtipkanjem (npr. γ , ζ , ϑ), drugi pa se prikažejo v obliki črk z ločenimi diakritičnimi znamenji, ki jih sestavimo šele z ukazom *Sestavi znake* v Wordovem dokumentu (npr. ϵ , ζ , μ ...) – glej sliko 3.

Znaki in ukazi, potrebni za fonetično transkripcijo, v sistemu ZRCola:

i in alt+shift+o = $i_{\text{̣}}$ = \dot{i}

u in alt+shift+o = $u_{\text{̣}}$ = \dot{u}

e in alt+shift+5 = $e_{\text{̣}}$ = ϵ

alt+z in alt+2 = $z_{\text{̣}}$ = ζ

alt+shift+j = γ

alt+z = ζ

alt+d = ϑ

Znaki in ukazi, potrebni za poenostavljeno transkripcijo, v sistemu ZRCola:

e in alt+shift+6 = $e_{\text{̣}}$ = \acute{e}

a in alt+shift+6 = $a_{\text{̣}}$ = \acute{a}

e in alt+shift+6 = $i_{\text{̣}}$ = \acute{i}

e in alt+shift+6 = $o_{\text{̣}}$ = \acute{o}

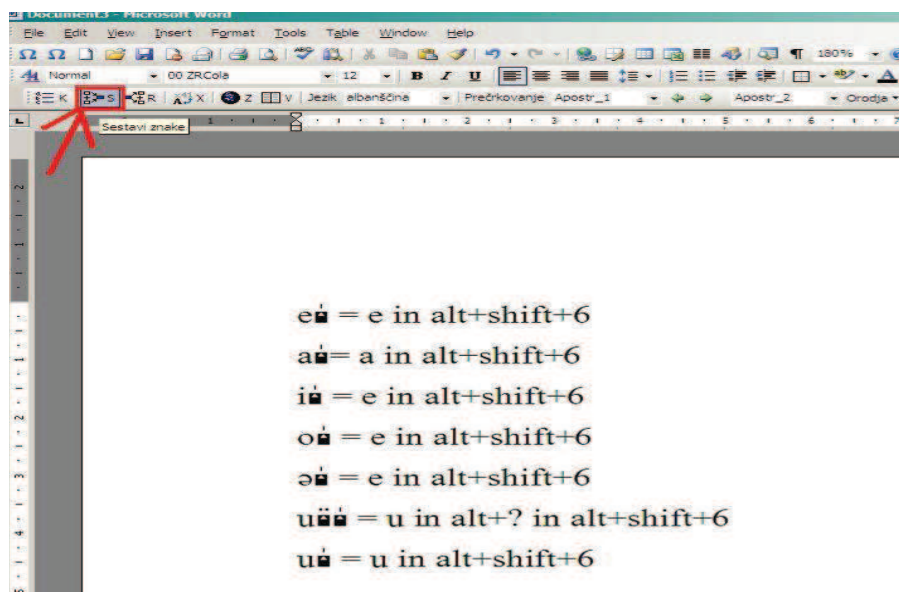
e in alt+shift+6 = $\vartheta_{\text{̣}}$ = $\acute{\vartheta}$

u in alt+? in alt+shift+6 = $u_{\text{̣}}$ = \acute{u}

u in alt+shift+6 = $u_{\text{̣}}$ = \acute{u}

Ukazi so torej precej zapleteni in vsakokratno nizanje ukazov je pri fonetični ali poenostavljeni transkripciji precej zamudno. Po tem, ko nanizamo vse ukaze, moramo v Wordovem dokumentu izbrati funkcijo »Sestavi znake« (glej sliko 3), ki te znake sestavi v zeleni sestavljeni simbol (npr. ϵ , ζ , \dot{i} , μ , ϵ , \acute{e} , \acute{a} , \acute{i} , \acute{o} , $\acute{\vartheta}$, \acute{u} , \acute{u} , ζ ...).

Slika 3: Ukaz "Sestavi vse" v wordovem dokumentu z nameščeno ZRColo

Vir: Klara Šumenjak, osebni arhiv

Problem vnašalnega sistema ZRCola je poleg tega, da je lahko zelo zamuden, tudi ta, da je v nekaterih primerih zelo nepredvidljiv. Lahko se namreč zgodi, da se ob ukazu, naj program sestavi znake, vse skupaj »podre«: nekateri simboli se razstavijo, nekateri dobijo obliko drugega simbola – skratka dokument postane neuporaben.

Ugotovila sem, da si je bolje zamisliti posebne ukaze za prikaz znakov, ki so potrebni za zapis koprivskega govora, in jih zapisati s pomočjo *vstavljanja simbolov*, – za vsak simbol si je namreč mogoče ustvariti posebno bližnjico »*ShortcutKey*«, a vedno s predpogojem, da je na računalniku nameščena ZRCola. Tak način omogoča neposredno vstavljanje izoblikovanih znakov, ki jih ni treba naknadno sestavljati, zato je že med nastajanjem dokument veliko bolj pregleden, kot če bi na koncu imeli razstavljene simbole, ki jih je treba še sestaviti (glej sliko 4).

Slika 4: Primer razstavljenih simbolov med transkribiranjem besedila

Smo 'tərkə š'kuəde nər'dili čə'bigeŋləm, 'ne, 'ma mularija 'təkəŋt, ki smo bleŋ, 'viŋeŋš, kə'ku je, in smo 'tisti 'miŋeŋt, 'viŋeŋš, 'ku sə jə uŋ'liŋeŋku 'tisti 'miŋeŋt, 'ne ku z'deiŋ, 'tu si 'miŋeŋla uŋ'se po 'rokəx smo š'li se uŋ'mit in 'tako, 'ne, o'joiŋ, sə smo 'miŋeŋl 'dobro, 'ja.

Vir: Klara Šumenjak, osebni arhiv

Znaki in novi ukazi za fonetično in poenostavljeno transkripcijo:

ĩ = alt+i

ũ = alt+ u

ę = alt+e

ń = alt+n

ł = alt+l

ü = alt+u

é =ctrl+e

á= ctrl+a

í = ctrl+i

ó = ctrl+o

ó = ctrl+đ

ú = ctrl+ u

ű = ctrl+alt+u

Za tak način zapisovanja je smiselno, da si vsak zapisovalec sam določi bližnjice, ki mu najbolj ustrezajo.

5.2.1.2.2.5 MOŽNOSTI ZAPISOVALNIH/PREPISOVALNIH NAPAK

Največja možnost ustvarjanja napak je pri načinu transkripcije in v doslednosti zapisovanja. Glede na to, da je zapisovanje besedila »ročno«, mora biti zapisovalec zelo natančen, da se v katerem izmed treh zapisov ne zmoti (npr. pozabi na kako besedo ali ločilo), saj ročni vnos ne omogoča takega preverjanja kot avtomatski zapis s kakim računalniškim programom. Doslednost je potrebna tudi pri vnašanju posebnih oznak, npr. <nar> (začetek narečne besede) in </nar> (konec narečne besede), saj (nenamerni) izpust ene izmed oznak računalniku onemogoči prepoznavanje začeteka in konca označene besede/besedila.

Primer napake v prepisovanju:

Fonetični prepis: 'Tədi 'jəst 'vješ, 'kərkok'rət, <nar> kə </nar> bi <po...> 'taka 'tri ku'zice m'liĕka, u'sək 'dan jə <pəršl...>, u'sək d'rygi 'dan jə 'pəršla, <nar> kə </nar> 'təkrət so <nar> bren'yarli </nar>, so 'rekli.

Poenostavljeni prepis: Tədi jəst, viěš, kərkokrət, <nar> kə </nar> bi <po...> taka tri kuzice mliĕka, wsək dən jə <pəršl...>, wsək drūgi dən jə pəršla, <nar> kə </nar> təkrət so <nar> brengārli </nar>, so rĕkli.

Poknjžena različica: Tudi jaz, veš, kolikokrat, <nar> ko </nar> bi <po...> take tri kozice mleka, vsak dan je <prišl...>, vsak drugi dan je prišla, <nar> ker </nar> takrat so <nar> preprodajali </nar>, so rekli.

V fonetičnem prepisu za drugo besedo manjka vejica. Ker računalnik šteje mesta in jih preverja glede na mesto v besedilu, to pomeni, da bi pri iskanju dobili napačen zadetek.

Primer: Po korpusu, kjer iščemo v poknjženi različici, želimo poiskati besedo *vsak*. Ta je, če seštejemo besede in vejice v zapisu, na 17. mestu v poenostavljenem in poknjženem zapisu. V fonetičnem zapisu pa je na tem mestu beseda 'dan 'dan', kar pomeni, da bi bil rezultat iskanja napačen.

5.2.1.3 Označevanje korpusa

Referenčni govorni korpus slovenskega jezika GOS (Zwitter Vitez idr., 2009, Verdonik in Zwitter Vitez, 2011) je bil izdelan v okviru projekta *Sporazumevanje v slovenskem jeziku* in je prosto dostopna zbirka posnetkov in transkripcij govornjene slovenščine. V okviru projekta so nastale tudi smernice za zbiranje, transkripcijo in označevanje (Zwitter Vitez idr., 2009) ter opis gradiv (Verdonik in Erjavec, 2010). Pri snovanju korpusa GOKO smo upoštevali predlagane smernice (Verdonik in Erjavec, 2010), ki smo jim dodali lastne razširitve, opisane v nadaljevanju.

Osnovne oznake, ki so uporabljene v korpusu GOS, smo razširili z lastnimi oznakami, ki označujejo posebnosti predstavljenega korpusa in so že tako prirejene, da jih je mogoče vključiti v standardizirani zapis korpusa, kot je TEI-P5 (TEI, 2008). Pri standardizaciji zapisa besedila se opisane oznake prevedejo v standardne TEI-oznake, spletni vmesnik pa omogoča prikazovanje oziroma skrivanje teh oznak, saj sicer lahko zaradi prevelikega števila podatkov pride do zastranitve besedila. V nadaljevanju je predstavljen seznam diskurzivnih in razlagalnih transkripcijskih oznak, ki smo jih potrebovali za gradnjo korpusa, in razložen njihov pomen (v nekaterih primerih gre za dvojne oznake: ena je namenjena dialektologu in uporabnikom, druga omogoča računalniško pretvarjanje podatkov).

5.2.1.3.1 Razlagalne transkripcijske oznake

- **<nar>** začetek narečnega izraza ali besedne zveze, **</nar>** konec narečnega izraza ali besedne zveze. Kriterij za uvrščanje leksemov med narečne je, da izraza ni med gesli v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika*, če pa se tam nahaja, ne sme biti označen z *nar.*, *pog.* ali imeti drugačnega pomena, kot ga ima v korpusovih besedilih. Oznaka ni vidna uporabnikom korpusa – tekst, označen z *narečno*, je vizualno ločen od ostalega dela besedila. Zapisan je v svetlo modri barvi, njegov pomen pa je zapisan v oblaku (glej sliko 5).

Primer: **<nar>** 'maɣar **</nar>** **<nar>** rə'cimər **</nar>** bi 'dʲɛli nə 'viɛm 'kam, də 'ne b bla 'sama, st'rəšno mə jə blo st'rax.

Isti primer, kot je viden uporabniku, gl. sliko 5.

Slika 5: Primer vizualno (barvno) ločenih besed, označenih z narečno

Domov – Poizvedba CQP SIMPLE – Pomoč Korpus: GOKO

Izbriši vrednosti

vsaj Poženi poizvedbo

Potrdi

Oblika besedila:

- Fonetični zapis
- Poenostavljeni zapis
- Poknjženi zapis

Starost:

- 50 - 60
- 60 - 70
- 70 - 80
- 80 - 90

Leto snemanja:

- 2009
- 2010
- 2011
- 2012

Spol:

I. govorec

Fonetični zapis:
 Me 'ni 'vəč strax, 'tyt kə sə š'li 'naši 'kəm, səm bla 'sama ũ 'xiši čez 'nuč, ki p'rej mə bi zlo'milu, nə 'bi bla, bi š'la 'rajši nə 'vjem 'kam s'pat, 'kəšən, 'maɣar rə'cimər bi 'diɛli nə 'vjem 'kam, də 'ne b bla 'sama, s'trəšno mə ja blo s'trax.

Poenost: Poknjženo: vsaj
 Me ni v'č strax, tyt kə sə š'li 'naši kəm, səm bla sama w hiši čez nuč, ki p'rej mə bi zlomilu, nə bi bla, bi š'la rajši nə vjem kəm spat, kəšən, maɣar rəcimər bi diɛli nə vjem kəm, də nə b bla sama, strəšno mə ja blo strəh.

Poknjženi zapis:
 Me ni več strah, tudi ko so šli naši kam, sem bila sama v hiši čez noč, ker prej me bi zlomilo, ne bi bila, bi šla rajši ne vem kam spat, kakšen, vsaj recimo bi deli ne vem kam, da ne bi bila sama, strašno me je bilo strah.

Vir: GOKO

- začetek lastnega imena, konec lastnega imena. Med lastna imena so uvrščena osebna, zemljepisna in stvarna lastna imena. Oznaka ne bo vidna uporabnikom korpusa – tekst, označen z *lastno ime*, bo vizualno ločen od ostalega dela besedila.

Primer: *smo 'miɛli Š'tanjəu təm'le, b'lizi in I'pavo *

Isti primer, kot je viden uporabniku: *smo 'miɛli Š'tanjəu təm'le, b'lizi in I'pavo*

- _ (**podčrtaj**) povezuje dve besedi v narečnem zapisu, ki sta v poknjženi različici »prevedeni« v eno besedo. Število in zaporedje besed v vseh treh oblikah mora namreč biti enako, ker računalnik avtomatsko prevaja iz ene obliko v drugo – podčrtaj tako omogoči računalniku, da dve besedi prepozna kot eno.

Primer fonetične transkripcije: 'bəl_ 'velik ...

Primer poknjžene različice: večji ...

5.2.1.3.2 Diskurzne oznake

- **<neraz/>** nerazumljivo. Pri zapisovanju govora ni vedno mogoče ugotoviti, kaj je govorec povedal. Zavedam se, da bi se ta del lahko enostavno izpustil, vendar sem želela čim bolj natančno označiti korpus, zato je na mestih, kjer kot zapisovalka nisem razumela, kaj je pripovedovalec/pripovedovalka povedal/povedala (v nekaterih primerih gre zgolj za eno besedo, pri nekaterih pa tudi za besedno zvezo ali stavek), zapisan **<?>**. Uporabnik bo imel možnost izbrati, da se mu ta oznaka v korpusu prikaže ali pa ne.

Primer: *ra'zuməš, in <neraz/> 'tir jə bu 'nutər*

Isti primer, kot je viden uporabniku: *ra'zuməš, in <?> 'tir jə bu 'nutər*

- **<nedokon value='sje...'/>** začetek nedokončane besede. Večina zapisovalcev se odloča, da mesta zarekov, to so mesta, kjer se pripovedovalec zmoti, pri prepisovanju izpusti (prim. Ivančič Kutin, 83). Sama teh podatkov nisem želela ne izpustiti in ne enačiti s pojavom, ko je celotna beseda ali besedna zveza nerazumljena. V večini primerov gre za samopopravljanje govorce, ko ta želi najprej povedati določeno stvar, nato pa si premisli in pove drugo, včasih pa informant želi nekemu podatku dodati še eno informacijo, na primer:

Primer: *ne 'viɛm, <nedokon value='sje...'/> 'anix 'sjeɔəm 'metrou*

Isti primer, kot je viden uporabniku: *ne 'viɛm, <sje...> 'anix 'sjeɔəm 'metrou*

Pojasnilo k primeru: Informant je želel takoj povedati, da je spomenik visok sedem metrov, vendar je dodal nedoločni člen *enih*, s katerim izraža približnost informacije. To je v korpusu označeno tako, da so izrečni glasovi zapisani, čeprav niso bili izgovorjeni kot cela beseda (npr. **<sje...>**, ko je informant hotel izreči besedo *sedem*). Uporabnik bo imel možnost, da izbere, če želi, da se mu ta oznaka prikaže v korpusu ali pa ne.

- **<polglas/>** je v večini primerov znak obotavljanja. Uporabnik korpusa bo to videl zapisano s polglasnikom in dolžino (tj. əː), imel pa bo tudi možnost, da izbere, če želi, da se mu ta del besedila prikaže v korpusu ali pa ne.

Primer: in <polglas/> 'tu jə <polglas/> 'čudno

Isti primer, kot je viden uporabniku: in əː 'tu jə əː 'čudno

- **<nav>** začetek navedka, **</nav>** konec navedka. Uporabnik korpusa bo to videl zapisano z znakoma » in «. Na začetku gradnje korpusa nisem nameravala ločevati premege govora znotraj pripovedovanja, vendar sem ugotovila, da je informant, ko je citiral koga drugega, v nekaterih primerih spremenil ton pripovedovanja, uporabil pa je tudi besede, netipične za koprivski govor, saj je najverjetneje želel posnemati protagonista zgodbe. Zaradi ugotovljenega besedila v premem govoru niso vključena v glasoslovno, oblikoslovno in skladijsko analizo in so prav zato zapisana kot ločena skladijska enota, ne pa v skladu s pravopisnimi pravili.

Primer: zaɣ'liɣdəm v'se t'ri 'təm pɾɛt, pɾɛd u'rati pɾɛd ɣos'tilno, <nav> P'ridi, p'ridi! </nav> 'jəs 'tečɛm čɛ 'ɣor. <nav> 'O, 'raɯno p'raɯ, da si p'rišla, se ɣ'remo iɣ'rat u sa'lon, </nav>

Isti primer, kot je viden uporabniku: in 'pɔl zaɣ'liɣdəm v'se t'ri 'təm pɾɛt, pɾɛd u'rati pɾɛd ɣos'tilno, <»> P'ridi, p'ridi! <«> 'jəs 'tečɛm čɛ 'ɣor. <»> 'O, 'raɯno p'raɯ, da si p'rišla, se ɣ'remo iɣ'rat u sa'lon, <«>

- [] – v oglatem oklepaju so zapisane vse izjave in vsi neverbalni glasovi, ki jih izreče izpraševalka. Zaradi njene drugačne krajevnogovorne pripadnosti te izjave niso vključene v korpusno analizo, a je pomembno, da so vključene v korpus, saj so lahko razlog za informantovo spreminjanje poteka pripovedovanja. Uporabnik bo imel možnost, da izbere, če želi, da se mu to besedilo prikaže v korpusu ali ne.

Primer: 'misləm, də 'viɣš, kə'ku so 'təkrət [Aha] 'pisali, 'ne, [Aha] šte'vilkə in <əː> i'miɣ [Aha].

Isti primer, kot je viden uporabniku: *'misləm, də 'viǰəš, kə'ku so 'təkrət [Aha] 'pisəli, 'ne, [Aha] šte'vilkə in <ə:> i'miǰ [Aha]*.

- **<smeh/>** neverbalni glasovi. Ti so sicer lahko označeni opisno <smeh> ali kot del fonetičnega prepisa besedila <ha ha ha>, a »ker je pri zapisu medmeta težko določiti njegovo dolžino (število zlogov) in njegovo natančno zvočno podobo« (Ivančič Kutin, 83), sem se odločila, da neverbalni glas označim z oznako <smeh/>. Uporabnik bo imel možnost, da izbere, če želi, da se mu to besedilo prikaže v korpusu ali pa ne.

Primer: *mət t'riǰmi 'lipəmi in t'riǰmi do'linəmi, də jə zəkə'panə <smeh/> <nar> š'tiǰrənə </nar> ce'kinou*

Isti primer, kot je viden uporabniku: *mət t'riǰmi 'lipəmi in t'riǰmi do'linəmi, də jə zəkə'panə <smeh> š'tiǰrənə ce'kinou*

- **<premor/>** odločila sem se, da s to oznako označim premor, ki traja več kot 2 sekundi, nanaša pa se na tihi premor – brez kakršnega koli zvoka v ozadju.

Primer: *in je <premor/> blo nalo'ženo, 'piše 'nutər*

Isti primer, kot je viden uporabniku: *in je <premor> blo nalo'ženo, 'piše 'nutər*

Metode za hitrejšje označevanje diskurzivnih in razlagalnih transkripcijskih oznak

Ker bi bilo vsakokratno pisanje računalniških ukazov (npr. <nar>, </nar>, <nav> </nav>) zelo zamudno, sem se odločila za lastne oznake, ki jih je kasneje s pomočjo Wordove funkcije »Najdi« in »Zamenjaj« mogoče zamenjati z oznakami, ki smo jih določili skupaj s strokovnjakom za IT. V nadaljevanju so predstavljene lastne oznake in predlogi, kako si olajšati delo, ter primeri besedila pred računalniško obdelavo in po njej.

Uporabljene oznake in predlogi za hitrejšje delo:

 = qq

 = ww

<nar> = yy

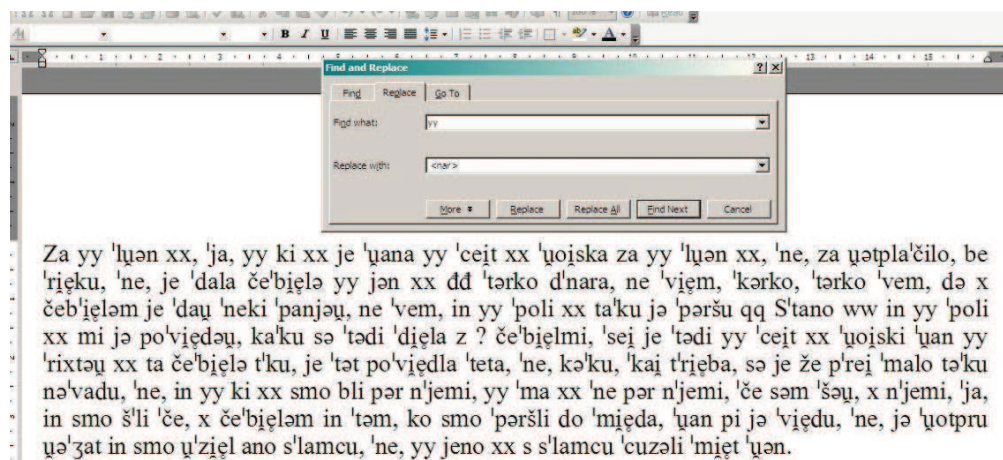
</nar> = xx

<nav> = » </nav> = «
 <?> = ? <polglas/> = đđ

Besedilo pred računalniško spremenjenimi znaki:

Za yy 'lʌən xx, 'ja, yy ki xx je 'ʌana yy 'cejt xx 'ʌojska za yy 'lʌən xx, 'ne, za ʌətpla'čilo, be 'riɛku, 'ne, je 'dala čeb'ijelə yy jən xx đđ 'tərko d'nara, ne 'vjem, 'kərko, 'tərko 'vem, də x čeb'ijeləm je 'daʌ 'neki 'panjəʌ, ne 'vem, in yy 'poli xx ta'ku jə 'pəršu qq S'tano ww in yy 'poli xx mi jə pə'viɛdəʌ, ka'ku sə 'tədi 'diɛla z ? čeb'ijelmi, 'sej je 'tədi yy 'cejt xx 'ʌojski 'ʌan yy 'rixtəʌ xx ta čeb'ijelə t'ku, je 'tət pə'viɛdla 'teta, 'ne, kə'ku, 'kaj t'riɛba, sə je že p'rej 'malo tə'ku nə'vadu, 'ne, in yy ki xx smo bli pər n'jemi, yy 'ma xx 'ne pər n'jemi, 'če səm 'šəʌ, x n'jemi, 'ja, in smo š'li 'če, x čeb'ijeləm in 'təm, ko smo 'pəršli do 'miɛda, 'ʌan pi jə 'viɛdu, 'ne, jə 'ʌotpru ʌə'zat in smo ʌ'ziɛl ano s'lamcu, 'ne, yy jeno xx s s'lamcu 'cuzəli 'miɛt 'ʌən.

Slika 6: Primer uporabnosti funkcije »najdi« in »zamenjaj« pri označevanju besedila

Vir: Klara Šumenjak, osebni arhiv

Besedilo po uporabljeni funkciji »Najdi« in »Zamenjaj«:

Za <nav> 'lʌən </nav>, 'ja, <nav> ki </nav> je 'ʌana <nav> 'cejt </nav> 'ʌojska za <nav> 'lʌən </nav>, 'ne, za ʌətpla'čilo, be 'riɛku, 'ne, je 'dala čeb'ijelə <nav> jən </nav> <ə:> 'tərko d'nara, ne 'vjem, 'kərko, 'tərko 'vem, də x čeb'ijeləm je 'daʌ 'neki 'panjəʌ, ne 'vem, in <nav> 'poli </nav> ta'ku jə 'pəršu S'tano in <nav> 'poli </nav>

mi jə po'viǝdəu, ka'ku sə 'tədi 'diǝla z <?> čə'biǝlmi, 'sej je 'tədi <nar> 'cejt </nar> 'uoijski 'uan <nar> 'rixtəu </nar> ta čə'biǝlə t'ku, je 'tət po'viǝdla 'teta, 'ne, kə'ku, 'kaj t'riǝba, sə je že p'rej 'malo tə'ku nə'vadu, 'ne, in <nar> ki </nar> smo bli pər n'jemi, <nar> 'ma </nar> 'ne pər n'jemi, 'če səm 'šəu, x n'jemi, 'ja, in smo š'li 'če, x čə'biǝləm in 'təm, ko smo 'pəršli do 'miǝda, 'uan pi jə 'viǝdu, 'ne, jə 'uotpru uə'zat in smo u'ziǝl ano s'lamcu, 'ne, <nar> jeno </nar> s s'lamcu 'cuzəli 'miǝt 'uən.

5.2.1.3.3 Avtomatizirano oblikoskladenjsko označevanje

Prednost korpusnega pristopa je predvsem v tem, da na določenih ravninah omogoča avtomatsko pripisovanje nekaterih oznak besedam. Za slovenski jezik so v okviru projekta JOS (Jezikoslovno označevanje slovenščine) razvili označevalni sistem, ki besedam v korpusu avtomatično pripisuje oblikoskladenjske oznake. S projektom so slovenski raziskovalni javnosti želeli zagotoviti »prosto dostopen večnivojsko (oblikoskladenjsko, skladenjsko, semantično) označen milijonski korpus besedil vsakdanje rabe – korpus JOS« (Arhar in Ledinek, 2008, 55). JOS je nastal ob upoštevanju vsaj treh že obstoječih sistemov oblikoskladenjskih oznak za slovenščino, med katerimi so: 1) jezikovnospecifičen nabor oznak Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, ki je nastal za potrebe označevanja korpusa Beseda, 2) za slovenski jezik prilagojeni nabor oznak LC-STAR, ki se rabi za simultano prevajanje govora, 3) nabor Multext-East, ki je izhodiščen za nadgradnjo JOS in v največji meri sledi priporočilom iniciative EAGLES/ISLE, v skladu s katerimi sta označena tudi korpusa FIDA in FidaPLUS. JOS so nadgradili še z nekaterimi tujejezičnimi sistemi, kot so označevalni sistemi Češkega nacionalnega korpusa³⁹ ter sistema Claws⁴⁰ in Ajka⁴¹ (Arhar in Ledinek, 2008, 55–56).

Tudi korpus GOKO je označen v skladu s smernicami JOS (Erjavec idr., 2010), torej je tudi iskanje po njem podobno iskanju po korpusu JOS in iz njega izpeljanih korpusih, kot je korpus GOS. To pomeni, da v poknjženi različici »na osnovnem nivoju sistem predvideva klasično besednovrstno uvrstitev obravnavane besede, na drugem nivoju pa se označuje njene nadaljnje lastnosti glede na slovarske

³⁹ Več na <http://ucnk.ff.cuni.cz/bonito/>.

⁴⁰ Več na <http://ucrel.lancs.ac.uk/claws/>.

⁴¹ Več na <http://nlp.fi.muni.cz/projekty/ajka/>.

ter slovnične kategorije, ki jih posamezni besedni vrsti lahko pripišemo (Arhar in Ledinek, 2008, 55).

Korpus GOKO omogoča naslednja iskanja po besednih vrstah in podrobnejše iskanje:

Samostalnik:

- vrsta
 - občno ime
 - lastno ime
- spol
 - moški
 - ženski
 - srednji
- število
 - ednina
 - dvojina
 - množina
- sklon
 - imenovalnik
 - rodilnik
 - dajalnik
 - tožilnik
 - mestnik
 - orodnik
- živost
 - ne
 - da

Glagol:

- vrsta
 - glavni
 - pomožni
- vid

- dovršni
- nedovršni
- dvovidski
- oblika
 - nedoločnik
 - namenilnik
 - deležnik
 - sedanjik
 - prihodnjik
 - pogojnik
 - velelnik
- oseba
 - prva
 - druga
 - tretja
- število
 - ednina
 - dvojina
 - množina
- spol
 - moški
 - ženski
 - srednji
- nikalnost
 - nezanikani
 - zanikani

Pridevnik:

- vrsta
 - splošni
 - svojilni
 - deležniški
- stopnja

- nedoločeno⁴²
- primernik
- presežnik
- spol
 - moški
 - ženski
 - srednji
- število
 - ednina
 - dvojina
 - množina
- sklon
 - imenovalnik
 - roditeljski
 - dajalnik
 - tožilnik
 - mestnik
 - orodnik
- določnost
 - ne
 - da

Prislov:

- vrsta
 - splošni
 - deležje
- stopnja
 - nedoločeno
 - primernik
 - presežnik

⁴² Korpus GOKO je označen enako kot korpus GOS. Pri obeh »nedoločeno« pomeni osnovnik.

Zaimek:

- vrsta
 - osebni
 - svojilni
 - kazalni
 - oziralni
 - povratni
 - celostni
 - vprašalni
 - nedoločni
 - nikalni
- oseba
 - prva
 - druga
 - tretja
- spol
 - moški
 - ženski
 - srednji
- število
 - ednina
 - dvojina
 - množina
- sklon
 - imenovalnik
 - rodilnik
 - dajalnik
 - tožilnik
 - mestnik
 - orodnik
- število svojine
 - ednina
 - dvojina
 - množina

Števniki:

- zapis
 - arabski
 - rimski
 - besedni
- vrsta
 - glavni
 - vrstilni
 - zaimkovni
 - drugi
- spol
 - moški
 - ženski
 - srednji
- število
 - ednina
 - dvojina
 - množina
- sklon
 - imenovalnik
 - rodilnik
 - dajalnik
 - tožilnik
 - mestnik
 - orodnik
- določnost
 - ne
 - da

Predlogi:

- sklon
 - imenovalnik
 - rodilnik

- dajalnik
- tožilnik
- mestnik
- orodnik

Veznik:

- vrsta
 - priredni
 - podredni

Členek

Medmet

Besede, označene z <nar>, je treba naknadno označiti in sporočiti strokovnjaku za IT, da spremembe vnese v korpus, saj jih v nasprotnem primeru računalnik označi enako kot v knjižnem jeziku. Tako bi na primer računalnik besedo *š'tiġerna*, ki je v Koprivi samostalnik ženskega spola, zaradi knjižne ustreznice 'vodnjak', ki je samostalnik moškega spola, označil z oznako za moški spol.

5.2.1.3.4 Označevanje lokacije/geografskega izvora besedil

Natančna določitev lokacije govorjenega besedila omogoča umestitev besedil v geografske informacijske sisteme, GIS (Chang, 2007), kar bo pomembno predvsem v širšem, npr. vseslovenskem narečnem govornem korpusu, medtem ko je pri korpusni predstavitvi enega samega krajevnega govora to manj potrebno. Poleg osnovne uporabe korpusa je ključna tudi predstavitev v vizualni obliki – kartografiranje s sistemom GIS, ki ponuja odlično izhodišče za sistematične primerjalne analize med posameznimi besedili glede na funkcijsko in socialno zvrstnost znotraj slovenskega jezika, kot tudi za primerjalne/kontrastivne analize z besedili drugih jezikov (sosednjih in bolj oddaljenih); areali besedil namreč lahko pokažejo na vplivanje med jezikovnimi sistemi.

Prvi del kartiranja korpusa narečnih izrazov obsega zasnovano, pripravo in izdelavo korpusa, ki mora biti združljiva s standardiziranimi zapisi orodij GIS. To pomeni, da je treba bazi pri vsakem vnosu določiti geografsko referenco, ki jo orodje

GIS prepozna in izraz ustrezno umesti na predhodno določen izsek površja in v končni fazi tudi na standardizirani kartni prostor.

Slika 7: Deklaracija standarda za zapis lokacije

```
<geoDecl datum="WGS84"/>
```

Vir: Jernej Vičič, osebni arhiv

Izbrali smo oznako lokacije po standardu WGS84 (*World Geodetic System*) (NIMA, 1984), ki je shranjena v znački **<geo>**. Predstavljena je z dvema številoma, ki opisujeta zemljepisno širino in dolžino po opisanem standardu. Slika 7 kaže dodatno oznako, ki jo umestimo v glavo korpusa.

Slika 8 kaže primer natančnega opisa lokacije, kjer je bilo gradivo zbrano, dodana je tudi datumsko oznaka. Za tukajšnji korpus je tako natančno označevanje vprašljivo, saj so vsa gradiva zbrana v isti vasi, zanimiva je le temporalna oznaka, vendar tako standardizirano označevanje omogoča umestitev korpusa v druge projekte in umestitev v GIS.

Slika 8: Opis natančne lokacije nastanka gradiva z datumsko označbo

```
      <settingDesc>
    <place>
    <placeName>
    <settlement>Kopriva</settlement>
    <region>Obalno-kraška</region>
    <country>Slovenija</country>
    </placeName>
    <location>
    <geo>
    45.781876,13.833693
    </geo>
    </location>
    </place>
    <setting>
    <date>1999</date>
  </settingDesc>
```

Vir: Jernej Vičič, osebni arhiv

5.2.1.3.5 Spletni vmesnik

V okviru priprave korpusa GOKO je bil izdelan spletni vmesnik, saj je iskanje možno le po poknjženi različici besedila, ki je edina dovolj standardizirana, da omogoča enoznačne rezultate iskanj. Rezultati iskanja so prikazani v standardni obliki kolokacij z možnostjo pregleda po vzporednih zapisih v ostalih dveh oblikah ter s povezavo na zvočni zapis, ki vsebuje najdeno vsebino z vnaprej določeno dolžino konteksta.

Vse tri oblike besedila, fonetična, poenostavljena in poknjžena, so poravnane, to pomeni, da se najdenemu besedilu v poknjženi obliki dopišeta še vzporedni besedili v drugih dveh oblikah.

Spletni vmesnik se pri iskanju in nadzoru podatkov (*data querying and management*) zanaša na IMS Open Corpus Workbench (*OpenCWB*) (Christ, 1994). Tako lahko iščemo po podatkih z jezikom CQP (Christ in Shulze, 1996) ali pa tudi s poenostavljenim vmesnikom.

Slika 9: Primer prikaza s spletnim vmesnikom (iskana beseda: *in*)

10. govorec 1 «»

Fonetični zapis:

Po'noči ub d'viçx je š'la, *uapou'dan* še 'nəç ta 'uətrək 'təm *in* n ni 'moɣla, sə jə 'bala 'jət də'mu, 'ne 'bala, ji jə 'riçku 'tistə, da nə 'xot, da ji bə u'bəu, kə jə biu, 'ma sə bli dəu'jaki, 'viçš, 'kəšni, 'ma tə'ku dəu'jaki, də te ne 'morm po'viçet.

Poenostavljeni zapis:

Ponoči wb dviçh je šla, *wəpowdan* še nəç ta wətrək təm *in* n ni mɔgla, sə jə bala jət damu, nə bala, ji jə riçku tistə, da nə hət, da ji bə ubəw, kə jə biw, *má* sə bli dəwjáki, vičš, kəšni, *má* təku dəwjáki, də te ne morm povičt.

Poknjženi zapis:

Ponoči ob dveh je šla, opoldne še nič ta otrok tam *in* ni mogla, se je bala iti domov, ne bala, ji je rekel tisti, naj ne hodi, da jo bo ubil, ker je bil, ma so bili divjaki, veš, kakšni, ampak tako divjaki, da ti ne morem povedati.

Vir: GOKO

5.2.2 IZHODIŠČA ZA TERENSKO DELO

5.2.2.1 Izbira informantov

Pri vsaki narečni raziskavi je izbira informantov zelo pomembna (prim. Ramovš, 1946, Logar, 1956, 1958/59; Kenda Jež, 2002, po Kolarič, 195; OLA 1978, 35). Pomembno je, da se jih za opis določenega govora zapiše več, saj se v nasprotnem primeru pojavi nevarnost, da začnemo zapisovati informantov idiolekt. Ker je bila ena dialektološka raziskava⁴³ govora Koprive že opravljena, sem v vasi že imela nekaj ustreznih in preverjenih informantov. Čeprav nekateri dialektologi menijo (prim. OLA 1966 v Kenda Jež, 2002, 13–14),⁴⁴ da je bolje, če informant ni izobražen (informatorec pa lahko), sama na podlagi lastnih terenskih izkušenj v Koprivi menim, da je dober informant lahko tudi izobražen.⁴⁵ Velikokrat je to učitelj ali pa visoko izobražena oseba, ki se zaveda razlik med knjižnim in narečnim jezikom ter zavestno neguje svoje narečje.

Za tokratno dialektološko raziskavo sem izbrala šest informantov, starih med 70 in 90 let. Da bi bil korpus čim bolj uravnovešen, so v raziskavo vključene tri ženske in trije moški. Nezanemarljiv dejavnik pri oblikovanju posameznikovega narečja je tudi, da informant ni (nikoli) živel drugje kot v domači vasi, zato sem poiskala le take informante, ki so se v Koprivi rodili in tam tudi vedno živeli (prim. tudi Kenda Jež 2002, 33–53; Klinar idr., 19; Vprašalnica za SLA: informant/informatorec).

⁴³ Šlo je za zapis 1898 besed iz vprašalnice za NASIK – Narečni atlas slovenske Istre in Krasa (1. 1. 2007–31. 12. 2009) – temeljni raziskovalni projekt na UP ZRS, vodja dr. Goran Filipi.

⁴⁴ »S krajevnimi izobraženci se je sicer mogoče posvetovati, vendar jih ne bi smeli uporabljati kot neposredne objekte.«

⁴⁵ To ugotavljata tudi Logar (1958/59, 129): »/M/edtem ko utegnejo biti avtohtoni izobraženci včasih res izvrstni poznavalci slovenskega narečja, zlasti če jih jezikovna vprašanja še posebej zanimajo,« in Kenda Jež (2002, 37) po Kolarič (1954, 186): »Treba je spremeniti tudi splošno razširjeno mnenje, da so izobraženci slabi narečni informatorji.«

5.2.2.1.1 Seznam informantov in informatorjev⁴⁶

Čeprav je narečna besedila za korpus povedalo šest informantov, se mi zdi potrebno v seznam vključiti vse tiste, ki so kakorkoli (kot informanti ali kot informatorji) pripomogli k nastanku te doktorske disertacije. To so:

Angela Ukmar, 1916, gospodinja

Anica Fabjan Plazar, 1943, učiteljica

Boris Kodrič, 1951, zidar

Bruna Ukmar, 1934, delavka

Danila Gulič, 1934, gospodinja

Judita Grmek, 1938, pletilja

Pavel Gulič, 1938, kamnosek

Stane Lavrenčič, 1929, šofer

Stane Lisjak, 1930, mizar

5.2.2.2 Zbiranje gradiva

Prvotna zamisel je bila, da bi informantom pred pričetkom terenske raziskave povedala, da jih bom obiskala večkrat in naš pogovor vedno snemala. Tako bi se izognila vsakokratni zadregi informanta ob vklopu snemalnika. Gradivo sem nameravala zbirati en mesec, praviloma vsak dan, da bi se vaščani lažje navadili na izpraševalčevo (torej mojo) prisotnost. Kasneje se je izkazalo, da tak način dela ni potreben, saj sem že z enim ali dvema obiskoma pri informantu dobila dovolj gradiva, ki sem ga potrebovala za korpus.

Odločila sem se za dva načina pridobivanja gradiva, in sicer za snemanje spontanega govora ter za vodenje usmerjenega intervjuja s pomočjo vprašalnice. Izbrani informanti (gl. poglavje 5.2.2.1 *Izbira informantov*) so bili snemani v najrazličnejših govornih položajih, med opravljanjem vsakdanjih opravil, med

⁴⁶ Razliko med informantom in informatorjem je opisala Kenda Jež (2002, 34), ko je povzela Prunča (1980, 38): »*Informanti* so tiste osebe, od katerih smo v pogovorih dobili neposredne podatke, njihova jezikovna kompetenca in performanca torej predstavljata pravi predmet raziskave: *informatorji* pa so tisti, ki so nam pomagali zbrati podatke iz svojega ožjega ali širšega življenjskega kroga, torej osebe, katerih jezikovna, če že ne jezikovno reflektirana metakompetenca nam je bila v pomoč pri pridobivanju podatkov.«

pogovorom po telefonu, s sosedo, z zakoncem ... Zaradi lažjega zapisovanja zbranega gradiva sem se odločila, da v korpus vključim predvsem tiste njihove pripovedi, ki so jih delili z izpraševalko. Prosila sem jih, naj mi predstavijo različna domača opravila, naj povedo, kako skuhajo tipične domače jedi, kako obdelujejo zemljo, povprašala pa sem jih tudi o starih običajih, o njihovem življenju nekoč in tako dobila dovolj obsežno in raznoliko zbirko besedil, ki sem jo lahko vključila v korpus.

Usmerjena vprašalnica je bila izdelana naknadno, ko je že bila opravljena (delna) oblikoslovna analiza zbranega gradiva. Ker ni nujno, da v izbranih (časovno omejenih) besedilih spontanega govora dobimo vse slovnične oblike besed (npr. sam. v im. mn. 1. ž. skl.) in iskane besedne zveze, sem manjkajoče podatke pridobila bodisi s pomočjo vprašalnice za SLA,⁴⁷ vprašalnice za NASIK in vprašalnic za zbiranje narečnega gradiva za tematsko polje sadovnjak, vrt, polje,⁴⁸ bodisi s pomočjo posebne usmerjene vprašalnice. V disertaciji so vsi podatki, ki niso bili pridobljeni s pomočjo korpusnega pristopa, označeni s piko • nad besedo/besedno zvezo.

Kako se odvija terensko delo z informantom⁴⁹ in kakšna je kvaliteta zbranega gradiva na terenu, je v veliki meri odvisno od izpraševalca. Poznamo dva načina zbiranja gradiva: a) anketna metoda, tj. zbiranje gradiva z vprašalnico, in b) metoda snemanja spontanega govora, tj. zbiranje narečnih pripovedi, spodbujenih z vprašanji raziskovalca. V obeh primerih mora biti izpraševalec do informanta spoštljiv in korekten, najpomembneje pa je, da se informant ob izpraševalcu počuti dobro in sproščeno. V nadaljevanju bom zapisala svoje izkušnje pri zbiranju gradiva in začrtala smernice za nadaljnje zbiranje gradiva.

5.2.2.2.1 Zbiranje gradiva po vprašalnici

Ta način zbiranja narečnega gradiva predvideva iskanje odgovorov na vnaprej pripravljena vprašanja (npr. iz vprašalnic za SLA (Slovenski lingvistični atlas),

⁴⁷ Prim. Benedik, 1999, 26–86.

⁴⁸ Prim. Benedik, 1994.

⁴⁹ O zbiranju narečnega gradiva glej tudi Marc Bratina, 2009: *Etape zbiranja narečnega frazemskega gradiva*.

NASIK (Narečni atlas Slovenske Istre in Krasa),⁵⁰ GOKO (Usmerjena vprašalnica za Govorni korpus Koprive na Krasu). Zelo pomembno je, da odidemo k informantu dobro pripravljeni in seznanjeni s stvarmi, po katerih sprašujemo, saj moramo vedeti, kaj in kako bomo spraševali. To pomeni, da se moramo najprej dobro seznaniti z vsebino vprašalnice, razumeti moramo, kaj sprašujemo, saj vprašalnice lahko vsebujejo besede za pojme, ki izpraševalcu niso blizu (prim. pomensko polje *Vinogradništvo* iz vprašalnice NASIK). Seveda je zaradi lažjega zapisovanja in preverljivosti podatkov ter navsezadnje zaradi tehnološkega napredka priporočljivo snemanje zbiranja gradiva vsaj z avdio tehniko.⁵¹ Zaradi avtorskih pravic moramo informanta vnaprej obvestiti, da bomo pogovor snemali (več o tem v poglavju Avtorske pravice). Čeprav so snemalniki majhni, so na začetku pogovora za informanta še vedno moteči. Opazila sem, da ko informantom povem, da bom pogovor snemala, in položim snemalno napravo na mizo, na začetku neprestano gledajo v napravo in se trudijo govoriti čim bolj *pravilno* (knjižno). Da bi preusmerili informantovo pozornost od snemalnika, je smiselno začeti pogovor s klepetom o vsakdanjih stvareh, tudi o sebi in svoji družini,⁵² kasneje pa jih povprašati še o njihovem življenju, predvsem o preteklosti ali temah, ki povzročijo močna čustva, npr. o smrti ali nevarnosti, saj se takrat informant najbolj (govorno) sprosti (prim. Labov, 1972, 209–210).⁵³ Nato informantu razložimo, kaj sploh želimo. Svoja vprašanja lahko primerjamo z reševanjem križanke: povemo, da bomo opisali stvari, oni pa morajo ugotoviti, kaj jim opisujemo. Poudariti je tudi treba, da noben odgovor ni napačen, saj prav vsi informanti takoj na začetku izrazijo dvom, ali bodo sploh znali pomagati, saj oni »ne znajo ničesar«. Prav zaradi tega njihovega občutka ne smemo informantu nikoli reči, da kdaj nima prav ali da se je zmotil, čeprav smo sami o tem prepričani. Če informant izgovori leksem, za katerega vemo, da ni tisti, ki ga iščemo (npr. da namesto narečne besede uporabi knjižno), je najbolje, da v informanta ne vrtamo in ga ne silimo, da izgovori besedo, ki jo želimo slišati, ampak da enostavno preidemo na naslednje vprašanje in se na prvo vrnemo kasneje ali pa odgovor preverimo pri drugem informantu. Če smo do informanta nesramni ali mu damo občutek, da je neveden, se mu lahko vse tako upre, da naslednjič za nas ne bo

⁵⁰ Prim. Šumenjak, 2009.

⁵¹ Vse bolj se uveljavja tudi snemanje z video tehniko (prim. Maurer - Lausseger, 2010, 319–332), vendar bi bilo to za govorni korpus zaenkrat prezahtevno in metodološko neustrezno.

⁵² V vasi Korpiva je živela moja babica, zato informanti poznajo tako mene kot mojo družino.

⁵³ Natančneje v poglavju *Observer's Paradox*.

imel več časa, kar pa nikakor ni naš namen. Vedeti moramo tudi, da se bodo nekatera vprašanja informantu zdela banalna, saj ne bo razumel, zakaj ga npr. sprašujemo po *soncu*, če pa vsi jasno vemo, kako se soncu reče.

Na podlagi lastnih izkušenj navajam nekaj primerov ustreznega in nekaj primerov manj ustreznega načina spraševanja.

1. primer: Sprašujemo po leksemu za pojem *sonce*. Ker je pojem splošno znan, vprašanje za informanta ni težko. Pomembno za izpraševalca pa je, da pojem čim bolje opiše in da informantu ne sugerira odgovora, ker v takem primeru lahko pride do več vrst napak. Primer⁵⁴ napačnega spraševanja, če vemo, da je za pomen 'sonce' v Koprivi ustrezen odgovor *'sʉənce*:

Izpraševalec: Kako rečete soncu?

Informant A: *'Ja, tə'ku, 'ja*.

Informant B: *'Ja, 'sonce, 'ne?*

Ker sem pri spraševanju po narečni besedi za 'sonce' že sama predlagala rešitev, informant (A) ne čuti potrebe, da bi sam odgovoril na vprašanje. Lahko pa se tudi zgodi, da informant (B) svoj odgovor (zvrstno) prilagodi našemu vprašanju, kar pomeni, da je njegov odgovor irelevanten (npr. na glasoslovni ravni).

Primer ustreznega spraševanja:

Izpraševalec: Kako rečete tistemu, kar sije na nebu, ki ima žarke, nas greje ...

Informant: *'Sʉənce*.

2. primer: Iščemo besedo za pomen 'sosed', za kar je v koprivskem krajevnem govoru pravi odgovor *st'ričəu*.

Primer napačnega spraševanja:

Izpraševalec: Kako rečete sosеду?

Informant: *'Sʉəsət*.

⁵⁴ Vsi navedeni primeri so iz mojega terenskega dela, opravljenega v Koprivi na Krasu med letoma 2009 in 2012.

Ker sem informantu sugerirala odgovor, se ni spomnil, da pri njih rečejo sosedu nekoliko drugače, sam leksem pa je vseeno glasovno prilagodil koprivskemu govoru, ki pozna razvoj * $\varrho > \mu\alpha$.

3. primer: Pozorni moramo biti tudi, če sprašujemo po točno določenem sklonu in številu – tako je npr. vprašanje 1255 v vprašalnici za NASIK ‘doga pri sodu’.

Izpraševalec: Kaj pa je to pri sodu, te deske za sestavljanje?

Informant: 'D $\mu\alpha\gamma\epsilon$.

Izpraševalec: In če je ena?

Informant: 'J α ena 'd $\mu\alpha\gamma\alpha$ in če 'ne 'jix j α 'd $\mu\alpha\sigma\tau\iota$.

V tem primeru je izpraševalec nekoliko nerodno zastavil vprašanje, saj bi se neustreznemu odgovoru izognil že, če bi vprašanje postavil v ednini – *Kako se imenuje tista deska za sestavljanje soda?*

Izkušnje kažejo, da se, kjer je to možno, najlažje sprašuje s pomočjo slikovnega gradiva, saj je tako mogoče dobiti zanesljivejše odgovore kot z opisovanjem iskanega poimenovanja. Vendar pa si s slikovnim gradivom ni mogoče pomagati pri vseh vrstah vprašanj (prim. deli dneva, dnevi v tednu, glagoli itd.). Pri tem je tudi iskanje primerne slikovnega gradiva zamudno delo in v poštevek pride le, če se ga bo uporabilo večkrat.

Pomembno je tudi, da pri informantu nismo predolgo, saj ga to lahko zelo izčrpa in kasneje odgovori niso več relevantni. Izkušnje kažejo, da je ustrezen čas za zbiranje gradiva po vprašalnici od ene do dve uri, saj po tem času informanti niso več skoncentrirani za delo. Pomembno je tudi, da informanta neprestano bodrimo in mu povemo, da mu gre odgovarjanje zelo dobro, saj mu s tem vlivamo samozavest in večamo željo po sodelovanju.

5.2.2.2.2 Zbiranje narečnih besedil

Zbrana narečna besedila so izhodišče za gradnjo korpusa, saj z njimi dobimo vpogled v govor na vseh jezikovnih ravneh. Prav tako kot pri zbiranju gradiva po

vprašalnici je treba informanta seznaniti s tem, da ga snemamo, in narediti, kar je v naši moči, da se sprosti in neha usmerjati svojo pozornost na snemalnik.

Pri takem načinu zbiranja gradiva je pomembno, da pustimo informanta govoriti čim dlje, da ga ne prekinjamo ali motimo, saj se z našim poseganjem v pripoved slednja lahko spreminja ali celo izgubi smisel.

V začetni fazi zbiranja besedil na terenu sem pri pogovorih sodelovala zelo aktivno, neprestano sem spraševala, govorila ali kakorkoli posegala v potek pripovedovanja. Ko sem začela z zapisovanjem zgodb, pa sem ugotovila, da taka besedila za gradnjo korpusa niso ustrezna, saj se pripoved neprestano spreminja in je izpraševalčevih komentarjev, ki pa morajo biti vključeni v korpus, preveč. Ugotovila sem tudi, da se med pripovedovanjem vendarle moram odzivati, saj informanti neprestano iščejo potrditve. To sem zaradi korpusnega pristopa poskušala v čim večji meri delati z neverbalnimi dogodki (kimanje, gestikuliranje), ko pa sem opazila, da informant išče govorno potrditev, sem uporabila tudi nekatere spodbujevalne stavke (*aha, ma ja, a res, a ja ...*).

Pomembno je, da med informantovim pripovedovanjem ne sprašujemo po narečni besedi, ki je nismo razumeli, ker ga to lahko zmoti, in zaradi tega dobi občutek, da tako, kot on govori, ni prav oz. je nerazumljiv, zato začne zamenjevati narečno besedje s knjižnim. Menim, da je najbolje, da si izpraševalec nerazumljene besede zapiše in po njih vpraša na koncu spraševanja ali pa drugega informanta.

Tudi pri takem načinu zbiranja gradiva je po mojem mnenju pomembno, da se informant počuti v primerjavi z izpraševalcem v superiorni poziciji, saj tako dobi občutek, da mu bo povedal nekaj novega, ga o nečem podučil. Izpraševalec mora biti iskreno radoveden in tako dati informantu priložnost, da mu razloži stvari, ki jih sam morda ne pozna oz. ne razume – to je pomembno zlasti pri informantih, ki po naravi niso zelo zgovorni in jih je treba spodbujati, da povedo čim več.

5.2.2.2 3 Uporaba snemalnika na terenu

Dandanes si ne moremo več predstavljati, kako je v preteklosti, ko še niso imeli na razpolago snemalnih naprav ali računalniških programov, s katerimi bi lahko snemali, še manj pa merili npr. kvaliteto in kvantiteto glasov, potekalo zbiranje

dialektološkega gradiva ali folklornih pripovedi.⁵⁵ S sodobnimi majhnimi, a zelo zmogljivimi zapisovalniki, ki uporabljajo računalniško tehnologijo zapisovanja (npr. wav, mp2, mp3, aac, amr, midi itd.) lahko snemamo povsem neopazno in kljub majhnosti snemalnih naprav zberemo zelo kakovostno gradivo.

Preden se odpravimo na teren, moramo preveriti, ali so baterije na snemalniku polne, saj se lahko zgodi, da se snemalnik sredi snemanja ugasne in tako onemogoči nadaljnje delo (lahko pa tudi ne shrani že posnetih podatkov). Pomembno je tudi, da imamo zadosti prostora za shranjevanje posnetkov, saj sicer ne moremo opraviti terenske raziskave. Zato je najbolje imeti tak snemalnik, ki omogoči shranjevanje čim večje količine podatkov (najbolj zmogljivi danes omogočajo shranjevanje 32 GB podatkov, kar ustreza približno 520 uram posnetkov klasičnega MP3-formata). Tak snemalnik je npr. *Philips GoGear Muse Portable AV Player features FullSound*.⁵⁶

5.2.2.3 Pravna podlaga za gradnjo korpusa

5.2.2.3.1 Avtorske pravice

Že v začetni fazi načrtovanja gradnje korpusa moramo biti pozorni na avtorske pravice, potrebne za uporabo in objavo besedil, saj se lahko zgodi, da gradivo že posnamemo, prepíšemo, a nato ne dobimo soglasja avtorja, da ga lahko uporabimo v korpusu. Treba je pridobiti dovoljenje tako za objavo transkribiranih besedil kot zvočnih posnetkov, saj je programska oprema toliko napredovala, da omogoča tudi multimedijško predstavitev.

Znano je, da se ljudje, ko vedo, da so snemani, vedejo nekoliko drugače kakor običajno. Postanejo bolj pazljivi pri govornem udejanjanju in posegajo po izbranem izrazju, ki ni tipično za njihovo vsakdanjo rabo, zato lahko dobimo gradivo, ki ne predstavlja realne vsakodnevne jezikovne rabe informanta. Čeprav se zavedamo, da pri snemanju informanti niso sproščeni in se počutijo »opazovani«, jih o snemanju moramo obvestiti, saj raziskovalca k temu zavezujejo tako etična načela kot zakon, ki skrivno snemanje prepoveduje (Kazenski zakonik RS (KZ-UPB1), 137. člen –

⁵⁵ Kot zanimivost velja omeniti, da je bil fonograf – prva mehanska naprava za snemanje zvoka – izumljen leta 1877. Izumil in poimenoval ga je Američan Thomas Alva Edison.

⁵⁶ Več o snemalni napravi na:

http://download.p4c.philips.com/files/s/sa1mus32k_17/sa1mus32k_17_pss_aen.pdf.

Neupravičeno prisluškovanje in zvočno snemanje).⁵⁷ Omenjeni člen tega zakona je sicer mogoče interpretirati tudi drugače, saj pri terenskem delu ne snemamo zaupnih izjav, ki bi jih želeli zlorabiti, vendar se na tako razumevanje zakona ne gre preveč zanašati.⁵⁸

5.2.2.3.2 Varovanje osebnih podatkov

Osebnih podatki in varovanje le-teh so lahko zelo občutljiva zadeva. V Sloveniji jih ureja *Zakon o varstvu osebnih podatkov*,⁵⁹ s katerim »se določajo pravice, obveznosti, načela in ukrepi, s katerimi se preprečujejo neustavni, nezakoniti in neupravičeni posegi v zasebnost in dostojanstvo posameznika oziroma posameznice pri obdelavi osebnih podatkov«. Bistvo tega zakona je, da osebni podatki, ki se obdelujejo zakonito in pošteno, »morajo biti ustrezni in po obsegu

⁵⁷Vir:

http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/izbranZakonAkt?uid=C633C860F6BE0F67C1257A0500354D1E&db=urad_prec_bes&mandat=VI.

⁵⁸ V zvezi s tem sem prosila za nasvet pravnikar, ki mi je podal naslednjo obrazložitev: »V luči navedenega se postavlja nekaj pravnih vprašanj glede kazenske odgovornosti za kaznivo dejanje neupravičenega prisluškovanja in zvočnega snemanja.

Kdaj gre za tovrstno kaznivo dejanje?

Kaznivo dejanje neupravičenega prisluškovanja in zvočnega snemanja je opredeljeno v 137. členu KZ-1 kot ravnanje, ki ga izvrši, kdor neupravičeno s posebnimi napravami prisluškuje pogovoru ali izjavi, ki mu ni namenjena, ali jo zvočno snema ali kdor tak pogovor ali tako izjavo neposredno prenaša tretji osebi ali ji tak posnetek predvaja ali kako drugače omogoči, da se z njim neposredno seznanj oziroma kdor zvočno snema njemu namenjeno zaupno izjavo drugega brez njegovega soglasja z namenom, da bi tako izjavo zlorabil, ali kdor tako izjavo neposredno prenaša tretji osebi ali ji tak posnetek predvaja ali ji kako drugače omogoči, da se z njim seznanj.

Temeljni pogoj v zvezi z izpolnjevanjem zakonskih znakov prvega odstavka tega kaznivega dejanja je, da gre za prisluškovanje/snemanje/prenašanje pogovora ali izjave, ki mu ni namenjena, v drugem odstavku istega člena pa je temeljni pogoj, da gre za zaupno izjavo, ki mu je namenjena, za katero pa tisti, ki izjavo podaja, ni podal soglasja za snemanje.

Katera izjava je zaupna, pa kazenski zakonik ne ureja.

Izjave informantov so namenjene izključno izpraševalcu, kar pomeni, da prvi pogoj, ki ga določa 137. člen KZ-1, ni izpolnjen. Prav tako pa tako pridobljena izjava ni zaupne narave, zaradi česar ni izpolnjen niti drugi pogoj. Navedeno bi torej lahko pomenilo, da snemanje izjav, namenjenih zgolj izpraševalcu brez soglasja in brez vednosti, da so informanti snemani, še ne pomeni kaznivega dejanja.

Kaznivo dejanje, obravnavano v 137. členu KZ, je moč storiti le z naklepom, zaradi česar bi bilo v konkretnem primeru dokazovanje krivde problematično. Storilcu bi bilo potrebno dokazati, da se je zavedal zaupne narave podatkov in da je želel take podatke pridobiti in zlorabiti.

Ne glede na navedeno in v izogib ohlapni interpretaciji navedenega zakona pa po našem mnenju ni odveč, da se posameznike še pred snemanjem natančno obvesti o pogojih sodelovanja pri projektu in z dajanjem izjave v diktafon. Ob samem snemanju pa informanta tako ni potrebno ponovno seznanjati s snemanjem. Posamezniku so tako vsi pogoji sodelovanja natančno in nedvoumno predstavljeni pred samim snemanjem. Če je posameznik seznanjen z vsemi temi informacijami in kljub temu privoli v podajo izjave, menimo, da je z vami sklenil dogovor o sodelovanju v projektu.

Ne glede na navedeno pa gre v konkretnem primeru bolj za vprašanje avtorskih pravic in varstva osebnih podatkov kakor samega kaznivega dejanja po 137. členu KZ-1.«

⁵⁹ Zakon o varstvu osebnih podatkov: <http://www.uradni-list.si/1/content?id=50685>.

primerni glede na namene, za katere se zbirajo in nadalje obdelujejo« (<http://www.uradni-list.si/1/content?id=50685>).

Ko sem narečno gradivo, ki vsebuje tudi osebna lastna imena, že prepisala, so 5. 7. 2012 na ISJ FR ZRC SAZU prejeli odločbo⁶⁰ informacijskega pooblaščenca o črtanju osebnih imen in priimkov iz besedilne zbirke *Nova beseda*, saj pooblaščenec meni, da bi za objavo lastnih imen v *Novi besedi* potrebovali osebno privolitev imenovanega posameznika.⁶¹ Sama sem se zato naknadno (po tej odločbi) posvetovala s pravnikom in se na podlagi njegovega odgovora⁶² odločila, da osebnih lastnih imen ne brišem iz zapisanega zbranega gradiva, ker sem pravočasno pridobila vsa pisna soglasja informantov za objavo njihovih besedil. Prav tako tudi menim, da bi z izbrisom lastnih imen iz korpusa zgodbe oz. besedila in celoten korpus izgubili precejšen del svoje sporočilnosti.

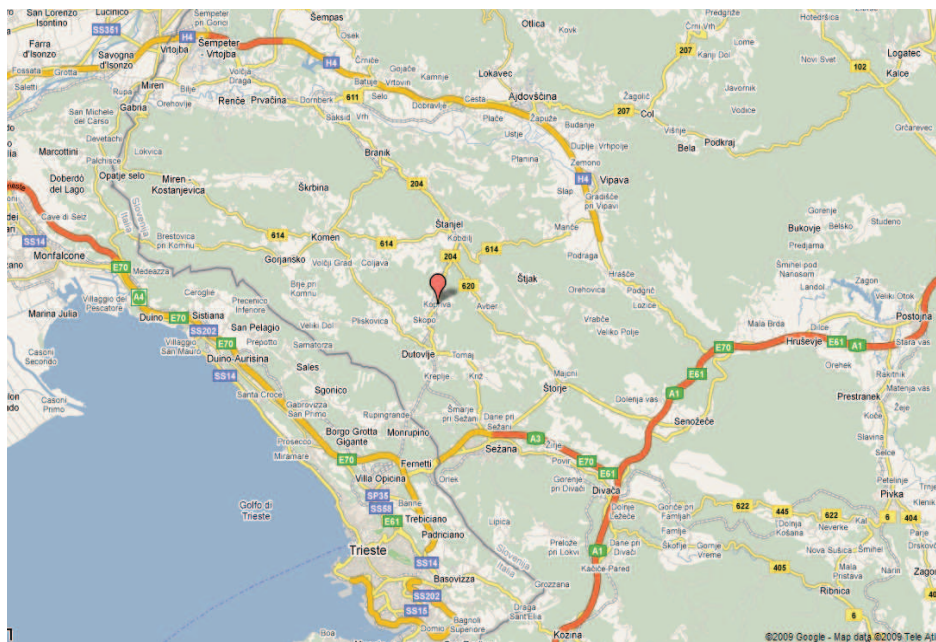
⁶⁰ [Http://www.lenartkucic.net/wp-content/uploads/2012/07/Institut_za_slovenski_jezik-Odlocba_ZIN-anonim.pdf](http://www.lenartkucic.net/wp-content/uploads/2012/07/Institut_za_slovenski_jezik-Odlocba_ZIN-anonim.pdf).

⁶¹ Strinjam se z mislijo, ki jo je dr. Hladnik objavil na spletni strani *Dela*, kjer pravi: »Perverznost pravnega izhodišča je v tem, da prepoveduje uporabo podatkovne zbirke zaradi potencialne nevarnosti njene zlorabe. To je približno tako, kot če bi šel iz prodaje umaknit kuhinjske nože, ker se od časa do časa zgodi, da se z njimi pokoljejo sprti zakonci. Ali ni normalna pravna pot ta, da se kaznuje tisti, ki podatke zlorabja, in ne ta, ki jih v dobri veri in za javno dobro ponuja skupnosti?« (<http://www.delo.si/tuditi/tvojsvet/groznja-temeljnim-civilizacijskim-pridobitvam.html>).

⁶² Pravno mnenje: »ZVOP-1 zvočnega snemanja izrecno ne ureja. Upošteva se splošne določbe o dopustnosti obdelave osebnih podatkov, bi moral izpraševalec za zvočno snemanje in nadaljnjo obdelavo osebnih podatkov na posnetkih imeti ustrezno pravno podlago v zakonu ali v osebni privolitvi posameznika. Ne glede na navedeno pa v izogib kršitvam menimo, da bi bilo smiselno iz zvočnih posnetkov odstraniti vsaj sporne izjave.«

6 KOPRIVA NA KRASU – PREDSTAVITEV KRAJA

Slika 10: Zemljevid

Vir: Google maps

Kopriva je strnjena kraška vasica, ki se nahaja ob cesti med Štanjelom in Dutovljani, na nadmorski višini 263 metrov. Spada v občino Sežana. Domačini jo delijo na Dolenji in Gorenji konec, vmes pa stoji stara »komunska šterna«, ki nosi letnico 1897. Po zadnjih podatkih iz statističnega urada Republike Slovenije, pridobljenih leta 2002, v Koprivi živi 180 prebivalcev, od teh 82 moških in 86 žensk. V vasi je še 82 hiš, vendar jih je le 60 stalno naseljenih (<http://www.stat.si>). Kot zanimivost velja omeniti, da je prvi zapis o vasi iz leta 1200, kjer je navedenih 5 kmetij. V franciscejskem katastru iz leta 1822 piše, da »je v Koprivi 75 stanovanjskih hiš, ki so zidane s kamenjem in malto, večinoma krite s kamnitimi skrilami, le redko so krite s strešniki ali slamo, in so dovolj udobne za potrebe kmečkega prebivalstva«. Leta 1861 je Kopriva štela 59 hiš in 67 gospodinjstev. Leta 1869 je bilo Koprivcev

kar 323, leta 1900 že 354, podatki iz leta 1966 pa kažejo, da je takrat število Koprivcev upadlo na 232 (Cencič, 2010, 42).

Na tem značilnem kraškem območju, kjer sta nekoč prevladovali kmetijstvo in kamnoseštvo, si prebivalci danes vsakdanji kruh večinoma služijo z delom po bližnjih večjih krajih. Kmetijske površine izkoriščajo večinoma le še za lastne potrebe. Tam, kjer je prst ugodna, so si nekateri vaščani njive razširili v vinograde, iz katerih pridobivajo znameniti kraški teran, pa tudi nekaj belega vina. Na severni strani vasi so pašniki, vendar je živinoreja povsem izumrla. Vas obdaja borov gozd, na Kalužah in onstran Kremenjaka se nahaja tudi opuščen kamnolom kraškega marmorja. V okolici vasi je nekaj kraških jam, med njimi Slepa jama, v kateri so našli posebno vrsto jamskih polžkov. Na vzhodni strani, proti Brjam se nahaja 70 metrov globoko Koprivsko brezno (Cencič, 2010, 40).

Svoj vodovod je vas dobila leta 1924 iz Dutovelj – z njim so napajali nekaj vaških korit in javnih pip pa tudi vaški vodnjak, iz katerega so črpali vodo v sušnem času. Pred oskrbo z vodovodom so bili pomemben vir vode kali, v katerih so napajali predvsem živino. Najpomembnejša med njimi je bila večja lokev na jugovzhodnem delu vasi, iz katere so še po prvi svetovni vojni napajali vodo v poseben čistilnik, da so jo uporabljali za hišne potrebe (Cencič, 2010, 40).

Skozi vas vodi stara cesta, ki je nekoč povezovala Vipavsko dolino in Gorico z morjem prek Vogelj in Zgonika. Z leti so cesto razširili, obzidali in asfaltirali. Cesta se sredi vasi odcepi v Brje, ki so vedno spadale h Koprivi. Železniški promet je prinesla bohinjska proga oz. njen odsek, t. i. Kraška proga, ki je mimo Koprive zapeljala 19. julija 1906, kar je za sabo potegnilo velike spremembe. Ker sta bili najbližji železniški postaji v Dutovljah in Štanjelu od Koprive oddaljeni od pet do šest kilometrov, so si domačini močno prizadevali, da bi v vasi dobili postajališče, vendar so na uresničitev teh sanj morali čakati dobrih petdeset let. Šele ko je z novo državno mejo bila prekinjena proga Dutovlje–Opčine in so v letih 1947 in 1948 zgradili odcep proge Krpelje–Sežana, je Kopriva dobila železniško postajo (Cencič, 2010, 41).

O vasi Kopriva in izvoru imena vasi je tomajski župnik Albin Kjuder napisal obširnejši prispevek (podatke je zbiral med letoma 1956 in 1960), med drugim je zapisal: *»Ime Koprive, pravi starešina Gulič, izhaja od kopriv. Prvotna vas je baje stala ne kjer zdaj, ampak med sedanjo Koprivo in Brjami levo, kjer je bila cerkva sv. Lovrenca. Na brjevskem ozemlju je bila druga, nekoliko večja vas (Brje) s svojo*

cerkvijo sv. Elije» (Kjuder, 1972, 308). Vas naj bi nato uničili Turki, ko so plenili po tem delu Krasa, po turških vpadih pa naj bi bila obnovljena bližje glavni cesti (Cencič, 2010, 42). Turškim grozotam je sledil tudi veliki tolminski kmečki punt leta 1713, ki se je razširil tudi na Kras in v Vipavsko dolino. Koprivcem ni prizanesla niti prva svetovna vojna, saj je bila v neposrednem zaledju fronte, kar je vaščanom prineslo obilo težav in veliko gospodarsko škodo. V tem obdobju je bila Kopriva nekakšna vmesna postaja, kjer so se vojaki avstro-ogrskega cesarstva ustavili za kakšen dan, da so se pripravili na soške bitke. Vodja soških bitk, avstro-ogrski general Svetozar Borojević,⁶³ imenovan tudi »*Soški lev*«, je na Krasu požel veliko občudovanja in hvaležnosti. Koprivci so ga leta 1916 razglasili za častnega koprivskega občana in mu izročili priznanje, za kar se jim je 25. 10. 1916 zahvalil v slovenskem jeziku: »*To odlikovanje smatram za slavljenje mojih junakov, ki so borijo ob Soči,*« je zapisal v svoji zahvali (Kjuder, 1972, 307; Cencič, 2010, 43). Pred vhodom v koprivsko cerkev so mu postavili tudi veličasten spomenik iz domačega kamna.

Fašizem, ki je po vojni zavladal v Italiji, je vedno huje zatiral Slovence in jih tudi z gospodarskim pritiskom skušal prisiliti k izseljevanju, da bi na njihova posestva lahko naselili svoje ljudi. V letih po 1927 je fašistični pritisk na primorske Slovence dosegel svoj višek. V tem času je tam nastala tajna protifašistična organizacija TIGR (Trst–Istra–Gorica–Reka), ki se ji je pridružilo tudi nekaj Koprivcev. Ti so se enotno in množično priključili tudi narodnoosvobodilnemu uporju proti okupatorju v 2. svetovni vojni, tako da so vaške fante in može pošiljali v partizane, v vasi pa so organizirali začasno bolnico in več skrivnih bunkerjev, ki so nudili varno zatočišče partizanskim aktivistom.

V Koprivi stoji cerkev, ki je naslednica dveh zelo starih cerkva, ki pa ju ni več. Za najstarejšo velja cerkev sv. Lovrenca, ki je stala med Koprivo in Brjami. O zgodnjem nastanku te cerkve pričajo njena glavna vrata, ki so bila prenesena v zakristijo nove cerkve, nosijo pa letnico 1647. Leta 1853 je Kopriva postala samostojna kaplanija. Njen prvi kaplan je bil Peter Svetlin (1853–1855). Za

⁶³ Svetozar Borojević (1856–1920) je ob izbruhu prve svetovne vojne poveljeval enemu od armadnih zborov na ruski fronti. Ob vstopu Italije v vojno leta 1915 pa se je izkazal kot odličen vojskovodja v dvanajstih soških bitkah. Po končani vojni se je umaknil v Celovec, kjer je umrl. Tam so ga tudi pokopali, pozneje pa so njegove posmrtno ostanke prenesli na osrednje pokopališče na Dunaju, kjer so mu postavili mogočen nagrobni spomenik (Nedeljski dnevnik, 1987, 17).

najznamenitejšega med koprivskimi kaplani pa velja Anton Požar,⁶⁴ ki je v Koprivi deloval kar 22 let (1911–1933). Za njim so kaplanijo upravljali duhovniki iz Skopega in Tomaja vse do nastopa g. Ivana Brezavščka, ki je v Koprivi maševal enajst let (1936–1947).

Ob ponovni prenovi cerkve leta 2010, ko so prenovili strop, zakristijo in vhodna vrata, so v »starih lesenih omarah /.../ našli mnogo dragocenih starih stvari, ki zanesljivo izvirajo še iz prejšnjih obeh lokalnih cerkva«, je za Primorske novice povedala Anica Fabjan Plazar, ki je sodelovala pri obnovi.

Mira Cencič je v svojem prispevku o Koprivi zapisala, da je kmalu potem, ko je koprivska cerkev postala kaplanija, v kraju začel poučevati kaplan Jan (1855–1866), kar je mogoče razumeti kot začetek koprivske šole (Cencič, 2010, 43). V kroniki osnovne šole v Koprivi, ki jo hrani koprski pokrajinski arhiv, je zgodovina koprivske osnovne šole predstavljena precej podrobno. Najdlje je tu poučeval nadučitelj Alojz Šonc, in sicer od leta 1910 do leta 1926, ko so ga fašistične oblasti nasilno upokojile, da so šolo prevzeli italijanski učitelji, ki so tu poučevali do leta 1943. Po 2. svetovni vojni in po priključitvi k Jugoslaviji so leta 1947 koprivske učence prešolali na osnovno šolo v Skopo, od leta 1958 pa se ti skupaj s skopeljskimi učenci vozijo v osnovno šolo v Dutovlje (Cencič, 2010, 44).

V Koprivi je od leta 1879 delovalo tudi bralno in pevsko društvo Zarja, na katerega so bili domačini zelo ponosni. Društvo je bilo ustanovljeno leta 1879, prvotno kot bralno društvo. V začetku so v čitalnici tako mladi kot tudi stari Koprivci prebirali časopise in vneto premlevali domačo in svetovno politiko. »Zarjane« je s knjigami zalagalo akademsko počitniško društvo Balkan iz Trsta (pošiljali so jim po 20 knjig na mesec). Nekaj let po ustanovitvi je pod vodstvom domačih šolskih učiteljev društvo organiziralo tudi pevski zbor in dramski krožek. Tako so se enkrat ali dvakrat letno tu dogajale različne kulturne prireditve.

⁶⁴ Anton Požar (1861–1933) je bil duhovnik, publicist ter doktor cerkvenega in civilnega prava. Rodil se je v Gočah, umrl pa v Koprivi, kjer je tudi pokopan. Kot duhovnik je služboval po raznih krajih v Istri, kjer se je spoznal s tamkajšnjim tradicionalnim cerkvenim bogoslužjem. V Koprivo je prišel leta 1911 in tu prvič maševal 15. 8. istega leta. S svojimi farani je tu doživel prvo svetovno vojno in fašistično nasilje. Bil je eden izmed glavnih pobudnikov obnovitve zbora sv. Pavla, organizacije primorske duhovščine, ki je branila naravne in evangeljske pravice Slovencev do uporabe svojega jezika v cerkvi. Požar je za seboj zapustil bogato knjižnico, ki je po oporoki pripadla tomajskemu župniku Albinu Kjudru. Knjižnica, znana pod imenom »Požarjeva knjižnica«, je bila del tomajske knjižnice, pozneje pa je bila preseljena v gimnazijo v Vipavi (Kjuder, 1972, 303; Cencič, 2010, 44).

Slika 11: Društvo Zarja, 1920

Vir: Sonja Peroci, osebni arhiv

V času fašizma, ko je bila prepovedana slovenska govornjena in pisana beseda, so v Kopriivi leta 1936 izdali na 48 straneh list *Gmajna*, ki so ga posvetili pevcu domače zemlje Srečku Kosovelu ob desetletnici njegove smrti. Z njo so Koprivci ponudili domačinom slovensko branje in spodbujali ohranitev narodne zavesti (Cencič, 2010, 44).

V bližini vasi je opuščen kamnolom, ki pa je v preteklosti za Koprivce odigral pomembno vlogo, saj je dotlej veliko prebivalcev živelo v pomanjkanju, delo v kamnolomu pa je mnogim nudilo službo in s tem boljše življenje. V kamnolomu so pridobivali apnenec s kamnoseškim imenom "kopriva". Kamen je svetlo siv, trd in vsestransko uporaben. Obdelali so ga in uporabili za zidavo, vgrajevali so ga v stavbe v okolici in drugod po Sloveniji, pa tudi v tujini. Čeprav je bilo delo v kamnolomu zelo naporno, saj je trajalo tudi ves dan, so bile v kamnolomu zaposlene cele družine in tako imele zagotovljen zaslužek do leta 1960, ko so kamnolom zaprli (Renčelj, 2002, 21–32).

Slika 12: Delavci v kamnolomu v Koprivi okoli leta 1952

Vir: Sonja Peroci, osebni arhiv

Čeprav je Kopriva majhna kraška vasica, iz nje izhaja kar nekaj pomembnih slovenskih osebnosti. Tu se je rodila učiteljica, otroška in mladinska pisateljica ter pedagoginja Branka Jurca (1914–1999), igralka in kulturna delavka Berta Ukmar (1920–1999), letalec Josip Križaj (1911–1948), ki se je v Ljubljani povezal z organizacijo TIGR ter se kasneje boril v španski državljanski vojni. Tu sta bila doma tudi botanik in preučevalec kraške flore Josip Ukmar (1894–1972) ter etnolog akademik dr. Milko Matičetov (1919).

7 GOVOR KOPRIVE NA KRASU

Zapis koprivskega krajevnega govora je zaradi majhnega števila starejših govorcev, ki bi še lahko bili ustrezni narečni informanti, zelo pomemben za natančen opis govora na vseh jezikovnih ravneh, saj to omogoča boljše jezikovnozgodovinsko poznavanje tega dela slovenskega jezikovnega prostora, ki do sedaj še ni bil temeljito jezikoslovno raziskan.

Govor Koprive na Krasu spada v primorsko narečno skupino, natančneje v kraško narečje, ki se govori po zahodnem delu Krasa in v spodnji Vipavski dolini. Na vzhodu meji z notranjskim narečjem – meja poteka le nekaj kilometrov od Koprive. Prav zaradi (tega) stika z notranjščino prevladujejo nekateri še notranjski glasoslovni pojavi, kot so razvoj dolgega naglašenege $u > y$; cirkumflektiranega $o > u$; izglasnih $-e > -e$ in $-o > -o$, nekaj pa je tudi takih, ki niso notranjski, npr. razvoj dolgega naglašenege $ě > iě$ (Logar, 1993, 127). Logar ugotavlja, da je »kraško narečje /.../ drugotno, nastalo po prekrivanju starejše zahodnoslovenske (beneško-briške) narečne osnove z notranjskimi narečnimi prvinami«. Najverjetneje so se ljudje, ki so imeli že izoblikovano notranjsko narečje, širili in naseljevali na zahod z arhaično beneškoslovensko narečno osnovo, ki so jo nato po svoje spreminjali. Samo tako je mogoče pojasniti, zakaj se v npr. v istem kraškem govoru za »isti psl. samoglasnik govorita po dva različna zastopnika, npr. $a/iě$ ($i:ə$) za psl. $e:$, le da sta navadno leksikalizirana«. »Posebnost kraških govorov so zastopniki nekaterih kratkih samoglasnikov: za kratka izglasna $-e$ in $-o$ povsod govorijo $-ə$ ($-i$) in $-u$, pri čemer se $-i$ govori v položaju za mehкими soglasniki; za $-o$ in $-e$ pa se navadno govori $-o/-e$, ponekod pa tudi $-uo/ie$ «. Kraško narečje ima dinamičen poudarek, v večini primerov so naglašeni samoglasniki dolgi, razen v nekaterih primerih, ko ne poznajo različne kvantitete samoglasnikov (Logar, 1993, 127–128). Koprivski govor ne pozna tonemskih in kolikostnih nasprotij na naglašanih zlogih. Nekatero tipične glasoslovne spremembe v koprivskem govoru so: sln. $*ě, *ě- > iě$ ⁶⁵ ($m'liěko$ 'mleko', $'c'jěsta$ 'cesta'), sln. $*ō > u$ ($'nuč$ 'noč', $'muč$ 'moč', $'bux$ 'bog'), sln. $*ē, *è- > iě$ ($'liět$ 'led', $'ziěle$ 'zelje'), sln. $*ę, *ę- > iě$ ($'piětək$ 'petek', $'diětle$ 'detelja'), sln. $*ò- > uə$ ($'xuəja$ 'hoja'), sln. $*ǫ, *ǫ > uə$ ($'k'ruəx$ 'krog', $'ruəbəc$ 'robec', $'ɣuəba$ 'goba'), $*-o > -$

⁶⁵ Glas e v drugem delu diftonga se različno realizira, lahko bolj e -jevsko, lahko bolj polglasniško, odvisno od informanta.

o (*m'lięko* 'mleko', *lięto* 'leto'), *-*o* > -*u* (T ed. *'mizu* 'mizo', *'lipu* 'lipo') sln. **ū*, **ù* > *y* (*'lyč* 'luč', *'myxa* 'muha'), pred vzglasnima *o*- in *o*- se v koprivskem govoru pojavi protetični *u*- (*'uayu* 'vogal', *uob'lięka* 'obleka', *'uakno* 'okno'), v govoru je ohranjen prvotni *j* pred vzglasnim *i*- (*'jəyla* 'igla', *'jəyra* 'igra'). Za konzonantizem je značilen tudi razvoj *g* > *γ* (*γ'vənt* 'obleka', *bla'γu* 'blago').

Nekatere oblikoslovne značilnosti koprivskega govora so: ohranjeni so vsi trije spoli (prim. *'fənt* 'fant' (m. sp.), *γ'lava* 'glava' (ž. sp.), *'sięme* 'seme' (sr. sp.)). Govor pozna ednino (*'noγa* 'noga') in množino (*'noγə* 'noge'), medtem ko se namesto dvojine pri samostalniku rabi oblika za množino (*'noγə* 'nogi'), le sporadično tudi oblika za dvojino, predvsem v povezavi s števnikom dva v imenovalniku ali tožilniku (*d'vej* *'noyi* 'dve nogi'). Or. ed. ž. sp. se konča z -*u* (prim. z *'ruəku* 'z roko', z *'ženu* 'z ženo'). Končnica *daj.* in *mest. ed. m. in s. sp.* je -*i* (prim. *b'rati* 'bratu', *'uakni* 'oknu'; *pər b'rati* 'pri bratu, *po* *'mijęsti* 'po mestu').

Tudi na leksikalni ravni je koprivski govor zanimiv, saj vsebuje številne romanske in germanske izposojenke. Nekateri prevzeti izrazi so nujnostne izposojenke zaradi pomanjkanja ustrezne besede v lastnem jezikovnem kodu, ko gre za specifične pojme/strokovne termine (prim. *škərla'tina* 'škarlatinka', *pəra'liza* 'paraliza', *'rięuma* 'revmatizem'), ali pa sobivajo z ustrezno slovensko sopomenko (npr. *'vəncki* 'ostanki', *'fruštik* 'zajtrk', *mə'renda* 'malica', *'fri'zura* 'pričeska' ...). Prisotnost številnih romanizmov in germanizmov izpričuje stike kraških ljudi z romanskim in germanskim svetom.

Neizglasni ponaglasni

u

o

ə

Izglasni ponaglasni

i

u

e

o

ɛ

ə

a

7.1.1.2 Soglasniki

Zvočniki

v m

l r n

j ņ

Nezvočniki

p b f

t d

c s z

č ž š ž

k x γ

7.1.1.3 Prozodija

Naglas je mogoč na vseh besednih zlogih.

Koprivski govor ne pozna intonacijskih in kvantitetnih opozicij na naglašanih zlogih.

Naglašeni zlogi so daljši od nenaglašanih, a te dolžine tu ne označujem, ker je fonološko nerelevantna.⁶⁶

Inventar prozodemov torej zajema naglašeno ('V) in nenaglašeno (relativno) kračino (V).

7.1.2 DISTRIBUCIJA

7.1.2.1 Samoglasniki

Diftongi nastopajo le pod akcentom.

Samoglasnik /i/ se praviloma ne pojavlja na začetku besede, ker kraško narečje ohranja prvotni vzglasni *j-* pred sprednjimi (tudi oslabelimi) samoglasniki (tip *'jəɣra* 'igra', *'jəməm* 'imam'; izjema so besede, prevzete iz knj. jezika, npr. *'Izola* 'Izola').

Pred vzglasnim *o-* in *u-* (tudi če sta oslabela) se je večinoma razvil protetični *u-* (npr. *'uakno* 'okno', *'uarex* 'oreh', *uə'ku* 'oko', *uət* 'od', *uə'čitəlɲi* 'učitelji', *uə'čenci* 'učenci').

7.1.2.2 Soglasniki

Zvočnik /n/ ima pred mehkonobniki alofon *ŋ* (*'Aŋɣelka* 'Angelka', *'riŋka* 'prstan').

Zvočnik /v/ pred vokali nastopa kot [v] (*'vaɣa* 'tehtnica', *'vas* 'vas), redko kot *ʋ* (*'ʋada* 'voda', *'ʋaɣu* 'vogal'), v položaju pred soglasnikom (zvočnikom ali nezvočnikom) in v izglasju se izgovarja kot *ʋ* (*ʋ'rata* 'vrata', *ʋ'zet* 'vzeti', *ʋs'tala*

⁶⁶ V slovenski dialektologiji so prakse za kraške govore različne: Logar (v: Ivić, P. idr., 1981, 47–52) in Cossutta (2001) za Sv. Križ dolžin ne pišeta, Orožen 1981 (v: Ivić, P. idr., 1981, 59–65) jih za Komen piše. Za Štanjel jih Logar (1993, 63) zapisuje, medtem ko jih za nekatere druge kraške govore v članku Pripombe k obsegu in karakteristiki kraščine in notranjščine v Ramovševih Dialektih (1996, 64–67) ponekod zapisuje, drugod pa ne.

'vstala', *do'moŭ* 'domov', *č'louk* 'človek', *'miŭka* 'mivka'). Po onemitvi samoglasnikov lahko nastanejo geminate (*'immo* 'imamo', *'dięello* 'delalo').

Po zvonečnosti se nezvočniki prilagajajo sledečemu nezvočniku (*'nužək* 'nožek': *'noška* 'nožka, rod. ed.', *opxa'jilu* 'obhajilo'), zvoneči nezvočniki ne nastopajo v izglasju, saj imajo tam svoje nezvoneče pare (*'zit* 'zid' : *'zida* 'zida, rod. ed.', *'ruəp* 'rob' : *'ruəba* 'roba', rod. ed.', *'lięt* 'led' : *lə'dięnu* 'ledeno', *'uəbrəs* 'obraz' : *uəbraza*, 'obraza, rod. ed. ').

7.1.3 IZVOR

7.1.3.1 Samoglasniki

Naglašeni

Izhajajoč iz izhodiščnega splošnoslovenskega fonološkega sistema (Logar, 1981) so koprivski fonemi nastali iz:

i

< stalno dolgi *i*: (*'zit* 'zid', *'zima* 'zima')

< kratki akutirani *i* v nezadnjih besednih zlogih (*'lipa* 'lipa', *'riba* 'riba', *'žila* 'žila')

< *i* v prevzetih besedah (*ma'šina* 'stroj', *bərštulin* 'pražilnik za kavo')

< dolgi *ě* in kratki naglašeni *ě* v nezadnjih besednih zlogih pred *r* (*'vira* 'vera', *'mira* 'mera', *z'vir* 'zver')

y

< redko stalno dolgi *u*: (starejše, morda le še idiolektalno) (*'lyč* 'luč', *'lypəm* 'lupim')

u

< stalno dolgi *u*: (*'luč* 'luč', *'lupəm* 'lupim') (novejše, verjetno pod vplivom knjižnega jezika)

< kratki akutirani *u* v nezadnjih besednih zlogih (*k'ruxa* 'kruha, rod. ed.', *'kupa* 'kupa, rod. ed.')

< kratki naglašeni *u* v zadnjih besednih zlogih (*k'rux* 'kruh', '*kup* 'kup')<
cirkumflektirani *o* (*'nuč* 'noč', '*muč* 'moč', '*bux* 'bog', '*rux* 'rog', *tə'ku* 'tako', *kə'ku*
'kako', *me'su* 'meso')

< kratki novoakutirani *o* (*uə'truk* 'otrok, rod. mn.')

< *vo* zaradi asimilacije v dolgih zlogih (lahko preko *-vu-) (*'dujček* 'dvojček', '*us*
'voz', '*tuj* 'tvoj')

*īē*⁶⁷

< stalno dolgi *ě*: (*m'lięko* 'mleko', '*s'vięča* 'sveča', '*mięx* 'meh')

< kratki akutirani *ě* v nezadnjih besednih zlogih (*b'rięza* 'breza', '*cięsta* 'cesta',
'*mięsto* 'mesto')

< cirkumflektirani *e* (*'lięt* 'led', *sə'r'cię* 'srce', '*pięč* 'peč')

< kratki novoakutirani *e* (*'zięle* 'zelje', '*rięku* 'rekel', '*s'iędəm* 'sedem (7)')

< stalno dolgi *ę*: (*'pięt* 'pet', '*piętək* 'petek', '*ziębe* 'zebe')

< kratki akutirani *ę* v nezadnjih zlogih (*'diętle* 'detelja', *pok'liękənt* 'poklekiniti')

eī

< redko -*ě* (*'veī* 've, 3. os. ed. sed. *vedeti*', *s'meī* 'sme, 3. os. ed. sed. *smeti*', *d'veī*
'dve')

< redko -*e* (*'žeī* 'že')

< redko -*ę* (*'greī* 'gre')

< *ě* pred *s* (*'peīsa* 'pesa', '*d'veīstu* 'dvesto', '*meīsla* 'mesila', *uə'beīsla* 'obesila')

uə

< kratki novoakutirani *o* (*'xuəje* 'hoja', '*nuəše* 'noša')

< stalno dolgi *o*: (*k'lūəp* 'klop', '*k'rūəx* 'krog', *mo'γuəč* 'mogoč')

< kratki akutirani *o* v nezadnjih zlogih (*'γuəba* 'goba', '*tuəče* 'toča')

e

< sekundarno naglašeni *e* (*'žena* 'žena', '*teta* 'teta', '*rekla* 'rekla')

< kratki novoakutirani *e* v zadnjem ali edinem besednem zlogu (*k'met* 'kmet'), tudi v
nedoločniku (*'nest* 'nesti')

⁶⁷ /e/ v drugem delu diftonga se različno realizira, lahko bolj *e*-jevsko, lahko bolj polglasniško, odvisno od informanta.

< kratki naglašeni *ɛ* v zadnjih besednih zlogih (*'zet* 'zet', *u'zet* 'vzeti')

< *a* v zaprtem besednem zlogu (*p'rese* 'prasec', *m'res* 'mraz')

< *a* pred istozložnim *j* (*'jei*ce 'jajce', *'deite* 'dajte', *'deĭ* 'daj', *'jeida* 'ajda', *'nei* 'naj'), izjemoma (morda idiolektalno ali novejšo, prevzeto iz knjižnega jezika) se realizira kot *a* (*'kaj* 'kaj', *'majxən* 'majhen')

o

< sekundarni naglašeni *o* (*'kotu* 'kotel', *'koza* 'koza')

< kratki novoakutirani *o* v zadnjem besednem zlogu (*'koš* 'koš')

a

< kratki naglašeni *a* v nezadnjih besednih zlogih (*k'rava* 'krava', *'mati* 'mati')

< dolgi *a* (*'dan* 'dan', *'vas* 'vas', *'laš* 'laž')

< kratki novoakutirani *a* v nezadnjem besednem zlogu (*'maše* 'maša', *'sanje* 'sanje', *'pasji* 'pasji')

< stalno dolgi *a* (*y'rat* 'grad', *p'rax* 'prag', *b'rada* 'brada')

< vzglasni *o-*, ki dobi protezo (*'uakno* 'okno', *'uarex* 'oreh')

< redko *e*, na primer v števniku/nedoločnem členu *en* (*'adən* 'eden', *an* 'en', *anix* 'enih')

ɛ̣

< kratki naglašeni *ɛ̣* v zadnjem ali edinem besednem zlogu, na primer v kratkih nedoločnikih (*m'lɛ̣t* 'mleti', *p'lɛ̣t* 'pleti')

< redko kratki naglašeni *u* (*s'kɛ̣p* 'skupaj')

ạ

< kratki naglašeni *ạ* v edinem besednem zlogu (*p'as* 'pes', *'vas* 'ves', *'təšč* 'tešč')

< kratki naglašeni *i* v edinem besednem zlogu (*'nət* 'nit', *'təč* 'ptič', *'nəč* 'nič')

< kratki naglašeni *a* v edinem besednem zlogu (*b'rət* 'brat', *'nas* 'nas')

< redko kratki naglašeni *ɛ̣* v zadnjem ali edinem besednem zlogu (morda idiolektalno) (*'səm* 'sèm', *u'mərt* 'umreti')

< redko kratki naglašeni *u* (morda idiolektalno) (*k'rəx* 'kruh')

< ə po posplošitvi naglasa iz nedoločnika (*prə'məkənt* 'premakniti', *'pəxənt* 'pahniti', *u'səxənt* 'usahniti') v sedanjik, kjer je bil polglasnik pod novim akutom (*prə'məkne* 'premakne', *'pəxne* 'pahne', *u'səxne* 'usahne')

Nenaglašeni

Prednaglasni

u

< vzglasni *u-* (*u'γaŋka* 'uganka', *u'mərt* 'umret')

< *o* v nekaterih primerih, t. i. ojevsko ukanje (*pum'lat* 'pomlad', *pu'zimi* 'pozimi', *pu'vɨdət* 'povedati', *stul'ji* 'stoji')

e

< *e* (*ze'lēna* 'zelena', *be'sɨdā* 'beseda', *ve'sēla* 'vesela')

< *ě* (*le'noba* 'lenoba', *ple'nica* 'plenica', *le'vica* 'levica')

< *ę* (*me'su* 'meso', *pes'ti* 'pesti')

o

< redko, morda novejšje, prevzeto iz knjižnega jezika *o* (*mo'γuəč* 'mogoč')

a

< *o* v nekaterih primerih, t. i. ojevsko (najverjetneje disimilatorično) akanje (*ka'kuš* 'kokoš', *γas'put* 'gospod')

ə

< *i* (*təš'či* 'tišči', *zə'dar* 'zidar', *pəš'čančək* 'piščanček')

< *u* (*šə'si* 'suši', *kləš'čavəncā* 'ključavnica', *lə'pina* 'lupina')

< *a* (*lə'si* 'lasje', *sə'ni* 'sani')

< *o* (*uə'ku* 'oko', *uət* 'od', *γə'lɨp* 'golob')

< redko *ě* (*lə'pu* 'lepo')

< redko *e* (*nə'bu* 'nebo')

Ponaglasni

u

< *u* ('*pazduxa* 'pazduha', '*varux* 'varuh')

o

< *o* ('*lakota* 'lakota', '*razgor* 'razgon')

ě

< *ě* ('*uarex* 'oreh', '*videt* 'videti')

< redko *u* ('*trigbex* 'trebuh')

< *a* za palatalnim soglasnikom ('*klečet* 'klečati')

a

< naglašeni *a*, če je *v* bil v prednaglasnem zlogu tudi *a* ('*stābar* 'steber', '*čābar* 'čeber')

< *ę* ('*pamāt* 'pamet')

< *e* ('*nesām* 'nesem', '*nesāmo* 'nesemo')

< *i* ('*γrabāt* 'grabiti', '*xuādāt* 'hoditi', '*nārdāt* 'narediti')

< *a* ('*čeb'igelām* 'čebelam' in pred istozložnim *u* < *l*, npr. '*stiskāu* 'stiskal', '*piščālka* 'piščalka')

< *o* (pred istozložnim *u* < *l*, npr. '*lastāuca* 'lastovica')

Izglasni

i

< *-i* ('*pār xiši* 'pri hiši', '*nā nivī* 'na njivi')

< *-aj* ('*neki* 'nekaj', '*s'kori* 'skoraj', '*čaki* 'čakaj', '*z'miri* 'zmeraj')

u

< *-ĭ* ('*uayu* 'vogal'; v del. *-l* ('*dāru* 'drl', '*u'māru* 'umrl')

< *ĭ* ('*č'māru* 'čmrlj')

< *-ěl* v del. *-l* ('*xotu* 'hotel', '*v'jēdu* 'vedel')

< *-il* v del. *-l* ('*xodu* 'hodil', '*dobu* 'dobil', '*pāstu* 'pustil')

< -el ('debu 'debel')

< -əl ('pəku 'pekel')

< -al ('čaku 'čakal', γ'liędu 'gledal', po'mayu 'pomagal')

< -e v tožilniku psl. a-sklanjatve (šulu 'šolo', xišu 'hišo', 'cylcu 'culico', γ'lavu 'glavo', 'cięnu 'ceno')

e

< -e ('nese 'nese', 'teče 'teče', 'murje 'morje')

< -e ('tele 'tele', žrebe 'žrebe')

< -i v 3. os. ed. sed. glagolov na -iti -im in -eti -im (xūade 'hodi', 'nūase 'nosi'; 'vide 'vidi')

< a po preglasu za (izvorno) palatalnimi soglasniki č, ž, š, l', n, j (xiše 'hiša', 'maše 'maša' s'tele 'stelja', 'kuže 'koža')

< a pred j ('Tomej 'Tomaj', 'kumej 'komaj', oc'podej 'spodaj', 'nekej 'nekaj')

o

< -o (m'lięko 'mleko', 'lięto 'leto')

< redko -o v tožilniku psl. a-sklanjatve (čeb'bięlo 'čebelo', kme'tijo 'kmetijo', k'ravo 'kravo') (novejše, verjetno pod vplivom knjižnega jezika)

a

< -a (γ'lava 'glava', k'rava 'krava')

< izglasni kratki naglašeni a po umiki naglasa na prednaglasna kratka e in o (žena 'žena', 'koza 'koza') in na predlaglasni polglasnik (s'taza 'steza')

< redko -a za (izvorno) palatalnimi soglasniki č, ž, š, l', n, j (γ'ruča 'gruča', mula'rija 'mularija') (novejše, verjetno pod vplivom knjižnega jezika)

ə

< -e (im. mn. ženə 'žene', 'mizə 'mize')

7.1.3.2 Soglasniki

Soglasniki so nastali iz enakih glasov v izhodiščnem splošnoslovenskem fonološkem sistemu, poleg tega pa:

Zvočniki

ɸ

< /l/ v položaju za samoglasnikom (*'biɸu* 'bel', *ka'zaɸc* 'kazalec')

< /v/ v položaju za samoglasnikom (*do'mouɸ* 'domov', *'miɸka* 'mivka') in (redko) v položaju pred *o* in *ɔ* (*'uada* 'voda', *'uayɸu* 'vogal')

< kot proteza pred *o-* (*uə'ku* 'oko', *'uət* 'od', *uakno* 'okno', *'uareɸx* 'oreh')

l

< *l̥* (*k'ral* 'kralj', *k'luč* 'ključ', *lə'biɸzən* 'ljubezen', *'ziɸle* 'zelje, *s'tiɸle* 'stelja')

ń

< *ń* z izjemo v položaju pred *i* in v primerih, ko se odraža kot *in* (*'uayən* 'ogenj', *s'kedən* 'skedenj', *'kamńe* 'kamenje')

j/i

< kot palatalni element po razvoju *ń* v *in* (*'kojn* 'konj', *'mejn* 'manj'), zlasti v položaju ob velarih in postdentalih (*b'rejn* 'brin', *'tejnko* 'tanko', *'lajnsko* 'lansko')⁶⁸

< redko kot prehodni *i* pred *s* (*'uajstər* 'oster')

< redko kot prehodni *i* pred *ž* (*'jeižəš* (medmet) < *ježuš* 'Jezus')

r

< *r* v skupini **črě, *žrě* (*č'riɸda* 'čreda', *č'riɸšnje* 'češnja', *ž'rebe* 'žrebe', *č'riɸs* 'čez')

⁶⁸ Ramovš, 1924, 90, točka 5.

Nezvočniki

p

< *b* v izglasju in pred nezvenečim nezvočnikom (*r̥uəp* 'rob', *ɣə'l̥uəp* 'golob', *opxa'jilo* 'obhajilo')

b

< redko v skupini *mr-* > *br-* (*bəɾ'vinc* 'mravljinec')

f

< redko *h* (v besedi *hruška* in njenih tvorjenkah: *f̥ruška* 'hruška', *f̥ruškəuɕ* 'hruškovec')

< *p* prvotno najverjetneje zaradi posnemanja (*š'kr̥ofət* 'škropiti')⁶⁹

t

< *d* v izglasju in pred nezvenečim nezvočnikom (*'l̥iɛt* 'led', *uət'pəɾta* 'odprta')

ɣ

< *g* (*ɣ'lava* 'glava', *u'ɣaŋka* 'uganka')

< *v* v sklopu *zv* v tvorjenkah iz *zvon-* (*z'ɣun* 'zvon', *z'ɣuəne* 'zvoni')

x

< *x* (*'xiša* 'hiša', *'m̥iɛx* 'meh')

< *g* v izglasju (*b'r̥iɛx* 'breg', *'bux* 'bog')

s

< *z* v izglasju in pred nezvenečim nezvočnikom (*m'ɾes* 'mraz', *p'las* 'plaz', *'koska* 'kozica')

š

< *ž* v izglasju in pred nezvenečim nezvočnikom (*'m̥uəš* 'mož', *'noška* 'nožka')

⁶⁹ Ramovš, 1924, 185.

< s zaradi prekozložne asimilacije s š in ž (*š'šuša* 'suša', *šəšim* 'sušim', *š'lužba* 'služba', *Šəžana* 'Sežana')

< s pred k v nekaterih primerih (*š'kuarje* 'skorja', *škə'delca* 'skodelica', *'leška* 'leska')

z

< g kot ostanek narečne palatalizacije tipa praslovanske druge palatalizacije (*'bozγa* 'bogega', *d'ruzγa* 'drugega', *'tazγa* 'takega')

č⁷⁰

< t' (*s'vječe* 'sveča')

< tj (*t'riječi* 'tretji')

< kj (*'neči* 'nekje', 'če < kje < tje 'tja')

ž

< v izposojenkah (*reži'peto* 'nederček')

7.1.3.3 Naglas

Naglasne spremembe, do katerih je prišlo v kraškem narečju (torej tudi v koprivskem govoru), so relativnokronološko naslednje:⁷¹

– zgodnje daljšanje kratkih akutiranih samoglasnikov v nezadnjih besednih zlogih (**tip *kràua > *kráua**), npr.:

psl. *kúpъ *kúpa (a) > popsl. *kùp *kùpa > knj. sln. *kùp kúpa*; kopr. *'kəp 'kupa*

psl. *potòkъ *potòka (a'') > nar. sln. *potòk potòka*; kopr. *'potok pə'tuəka*

psl. *žába *žábq (a) > popsl. *žàba *žàbq > knj. sln. *žába žábo*; kopr. *'žaba 'žabu*

psl. *uòla *uòlq (a') > knj. sln. *vólja vóljo*; kopr. *'vəle 'vəulu*

psl. *lěto (a) > popsl. *lěto > knj. sln. *léto*; kopr. *'liətu*

psl. *mýšb *mýši (a) > popsl. *mýš *mýši > knj. sln. *míš míši*; kopr. *'məš 'miši*

⁷⁰ Ohranila se je soglasniška skupina *šč* (*jaščəm* 'iščem, *nə'təšče* 'na tešče').

⁷¹ O tem: Šekli, 2008, 19–36.

– umik naglasa s kratkega končnega samoglasnika na prednaglasno kračino (tip **ženà > *žèna*), npr.:

a) umik naglasa z odprtega končnega zloga:

psl. **kòńb̃ *końá̃* > nar. sln. *kòńj konjà*, knj. sln. *kòńj kónja*; kopr. *'kojn 'konje*

psl. **žená *ženq̃* (b) > nar. sln. *ženà ženò*, knj. sln. *žéna žéno*; kopr. *'žena 'ženu*

psl. **gorá *gòrɔ* (c) > nar. sln. *gorà gorò*, knj. sln. *góra gorò*; kopr. *'gora 'goru*

psl. **rebró* (b) > nar. sln. *rebrò*, knj. sln. *rébro*; kopr. *'rebro*

b) umik naglasa z zaprtega končnega zloga:

psl. **potòk̃ (a''), *loñc̃b̃* > nar. sln. *potòk, lonàc*, knj. sln. *pótok, lónac*; kopr. *'potok, 'lonc*

– umik naglasa s kratkega končnega samoglasnika na prednaglasni polglasnik (tip **māglā > *màgla*), npr.: psl. **m̃glā̃ *m̃glq̃* (b) > knj. sln. *māglā māglò / màgla māglò*; kopr. *'māyla 'māylu*

– mlajši naglasni umiki, npr.: sln. **uisòk > kopr. 'vasok* 'visok', sln. **ropotāt > kopr. 'rapətət* 'ropotati' oz. umik naglasa s končnega kratkega naglašenega odprtega in zaprtega zloga na prednaglasni zlog (*'zəčnəm* 'začnem' *'uətrək* 'otrok')

7.1.4 IZGUBA GLASOV

7.1.4.1 Samoglasniki

Prednaglasni

i

– *i* v predponi *pri-* (*pər* 'pri', *pər'nesi* 'prinesi', *pərpe'lali* 'pripeljali', *'pəršu* 'prišel')

– *i* skupaj z *j* v nekaterih oblikah besede *imeti* (*'m̃jɛla* 'imela')

u

– *u* v prednaglasnih zlogih zlasti ob zvočniku *r* (*dər'žina* 'družina', *dər'yači* 'drugače'), redko drugje (*buštvo* 'uboštvo')

Ponaglasni

i

– *i* v priponah *-inja* (*'kuxna* 'kuhinja'), *-ica* (*'culca* 'culica', *kə'pigelca* 'kapelica')

ɛ

– redko *ɛ* (*'zajc* 'zajec')

a

– redko *-a-* v glagolskih priponah (*'immo* 'imamo', *'diello* 'delalo')

ə

– ponaglasni *ə* v priponi *-ək*, *-əc*, če pred njo ni soglasniškega sklopa (*'kosc* 'kosec', *'konc* 'konec', *pos'tank* 'postanek'), toda *pəš'čančək* 'piščanček'

Izglasni

i

– *i* v im. ed. določne oblike prid. (*'tist* 'tisti')

– v nedoločniku (*'diɛlət* 'delati', *ž'vet* 'živeti', *'kupɛt* 'kupiti')

7.1.4.2 Soglasniki

p

– v soglasniškem sklopu *pt* (*'təč* 'ptič', *'tičək* 'ptiček')

t

– v soglasniškem sklopu *dp* (*'poplɛt* 'podplat')

7.1.6 POVZETEK POGLAVJA

Nekatere tipične glasoslovne spremembe v koprivskem govoru so: sln. * \bar{e} , * \bar{e} > $i\bar{e}$ (*m'lięko* 'mleko', *'cięsta* 'cesta'), sln. * \bar{o} > u (*'nuč* 'noč', *'muč* 'moč', *'bux* 'bog'), sln. * \bar{e} , * \bar{e} > $i\bar{e}$ (*'lięt* 'led', *'zięle* 'zelje'), sln. * e , * \bar{e} > $i\bar{e}$ (*'piętak* 'petek', *'diętle* 'detelja'), sln. * \bar{o} > $u\bar{a}$ (*'xuąja* 'hoja'), sln. * \bar{q} , * \bar{q} > $u\bar{a}$ (*'k'ruąx* 'krog', *'ruąbąc* 'robec', *'ųąba* 'goba'), * $-o$ > $-o$ (*m'lięko* 'mleko', *'lięto* 'leto'), * $-q$ > $-u$ (tož. ed. *'mizu* 'mizo', *'lipu* 'lipo') sln. * \bar{u} , * \bar{u} > y (*'lyč* 'luč', *'myxa* 'muha'), pred vzglasnima $o-$ in $q-$ se v koprivskem govoru pojavi protetični $u-$ (*'uąyu* 'vogal', *uob'lięka* 'obleka', *'uakno* 'okno'), v govoru je ohranjen prvotni j pred vzglasnim $i-$ (*'jąyla* 'igla', *'jąyra* 'igra').

Slika 13: Vokalni sistem krajevnega govora Koprive med soslednjimi govori (po Šekli 2009)

Izhodiščno splošnoslovensko	* \bar{e}	* \bar{e}	* \bar{o}	* \bar{o}	* \bar{e}	* \bar{e}	* \bar{e}	* \bar{e}	* \bar{q}	* \bar{q}
Beneško-kraška nar. ploskev	* $i\bar{e}$	* $i\bar{e}$	* $u\bar{o}$	* \bar{o}	* \bar{e}	* \bar{e}	* \bar{e}	* \bar{e}	* \bar{q}	* \bar{q}
NADIŠKO Špeter	$i\bar{e}$	$i\bar{e}$	$u\bar{o}$	$o:$	$e:$	$e:$	$e:$	$e:$	$o:$	$o:$
TERSKO Subid	$i\bar{e}$	$i\bar{e}$	$u\bar{o}$	$o:$	$e:$	$e:$	$e:$	$e:$	$o:$	$o:$
BRIŠKO Šmartno	$i\bar{e}$	$i\bar{e}$	$u\bar{o}$	$u\bar{o}$	$e:$	$e:$	$a:$	$a:$	$o:$	$o:$
BANJSKO Podlešče	$i\bar{e}$	$i\bar{e}$	$u\bar{o}$	$u\bar{o}$	$i\bar{e}:$	$i\bar{e}:$	$i\bar{e}/a:$	$i\bar{e}/a:$	$o:$	$o:$
KRASKO Miren	$i:\bar{e}$	$i:\bar{e}$	$u:\bar{e}$	$u:\bar{e}$	$i:\bar{e}$	$i:\bar{e}$	$i:\bar{e}/a:$	$i:\bar{e}/a:$	$u:\bar{e}$	$u:\bar{e}$
KRAŠKO Dornberk	$i:\bar{e}$	$i:\bar{e}$	$u:\bar{e}$	$u:\bar{e}$	$i:\bar{e}$	$i:\bar{e}$	$i:\bar{e}$	$i:\bar{e}$	$u:\bar{e}$	$u:\bar{e}$
KRAŠKO Komen	$i\bar{e}:$	$i\bar{e}:$	$u:$	$u\bar{o}:$	$i\bar{e}:$	$i\bar{e}:$	$i\bar{e}:$	$i\bar{e}:$	$u:$	$u:$
KRAŠKO Kopriva	$i\bar{e}$	$i\bar{e}$	u	$u\bar{a}$	$i\bar{e}$	$i\bar{e}$	$i\bar{e}$	$i\bar{e}$	$u\bar{a}$	$u\bar{a}$
Dolenjska narečna ploskev										
NOTRANJSKO Hrušica	$e:i$	$e:i$	$u:$	uo	ie	ie	ie	ie	uo	uo

Vir: Šekli 2009, dopoljeno Šumenjak 2013

7.2 OBLIKOSLOVJE

Poglavje *Oblikoslovje* je tisti del te doktorske disertacije, ki je nastal skoraj izključno na podlagi korpusne analize⁷² in torej daje odgovor na vprašanje, kako korpusni pristop lahko poenostavi jezikoslovno analizo zbranega gradiva. V poglavju so obravnavani samostalniki, glagoli, pridevniki, prislovi, zaimki, števnik, predlogi, vezniki, členki in medmeti, ki jih je mogoče iskati s pomočjo korpusa.

Metoda

V korpusu GOKO izberemo *Iskanje po korpusu GOKO z uporabo jezika CQP*, ki omogoča napredno iskanje po besednih vrstah in nadaljnjih podkategorijah (gl. poglavje 5.2.1.3.3 *Avtomatizirano oblikoskladenjsko označevanje*). Tam izberemo besedno vrsto (npr. samostalnik), nato izberemo spol (npr. moški) in nato lahko izberemo še sklon, število, vrsto (lastno ali občno), živost (da ali ne). Lahko izberemo samo en niz iskanja (npr. spol), dva (npr. spol in število), več (spol, število, sklon) ali vse nize iskanja. Na ta način lahko iz korpusa izluščimo npr. vse samostalnike moškega spola v imenovalniku ednine in ugotovljamo, katere končnice so značilne za to slovnično kategorijo v obravnavanem krajevnem govoru. Na podlagi te analize je nato mogoče samostalnike razvrstiti v sklanjatvene vzorce.

Korpusni pristop torej omogoča le avtomatiziran izpis iskanih besed oz. njihovih slovničnih značilnosti, analiza izbranega gradiva pa je še vedno prepuščena strokovni interpretaciji jezikoslovca.

⁷² Zgolj leksemi oz. njihove slovnične oblike, označeni s piko •, so bili pridobljeni s pomočjo usmerjene vprašalnice GOKO, vprašalnice NASIK ali vprašalnice za vrt, sadovnjak in polje, drugi leksemi so izpisani iz korpusa GOKO.

7.2.1 SAMOSTALNIŠKA BESEDA

7.2.1.1 Samostalnik

7.2.1.1.1 Spol

V koprivskem govoru so ohranjeni vsi trije spoli: moški (*b'rat* 'brat', 'čigvəl 'čevelj', 'kamən 'kamen'), ženski (*do'lina* 'dolina', *dru'žina* 'družina', *dy'sica* 'dušica', 'ričč 'stvar', 'vas 'vas', 'mati 'mati', *x'či* 'hči', 'cirku 'cerkev') in srednji (*tərp'lenje* 'trpljenje', *žiŭ'lenje* 'življenje', *sou'raštvə* 'sovraštvo').

Izposojenke navadno ohranjajo enak spol, kot so ga imele v izvornih besedah (npr. *ba'ul* m ← it. *baule* m 'zaboj', *cə'vata* ž ← it. *ciabatta* ž 'copata', 'cykər m ← nem. *Zucker* m 'sladkor' in it. *zucchero* m 'sladkor', *fa'milje* ž ← nem. *Familie* 'družina' in it. *famiglia* ž 'družina', *kə'nʉən* m ← it. *cannone* m 'top', 'uəxcet ž 'svatba' ← *Hochzeit* ž itd.), obstajajo pa tudi izjeme, kot so *št'raca* ž 'cunja' ← *straccio* m, *štə'juən* m 'letni čas' ← it. *staggione* ž itd.

7.2.1.1.2 Število

Koprivski govor pozna ednino in množino, medtem ko je dvojina zelo redka. Tjaša Jakop (2010, 77) za dvojino v slovenskih narečjih ugotavlja, da je »v slovenskih narečjih /.../ dvojina najbolj trdna v imenovalniku/tožilniku samostalnikov moškega spola; izjema so skrajne jugozahodne točke kraškega in istrskega narečja ter skrajni jugovzhod dolenske narečne skupine.« V korpusu je dvojina samostalnikov rabljena le trikrat, vsakič v povezavi s števnikom dva v imenovalniku/tožilniku, vendar dvakrat pri samostalnikih ženskega spola, enkrat pa pri samostalniku moškega spola: *jə blo zə p'lačət d'vej 'liri* ▪ *in sta bla d'va 'vərta* ▪ *'pətləj smə i'miŕli d'vej 'uəuci*. Pogosto pa je ob števniku *dva/dve* rabljena množina samostalniškega jedra besedne zveze (*so 'pəršle 'tət d'vej sest'rične* ▪ *d'vej š'katle cə'a'retoŭ* ▪ *k'rave smə rəu'nali*, 'ne, *d'vej k'rave*). Iz sicer redkih primerov v koprusu je mogoče ugotoviti, da je ujemanje med glagolom v povedku in samostalniško besedno zvezo v osebku glede dvojine nedosledno (ujemanje pri dvojini samostalnikov moškega

spola: *sta bla d'va 'varta* in neujemanje pri dvojini samostalnikov ženskega spola: *so pāršle 'tat d'vej sest'rične*).

7.2.1.1.3 Sklon

Koprivski govor pozna vseh šest sklonov, vendar ne vseh samostalniških sklanjatev, kot jih ima slovenski knjižni jezik. Samostalniške izposojenke se sklanjajo enako kot neprevzete besede.

7.2.1.1.3.1 MOŠKA SKLANJATEV

V prvo moško sklanjatev so uvrščeni samostalniki moškega spola, ki imajo v imenovalniku ednine najpogosteje končnico *-ø*, v rodilniku pa *-a* (npr. *k'ruX k'ruXa* 'kruh'), izjemoma *-u* (npr. *'mĭeĭ me'du* 'med').

Slovnična kategorija živosti je v tožilniku ednine izražena s končnico *-a*, ki je enaka končnici rodilnika ednine, medtem ko je kategorija neživosti v tožilniku ednine izražena z ničo končnico *-ø*, ki je enaka končnici imenovalnika ednine.⁷³

7.2.1.1.3.1.1 PRVA MOŠKA SKLANJATEV

7.2.1.1.3.1.1.1 Ednina

1. moška sklanjatev – ednina								
Praslovanska debla ⁷⁴					Koprivske sklanjatve			
*-o-	*-o-	*-i-	*-u-	*-n-	(brat, sin, gost)	(zob)	(Jurij)	(riž)
(zob)	(mož)	(gost)	(sin)	(kamen)				
					ž ⁺	ž ⁻	ž ⁺	ž ⁻

⁷³ Primeri so zapisani po abecednem redu, na koncu pa so zapisana lastna imena.

⁷⁴ Preglednice praslovanskih vzorcev so povzete po Šekli, M. (2013): Uvod v primerjalno jezikoslovje slovanskih jezikov (izročki k predavanjem).

						trda	trda	mehka	mehka
I	*-ь	*-ь	*-ь	*-ь	*-my	-ø	-ø	-ø	-ø
R	*-a	*-a	*-i	*-u	*-men-e	-a	-a	-e	-e
D	*-u	*-u	*-i	*-ou- i	*-men-i	-i	-i	-i	-i
T	*-ь	*-ь	*-ь	*-ь	*-men-ь	-a	-ø	-a	-ø
M	*-ě ₂	*-i	*-i	*-u	*-men-e	-i	-i	-i	-i
O	*-o-мь	*-e-мь	*-ь-мь	*-ь- мь	*-men-ь- мь	-əm	-əm	-əm	-əm

Imenovalnik

Imenovalnik ednine koprivskega govora je izražen z ničto končnico. V korpusu sem našla naslednje primere: *'bot*, *b'rat* 'brat', *čar'vičək* 'črviček', *čičevəl* 'čevelj', *d'rek* 'drek', *iz'let* 'izlet', *iz'loček* 'izloček', *kəm'jon* 'tovornjak', *'kamən* 'kamen', *kamnolomčək* 'kamnolomček', *'kanc* 'kanec', *'konc* 'konec', *k'ruх* 'kruh', *'lyx* 'lug', *'malən* 'mlin', *'majster* 'mojster', *'mijət* 'med', *'mijəžnər* 'oskrbnik cerkve', *m'lijčək* 'mleček', *m'rak* 'mrak', *'mulc* 'mulec', *'mūəš* 'mož', *oc'totək* 'odstotek', *od'lomək* 'odlomek', *'paj̄n* 'panj', *pe'p̄ijəu* 'pepel', *'pīəək* 'pesek', *p'lijəs* 'ples', *pok'lic* 'poklic', *'poplēt* 'podplat', *pos'taŋk* 'postanek', *p'rax* 'prah', *p'raznik* 'praznik', *pra'dīgl* 'predel', *rəz'voj* 'razvoj', *s'latkor* 'sladkor', *'soset* 'sosed', *spome'nik* 'spomenik', *st'rax* 'strah', *st'ric* 'stric', *'suət* 'sod', *š'tə'juon* 'letni čas', *'tir* 'tir', *t'rot* 'trot', *'vajənc* 'vajenec', *ve'čir* 'večer', *'venc* 'venec', *'vərt* 'vrt', *z'bor* 'zbor', *'zit* 'zid', *'uas̄u* 'osel', *'žijəγən* 'pokopališče'; *Edvart* 'Edvard', *Ro'dik* 'Rodik', *Rudeš* 'Rudež', *Vim* 'Vim'.

Redko je v imenovalniku moškega spola kaka druga končnica, npr.:

-o: *biz'nono* 'pradedek', *'nono* 'dedek', *'Milko* 'Milko', *'Silvo* 'Silvo';

-e: *'tate* 'oče', *'uače* 'oče', *Frənce* 'France', *Luiže* 'Lojze', *Tone* 'Tone';

-a: *'tata* 'oče';

-i: *Juri* 'Jurij', *Pepi* 'Pepi'.

Rodilnik

Rodilnik ednine koprivskega govora ima za trdimi konzonati končnico *-a*, za mehкими (palatalnimi) pa *-e*. V korpusu sem našla naslednje rodilniške oblike s končnico *-a*: *ap'čila* 'aprila', *aš'valta* 'asfalta', *'avtobusa* 'avtobusa', *čəbəun'jaka* 'čebelnjaka', *d'nara* 'denarja', *'kila* 'kilograma', *'junja* 'junija', *'kamna* 'kamna', *k'ruxa* 'kruha', *k'vasa* 'kvasa', *no'vembra* 'novembra', *po'uka* 'pouka', *p'raška* 'praška', *pre'stuəra* 'prostora', *re'yrata* 'regrata', *se'tembra* 'septembra', *'šartəlna* 'šarteljna', *'tateta* 'očeta', *tu'nela* 'tunela', *'vərtə* 'vrta', *'voska* 'voska', *x'rasta* 'hrasta'; *'cykra* 'sladkorja'; *Au'se'nika* 'Avsenika', *'Luizəta* 'Lojzeta', *'Riəpen'tabra* 'Repentabra'. Mehka končnica *-e* je rabljena manj dosledno in se pogosto izmenjuje s trdo – primeri iz GOKO: *'marca in 'marče* 'marca', *'mijəsa* 'meseca', *'raiže* 'riža', *raz'voja* 'razvoja', *Bə'rojəviča* 'Borojeviča', *'Jurje* 'Jurija', *Kob'dilje* 'Kobdilja', *Ləu'renca* 'Lavrenca'.

V sklanjanju samostalnikov moškega spola je v koprivskem govoru prevladala psl. *o*-sklanjatev, ohranjeni so redki ostanki praslovanske *u*-sklanjatve (v govoru morda tudi zaradi novejšega vpliva knjižnega jezika): *'mijəda* in *me'du* 'meda in medu'.

Dajalnik

Koprivski govor ima v dajalniku ednine končnico *-i*, ki je najverjetneje nastala po analogiji z mestnikom mehke psl. *o*-sklanjatve, ki se je posplošila tudi v dajalnik trde sklanjatve. V korpusu koprivskega govora je dajalnik moškega spola ednine uporabljen zgolj dvakrat, in sicer v primerih: *'žijəni* 'pokopališču' in *'Milku* 'Milku'.

Tožilnik

V tožilniku ednine imajo v koprivskem govoru samostalniki, ki pomenijo živo, končnico *-a*, tisti, ki pomenijo neživo, pa *-ø*.

V korpusu sta le dva primera samostalnikov v tožilniku ednine, ki pomenita živo: *b'rata* 'brata', *uət'roka* 'otroka'. Samostalniki, ki pomenijo neživo, so v korpusu naslednji: *'bunəkər* 'bunker', *c'vek* 'žebelj', *'čas* 'čas', *'dan* 'dan', *'dom* 'dom', *iz'let*

'izlet', *kamno'lomčək* 'kamnolomček', *kilo'metər* 'kilometer', *kle'byk* 'klobuk', *k'rej* 'kraj', *k'rux* 'kruh', *kə'nʉən* 'top', *'kʉəs* 'kos', *'lux* 'lug', *'malen* 'mlin', *'most* 'most', *'mjet* 'med', *'mjet̚s* in *'mjet̚səc* 'mesec', *nə'čin* 'način', *nek'tar* 'nektar', *o'bisk* 'obisk', *'paɪn* 'panj', *pe'pjet̚* 'pepel', *pər'sut* 'pršut', *ple'nir* 'plenir', *prə'djet̚l* 'predel', *sa'lon* 'salon', *spome'nik* 'spomenik', *š'čepək* 'ščešec', *te'ran* 'teran', *'tir* 'tir', *ve'čir* 'večer', *'vərt* 'vrt', *'vərx* 'vrh', *vər'xunc* 'vrhunec', *z'γun* 'zvon', *'γʉəst* 'gost', *ʉə'γon* 'vagon'; *žjet̚ən* 'pokopališče'; *'Aʉber* 'Avber', *'Tərst* 'Trst', *'Tomej* 'Tomaj' in *S'kʉəpo* 'Skopo' s končnico *-o*.

Mestnik

Tako kot dajalniška ima tudi mestniška končnica samostalnikov moškega spola v ednini v koprivskem govoru končnico *-i*, ki izhaja iz psl. *o*-debla mehke sklanjatve, ki se je posplošil še v trdo.⁷⁵ V korpusu so naslednji primeri samostalnikov moškega spola s končnico *-i* v mestniku ednine: *'cajti* 'času', *'kamni* 'kamenju', *k'raji* 'kraju', *matər'jali* 'materijalu', *'rjet̚di* 'redu', *'sati* 'satu', *spo'mini* 'spominu', *s'vjət̚i* 'svetu', *u'radi* 'uradu', *'vərxi* 'vrhu', *x'r̚ibi* 'hribu', *xu'diči* 'hudiču', *z'raki* 'zraku'; *'Aʉberi* 'Avberju', *Fe'rariti* 'Ferarju', *'Kʉəmni* 'Komnu', *'Pepiti* 'Pepetu', *Šebe'niki* in *Šibe'niki* 'Šibeniku', *'Tərsti* 'Trstu', *Tər'žiči* 'Tržiču'.

Orodnik

V koprivskem govoru je končnica orodnika ednine samostalnikov moškega spola *-əm* < psl. **-o-mь*. V korpusu koprivskega govora sem našla naslednje samostalnike moškega spola v orodniku ednine: *'cykrəm* 'sladkorjem', *kəm'jonəm* 'tovonjakom', *kə'nʉənəm* 'topom', *m'lijet̚kəm* 'mlečkom', *ʉəl'tarjəm* 'oltarjem'.

⁷⁵ V dveh primerih sem pri istem govorcu slišala končnico *-u* (*k'raju*, *'panju*), vendar gre verjetno za prevzemanje iz knjižnega jezika, ne pa za narečno značilnost.

7.2.1.1.3.1.1.2 Množina

1. moška sklanjatev – množina								
Praslovanska debla					Koprivske sklanjatve			
	*-o-	*-o-	*-i-	*-u-	*-n-	(prt)	(fant)	(nož)
	(zob)	(mož)	(gost)	(sin)	(kamen)	ž ⁺	ž ⁺	ž ⁻
						trda	trda	mehka
I	*-i ₂	*-i	*-b ₁ -e	*-ou-e	*-men-e	-i	-je	-i
R	*-b	*-b	*-b ₁ -b	*-ou-b	*men-b	-ou	-ou	-əu
D	*-o-mb	*-e-mb	*-b-mb	*-b-mb	*men-b-mb	-əm	-əm	-əm
T	*-y	*-e	*-i	*-y	*-men-i	-e/-ə	-e/-ə	-e/-ə/-i
M	*-č ₂ -xb	*-i-xb	*-b-xb	*-b-xb	*-men-b-xb	-ix/-əx	-ix/-əx	-ix/-əx
O	*-y	*-i	*-b-mi	*-b-mi	*-men-b-mi	-mi/-əmi/ -emi	-mi/-əmi/ -emi	-mi/-əmi/ -emi

Imenovalnik

V koprivskem govoru imajo samostalniki moškega spola v imenovalniku množine končnico *-i* < psl. *o*-sklanjatve ali *-je* < psl. *i*-sklanjatve. V im. mn. sem v korpusu našla naslednje samostalnike moškega spola v imenovalniku množine s končnico *-i*: *c'vekarji* 'cvekarji', *dəu'jaki* 'divjaki', *parti'zani* 'patizani', *št'rukli* 'štruklji', *t'roti* 'troti', *zə'čjētki* 'začetki', *i'zzivi* 'izzivi', *kərab'i'nerji* 'policaji', *'šuštərji* 'čevljarji', *uəx'ce'tarji* 'svati', *'Aubər'ci* 'Avberci', *Kop'riūci* 'Koprivci', *'Njēmci* 'Nemci', *S'kuəpəlci* 'Skopeljci'.

Končnico *-je* imajo v korpusu naslednji koprivski samostalniki moškega spola: *'fantje* 'fantje', *ləd'je* 'ljudje'.

Rodilnik

Rodilniška končnica samostalnikov moškega spola v množini je v koprivskem govoru *-ou* za trdimi oz. *-əu* za mehкими samoglasniki (s podaljšavo osnove iz psl. *u*-sklanjatve). V korpusu sem našla naslednje samostalnike moškega

spola v roditeljski množini s trdo končnico: *ce'kinou* 'cekinov', *ceγa'retou* 'cigaret',⁷⁶ *d'ni*⁷⁷/*d'nevoū*⁷⁸ 'dni', *'euroū* 'evrov', *kəmmo'sekou*, *kilo'metroū* 'kilometrov', *'kilou* 'kil',⁷⁹ *ko'rakou* 'korakov', *'metrou* 'metrov', *'sou'dou* 'soldov', *t'rotou* 'trotov', *vo'jakou* 'vojakov', *'zatkou* 'zadkov', *zdrəu'nikou* 'zdravnikov', *uə'rexou* 'orehov'.

Mehko podaljšavo osnove pa imajo v korpusu naslednji samostalniki: *bo'roucəu* 'borovcev', *'čičəuləu* 'čevljev', *'dičələucəu* 'delavcev', *'panjəu* 'panjev'.

Druge končnice so redke, npr.: *lə'di* 'ljudi' < psl. *i*-sklanjatve, *uə'truk* 'otrok' < psl. *o*-sklanjatve.

Dajalnik

Dajalniška končnica samostalnikov moškega spola množine koprivskega govora je *-əm*. V korpusu sem našla samo en primer, in sicer: *uə'jakəm* 'vojakom'.

Tožilnik

Tožilniška končnica samostalnikov moškega spola v množini je v koprivske govornem večinoma *-e* (< psl. mehke končnice **-e*), redko *-i* ali njuna reducirana različica *-ə* (gre za nedosledno različico izgovora, saj je končnica istega samostalnika lahko taka ali drugačna, npr. v GOKO *uə'ričexə* in *uə'ričəxə* 'orehe'). Ostali primeri iz korpusa so še: *'xece* 'hece', *'jančke* 'jančke', *'mīčsce* 'mesece', *p'ličsə* 'plese', *po'datke* 'podatke', *pər'jatlə* 'prijatelje', *'satə* 'sate', *'satnikə* 'satnike', *št'rukle* 'štruklje', *va'γuəne* 'vagone', *'talca* 'talce'.

Končnica *-i* je redka: *'čičəuli* 'čevlje', *'roji* 'roje' – najverjetneje gre za ostanek praslovanske trde *o*-jevske sklanjatve (< psl. **-y*).

V korpusu sta tudi dva primera, ko dva različna informanta namesto tožilnika množine rabita v enem primeru im., v drugem pa tož. ednine⁸⁰ (*ana tri 'dan so p'rauli p'rauce in u'se 'tisto; γ'ličedi kə'pičla, 'ku 'tisti 'dan, in 'təm za 'padla 'borca so bli 'neki, kə smo jəx pa t'le 'dčelli, 'jəs kot 'vajənc səm še 'dičələu*).

Glede na to, da gre samo za dva primera v korpusu, gre morda za zarek.

⁷⁶ Knj. cigareta ž > kopr. cigaret im. ed. m.

⁷⁷ *d'ni* < psl. *db-n-v* (*n*-sklanjatev).

⁷⁸ Podaljšava osnove po analogiji iz *u*-sklanjatve.

⁷⁹ Knj. kila ž > kopr. kil im. ed. m.

⁸⁰ Glede na to, da gre za samostalnik, ki izraža neživost, ne moremo natančno določiti, za kateri sklon gre, vendar, sklepajoč iz naslednjega primera, gre verjetno za tožilnik množine.

Mestnik

Mestniška končnica samostalnikov moškega spola v množini je *-ix* oz. oslABLJENA *-ax*. V GOKO sem našla naslednje primere: *bo'roucax* 'borovcih', *'caitax* 'časih', *d'nevax* in *d'nevix* 'dnevih', *iz'delkax* 'izdelkih', *k'rajix* 'krajih', *'satnikax* 'satnikih', *u'metnikax* 'umetnikih'.

Orodnik

V koprivskem govoru imajo samostalniki moškega spola v orodniku množine končnice *-emi*, *-ami*, *-mi* < psl. *i-* oz. *u-*sklanjatve. Primeri iz korpusa: *kəɾəbin'jermi* 'policaji', *'konjemi* 'konji', *'fantəmi* 'fanti', *ʊə'rjɛxəmi* 'orehi', *ʊət'rucmi* 'otroci'.

7.2.1.1.3.1.1.3 Dvojina

Dvojina se v koprivskem govoru rabi zelo redko, navadno v povezavi s števnikom *dva* v imenovalniku/tožilniku. V ostalih sklonih je enaka množinski obliki. V korpusu sem za moški spol v imenovalniku dvojine našla zgolj en primer, in sicer s končnico *-a* (iz psl. *o-*sklanjatve): *sta bla d'va 'vəɾta* 'sta bila dva vrta'. Z usmerjeno vprašalnico sem dobila take oblike za samostalnike moškega spola v dvojini.

1. moška sklanjatev – dvojina (brat)	
I	b'rata•
R	b'ratou•
D	b'ratəm•
T	b'rata•
M	b'ratəx•
O	b'ratmi•

7.2.1.1.3.1.1.4 Premene

7.2.1.1.3.1.1.4.1 Premene v osnovi

Nekaterim samostalnikom moškega spola se pri sklanjanju spremeni kvaliteta naglašene samoglasnika, kar kaže, da je koprivski govor nekoč poznal kvantitetne opozicije, saj so se kratki (tudi naglašeni) samoglasniki reducirali, dolgi naglašeni pa ne.

b'rət 'brat' *b'rata* 'brata'
'fənt• 'fant' *'fantje* 'fantje'

Podaljševanje osnove s -t-

Samostalniki, ki se končajo na *-e*, pri sklanjanju (tako kot v knjižnem jeziku) podaljšujejo osnovo s *-t-* (< psl. *t*-sklanjatve): *'Luizəta* 'Lojzeta, im. ed. *'Luize*', *'tateta* 'očeta, im. ed. *'tate*'. V koprivskem govoru osnovo v odvisnih sklonih podaljšujejo s *-t-* tudi samostalniki s končnico *-i* in *-o* v imenovalniku: *'Milkoti* 'Milku, im. ed. *'Milko*', *pər 'Pepiti* 'pri Pepiju, im. ed. *'Pepi*'.

Podaljševanje osnove z -j-

Samostalniki, ki se v im. ed. končajo na *-r*, pri pregibanju podaljšujejo osnovo z *-j-*: *c'vekərji* 'cvekarji', *uəxce'tarji* 'svatje', *kərəbi'nerji* 'policaji'.

Izjeme pri podaljševanju osnove z -j-

Nekateri samostalniki, ki se v im. ed. končajo na *-r*, pa pri pregibanju (tako kot v knjižnem jeziku) ne podaljšujejo osnove z *-j-*: *pre'stūəra* 'prostora', *se'tembra* 'septembra', *'Riəpen'tabra* 'Repentabra', tudi *d'nara* 'denarja' in *'Auberi*⁸¹ 'Avberju'.

⁸¹ Tu je morda prišlo do asimilacije *-ji > -i*.

7.2.1.1.3.1.1.4.2 Premene končnic

Premene končnic za mehкими soglasniki v rodilniku ednine

Samostalniki moškega spola, ki se jim osnova konča na mehki soglasnik, imajo v rodilniku ednine končnico *-e*, vendar je taka raba nedosledna:

<i>'Juri</i> • 'Jurij	<i>'Jurje</i> 'Jurija'
<i>Kob'dil</i> • 'Kobdilj'	<i>Kob'dilje</i> 'Kobdilja'
<i>'marc</i> • 'marec'	<i>'marče</i> 'marca'
<i>'raiš</i> • 'riž'	<i>'raiže</i> 'riža'

Izjeme v GOKO so: *Ba'rojaviča* 'Borojeviča', *'junja* 'junija', *raz'voja* 'razvoja', kjer gre verjetno za prevzemanje iz knjižnega jezika.

Premene končnic za mehкими soglasniki v tožilniku

Nekateri samostalniki moškega spola, ki se jim osnova konča na mehki soglasnik, imajo v tožilniku množine končnico *-i* namesto knjižne *-e*, vendar je raba nedosledna:

<i>'čjǽvəl</i> 'čevelj'	<i>'čjǽuli</i> 'čevlje'
<i>'roj</i> • 'roj'	<i>'roji</i> 'roje'

V drugačnih primerih iz GOKO, tj. *pər'jatlə* 'prijatelje', *št'rukle* 'štruklje', gre morda za prevzemanje iz knjižnega jezika ali prevlado drugačne psl. končnice.

7.2.1.1.3.1.1.5 Naglas

7.2.1.1.3.1.1.5.1 Nepremični na osnovi

Tako kot v knjižnem jeziku je tudi v koprivskem govoru najpogostejši nepremični naglas na osnovi, npr. *'konc* 'konec', *'krux* 'kruh', *'lyx* 'lug', *'malən* 'mlin', *b'rət* 'brat', *'čjǽvəl* 'čevelj', *'kamən* 'kamen', *'kanc* 'kanec', *'maǰster* 'mojster',

'm̥iɕžnər 'oskrbnik cerkve', m'liɕčək 'mleček', m'rak 'mrak', 'mulc 'mulec', 'm̥uəš 'mož', 'hono 'dedek' ...

Primer nepremičnega naglasnega tipa na osnovi samostalnika *mežnar* 'cerkovnik' (gradivo je pridobljeno z usmerjeno vprašalnico):

I ed.	'm̥iɕžnər
R ed.	'm̥iɕžnərja•
D ed.	'm̥iɕžnərji•
T ed.	'm̥iɕžnərja•
M ed.	'm̥iɕžnərji•
O ed.	'm̥iɕžnərjəm•

7.2.1.1.3.1.1.5.2 Premični na osnovi

Ta naglasni tip je redek; iz korpusa sem izluščila naslednje primere premičnega naglasa na osnovi:

'uətrək 'otrok, im. ed.' uət'ruk 'otrok, tož. mn.'
 'uarəx• 'oreh' uə'rexou 'orehov'

7.2.1.1.3.1.1.5.3 Končniški

V korpusu ni primerov za končniški naglasni tip, pa tudi ob siceršnjem raziskovanju koprivskega govora sem opazila, da je ta tip zelo redek, saj se samostalniki, ki se (v knjižnem jeziku) navadno sklanjajo po končniškem tipu, sklanjajo po nepremičnem naglasnem tipu na osnovi, npr.: 'pəs• 'pes' 'pəsə• 'psa', 'dəs• 'dež' 'dəžja• 'dežja'.

7.2.1.1.3.1.1.5.4 Mešani

V korpusu GOKO je samo en primer mešanega naglasnega tipa, vendar se ob njem pojavlja tudi dvojnica z drugačno končnico in posledično drugačnim naglasnim

tipom: *'mĭĕt 'mĭĕda* in *me'du* 'meda'. Raziskave tudi kažejo, da gre v primeru *me'du* za neustaljeno rabo, saj večina informantov sklanja po nepremičnem naglasnem tipu *o*-sklanjatve. Prav tako se v Koprivi sklanja samostalnik *ɣ'rat*• 'grad' *ɣ'rada*• 'grada' in drugi samostalniki praslovanske *u*-sklanjatve.

7.2.1.1.3.1.1.6 Primerjava s slovenskim knjižnim jezikom (SKJ)

1. moška sklanjatev – ednina						
	SKJ		Koprivski govor			
	ž ⁺	ž ⁻	ž ⁺	ž ⁻	ž ⁺	ž ⁻
			trda	trda	mehka	mehka
	(korak)	(brat)	(brat)	(zob)	(Jurij)	(riž)
I	-∅	-∅	-∅	-∅	-∅	-∅
R	-a	-a	-a	-a	-e	-e
D	-u	-u	-i	-i	-i	-i
T	-a	-∅	-a	-∅	-a	-∅
M	-u	-u	-i	-i	-i	-i
O	-om	-om	-əm	-əm	-əm	-əm

1. moška sklanjatev – množina						
	SKJ			Koprivski govor		
	(prt)	(zob)	(nož)	(prt)	(zob)	(nož)
I	-i	-je	-i	-i	-je	-i
R	-ov	-ov	-ev	-ou	-ou	-əu
D	-om	-om	-em	-əm	-əm	-əm
T	-e	-e	-e	-e/-ə	-e/-ə	-e/-ə/-i
M	-ih	-ih	-ih	-ix/-əx	-ix/-əx	-ix/-əx
O	-i	-i	-i	-mi/-əmi/-emi	-mi/-əmi/-emi	-mi/-əmi/-emi

7.2.1.1.3.1.2 DRUGA MOŠKA SKLANJATEV

V korpusu ni primerov drugih moških sklanjatev.

7.2.1.1.3.2 ŽENSKA SKLANJATEV

7.2.1.1.3.2.1 PRVA ŽENSKA SKLANJATEV

V to sklanjatev gre do samostalniki ženskega spola, ki imajo v imenovalniku končnico *-a*, v rodilniku pa *-e* (*'sestra* 'sestra' *'sestre* 'sestre'), oz. imajo za mehкими soglasniki v imenovalniku končnico *-e*, v rodilniku pa *-i* (*'xiše* 'hiša', *'xiši* 'xiše'). V večini primerov gre za samostalnike praslovanske *a*-sklanjatve in praslovanske *ū*-sklanjatve.

7.2.1.1.3.2.1.1 Ednina

1. ženska sklanjatev – ednina							
	Praslovanska debla				Koprivske sklanjatve		
	*-ā-		*-r-	*-ū-	(sestra)	(hiša)	(mati)
	(žena)	(duša)	(mati)	(bukev)			
I	*-a	*-a	*-t-i	*-y	-a	-e	-t-i
R	*-y	*-e	*-ter-e	*-ьц-e	-ə/-e	-i	-ter-e
D	*-ě ₂	*-i	*-ter-i	*-ьц-i	-i	-i	-ter-i
T	*-q	*q	*-ter-ь	*-ьц-ь	-u/-o	-u/-o	-ter-ø
M	*-ě ₂	*-i	*-ter-i	*-ьц-e	-i	-i	-ter-i
O	*-o _i q	*-e _i q	*-ter-ьj _i q	*-ьц-ьj _i q	-u/-o	-u/-o	-ter-ju/-ter-jo

Imenovalnik

Imenovalnik ednine samostalnikov ženskega spola ima v koprivskem govoru končnico *-a* oz. za mehкими soglasniki končnico *-e*, vendar taka raba ni dosledna, saj najverjetneje tudi tu že prihaja do vpliva knjižnega jezika. Tudi samostalniki *ū*-sklanjatve so večinoma že prešli v *a*-sklanjatev in imajo v im. ed. končnico *-a* (*'bukva*• 'bukev', *'breskva*• 'breskev', ampak tudi *'cirku*• 'cerkev').

V korpusu so naslednji primeri imenovalnika ednine 1. ženske sklanjatve: *čebjela* 'čebela', *do'lina* 'dolina', *dru'žina* 'družina', *dy'sica* 'dušica', *γ'ruča* 'gruča', *'java* 'kamnolom', *kə'pjelca* 'kapelica', *ki'tara* 'kitara', *kop'riva* 'kopriva', *'kjetna* 'ketna', *'lipa* 'lipa', *'lijetanca* 'letnica', *'mana* 'mana', *'matica* 'matica', *'mama* 'mama', *'menza* 'menza', *'nona* 'nona', *'opčina* 'občina', *pot'rięba* 'potreba', *rəz'lika* 'razlika', *'sestra* 'sestra', *s'kuta* 'skuta', *sm'rięka* 'smreka', *su'sięda* 'sosedu', *'suarta* 'vrsta', *š'rajnya* 'pregrada', *š'tięrna* 'vodnjak', *təγo'vina* 'trgovina', *'teta* 'teta', *vare'kina* 'varekina', *za'lijęya* 'zalega', *z'ęodba* 'zgodba', *z'ęradba* 'zgradba', *'žena* 'žena', *ž'vina* 'živina', *'ęada* 'voda', *'ęajska* 'vojna/vojska'; *'Ančka* 'Ančka', *'Austria* 'Avstrija', *'Berica* 'Berica', *Go'rica* 'Gorica', *'Italija* 'Italija', *'Ivanjka* 'Ivanka', *Juγos'lavija* 'Jugoslavija', *Kop'riva* 'Kopriva', *'Laura* 'Lavra', *Ma'rija* 'Marija', *Mar'jetka* 'Marjetka', *Pəu'lina* 'Pavlina', *'Zarja* 'Zarja'.

Preglas *-a > -e* imajo v korpusu naslednji samostalniki: *'kuęže* 'koža', *nəs'rięče* 'nesreča', *pos'taje* 'postaja', *ši'vilje* 'šivilja', *š'torje* 'zgodba' – toda v gradivu so zapisane tudi besede brez preglasa: *a'kacija* 'akacija', *'xuaja* 'smreka', *mula'rija* 'mularija', *'punca* 'punca', *res'nica* 'resnica', *žə'lezanca* 'železnica', *ž'nidərca* 'šivilja', kar velja tudi za vsa lastna imena.

Rodilnik

Končnica rodilnika ednine ženskih samostalnikov je v koprivskem govoru *-ə* (< psl. *-ę, ki je končnica rod. ed. samostalnikov mehke *a*-sklanjatve) oz. *-e*, ki pa je v koprivski govor najverjetneje prevzeta iz knjižnega jezika. Za mehкими soglasniki pa imajo samostalniki ženskega spola v rodilniku ednine končnico *-i*, vendar je taka končnica zelo redka (npr. *'xiši* 'hiše'). V korpusu so naslednji primeri rodilnika ednine 1. ženske sklanjatve s končnico *-e*: *'cirkve* 'cerkve', *cjęste* 'ceste', *izva'litve* 'izvalitve', *lə'mone* 'limone', *'moke* 'moke', *po'tice* 'potice', *roko'vice* 'rokavice', *s'kute* 'skute', *stər'nične* 'sestrične', *š'kuęde* 'škode', *'ure* 'ure', *'vojne* 'vojne'; *'Danice* 'Danice', *Vi'pave* 'Vipave'; končnica *-ə* je izpričana v naslednjih primerih: *čebjela* 'čebele', *'lipə* 'lipe', *ras'linə* 'rastline', *'šulə* 'šole', *tręo'vinə* 'trgovine', *'vojnə* 'vojne', *'žajfə* 'mila', *žə'lijęzancə* 'železnice', *'ženə* 'žene', *'ęajsə* 'vojne' in *Kop'rivə* 'Koprive'; končnica *-i* pa v naslednjem primeru: *'xiši* 'hiše'.

Dajalnik

Dajalnik ednine samostalnikov ženskega spola ima v koprivskem govoru končnico *-i* (iz psl. mehke sklanjatve). V korpusu sta samo dva primera, in sicer: *'mami* 'mami', *sm'rięki* 'smreki'.

Tožilnik

V koprivskem govoru se je končnica tožilnika ednine iz *-o* zožila v *-u*, najverjetneje zaradi vpliva knjižnega jezika pa se v novejšem času ponovno govori *-o*. Zaradi tega so v korpusu primeri z obema končnicama, lahko tudi pri enakem leksemu, npr. *a'kacijo/a'kaciju* 'akacijo', *γ'lavo/γ'lavu* 'glavo', *pos'tajo/pos'taju* 'postajo', *š'talo/š'talu* 'štalo', *ž'vinol/ž'vinu* 'živino'; *Go'rico/Go'ricu* 'Gorico', *Kop'rivo/Kop'rivu* 'Koprivo', *Nięmčijo/Nięmčiju* 'Nemčijo'. Poleg naštetih dvojnic, so v GOKO še naslednji primeri samostalnikov ženskega spola v tožilniku ednine s končnico *-u*: *'cylcu* 'culico', *'cięnu* 'ceno', *'cięstu* 'cesto', *f'rušku* 'hruško', *'kotlu* 'krilo', *'maju* 'majico', *'uąjsku* 'vojno', *'uąucy* 'ovco', *par'cięlu* 'parcelo', *'pesmicu* 'pesmico', *pomoč'nicu* 'pomočnico', *p'raucy* 'pravljico', *'rąubu* 'blago', *s'kutu* 'skuto', *s'lamcy* 'slamico', *st'rexu* 'streho', *še'nicu* 'pšenico', *š'luškinju* 'sluškinjo', *š'pięžu* 'nakup', *š'rainju* 'pregrado', *štə'vilku* 'številko', *š'tracu* 'cunjo', *'šulu* 'šolo', *'vərstu* 'vrsto', *'xišu* 'hišo', *zelen'javu* 'zelenjavo', *'zimu* 'zimo', *'ženu* 'ženo', *'žięnsku* 'žensko'; *'Austriju* 'Avstrijo', *F'rancku* 'Francko', *Šəžanu* 'Sežano', *Š'kofju 'Loku* 'Škofjo Loko', medtem ko imajo drugi samostalniki končnico *-o*: *če'bięlo* 'čebelo', *dəržino* 'družino', *kme'tijo* 'kmetijo', *x'rano* 'hrano', *k'ravo* 'kravo', *'mateco* 'matico', *m'režo* 'mrežo', *ne'dięlo* 'nedeljo', *'nięmščino* 'nemščino', *uąγ'rado* 'ogrado', *'opčino* 'občino', *'paro* 'paro', *pəs'uądo* 'posodo', *pše'nicu* 'pšenico', *'roko* 'roko', *za'lięyo* 'zalego', *'zemlo* 'zemljo', *'žaifo* 'milo' ter *'Aįdoušno* 'Ajdovščino', *'Češko* 'Češko', *Go'riško* 'Goriško', *X'ruševico* 'Hruševico', *I'pavo* 'Vipavo', *I'talijo* 'Italijo', *Ljub'ljano* 'Ljubljano', *'Polsko* 'Poljsko', *'Rusijo* 'Rusijo', *V'i'pavo* 'Vipavo'.

Tudi samostalniki nekdanje *ū*-sklanjatve imajo enako, tj. *a*-jevsko končnico, redko je ohranjena psl. *ū*-sklanjatev in ustrežna končnica v tož. ed., npr. *'cirku* 'cerkev'.

Mestnik

Enako kot dajalnik ima tudi mestnik ednine samostalnikov ženskega spola v koprivskem govoru končnico *-i* (iz psł. mehke sklanjatve). V korpusu so naslednji primeri te oblike: *bə'tiǰɣi* 'trgovini', *bli'žini* 'bližini', *'cirkvi* 'cerkvi', *'ciǰsti* 'cesti', *ɣ'lavi* 'glavi', *ɣ'ruči* 'gruči', *'xiši* 'hiši', *'javi* 'kamnolomu', *'jelki* 'jelki', *'kašči* 'kašči', *'lipi* 'lipi', *məs'nici* 'mesnici', *uəštə'riji* 'gostilni', *'paši* 'paši', *sm'reki* 'smreki', *št'raci* 'cunji', *'šuli* 'šoli', *ž'vini* 'živini', *'uəǰski* 'vojski'; *Dəl'maciji* 'Dalmaciji', *Kop'rivi* 'Korpivi', *Kre'meniki* 'Kremeniki', *Li'tiji* 'Litiji', *Ma'riji* 'Mariji', *Nabre'žini* 'Nabrežini', *'Niǰmčiji* 'Nemčiji', *Pos'tojni* 'Postojni'.

Izjemoma se (kot posledica samoglasniške oslabitve) pojavlja tudi končnica *-e*: *pot'riǰbe* 'potrebi'.

Orodnik

Tako kot končnica tožilnika se je tudi končnica orodnika (iz psł. **-oiǰ/*-eiǰ*) najprej iz *-o* zožila v *-u* in se najverjetneje zaradi vpliva knjižnega jezika v zadnjem času ponovno razširila v *-o*. V korpusu so naslednji primeri za orodnik ednine samostalnikov 1. ženske sklanjatve s končnico *-u*: *'palcu* 'palico', *'petu* 'peto', *s'lamcu* 'slamico', *s'linu* 'slino', *št'racu* 'cunjo' *'uəǰsku* 'vojno'; *Mi'lenu* 'Mileno', *Š'kofju 'Loku* 'Škofjo Loko', *Z'denku Bət'ɣarjəvu* 'Zdenko Bedgarjevo'; končnica *-o* pa je izpričana v naslednjih primerih: *'mamo* 'mamo', *ɣos'tilno* 'gostilno'.

7.2.1.1.3.2.1.2 Množina

1. ženska sklanjatev – množina							
	Praslovanska debla				Koprivske sklanjatve		
	*-ā-		*-r-	*-ū-	(sestra)	(hiša)	(mati)
	(žena)	(duša)	(mati)	(bukev)			
I	*-y	*-ę	*-ter-i	*-ьꙋ-i	-ə/-e	-e/-ə/-i	-ter-e
R	*-ь	*-ь	*-ter-ь	*-ьꙋ-ь	-ø	-ø	-ter-ø
D	*-a-mь	*-a-mь	*-ter-ь-mь	*-ьꙋ-a-mь	-əm	-ęm [•]	-ter-əm
T	*-y	*-ę	*-ter-i	*-ьꙋ-i	-ə/-e	-e/-i	-ter-e
M	*-a-xь	*-a-xь	*-ter-ь-xь	*-ьꙋ-a-xь	-əx	-ęx [•]	-ter-əx
O	*-a-mi	*-a-mi	*-ter-ь-mi	*-ьꙋ-a-mi	-əmi	-ęmi [•]	-ter-mi

Imenovalnik

Za imenovalnik množine samostalnikov 1. ženske sklanjatve velja enako kot za rodilnik ednine, kjer je končnica samostalnikov *-ə* (razvita iz posplošene končnice **-ę* praslovanske mehke *a*-sklanjatve) oz. *-e*, ki je najverjetneje prevzeta iz knjižnega jezika. Za mehкими soglasniki pa imajo samostalniki ženskega spola v imenovalniku množine in rodilniku ednine ponavadi končnico *-i* (< psl. **-ę*), vendar sta v gradivu izpričani tudi končnici *-e* in *-ə*. V korpusu so naslednji primeri teh samostalnikov s končnico *-ə*: *čəbʲęlə* 'čebele', *kʲrꙋəɣlə* 'krogle', *ʲnivə* 'njive', *ʲnogə* 'noge', *ʲpašə* 'paše', *sɛstʲričnə* 'sestrične', *ʲtočkə* 'točke', *ʲušʲicə* 'ušice'; končnico *-e* v GOKO dokazujejo samostalniki: *bʲranjəuce* 'branjevke', *fʲruške* 'hruške', *potʲrięblʲie* 'potrebe', *ʲpuncə* 'punce', *ʲvərste* 'vrste', *ʒʲvalce* 'živalice'; končnico *-i* pa izpričujejo primeri: *čʲęšni* 'češnje', *fəʲmilji* 'družine', *ʲšuše/ʲšyši* 'suše', *Kəʲlyži* 'Kaluže'.

Rodilnik

Po onemitvi polglasnikov v 9. stoletju je v rodilniku množine nastala oblika z ničto končnico *-ø*. V GOKO so naslednji primeri te oblike: *čə'bięl* 'čebel', *me'nut* 'minut', *'nux* 'nog', *p'rauce* 'pravljic', *sto'pin* 'stopinj', *'ur* 'ur', *'xiš* 'hiš', *'uəisk* 'vojn'; *'Dutoyl* 'Dutovelj', *Kə'lyš* 'Kaluž', *'Opčin* 'Občin'.

Dajalnik

Dajalnik množine je v koprivskem govoru ohranil končnico *-am* oz. njeno fonetično (oslabele) različico *-əm*, za mehкими soglasniki pa *-əm*• < *-em* (npr. z usmerjeno vprašalnico pridobljeni primer *'xišəm*• 'hišam') V korpusu je zapisan le en primer za dajalnik množine, in sicer *čeb'ięlam* 'čebelam'.

Tožilnik

Tožilnik množine 1. ženske sklanjatve je izražen s končnico *-ə* (razvito iz posplošene končnice **-ę* praslovanske mehke *a*-sklanjatve) oz. *-e*, ki je najverjetneje prevzeta iz knjižnega jezika. Za mehкими soglasniki pa imajo samostalniki ženskega spola te sklanjatve v tožilniku ednine končnico *-i* (< psl. **-ę*) ali, morda iz knjižnega jezika prevzeto, končnico *-e*. V korpusu so naslednji primeri teh oblik s končnico *-ə*: *čə'bięlə* 'čebele', *dər'žavə* 'države', *'ribə* 'ribe', *'rokə* 'roke', *s'tięnə* 'stene', *šte'vilka* 'številke', *'točkə* 'točke', *'vərstə* 'vrste'; končnico *-e* v GOKO dokazujejo samostalniki: *'celice* 'celice', *cə'vate* 'copate', *f'ryške* 'hruške', *k'rave* 'krave', *ku'zice* 'kozice', *uəb'lięke* 'obleke', *'uouce* 'ovce', *pər'jatəlce* 'prijateljice', *p'rauce* 'pravljice'; končnica *-i* je zelo redka: *Kə'lyži* 'Kaluže'.

Mestnik

Mestnik množine samostalnikov prve ženske sklanjatve ohranja psl. končnico **-a-xъ*, tj. *-ax* oz. njeno oslabele različico *-əx*, za mehкими soglasniki pa *-ęx*. V korpusu so naslednji primeri s končnico *-ax*: *'noγax* 'nogah', *'rokəx* 'rokah'; *Γ'linikax* 'Glinikah'; in le en primer s končnico *-ęx*: *Be'γunjęx* 'Begunjah'.

Orodnik

Orodnik množine samostalnikov prve ženske sklanjatve ohranja psl. **-a-mi*, tj. končnico *-ami*, ki se je v koprivskem govoru reducirala v *-ami* (a se govori tudi že iz knjižnega jezika prevzeta glasovna različica *-ami*), ter za mehкими soglasniki končnica *-ęmi* (npr. z usmerjeno vprašalnico pridobljeni primer *s'vięčęmi* 'svečami'). V korpusu so naslednji primeri s končnico *-ami*: *čęblięłęmi* 'čebelami', *'čęrkęmi* 'črkami', *dę'linęmi* 'dolinami', *lę'pinęmi* 'lupinami', *'lipęmi* 'lipami'; končnico *-ami* ima v korpusu samostalnik *pę'rutkęmi* 'perutkami'.

7.2.1.1.3.2.1.3 Dvojina

Dvojina se v koprivskem govoru rabi zelo redko, navadno v povezavi s števnikom *dva* v imenovalniku/tožilniku. V ostalih sklonih je oblika enaka množinski obliki. V korpusu je pet primerov samostalnikov ženskega spola v dvojini. Vsi imajo pred sabo števnik *dva* in sta v imenovalniku/tožilniku. V dveh primerih je dvojina v imenovalniku in tožilniku izražena s končnico *-i* (*d'vej 'liri* 'dve liri', *d'vej 'uęuci* 'dve ovci'), v ostalih treh pa s posplošeno množinsko končnico *-e* v imenovalniku oz. tožilniku (*d'vej k'rave* 'dve kravi', *d'vej š'katle* 'dve škatli', *d'vej sest'rične* 'dve sestrični'). Z usmerjeno vprašalnico sem dobila take oblike za samostalnike ženskega spola prve sklanjatve v dvojini.

1. ženska sklanjatev dvojina – (sestra)	
I	'sęstri
R	'sęstę
D	'sęstręm
T	'sęstri
M	'sęstręx
O	'sęstręmi

7.2.1.1.3.2.1.4 Premene

7.2.1.1.3.2.1.4.1 Premene v osnovi

Pri sklanjanju se (zaradi različnih glasovnih razvojev različno naglašeni izvornih samoglasnikov) spremeni kvaliteta naglašene samoglasnika:

'noɣə 'noge' *'nux* 'nog'

'roko 'roko' *'ruk* 'rok'

7.2.1.1.3.2.1.4.2 Premene v končnici

Premene končnic za mehкими soglasniki v imenovalniku ednine

Samostalniki ženskega spola *a*-sklanjatve, ki se jim osnova konča na mehki soglasnik, imajo v imenovalniku ednine končnico *-e* (*'kuəže* 'koža', *nəs'rięče* 'nesreča', *pos'taje* 'postaja', *ši'vilje* 'šivilja', *š'torje* 'zgodba'), vendar je raba nedosledna, saj prihaja najverjetneje do vpliva knjižnega jezika, zato je slišati tudi različice s končnico *-a* (*a'kacija* 'akacija', *ɣ'ruča* 'gruča').

Premene končnic za mehкими soglasniki v rodilniku ednine

Samostalniki ženskega spola, ki se jim osnova konča na mehki soglasnik, imajo v rodilniku ednine končnico *-i* (*'xiši* 'hiše'), vendar je tak izgovor nedosleden.

Premene končnic za mehкими soglasniki v imenovalniku in tožilniku množine

Samostalniki ženskega spola, ki se jim osnova konča na mehki soglasnik, imajo v imenovalniku in tožilniku množine končnico *-i*, vendar je tak izgovor nedosleden.

Premene končnic za mehкими soglasniki v dajalniku, mestniku in orodniku množine

S pomočjo usmerjene vprašalnice sem ugotovila, da tudi v dajalniku, mestniku in orodniku množine samostalniki ženskega spola v končnicah *-em*[•], *-ex*[•], *-emi* ohranjajo *-e-* za mehкими soglasniki (*'xiš[•]em* 'hišam', *'xiš[•]ex* 'hišah', *s'vi[•]eč[•]emi* 'svečami'), vendar je taka raba zelo redka, saj se navadno *-e-* reducira v polglasnik.

7.2.1.1.3.2.1.5 Naglas

Najpogostejši naglas je nepremični na osnovi. V korpusu so izpričani samo primeri tega naglasnega tipa (*če'b[•]i[•]g[•]la* 'čebela', *do'l[•]ina* 'dolina', *dru'ž[•]ina* 'družina' *dy'š[•]ica* 'dušica', *'java* 'kamnolom').

Primer nepremičnega naglasnega tipa na osnovi samostalnika dolina (gradivo je pridobljeno z usmerjeno vprašalnico):

I ed.	do'lina [•]
R ed.	do'linə [•]
D ed.	do'lini [•]
T ed.	do'linu [•]
M ed.	do'lini [•]
O ed.	do'linu [•]

V koprivskem govoru obstaja, čeprav redek, še končniški naglasni tip, npr.: *γos'pa[•]* 'gospa', *γos'pe[•]* 'gospe'.

7.2.1.1.3.2.2 DRUGA ŽENSKA SKLANJATEV

Po drugi ženski sklanjatvi se sklanjajo samostalniki ženskega spola, ki imajo v imenovalniku ednine ničto končnico, v roditeljskem pa končnico *-i*. To so samostalniki psl. *i*-sklanjatve. V GOKO niso izpričani vsi skloni, zato sem gradivo dopolnila z usmerjeno vprašalnico.

7.2.1.1.3.2.2.1 Ednina

2. ženska sklanjatev – ednina		
	Praslovanska debla	Koprivski govor
	*-i- (kost)	(kost/miš)
I	*-b	-ø
R	*-i	-i/-i
D	*-i	-i*
T	*-b	-ø
M	*-i	-i
O	*-b ₁ Q	-i ₁ uø/-ju

Imenovalnik

Imenovalnik ednine druge ženske sklanjatve ima po onemitvi polglasnikov v 9. stoletju oblika -ø. V korpusu so zapisani naslednji primeri: *'rjęč* 'stvar', *'uš* 'uš', *'vas* 'vas', *'pjęsəm* 'pesem'.

Rodilnik

Rodilnik ednine druge ženske sklanjatve je ohranil psl. *-i. V korpusu so naslednji primeri te oblike (z naglašeno in nenaglašeno končnico): *re'či* 'stvari', *s'mərti* 'smrti', *sno'vi* 'snovi', *so'li* 'soli'.

Dajalnik

Dajalnik ednine druge ženske sklanjatve ima prav tako ohranjeno psl. končnico *-i, vendar v korpusu ni primerov za to obliko. Primeri: *'pjęsmi** 'pesmi', *'rjęči** 'stvari' so pridobljeni z usmerjeno vprašalnico.

Tožilnik

Enako kot imenovalnik ima tudi tožilnik ednine druge ženske sklanjatve ničto končnico. Primeri iz korpusa so: *s'mir/s'mjēr* 'smer', *'rięč* 'stvar', *'rət* 'rit', *bo'lięzən* 'bolezen', *ma'leŋkost* 'malenkost', *'nuč* 'noč'.

Mestnik

Tudi mestnik ednine druge ženske sklanjatve je ohranil psl. *-i. V korpusu sta zapisana naslednja primera te oblike: *s'miri* 'smeri', *'vəsi* 'vasi'.

Orodnik

Orodnik ednine druge ženske sklanjatve ima končnico *-'juə* (z *uə* iz naglašeneга **o*) oz. *-ju* (z izglasnim *-u* iz nenaglašeneга **o*) < psl. *-*biŋ*. V korpusu je izpričan zgolj en primer te oblike, in sicer *plast'juə* 'plastjo'; z usmerjeno vprašalnico je pridobljen primer *'mišju* 'mišjo'.

7.2.1.1.3.2.2 Množina

2. ženska sklanjatev – množina		
	Praslovanska debla	Koprivski govor
	*-i- (kost)	(kost/miš)
I	*-i	-'i/-i*
R	*-b ₁ -b	-'i*/-i*
D	*-b-mb	-'ięm*/-əm*
T	*-i	-'i*/-i
M	*-b-xb	-'ięx*/-əx*
O	*-b-mi	-'mi*/-mi*

V korpusu sta izpričani samo dve obliki za samostalnike druge ženske sklanjatve v množini, in sicer oblika za imenovalnik *stvə'ri/stva'ri* 'stvari' in tožilnik *ka'kuši* 'kokoši'. Ostale končnice so zapisane v zgornji razpredelnici. Primeri, pridobljeni z vprašalnico za SLA, so: *kos'ti*• 'kosti', *kos'ti*• 'kosti', *kos'tiɛm*• 'kostem', *kos'ti*• 'kosti', *kos'tiɛx*• 'kostex', *kost'mi*• 'kostmi'.

7.2.1.1.3.2.2.3 Dvojina

Dvojina za samostalnike ženskega spola druge sklanjatve v korpusu ni izpričana in je v koprivskem govoru zelo redka. Navadno se rabi ob števniku *dva* v imenovalniku/tožilniku. V ostalih sklonih je enaka množinski obliki. Z usmerjeno vprašalnico sem dobila take oblike za samostalnike ženskega spola druge sklanjatve v dvojini.

2. ženska sklanjatev dvojina – (miš)	
I	¹ miši•
R	¹ miši•
D	¹ mišəm•
T	¹ miši
M	¹ mišəx•
O	¹ mišmi•

7.2.1.1.3.2.2.4 Premene

7.2.1.1.3.2.2.4.1 Premene v osnovi

Nekaterim samostalnikom druge ženske sklanjatve se (zaradi različnih glasovnih razvojev različno naglašeni izvornih samoglasnikov) pri sklanjanju spremeni kvaliteta naglašene samoglasnika:

¹vas 'vas' ¹vəsi 'vasi'

'rət 'rit' 'riti' 'riti'
 'məš' 'miš' 'miši' 'miši'

V povezavi s premikom naglasa se (zaradi različnih glasovnih razvojev) spreminja tudi kvaliteta samoglasnikov:

'nuč 'noč' no'či' 'noči'
 'kust' 'kost' kos'ti' 'kosti'

7.2.1.1.3.2.2.5 Naglas

Samostalniki druge ženske sklanjatve poznajo nepremični in mešani naglasni tip. Oba sta pogosta. Nepremični naglasni tip je izkazan v naslednjih besedah: *bo'liǰəzən* 'bolezni', *bo'liǰəzni* 'bolezni', *piǰəsəm* 'pesem', *piǰəsmi* 'pesmi', *s'mərt* 'smrt', *s'mərti* 'smrti', *'rət* 'rit', *'riti* 'riti', *'məš* 'miš', *'miši* 'miši' in tudi *'vas* 'vas', *'vəsi* 'vasi'.

Mešani naglasni tip imajo večinoma (a ne vse) enozložnice: *'nuč* 'noč', *no'či* 'noči', *'kust* 'kost', *kos'ti* 'kosti', *'riǰəč* 'stvar', *re'či* 'stvari', *'uš* 'uš', *u'si* 'uši', *'vas* 'vas', *'vəsi*, *s'noʊ* 'snov', *sno'vi* 'snovi', *'su* 'sol', *so'li* 'soli'.

7.2.1.1.3.2.2.6 Primerjava s slovenskim knjižnim jezikom (SKJ)

1. ženska sklanjatev – ednina					
	SKJ		Koprivske sklanjatve		
	(lipa)	(mati)	(sestra)	(hiša)	(mati)
I	-a	-t-i	-a	-e	-t-i
R	-e	-ter-e	-ə/-e	-i	-ter-e
D	-i	-ter-i	-i	-i	-ter-i
T	-o	-ter-ø	-u/-o	-u/-o	-ter-ø
M	-i	-ter-i	-i	-i	-ter-i
O	-o	-ter-jo	-u/-o	-u/-o	-ter-ju/-ter-jo

1. ženska sklanjatev – množina					
	SKJ		Koprivske sklanjatve		
	(lipa)	(mati)	(sestra)	(hiša)	(mati)
			trda	mehka	
I	-e	-ter-e	-ə/-e	-e/-ə/-i	-ter-e
R	-ø	-ter-ø	-ø	-ø	-ter-ø
D	-am	-ter-am	-əm	-ɛm [•]	-ter-əm
T	-e	-ter-e	-ə/-e	-e/-i	-ter-e
M	-ah	-ter-ah	-əx	-ɛx [•]	-ter-əx
O	-ami	-ter-mi	-əmi	-mi [•] /-ɛmi [•]	-ter-mi

2. ženska sklanjatev – ednina		
	SKJ	Koprivski govor
	(kost/miš)	(kost/miš)
I	-ø/-ø	-ø
R	-i ^l /-i	-i ^l /-i
D	-i	-i [•]
T	-ø	-ø
M	-i	-i
O	-i ^l o/-jo	-i ^l uə/-ju

2. ženska sklanjatev – množina		
	SKJ	Koprivski govor
	(kost/miš)	(kost/miš)
I	-i/-i	-i/-i [•]
R	-i	-i [•] /-i [•]
D	-em/-im	-i [•] em [•] /-em [•]
T	-i/-i	-i [•] /-i [•]
M	-ex/-ix	-i [•] ex [•] /-ex [•]
O	-mi/-mi	-mi [•] /-mi [•]

7.2.1.1.3.3 SREDNJA SKLANJATEV

V to sklanjatev grede samostalniki srednjega spola, ki imajo v rodilniku ednine končnico *-a*. To so večinoma samostalniki praslovanske *o*-sklanjatve (*mesto*, *polje*), psl. *n*-sklanjatve (*seme*), psl. *t*-sklanjatve (*tele*), psl. *s*-sklanjatve (*telo*).

7.2.1.1.3.3.1 Ednina

Srednja sklanjatev – ednina										
	Praslovanska debela					Koprivske sklanjatve				
	*-o-		*-n-	*-t-	*-s-	(mesto)	(polje)	(seme)	(tele)	(telo)
	(mesto)	(polje)	(seme)	(tele)	(telo)	trda	mehka			
I	*-o	*-e	*-mę	*-ę	*-o	-o/- ^h u ^o	-e	-e ^o /-ię	-e ^o	-o/- ^h u ^o
R	*-a	*-a	*-men-e	*-ęt-e	*-es-e	-a	-e	-n-a	-t-a ^o	-s-a
D	*-u	*-u	*-men-i	*-ęt-i	*-es-i	-i ^o	-i ^o	-n-i ^o	-t-i ^o	-s-i ^o
T	*-o	*-e	*-mę	*-ę	*-o	-o/- ^h u ^o	-e/- ^h ię	-e ^o /-ię	-e	-o/- ^h u ^o
M	*-ę ₂	*-i	*-men-e	*-ęt-e	*-es-e	-i	-i ^o (-u)	-n-i	-t-i ^o	-s-i ^o
O	*-o-мъ	*-e-мъ	*-men-ь- мъ	*-ęt-ь- мъ	*-es-ь- мъ	-әm ^o	-ęm	-n-әm ^o	-t-әm ^o	-s-әm ^o

Imenovalnik

Samostalniki srednjega spola so v imenovalniku ohranili psl. končnici **-o* za trdimi (oz. *-^hu^o*) in **-e* za mehкими soglasniki. V korpusu so zapisani naslednji primeri samostalnikov psl. *o*-sklanjatve srednjega spola s končnico *-o* v imenovalniku ednine: *'buštvo* 'uboštvo', *d'ruštvo* 'društvo', *k'rilo* 'krilo', *m'lįęko* 'mleko', *sou'rašivo* 'sovrašтво' oz. *-^hu*, če je *-o* naglašen: *uә'ku^o* 'oko', *se'nu^o* 'seno', *te'lu^o* 'telo'; samostalniki mehke *o*-sklanjatve pa so v GOKO naslednji: *'kamje* 'kamenje', *me'dišče* 'medišče', *'pirje* 'listje', *plo'dišče* 'plodišče', *pod'jetje* 'podjetje',

poupraše'vanje 'povpraševanje', *premo'ženje* 'premoženje', *'sadjē* 'sadje', *'sitce* 'sitce', *soraz'merje* 'sorazmerje', *tərp'lenje* 'trpljenje', *upra'sanje* 'vprašanje', *'usnje* 'usnje', *zadoš'čenje* 'zadoščenje', *žiu'lenje* 'življenje'. Sem spada tudi samostalnik nekdanje *n*-sklanjatve, ki pri pregibanju osnovo podaljšuje z *-n-*: *u'reme* 'vreme'.

Rodilnik

V rodilniku ednine imajo samostalniki srednjega spola končnico *-a* oz. za mehкими soglasniki končnico *-e*. V korpusu so naslednji primeri samostalnikov srednjega spola s končnico *-a* v rodilniku ednine: *'dięla* 'dela', *γ'nęzda* 'gnězda', *'lięta* 'leta', *me'sa* 'mesa', *m'lięka* 'mleka', *'mięsta* 'mesta', *se'na* 'sena', *tə'lięsa* 'telesa', *zla'ta* 'zlata'; končnico *-e*, nastalo zaradi preglasa za mehкими soglasniki, pa imata v korpusu samostalnika *u'əle* 'olja' in *'usnje* 'usnja'.

Dajalnik

Samostalniki srednjega spola imajo v dajalniku končnico *-i*[•], vendar v korpusu ni nobenega izpričanega primera za to obliko. Iz gradiva, zbranega v Koprivi po vprašalnici za SLA, lahko navedem naslednje primere: *'nebi*[•] 'nebu', *'sjęmni*[•] 'semenu' *u're'men*[•] 'vremenu'.

Tožilnik

Enako kot imenovalnik ima tudi tožilnik ednine samostalnikov srednjega spola končnici *-o* in *-e/-ię*. V korpusu so zapisani naslednji samostalniki s trdo končnico *-o*: *'lięto* 'leto', *m'lięko* 'mleko', *u'əpla'čilo* 'odplačilo'; *'Cirkno* 'Cerkno'; mehko končnico *-e* oz. *-ię* pa imajo samostalniki: *i'mię* 'ime', *'jeįce* 'jajce', *leto'višće* 'letovišće', *'lice* 'lice', *'murje* 'morje', *u'əγ'nišće* 'ognjišće', *premo'ženje* 'premoženje', *Pri'morje* 'Primorje', *Za'yorje* 'Zagorje' ter prevzeti leksem *kə'fē* 'kava', ki osnovo pri pregibanju podaljšuje s *-t-*.

Mestnik

Enako kot dajalnik se tudi mestnik samostalnikov srednjega spola izraža s končnico *-i*, kar potrjujejo naslednji primeri iz korpusa: *i'miēni* 'imenu', *'murji* 'morju', *'pirji* 'listju, perju', *'sərci* 'srcu'. Zaradi vpliva knjižnega jezika se pojavlja tudi končnica *-u*, npr. *nact'ropju* 'nadstropju'.

Orodnik

Orodnik ednine samostalnikov srednjega spola se v koprivskem govoru končuje na *-əṃ*[•] oz. *-əm* za mehкими soglasniki. V korpusu je izpričan le en primer mehke sklanjatve, in sicer *ve'seljəm* 'veseljem', medtem ko so primeri: *b'riēṃnəṃ* 'bremenom' *'sjiēṃnəṃ* 'semenom', *urjē'menəṃ* 'vremenom' iz gradiva, zbranega v Koprivi po vprašalnici za SLA.

7.2.1.1.3.3.2 Množina

Srednja sklanjatev – množina										
	Praslovanska debla					Koprivske sklanjatve				
	* -o-		* -n-	* -t-	* -s-	(mesto)	(polje)	(seme)	(tele)	(telo)
	(mesto)	(polje)	(seme)	(tele)	(telo)	trda	mehka			
I	*-a	*-a	*-men-a	*-ęt-a	*-es-a	-a	-e [•]	-n-a [•]	-t-a [•]	-s-a [•]
R	*-ь	*-ь	*-men-ь	*-ęt-ь	*-es- ь	-ø	-ø [•]	-n-ø [•]	-t-ø [•]	-s-ø [•]
D	*-o-мь	*-e- мь	*-men- ь-мь	*-ęt-ь- мь	*-es-ь- мь	-əṃ [•]	-ęṃ [•]	-n-əṃ [•]	-t- əṃ [•]	-s- əṃ [•]
T	*-a	*-a	*-men-a	*-ęt-a	*-es-a	-a	-e	-n-a	-t-a [•]	-s-a [•]
M	*-ǫ ₂ -хъ	*-i-хъ	*-men- ь-хъ	*-ęt-ь- хъ	*-es-ь- хъ	-əx	-ęx	-n-əx	-t-əx	-s-əx
O	*-y	*-i	*-men-y	*-ęt-y	*-es-y	-əmi [•]	-ęmi [•]	-n-əmi [•]	-t- əmi [•]	-s-əmi [•]

Imenovalnik

Samostalniki srednjega spola imajo v imenovalniku množine končnico *-a* za trdimi oz. *-e* za mehкими soglasniki. V korpusu je izpričan samo en primer te oblike, in sicer *uəpra'vila* 'opravila', medtem ko je primer *'uəle* 'olja' zapisan s pomočjo usmerjene vprašalnice.

Rodilnik

Rodilnik samostalnikov srednjega spola množine je v koprivskem govoru izražen z ničto končnico. V korpusu so zapisani naslednji primeri za to obliko: *'diɛl* 'del', *'jaɪc* 'jajc', *'liɛt* 'let'.

Dajalnik

Dajalnik množine samostalnikov srednjega spola je izražen s končnico *-əm* za trdimi oz. *-əm* za mehкими soglasniki, ki pa nista izpričani v korpusu. Naslednja primera sta bila zbrana z usmerjeno vprašalnico: *uriɛ'menəm* 'vremenom', *'uələm* 'oljem'.

Tožilnik

Tožilnik množine samostalnikov srednjega spola ima končnico *-a* za trdimi oz. *-e* za mehкими soglasniki. V korpusu so zapisani naslednji primeri te oblike s končnico *-a*: *uəpra'vila* 'opravila', *'liɛta* 'leta', *i'miɛna* 'imena' (tu gre še za podaljšavo osnove z *-n-*, kar je razvoj psl. *n*-sklanjatve) in le en primer z mehko končnico: *'jaɪce* 'jajca'.

Mestnik

Samostalniki srednjega spola imajo v mestniku množine končnico *-əx* oz. *-ɛx*, ki pa nista izpričani v korpusu. Iz gradiva, zbranega z usmerjeno vprašalnico, so primeri za *-əx*: *'liɛtəx* 'letih', *'miɛstəx* 'mestih' in za *-ɛx*: *'pulɛx* 'poljih'.

Orodnik

Orodnik srednjega spola množine je izražen s končnico *-ami*[•] oz. *-emi*[•], vendar je edini primer orodnika množine kakega samostalnika srednjega spola v korpusu samostalnik *te'lięsi* 'telesi', s knjižno končnico. Z usmerjeno vprašalnico pa so zbrani naslednji primeri za *-ami*: *'liętami* 'leti', *'mięstami* 'mesti' in za *-emi* *'pulęmi* 'polji'.

7.2.1.1.3.3.3 Dvojina

V korpusu ni izpričanih oblik za samostalnike srednjega spola v dvojini. Z usmerjeno vprašalnico sem ugotovila, da se dvojina rabi samo v imenovalniku in tožilniku, v ostalih sklonih je enaka množini. Oblike za samostalnike srednjega spola v dvojini so naslednje:

Srednja sklanjatev dvojina – (leto)	
I	'lięti [•]
R	'lięt [•]
D	'liętəm [•]
T	'lięti [•]
M	'liętəx [•]
O	'liętəmi [•]

7.2.1.1.3.3.4 Premene

7.2.1.1.3.3.4.1 Premene v osnovi

Podaljševanje osnove z *-n-*

Samostalniki psl. *n*-sklanjatve tudi v kopriškem govoru podaljšujejo osnovo z *-n-*, npr.: *u'reme* 'vreme' *ure'mjena*[•] 'vremena'.

Podaljševanje osnove s -t-

Samostalniki psl. *t*-sklanjatve tudi v koprivskem govoru podaljšujejo osnovo s -*t*-, npr.: *'tele'* 'tele' *te'lięta* 'teleta'.

Podaljševanje osnove s -s-

Samostalniki psl. *s*-sklanjatve podaljšujejo osnovo s -*s*- tudi v koprivskem govoru, npr.: *təl'u* 'telo' *təl'ięsa* 'telesa'.

7.2.1.1.3.3.5 Naglas

Samostalniki srednjega spola se večinoma naglašujejo po nepremičnem, lahko pa tudi po premičnem in mešanem naglasnem tipu.

Samostalniki z nepremičnim naglasnim tipom so npr.: *'buštvo* 'uboštvo', *d'ruštvo* 'društvo', *'jeјce* 'jajce', *leto'višęe* 'letovišęe', *'lice* 'lice', *'lięto* 'leto', *m'lięko* 'mleko', *'murje* 'morje', *uəpla'ęilo* 'odplaęilo', *uə'nišęe* 'ognjišęe', *'pirje* 'listje', *premo'ženje* 'premoženje', *'usnje* 'usnje', *zadoš'ęenje* 'zadošęenje', *ži'lenje* 'življenje' ...

Premični naglas na osnovi imajo navadno samostalniki psl. *t*-debla in *n*-debla, npr.: *'tele* 'tele' *te'lięta* 'teleta', *u'reme* 'vreme' *u're'mjēna* 'vremena' ...

Nekateri samostalniki srednjega spola poznajo tudi naglaševanje mešanega tipa, npr. *təl'u* 'telo' *təl'ięsa* 'telesa' ...

7.2.1.1.3.3.6 Primerjava s slovenskim knjižnim jezikom (SKJ)

Srednja sklanjatev – ednina										
	SKJ					Koprivske sklanjatve				
	(mesto)	(polje)	(seme)	(tele)	(telo)	(mesto)	(polje)	(seme)	(tele)	(telo)
						trda	mehka			
I	-o	-e	-e	-o	-o	-o/- ^l u ^o	-e	-e ^o /-i ^o ę	-e ^o	-o/- ^l u ^o
R	-a	-a	-n-a	-t-a	-s-a	-a	-e	-n-a	-t-a ^o	-s-a
D	-u	-u	-n-u	-t-u	-s-u	-i ^o	-i ^o	-n-i ^o	-t-i ^o	-s-i ^o
T	-o	-e	-e	-e	-o	-o/- ^l u ^o	-e/- ^l i ^o ę	-e ^o /-i ^o ę	-e	-o ^o /- ^l u ^o
M	-u	-u	-n-u	-t-u	-s-u	-i	-i ^o (-u)	-n-i	-t-i ^o	-s-i ^o
O	-om	-em	-n-om	-t-om	s-om	-əm ^o	-ęm	-n-əm ^o	-t-əm ^o	-s-əm ^o

Srednja sklanjatev – množina										
	SKJ					Koprivske sklanjatve				
	(mesto)	(polje)	(seme)	(tele)	(telo)	(mesto)	(polje)	(seme)	(tele)	(telo)
						trda	mehka			
I	-a	-a	-n-a	-t-a	-s-a	-a	-e ^o	-n-a ^o	-t-a ^o	-s-a ^o
R	-ø	-ø	-ø	-ø	-ø	-ø	-ø ^o	-n-ø ^o	-t-ø ^o	-s-ø ^o
D	-om	-em	-n-om	-t-om	-s-om	-əm ^o	-ęm ^o	-n-əm ^o	-t-əm ^o	-s-əm ^o
T	-a	-a	-n-a	-t-a	-s-a	-a	-e	-n-a	-t-a ^o	-s-a ^o
M	-ih	-jih	-n-ih	-t-ih	-s-ih	-əx	-ęx	-n-əx	-t-əx	-s-əx
O	-i	-i	-n-i	-t-i	s-i	-mi ^o /-əmi ^o	-mi ^o / -ęmi ^o	-n-mi ^o / -n-əmi ^o	-t-mi ^o / -t-əmi ^o	-s-mi ^o / -s-əmi ^o

7.2.1.2 Samostalniški zaimek

7.2.1.2.1 Osebni zaimki

Osebni zaimki so pridobljeni s pomočjo vprašalnice SLA, saj korpusno iskanje ne omogoča iskanja po samostalniških zaimkih. Zapisani osebni zaimki se v korpusu realizirajo z različnimi glasoslovnimi variantami.

7.2.1.2.1.1 Ednina^o

	JAZ	TI	ON	ONA
I	'jəst	'ti	'ʉan	'ʉana
R	'mənə	'tebə	n'jəya	n'je
R (nasl.)	mə	tə	ɣa	jə
D	'məne	'tebe	'njemi	n'jei
D (nasl.)	me	te	'mi	ji
T	'mənə	'tebə	'njəya	n'ju
T (nasl.)	mə	tə	ɣa	ju
M	'mene	'tebe	n'jemi	n'ji
O	'manu	'tabu	n'jem	n'ju

7.2.1.2.1.2 Množina^o

	MI/ME	VI/VE	ONI	ONE
I	'mi	'vi	'ʉani	'ʉane
R	'nəs	'vəs	n'jəx	n'jəx
R (nasl.)	nəs	vəs	jəx	jəx
D	'nəm	'vəm	'njəm	'njəm
D (nasl.)	nəm	vəm	jəm	jəm
T	'nəs	'vəs	n'jəx	n'jəx
T (nasl.)	nəs	vəs	jəx	jəx
M	'pər_nəs	'pər_vəs	pər n'jəx	pər n'jəx
O	'name	'vame	'nime	'nime

Nekaj primerov iz GOKO:

- *z'deĭ 'jəst ne 'vĭĕm, po 'moĭim jix jə z'miri 'lix ano'tərko*
- *mi jə po'vĭĕdəu, ka'ku sə 'tədi 'dĭĕla z <?> č'e'bĭĕlmi, 'seĭ je 'tədi 'ceĭt 'uoĭski 'uan 'rixətəta č'e'bĭĕlə t'ku*
- *'vĭĕste ot kə'daj me 'ni 'vəč s'trax, uət'kər jə <naše...>, t'le 'pər_nəs bla nəs'rĭĕč'e*
- *se iĭ'ramo in nəm pər'nesju še ne 'vem 'kaj zə 'jəst*
- *in ljəs sə ħ'rem u sa'lɔn se 'jəvrət ž n'jimi*

7.2.1.2.1.3 Dvojina

Oblike za dvojino so sestavljene iz oblike za množino in števnik *dva* (torej: *nəs d'vĭĕx*• 'naju', *vəz d'vĭĕx*• 'vaju'), le v imenovalniku imajo obliko za dvojino: *'uanadva* 'onadva', *'uanədveĭ*• 'onidve'.

7.2.1.2.1.4 Reduplikacija osebnega zaimka

V nekaterih primerih v izreku lahko pride do reduplikacije zaimka, in sicer v naslonski in naglasni obliki, kar je izrazito primorska narečna posebnost, nastala pod vplivom stičnih romanskih jezikov (furlanščine). Primeri iz GOKO:

- *in 'mene mi jə 'dĭĕllo tə'ku s'labo*
- *'məne se mə z'di, də 'sedəninš'tirdə'setya, 'ne*
- *'menə se mi z'di, də 'marče*

7.2.1.2.2 Vprašalna zaimka

V koprivskem govoru se rabita vprašalna zaimka *kə'du* za človeško in *'kaj* za nečloveško ter njune sklonske oblike. Vprašalni zaimki iz korpusa GOKO so npr. *kə'du* 'kdo', *'kaj* 'kaj', *'koġa* 'koga', *'komi* 'komu', *s 'kum* 's kom/s čim':

- *so 'Kup'riuci š'li poy'liǰdət, kə'du z'γuəne, 'kaj z'γuəne*
- *'jəst ne 'viǰem uət 'koya jə 'tista Pəu'lina*
- *ne 'viǰem, 'komi səm 'dala*
- *In 'veš, s 'kum smo 'fərbəli*

7.2.1.2.2.1 Sklanjatveni vzorec po SLA°

	KDO	KAJ
I	kə'du	'kaj
R	'koya	'koya
D	'komi	'komi
T	'koya	'kaj
M	'komi	'komi
O	'kum	'kum

Nekaj primerov iz GOKO:

- *so 'Kup'riuci š'li poy'liǰdət, kə'du z'γuəne, 'kaj z'γuəne*
- *'jəst ne 'viǰem uət 'koya jə 'tista Pəu'lina*
- *ne 'viǰem, 'komi səm 'dala*

7.2.1.2.3 Oziralna zaimka

V korpusu ni primerov za oziralna zaimka in se v koprivskem govoru tudi rabita zelo poredko. Namesto oziralnega zaimka *kdor* se v koprivskem govoru rabi *'tisti*, *kə* 'tisti, ki', namesto *kar* pa *'tisto*, *ki* 'tisto, kar'. Primera iz GOKO:

- *jə p'rou tərp'lenje, 'tako tərp'lenje, də 'tisti, kə ne pro'va, ne 'vej, kəku je 'teško 'tisto pre'našət*

- 'ku se 'reče 'tistə b'reŋkli <ə:>, <ə:>, sə 'reče, 'ne ki'tara, [Kiro?] 'tisto, ki sə b'riŋka

7.2.1.2.4 Poljubnostna, nedoločna in mnogostni zaimki

V koprivskem govoru se namesto poljubnostnega zaimka za osebo *kdo* rabi zaimek 'kəšən' 'kdo', poljubnostni zaimek za stvar pa je 'keĭ' 'kaj'. Namesto nedoločnega zaimka za osebo *nekdo* se rabi nedoločni zaimek 'adən' 'eden', nedoločni zaimek za stvar pa je 'neki' 'nekaj'. Namesto mnogostnega zaimka za osebo *marsikdo* se v koprivskem govoru rabi zaimek 'mərs'kəšən' 'marsikdo', za stvar pa se rabi zaimek 'marsi'keĭ' 'marsikaj'. Primeri iz GOKO:

- *smo bli zve'čir, 'ne, tə'ku, 'mərs'kəšən jə 'pərsu tə'ku, 'sošet in 'tisto*
- *'še 'neki tɛ 'mɤərəm pə'vĭjədət*
- *in 'pole si je, <ə:> zɣ'liĭdə, də so 'tydi ɤPos'tojni 'dost 'dĭĭlli, zə Pos'tojno, zə 'Tərst zə 'marsi'keĭ*

7.2.1.2.5 Nikalna zaimka

V koprivskem govoru se rabita nikalna zaimka *no'bedən* 'nihče' in 'neč'/nəč 'nič'. Nikalni zaimek za osebo (*no'bedən* 'nobeden') se sklanja, medtem ko se nikalni zaimek za stvar ('neč' 'nič') navadno ne sklanja, saj na njegovem mestu raje uporabijo samostalnik 'reč'. Primeri iz GOKO:

- *in jə 'šou pou'suət, če mə so 'kəšni, **no'bedən** mə 'ni, slu'čajno 'ni blo **no'beŋga** na 'ciĭsti in ma 'niso 'vidli, 'mene nik'jer, se 'misleš, 'štiri 'ura 'tam 'nutər*
- *je blo 'peĭ 'še s'lapše, s'labo, 'neč ni blo*
- *'ni blo 'ne 'žaiḑə 'ne **no'bene rə'či** in 'tisto 'pol smo z'lili nə 'vərx in smo pəs'tili, 'to jə bla ku ana vare'kina, 'ni blo **nə'bene rə'či**, 'čyi, 'ni blo p'raška, 'ni blo p'rəu pə'polnoma 'nič*

7.2.1.2.6 Totalna zaimka

V koprivskem govoru se rabita totalna zaimka *u'si* 'vsi' in *u'se* 'vse'. Primera iz GOKO:

- *so sə u'si prese'lili t'le uət Kop'rivə pruti 'Kazlim*
- *jə š'lo u'se pod 'opčino*

7.2.2 PRIDEVNIŠKA BESEDA

7.2.2.1 Pridevnik

Pridevnik v ožjem pomenu zaznamuje lastnost (kakovost, mero), vrsto, svojino in količino (SS, 320).

Pridevnik se kot levi prilastek navadno ujema s samostalniškim jedrom v spolu, sklonu in številu, vendar v korpusu niso izpričani primeri za vse te kategorije. V GOKO je zelo malo pridevnikov, zato je večina informacij tega poglavja pridobljenih s pomočjo usmerjene vprašalnice.

Nekaj primerov iz GOKO (ujemanje pridevniškega prilastka s samostalniškim jedrom v spolu, sklonu in številu – im. ed. m. sp.):

- *ta 'buəyi 'uətrək*
- *'ciəu 'dan*
- *ɣ'ladək 'čičəvəl*

7.2.2.1.1 Sklanjatev

Pridevniki se tako kot v knjižnem jeziku tudi v koprivskem govoru sklanjajo po psl. določni, tj. sestavljeni sklanjatvi.

7.2.2.1.1.1 Ednina

Sklanjatve pridevnikov – ednina (star)									
	Psl. imensko-zaimenske sklanjatve pridevnika			Koprivske sklanjatve			SKJ		
	M	Ž	S	M	Ž	S	M	Ž	S
I	*-ѣ-іѣ	*-a-ia	*-o-ie	-ø	-a [•]	-o [•]	-ø	-a	-o
R	*-a-iego	*-y-ie/ě ₃	*-a-iego	-γa [•]	-ə [•]	-γa [•]	-ega	-e	-ega
D	*-u-iemu	*-ě-ii	*-u-iemu	-mi [•]	-i [•]	-mi [•]	-emu	-i	-emu
T	*-ѣ-іѣ	*-o-іo	*-o-ie	-ø/-eγa [•]	-u [•]	-o [•]	-ø/-ega	-o	-o
M	*-ě-іемь	*-ě-ii	*-ě-іемь	-əm [•]	-i [•]	-əm [•]	-em	-i	-em
O	*-y-іимь	*-o/o-іo	*-y-іимь	-əm [•]	-u [•]	-əm [•]	-im	-o	-im

7.2.2.1.1.1.1 Sklanjatev pridevnika *dober* po zapisu koprivskega govora za SLA[•]

Koprivske sklanjatve –ednina (dober)			
	M	Ž	S
I	¹ dɔbɔr	¹ dobra	¹ dobro
R	¹ dɔbreγa	¹ dobrə	¹ dobreγa
D	¹ dɔbreɪ	¹ dobrɪ	¹ dobreɪ
T	¹ dɔbɔr/ ¹ dobreγa	¹ dɔbru	¹ dobro
M	¹ dɔbrəm	¹ dobrɪ	¹ dɔbrəm
O	¹ dɔbrəm	¹ dɔbru	¹ dɔbrəm

7.2.2.1.1.2 Množina

Sklanjatve pridevnikov – množina (star)									
	Psl. imensko-zaimenska sklanjatve pridevnika			Koprivske sklanjatve			SKJ		
	M	Ž	S	M	Ž	S	M	Ž	S
I	*-i-ĭi	*-y-ĭe/ ě ₃	*-a-ĭa	-i [•]	-ə [•]	-ə [•]	-i	-e	-a
R	*-ь-ĭixь	*-ь-ĭixь	*-ь-ĭixь	-əx [•]	-əx [•]	-əx [•]	-ih	-ih	-ih
D	*-y-ĭimь	*-y-ĭimь	*-y-ĭimь	-əm [•]	-əm [•]	-əm [•]	-im	-im	-im
T	*-y-ĭe/ ě ₃	*-y-ĭe/ ě ₃	*-a-ĭa	-e [•]	-ə [•]	-a [•]	-e	-e	-a
M	*-y-ĭixь	*-y-ĭixь	*-y-ĭixь	-əx	-əx	-əx	-ih	-ih	-ih
O	*-y-ĭimi	*-y-ĭimi	*-y-ĭimi	-əmi [•]	-əmi [•]	-əmi [•]	-imi	-imi	-imi

7.2.2.1.1.2.1 Sklanjatev pridevnika *dober* po zapisu koprivskega govora za SLA[•]

Koprivske sklanjatve – množina (dober)			
	M	Ž	S
I	'dobri	'dobrə	'dobrə
R	'dobrəx	'dobrəx	'dobrəx
D	'dobrəm	'dobrəm	'dobrəm
T	'dobre	'dobre	'dobre
M	'dobrəx	'dobrəx	'dobrəx
O	'dobrəmi	'dobrəmi	'dobrəmi

7.2.2.1.1.3 Dvojina

Oblika pridevnika v dvojini v GOKO ni izpričana. Koprivski govor pozna dvojinso obliko pridevnika zgolj ob števniku *dva* v imenovalniku in tožilniku – v drugih sklonih so končnice enake kot v množini (*d'va 'dobra 'fanta[•]* ‘dva dobra fanta’, *d'va 'dobra te'l'iġeta[•]* ‘dva dobra teleta’, *d'vej 'dobri 'punci[•]* ‘dve dobri puncí’).

7.2.2.1.2 Določna in nedoločna oblika

V večini primerov se določno oz. nedoločno obliko pridevnika v koprivskem govoru ugotovi na podlagi člena, ki stoji pred pridevnikom.

Za določno obliko pridevnika se uporablja določni člen *ta*, ki se ne sklanja. Nekaj primerov iz GOKO:

- *so pərpe'lali 'uaslə in pər'viǰzəli zə ta 'mali z'ɣun*
- *'tu jə, p'rəu ɯət ta 'pərve 'uəiske*
- *in 'polej ta s'tari 'Jyri, 'ta 'muəš, je 'riǰku*
- *'te so ta 'pərvi, 'pol ta d'ryyi in ɯ ta d'ryyix bo'roucəx jə an 'muəst č'riǰs, 'ne, na 'kənc bo'roucəɯ*

Ob nedoločni obliki pridevnika pa se v koprivskem govoru uporablja nedoločni člen *an*,⁸² ki se sklanja:

- *'uənde je 'tydi an 'muəj s'tric zə'pisən, 'viǰš*
- *əŋɣə 'muəjɣə s'trica*[•]
- *an 'mičkən 'fəntək*[•]

V sodobnem slovenskem knjižnem jeziku je raba nedoločnega člena nedopustna, omejena zgolj na neformalni položaj, vendar so razprave o prehodu besede *en* iz števnikar v nedoločni člen dolge že nekaj stoletij. Prvi, ki se je ukvarjal s tem jezikovnim vprašanjem, je bil Adam Bohorič v *Zimskih uricah*. Bohorič pravi, da gre pri rabi *en* v pogovornem jeziku za kalk iz nemškega jezika, kar so v 19. stoletju potrdili tudi Kopitar in drugi jezikoslovci, ki so v prvi polovici devetnajstega stoletja dokončno želeli očistiti slovenski jezik in odstraniti vse »tuje vplive«. Čeprav Kolaričeva, Bajčeva in Ruplova slovnica iz leta 1956 utemeljuje rabo nedoločnega člena *en*,⁸³ je v novejših slovnica prevladal normativni pristop, »ki izključuje šibki

⁸² Natančneje o nedoločnem členu gl. Bažec, 2012.

⁸³ Avtorji slovnice iz leta 1956 pravijo, »da ima raba člena v narečju ključno vlogo pri ločevanju med določno in nedoločno obliko pridevnika«, saj se lahko vprašamo, kako v narečju rečemo: če govorimo o »*enem lepem fantu*«, gre za nedoločno obliko, kadar pa bi uporabili »*ta len fant*«, pa gre za določno obliko (Bažec, 2012, 462).

en kot skladenjskega predstavnika nedoločnosti iz procesa kodifikacije in ga tako omejuje izključno na pogovorni jezik in narečja» (Bažec, 2012, 463).

V koprivskem govoru lahko zasledimo nedoločni člen *en* v številnih primerih:

- *v'sak i'miḡli 'sui kamno'lomčək in 'tu jə an prə'diḡl, təm'le 'dol, zəs'topəš*
- *u ta d'ryyix bo'roucəx jə an 'muəst č'rḡes, 'ne, na 'konc bo'roucəu*
- *jə ano zadoš'čenje, nə 'viḡem, 'ku te 'be 'reku, 'no*
- *tə'ku u'kuli je ko an 'venc*
- *'uənde je 'tydi an 'muəḡi s'tric zə'pisən, 'viḡš*
- *'viḡš 'kaj, 'jəs səm tə'ku se 'misəlna t'le, an ve'čir səm nər'dila, 'pol səm 'žej 'zabla 'tydi*
- *'to jə bla ku ana vare'kina, 'ni blo nə'bene rə'či, 'čyi, 'ni blo p'raška, 'ni blo*
- *an γas'put z Lub'lane*

7.2.2.1.3 Stopnjevanje pridevnikov

Pridevniki se v koprivskem govoru najpogosteje stopnjujejo s prislovom *'bəl*, npr. *'bəl s'lab*• 'bolj slab', *'bəl m'lat*• 'bolj mlad', *'bəl dru'γαčən*• 'bolj drugačen', *'bəl 'vəsok* 'bolj visok', redkeje pa z obrazilom, npr. *'bulši*• 'boljši', *'laži*• 'lažji', *'viḡči*• 'večji'. Presežnik se tvori s predpono *'nər-*, npr. *'nərs'lapši*• 'najslabši'.

7.2.2.1.4 Naglas

Za večino pridevnikov je značilen nepremični naglas na osnovi (*'buəyi* 'bogi' *'buəzɣa* 'bogega', *'ciḡu* 'cel' *'ciḡuɣa*• 'celega', *γ'ladək* 'gladek' *γ'latkəɣa*• 'gladkega', *'tərt*• 'trd' *'tərdəɣa*• 'trdega', *te'koč*• 'tekoč' *te'kočəɣa*• 'tekočega', *'ləxək*• 'lahkega' ...), nekateri pa poznajo tudi premičnega na osnovi (*'vəsok*• 'visok' *və'sozɣa* 'visokega', *'debəu*• 'debel' *de'biḡuɣa*• 'debelega').

7.2.2.2 Števniki

V korpusu GOKO sta izpričana samo dva vrstilna števnik, in sicer: *'pərvi* 'prvi' in *d'ryyi* 'drugi'. S pomočjo usmerjene vprašalnice sem ugotovila, da se števniki koprivskega govora večinoma ne razlikujejo od tistih v slovenskem knjižnem jeziku (razlike so predvsem glasoslovne).

7.2.2.2.1 Glavni števniki

Števniki od 1 do 4 se kot ostale pridevniške besede s samostalnikom ujemajo v vseh sklonih, od 5 dalje pa imajo v imenovalniku in tožilniku ničto končnico (prim tudi Cossutta, 2001, 31, 81–82). Nekateri glavni števniki koprivskega govora iz vprašalnice NASIK so: *d'va*• 'dva', *d'vej*• 'dve', *t'ri*• 'tri', *št'ijeri*• 'štiri', *'pjēt*• 'pet' *'šjēst*• 'šest', *'sijədəm*• 'sedem', *'uəsəm*• 'osem', *dvə'najst*• 'dvanajst', *s'tu*• 'sto', *'tauzənt*• 'tisoč' ...

Sklanjanje glavnega števnik *ena* (po zapisu koprivskega govora za SLA)•:

	MOŠKI SPOL	ŽENSKI SPOL
I	'an/ 'adən	'ana
R	'ajya	'ane
D	'anmi	'ani
T	'an/ 'ajya	'anu
M	'anmi	'ani
O	'anəm	'anu

Sklanjanje glavnega števnik *dva* (po zapisu koprivskega govora za SLA)•:

	MOŠKI SPOL	ŽENSKI SPOL
I	d'va	d'vej
R	d'vičx	d'vičx

D	d'viɛm	d'viɛm
T	d'va	d'vei
M	d'viɛx	d'viɛx
O	d'viɛmi	d'viɛmi

7.2.2.2.2 Vrstilni števnik

Vrstilni števnik koprivskega govora se sklanjajo enako kot ostali pridevniki, velikokrat pa so okrepljeni z določnim členom *ta*.

Primeri iz GOKO:

- *'tu jə, p'rəu ɤət ta 'pərve 'uəɪske*
- *'te so ta 'pərvi, 'pol ta d'ryɪi in ɤ ta d'ryɪix bo'roucəx jə an 'mɤast č'riɛs, 'ne, na 'kɔnc bo'roucəu*

7.2.2.3 Pridevniški zaimki

Tako kot v knjižnem jeziku so tudi v koprivskem govoru štiri glavne vrste pridevniških zaimkov, in sicer lastnostni, vrstni (kazalni, vprašalni vrstni, oziralni vrstni, nedoločni, poljubnostni, totalni in nikalni vrstni zaimek), svojilni in količinski zaimki. Iskanje po GOKO omogoča iskanje po vseh naštetih vrstah, ki jih predstavljam v nadaljevanju.

7.2.2.3.1 Lastnostni zaimki

Po lastnosti se v koprivskem govoru sprašuje s *'kəʃən*• 'kakšen', *'kəʃna* 'kakšna', *'kəʃnu* 'kakšno', *'kaʃnə* 'kakšne' in odgovarja npr. s *'taka* 'taka'. Primeri iz GOKO:

- *'tisti pə'piɛu jə 'ʃəu 'dol in jə ɤəs'tala 'taka <?> 'ɤada*
- *'Ja, ɤəd'visno je ɤət, kə'ku ɤ 'enmi k'raji me'di jeno 'poli, 'kaʃnə 'paʃə so*

7.2.2.3.2 Vrstni zaimki

Kazalni zaimki

Na vprašanje *'kiri'* 'kateri' najpogosteje odgovarjajo s kazalnimi zaimki: *'ta* 'ta', *'tisti* 'tisti', *'uni* 'tisti'. Nekaj primerov is korpusa GOKO:

- *'čaki, kə'tirya* 'lięta je 'pəřla 'səm Juęos'lavija
- *u 'kiro s'mir jə in 'kərko jə 'delč*
- *'ta c'viętni p'rax*
- *'pole s 'tistim* ęa konzer'virəju
- *'uno 'mano po'birəjo 'tudi*

Sklanjatveni vzorec ednine po zapisu koprivskega govora za SLA[•]:

	MOŠKI SPOL	ŽENSKI SPOL
I	'ta	'ta
R	'təęa	'tə
D	'təmi	'təj
T	'ta/'təęa	'tu
M	'təmi	'təj
O	'təm	'tu

Sklanjatveni vzorec množine po zapisu koprivskega govora za SLA[•]:

	MOŠKI SPOL	ŽENSKI SPOL
I	'tə	'tə
R	'təx	'təx
D	'təm	'təm
T	'tə	'tə
M	'təx	'təx
O	'təmi	'təmi

Oziralni zaimki

V koprivskem govoru se najpogosteje rabijo oziralni zaimki *ki*, *kə*, *ku* 'ki', *ki* 'kar', *ki*, *kə* 'kateri'. Nekaj primerov iz korpusa GOKO:

- *'tisti, ki 'rət 'jei s 'cykrəm*
- *'pač doži'vi 'tist, kə je na'redu*
- *'tolko 'liġət 'təm so 'zmiri xo'dili x 'nəm ɣospo'darji, 'ne, uət 'tistix, ku so t'le 'Curkəvi 'kupli 'tolko 'liġət*
- *'ne ki'tara, 'tisto, ki sə b'riŋka*
- *Ta 'buəyi 'uətrək, ki jə 'miġela*
- *in ki səm 'viġdla, da 'niɣdar mi, »'Beži, 'beži si uəb'rət f'ryške!« al 'kei, də bi 'rekli, al 'sadje, kə so i'miġeli, 'niɣdar.*

Nedoločni, nikalni, celostni, poljubnostni in mnogostni zaimki

Iz korpusa sem izluščila naslednje nedoločne, nikalne, celostne, poljubnostne in mnogostne zaimke:⁸⁴ *'an* 'en', *'adən* 'nekdo', *'neki* 'nekaj', *u'se* 'vse', *u'sak* 'vsak', *mərs'kəšən* 'marsikdo', *neka'tira* 'nekatera', *nə'bedən* 'nihče', *'nəč* 'nič'.

Nedoločni zaimek *'an* 'en', *'adən* 'nekdo' lahko kot samostalniški oz. posamostaljeni zaimek nastopa tudi v vlogi osebkā:

- *jə 'pəršu 'adən z Lub'lanə, an ɣas'put z Lub'lane*
- *T'le sə je 'adən po'roču, jə u'ziġəl 'ženu s Kob'dile*
- *poɣ'liġədəm 'dol in 'xitro š'lišəm, da mə 'ano k'liče*
- *In jə biu 'Viktor 'Čilčəu, 'tu jə bəu 'edən, ki jə 'diġləu pər V'rapcəvix*

7.2.2.3.3 Svojilni zaimki

Svojilni zaimki koprivskega govora se od knjižnih razlikujejo zgolj na glasoslovni ravni. Po njih se vprašamo s *čə'ɣau*⁸⁴ 'čigav'. Nekaj primerov svojilnih

⁸⁴ Vsi pridevniški zaimki teh vrst se lahko uporabljajo tudi samostalniško (posamostaljeno).

zaimkov iz korpusa GOKO: *'muḷ* 'moj', *'tuḷ* 'tvoj', *n'jena* 'njena', *'suḷ* 'svoj', *s'voḷmi* 'svojimi' ...

Sklanjatveni vzorec zaimka *moj* v ednini po zapisu za SLA:

	MOŠKI SPOL	ŽENSKI SPOL
I	<i>'muḷ</i>	<i>'moja</i>
R	<i>'moḷḡa</i>	<i>'mojə</i>
D	<i>'moḷmi</i>	<i>'moji</i>
T	<i>'muḷ/'moḷḡa</i>	<i>'moju</i>
M	<i>'moḷmi</i>	<i>'moji</i>
O	<i>'mojəm</i>	<i>moju</i>

Sklanjatveni vzorec zaimka *moj* v množini po zapisu za SLA:

	MOŠKI SPOL	ŽENSKI SPOL
I	<i>'moji</i>	<i>'moje</i>
R	<i>'mojəx</i>	<i>'mojəx</i>
D	<i>'mojəm</i>	<i>'mojəm</i>
T	<i>'mojə</i>	<i>'moje</i>
M	<i>'mojəx</i>	<i>'mojəx</i>
O	<i>'moḷmi</i>	<i>'moḷmi</i>

7.2.2.3.4 Količinski zaimki

V korpusu so zapisani naslednji količinski zaimki:

- a) **vprašalni:** *'kərko* 'koliko'
- b) **oziralni:** *'kərko* 'kolikor'
- c) **kazalni:** *'tərko* 'toliko'
- č) **nedoločni, poljubnostni:** *'enix* 'nekaterih', *'neki* 'nekaj', *'kəšno* 'kakšno, kako'
- d) **zaimek ves:** *u'sa* 'vsa'

Nekaj primerov s sobesedilom iz korpusa:

- *u 'kiro s'mir ja in 'karko ja 'delč*
- *Ja 'pəršla uə'kuli pou'dan, ki ja, 'karko je 'muoɣla p'rodət 'xitro*
- *so 'moji s'tarši še, bə 'rekli 'muj 'uače, kə je z'dej 'žej 'tarko 'ljet, kə ja u'məru*
- *'tista 'už 'γuər, 'ne, u 'enix k'rajix 'je <ə:> 'bəl ve'soko*
- *'tarko 'vem, də x čeb'igeləm je 'daɣ 'neki 'panjəu*
- *in smo 'kuple 'kašno 'ruəbu*
- *'joj, 'jəs u'sa ve'sela, ka'ku bəm do'ma po'vijədla*

7.2.3 GLAGOL

Glagoli so besede, ki izražajo dejanje, stanje, potek, obstajanje, zaznavanje, spreminjanje in odnos do vsega tega (SS, 345). Korpusni pristop omogoča iskanje po:

- **vrsti** (glavni, pomožni),
- **vidu** (dovršni, nedovršni, dvovidski),
- **obliki** (nedoločnik, namenilnik, deležnik, sedanjik, prihodnjik, pogojnik, velelnik),
- **osebi** (prva, druga, tretja),
- **številu** (ednina, dvojina, množina),
- **spolu** (moški, ženski, srednji),
- **nikalnosti** (nezanikani, zanikani).

Tako iskanje je za analizo glagola pomanjkljivo, saj ne omogoča iskanja po sedanjiških in nedoločniških glagolskih vrstah glede na njihove pripone. V tem poglavju sem analizirala glagolske oblike, opirajoč se predvsem na *Uvod Slovarja slovenskega knjižnega jezika* (1980) in na *Slovensko slovnico* (2000).⁸⁵

7.2.3.1 Glagolske oblike

Glagolske oblike izpeljujemo iz sedanjiških in nedoločniških osnov – zgledujoč se po SSKJ (Uvod – Sheme za dinamični naglas in oblikoslovje) je koprivske glagole glede na nedoločniško in sedanjiško pripono (oz. njuno kombinacijo) mogoče deliti na naslednje tipe (z različnimi podtipi glede na naglašenost/nenaglašenost glagolske pripone, tj. z nepremičnim naglasom na glagolski podstavi, npr. *'diɛlət 'diɛləm*, ali na glagolski priponi, npr. *pro'vat• pro'va*, ali s premičnim naglasom, npr. *'tərpət tərpim* – več o tem v poglavju o glagolskem naglasu):

⁸⁵ Tradicionalna zgodovinska slovnica slovenskega knjižnega jezika glagole glede na sedanjiško pripono deli na tiste s pripono *-ə-, *-nə- (knj. -ni-), *-ě- (knj. -e-), *-i- (knj. -i-), *-a- (knj. -a-, ki ima v sedanjiku pripone -a-, -je- ali -e-) in *-ou-a- (knj. -ova-).

	Koprivski govor	Knjižni jezik (po SSKJ)⁸⁶	Praslovanska pripona v nedoločniku in sedanjiku⁸⁷
1.	<i>-a-t/-'a-t -a-m/-'a-m</i> (<i>'dijəlat, pro'vat</i>)	<i>-a-ti -a-m</i> (<i>delati</i>)	V./1. <i>*-a- *-a-je- (*děl-a-ti)</i> III./1. <i>*-(č/ž/š/j)-a- *-(č/ž/š/j) -a-je- (*sluš-a-ti)</i>
2.	<i>-a-t/-e-t -a-m/-'i-m</i> (<i>'tərpət tər'pim</i>)	<i>-e-ti -i-m</i> (<i>videti</i>)	III./2. <i>*-ě- *-i- (*vid-ě-ti)</i>
3.	<i>-a-t/-e-t/-t -a-m/-'i-m</i> (<i>'dobət do'bim</i>)	<i>-i-ti -i-m</i> (<i>prositi</i>)	IV. <i>*-i- *-i- (*voz-i-ti)</i>
4.	<i>-a-t/-e-t -a-m/-i-m/-'i-m</i> (<i>š'lišət š'lišim</i>)	<i>-a-ti -i-m</i> (<i>slišati</i>)	III./2. <i>*-(č/ž/š/j)-a- *-(č/ž/š/j)-i- (*sliš-a-ti)</i>
5.	<i>-av-a-t -av-a-m</i> (<i>kə'pavət ku'pavəm</i>)	<i>-ov-a-ti -u-je-m</i> (<i>kupovati</i>)	VI. <i>*-ov-a- *-u-je- (*kup-ov-a-ti)</i>
6.	<i>-ən-t -nə-m</i> (<i>uz'diənt uz'diynəm</i>)	<i>-ni-ti -ne-m</i> (<i>dvigniti</i>)	II. ⁸⁸ <i>*-nq- *-ne- (*dvig-nq-ti)</i>
7.	<i>-a-t -a-m</i> (<i>'iskət/'jəskət 'jəščəm</i>)	<i>-a-ti -e-m</i> (<i>rezati, brati</i>)	V./2. <i>*-a- *-je- (*rěz-a-ti)</i> V./3. <i>*-a- *-e- (*bər-a-ti)</i> V./4. <i>*-ja- *-je- (*sě-ja-ti)</i>
8.	<i>-a-t/-t -a-m/-e-m</i> (<i>u'mərt,⁸⁹ u'məryəm; uə'zərt,⁹⁰ uəzrəm⁹¹</i>)	<i>-e-ti -e-m</i> (<i>umreti</i>)	III./1. <i>-ě- -ě-je- (*umr-ě-ti)</i>
9.	<i>-n-t -nə-m</i> (<i>'dent, 'denəm⁹²</i>)	<i>-V-ti -V-n-e-m</i> (<i>-e-ti -e-nem: deti</i>)	I. <i>-V- -V-n-e (*de-ti)</i>

⁸⁶ V preglednici navajam tudi knjižne vzporednice koprivskemu glagolu, in sicer predvsem zaradi kontrastivnega raziskovanja glagola (čemu je na nek način namenjen tudi vzporedni narečni in knjižni zapis besedil v GOKO).

⁸⁷ Praslovanski glagolski tipi so povzeti po: Šekli, 2011, 34.

⁸⁸ »Najbolj uveljavljeno mnenje je, da so v večini slovenskih narečij (izjema je rezijansko in večji del prekmurskega, ki imajo oblike tipa *dvig-no-ti*) psl. glagoli II. vrste nedoločniško pripono **-nq-* po analogiji nadomestili s pripono **-ni-* po modelu glagolov IV. vrste (na **-i-ti*) (prim. Šivic-Dular, 2011, 441–487). Nekateri avtorji so mnenja, da je sln. *-ni-ti* staro in nadaljuje psl. dvojnično pripono **-ny-ti* (prim. Andersen, 1999, 47–62). Gl. tudi Šekli, 2011, 134.« (Šekli, 2013, konzultacije)

⁸⁹ »Psl. **u-mer-ə-ti* > jsl., češ.-slš. **u-mrě-ə-ti* (**ě* je nastal po metatezi likvid in je del korena, ne pa nedoločniška pripona, ki je ničta, toda govorci so ta *-e-* v sln. reinterpreterali/reanalizirali kot nedoločniško pripono, kar je bil pogoj za to analoško spremembo), psl. **u-mbr-e-ši* > sln. *u-mr-e-š.*« (Šekli, 2013, konzultacije)

⁹⁰ »Psl. **o-zbr-ě-ti* > sln. *o-zr-e-ti* (**ě* je nedoločniška pripona), psl. **o-zbr-i-ši* (III/2). V sln. je prišlo do analoškega prehoda glagola tega tipa v tip sln. *umreti umreš.*« (Šekli, 2013, konzultacije)

⁹¹ »Model delovanja analogije (sorazmerje štirih členov) je naslednji: (a) *u-mr-e-ti*, (a') *u-mr-e-š*; (b) *o-zr-e-ti*, (b') = x; x = *o-zr-e-š.*« (Šekli, 2013, konzultacije)

10.	<i>-C-ə-t/-C-t -C-ə-m</i> (<i>k'rast k'radəm</i>)	<i>-C-ti/-Ci -C-e-m</i> ⁹³ (<i>-s-ti/-as-ti/-is-ti/-o-sti/-es-ti</i> <i>/-Ci -(C)e-m: krasti, gristi,</i> <i>bosti, lesti; reči</i>)	I. * <i>-θ- *-e-</i> (* <i>nes-ti</i>)
11.	<i>-V-t -V-jə-m</i> (<i>pit 'pijəm</i>)	<i>-V-ti -V-jem</i> (<i>-i-ti -i-jem, -u-ti -u-jem:</i> <i>piti, obuti</i>)	I. * <i>-θ- *-je- (*pi-ti)</i>
12.	<i>-t -m ('dət 'dam)</i>	<i>-ti -m (dati)</i>	VII. * <i>-θ- *-θ- (*da-ti)</i> * <i>-ě- *-a- (*jbm-ě-ti)</i>

Sedanjiško podstavo imata v koprivskem govoru povedni sedanjik in velelnik, deležnikov na *-e* in *-č* koprivski govor ne pozna. Iz nedoločniške podstave se tvorita nedoločnik in namenilnik, ki sta si v koprivskem govoru oblikovno enaka, deležniki na *-l* in *-n/-t* ter glagolnik, medtem ko deležja na *-ši* koprivski govor ne pozna.

7.2.3.1.1 Glagoli na knj. *-ati -am*, kopr. *-ət/-'at -əm/-'am*

VZOREC ⁹⁴		
<i>-ət/-'at -əm/-'am</i>		
sedanjiške oblike		
	ednina	množina
1. os. sed.	¹ d̪iɛləm	¹ d̪iɛlomo
2. os. sed.	¹ d̪iɛləš	¹ d̪iɛləste
3. os. sed.	¹ d̪iɛlə	¹ d̪iɛləju
velelnik	¹ d̪iɛləj ¹ d̪iɛləjimo ¹ d̪iɛləjite	

⁹² »V kraškem narečju je prišlo do reinterpretacije morfemske meje v sedanjiku, in sicer je bil *-n*-razumljen kot del korena, *-e-* pa kot sedanjiška pripona (kraško sln. *den-e-š*). Ta reinterpretacija/reanaliza morfemske zgradbe oblike sedanjika je bila pogoj za analogijo (izravnavo reinterpretiranega »korenskega« v sedanjiku v nedoločnik), zato *den-e-š*, posledično *den-ti*.« (Šekli, 2013, konzultacije).

⁹³ *C* predstavlja različne soglasnike.

⁹⁴ Vsi vzorci so pridobljeni s pomočjo usmerjene vprašalnice GOKO, vendar v tabelah gradivo ni posebej označeno s piko •.

nedoločniške oblike	
nedoločnik/namenilnik	'dʲɛlət
deležnik na <i>-l</i>	'dʲɛləɥ
deležnik na <i>-n</i>	'dʲɛlən
glagolnik	'dʲɛlo

Nekaj primerov iz korpusa:

- **nedoločnik/namenilnik:** *'dʲɛlət* 'delat', *po'xajət* 'pohajat', *'kələt* 'črpati', *pro'vat* 'poskusiti' ...
- **sedanjik:**
 1. **oseba ednine:** *'čakəm* 'čakam', *ɣ'liɛdəm* 'gledam', *'imam/'jəmam* 'imam', *'mʊərəm* 'moram', *poɣ'liɛdəm* 'pogledam', *pomə'rendəm* 'pomalicam', *š'latəm* 'šlatam', *zay'liɛdəm* 'zagledam' ...
 2. **oseba ednine:** *poz'naš* 'pozna', *za'miɛrkəš* 'opaziš' ...
 3. **oseba ednine:** *pro'va* 'poskusi' ...
 1. **oseba množine:** *iy'ramo* 'igramo', *'immo* 'imamo' ...
 2. **oseba množine:** /
 3. **oseba množine:** *rɛspay'laju* 'razpeglajo'
- **velelnik:** *'čaki* 'čakaj'
- **deležnik -l:** *'čaku* 'čakal', *'upaɥ* 'upal', *p'rašli* 'vprašali'
- **deležnik -n/-t:** *kon'čana* 'končana', *'šacan* 'cenjen', *'prašana* 'vprašana'
- **glagolnik:** /

7.2.3.1.2 Glagoli na knj. *-eti -im*, kopr. *-ət/-ət -əm/-'im*

VZOREC		
<i>-ət/-ət -əm/-'im</i>		
sedanjiške oblike		
	ednina	množina
1. os. sed.	tər'pim	tər'pimo
2. os. sed.	tər'piš	tər'piste
3. os. sed.	tər'pi	tər'piju

velelnik	'təpɐ 'təpmo 'təpɛ
nedoločniške oblike	
nedoločnik/namenilnik	'təpət
deležnik na -l	'təpu
deležnik na -n	/
glagolnik	təp'lenje

Nekaj primerov iz korpusa:

– **nedoločnik/namenilnik:** /

– **sedanjik:**

1. oseba ednine: /

2. oseba ednine: /

3. oseba ednine: *təp'i* 'trpi' ...

1. oseba množine: *vəp'timo* 'vrtimo' ...

2. oseba množine: /

3. oseba množine: /

– **velelnik:**⁹⁵ *'vidi* 'poglej' ...

– **deležnik -l:** /

– **deležnik -n/-t:** /

– **glagolnik:** *təp'lenje* 'trpljenje'

7.2.3.1.3 Glagoli na knj. *-iti -im*, kopr. *-ət/-ət/-t -əm/-'im*

VZOREC*		
<i>-ət/-ət/-t -əm/-'im</i>		
sedanjiške oblike		
	ednina	množina
1. os. sed.	do'bim	do'bimo
2. os. sed.	do'bi	do'biste

⁹⁵ Z usmerjeno vprašalnico sem za velelnik druge osebe ednine dobila končnico *-ɐ*, ki je verjetno starejša in se v vsakdanjem govoru že izgublja in prehaja v knjižni končnici enako *-i*.

3. os. sed.	do'bi	do'biju
velelnik	'dobe 'dobmo 'dopte	
nedoločniške oblike		
nedoločnik/namenilnik	'dobet	
deležnik na -l	'dobu	
deležnik na -n	dob'lenu	
glagolnik	/	

Nekaj primerov iz korpusa:

- **nedoločnik/namenilnik:** *'xudət* 'hoditi', *m'latet* 'mlatit', *nap'raut* 'napraviti'
- **sedanjik:**
 - 1. oseba ednine:** *govorim* 'govorim', *kupəm* 'kupim', *'misləm* 'mislim', *nəp'ravəm* 'napravim', *p'ravim* 'pravim', *p'ruəsəm* 'prosim', *s'pounim/s'pounəm* 'spomnim' ...
 - 2. oseba ednine:** *'misləš* 'misliš', *s'pouniš* 'spomniš', *zəs'topəš* 'razumeš' ...
 - 3. oseba ednine:** *'hodi* 'hodi', *pop'rave* 'popravi' ...
 - 1. oseba množine:** *'tuəčemo* 'točimo' ...
 - 2. oseba množine:** /
 - 3. oseba množine:** *'kypju* 'kupijo', *uəxlə'diju* 'ohladijo'
- **velelnik:** /
- **deležnik -l:** *xo'dila* 'hodila', *nər'dila* 'naredila', *p'raula* 'pravila', *'mislu* 'mislil'
- **deležnik -n/-t:** *nərd'jano* 'narejeno'
- **glagolnik:** *zados'čenje* 'zadosčenje'

7.2.3.1.4 Glagoli na knj. *-ati -im*, kopr. *-at/ət -əm/-im/-'im*

VZOREC*		
<i>-at/ət -əm/-im/-'im</i>		
sedanjiške oblike		
	ednina	množina
1. os. sed.	š'lišim	š'lišemo
2. os. sed.	š'lišē	š'lišēste
3. os. sed.	š'lišē	š'lišēju
velelnik⁹⁶	š'liši (poš'lušmo) (poš'lušte)	
nedoločniške oblike		
nedoločnik/namenilnik	š'lišēt	
deležnik na -l	š'lišəu	
deležnik na -n	š'lišən	
glagolnik	(b'ičx)	

Nekaj primerov iz korpusa:

– **nedoločnik/namenilnik:** /

– **sedanjik:**

1. oseba ednine: *postu'jim* 'postojim', *š'lišēm* 'slišim', *zəš'lišəm* 'zaslišim' ...

2. oseba ednine: /

3. oseba ednine: /

1. oseba množine: /

2. oseba množine: /

3. oseba množine: /

– **velelnik:**⁹⁷ *'beži* 'pojdi' ...

– **deležnik -l:** /

⁹⁶ Glagol *slišati* nima oblike za velelnik, ampak se namesto te besede uporabljata glagola *poslušati* in *čuti*; prav tako nima glagolnika.

⁹⁷ Z usmerjeno vprašalnico sem za velelnik druge osebe ednine dobila končnico *-ə*, ki je verjetno starejša in se v vsakdanjem govoru že izgublja in prehaja v knjižni končnici enako-*i*.

- deležnik *-n/-t*: /
- glagolnik: /

7.2.3.1.5 Glagoli na knj. *-ovati -ujem*, kopr. *-avət -avəm*

Kraško narečje ima izvorno drugačen tip tvorbe drugotnih nedovršnih glagolov. Tip psl. **konьč-a-ti* → **konьč-a-va-ti* > kraško sln. *konč-a-ti* → *konč-a-va-ti*⁹⁸ se je v kraškem narečju po analogiji prenesel tudi na tip psl. **kup-i-ti* → **kup-ov-a-ti* in tako je nastalo kraško sln. (kopr.) *kup-a-va-ti*. Oblika *kup-a-va-ti* torej ni primerljiva z obliko knj. sln. *kup-ov-a-ti* oz. psl. **kup-ov-a-ti* (Šekli, 2012, 7–26). Primeri iz GOKO (*ku'pavət* 'kupovat', *razəs'kavəli* 'raziskavali' ...).

VZOREC*		
<i>-avət -avəm</i>		
sedanjiške oblike		
	ednina	množina
1. os. sed.	ku'pavəm	ku'pavəmo
2. os. sed.	ku'pavəš	ku'pavəste
3. os. sed.	ku'pava	ku'pavəju
velelnik	'kupavej 'kupavejmo 'kupavejte	
nedoločniške oblike		
nedoločnik/namenilnik	kɛ'pavət	
deležnik na -l	ku'pavəu	
deležnik na -n	'kuplɛn	
glagolnik	/	

Nekaj primerov iz korpusa:

- **nedoločnik/namenilnik:** *ku'pavət* 'kupovat' ...
- **sedanjik:**
- 1. oseba ednine:** /

⁹⁸ Oblika *konč-a-va-ti* je prvotna, knj. sln. *konč-ev-a-ti* pa je drugotna.

- 2. oseba ednine: /
- 3. oseba ednine: /
- 1. oseba množine: /
- 2. oseba množine: /
- 3. oseba množine: *razəs'kavəli* 'raziskovali'
- velelnik: /
- deležnik *-l*: /
- deležnik *-n/-t*: /
- glagolnik: /

7.2.3.1.6 Glagoli na knj. *-niti -nem*, kopr. *-ənt -nəm*

VZOREC		
<i>-ənt -nəm</i>		
sedanjiške oblike		
	ednina	množina
1. os. sed.	uʒ'diɣnəm	uʒ'diɣnəmo
2. os. sed.	uʒ'diɣnəš	uʒ'diɣnəste
3. os. sed.	uʒ'diɣne	uʒ'diɣnəju
velelnik	uʒ'diɣnɛ uʒ'diɣənmo uʒ'diɣənte	
nedoločniške oblike		
nedoločnik/namenilnik	uʒ'diɣənt	
deležnik na <i>-l</i>	uʒ'diɣnu	
deležnik na <i>-n</i>	uʒ'diɣnjena	
glagolnik	/	

Nekaj primerov iz korpusa:

- **nedoločnik/namenilnik:** *na'tiɣɣənt* 'nategnit', *pre'kint* 'prekinit'
- **sedanjik:**
 - 1. oseba ednine: /
 - 2. oseba ednine: /

- 3. oseba ednine: /
- 1. oseba množine: /
- 2. oseba množine: /
- 3. oseba množine: /
- velelnik:⁹⁹ /
- deležnik *-l*: /
- deležnik *-n/-t*: *za'mərznjena* 'zamrznjena'
- glagolnik: /

7.2.3.1.7 Glagoli na knj. *-ati -em*, kopr. *-ət -əm*

VZOREC*		
<i>-ət -əm</i>		
sedanjiške oblike		
	ednina	množina
1. os. sed.	'jəščəm	'jəščəmo
2. os. sed.	'jəščəš	'jəščəste
3. os. sed.	'jəšče	'jəščiju
velelnik	'jəšči 'jəščmo 'jəščte	
nedoločniške oblike		
nedoločnik/namenilnik	'iskət/'jəskət 'iskati'	
deležnik na <i>-l</i>	'jəskəu	
deležnik na <i>-n</i>	'jəskən	
glagolnik	jəs'kanje	

Nekaj primerov iz korpusa:

- **nedoločnik/namenilnik**: *'iskət/'jəskət* 'iskati' ...
- **sedanjik**:
 - 1. oseba ednine: /

⁹⁹ Z usmerjeno vprašalnico sem za velelnik druge osebe ednine dobila končnico *-ə*, ki je verjetno starejša in se v vsakdanjem govoru najverjetneje že izgublja in prehaja v knjižni končnici enako *-i*.

2. oseba ednine: /

3. oseba ednine: *k'liče* 'kliče'

1. oseba množine: /

2. oseba množine: /

3. oseba množine: *ʃəščejo* 'iščejo'

– velelnik: /

– deležnik *-l*: *is'kala* 'iskala'

– deležnik *-n/-t*: *zako'pana* 'zakopana'

– glagolnik: /

7.2.3.1.8 Glagoli na knj. *-eti -em*, kopr. *-ət/-t -əm/-em*

VZOREC*		
<i>-ət/-t -əm/-em</i>		
sedanjiške oblike		
	ednina	množina
1. os. sed.	u'mərjəm	u'mərjəmo
2. os. sed.	u'mərjəš	u'mərjəste
3. os. sed.	u'mərjə	u'mərjəmu
velelnik	u'mərji u'mərjəjmo u'mərjəjte	
nedoločniške oblike		
nedoločnik/namenilnik	u'mərt	
deležnik na <i>-l</i>	u'məru	
deležnik na <i>-t</i>	'mərtu	
glagolnik	s'mərt	

Nekaj primerov iz korpusa:

– nedoločnik/namenilnik: *ʃətpərt* 'odpret', *u'mərt* 'umreti'

– sedanjik:

1. oseba ednine: *'uəzrem* 'ozrem' ...

2. oseba ednine: /

3. oseba ednine: /

1. oseba množine: /

2. oseba množine: /

3. oseba množine: *č'mo* 'hočemo', *s'memo* 'smemo'

– velelnik: /

– deležnik *-l*: *u'məru* 'umrl'

– deležnik *-n/-t*: /

– glagolnik: /

7.2.3.1.9 Glagoli na knj. *-ti -nem*, kopr. *-nt -nəm*

VZOREC*		
<i>-ət/-t -əm/-em</i>		
sedanjiške oblike		
	ednina	množina
1. os. sed.	<i>'denəm</i>	<i>'denəmo</i>
2. os. sed.	<i>'denəš</i>	<i>'denəste</i>
3. os. sed.	<i>'dene</i>	<i>'denəju</i>
velelnik	<i>'deni</i> <i>'denmo</i> <i>'dente</i>	
nedoločniške oblike		
nedoločnik/namenilnik	<i>'dent</i>	
deležnik na <i>-l</i>	<i>'dənu</i>	
deležnik na <i>-n</i>	<i>'dənjeno</i>	
glagolnik	/	

Nekaj primerov iz korpusa:

– nedoločnik/namenilnik: *'zəčənt* 'začeti'

– sedanjik:

1. oseba ednine: *'denəm* 'denem', *'zəčnem* 'začnem'

2. oseba ednine: /

3. oseba ednine: /

1. oseba množine:

2. oseba množine: /

3. oseba množine: /

– **velelnik:** *'zəčni* 'začni'

– **deležnik -l:** /

– **deležnik -n/-t:** /

– **glagolnik:** /

7.2.3.1.10 Glagoli na knj. *-C-ti -C-em*, kopr. *-C-ət/-C-t -C-əm*

VZOREC*		
<i>-C-ət -C-əm</i>		
sedanjiške oblike		
	ednina	množina
1. os. sed.	k'radəm	k'radəmo
2. os. sed.	k'radəš	k'radəste
3. os. sed.	k'rade	k'radiju
velelnik		
nedoločniške oblike		
nedoločnik/namenilnik	k'rəst	
deležnik na <i>-l</i>	k'rəɥ	
deležnik na <i>-n</i>	uk'radəna	
glagolnik	k'raje	

Nekaj primerov iz korpusa:

– **nedoločnik/namenilnik:** *pre'vest* 'prevesti'

– **sedanjik:**

1. oseba ednine: *s'tečəm* 'stečem', *'tečem* 'tečem'

2. oseba ednine: *k'radəš* 'kradeš'

3. oseba ednine: *toučə* 'tolče'

1. oseba množine: 'rečemo 'rečemo'

2. oseba množine: /

3. oseba množine: po'padaju 'popadajo', pər'nesju 'prinesejo'

– **velelnik:** 'rečmo 'recimo', 'reči 'reci'

– **deležnik -l:** 'rekli 'rekli', 'tekla 'tekla'

– **deležnik -n/-t:** re'čeno• 'rečeno'

– **glagolnik:** 'tek• 'tek'

7.2.3.1.11 Glagoli na knj. -V-ti -V-jem/-V-nem, kopr. -V-t -V-jəm

VZOREC•		
-V-t -V-jəm		
sedanjiške oblike		
	ednina	množina
1. os. sed.	'pijəm	'pijəmo
2. os. sed.	'pijəš	'pijəste
3. os. sed.	'pije	'pijəmu
velelnik	'pij 'pijte 'pijmo	
nedoločniške oblike		
nedoločnik/namenilnik	'pit	
deležnik na -l	'pij	
deležnik na -t	pu'pito	
glagolnik	'pitjə	

Nekaj primerov iz korpusa:

– **nedoločnik/namenilnik:**

– **sedanjik:**

1. oseba ednine: /

2. oseba ednine: /

3. oseba ednine: /

1. oseba množine: /

2. oseba množine: /

3. oseba množine: /

– velelnik: /

– deležnik *-l*: 'bala 'bala', u'bəu 'ubil'

– deležnik *-n/-t*:

– glagolnik:

7.2.3.1.12 Brezpriponski in drugi glagoli (knj. *-ti -m*, kopr. *-t -m*)

VZOREC*		
<i>-t -m</i>		
sedanjiške oblike		
	ednina	množina
1. os. sed.	'dam	'damo
2. os. sed.	'daš	'daste
3. os. sed.	'da	'daju
velelnik	'de _i 'de _i mo 'de _i te	
nedoločniške oblike		
nedoločnik/namenilnik	'dət	
deležnik na <i>-l</i>	'da _u	
deležnik na <i>-n</i>	'dano	
glagolnik	/	

Nekaj primerov iz korpusa:

– nedoločnik/namenilnik: 'jət 'iti', 'dət 'dati', 'jəmət 'imeti'¹⁰⁰

– sedanjik:

1. oseba ednine: 'viəm 'vem', 'nisəm 'nisem', p'ridəm 'pridem'

2. oseba ednine: γ'rięš 'greš', 'veš 'veš'

3. oseba ednine: γ'rej 'gre', 'vej 've', p'ridaju 'pridejo'

1. oseba množine: γ'remo in γ'rięmu 'gremo'

¹⁰⁰ Šekli, 2011, 34.

2. oseba množine: *'vięste* 'veste'

3. oseba množine: *γ'rięju* in *γ'rięjo* 'grejo', *p'ridaju* 'pridejo'

– **velelnik:** *γ'liędi* 'glej', *po'viędi* 'povej', *p'ridi* 'pridi'

– **deležnik -l:** *'jela* 'jedla'¹⁰¹, *'mięla* 'imela'

– **deležnik -n/-t:** /

– **glagolnik:** *i'miętje*[•]

7.2.3.2 Naglas

Pri sedanjških glagolskih oblikah se naglas ravna po 1. osebi ednine.¹⁰² V koprivskem govoru je lahko:

– stalno naglašen koren: *'kupəm* 'kupim', *'misləm* 'mislim', *nəp'ravəm* 'napravim' ...,

– stalno naglašena glagolska pripona v vseh oblikah: *pro'vat* 'poskusiti', *pro'va* 'poskusi' ...,

– stalno naglašena glagolska pripona v sedanjiku in naglašen koren v velelniku: *γovo'rim* 'govorim', *γo'vori*[•] 'govori' ...

Nedoločniki so večinoma korensko naglašeni:¹⁰³ *'dent* 'deti', *'jəmęt* 'imeti', *'jəskət* 'iskati', *'kələt* 'črpati' ... Predvsem tisti z glagolsko pripono *-ovati* > *'avət* imajo naglašeno pripono: *ku'pavət* 'kupovati' ... Deležnik na *-l* je večinoma naglašen tako kot nedoločnik.

Naglas nedoločnih oblik je v gradivu iz GOKO torej naslednji:

a) nepremični na osnovi (korenu ali glagolski priponi):

- *'jela* 'jedla', *'rekli* 'rekli', *'tekla* 'tekla'
- *razəs'kavəli* 'raziskovali'

b) premični na osnovi:

- *'zəčənt* 'začeti', *zəč'nięla* 'začela'

¹⁰¹ Za koprivski govor je značilen razvoj **dl / *tl* > *-l* v opisnem deležniku *-l* (razen v m. sp. za 3. os. ed.), npr.: *'pala* 'padla', *'bola* 'bodla', *'jela* 'jedla', *p'lela* 'pletla', *po'jeli* 'pojedli', *'pali* 'padli'.

¹⁰² Povzeto po Cossutta, 2001, 36.

¹⁰³ Povzeto po Cossutta, 2001, 38.

c) končniški:

- *'jət 'iti', 'šou 'šel', 'š'la 'šla'*
- *'bət 'biti', 'bu 'bil', 'b'la 'bila'*

7.2.3.3 Čas

Koprivski govor pozna vse štiri čase.

7.2.3.3.1 Sedanjik

Sedanjik v zbranem gradivu ni pogost, saj so informanti pripovedovali predvsem zgodbe iz preteklosti, zato so večinoma uporabljali preteklik. Sedanjik so uporabili v naslednjih primerih:

a) za izražanje prave sedanjosti:

- *'veš 'kaj, 'jəs 'imam neke po'datke t'le uət 'taužənt 's'jədənstu 's'jəndə'sedya 'lięta nəp'rej, p'rej 'neč, 'ne, [A, ma to] 'tu so 'neke stvəri, ki jix 'jəmam še 'jəst 'doma, lə'pu [Aha] uəz'načənə z 'rimskimi 'čərkəmi, [Aja?] še z 'rimskimi 'čərkəmi nə'pisano*
- *'ma nə 'vięm, <kə...> 'kaj mə jə 'pičənlo*

b) za izražanje preteklih dejanj:

- *in səm š'la 'uətpərt kə'ləəno in 'malo postu'jim in <?> 'ni še, 'ni še 'pəršu za š'talo 'uən no'bena ž'vina in ki smo ble b'lize, ane š'tir, 'pięt 'metrou uət 'cięste*

7.2.3.3.2 Prihodnjik

Prihodnjik je oblika za izražanje prihodnosti in se v koprivskem govoru tvori s pomožnim glagolom *biti* v prihodnjiku in deležnikom na *-l* posameznega glagola v ustreznem spolu in številu. Lahko izraža:

a) prihodnost glede na trenutek govorjenja:

- *bəš 'vidla 'təm, tə bəm po'kazu [Aha], də bəš 'ləxko pre'čitəla*

b) zadobnost v preteklosti:

- *'ma nə 'viɛm, <kə...> 'kaj mə jə 'pičəno, səm š'la nə 'ciɛstu poɣ'liɛt, čə bəm 'kəšnəɣa 'vidla*

7.2.3.3.3 Preteklik

V korpusu GOKO je ta oblika najbolj pogosta in izraža preddobnost glede na trenutek govorjenja. Preteklik je v koprivskem govoru tvorjen s pomožnim glagolom *biti* v sedanjiku in deležnikom na *-l* posameznega glagola v ustreznem spolu in številu. Nekaj primerov iz korpusa:

- *sə 'pəršla, ɣəs'poda jə 'pəršla na leto'višče in <ə:> 'pouxno, jə blo 'dosti 'diɛla po'liɛti, 'ne, in so 'pəršle 'tət d'vej sest'rične, <ə:> 'mamə so 'pəršlə po'maɣət in tə 'xčirkə so 'pəršlə z n'jim, z 'mamo, 'ne*

7.2.3.3.4 Predpreteklik

Predpreteklik je v koprivskem govoru precej redek. Tvori se ga s pomožnim glagolom *biti* v sedanjiku in deležnikom na *-l* glagola *biti* v ustreznem spolu in številu ter deležnikom na *-l* posameznega glagla. Predpreteklik se uporablja za izražanje davne preteklosti, npr.:

- *In Kop'riva jə zə'rədi, ku 'təm jə bla 'sama kop'riva 'rasla.*
- *'viɛš da, da na 'rokəx smo bli m'leli še'nicu in s 'tizdya smo z'mejsli k'rux, 'ne, 'ma za 'ne po'viɛdət.*

7.2.3.4 Oseba

Koprivski govor pozna vse tri osebe:

1. oseba: *ku p'ridam, poγ'liɛdam 'dol in 'xitro š'lišem, da mə 'ano k'liče*
2. oseba: *'Nekei 'ur s'pale in 'pole nə'zaj u 'Tərst, po t'ridaset 'kilu nə γ'lavi, sə s'pouniš, za pər'zəulət dər'žino, je b'lo žiu'lenje 'tu?*
3. oseba: *in jə 'šəu ɥ š'talu in z 'anu 'palcu ta'ku touče*

7.2.3.5 Število

V koprivskem govoru se večinoma rabita le ednina in množina, dvojina pa se tu na splošno rabi zelo malo. Oblika glagola v dvojini je v korpusu izpričana le enkrat (npr. *sta bla d'va 'vərta*), večina pa se tudi ob števniku dve uporablja glagolska množina (npr. *so 'pəršle 'tət d'vej sestr'ične*) – ujemanje med osebkom in povedkom glede slovničnega števila je torej nedosledno.¹⁰⁴

7.2.3.6 Spol

Koprivski govor pozna vse tri spole. Moški spol se v ednini izraža s končnico -ø, ženski s končnico -a, srednji s končnico -o.

Nekaj primerov iz korpusa:

moški: *jə bu 'zit*

ženski: *je š'la 'xitro 'teɣa 'bɥəzɣa ɥə'troka pu'dojet*

srednji: *je b'lo žiu'lenje 'tu?*

7.2.3.7 Glagolski vid

Koprivski govor se pri tvorbi in rabi glagolskega vida ne razlikuje od knjižnega jezika. Dopršnike iz nedopršnikov se večinoma tvori z dodajanjem

¹⁰⁴ O glagolski dvojini v primorskih narečjih piše T. Jakob v monografiji *Dvojina v slovenskih narečjih*.

pripone. S pomočjo usmerjene vprašalnice GOKO sem pridobila naslednje primere: *γ'liɛdət* 'gledati' – *poγ'liɛdət* 'pogledati', *'jəst* 'jesti' – *po'jəst* 'pojesti', *'kuxət* 'kuhati' – *s'kuxət* 'skuhati', *'uəčət* 'učiti' – *na'uəčət* 'naučiti', *'šəšət* 'sušiti' – *po'šəšət* 'posušiti'.

Nedovršnike se iz dovršnikov večinoma tvori z menjavo glagolske pripone: *'kupɛt* 'kupiti' – *ku'pavət* 'kupovati', *'menjɛt* 'menjati' – *menj'avət* 'menjavati', *poγo'vort* 'pogovoriti' – *poγo'varjət* 'pogovarjati', *p'rovat/pro'vat* 'poskusiti' – *pro'virət* 'poskušati'.

Navajam zgolj nekaj primerov iz korpusa:

a) nedovršni glagololi

- *ž'vina s'kače ɥ 'jasli*
- *jə 'šəɥ nad ž'vino in 'toɥku*
- *sə jə 'bala jət də'mu*

b) dovršni glagoli

- *si p'rou nər'dila*
- *də ne 'hodi də'mu, ki ju bo 'Tone ɥ'bəɥ*
- *'pole je zəs'pəɥ*

7.2.3.8 Glagolski način

Koprivski govor pozna tako tvornik kot trpnik, vendar je raba trpnika veliko manj pogosta.

Nekaj primerov iz korpusa:

a) tvornik

- *'nismo i'miɣli 'doma 'vode*
- *si jə 'malo za'muətla in 'malo 'pəršla 'bəl 'kasno*
- *'uan je 'šəɥ po'čakət na 'žičɣən*

b) trpnik

– pomožni glagol *biti* + deležnik *-n*

- *jə* 'tydi 'təm nər'd'jano
- 'viǰš 'təm, kə *jə bla* 'uǰiska kon'čana 'pərva
- in 'voda *jə bla* u'sa za'mərznjena

– prosti morfem *se* + polnopomenski glagol

- *mi rəstol'mače* u'se, kə'ku in 'kaj sə 'diǰla š če'biǰlami
- 'temi <re...> *se* 'reče 'tasa
- in 'tisto *se* 'lǝko prek'lada

7.2.3.9 Glagolski naklon

Pri rabi naklonov v koprivskem govoru ni posebnosti.

Nekaj primerov iz korpusa:

a) povedni naklon

- *jəno* <ə:> *γ'rej* in sə *b'liže* 'žiǰyni, 'ne, in 'ta 'juǰče
- zə də'mu sə *ji* 'dali 'cylcu

b) velelni naklon

- 'beǰži 'čakət 'təm in *ji* 'reči, də ne 'hodi də'mu
- *P'ridi, p'ridi!*

Velelnost se za 3. osebo izraža z *nəǰ/naj* 'naj' + povednim naklonom v sedanjiku:

- *jə* 'tekla po'viǰt, də *nəǰ* *γ'riǰju* če 'γor u 'γuǰst
- *me* je 'pəršla k'licət, də '*naj* *γ'rem* po eǰya čebe'larja u X'ruševico

c) pogojni naklon se v koprivskem govoru izraža z *bi* (*bi/be*) in deležnikom *-l* ustreznega glagola:

- *Je 'riǰku 'Rudeš, da 'pejdi <če...> če bi 'pəršu 'če 'dol, de bi 'ti 'malo pob'rau 'tiste 'roji.*
- *Z'dej po'zimi jix je 'malo 'mein, 'ne, be 'riǰku pre'cej 'mein.*

7.2.3.10 Glagolske posebnosti

7.2.3.10.1 Izražanje poklica

V nekaterih primerih se poklic oz. delo, ki ga nekdo opravlja, izraža z glagolsko-predložno zvezo *biti za* in tožilnikom ustreznega samostalnika:

- *'ta Jer'nej jə biu za žy'pana*
- *'uan jə biu za 'tainika*
- *je pər n'jemi bla za š'luškinju, za 'xišnu pomoč'nicu*

7.2.3.10.2 Glagola *morati* in *moči*

V koprivskem govoru se za izražanje nujnosti izpolnitve dejanja namesto glagola *morati*, ki ima v knjižnem jeziku v sedanjiku obliko *moram*, v pretekliku pa (*sem, si ...*) *moral/-a*, uporablja glagol *moči*, ki ima v sedanjiku obliko *morem*, v prihodnjiku in pretekliku pa (*sem/bom*) *mogel/-a*:

- *'tu bi 'moyla p'rašət*
- *'təm so zəč'njēli 'zidət 'cirku, səj 'muəre 'bət 'liǰtəncə 'ɣor*
- *ker 'muəre za'liǰya 'jəmət 'petint'riəsət sto'pin*
- *'tu 'muəre 'bət 'tət st'rəšnix 'liǰet, al jə 'riǰs al 'ni, ne 'viǰem*
- *da 'jəs bom 'moyla 'jət u Lyb'lanu x n'jem*
- *jə 'muyu 'tərko p'lačit*

V nekaterih primerih se za izražanje nujnosti izpolnitve dejanja namesto glagola *morati* rabi glagol *imeti*.

- *jə 'imu 'bət p'raznik 'təm*
- *'jəs səm 'imiǰla 'jət u Lyb'lanu*

7.2.4 PRISLOV

Prislovi so večinoma nepregibna besedna vrsta, ki poimenuje raznovrstne okoliščine, lastnosti glagolskega dejanja in odtenke pridevniških lastnosti.

Tako kot v knjižnem jeziku se tudi v koprivskem govoru prislovi lahko stopnjujejo. Najpogosteje se stopnjujejo s prislovom *'bəl*, npr. *'bəl s'labo* 'bolj slabo', *'bəl pə'buəžni* 'bolj pobožni', *'bəl mar'kantna* 'bolj markantna', *'bəl 'pozno* 'bolj pozno', *'bəl m'ladya* 'bolj mladega', *'bəl dru'yačno* 'bolj drugačno', *'bəl ve'soko* 'bolj visoko', *'bəl 'kasno* 'bolj kasno', redkeje pa z obrazilom, npr. *'rajši* 'raje', *'bulše* 'bolje', *s'lapše* 'slabše', ali z nadomestno osnovo, npr. *'več* 'več'. Presežnik se tvori s predpono *nər-*, npr. *'nərvəčk'rət* 'največkrat', *'nərveč* 'največ'.¹⁰⁵

7.2.4.1 Okoliščinski prislovi

7.2.4.1.1 Prostorski

Z vprašalnim zaimkom *'či/'ki/k'je* 'kje' sprašujejo po mestu dogajanja. Nanj odgovarjajo z naslednjimi prislovi: *b'lize/b'lizi* 'blizu', *'či* 'nekje', *'doma* 'doma', *'leti* 'tukaj', *nik'jər/nik'jer* 'nikjer', *'nutər/'nuətər* 'notri', *'nięči* 'nekje', *poų'suət* 'povsod', *'təm/'tam* 'tam', *təm'le 'dol* 'tam dol', *'təmle/təm'le* 'tam', *t'le* 'tu', *ųc'podej* 'odspodaj', *'ųənix* 'zunaj', *z'doli* 'spodaj' ...

Z vprašalnim zaimkom *'kəm/'kəm/'kam* 'kam' sprašujejo po cilju, h kateremu je dejanje usmerjeno. Nanj odgovarjajo z naslednjimi prislovi: *če 'dol* 'tja dol', *če 'gor* 'tja gor', *čel'təm* 'tja', *'dalč* 'daleč', *də'mu* 'domov', *'dol* 'dol', *'gor* 'gor', *'kam* 'nekam', *'leti* 'sem', *nə'zaj* 'nazaj', *'niękən* 'nekam', *'nuətər* 'noter', *'ųən/'vənəx* 'ven', *ųə'zat* 'zadaj' ...

Z vprašalnima zaimkoma *'či/'ki/k'je* 'kje' in *'kəm/'kəm/'kam* 'kam' v koprivskem govoru sprašujejo tudi po poti oz. območju, po katerih se odvija dejanje, kar bi v knjižnem jeziku ustrezalo vprašalnemu zaimku *kod*. Nanj odgovarjajo z naslednjimi prislovi: *'bəl ve'soko* 'višje', *'bəl p'roč* 'bolj proč', *'lix ų'mięs* 'ravno vmes', *'mimo* 'mimo', *'niže* 'nižje', *'vərxi* 'po vrhu', *ųə'kuli* 'okoli' ...

Podobno kot ostala zahodna slovenska narečja pozna tudi koprivski govor ojačevalne krajevne prislove, ki stojijo pred krajevnimi predlogi. Najbolj pogosta sta

¹⁰⁵ Predpono *nər-* so poznali že v 16. stoletju (Trubar) in je še vedno značilna za zahodna narečja.

'təm in təm'le/təmle 'tam': *'təm* *u* 'Auberi; *təm'le pər* *Γ'linikax*; *z'deɪ* je *'təmle* 'Silvo
...¹⁰⁶

7.2.4.1.2 Časovni

Po času sprašujejo s *kə'daj* 'kdaj' in odgovarjajo z naslednjimi prislovi: *'kasno* 'kasno', *'kašən* *'buot/'kašən* *'bot/'kašən* *k'rət/'eŋkrət* 'včasih', *'niɪdar* 'nikdar', *'pole/'potli* *'/potlei/'pol/'potlix/'poleɪ* 'potem', *po'liɛti* 'poleti', *po'noči* 'ponoči', *uəpou'dan* 'opoldne', *po'zimi* 'pozimi', *p'reɪ* 'prej', *p'reɪ/pop'reɪ/pup'reɪ* 'prej', *p'riɛci* 'kmalu', *'təkrət/* *təkɾət/'tisti* *'bot* 'takrat', *z'daɪno* 'zdavnaj', *z'deɪ* 'zdaj', *z'jɛtro/z'jutre* 'zjutraj', *zve'čir* 'zvečer', *u'caɪti* 'pravočasno', *u'časix* 'včasih', *u'čiri* 'včeraj'...

Stavčno vlogo prislovnega določila časa opravljajo tudi predložne besedne zveze s samostlanikom, npr: *'ceɪt* *'uɔɪska* 'za časa vojske', *'petin'siɛzdasət* *'liɛt nə'zaj* 'petinšestdeset let od tega', *uəb* *d'viɛx* *'urəx* 'ob dveh', *uə'kuli* *pou'dan* 'okoli poldneva'.

Na vprašanji po začetku *ot kə'daj* 'od kdaj' in koncu *do/du kə'daj* 'do kdaj' glagolskega dejanja odgovarjajo z zvezo predloga in prislova, npr. *do* *'təm* *'eŋkɛt* 'nekako do takrat', *uət* *p'reɪ* 'od prej', še pogosteje pa s predložno besedno zvezo s samostalnikom (samostalniško besedno zvezo, posamostaljeno pridevniško besedo), npr.: *do* *'pərvə* *sve'touɪnə* *'voɪnə* 'do prve svetovne vojne', *do* *s'mərti* 'do smrti', *do* *'təm* *'eŋkɛt* *do* *se'tembra* 'do približno septembra', *od* *'jutra* *do* *ve'čira* 'od jutra do večera', *uət* *'taɪʒənt* *'uəsəms'tude'v'ede'sedɪə* *du* *'pol*, *'kɔnc* *'voɪne* 'od tisočosemstodevetdesetega do potem, konec vojne'...

Po količini časa sprašujejo s *'Kərko* *'ceɪta?* 'Koliko časa?' in odgovarjajo z: *z'miɛrən/z'miɛrəm/z'miɛrəɪ/* *z'miri* 'zmeraj' ...

7.2.4.2 Svojstvenostni prislovi

7.2.4.2.1 Lastnostni

Po načinu sprašujejo z vprašalnim zaimkom *kə'ku* 'kako' in nanj odgovarjajo: *'bəl* *s'labo* 'slabše', *'xitro* 'hitro', *lə'pu* 'lepo', *'lix* *tə'ku* 'ravno, tako', *'močno* 'močno', *'nəɪlo* 'naglo', *po'časi* 'počasi', *p'rou* *'točno* 'točno', *'piɛš* 'peš', *'raɪši* 'raje', *slu'čajno* 'slučajno', *tə'ku* 'tako', *'teško* 'težko'...

¹⁰⁶ Več o tem Šekli (2008, 29–31).

7.2.4.2.2 Količine in mere

Na vprašanje *'kərko* 'koliko' odgovarjajo: *'dosti* 'dosti', *'dosti/dost* 'dosti', *en* *'malo* 'nekoliko', *'lix ano'tərko* 'nekako toliko', *'malo* 'malo', *'malo* 'malo', *'məlčək* 'malček', *'nəč* 'nič', *'nekei/'neki/'nĕki* 'nekaj', *'nərveč* 'največ', *po'polnoma* *'nič* 'popolnoma nič', *'pouxno* 'veliko', *pre'bližno* 'približno', *st'rəšno* 'zelo veliko', *'tərko/tər'kaj/'tolko* 'toliko', *'tri če'tərt* 'tri četrt' ...

Na vprašanje *'kərkok'rət* 'koliko krat' odgovarjajo: *d'vakrət* 'dvakrat', *'eŋkət* *'tərko* 'enkrat toliko', *'eŋkrət* 'enkrat', *'kəšənk'rət* 'kakšenkrat', *'nərvəčk'rət* 'največkrat', *'večkrət* 'večkrat' ...

7.2.4.3 Prislovi vzroka in dopustnosti

Vzročnostnih prislovov je v koprivskem govoru zelo malo, npr.: *zə'tu* 'zato', *tə'ku* 'tako' ...

Dopustnostnih prislovov je v koprivskem govoru zelo malo, npr.: *u'selix* 'vseeno' ...

7.2.5 POVEDKOVNIK

Povedkovniki so predmetnopomenske besede, ki zaznamujejo naravne pojave, stanje, razpoloženje itd. (SS, 412). »Glede na svoja oblikoslovno-skladenjska merila (tudi navadno oz. pogosto nepregibnost in nedoločnost) pa je povedkovnik nezaznamovan nasproti samostojnim stavčnočlenskim besednim vrstam, kot so pridevnik, prislov in samostalnik, zato je npr. v češki strokovni literaturi nasproti besednovrstnim merilom, ki sicer veljajo za besedne vrste, opredeljen tudi kot nekakšna heterogena skupina besed s skupno skladenjsko vlogo« (Žele, 2003, 5–6).

Med povedkovnike uvrščamo besede/besedne zveze, ki imajo v stavku vlogo povedkovega določila. Mednje torej ob pravih povedkovnikih, ki so v koprivskem govoru zelo redki (v GOKO jih skoraj ni), uvrščamo tudi besede, ki so izvorno samostalniki, pridevniki ali prislovi. Korpus GOKO ne omogoča avtomatičnega iskanja povedkovnikov, zato sem jih iz besedil izluščila s tradicionalno analitično metodo.

– izključno povedkovnik

- *'jās sə s'pou̯nəm, 'tu me je u̯əs'talu, ku də jə blo u̯'čiri, u̯ spo'mini, ki 'kukər 'u̯ətrək, ta'ku 'rada bɨ š'la*

– izsamostalniški povedkovnik

- *in st'rax mi je blo*

– izpridevniški povedkovnik

- *'ma z'dej, je 'teško, a 'ne*
- *jə blo 'bəl ve'selo kukər z'dej*
- *jə blo p'rou o'bupno*
- *'tu jə st'rəšno s'taro*
- *'təkrət sə bli ləd'je 'bəl pə'bʉəžni*

- *smo də'bili p'rəu, də nə s'memo s'ploχ 'neč <ə:> tə'ku, də bi 'kei uəb'račəli
'zemlo al 'kei, 'ne, də jə zas'čitəno*
- *u'se smo bli 'buəyi*
- *'voda jə bla u'sa za'mərzɲjəna*
- *'jəs u'sa ve'sela*

– izprislovni povedkovnik

- *z'dei po'zimi jix je 'malo mejn*
- *nə 'vəsi je 'malo s'labo*
- *in 'potlej jə blo še nəp'rei z'miəɾəi st'rəšno s'labo*
- *je γ'ruča s'kep*
- *sə smo 'miəl 'dobro, 'ja*
- *p'rei jə blo γ'rozno*
- *jə blo po'zimi*

7.2.6 PREDLOG

Predlog je nepregibna besedna vrsta, ki ima samo slovnični pomen. Izraža podredna razmerja med besedami in besednimi zvezami znotraj stavka in besede, s katerimi se vežejo, postavljajo v odvisne sklone. Poznamo prave in neprave oz. drugotne predloge. Pravi se uporabljajo samo kot predlogi (v koprivskem govoru npr. *uət* 'od', *zəs* 'z', *du* 'do' ...), nepravi pa tudi kot prislovi ali samostalniki (v koprivskem govoru npr. *uə'kuli* 'okoli', *'konc* 'konec', *p'ruti* 'proti' ...).

Korpusno iskanje omogoča luščenje predlogov glede na vezavo, zato v tem poglavju obravnavam veznike iz korpusa GOKO glede na sklon, s katerim se vežejo, in glede na vrsto (prave in neprave). Glasovne različice predlogov niso posebej obravnavane, saj jih je moč poiskati v korpusu.

Predlogi se vežejo s samostalniki in samostalniškimi besednimi zvezami v različnih sklonih.

Rodilnik:

Pravi predlogi: *uəd/ uət* 'od', *du* 'do', *z/s/səs/zəs* 'iz', *zəs/z* 'z/s' ...

Primeri iz GOKO:

- *uət* 'cięste
- *du* 'cięste
- *z* 'Dutoul' 'iz Dutovelj'
- *s* 'xiši' 'iz hiše'
- *səz* 'usnje' 'iz usnja'
- *zəs* 'Riępen'tabra' 'z Repentabra'
- *səs* *s'voįya tə'lięsa* 's svojega telesa'
- *z* 'jajčka

Nepravi predlogi: *uə'kuli* 'okoli', *b'lizi* 'blizu', *'konc* 'konec', *z'ravən* 'zraven', *zə'radi* 'zaradi' ...

Primeri iz GOKO:

- *uə'kuli* 'ust

- *b'lizi 'cięste*
- *'konc po'uka*
- *z'ravən 'cirkve*
- *zə'radi žə'lięzəncə*

V koprivskem govoru se na mestu, kjer se v knjižnem jeziku rabi predlog *o*, ki se veže z mestnikom, rabi veznik *od*, ki ob sebi zahteva rodilnik:

- *γovo'rim ot pərve sve'toune*
- *'uan 'dosti 'vej uəd n'jeγa*
- *smo p'rauli 'tu od 'Milkota Mə'tičətoγa*

Dajalnik:

Pravi predlogi: *x 'k', k 'h'*¹⁰⁷ ...

Primeri iz GOKO:

- *x n'jemi*
- *k xu'diči*

Nepravi predlogi: *pruti 'proti'* ...

Primeri iz GOKO:

- *p'ruti 'Kazlim*

Tožilnik:

Pravi predlogi: *na 'na', zə 'za', u 'v', po 'po', pod/pot 'pod', čez/čes 'čez'* ...

Primeri iz GOKO:

- *na 'most*
- *zə S'kuəpo*
- *u š'talu*
- *po m'lięko*
- *pod 'Jadran*

¹⁰⁷ Predlog *k* se govori pred besedami, ki se začnejo s *x* ali *γ*.

- *čez* 'nuč

Nepravi predlogi: *č'rięz/ č'rięs* 'čez', *s'kuzi* 'skozi' ...

Primeri iz GOKO:

- *č'rięz* 'muast
- *s'kuzi* 'xišu

Mestnik:

Pravi predlogi: *na* 'na', *pər* 'pri' *u* 'v' *pər* 'pri' *po* 'po' *ob/op* 'ob' ...

Primeri iz GOKO:

- *na* γ'lavi
- *pər* Fe'rariti
- *u* 'xiši
- *pər* Kop'rivi
- *po* ž'vini
- *op* 'cįęsti

Orodnik:

Pravi predlogi: *z/zə/s/ž/zəs/səs/sezi* 's/z', *nad/nat* 'nad', *pręd/pręt* 'pred', *məd/mət* 'med', *pod/pot* 'pod' ...

Primeri iz GOKO:

- *z* 'anu 'palcu
- *s* 'petu
- *ž* n'jimi
- *zəs* kərəbin'jermi
- *səs* Ko'vojəm
- *sezi* s'voju s'linu
- *nad* ž'vino
- *pred* u'rati
- *mət* t'rięmi 'lipəmi

- *pod Ljubljano*

Predlogi koprivskega govora se v večini ne razlikujejo od predlogov knjižnega jezika. V koprivskem govoru so zanimive variante roditeljskih predlogov *z/s/səs/zəs* 'iz', *zəs/səs/z* 'z/s' in orodniških predlogov *z/zə/s/ž/zəs/səs/sezi* 's/z'. Bezljaj (1995, 231–232) za besedo *sez*, ki je poznana v primorskem, kraškem, notranjskem, rezijanskem in goriškem narečju, ugotavlja, da gre za redupliciran praslovanski predlog **sъ* 'z', poznan tudi v nekaterih dialektih drugih slovanskih jezikov, npr. hrvaškem, bolgarskem, ukrajinskem, ruskem ...

Za Križ pri Trstu Cossutta (2001, 40) ugotavlja, da:

- *s* govoriijo pred nezvenečimi nezvočniki (*s* 'tatən 'z očetom')
- *zəs* govoriijo zlasti pred *ž* in *ž* (*zəs* 'žayu 'z žago', *zəs* 'žor'nalən 's časopisom')
- *z* pred vsemi ostalimi glasovi (*z* 'māmu 'z mamō', *z* 'uāknən 'z oknom').

V koprivskem govoru predlog *iz*, ki se veže z roditeljskim, zaradi onemitve nenaglašene *i*- sovpade s predlogom *z/s*, ki se veže z orodnikom. Stava teh predlogov je veliko prostejša kot v govoru Križa pri Trstu, saj se ne da izpeljati pravila, pred katerimi glasovi ti predlogi lahko stojijo. Iz korpusa GOKO sem lahko izluščila naslednjo stavo:

Rodilniški predlog *z* lahko stoji:

- pred samoglasnikom: *z* 'Opčin 'z Občin'
- pred zvenečim nezvočnikom: *z* 'Bərjem 'z Brij'

Rodilniški predlog *s* lahko stoji:

- samo pred nezvenečim nezvočnikom: *s* 'Kob'dilje 'iz Kobdilja'

Rodilniški predlog *zəs* lahko stoji:

- pred samoglasnikom: *zəs* 'autobusa 'z avtobusa'
- pred zvočnikom: *zəs* 'jaunəya, 'tizya vod'njaka 'z javnega, tistega vodnjaka', *zəs* 'Riəpen'tabra 'z Repentabra'
- pred nezvenečim nezvočnikom: *zəs* 'vojya x 'Jurjevəm 's svojega k Jurjevim', *zəs* 'Kazel 'iz Kazelj', *zəs* 'štjərnə 's šterne'

Rodilniški predlog *səs* lahko stoji:

- pred nezvenečim nezvočnikom: *səs s'vojya tə'lięsa* 's svojega telesa', *səs Kop'rivə* 'iz Koprive'

Rodilniški predlog *səz* lahko stoji:

- pred samoglasnikom: *səz 'usnje* 'iz usnja'

Orodniški predlog *z* lahko stoji:

- pred zvočnikom: *z n'jim* 'z njim'

Orodniški predlog *zə* lahko stoji:

- pred nezvenečim nezvočnikom: *zə š'tracu* 's štraco'

Orodniški predlog *s* lahko stoji:

- pred nezvenečim nezvočnikom: *s 'petu* 's peto'
- pred zvočnikom: *s ʊə'səmi* 'z vsemi'

Orodniški predlog *ž* se v korpusu pojavi le enkrat, in sicer:

- pred zvočnikom: *ž n'jimi* 'z njimi'

Orodniški predlog *zəs* lahko stoji:

- pred zvočnikom: *zəs 'matičnim m'lięčkəm* 'z matičnim mlečkom'
- pred nezvenečim nezvočnikom: *zəs kə'nʏənəm* 's kanonom', *zəs kə'rəbin'jermi* 's policaji'

Orodniški predlog *səs* lahko stoji:

- pred zvenečim nezvočnikom: *səs 'dosti 'cykra* 'z dosti sladkorja'
- pred nezvenečim nezvočnikom: *səs Ko'γojəm* 's Kogojem', *səs pe'rutkami* 's perutkami', *səs <ə:> 'teɪŋko plast'jo* 's tanko plastjo'

Orodniški predlog *səzi* se v korpusu pojavi le enkrat, in sicer:

- pred nezvenečim nezvočnikom: *sezi s'voju s'linu* 's svojo slino'

7.2.7 VEZNIŠKA BESEDA

V koprivskem govoru se vezniška beseda ne razlikuje veliko od vezniške besede v slovenskem knjižnem jeziku. Razlike so predvsem glasoslovne.¹⁰⁸

Kot vezniška beseda se lahko rabijo tudi nekateri nepravilni vezniki, npr. prislovi *kako*, *kje* in oziralni zaimki *kateri*, *ki*.

Veznik je nepregibna besedna vrsta, ki med seboj povezuje besede, besedne zveze ali stavke. Ločimo priredne veznike, ki med seboj povezujejo enakovredne dele povedi, in podredne veznike, ki povezujejo glavne in odvisne stavke.

Iz korpusa GOKO sem izluščila naslednje veznike prirednih in podrednih zvez.

7.2.7.1 Priredne vezniške zveze

7.2.7.1.1 Vezalno razmerje: *jin* 'in', *pa* 'pa'

Vloga veznikov *in* in *pa* je v koprivskem govoru zelo raznolika, zato sta natančneje obravnavana v poglavju **Vezniške posebnosti – večpomenskost veznikov**. Največkrat vendarle vzpostavljata vezalno priredje – primeri iz GOKO:

- *ki* 'nono **jin** 'nona so 'pəršli zəs s'vojɣa x 'Jurjɛvɛm
- 'təm 'tydi uə'šicə so, tə'ku sə 'reče, po, po sm'reki **pa** po 'jelki

7.2.7.1.2 Stopnjevalno razmerje: *ne* 'samər', 'tədə' 'ne samo, tudi', 'kukər', tə'ku' 'kakor, tako'

V korpusu GOKO niso izpričani vezniki za stopnjevalno razmerje, vendar jih Koprivci v svojem govoru seveda uporabljajo. Z usmerjeno vprašalnico sem tako zbrala naslednje veznike za izražanje stopnjevalnega razmerja: *ne* 'samər', 'tədə' 'ne samo, tudi', 'kukər', tə'ku' 'kakor, tako'.

Primeri iz GOKO:

- *Ne* 'samər 'uan, 'tədə 'uana je 'riɛkla tə'ku.
- 'Kukər bəš 'dɛɟlu, tə'ku bəš 'jəmu.

¹⁰⁸ V tem razdelku niso zapisane vse glasoslovne različice prirednih in podrednih veznikov, ker se jih lahko poišče v korpusu GOKO.

7.2.7.1.3 Ločno razmerje: *al* 'pej' 'ali pa', *al* 'ali'

Primeri iz GOKO:

- *in* 'kuxəš 'anix d'vajsti, 'morda 'petind'vajst me'nut, pok'rite <?> ***al*** 'pej jəx 'mɯəɾəš <ə:> ma'ɣari 'jəx, 'tyd 'ləxko tək'u 'kuxəš, 'samo ne s'miɛš 'naɣlo 'kuxət
- 'mɯəɾəš 'dent 'tədi ma'ɣari uə'rɛxə ***al*** 'pej <uə...> 'tiste, 'tisti, ki ne 'mara, kə ne 'marəju u'si səs 'dosti 'cykra, ne
- *in* 'təkrət, ***al*** 'pej 'tisti 'bot <smeh/>
- 'tisto so, də so 'Tišlərjevi pro'dali ***al*** 'šəŋkəli

7.2.7.1.4 Protivno razmerje: *ma* 'ampak', 'pej' 'pa', *in* 'in', 'samo' 'samo'

Primeri iz GOKO:

- *al* jə 'riɛs *al* 'ni, '***ma*** 'či bi u 'tistix 'caitəx i'miɛli, 'a
- 'tisto so, də so 'Tišlərjevi pro'dali *al* 'šəŋkəli, 'du 'vej, 'təkrət 'viɛš, kə'ku jə blo, 'dosti lə'di, 'dost uət'ruk jə blo, 'ləxko so 'šəŋkəli 'cirkvi *in* 'təm so zəč'niɛli 'zidət 'cirku, səj 'mɯəre 'bət 'liɛtəncə 'ɣor, '***pej*** nə 'viɛm, kə'terya 'liɛta je
- po'noči u***b*** d'viɛx je š'la, uə'pou'dan še 'nəč ta 'uətrək 'təm, ***in*** ni 'moyla, sə jə 'bala 'jət də'mu, 'ne 'bala, ji jə 'riɛku 'tistə, da nə 'xot, da ji bə u'bəu
- u'si so š'li, '***samo*** 'jəs 'ne

7.2.7.1.5 Vzročno razmerje: *sej*• 'saj'

V korpusu GOKO niso izpričani vezniki za vzročno razmerje, vendar jih Koprivci v svojem govoru seveda uporabljajo. Z usmerjeno vprašalnico sem tako za izražanje vzročnega razmerja zabeležila veznik *sej*• 'saj'.

Primer iz GOKO:

- Po'viɛd me, *sej* 'jəməš p'rou.●

7.2.7.1.6 Pojasnjevalno razmerje: 'tu je 'to je', tə'ku 'tako se', seǰ 'saj'

Primeri iz GOKO:

- 'immo aʊto'busnu, 'ma 'ni, da jə pos'taje, **'tu je** 'samo pos'taŋk, 'ne, 'tu je d'rɯɣo
- 'poli 'təm 'tydi ʊə'sicə so, **tə'ku sə** 'reče
- In 'təm jə, jə bla 'Aidova 'vas, **seǰ** so razəs'kavəli in ʊ'se, də bijə 'keǰ do'bili, **seǰ** z'deǰ zas'čitəno je, 'viǰš, se ne s'meǰ 'nič 'diǰlət 'təm.

7.2.7.1.7 Sklepalno (posledično) razmerje: zə'tu 'zato'

Primer iz GOKO:

- Niɣdar, də bi 'keǰ, za 'ano 'riǰč, da bə 'rekli, <»> 'O, si p'rou nər'dila! </«> al tə'ku, 'ano ma'lenkəst, 'ma 'niɣdar <?>, **zə'tu** 'rata č'lovək tə'ku in se 'ne pop'rave in ʊəs'tane z'mǰərən 'tisto in s'trax mi je blo, 'viǰste ot kə'daj me 'ni 'vəč s'trax, ʊət'kər jə <naše...>, t'le 'pər nəs bla nəs'riǰče.

7.2.7.2 Podredne vezniške zveze

7.2.7.2.1 Osebkov odvisnik: də 'da'

Primer iz GOKO:

- z'deǰ 'mana je 'tu, **də** <ə:> d'rɯɣa ž'valca 'təm, 'razni, 'tisti, be 'r'eku, 'takə ž'valce 'majxne, 'ne, 'jejo 'təm, <ə:> 'tisto, bi 'riǰku, 'pirje ʊət 'lipə al pa ʊədi <ə:> <?> 'tizɣa x'rasta

7.2.7.2.2 Povedkov odvisnik: kər 'kar'

Primer iz GOKO:

- Go'rica je, kər jə s 'kamna

7.2.7.2.3 Predmetni odvisnik: *də* 'da', *kə'du* 'kdo', '*kaj* 'kaj', *čə* 'če', '*ku* 'kako', '*kərko* 'koliko', '*kə'daj* 'kdaj', '*ki* 'kje', '*kə'ku* 'kako'

Primeri iz GOKO:

- '*beži* '*čakət* '*təm* in *ji* '*reči*, ***də*** ne '*hodi* *də'mu*, *ki* *ju* bo '*Tone* *u'bəu*
- so '*Kup'riuci* š'*li* *poγ'liqədət*, ***kə'du*** *z'γuəne*, '***kaj*** *z'γuəne*, '*ne*
- *kə* so *me* '*samo* *st'rašli*, '*viqš*, *zə* *u'sako* '*riqč* in *nə* '*viqem*, ***čə*** *mə* so '*licali* '*kəšənk'rət* *po* '*i'miqeni*
- in *smo* '*tisti* '*miqet*, '*viqš*, '***ku*** *sə* *jə* *u'liqeku* '*tisti* '*miqet*
- '*jəs* *nə* '*viqem*, '***kərko*** so *ble*, '*jəs* *səm* '*i'miqəla* '*təm*, '*maiχnə*, '*ləxkər* *d'va*, '*t'ri*, *nə* '*viqem*, '***kərko***, '*no*, '*štə*'*vilku* *p'rou*
- in '*bum* *jə* '*ratəu*, '*veš*, ***kə'daj*** *jə* '*ratəu* '*bum*, *kər* *je* '*s'tekla* *žə*'*lezəncə*
- *si* *jə* š'*li* '*čakət* *tan*'*le* *nə* *Kə*'*lyži*, '*viqš*, '***ki*** so *Kə*'*lyži*
- *ne* '*vej*, ***kə'ku*** *je* '*teško* '*tisto* *pre*'*našqet*

7.2.7.2.4 Krajevni odvisnik: '*kəmər*, '*ki* 'kjer'

Primeri iz GOKO:

- '*viqš*, '*ki* so *Kə*'*lyži*, '***kəmər*** *je* '*kau*, '*ne*
- *u* *γ*'*launəm* *met* *Š*'*kofju* '*Loku*, ***ki*** *se* *γ*'*rej* *u* '*Cirkno*

7.2.7.2.5 Časovni odvisnik: '*ki*, *kər* 'ko'

Primeri iz GOKO:

- *za* '*luən*, '*ja*, ***ki*** *je* '*uana* '*cejt* '*uoiska* *za* '*luən*, '*ne*, *za* *uə*'*tpla'čilo*, *be* '*riqeku*, '*ne*, *je* '*dala* *čə*'*biqələ* *jən* <ə:> '*tərko* *d'nara*
- in ***kər*** *jə* '*γərdo* *u'reme*, '*tistə* *z'riqələ* *po*'*padaju* *po* '*tliqex*, '*ne*

7.2.7.2.6 Načinovni odvisnik: '*brəs* *də*• 'brez da', '*tə'ku* *də*• 'tako da'

V korpusu GOKO niso izpričani vezniki za načinovno razmerje, vendar jih Koprivci v svojem govoru zagotovo uporabljajo. Z usmerjeno vprašalnico sem tako

zbrala naslednje veznike za izražanje načinovnega razmerja: : 'brəs də[•] 'brez da', tə'ku də[•] 'tako da'.

7.2.7.2.7 Primerjalni odvisnik: ku də 'kot da', ku 'kot', 'kukər 'kakor'

Primeri iz GOKO:

- 'jəs sə s'pouɲəm, 'tu me je ɯəs'talu, **ku də** jə blo ɯ'čiri
- 'nismo 'meli kər'tačk, **ku** 'imaš z'dej
- 'iməjo <ə:> svet'nika, s'vedɯa Ləɯ'renca [Aha], 'ne, **kukər** t'le 'immo s'vedɯa 'Lije

7.2.7.2.8 Posledični odvisnik: t'ku də 'tako da', də 'da', zə'tu 'zato'

Primeri iz GOKO:

- ma 'dobro, 'mi smo i'miɣli 'vsəj, 'kər smo 'neki 'doma i'miɣli, [Aha] **t'ku də** jə blo m'liɣko 'doma
- in 'pole jə 'moje 'teta 'tisto p'reuzela, **də** je 'rixtala 'ciɣlo premo'ženje, 'ne

7.2.7.2.9 Pogojni odvisnik: če 'če', 'samo də 'samo da'

Primeri iz GOKO:

- **če** 'paɪn pre'lɯəžemo 'samo 'malo, 'ɯana ɯən 'žej t'le po 'tem z'raki bo is'kala
- 'tisti pə'piɣu smo 'diɣli 'kuxət in 'kədər se je 'tista <ə:> <?>, **'samo də** je zəɯ'rejəlo in 'tisti pə'piɣu jə 'šəɯ 'dol in jə ɯəs'tala 'taka <?> 'ɯada

7.2.7.2.10 Dopustnostni odvisnik: 'tyt kə 'tudi ko', 'tydi če 'tudi če'

Primeri iz GOKO:

- me 'ni 'vəč s'trax, **'tyt kə** sə š'li 'naši 'kəm, səm bla 'sama ɯ 'xiši čez 'nuč
- ker je plo'dišče in me'dišče 'ɣor, ɯ 'pərvem nact'ropju, in 'təm 'nɯəsijo pa 'miɣt 'ɣor, 'ne, al 'pa 'cvijetni p'rax, **'tydi če** 'ni s'podej pre'stuəra

7.2.7.2.11 Vzročni odvisnik: *ki* 'ker', *zə'tu kə* 'zato ker'

Primeri iz GOKO:

- *'bejži 'čakət 'təm in ji 'reči, də ne 'hodi də'mu, ki ju bo 'Tone ɯ'bəɯ*
- *'reč z'dej <ə:> štar'naist d'ni nə 'bəm 'diɣlu 'nɛč, nə 'mɯərəš, zə'tu kə tə pou'liɣče*

7.2.7.2.12 Namerni odvisnik: *də* 'da'

Primeri iz GOKO:

- *'maɣar rə'cimər bi 'diɣli nə 'viɣm 'kam, də 'ne b bla 'sama, st'rəšno mə jə blo st'rax*

7.2.7.2.13 Prilastkov odvisnik: *kamər* 'kjer', *kə* 'ki', *ki* 'kateri', *kə* 'kjer'

Primeri iz GOKO:

- *an k'rej, 'kamər so 'nivə*
- *jə p'rou təp'lenje, 'tako təp'lenje, də 'tisti, kə ne pro'va, ne 'vej, kə'ku je 'teško 'tisto pre'našət*
- *ta 'buəyi 'uətrək, ki jə 'miɣla*
- *'bejži 'čakət F'rancku, če na, 'tɛ 'žjɛnsku, na 'most, kə se ɣ're zə S'kuəpo*

7.2.7.3 Vezniške posebnosti – večpomenskost veznikov

7.2.7.3.1 Vloga *in* v koprivskem govoru

Besedo *in* navadno opredeljujemo samo kot veznik, torej kot besedo brez lastnega predmetnega pomena, ki pomensko vrednost dobi v stavku, kjer določa medsebojno razmerje stavčnih členov.

V prvih pisnih spomenikih je v tej vlogi nastopil praslovanski **i*. Nekaj stoletij kasneje pa se v stiškem in rateškem rokopisu pojavi tudi *inu/ino* in *no*. V slovenskem narečnem prostoru so prisotne vse te oblike, in sicer *i* v Beli krajini, Prekmurju in na vzhodu, različico *no* poznajo v nekaterih štajerskih in koroških narečjih, *in* pa je z različnimi glasovnimi realizacijami razširjen v osrednjih narečjih in knjižnem jeziku (Šolar, 1959, 14). V 16. stoletju se ta veznik v knjižnem jeziku pojavlja v obliki *inu*, dvesto let kasneje pa kot *ino*, v 19. stoletju pa se že pojavlja enozložna oblika *in*. V elektronski obliki SSKJ najdemo obliki *in* ter *ino*, vendar je pri slednji dodana oznaka »zastarelo«. Slovenski pravopis 2001 pozna samo obliko *in*, ki je med najpogostejšimi besedami tako v govorjenem kot v zapisanem besedilu in v povedih/izrekih opravlja najrazličnejše vloge. Tudi kraška narečja poznajo različico *in*, ki ima mnogo glasovnih različic. V koprivskem govoru se lahko realizira kot *in*, *jin*, *jeno*, *jəno*, *jənor*, *jenor* (< psl. **i* + ojačevalni členek **no*).

V spodnjem izreku, kjer je bilo izgovorjenih 443 besed,¹⁰⁹ se *in* pojavi kar 38-krat, v najrazličnejših skladijskih vlogah.

'Tu jə bəu 'Juri, 'ne, 'nono t'le, uət 'Danice, ki 'nono **jin** 'nona so 'pəršli zəs s'voija x 'Jurjevəm, 'te, tə s'tari. [A, čakte, kaj vi veste, zakaj smo mi Jurjevi?] 'Ja, [No, dejte mi povedat, hehe, dobro, da veste!] zə'tu, ki 'Jurjəvi p'rei, 'ta 'uəče 'Jurjev u **jin** 'žena 'niso i'miĝli uət'ruk, 'ta 'žena uət 'Jurje jə bla zəs 'Kazel [Kje je to?] 'Kazli, 'tu so 'təm, pər, nəp'rei uət Dob'ravi, 'təm nəp'rei so 'Kazli **in** 'uana jə bla s 'Kazel **in** 'njeso ji'miĝli uət'ruk **jeno** u 'Kazlix 'iməjo svet'nika, s'vedya Ləu'renca [Aha], 'ne, kukər t'le 'immo s'vedya 'Lije **jəno** 'poi je blo, jə 'imu 'bət p'raznik 'təm, u, u 'Kazlix, 'ne, **in** jə 'rekla, də bo 'šla 'malo də'mu nə o'bisk, 'ne, **jen** si je pərp'rauləla **in** 'tisto **in** 'polej ta

¹⁰⁹ Izvzete so besede v oglatem oklepaju, ki jih je izrekla izpraševalka.

s'tari 'Jyri, 'ta 'mūaš, je 'rięku, <»> Γ'liędi, da 'nə bəš 'pəršla 'kəsno də'mu, 'ne, də bəš 'pəršla u 'caiti! <«> **in** 'polej 'rięs sə uə't'prave **in** γ'rej 'ta 'žięna u 'Kazle, 'mə 'təm, ki je 'mięla pər'jatlə **in** pər'jatalce **in** 'tisto, 'ne, si jə 'malo zə'muətla, 'ne, sej 'vięš, kə'ku, p'lięs jə 'biu **in** 'tisto, tə'ku si jə 'malo za'muətla **in** 'malo 'pəršla 'bəl 'kəsno də'mu **jen** 'polej 'ta je bla 'žej m'rak, 'ne, je 'ni blo še də'mu **jen** 'Jurjəvi so š'li u 'vərt skuzi 'xišu, 'ne, se 'še z'dej γ're, 'ne, **jeno** 'uan je 'šəu po'čakət na 'žięγən 'ženu, 'ne, skuzi 'vərt **in** nə 'žięγən **jen** zə də'mu so 'moyli 'jət uə'kuli, 'ne, pər Γəš'čięvix, skuzi Γəš'čięve **in** 'pole γ'rej jə 'čakət nə 'žięγən, kə sə jə š'lo mimo 'žięyna, se jə š'lo u Dob'raule, 'ne, **in** 'poli š'liše, da γ'rej 'təm, pod 'Bərjem, də γ'rej də'mu po'časi **jin**, ki š'liše 'dol, je blo 'žej 'malo b'lizi, 'zəčne 'juəkət 'ta, ta s'tari 'Jyri, <»> 'O, 'jei, 'jei! <«> 'ku 'uotrok, 'ne, **in** γ'rięš, 'təm, zə də'mu sə ji 'dali 'cylcu, 'ne, pona'vadi tə'ku, zə 'šənk, 'ne, 'malo po'tice, 'šartəlna **in** 'tako, 'ne, **jəno** γ'rej in sə b'liže 'žięγni, 'ne, in 'ta 'juəče, 'Jyri tə s'tari, 'ku 'uətrok, 'ne, <»> 'Jej, 'jei, 'jei, 'jei! <«> 'juəče, <»> Du'sica 'božje, 'kaj potre'bujes? <«> **in** 'ta je 'rięku, <»> K'ruxka, <«> 'ne, z'lo 'teiņko, 'ne, **in** 'kaj ne 'vərže 'tistu 'cylcu 'γor, nə 'žięγən, **in** 'ta jə lə'pu po'bere, 'ne, **in** 'žena γ'rej də'mu, 'ne, 'ma z'dej, ki 'Jurjəvi so š'li skuzi 'vərt, pa ji jə do'xytu skuzi 'vərt **in** 'tistu 'cylcu s'kriu pod uəγ'nišče **in** sə u'sięu nə uəγ'nišče **in** 'čaku, 'ne, p'rej ku je p'rišla 'uana uə'kuli Γəš'čięvix **in** 'če, si je u'se z'rixtəu, 'ne, **in**, <»> 'Joi, 'joi, 'kaj si je 'mene zγo'dilo! <«>, <»> 'Kaj? <«> je 'rięku, <»> 'A, ana dy'sica je 'juəkəla nə 'žięγni **in** jə 'rekla, səm 'rekla, 'kaj potre'bujes? <«>, <»> K'ruxka. <«>, <»> 'Ne, <jə re...> in səm 'vəryla 'tistu 'cylcu 'γor. <«>, <»> Sam te 'rięko, da 'peidi u'caiti da'mu! <«> **In** 'to je bla res'nica!

Za klasifikacijo veznika *in* v koprivskem govoru sem povzela definicijo iz SSKJ in Šolarjevo (1959a in 1959b), dodala pa sem še nekatere posebnosti veznika, ki jih lahko zasledimo v koprivskem govoru, kjer se *in* najpogosteje rabi v navezovalni vlogi, tipični za govorjeni diskurz.

7.2.7.3.1.1 *In* kot členek

1) *in* kot navezovalni členek, s katerim govorec želi pokazati, da še ni vsega povedal

a) znotraj izreka:

- **in** smo š'li 'če, x čə'bijələm **in** 'təm, ko smo 'pəršli do 'międa, 'uan pi jə 'viędu, 'ne, jə 'uotpru uə'zat in smo u'zięl ano s'lamcu, 'ne

- *Smo 'tərko š'kuəde nər'dili čə'biɣləm, 'ne, 'ma mula'rija 'təkət, ki smo blə, 'viɣš, kə'ku je, in smo 'tisti 'miɣət, 'viɣš, 'ku sə jə u'liɣku 'tisti 'miɣət, 'ne ku z'deɣ, 'tu si 'miɣla u'se po 'rokəx smo š'li se u'mit in 'tako, 'ne, o'joj, sə smo 'miɣl 'dobro, 'ja.*
- *'Kamje je blo in 'tako, 'ni blo, 'ni blo aš'valta, 'ni blo aš'valta, 'ne, jə bla 'ma, ki jə bla 'tərda 'kuəže, je blo ku 'poplēt, ku, ku 'usnje, 'ne, z'doli, ni z'badəlo, 'ne, jəno nə 'Bərjix sə ble 'riɣuni ləd'je b'lə, pu'zimi so xo'dili 'bosi u 'šulu [Ma ja?] 'ja, 'niso i'miɣli 'keɣ u'byt.*
- *'tədi 'Milko, ki jə biu Ma'tičətou, je biu 'Pepi Pəu'letou jeno <ə:>¹¹⁰ z 'Bərjem Šte'fiɣətou, 'ne*
- *sə 'pəršla, ɣəs'poda jə 'pəršla na leto'višče in <ə:> 'pouxno, jə blo 'dosti 'diɣla pol'liɣti, 'ne, in so 'pəršle 'tət d'vej sest'rične*

b) med enim in drugim izrekom:

- *'uan 'ima 'tydi p'rəu spome'nik 'če pruti 'Kuəmni, kə se ɣ'rej, 'ne, 'təm, pər For'janskem 'niɣči smo š'li, 'ne, z Mi'lenu poy'liɣdət, jə 'tydi 'təm nər'd'jano, jə an kə'nūən jin uət 'teɣa Bə'rojəviča, kə jə bəu 'uan 'ta, 'tu bi 'moyla p'rašət S'rečkota, 'uan 'dosti 'vej uəd n'jeɣa, 'viɣš. 'Jənar, 'ja, 'uənde je 'tydi an 'muəɣi s'tric zə'pisən, 'viɣš, b'rət uət 'tateta*

2) *in* kot poudarni členek,¹¹¹ ko se veže na naslednji člen:

a) *in* 'pol, *in* 'pole, *in* 'polej 'in potem':

- *'ja, 'nəč 'keɣ 'taɣɣa, 'ti 'deneš 'rečmo aɣɣa 'pu 'kila 'moke, še 'niti 'ne, anix 'dekoɣ in 'deneš 'eno 'jeiɣe, 'ciɣlo, 'pol 'deneš š'čepək so'li in 'pol 'denɣš an 'kanc 'uəle in 'tri 'dekə k'ūasa nə 'tu, se 'neče, də jə p'rou 'dosti, in 'pole raz'valeš in s'nidvəš, 'pol raz'valeš in po 'tistim, kə raz'valeš, nət'ruəsəš 'rečmo s'kutu, nər'diš, u s'kutu 'deneš 'tyt ano 'jeiɣe, 'rečmo, 'nej bo do'mače s'kuta, je dru'yače nər'd'jana; do'mače 'muəreš 'ti 'kupet m'liɣko in 'dent 'malo lə'mone in ano 'jeiɣe 'nut in 'təkət, ki po'časi sə nər'di 'ta s'kuta, in 'tistu s'kutu, 'tista je*

¹¹⁰ Posebno ta glas obotavljanja nam pove, da je tukaj *in* res v vlogi navezovanja, ko govorec še ni imel izoblikovane misli, kaj bo povedal, in je tako želel nakazati, da še ni končal.

¹¹¹ Kot poudarnega ga navajam, ker v koprivskem govoru obstajajo enaki primeri brez predhodnega *in*.

'dobra, do'mače, 'ne, je re'mena **in 'pole** 'vərxi te s'kute 'vəržəš 'malo uəc'vibi in 'vərxi uəc'vibi, čə 'čəš 'samo s'kutu, 'ləxko 'samo s'kutu, in čə 'čəš sə uə'rjəxəmi, 'deneš 'pej 'ləxko uə'rjəxe **in 'pol** 'denəš 'tut 'nutri 'malo uəc'vibi 'jenər 'ləxko 'tət 'məlčək 'ribanɣa k'ruxa, 'ne, 'ləxko nər'diš tə'ku in tə'ku, 'ne, **in 'polej** jix 'deneš 'kuxət na 'paro, jix za'vijəš u št'racu, 'kukər 'češ, čə 'čəš nə 'paro in p'ride 'tako 'sitce, 'ne, in 'vərxi u 'kuotu sə 'kuxa zelen'javu, 'kuxanu

b) *in st'rəšno* 'in strašno/in zelo':

- 'a, ta'ku, ta'ku, sə k'rade, 'tydi k'radəš, bəjo 'pəršli kərəbi'nerji 'pute! </«> **in st'rəšno** mi je zəs kərəbin'jermi zast'rašla
- səj 'pol jə uəs'tala ž'nidərca **in st'rəšno** p'ridna ž'nidərca jə bla

c) *in pred osebnim zaimkom ali samostalnikom v vlogi osebka:*

- *in so sporo'čili, də ɣ'rejo 'Niɣmci in 'uana* jə 'tekla 'leti uəd 'nəs
- 'teta je pər n'jemi bla za š'luškinju, za 'xišnu pomoč'nicu, 'ne, **in 'on** jə biu 'sam pər 'tisti 'xiši
- p'rouzəp'rou 'tuj 'nono jə biu, jə 'diɣləu u S'kuəpəm t'le, 'ne 'nono, 'biz'nono bi biu, na kra'jeunem u'radi, 'ne, **in 'uan** tə'ku, če so ble 'kəšne pot'rjəbliɣ, jə 'dau 'tistə 'točkə jəm
- **in 'uane** z'mjerej, da 'jəs bom 'moyla 'jət u Lyb'lanu x n'jem, st'rəšno so me 'rədi i'mjeli, 'ne, də bəm š'la če 'ɣor u 'šulu in 'potli 'mama jə u'mərta **in 'tate** jə 'rjəku, <»> 'Kam bəš š'la, 'če 'bux, də si 'doma, </«> in tə'ku səm uəs'tala 'doma
- **in 'moje 'mama** jə bla 'nəətər 'təkrət, 'čy, **in parti'zani** so uš'li
- 'ti, jə blo po'zimi **in 'voda** jə bla u'sa za'mərznjena 'təmle s'podi pər 'pipi

7.2.7.3.1.2 *In kot veznik*

Veznik *in* med deli enega stavčnega člena:

1. za vezanje dveh istovrstnih delov (v priredno zloženih stavčnih členih):

- je 'dala če'biɣlə **jən** 'tərko d'nara
- 'iməju za'loɣo me'du, da 'tisto 'rabijo s'podaɣ, u plod'išču, 'ne, ker je plo'dišče **in** me'dišče 'ɣor, u 'pərvem nact'ropju

- *'piše 'tədi, kə'ku sə so Kop'riuci in S'kuəpəlci k'riɛɣəli*
- *ki 'nono jin 'nona so 'pəršli zəs s'voiyə x 'Jurjevəm*
- *'a, 'bem, 'pol 'sam, də je m'liɛko in k'rux*
- *p'ravejo s'tarə, s'tarə ləd'je, də mət t'riɛmi 'lipəmi in t'riɛmi do'linəmi, də jə zakopana š'tiɛrna ce'kinou al zlə'ta, nə 'viɛm, 'kaj*
- *də 'viɛš, kə'ku so 'təkrət 'pisəli, 'ne, šte'vilkə in i'miɛ*

2. za vezanje prvega dela stavčnega člena, ki izraža nekaj znanega, z drugim delom stavčnega člena (posamostaljenim kazalnim zaimkom), ki izraža nekaj neznanega:¹¹²

- *'viɛš, 'ku sə jə u'liɛku 'tisti 'miɛt, 'ne ku z'dei, 'tu si 'miɛla u'se po 'rokəx <?> smo š'li se u'mit in tako, 'ne, o'joj, sə smo 'miɛl 'dobro, 'ja.*
- *'Kamje je blo in tako, 'ni blo, 'ni blo aš'valta*
- *je pa st'riyu le'di u ne'diɛlɛx, ta'ku, po 'maši, je 'jemu š'karjə in 'tisto, jə st'riyu 'fantə in tako*
- *smo bli zve'čir, 'ne, tə'ku, 'mərs'kəšən jə pəršu tə'ku, 'somet in 'tisto, pej je po'viɛdu 'kašnu p'raucu in tako, 'ne*
- *'kamje je blo in tako, 'ni blo, 'ni blo aš'valta, 'ni blo aš'valta, 'ne*
- *in 'jəs u'selix, 'lačna in taka*

3. ekspresivno v besedni zvezi 'še in še' za izražanje velike količine:

- *'tex 'lukən 'majxnix je blo še in še, 'ne*

Veznik in v priredju:

1. za vezanje dveh stavkov, ki izražata sočasnost ali zaporednost, v vezalnem priredju:

- *so pərpe'lali 'uasla in pər'viɛzəli zə ta'mali z'ɣun jin mi 'dali an 'kuəs se'na, 'ne, in kə je zɣ'rabu, jə zə'jyɣu, 'ne, pe je zaz'ɣuənu*
- *t'le sə je 'adən po'roču, jə u'ziɛl 'ženu s Kob'dile jəno si jə po'roču in 'šou nə 'uəxcet ino 'təm Kob'dilci so me nə'r'dili š'rajnyu*

¹¹² Morda rabljeno kot mašilo.

- *Jurjavi so š'li skuzi 'vərt, pa ji jə do'xytu skuzi 'vərt in 'tistu 'cylycu s'kriju pod uəɣ'nišče in sə u'siəu nə uəɣ'nišče in čaku*

2. za vezanje dveh stavkov, ki izražata nasprotje, v protivnem priredju:

- *po'noči ub d'viəx je š'la, uəpou'dan še 'nəč ta 'uətrək 'təm, in ni 'moyla, sə jə 'bala 'jət də'mu, 'ne 'bala, ji jə 'riəku 'tistə, da nə 'xot, da ji bə u'bəu*
- *os'taje s'trašno 'tisti s'trax, kə so me 'samo s'trašli, 'viəš, zə u'sako 'riəč, in nə 'viəm, čə mə so k'licali 'kəšənk'rət po i'miəni*
- *In kər jə 'ɣərdo u'reme, 'tistə z'riələ po'padaju po 'tliəx, 'ne, in ki səm 'viədla, da 'niydar mi, <»> 'Beži, 'beži si uəb'rət f'ryške! </«> al 'kej, də bi 'rekli, al 'sadjə, kə so i'miəli, 'niydar. In 'jəs u'selix, 'lačna in 'taka, in səm 'rekla, F'rānci, ki jə bu 'pej 'miəžnər, 'viəš, 'kaj jə 'miəžnər, in bo 'šəu z'ɣont, ɣa 'nə bo in 'mati bo 'kuxəla u 'xiši in 'jəs bəm š'la 'pobrət pa 'kəšno f'rušku po 'tliəx.*

7.2.7.3.1.3 Kopičenje veznikov

1. za vezanje dveh stavkov, ki izražata stopnjevanje, v stopnjevalnem priredju (skupaj s *tudi*, tj. *in 'tədi* 'in tudi'):

- *'immo žə'ležnišku pos'taju, sei 'viəš 'tədi 'tu, 'ne, žə'ležniško, 'ja, 'pole in 'tədi, aʉto'busne 'pej n'iəməmo, 'ne*
- *se jix 'zəpre 'nutər zve'čir, 'ne, ko so u'se 'nutər, 'no, in 'polej 'laxko se ɣ'rej z'ɣuədej z'jytro 'tydi, 'ne, in 'tydi 'zəpre z'jytro*

2. za vezanje dveh enakovrstnih podrednih stavkov:

– *in də, jeno də* 'in da':

- *'dobro, də jə 'pəršla čə 'dol, čə 'ne bi u'se po'bili, 'ne, in də je sk'rila 'tisto, nə 'viəm, sə i'miəli 'buŋkər, da jə 'uana u'so 'tistu 'rəubu sk'rila*
- *'polej jix še <daj...> do'dajo səs s'voijə tə'liəsa 'niəkej, də: sə 'ne tə'ku stər'di, jeno də 'ne, 'tydi be 'reku, se ska'zi, 'ne, də je te'koče in do ɣo'touɣə, 'tizɣə 'soraz'mirje*
- *zə čə'biəlo pre'niəxəjo s 'tistim 'mاتيčnim m'liəčkəm, ampək 'dajo 'bəl dru'ɣačno x'rano, 'ne, in də se ne rəz'vije kot 'matica in zə 'mateco pa s'kuzi 'tisti 'mاتيčni m'liəčkək 'mɣəre 'jəmət*

– *in ki, in kər* ‘in ko’:

- *je* 'tət pɔ'vʲɛdla 'teta, 'ne, kə'ku, 'kaj t'rʲɛba, sə je že p'rej 'malo tə'ku nə'vadu, 'ne, **in ki** smo bli pər n'jemi, 'ma 'ne pər n'jemi, 'če səm šəu, x n'jemi, 'ja, in smo š'li 'če, x č'e'bʲɛləm
- *in si jə š'li* 'čakət tan'le nə Kə'lyži, 'vʲɛš, 'ki so Kə'lyži, 'kəmər je 'kau, 'ne, in jəx 'čakəjo uəxce'tarji **in ki** p'ridəju uəxce'tarji du Kə'lyš, 'təm so 'moyli pɔ'čakət
- **in kər** jə 'gərdo u'reme, 'tistə z'rʲɛlə pɔ'padəju pɔ 'tlʲɛx
- *čə sə boš lo'tila* 'dʲɛlət, nə 'mʲuərš pre'kint, 'reč z'dej š'tər'najst d'ni nə 'bəm 'dʲɛlu 'nəč, nə 'mʲuərš, zə'tu kə tə pɔu'liɛče, ti si 'pala 'nutər, **in kər** 'padəš 'nutər, ku də bi 'pisala 'pesmicu

– *in ki* ‘in ker’:

- *in səm š'la* 'uətpərt kə'luəno in 'malo postu'jim in 'ni še, 'ni še p'əršu za š'talo 'uən nɔ'bena ž'vina, **in ki** smo ble b'lize, ane š'tir, 'pʲɛt 'metroʊ uət 'cʲɛste, <smo...> b'lizi 'cʲɛste, 'o, səm se 'rekla, 'ma nə 'vʲɛm, <kə...> 'kaj mə jə 'pičənlɔ, səm š'la nə 'cʲɛstu pɔy'liɛt

– *in če* ‘in če’:

- *jən* 'pole, kə sə 'məlčək uəxlə'diju, 'jəx uəd'vijəš, z'rʲɛžəš, **in če** se te do'pade, 'deneš 'pou̯tər

– *in zə'tu* ‘in zato’:

- **in zə'tu** še z'dej me os'taje st'rəšno 'tisti st'rax, kə so me 'samo st'rašli, 'vʲɛš

7.2.7.3.2 Veznik *pa*

Manj pogosta, vendar še vedno prisotna v koprivskem govoru, je beseda *pa*, v različnih skladenjskih funkcijah, ki pogosto sovpadajo s funkcijami *in*.

7.2.7.3.2.1 *Pa* kot členek

1) *pa* kot **navezovalni členek**, s katerim govorec želi pokazati, da še ni vsega povedal

a) znotraj izreka:

- *In 'tu so 'moji s'tarši še, bə 'rekli, 'muj 'uače, kə je z'dej 'žej 'tərko 'lijet, kə jə u'məru, 'ne, 'kaj 'čəš, 'kadər 'vəš 'nono, 'pej 'jenor sə 'tu 'γuədli in je blo lə'pu, 'bəl 'živo nə 'vəsi, 'ne, jən, 'ja, z'dej t'le u Kop'rivi d'ryzγa, ku 'samo, 'kəšən'bot u'sex 'sɯərti 'lepγa, z'dej 'pej 'ni d'ryzγa, ku 'samo mə'torji, 'aɯti, ne š'lišəš d'ruzγa, 'naŋkər, s'kori be 'rekla, 'tičjəγa 'pijetje, 'pej 'ne, 'ne uət, be 'rekla 'pijetje uət.*

2) *pa* kot **poudarni členek**, ko se veže na naslednji člen

- *in 'jəs u'selix, 'lačna in 'taka, in səm 'rekla, F'rənci, ki jə bu 'pej 'mięznər*

7.2.7.3.2.2 *Pa* kot veznik

Veznik *pa* med deli enega stavčnega člena:

1. za vezanje dveh istovrstnih delov (v priredno zloženih stavčnih členih):

- *so 'tu 'jančke, je 'moylo po'cizət, 'ne, sə je podo'jili in 'tu so 'moyli po'čakət uəxce'tarji, 'pole so š'li nəp'rej, 'tərko ko'rakou 'γor, nəp'rej pə nə'zaj, tu 'jančke je 'moylo po'cizət, 'ne, po'dojət*
- *'ja, 'bem, 'tistu smo doži'vijeli, 'anu 'uəjsku pa d'ruγu, 'ne, in 'pol z'dej še t'retjo, 'ne*
- *'təm 'tydi uə'sicə so, tə'ku sə 'reče, po, po sm'reki pa po 'jelki*
- *rə'cimo 'pajn jə š'tirsət še'rok, 'ne, pa 'šejə'sət 'vəsok*

- *'jəst 'imam še 'samo kle'byk pa m'režo in roko'vice*

Vežnik *pa* v priredju:

1. za vezanje dveh stavkov, ki izražata sočasnost ali zaporednost, v vezalnem priredju:

- *'aaa, 'uasu, 'tu je pa d'ryga z'γodba, 'tu so nər'dili 'Aḡbərci, 'Aḡbərci so 'tu nər'dili, so pərpe'lali 'uaslā in pər'vięzəli zə ta_'mali z'γun jin mi 'dali an 'kuəs se'na, 'ne, in kə je z'γrabu, jə zə'jyγu, 'ne, **pe** je zaz'γuənu*
- *smo bli zve'čir, 'ne, tə'ku, 'mərs'kəšən jə 'pəršu tə'ku, 'sošet in 'tisto, **pej** je po'viędu 'kašnu p'raucu in 'tako, 'ne*
- *'ma z'dej, ki 'Jurjəvi so š'li skuzi 'vərt, **pa** ji jə do'xytu skuzi 'vərt in 'tistu 'cylcu s'kriū pod uəγ'nišče in sə u'sięu nə uəγ'nišče in 'čaku, 'ne*

2. za vezanje dveh stavkov, ki izražata nasprotje, v protivnem priredju:

- *'Tisto so, də so 'Tišlərjevi pro'dali al 'šənkəli, 'du 'vej, 'təkrət 'vięš, kə'ku jə blo, 'dosti lə'di, 'dost uət'ruk jə blo, 'laxko so 'šənkəli 'cirkvi in 'təm so zəč'nięli 'zidət 'cirku, səj 'muəre 'bət 'liętəncə 'γor, **pej** nə 'vięm, kə'terya 'lięta je.*

7.2.7.3.3 Vežniki *ko*, *kar*, *ki* s knjižnim ustrežnikom *ko*

V koprievskem govoru se vežnik s pomenom 'ko' v časovnih odvisnikih izraža na tri načine, in sicer kot:

1. *ku*:

- *a'ja, in 'potlej, **ku** jə blo, 'čaki, kə'tirya 'lięta je 'pəršla 'səm Juγos'lavija, 'məne se mə z'di, də 'sedəniš'tirdə'setya, 'ne*
- *in də me bo 'daū, **ku** p'ride də'mou, en 'pajn*
- *jə blə u 'uəjski, **ku** 'niso pəs'tili m'lət, nə 'bəš 'ti 'vięrvəla mi*
- ***ku** pər'neseju nek'tar 'nuter, je te'koče, s'lətka teko'čina, 'ne*
- *'ja, 'pač tə'ku, səj **ku, ku** 'uəna 'zəčne 'liętət po d'vajsetix d'nevix, 'ne, **ku, ku** se zvə'li, ker p'rej 'dięla not'ranje uəpra'vila, 'ne*

2. **kār:**

- in **kār** jə 'γardo u'reme, 'tistə z'riələ po'padəju po 'tliɣx, 'ne
- 'ne, **kār** je č'lovək 'tərko s'tər, jə:, jə blo z'miri 'tərko 'tex, 'tex, 'tex 'uəisk, 'ne
- 'veš, kə'daj jə 'ratəu 'bum, **kār** je s'tekla žə'lezəncə

3. **ki:**

- in **ki** p'ridəju uəxce'tarji du Kə'lyš, 'təm so 'moɣli po'čəkət in 'polej 'tej 't'le Kop'riuci
- 't'le so u'ziɣli 'tut zə s'voju, so u'ziɣli zə s'voju, **ki** je bla, je 'miɣlə anix tri'naist, štir'naist 'liɣt, si jə u'ziɣli 'žej zə s'voju

7.2.7.3.4 Veznika *kamor*, ki s knjižnim ustreznikom *kjer*

V Koprivskem govoru se za pomen 'kjer' v oziralnih odvisnikih, ki izražajo kraj, na katerem se dejanje dogaja, uporabljajo trije vezniki:

1. **kāmər:**

- 'viɣš, 'ki so Kə'lyži, '**kāmər** je 'kau, 'ne
- u'časix je blo 'vəč 'takix, '**kāmər** 'niso 'miɣli uət'ruk, 'ne
- an k'rej, '**kāmər** so 'nivə
- viɣm, də je bla na 'Bərjax pər S'vetmi E'lijati, 'təm, '**kāmər** jə 'tisti 'ta, kə'piɣlca
- so jə pər'nesli u Kop'rivo, 't'le, '**kāmər** jə z'dej, 'ma 'tu g'du 'vej, 'kərko 'liɣt jə
- 'ti, kə so 'təm 'dol Uəštə'racəvi, 'təm, '**kāmər** sə blə vo'jaki, '**kāmər** smo š'le u'čigri po'ɣliɣdət
- ki je ni 'pystu pre'vest u 'niɣmščino, '**kāmər** so s'triɣləli 'talca /.../
- p'ridəju u'se s'tarə čə'biɣlə nə'zaj 'səm, na 'isto 'miɣsto, '**kāmər** sə b'lə, 'ne, 'iskət

2. **kə/ki:**

- 'beži 'čəkət F'rancku, čə na, 'tɣ 'ziɣnsku, na 'most, **kə** se γ're zə S'kuəpo
- 'uan 'ima 'tydi p'rəu spome'nik 'čə pruti 'Kūəmni, **kə** se γ'rej, 'ne

- *'ti, kə so 'təm 'dol ʋəštə'racəvi, 'təm, 'kəməɾ sə blə vo'jaki, 'kəməɾ smo š'le u'č̣iɟeri po'ɣliɟədət*
- *ʋ ɣ'laʋnəm met Š'kofju 'Loku, ki se ɣ'rej ʋ 'Cirkno*
- *'təm, ta d'ruvi 'mʋəst, ki ɣ'ṛiɟš č'ṛiɟz 'mʋəst ʋ bo'roucəx*

7.2.7.3.5 Veznika *ki, ko* s knjižnim ustreznikom *ker*

V koprivskem govoru se za pomen 'ker' v vzročnih odvisnikih uporabljajo naslednji vezniki:

1. *ki/kə/ke:*

- *səm 'šou səs Kop'rivə, tə'ku səm, ki səm 'šou x ʋo'jakəm*
- *səm 'riɟkla, p'ruəsəm, 'dejte me 'menjət 'tex d'vajsti 'eurou, ki z'dej bo p'rišu k'ruɣ*
- *potlej smo i'miɟli d'vej 'uəuci, 'č̣y, ki 'ni blo 'kej ʋəb'liɟč, 'tistə 'uouce smo 'mi p'reli, ʋəst'riɟli, p'reli in 'pole še sp'leli, 'ne*
- *'kamje je blo in 'tako, 'ni blo, 'ni blo aš'valta, 'ni blo aš'valta, 'ne, jə bla 'ma, ki jə bla 'tərda 'kʋəže, je blo ku 'poplɟt, ku, ku 'usnje, 'ne*
- *tu 'jančke je 'moɣlo po'cizət, 'ne, po'dojɟt, 'ma 'tu ʋ Re'domani 'du t'le, kə s je po'roču t'le, 'ne*
- *ʋ'sək d'ryvi 'dan jə 'pəršla, kə 'təkrət so bren'ɣarli, so 'rekli*
- *in zə'tu še z'dej me os'taje st'rəšno 'tisti st'rax, kə so me 'samo st'rašli, 'viɟš, zə ʋ'sako 'riɟč*
- *'pej de bi š'li ʋ ʋəɣ'rado, kə jə z'dej tə'ku 'temno t'le 'nutər*
- *ʋ'sak je d'viɣnu, 'jemu d'vej pər'c̣iɟli 'təm, ke so de'lili, 'ne, in so 'rekli, də 'ẓ̌ypən 'nə bo 'nəč 'jəɣrəu, də bo 'jemu tə 'zadnju in ta 'pərvu šte'vilku*
- *'bejži poš'lyšet, 'kaj 'diɟla, ju ni 'doma in jə 'šəu ʋ š'talu in z 'anu 'palcu ta'ku 'touče po ž'vini, da 'tista ž'vina s'kače ʋ 'jasli, ke ni 'mʋəɣu sə šfo'ɣirət, smo 'rekli 'kəšən k'rət, 'ne, jə 'šəu nad ž'vino in 'touku 'təm, ki 'ni blo 'ženə*

2. *ku:*

- *In Kop'riva jə zə'rədi, ku 'təm jə bla 'sama kop'riva 'rasla.*

7.2.7.3.6 Vezniki *ko, kot, kakor* s knjižnim ustreznikom *kot*

V koprivskem govoru se za izražanje primerjave (enakosti ali različnosti) uporabljajo naslednji vezniki:

1. *ku/ko*:

- *je bla s'tara 'tərko ku 'jəst*
- *'Vim jə bu 'tak ku an 'piǰsək in s 'tistim smo uə'mivəli, 'pucəli, u'se, in zə p'rət smo 'diǰləli 'lux.*
- *'to jə bla ku ana vare'kina, 'ni blo nə'bene rə'či, 'čyi, 'ni blo p'raška, 'ni blo p'rəu po'polnoma 'nič*
- *jə bəu ku an 'samski 'dom, jə bla 'menza, jə blo u'se 'tu*
- *je blo ku 'poplēt, ku, ku 'usnje, 'ne*
- *z'dej 'pej 'ni d'ryzɣa, ku 'samo mə'torji, 'aɥti*
- *tə'ku u'kuli je ko an 'venc /.../*

2. *kot*:

- *kə smo jəx pa t'le 'd'elli, 'jəs kot 'vajənc səm še 'diǰləu, 'veš*
- *ampək 'dajo 'bəl dru'yačno x'rano, 'ne, in də se ne rəz'vije kot 'matica in zə 'mateco pa s'kuzi 'tisti 'matični m'liǰčək 'mūəre 'jəmēt*

3. *kukər*:

- *tu me je uəs'talu, ku də jə blo u'čiri, u spo'mini, ki 'kukər 'uətrək, ta'ku 'rada bi š'la, 'konc 'šulə, 'konc po'uka, 'ne*

7.2.7.3.7 Veznika *ki, ko* s knjižnima ustreznikoma *ki* in *kar*

Knjižna zaimka *ki* in *kar* kot vezniški besedi uvajata prilastkov odvisnik, kar se v koprivskem govoru izraža takole:

1. *ki/kə*:

- 'tisti, **ki** 'rət 'jei s 'cykrəm
- 'tisti, **ki** ne 'mara, kə ne 'marəju ʌ'si səs 'dosti 'cykra, ne
- 'ne ki'tara, 'tisto, **ki** sə b'riŋka
- 'tu jə bəʊ 'edən, **ki** jə 'diɣləʊ pər V'rapcəvix, 'ne
- 'tu so 'neke stvə'ri, **ki** jix 'jəmam še 'jəst 'doma
- 'mulc, **ki** səm biʊ nə Kre'meniki 'vajənc
- kə 'poje 'tista 'piɣsəm ʌəd Aʊse'nika, **ki** je ni 'pystu pre'vest ʌ 'niɣmščiŋo
- 'eni 'təm, p'rouzəp'rou, 'ti, **kə** so 'təm 'dol ʊəštə'racəvi
- 'pole č'louk, **kə** že 'tolko 'liɣt
- 'pač doži'vi 'tist, **kə** je na'redu

3. *ku*:

- 'tolko 'liɣt 'təm so 'zmiri xo'dili x 'nəm ɣospo'darji, 'ne, ʌət 'tistix, **ku** so t'le 'Curkəvi 'kupli 'tolko 'liɣt

7.2.7.3.8 Veznik *ki* s knjižnim ustreznikom *kateri*

Knjižnemu zaimku *kateri* v vezniški rabi, ki uvaja prilastkov odvisnik (navadno v 4. sklonu), v koprivskem govoru ustreza *ki* oz. *kə*:

1. *ki/kə*:

- ta 'buəyi 'ʌatrək, **ki** jə 'miɣla
- 'konc po'uka, 'ne, iz'let, **ki** so nər'dili, 'mə 'təkret 'ni blo ʌ'sako 'liɣto, 'kukər, 'kukər je 'pəršlo, ne 'viɣm
- in ki səm 'viɣdla, da 'niɣdar mi, »'Beži, 'beži si ʌəb'rət f'ryške!« al 'kej, də bi 'rekli, al 'sadje, **kə** so i'miɣli, 'niɣdar

7.2.7.3.9 Veznik *kako* (*ko*) s knjižnim ustreznikom *kako*

Prislov *kako*, ki kot vezniška beseda uvaja načinovni odvisnik, se v koprivskem govoru izraža v več glasovnih različicah:

1. **ku:**

- *nə 'viǝm, 'ku te 'be 'reku, 'no, 'pač*
- *je 'šou x n'je 'tydi ta č'louk, 'ku s me 'reče, kə je 'pəršu z'dej, γ'daj je 'pəršu 'tyd 'les*
- *'laxko nə'r'diš, 'ku bi 'rekla, zə št'racu ponə'vadi 'kypju št'rukle ɥ št'raci, 'ne*

2. **kaku/kaku:**

- *'tisti, kə ne pro'va, ne 'vej, kə'ku je 'teško 'tisto pre'našət*
- *jə p'ravu, 'kəšan 'bɯot, kə'ku jə blo 'təm u Dal'maciji, kə'ku so, kə'ku jə blo 'tu met ta 'uəɯiske, p'rəɯ 'tu jə, p'rəɯ ɯət ta 'pərve 'uəɯiske*
- *'joj, 'jəs ɯ'sa ve'sela, kə'ku bəm do'ma po'viǝdla*

7.2.7.3.10 Veznika *ki*, *kje* s knjižnim ustreznikom *kje*

Prislov *kje* se v vezniški rabi v odvisnih stavkih v koprivskem govoru izraža v več glasovnih različicah, in sicer kot:

1. **ki:**

- *'samo 'takət, 'kaj si 'viǝdla, 'ki jə Be'ɣunje*
- *pa 'ɣor Ro'dik, 'viǝste, 'ki jə, 'ne*
- *si jə š'li 'čakət tan'le nə Kə'lyži, 'viǝš, 'ki so Kə'lyži*

2. **kje:**

- *'veš, k'je jə 'tista ɥ Be'ɣunjəx na Γo'renskem*
- *'tu je ɯəd'visnu, 'kaj γa, k'je γa nə'bira*

3. **či:**

- *'jes səm 'mislu, də je pər, də me 'čaka 'či nə 'ciǝsti*
- *al jə 'riǝs al 'ni, 'ma 'či bi ɥ 'tistix 'caitəx i'miǝli, 'a*

Iz spodnje tabele je razvidno, da se v koprivskem govoru uporabljajo le trije vezniki, ki ustrezajo sedmim knjižnim.

NAREČNI VEZNIK		
KI	KU	KØ
USTREZAJOČI KNJIŽNI VEZNIK		
ker	ker	ker
ki	ki	ki
kjer		kjer
ko	ko	
		kateri
	kot	
	kako	

7.2.8 ČLENEK

Členki so nepregibna besedna vrsta, s katerimi vzpostavljamo »zveze s sobesedilom, izražamo pomenske odtenke posameznih besed, delov stavka, celih stavkov in povedi ali pa tvorimo skladijske naklone«. Nekateri členki se po vlogi lahko približujejo veznikom, drugi prislovom, niso pa deli stavčnih zgradb, saj so le skrčki, ki nadomeščajo izpustne stavke (vse Toporišič, 2000, 445). Od ostalih besednih vrst se razlikujejo tudi po tem, da se po njih ne moremo vprašati, to pomeni, da nimajo zaimenskih ustreznic. J. Toporišič je členke šele leta 1974 v članku *Kratko oblikoslovje slovenskega knjižnega jezika* opredelil kot samostojno besedno vrsto z utemeljitvijo: »Členek je besedna vrsta, ki se od prislova loči – preprosto povedano – po tem, da nima vprašalnice, tj. ne daje obvestila o kraju, času, načinu itd., ampak le o odnosu do vsebine povedi ali njenega dela, in torej ni stavčni člen.« (Toporišič, 1974, 33) Do takrat so bili členki obravnavani v okviru prislovov (Černelič, 1991, 73).¹¹³

Členke različni avtorji delijo v več skupin (npr. Toporišič, 2000, 445–449; Černelič, 1991; Smolej, 2004a; 2004b), Zuljan Kumarjeva pa jih glede na njihovo vlogo v stavku in na njihovo vezanost na določeno besedno vrsto oz. stavčni člen deli na tri skupine, in sicer loči:

- navezovalne členke,
- naklonske členke,
- poudarne členke.

7.2.8.1 Navezovalni členki

Navezovalni členki so tisti, katerih vloga je vzpostaviti zvezo (pomensko razmerje) s sobesedilom. Njihova vloga se močno prekriva z vlogo medstavčnih veznikov. (Toporišič, 1984, 348). Toporišič (2001, 448) za navezovalne členke navaja primere, kot so: *A mene nočeš s sabo? – In kaj je s teboj? Potem pa pojdi, če je tako. – Sicer pa mi je vseeno.* Členki se od veznikov ločijo, ker ne vežejo stavkov ali istovrstnih stavčnih členov, ampak »izražajo razmerje do prej povedanega ali

¹¹³ Tudi v SSKJ so členki še obravnavani kot prislovi, npr. *pa*, *prisl.*, *ekspr.*

izhajajo iz okoliščin govornega položaja samega«. Zavedati pa se je treba, da »meja ni ostra in je treba še ugotoviti, kako je z vezavo med povedmi in kakšna je vloga členkov v zloženih povedih« (Černelič, 1991, 83). Za določitev pomena navezovalnih členkov je nujno upoštevanje okoliščin, v katerih besedilo nastaja. Med navezovalne členke v koprivskem govoru štejemo tudi veznika *in* ter *pa*, ki imata tudi sicer v govorjenih besedilih izrazito navezovalno vlogo (Jakop, 2001, 310). Veznika sta zaradi svoje večfunkcijskosti v besedilu natančneje obravnavana v poglavju *Vezniške posebnosti*.

Ostali navezovalni členki v koprivskem govoru so npr.: *'ne* 'ne', *'ja* 'ja', *'no* 'no', *'səmər* 'samo, ampak', *dər'γače* 'drugače, sicer', *'bem* 'dobro'. Njihove konkordance iz korpusa GOKO:

- *jə* 'pəršla ɯə'kuli pou'dan, ki jə, 'kərko je 'mɯoɣla p'rodət 'xitro, 'ne, jə 'pəršla t'ku, ɯə'kul pou'dan, 'ne, bi 'mɯoɣla p'rit
- 'ne s'trax, 'rečmo p'rou <ə:>, če jə 'kəšna 'riječ, mə jə s'trax, 'ja, 'ma 'ne tə'ku, <ə:> 'ma nə 'vięm, nə 'mɯərəm po'vięt, kə'ku sə tər'pi 'tisti s'trax 'nutər
- D'ryyi 'vərt je bu ɯc'podej in sta bla d'va 'vərtə, 'no.
- 'səmər, ki jə bu 'zit, 'samo ɣ'lavo səm ji 'vidla
- 'bom 'moɣla 'kupət k'rux, kə pər'pɨęle ɯə'kuli, dər'γače je 'sitnu, ne 'vem, če 'pejmi jə <?> pər'nesla 'məma 'kej m'lięka, ne 'veš 'ti
- 'ja, 'bem, 'tistu smo <do...> doži'vięli, 'anu 'ɯəjisku pa d'ruɣu, 'ne, in 'pol z'dej še t'retjo, 'ne

7.2.8.2 Naklonski členki

Med naklonske členke lahko štejemo skladenjskonaklonske členke, ki določajo ali spreminjajo naklon povedi (npr. vprašalni *ali* ter železna *ko* in *naj*), ter naklonske členke, ki na skladenjski naklon ne vplivajo. V slovenskem knjižnem jeziku so ti členki čustvovalni (*žal*), pritrjevalni (*da*, *seveda*), členki možnosti in verjetnosti (*verjetno*, *gotovo*), mnenja, domneve (*baje*) in zadržka (*pravzaprav*) ter nikalni (*nikakor*).

Naklonski členki v koprivskem govoru pa so (izpisani iz korpusa GOKO): *'ja* 'ja, da', *'anti* verjetno, mogoče', *vər'jetno** 'verjetno', *sə'veda* 'seveda', *p'rouzəp'rou* 'pravzaprav', *re'cimo* 'recimo', *'anix* 'enih', *'morda* 'morda', *'pač* 'pač', *'kumej* 'komaj':

- **Ja, sə'veda**, al 'pej do'biš za šejk, 'ne, 'jəst na p'rimər <ə:> səm 'jix zəš'lyžu.
- Tər'kaj sə jə pres'trašla, 'vidi, in 'tistə, 'tistə k'ruəylə so lə'tiqlə 'nuətər, da '**anti** še z'dej so, jə raz'bito u 'mərs'kəšnim 'krajī.
- 'Vięste, kə jə 'tako u'reme, so f'ruške z'rięle, 'ne, z'dej, [Aha] vər'**jetno** jə bu 'tak štə'juon, ne 'vięm.
- **p'rouzəp'rou** 'tuī 'nono jə biu, jə 'dięləu u S'kuəpəm
- 'Padlim jə blo 'tu, ta'ku də za'mięrkəš ta kop'riuski 'kamən <?> u 'dostix krajix, sej 'vięš, če 'paše, če ɣa 'videš, 'ne, 'rečəš, ɣ'liędi, **re'cimo**, 'təm <ə:>, 'veš, k'je jə 'tista u Be'ɣunjəx na Γo'renskem.
- in 'kuxəš '**anix** d'vajsti, '**morda** pətind'vajst me'nut
- in tə'ku zɣ'lięda, da jə 'jəmu u'sak 'suī kamno'lomčək in '**pač**, 'kukər jə š'lo, jə š'lo, 'ne, 'sej 'vięš
- 'pole je 'pəršu '**kumej** čez en 'mięsc po'nouno

V koprivskem govoru se poleg vprašalnega členka *al* 'ali' uporablja tudi členek '*kaj*'/'ka' 'kaj'.

Primeri rabe členka *ali*:

- an ɣas'put z Lub'lane, **al** jə bəu no'vinar, no'vinar je 'bəu
- jə 'daɣ 'tistə 'točkə jəm, **al** jə pri'padəlo, '**ka** 'jəst 'vem, ka'ku jə blo 'žej
- **al** jə 'rięs al 'ni, 'ma 'či bi u 'tistix 'caitəx i'mięli, 'a

Primeri rabe členka *kaj*:

- 'samo 'takət, '**kaj** si 'viędla, 'ki jə Be'ɣunjə, 'kam 'tu ɣ'rej
- in '**kaj** ne 'vərže 'tistu 'cylcu 'ɣor, nə 'žięɣən

V koprivskem govoru se možnost oz. verjetnost izražata s členki ɣ'višnu 'gotovo', si'ɣurno 'sigurno, gotovo' in '*anti* 'verjetno, mogoče':

- 'tist spome'nik və'sok, ne 'vięm, 'anix 'sjędəm 'metrou **si'ɣurno**, ku 'tisti 'dan
- Tər'kaj sə jə pres'trašla, 'vidi, in 'tistə, 'tistə k'ruəylə so lə'tiqlə 'nuətər, da '**anti** še z'dej so, jə raz'bito u 'mərs'kəšnim 'krajī.
- **Γ'višnu p'ride.**•

7.2.8.3 Poudarni členek

Med poudarne oz. poudarjalne členke uvrščamo v slovenskem knjižnem jeziku besede, kot so *zlasti, posebej, celo, le, samo, približno, skoraj, tudi* itd. V *Slovenski slovnici* 1976 (384–385) in 2000 (448–449) so ti leksemi uvrščeni v štiri različne skupine členkov, in sicer v skupino **poudarnih členkov** (npr. *ravno, posebno, zlasti*), **izvzemalnih členkov** (npr. *le, samo, edino, vsaj*), **presojevalnih členkov** (npr. *blizu, približno, skoraj*) in **dodajalnih členkov** (npr. *tudi, vključno*). »Kriterij razvrstitve, ki ga razkrivajo že sama poimenovanja skupin, temelji na semantični analizi (modifikacijska zmožnost) omenjenih leksemov«. Smolejeva je te členke na podlagi njihove distribucije uvrstila v eno samo skupino (poudarjalni členki): »Vsi členki, uvrščeni v poudarjalno skupino, pri funkcijskem udejanjanju vstopajo v pomensko razmerje s tistim členom stavka oz. s tistim delom povedi (ne nanašajo se na celo poved), pred katerim stojijo« (vse Smolej, 2004b, 48).

Poudarni členki lahko stojijo ob vseh predmetnopomenskih besedah (samostalniški in pridevniški besedi, glagolu, prislovu in povedkovniku) in so s skladijskega vidika lahko del kateregakoli stavčnega člena, zato nimajo stalne stave. Njihova vloga je skladijsko okrepiti poved oz. izpostaviti stavčni člen, na katerega se nanašajo (Zuljan Kumar, 2001, 37 in Jakop, 2001, 315).

Iz korpusa sem izluščila naslednje poudarne členke: *'vəč* 'več', *'tyt* 'tudi', *'neĭ* 'naj', *p'rou* 'prav', *'ja* 'ja', *še* 'še', *'ne* 'ne', *lix* 'ravno', *že* 'že', *'samo* 'samo', *e'dino* 'edino', *s'plox* 'sploh', *'vsəĭ* 'vsaj', *s'kori* 'skoraj', *'rĭęs* 'res', *'laxkər* 'lahko', *po'sĭębno* 'posebno'.

- *'vięste ot kə'daj me 'ni 'vəč s'trax, uət'kər jə <naše ...>, t'le 'pər nəs bla nəs'rĭęčē*
- *u s'kutu 'deneš 'tyt ano 'jeĭce, 'rečmo, 'neĭ bo do'mače s'kuta, je dru'gače nərd'jana*
- *'ne s'trax, 'rečmo p'rou <ə:>, če jə 'kəšna 'rĭęč, mə jə s'trax, 'ja*
- *in zə'tu še z'dej me os'taje s'trəšno 'tisti s'trax*
- *in sə s'pounim, 'muj 'tata pup'reĭ, pred 'uəĭsku, 'ne, 'to jə blo p'rĭęci po 'uəĭski, 'čyĭ, <ə:> 'lix tə'ku nə 'točkə smo 'kypli anə 'takə 'čĭęuli*
- *in smo də'bili p'rəu, də nə s'memo s'plox 'neč <ə:> tə'ku, də bi 'keĭ uəb'račəli 'zemlo al 'keĭ, 'ne, də jə zas'čitəno, 'ma 'to že 'dosti 'lięt nə'zaj*

- 'səmər, ki jə bu 'zit, 'samo γ'lavo səm ji 'vidla
- ʉ bə'tiɣi 'ni blo 'nəč 'dobət, 'nəč, 'čyi, e'dino 'tisti 'Vim
- za'kaɣ 'təd 'mi 'immo enu par'ciɣlu 'təm in smo də'bili p'rəʉ, də nə s'memo s'ploɣ 'neč <ə:> təkʉ, də bi 'keɣ ʉəb'račəli 'zemlo al 'keɣ
- 'ma 'dobro, 'mi smo i'miɣli 'vsəɣ, 'kər smo 'neki 'doma i'miɣli
- kər jə s 'kamna, jə s'kori t'ri če'tərt s kop'riɣskəɣa, 'ne, s'kori
- in 'riɣs st'rəšno sə nəp'ravəm
- jəs səm i'miɣla 'təm, 'maɣnə, 'ləxkər d'va, t'ri, nə 'viɣem, 'kərko, 'no, štə'vilku p'rou
- 'tu 'n'eki ʉ'liɣče, po'siɣbno 'kəšni i'zzivi

V koprivskem govoru se kot poudarna členka pogosto pojavljata tudi romanski izposojenki *magari* (z glasovnimi in naglasnimi različicama 'maɣar in ma'ɣari) in *ma* ('ma), ki pa lahko nastopi tudi v vlogi protivnega veznika (npr. 'immo aʉto'busnu, 'ma 'ni, da jə pos'taje, 'tu je 'samo pos'tanj, 'ne, 'tu je d'ruɣo).

Poudarni členek *ma* v GOKO:

- 'ma, 'dobri so ʉ'si, sa'mo:, z'deɣ ʉəd'visno je, 'kašno, bɣ 'reku, 'kərko je 'čista
- smo 'tərko š'kuəde nə'r'dili čə'bɣləm, 'ne, 'ma mula'rija 'təkət, ki smo blɣ, 'viɣš, kə'ku je
- 'tərko m'liɣka jə 'miɣla in 'ma, 'ma, 'kaɣ d'veɣ 'liri bi in 'Luize jə 'diɣləʉ 'təm, pər Fe'rariti
- 'ma, 'kaɣ jə blo 'tu, sə, so bli 'tərdi, 'viɣš, 'tərdi

Poudarni členek *magari* z glasovnimi različicama v GOKO:

- bi š'la 'raiši nə 'viɣem 'kam s'pat, 'kəšan, 'maɣar rə'cimər bi 'diɣli nə 'viɣem 'kam, də 'ne b bla 'sama, st'rəšno mə jə blo st'rax
- ma'ɣari jəx, 'tyd 'ləxko təkʉ 'kuxəš, 'samo ne s'miɣš 'naɣlo 'kuxət
- 'ni blo 'keɣ 'jəst, ma'ɣari 'mi smo i'miɣli kme'tijo, 'ne
- 'mamo, z'deɣ ma'ɣar 'iməjo ʉəb'liɣke, sə 'ciɣli ʉə'bəʉčijo

7.2.9 MEDMET

Medmeti so nepregibna besedna vrsta, pri katerih gre v veliki meri za besede stavke. V korpusu GOKO jih ni ravno veliko, večinoma pa se pojavljajo v premem govoru, to je takrat, ko pripovedovalec citira govorjenje koga drugega. V grobem lahko medmete razdelimo v tri vrste:

1. **razpoloženske**, ki izražajo človekovo razpoloženje (*oh, eh, ah ...*),
2. **posnemovalne**, ki posnemajo naravne šume, gibe, oglašanje živali (*bim bam, hahaha, kikiriki ...*)
3. **velelne**, ki velevajo, prepovedujejo ali zapovedujejo (*psst 'tiho', šc 'bejži, pojdi' ...*) (po SS, 451).

Za pripoved v spontanem govoru – ta besedilna vrsta v korpusu prevladuje – je med drugim značilno, da je v vlogi govorca večino časa le eden od udeležencev, medtem ko je drugi udeleženec (npr. raziskovalec) večinoma v vlogi poslušalca, zaradi česar ne prihaja do pogostega menjavanja vlog med sogovorcema. Posledica takega diskurza je tudi manj tako razpoloženskih kot velelnih in posnemovalnih medmetov (pač zaradi tematike zbranih besedil) ter odsotnost pozdravov v GOKO.

V GOKO so zabeleženi naslednji medmeti:

ə: – mašilo oz. znak obotavljanja (razpoloženski medmet), ki izraža trenutno nezmožnost govorca za neprekinjeno nadaljevanje sporočila:

- *'Jəs sə s'pouɲim, 'čyɨ, ko jə blo pər 'Kɯəmni, 'veš 'ti, 'kašnə <ə:> 'bitkə sə blə pər 'Kɯəmni, <ə:> in so 'məma təm'le ɯət 'Sonji in 'moje 'mama, [Perocijeve?] parti'zane 'nisə 'miɨli <ə:> 'keɨ <ɯə'b...> ɯə'bouč, 'ne, 'čyɨ, in so 'tistə 'Niɨmcə post'riɨlli in jə blo 'təm pər 'Kɯəmni ɣ'roznix 'Niɨmcəɯ post'riɨlənix, so jəx s'liɨkli in so <ə:> p'ralə 'təm pər 'Lokvax 'tisto ɯəb'liɨko in 'muɨ 'tate in <ə:> 'tate ɯət 'Sonji so ɯ eno > do'lino, tam'le s'podɨ, so š'li na'tiɨɣənt d'rate, ki 'doma <?> ɣ'du bə, ɣ'du bə 'tə st'var 'šəšo, ɯəb'liɨko, 'bux 'vari, də p'ridəju 'Niɨmci, də bi 'vidli, 'čyɨ, ɯ ani do'lini, po'zimi jə blo, 'tu jə blə 'pouɲna do'lina 'tistəx ɯəb'liɨk, də so <ə:> i'miɨli zə pərti'zanə 'keɨ ɯəb'liɨč, 'viɨš.*

'aaa – razpoloženski medmet (vzklik), s katerim govorec izraža, da je (končno) razumel sogovorca:

- 'aaa, 'uasu, 'tu je pa <ə:> d'ryɣa z'ɣodba

'ox – razpoloženski medmet, s katerim govorec izraža zaskrbljenost:

- Ta 'buəyi 'uətrək, ki jə 'miɣla, kə jə 'rekla, <»>'Ox, 'mə kə'ku, Pəu'liŋka me 'čaka zə po'dojit</«>, 'uətrək [Aha] uət 'sedmix 'miɣscu, je 'čaku 'doma zə po'dojət.

'joj – razpoloženski medmet (vzklik), s katerim govorec izraža začudenje, presenečenje:

- in 'riɣs ɣ'riɣmo 'vənəx, də ɣ'riɣmu nə 'ciɣstu, ku p'ridəm nə 'ciɣstu, 'ma jə blo 'žej z'dauno pu zd'ravi Ma'riji, 'ne, je blo 'təmno 'žej in 'adən 'soset ɣ'rej 'mimo in mə zəɣ'liɣda, <»> 'Joj! </«> jə, <smeh/> jə 'riɣku, <»> 'Joj, a t'le si, u'si te 'jaščejo po 'ciɣli 'vəsi. </«>

'o – razpoloženski medmet, s katerim govorec izraža občudovanje, zadovoljnost:

- 'niɣdar, də bi 'kej, za 'ano 'riɣč, da bə 'rekli, <»> 'O, si p'rou nə'r'dila! </«> al tə'ku, 'ano ma'leŋkost, 'ma, 'niɣdar

'jej – posnemovalni medmet, s katerim govorec posnema jok:

- jin, ki š'liše 'dol, je blo 'žej 'malo b'lizi, 'zəčne 'juəkət 'ta, ta s'tari 'Jyri, <»> 'O, 'jej, 'jej! <«> 'ku <?> 'uotrok, 'ne, in ɣ'riɣš, 'təm, zə də'mu sə ji 'dali 'cylcu, 'ne, pona'vadi tə'ku, zə 'šəŋk, 'ne, <ə:> 'malo po'tice, 'šartəlna in 'tako, 'ne, jəno <ə:> ɣ'rej in sə b'liže 'ziɣɣni, 'ne, in 'ta 'juəče, 'Jyri tə s'tari, 'ku 'uətrok, 'ne, <»> 'Jej, 'jej, 'jej, 'jej! <«> 'juəče

'čyi – velelni medmet, s katerim želi govorec pritegniti poslušalčevo pozornost:

- In so sporo'čili, də ɣ'rejo 'Niɣmci in 'uana jə 'tekla 'leti uəd 'nəs, sə p'rauli, 'tisto sk'rivət, in parti'zani sə bli 'nuətər in jə 'tekla po'viɣt, də nəj ɣ'riɣju če ɣor u 'ɣuəst in ɣ'reju 'Niɣmci s Kob'dilje, 'ne, 'čyi, in 'təkrət 'tej parti'zani so 'tekli s 'xiši 'uən in uət 'təm so 'vidli, 'ne, ki 'ni blo zə'rəščəno, 'kukər jə z'dej,

*'čyĭ, in so ustər'lili, še z'deĭ se poz'na, zəs kə'nɯəɳəm, 'rečemo, 'ne, 'eŋkrət 'ɣor
nə st'rexu in 'eŋkrət 'peĭ ɯə'zət, 'nɯətər.*

Če bi želela pridobiti večje število medmetov, ki se govorijo v koprivskem govoru, bi bilo treba terensko raziskavo zastaviti nekoliko drugače. Na terenu ne bi smela zbirati pripovedi, ampak bi bilo bolje, če bi snemala dvogovor narečnih govorcev, v katerega se raziskovalec ne bi vključeval. Na ta način bi najverjetneje dobila več razpoložljivih medmetov.

Druga možnost bi bila zbiranje medmetov s pomočjo usmerjene vprašalnice. Če bi želeli zbrati naprimer posnemovalne medmete, bi se nekatera vprašanja glasila takole: Kako zavriskate, ko ste veseli? Kako se joče dojenček? Kako kihnete? Kako pošljete poljub? Kako se oglašajo kokoši? Kako se oglašajo petelin?

Glede na to, da je eden izmed ciljev doktorske disertacije ugotoviti, kakšne možnosti nam nudi korpusni pristop pri analizi zbranega gradiva, sem v tem poglavju predstavila zgolj medmete iz korpusa GOKO.

7.3 SKLADNJA

Sklanja uči, kako se delajo oz. kako so narejene pravilne povedi in njihovi deli v danem besedilu oz. v njegovem delu (Toporišič, 2000, 487). Za zapisana besedila so pravila za tvorjenje povedi in njihovih delov veliko bolj trdna kot tista, ki veljajo za tvorjenje govorjenih besedil. Pri spontano tvorjenih govorjenih besedilih so namreč ta pravila bolj odvisna od vsakokratnega konteksta, pa tudi od samega govorca in njegovih govornih sposobnosti. Tako v skladnji govorjenih besedil ne moremo pričakovati usklajenosti s knjižno normo pisnih besedil.

7.3.1 OBRAVNAVANA TEMA

Glede na obsežnost skladske ravnine jezika je bilo treba njeno analizo zbranih narečnih besedil prilagoditi možnostim, ki jih nudi korpusni pristop.¹¹⁴ Ta omogoča iskanje po posameznih besedah (npr. iščemo besedo *en*), besednih vrstah (npr. iščemo veznike), sklonih itd.;¹¹⁵ opazujemo lahko tudi, s katerimi besedami se vežejo stavčni členi in ali stava besednega reda odstopa od norme standarda. Ker je eden od ciljev doktorske disertacije ravno ugotoviti, kakšne možnosti za jezikoslovno analizo narečnih besedil ponuja korpusni pristop, je v tem poglavju obravnavan le besedni red.¹¹⁶ Enota skladske analize je izrek – gl. poglavje 5.2.1.1.3.1 *Enota analize*.

7.3.2 BESEDNI RED¹¹⁷

Kot izhodišče za obravnavo besednega reda v koprivskem govoru mi je bilo v pomoč magistrsko delo Danile Zuljan Kumar *Narečne interference v skladnji beneškoslovenskih besedil*, 2001, kjer je avtorica med drugim natančno obravnavala

¹¹⁴ Gradivo iz korpusa sem dopolnila z vprašalnico za NASIK, vprašalnico za sadovnjak, vrt, polje in vprašalnico za GOKO. Gradivo, ki ni pridobljeno iz korpusa GOKO, je označeno s piko •.

¹¹⁵ Glej poglavje 5.2.1.3.3 *Avtomatizirano oblikoskladsko označevanje*.

¹¹⁶ Druge skladske teme, kot je npr. vezava predlogov s skloni samostalniške besede/besedne zveze, je predstavljena v oblikoslovnem poglavju o predlogu, prav tako so različni tipi zloženih povedih (prirednih in podrednih stavčnih zvez) predstavljeni v oblikoslovnem poglavju o vezniku.

¹¹⁷ O besednem redu v slovenskem jeziku so med drugim pisali Anton Breznik, 1908; Stanislav Škrabec, 1908; Bajc, Kolarič, Rupel, 1956; Toporišič, 1982; 1984; 2000.

in primerjala besedni red v beneškoslovenskih govorih z besednim redom v slovenskem zbornem jeziku.

Glede na to, da si v slovenskem knjižnem zbornem jeziku besede, besedne zveze, stavčni členi in stavki v nekem sporočilu sledijo po določenem zaporedju, ki ima zelo natančna pravila (Toporišič, 2000, 667), sem skušala ugotoviti, katera so odstopanja besednega reda v koprivskem govoru od norme slovenskega zbornega jezika. Pri tem je treba upoštevati tudi različna prenosnika, saj ima pisec za oblikovanje svojega sporočila veliko več časa kot govorec, ki tvori besedilo neposredno (Zuljan Kumar, 2007, 126).¹¹⁸

Toporišič (2000, 667) izpostavlja štiri besednoredna merila, po katerih se ravna besede v povedi knjižnega jezika, in sicer:

1. aktualnočlenitvena (zaporedje izhodišča in jedra skupaj s prehodom, če ga taka poved ima),
2. besednozvezna (npr. zaporedje v pod- ali priredno zloženi samostalniški besedni zvezi),
3. mesto prostih naslonk (npr. ali stoji naslonka za prvim udeleženskim stavčnim členom ali za povedkom),
4. zaporedje prostih naslonk (če jih je v stavku več).

Sama se na tem mestu zaradi korpusnega pristopa omejujem na točke 2–4 (prim. tudi Zuljan Kumar, 2001).

7.3.2.1 Besednoredno pravilo v samostalniški besedni zvezi

V knjižnem jeziku navadno stoji ujemalni pridevniški prilastek pred svojo odnosnico, v koprivskem govoru pa lahko stoji tudi za njo, ne da bi spremenil njen pomen (prim. *ž'valce 'majxne* in *'majxne ž'valce*).

¹¹⁸ Že Breznik (1908, 222) se je zavedal razlike pri besednem redu v zapisanem in govorjenem besedilu ter opozoril na slabo obdelanost slednjega: »[N]obeden del slovničnega znanstva ni tako slabo obdelan, nego nauk o besednem redu v govoru. Tu so slovničarji še tako malo preiskali, da bi po njih pravilih ljudje še do danes ne mogli govoriti, ako bi jim Bog ne bil že prej vdihnil znanja govora ... Pravila, ki se oznanjajo po slovnica, so tako plitva, da bi se ljudje naveličali govoriti, ako bi se po njih ravnali.«

7.3.2.1.1 Izražanje lastnosti

Tako kot v knjižnem jeziku in v beneškoslovenskih narečjih (prim. Zuljan Kumar, 2001, 27) se tudi v koprivskem govoru lastnost izraža z ujemalnim pridevniškim prilastkom, le da ni nujno, da ta stoji levo od svoje odnosnice, ampak lahko stoji tudi desno od nje. Raba levega pridevniškega prilastka je sicer pogostejša, vendar tudi v GOKO lahko zasledimo primere, ko ujemalni pridevniški prilastek stoji desno od odnosnice:

– ujemalni pridevniški prilastek levo od odnosnice:

- *smo 'mǝl anu 'lepu 'kosku*
- *'edən jə biu 'pej 'tak, γ'ladək 'čǝvəl*
- *sǝj 'pol jə uəs'tala ž'nidərca in st'rəšno p'ridna ž'nidərca*
- *jə bla 'tərda 'kuǝže, je blo ku 'poplēt*

– ujemalni pridevniški prilastek desno od odnosnice:

- *d'ryγa ž'valca 'təm, 'razni, 'tisti, be 'r'eku, 'takq ž'valce 'majxne, 'ne*
- *pod 'Italiju 'ni blo rəz'voja ve'lizγa, 'ne*
- *'pol jə blo pər 'rovi t'ri in 'tex 'lukən 'majxnix je blo 'še in 'še, 'ne*

7.3.2.1.2 Izražanje vrste

V koprivskem govoru se vrsta lahko izraža na tri načine, in sicer z levim in desnim ujemalnim pridevniškim prilastkom ter z desnim neujemalnim prilastkom:

– ujemalni pridevniški prilastek levo od odnosnice

V koprivskem govoru ima levi pridevniški (vrstni) prilastek pred seboj navadno tudi določni člen *ta*,¹¹⁹ npr.:

¹¹⁹ V nadiškem narečju pa sta določni člen in pridevnik postavljena desno od odnosnice »*V jami par starim so živele žvince te duje, ku medvedi*« (Zuljan Kumar, 2001, 30).

- *so pərpe'lali 'uaslə in pər'viǰzəli zə ta 'mali z'γun*
- *'tu jə, p'rəu uət ta 'pərve 'uəiske*
- *in 'polej ta s'tari 'Jyri, 'ta 'muəš, je 'riǰku*
- *'te so ta 'pərvi, 'pol ta d'ryyi in u ta d'ryyix bo'roucəx jə an 'muəst č'riǰs, 'ne, na 'kənc bo'roucəu*
- *za'miǰrkəš ta kop'riuski 'kamən u 'dostix k'rajix*
- *in tə'ku 'ratəjo 'tisti 'kuxəni š'trukli*

– ujemalni pridevniški prilastek desno od odnosnice

V korpusu ni primerov z desnim pridevniškim prilastkom, vendar pa se v koprivskem govoru rabijo primeri poimenovanj moških in žensk z njihovim osebnim in hišnim imenom – tako npr. na vprašanje »kdo« odgovarjajo:

- *'Pepi Pəu'letou* (tj. kateri Pepi)
- *'Edvart Šte'fjǰetou* (tj. kateri Edvard)
- *'Danica 'Jurjeva* (tj. katera Danica)

– desni neujemalni prilastek

Vrsta se v koprivskem govoru izraža tudi z desnim neujemalnim predložnim prilastkom, ki se sicer rabi tudi v knjižnem jeziku, vendar obstaja razlika v pogostnosti pojavljanja, saj v koprivskem govoru uporabljajo desni neujemalni predložni prilastek tudi na mestih, kjer norma za knjižni jezik predvideva rabo levega vrstnega pridevniškega prilastka, npr. knj. *koruzno zrno* : kopr. *'zərno uət 'tursce*.

Desni neujemalni predložni prilastek je lahko zgrajen na več načinov, in sicer:

1) predlog *za* + samostalnik v tožilniku:

- *ko'verta zə 'puəslo* • 'posteljno pregrinjalo'
- *'kasa zə 'uakno* • 'okenski podboj (okvir)'
- *sk'lǰeda zə 'župo* • 'jušna skleda'

2) zveza predlogov *za + v + samostalnik* v tožilniku:

- *'šulni zə u 'nivu'* 'njivski škornji'

3) zveza predlogov *za + na + samostalnik* v tožilniku:

- *'pərt zə nə 'mizu'* 'namizni prt'

4) predlog *od + samostalnik* v rodilniku:

- *'veš, s 'kum smo 'farbəli, lə'pinəmi ʊəd ʊə'rexou, də je 'ratəlo ər'javo*
'orehovimi lupinami'
- *'zərnə ʊət 'tursce'* 'koruzno zrno'
- *s'təblo ʊət 'tursce'* 'koruzno steblo'
- *'sedlo ʊət 'uasla'* 'oslovsko sedlo'

5) predlog *z/s + samostalnik* v orodniku:

- *'niva z ječ'menom'* 'ječmenova njiva'
- *'niva s krəm'pirjem'* 'krompirjeva njiva'
- *'niva z 'jejdu'* 'ajdova njiva'

6) predlog *na + samostalnik* v tožilniku:

- *'pječ nə 'letriku'* 'električna peč'
- *ko'silnica nə 'naftu'* 'motorna kosilnica'

7) predlog *za + nedoločnik*:

- *mə'sina zə 'šivət'* 'šivalni stroj'
- *pə'nel zə 'farbət'* 'čopič za barvanje'
- *k'liqščə zə š'čipət'* 'ščipalne klešče'
- *š'karjə zə 'riqzət'* 'rezalne škarje'

7.3.2.1.3 Izražanje svojine

V slovenskem knjižnem jeziku se svojina izraža predvsem s svojilnim pridevnikom, medtem ko se v koprivskem govoru izraža z desnim neujemalnim predložnim prilastkom, in sicer s predlogom *od* in samostalnikom:

- *'viǰš, kə 'poje 'tista 'piǰsəm uəd Aǰse'nika* 'Avsenikova pesem'
- *in 'on jə biǰ 'sam pər 'tisti 'xiši uəd Pəu'liǰtovix* 'Pavletova hiša'
- *bi 'rǰeku, 'pirje uəd 'lipə al pa uadi 'tizɣa x'rasta* 'lipov ali pa hrastov list'
- *'nono t'le, uəd 'Danice* 'Daničin dedek'
- *'ta 'žena uəd 'Jurje* 'Jurjeva žena'
- *b'rət uəd 'tateta* 'očetov brat'

7.3.2.2 Mesto naslonk v povedi

V slovenskem jeziku so brezglasnice/naslonke nekateri predlogi,¹²⁰ vezniki,¹²¹ členki, osebne oblike glagola *biti* (npr. *sem, si, je ...*) in nenaglašene dvojnice roditelja, dajalnika in tožilnika osebnih zaimkov (npr. *te, ti, me, nas, nam, si, se ...*).

V koprivskem govoru stoji predlog (tako kot v knjižnem jeziku) vedno pred besedo oz. besedno zvezo, na katero se nanaša (*zəɣ'liǰdəm v'se t'ri 'təm prət, prəd u'rati prəd ɣos'tilno; ɣəs'poda jə 'pəršla nə leto'višče*).

Prav tako ima tudi veznik, ki za razliko od predloga ne vpliva na sklonsko obliko besed ali besednih zvez, ki jih povezuje, precej stabilno stavo v stavku, in sicer stoji pred tistim delom sporočila, ki ga postavlja v odnos z drugim delom (*'ana mə pokliče in 'pol zəɣ'liǰdəm v'se t'ri 'təm; u'se in jə biǰ 'ta 'uacə Jer'nejəu zə žy'pana jəno so 'rekli, də 'žypən 'nə bo 'nəč 'jəɣrəu*).

¹²⁰ Večina navadnih predlogov je nenaglašena (npr. *brez, čez, do, iz ...*), nekateri predlogi, zlasti nepravilni, pa so lahko tudi naglašeni (npr. *zarádi, vzdólž*) (Toporišič, 2000, 112). To pravilo velja tudi za koprivski govor.

¹²¹ Navadni vezniki (*in, ter, pa, a, saj*) so nenaglašeni. Dvozložni so lahko tudi naglašeni: *ampak/ámpak, kajti/kájti, zakaj/zakáj*. Samo naglašeni pa so vezniki *tóda, vendar, samó, temveč/temvēč, mārveč/márveč* idr. (Toporišič, 2000, 112), kar velja tudi za koprivski govor.

Med prostimi naslonkami so členki tisti, ki se v stavi v koprivskem govoru razlikujejo od knjižnega jezika, zato jih na tem mestu obravnavam podrobneje.

Proste naslonke v slovenskem knjižnem jeziku stojijo a) za prvim stavčnim členom (izvzet je imenski ali prislovni prilastek, ne pa tudi povedkov), najsi bo gol, zložen ali stavčen; proste naslonke stojijo za deležnikom ali povedkovim določilom, ko je povedek sestavljena glagolska oblika ali če je sestavljen iz pomožnega glagola in povedkovega določila. Prosti naslonski niz lahko stoji tudi b) za vrivkom, c) če je v povedi več stavkov, ki so povezani z vezniki, stojijo proste naslonke za veznikom, veznik pa ne stoji na začetku prirednega dela, če je kaj v protistavi; če pa je v povedi več stavkov, ki med seboj niso povezani z vezniki, stojijo proste naslonke za prvim stavčnim členom vsakega od teh stavkov, č) na začetku povedi ali stavka stojijo proste naslonke zgolj v primeru, če sta pred njimi izpuščena vezniška ali naglašena beseda ali besedna zveza, za katerima sicer naslonke lahko stojijo. (Toporišič, 2000, 675–676)

V nasprotju s knjižnim jezikom za koprivski govor ne velja nujno pravilo, da stojijo naslonke za prvim stavčnim členom v izreku,¹²² ampak izrek lahko uvede tudi:

– pomožni glagol:

- *bo ena če'bjęla 'nekej pob'rala*
- *jə bla pərza'djęta*
- *je blo 'təmno 'žęj*
- *jə blo 'dosti 'djęla po'lijęti, 'ne, in so 'pəršle 'tət d'vej sest'rične*
- *sə ble 'pəj st'rəšno 'šuše*

– naslonska oblika zaimka:

- *ji jə 'rijęku 'tistə, da nə 'xot, da ji bə u'bəu*
- *mi je zəs kərəbin'jermi zast'rašla*
- *tə bəm po'kazu*
- *ya so pe'lali u'Auber*
- *ju ni 'doma in jə 'šəu u 'š'talu*

¹²² Tako ugotavlja tudi Zuljan Kumarjeva za beneškoslovenska narečja.

– prosti glagolski morfem *se/si*:

- *se 'reče 'tasa*
- *se 'še z'dej̣ γ're*
- *seị 'vijęš, kə'ku, p'lięs jə biụ in 'tisto, tə'ku <ə:> sị jə 'malo za'muətla in 'malo 'pəřšla 'bəl 'kəsno də'mu*
- *'piše 'tadi, kə'ku sə so Kop'riuci in S'kuəpəlci k'rięγəli*
- *'poləj̣ sə so do'mięnli, 'ne*
- *o'joj̣, sə smo 'mięl 'dobro, 'ja*

– v zvezi modalnega glagola in nedoločnika ali v zvezi glagola premikanja in namenilnika, lahko stoji prosti morfem *se* med modalnim glagolom in nedoločnikom oz. med glagolom premikanja in namenilnikom:

- *smo š'li se u'mit in 'tako, 'ne*

7.3.2.3 Posebnosti glede položaja glagola v izreku

V narečjih se različno pogosto pojavlja stava glagolskih oblik na koncu stavka (Zuljan Kumar, 2007, 131). Levstik (1858, 3) je imel tako stavo za germanizem in jo zato označil kot napačno: »Skoraj vsi, ki pišemo, stavimo slovenske besede, mislimo pa le nemški. /.../ Slovenskega pisanja prva napaka je, da glágole (Zeitwörter) devamo vedno le stavku na konec, kakor da bi ne smeli drugej stati.« Breznik (1908) pa je menil, da taka stava ni germanizem, saj naj bi jo poznali tudi drugi slovanski jeziki. V koprivskem govoru lahko zasledimo stavo glagola na koncu stavka kot zaznamovano in tudi kot stilno nezaznamovano stavo. Pravila za rabo ene ali druge stave ni. Na tem mestu predstavljam zgolj primere stilno zaznamovane stave glagola:

- *'no, 'inu 'pole 'tistə t'ri 'roji po'berəmo in 'pol mi rəstol'mače u'se, kə'ku in 'kaj sə 'dięla š čə'bīęlami*

- je 'riĕku 'Rudeš, da 'pejdi <če...> če bi 'pəršu 'če 'dol, de bi 'ti 'malo pob'rau 'tiste 'roji, <«/» in 'pol 'jəst **səm** z ve'seljem **šou**, 'ne
- **smo** 'tərko š'kuəde **nər'dili** č'e'biĕləm, 'ne, 'ma mula'rija 'təkət, ki smo blę, 'viĕš, kə'ku je
- Jən 'piše 'tadi, kə'ku sə so Kop'riuci in S'kuəpəlci k'riĕyali, kə'ku, 'kašno sou'raštvə, 'niĕso no'sili ū S'kuəpo '**kərstit**, so no'sili ū 'Tomej.
- p'ridem 'ke in uədix ū'se 'tiste 'mirno in lə'pu po'diĕlano, ku dā je 'novo, 'riĕs, 'kukər dā **so** ū'čiri '**diĕlli** in ū'se je s kop'riuskəya 'kamna
- je 'pəršu 'kumej čez en 'mĕsc po'nouno jeno kə smo γa pok'licali, kə'ku **se** 'miĕt '**tuāče**, 'ne, je 'pəršu po'kazət
- rə'cimo 'paɪn jə š'tirset š'e'rok, 'ne, pa š'ejə'set 'vəsok jeno 'eɲya z'raven d'ryzya sə '**da**
- in 'pol so z'viĕdli, γ'du **je** 'uasla **pər'pelau**
- 'te, po s'tarem, **so** z'**nali** 'dosti 'več p'rauc **poviĕdət**, 'ne, kukər t'le 'immo s'vedya 'Lije
- 'Ne, in smo š'li ū 'Aidoušno 'piĕš in 'təm jə bla 'tista tərɔ'vina in smo, 'jəs səm də'bila 'pərvə 'čĕĕuli, 'potlei, 'žei 'punca, 'ne, kə **səm bla**.
- in 'uane z'miĕrej, da 'jəs bom 'moɣla 'jət u Lyb'lanu x n'jem, st'rāšno **so** me 'rədi **i'miĕli**, 'ne, dā bəm š'la č'e 'ɣor u 'šulu
- in 'pol uət 'tizya səm, səm 'sou nəp'rej, zəs'topəš, uət 'tizya səm 'sou nəp'rej in səm 'pəršu za 'cirku, 'ne, 'kədər sə jə 'cirku zə'čĕĕlo '**diĕlət**, 'tu jə uət 'təm, uət 'taužənt 'uəsəms'tu nəp'rej, 'ne, **səm šəu** 'eɲkət ū Za'ɣorje '**diĕlət**
- səm 'riĕku, '**pejmo** 'tist spome'nik **poɣ'liĕdət**

7.3.3 SKLEP

V tem poglavju sem želela preučiti, katere skladenjske značilnosti se lahko izluščijo s korpusnim pristopom. Analiza je kontrastivna, saj sem iskala le razlike med koprivskim govorom in knjižnim jezikom. Ugotovila sem, da je besedni red v govornem diskurzu in torej tudi narečju drugačen od (pisnega) knjižnega, kar potrjujejo stava glagola na koncu stavka, stava levega ujemalnega prilastka desno od odnosnice ipd. Koprivski govor se razlikuje od knjižne norme tudi v načinu izražanja vrste, lastnosti in svojine s predložno zvezo namesto s pridevniškim prilastkom (prim. *ko'verta zə 'pʌslo; 'nono ʌt 'Danice*).

Čeprav je zaradi preizkušanja korpusnega pristopa skladenjska analiza koprivskega govora v tej raziskavi nekoliko okrnjena, je seveda možno nadaljnje raziskovanje narečne skladnje s tradicionalno metodo.

7.4 DIFERENCIALNI SLOVAR GOVORA KOPRIVE

7.4.1 UVOD

7.4.1.1 SESTAVA DIFERENCIALNEGA SLOVARJA

Slovar, ki je nastal na podlagi narečnega gradiva, zbranega v korpusu GOKO, je zasnovan diferencialno. To pomeni, da zajema besedje, ki v knjižnem jeziku ni znano ali pa ima v koprivskem govoru drugačen pomen.¹²³ Upoštevane so tudi nekatere besede z neznačilnim glasovnim razvojem (prim. Ivančič Kutin, 2007, 19). Število iztočnic je 151, vendar se bo slovar tako kot korpus sčasoma zagotovo razširil.

Diferencialni slovar je vezan neposredno na korpus, po katerem je besede mogoče iskati, izhajajoč iz njegove poknjžene različice.

Primer: iščemo besedo *ampak*, ki ji ustreza koprivski *'ma* (glej slika 14). Glede na to, da je beseda v korpusu označena kot narečna, je predstavljena tudi v diferencialnem slovarju. Klik na iskano besedo zato uporabnika neposredno poveže z razlago besede v slovarju, npr.:

ma ► *'ma* tudi *'mə* vez. v protivnem priredju <> *pa, ampak*: so i'miġli eŋɣa 'sina t'le, 'ma jə biu pok'varjən ▪ pok'varjən jə biu, 'ma jə biu intele'γentən ▪ 'ni blo d'vej 'liri za me 'dət, 'ma so i'miġli ▪ al tə'ku, ano ma'leŋkost, 'ma 'niγdar, zə'tu 'rata č'lovək tə'ku | prim. it. *ma* 'ampak, pa, vendar, toda'

¹²³ Take besede stojijo v korpusu med oznakama <nar> in </nar>, ki pa uporabniku nista vidni.

Slika 14: Iskanje leksema *ampak*

1. govorec ❷

Fonetični zapis:

'Niydar, də bi 'kej, za 'ano 'riječ, da bə 'reklɪ, <»> 'O, si p'rou̯ nər'dila! <<> al təkù, 'ano ma'lenkost, 'ma 'niydar <?>, zə'tu 'rɪta č'lovək təkù in se 'ne pop'rave in ʋəs'tane z'mjērən 'tisto in s'trax mi je blo, 'viēste ot kə'daj me 'ni 'vəč s'trax, ʋət'kər jə <naše ...>, 'tʲe 'pər nəs bla nəs'riječə.

Poenostavljeni zapis:

Nigdar, də bi kėj, za 'ano riječ, da bə rékli, <»> ó, si prów nər'dila! <<> al təkù, 'ano malénkost, 'má nigdar <?>, zətù rɪta č'lovək təkù in se nē poprave in wəstane zmiērən tisto in stráh mi je blo, viēste ot kə'daj me ni vəc stráh, wət'kər jə <naše ...>, tʲe pər nəs bla nəsriječə.

Poknjženi zapis:

Nikdar, da bi kaj, za kakšno reč, da bi rekli, <»> O, si prav naredila! <<> ali tako, kakšno malenkost, **ampak** nikoli <?>, zato postane človek tako in se ne popravi in ostane zmeraj tisto in strah me je bilo, veste od kdaj me ni več strah, odkar je <naše ...>, tule pri nas bila nesreča.

Vir: GOKO

7.4.1.1.1 Glava

Glava gesla sega od začetka iztočnice do vključno besednovrstnega podatka. V glavi je navedena (poknjžena) iztočnica v osnovni slovarski obliki, za znakom ► sledi njena narečna ustreznica v osnovnih slovarskih oblikah (pri samostalniku oblike za imenovalnik in rodilnik ednine, pri glagolu nedoločniška oblika in oblika za prvo osebo ednine sedanjika, pri pridevniški besedi so navedene oblike za vse tri spole). Sledijo besednovrstne oznake: samostalnik (m, ž, s), pridevnik (prid.), števnik (štev.), glagol (dov. in nedov.), prislov (prisl.), predlog (predl.), veznik (vez.), členek (člen.), medmet (medm.), povedkovnik (povedk.).¹²⁴ (Kenda Jež 2001, 163; Weiss 1998, 12) Če je narečna oblika besede označena s piko •, to pomeni, da ni bila pridobljena s pomočjo korpusa, ampak s pomočjo usmerjene vprašalnice. Na ta način dobimo tudi jasnejši vpogled v to, koliko gradiva lahko dejansko izluščimo iz korpusa in kdaj moramo za izdelavo popolnejšega geselskega članka uporabiti usmerjene vprašalnice.

Iztočnica je zapisana poknjženo, brez naglasov in brez izgovora besede. V nekaterih primerih (če narečna iztočnica nima enobesedne knjižne ustreznice) je kazalčna iztočnica večbesedna. Take iztočnice so: *dvoriščna vrata* za *kolona*, *mejni prehod* za *blok*, *volnena majica* za *maja*.

¹²⁴ Ta diferencialni slovar ne zajema samostalniškega ali pridevniškega zaimka.

V kazalčnih geslih stoji takoj za poknjženo iztočnico puščica ⇒, ki kaže na geslo, kjer je beseda natančneje predstavljena (Weiss, 1998, 12).

7.4.1.1.2 Zaglavje

Zaglavje, ki je zapisano med širokokotnima oklepajema ⟨xxx⟩, vsebuje vse izpričane pregibne oblike in glasoslovne različice iz korpusa GOKO. Gradivo je urejeno po običajnem, tj. v slovnici uveljavljenem zaporedju oblik in po pogostnosti. Če geslo v zaglavju nima tovrstnih podatkov, stoji tu znak ⟨⟩ (prim. Kenda Jež, 2001, 163; Weiss, 1998, 13).

7.4.1.1.3 Pomenskorazlagalni razdelek

Ta razdelek sledi zaglavju in obsega celotno ležeče tiskano besedilo gesla do dvopičja, ki mu sledi ponazarjalno gradivo. Če ima narečna beseda nevtrarno knjižno ustreznico, je ta navedena, prim. **šacan** ► 'šacan -a -o prid. ⟨⟩ *cenjen /.../*, v nasprotnem primeru pa je podana opisna razlaga besede, prim. **kalona** ► kə'lʉəna[•] -e[•] ž ⟨tož. kə'lʉəno⟩ *vrata na dvorišče s kamnitimi podboji /.../* (prim. Weiss, 1998, 13).

7.4.1.1.4 Ponazarjalni razdelek

Razlaga pomena narečne besede za dvopičjem sledi ponazarjalno gradivo do znaka I. V tem razdelku so narečni izrazi navedeni skupaj s sobesedilom iz korpusa. Če je ponazarjalnih primerov več, so med seboj ločeni z dvignjenim črnim kvadratom ▪ (Weiss, 1998, 14). Ponazarjalno gradivo je zapisano samo v fonetični transkripciji in ni poknjženo, saj je ta različica dostopna v samem korpusu.

7.4.1.1.5 Vodilka

V nekaterih primerih znaku **l** sledi vodilka ⇒, ki bralca usmerja še k drugim iztočnicam, ki so ali pomensko ali kako drugače povezane z obravnavanim geslom (Weiss, 1998, 17), npr. **cvekarji /.../ l** ⇒ CVEK.

7.4.1.1.6 Kazalka

V t. i. kazalčnih geslih je neposredno za poknjženo iztočnico navedena kazalka ⇒, ki s knjižne iztočnice usmerja na narečno, saj tako omogoča lažje iskanje predvsem bralcem, ki koprivskega govora ne poznajo, npr. **verjetno** ⇒ ANTI; **mogoče** ⇒ ANTI (Weiss, 1998, 18–19). V narečnem geslu je nato beseda natančneje predstavljena (Weiss, 1998, 12).

7.4.1.1.7 Komentar

V komentarju, ki ga vpeljuje znak **l**, so zapisani podatki o izvoru besede. Tudi v komentarju je lahko zapisana kazalka ali vodilka, ki bralca napotuje na geslo, kjer je v komentarju povedano več o obravnavani besedi (Weiss, 1998, 17).

7.4.1.2 PRIMER

Slika 15: Prikaz slovarskega gesla

cavata ► cə'vata• -e• ž' <tož. mn. cə'vate> **copata: smo 'dijelli cə'vate 'təm, 'vjerjəš,**
'tako 'buštvo ja blo l prim. it. ciabatta 'copata' ← perz. cābāt, tatar. čabata 'opanka iz ličja'

● glava
● zaglavje
● komentar
● pomenskorazlagalni razdelek
● pomen
● ponazarjalni primeri

Vir: Klara Šumenjak, osebni arhiv

7.4.1.3 SEZNAM KRAJŠAV IN OZNAČEVALNIKOV V SLOVARJU

arab.	arabsko	per.	perzijsko
avstr.	avstrijsko	pog.	pogojnik
bav.	bavarsko	poud.	poudarjalno
ben.	beneško	povedk.	povedkovnik
člen.	členek	poznolat.	poznolatinsko
daj.	dajalnik	predl.	predlog
dop.	dopolnilni	prid.	pridevnik
dov.	dovršni glagol	prim.	primerjaj
ed.	ednina	prisl.	prislov
frank.	frankovsko	rod.	rodilnik
frc.	francosko	s	samostalnik srednjega
furl.	furlansko		spola
gr.	grško	skup.	skupno
hrv.	hrvaško	srvnem.	srednjevisokonemško
im.	imenovalnik	stfrc.	starofrancosko
in	uvaja dvojnico	stlat.	starolatinsko
it.	italijansko	stvnem.	starovisokonemško
lat.	latinsko	šalj.	šaljivo
m	samostalnik moškega	štev.	števnik
	spola	tatar.	tatarsko
m.	moški (npr. spol)	tož.	tožilnik
medm.	medmet	tudi	uvaja manj pogosto
mest.	mestnik		ustreznico
mn.	množina	vel.	velelnik
nedol.	nedoločni	vez.	veznik
nedov.	nedovršni glagol	zaim.	zaimek
nem.	nemško	ž	samostalnik ženskega
nvnem.	novovisokonemško		spola
or.	orodnik		
os.	oseba		
pas.	pasiv		

7.4.1.4 ZNAKI IN SIMBOLI

▶	(za poknjženo iztočnico) uvaja narečni zapis
⟨xxx⟩	oblikoslovni podatki v zaglavju; za tem znakom se začenja pomenskorazlagalni razdelek
⟨	beseda v zaglavju nima podatkov; za tem znakom se začenja pomenskorazlagalni razdelek
▪	stoji med ponazarjalnimi primeri
▮	končuje ponazarjalni razdelek
‘xxx’	pomen
⇒	glej, primerjaj
;	loči posamezne nize oblikoslovnih podatkov
▭	uvaja komentar
•	označuje narečno gradivo, ki ni bilo pridobljeno iz korpusa
<	razvito iz
←	prevzeto iz, tvorjeno iz
/	oblika ne obstaja

7.4.2 DIFERENCIALNI SLOVAR

ampak ⇒ MA

ampak ⇒ SAMOR

anti ► 'anti člen. ⟨⟩ *verjetno, mogoče*: 'anti so lə'ti̯ɛlə 'nutər ▪ da 'anti še z'dej so |

babica ⇒ NONA

barvati ⇒ FARBATI

bat ► 'bət -a m ⟨⟩ *leseno orodje, leseno kladivo*: jə bəʊ 'tak 'bət, 'kukər 'tisto, 'ne, in 'tisto smo s'toukli |

baul ► ba'ul -a m ⟨im. mn. ba'uli⟩ *zaboj*: ba'ul, 'tu je 'kukər an za'boj, 'ne ▪ so zako'pani t'rije ba'uli | [K] prim. it. *baule* 'zaboj'

bem ► 'bem člen. ⟨⟩ *dobro*: 'ja, 'bem, 'tistu smo doži'vi̯ɛli, 'anu 'uə̯isku pa d'rɯɥu, 'ne, ▪ 'a, 'bem, 'pol 'sam, də je m'li̯ɛko in k'rux | [K] prim. it. *bene* 'dobro'

bežati ► 'bej̯zət• / dov. ⟨2. os. ed. vel. 'bej̯zi⟩ *iti*: 'bej̯zi, 'bej̯zi si uəb'rət fryške ▪ 'bej̯zi 'čakət F'rancku če na, 'tɛ 'ž̯i̯ensku, na 'most, ▪ 'bej̯zi 'čakət 'təm in 'reč ji, də ne 'hodi də'mu ▪ 'bej̯zi poš'lyšet, 'kaɹ̯ 'di̯ɛla |

biznono ► 'biz'nono -ta m ⟨⟩ *praded*: 'ne 'nono, 'biz'nono bi biu | [K] prim. it. *bisnonno*; *bis* 'dva krat' in *nonno* 'dedek' ⇒ NONO

blago ⇒ ROBA

blok ► b'lok -a m ⟨tož. b'lok⟩ *mejni prehod*: kə 'niso pəs'tili čez b'lok, 'veš, ▪ 'samo də smo pərpe'lali, pər'nesli čez b'lok | [K] prim. it. *blocco* 'zapora, blokada; obkolitev'

boštvo ► 'buštvo -a s ⟨⟩ *uboštvo, revščina*: γ'rozno 'buštvo je blo |

bot ► 'bot prisl. ⟨rod. mn. 'botou⟩ *krat*: kə'ku je blo 'kəʃən 'bot ▪ 'tərko 'botou jə š'la uə'kuli ▪ 'tisti 'bot | [K] prim. bav. *Bot, But, alle Bot* 'vsakokrat, vsakič', verjetno preko furl. *un bot* 'enkrat'

botega ► bə'ti̯ɛɣa -e m ⟨mest. u bə'ti̯ɛɣi⟩ *trgovina*: u bə'ti̯ɛɣi ni blo 'nəč 'dobɛt, 'nəč | [K] prim. it. *bottega* 'trgovina' < lat. *apothēca* 'shramba' ← gr. *apothēkē* 'shramba'

brengariti ► bren'ɣart• -əɹ̯• nedov. ⟨3. os. mn. del. -l sə bren'ɣarli⟩ *prekupčevati*: u'sək d'ryi 'dan jə 'pəršla, kə 'təkrət so bren'ɣarli |

brenkalo ⇒ BRENKLA

brenkla ► b'reŋkla• -e• ž 〈daj. b'reŋkli〉 *brenkalo*: 'ku se 'reče 'tistə b'reŋkli ■

cajt ► 'cejt in 'cajt• -a• m 〈mest. u 'cajtī; mest. mn. u 'cajtəh〉 *čas*: 'zəčnijo en 'cejt
'liɛtət 'ɣor in 'dol ▪ 'ma 'či bi u 'tistix 'cajtəx i'mjɛli, 'a ▪ ki je 'uana 'cejt 'uɔjska
za 'luən, 'ne, za uətpla'čilo, be 'riɛku, 'ne, je 'dala č'e'biɛlə ▪ 'sej je 'tədi 'cejt
'uɔjski 'uan 'rixtəu ta č'e'biɛlə ▪ sam te 'riɛko, da 'pejdi u 'cajtī da'mu! ■ [K] prim.
nem. *die Zeit* 'čas'

cavata ► cə'vata• -e• ž 〈tož. mn. cə'vate〉 *copata*: smo 'diɛlli cə'vate 'təm, 'viɛrjəš,
'tako 'buštvo jə blo ■ [K] prim. it. *ciabatta* 'copata' ← perz. *cābāt*, tatar. *čabata*
'opanka iz ličja'

celo ⇒ MAGAR; MAGARI

cenjen ⇒ ŠACAN

cerkovnik ⇒ MEŽNAR

copata ⇒ CAVATA

cukati ► 'cukət• -əm• nedov. 〈3. os. ed. 'cuka〉 *vleči, potegovati*: viɛš, kə'ku, z'mjɛri
tə 'neki 'cuka, 'ne, tə 'cuka ■ [K] prim. nem. *zucken* 'trzniti'

cuker ► 'cykər in 'cukər -kra m 〈rod. 'cukra in 'cykra; or. s 'cykrəm〉 *sladkor*: č'e 'čəš,
'malo 'cukra ▪ 'tisti, ki 'rət 'jej s 'cykrəm ▪ smo do'bili 'pu 'kila 'cykra nə, nə
'mjɛsəc ■ [K] prim. nem. *Zucker* 'sladkor' in it. *zucchero* 'sladkor' < lat.
saccharum 'sladkor' ← gr. *sákkharon, sákkharis, sákkhar* 'sladkor'

cvek ► c'vek -a• m 〈〉 *žebelj*: jən 'təm u 'Aɥberi zə'bili c'vek mi u 'ɣlavu, 'ne ■ [K] ←
srvnem. *zwěk* 'lesen ali železen žebelj'

cvekar ► c'vekər• -ja• m 〈im. mn. c'vekərji〉 *žebjar, šalj. prebivalec Avberja na*
Krasu, Avbereg: in 'polej 'Aɥbəlci so c'vekərji. ■ ⇒ CVEK

čas ⇒ CAJT

čevljar ⇒ ŠUŠTAR

či ► 'či prisl. zaim. 〈〉 *kje*: səm 'mislu, də je pər, də me 'čaka 'či nə 'cɛsti ▪ 'či bi u
'tistix 'cajtəx i'mjɛli, 'a ■

čistiti ⇒ PUCATI

čuj ► 'čyj medm. 〈〉 *izraža željo po poslušanju, iskanju pozornosti*: 'čyj, pred 'uɔjski
je blo 'rozno, 'ne, 'čyj ▪ 'potlej smo i'mjɛli d'vej 'uəuci, 'čyj ▪ 'čyj, in 'təmle u
S'kuəpəm sə bli 'šuštərji ■

dar ⇒ ŠENK

darilo ⇒ ŠENK

dedek ⇒ NONO

denar ⇒ SOLD

dobro ⇒ BEM

dotikati ⇒ ŠLATATI

drat ► d'rat• -a• m ⟨tož. mn. d'rate⟩ *žica*: so š'li na'tiɛɣənt d'rate | [K] prim. nem. *Draht*
'žica', srvnem. *drāt* 'žica'

družina ⇒ FAMILIJA

eden ► 'adən 'aŋɣa• m ⟨⟩ *nekdo*: t'le sə je 'adən po'roču ▪ jə 'pəršu 'adən z Lub'lanə
|

en ► an nedol. štev. ⟨anix⟩ *kak*: u'kul ɣ'nɛɟzda, tə'ku u'kuli je ko an 'venc ▪ š'teje
preb'ližno anix s'tu 'šjəsət, 'ni 'dosti lə'di, anix stu 'šjəsət jə lə'di z uət'rucmi
u'riɛt ▪ 'tist spome'nik və'sok, ne 'viɛm, anix 'sɛɟdəm 'metrou si'ɣurno ▪ je
'miɛla anix tri'naɟst, štir'naɟst 'liɛt ▪ 'kuxəš anix d'vajsti, 'morda 'petind'vajst
me'nut |

enako ⇒ LIH, GLIH

enkrat ► 'eŋkɛt člen. ⟨⟩ *nekako, približno*: in 'polej do 'təm 'eŋkɛt do se'tembra

familija ► fa'milje• fa'milji• ž ⟨im. mn fa'milji⟩ *družina*: so sə neka'tira fa'milji
'močno rəz'vile u 'tu s'miɛr, 'ne, | [K] preko nem. *Familie* 'družina' ali it. *famiglia*
'družina' ← stlat. *famul*, lat. *famulus* 'služabnik, suženj'

farbati ► 'farbət• -əm• nedov. ⟨m. sp. 1. os. mn. del. -l smo 'farbəli⟩ *barvati*: in 'veš, s
'kum smo 'farbəli, lə'pinəmi uəd uə'rexou | [K] ← srvnem. *varwe* 'barva', prim.
nem. *Farbe* 'barva'

frišen ► f'rišən• -šna• -o prid. ⟨⟩ *svež*: smo nəb'rali 'turšcu, še 'taku, f'rišnu, 'ne,
p'rəu 'taku, f'rišnu | [K] najverjetneje ← srvnem. *vrisc*, nvnem. *frisch* 'svež'

glih ► ɣ'lix povedk. ⟨⟩ *enak*: smo bli u'si, 'čyɟ, u'se ɣ'lix, u'se smo bli 'buəɟi | [K] ←
srvnem. *gelich*, *glich* ali stvnem. *gilich* 'enak'

gojiti ⇒ RAVNATI

gostilna ⇒ OŠTERIJA

groznih ► ɣ'roznix prisl. ⟨⟩ *mnogo, veliko*: jə blo 'təm pər 'Kɥəmni ɣ'roznix
'Nɛɟmcəu post'riɛlənix |

in ⇒ INO; JENOR; JENO; JIN

ino ► ino vez. ⟨⟩ *in*: ino pər'nese ū 'tistem c'viętni p'rax 'nutər ▪ ino 'təm Kob'dilci so me nər'dili š'rajnyu |

iti ► 'jət ɣ'rięm in ɣ'rem nedov. ⟨vel. 1. os. mn. 'peimo⟩ *iti*: səm 'rięku, 'peimo 'tist spome'nik poɣ'liędət | ⇒ BEŽATI

iti ⇒ BEŽATI

iz ⇒ SEZ, ZEZ

java ► 'java -e• ž ⟨mest. ū 'javi⟩ *kamnolom*: 'muĭ 'tata jə 'dięləu ū 'javi ▪ 'java, 'ne, 'ma 'maiχən kamno'lomčək | ☒ najverjetneje ← furl. *giàve* 'rudnik, kamnolom' < it. *cava* < lat. *cavea* 'rudnik, kamnolom'

jeno ► 'jəno in 'jəno vez. ⟨⟩ *in*: jəno 'poli 'təm 'tydi ūə'sicə so ▪ jəno nə 'Bərtjix sə ble 'rięuni ləd'je ▪ jəno si jə pə'roču in 'šou nə 'uəxcet ▪ jeno də 'mūəre p'lačit ▪ jeno ū 'Kazlix 'iməjo svet'nika ▪ jeno 'uan je 'šəu pə'čakət na 'žięɣən 'ženu ▪ je blo 'šięst ūət'ruk jeno 'aden jə 'šou ū 'Rusijo |

jenor ► 'jənor in 'jənor in 'jənər vez. ⟨⟩ *in*: 'jənor, 'ja, ɣovo'rim ū'sako 'malo, 'ne ▪ 'jənor jə 'pəršu ūət 'təm ▪ 'jənor 'iməmo, 'immo žə'ležnišku pos'taju ▪ 'jənor sə 'tu 'ɣuədli in je blo lə'pu |

jin ► jən in jin vez. ⟨⟩ *in*: jən pol sə jix 'uətpre ▪ je 'dala čə'bĭęlə jən 'tərko d'nara ▪ jən 'piše 'tədi, kə'ku sə so Kop'riuci in S'kuəpəlci k'rięɣəli ▪ 'nono jin 'nona ▪ ūače 'Jurjėu jin 'žena |

kadar ► 'kədər vez. ⟨⟩ *ko*: 'kədər sə jə 'cirku zə'čĭęlo 'dięlət ▪ ki 'tuəčemo tək'rət, 'kədər je 'pouχno |

kafe ► kə'fe kə'feta• s ⟨tož. kə'fe⟩ *kava*: 'malən, 'tak 'močən smo i'mĭęli zə kə'fe ▪ 'pole 'kozje m'lięko s po'lięnto al 'peĭ kə'fe ma'ɣari jə blo 'bĭęlo, 'tako kə'fe | ☒ prim. nem. *Kaffee* in it. *caffè* ← arab. *qahvah* 'kava'

kak ⇒ EN

kakšen bot ► 'kəšən 'būot prisl. ⟨⟩ *včasih*: bə'tĭęɣa smo 'rekli 'kəšən 'būot | ⇒ BOT

kakšen krat ► 'kəšən k'rət prisl. ⟨⟩ *včasih*: šfo'ɣirət, smo 'rekli 'kəšən k'rət |

kalati ► 'kələt -əm• nedov. ⟨⟩ *z vedrom črpati vodo iz vodnjaka*: smo xo'dili čə 'dol x š'tĭęrni 'kələt 'uən zəs š'tĭęrnə | ☒ ← it. *calare* < lat. *calāre* 'spustiti, nižati'

- kalavnik** ⇒ kə'lavnik• -a• m ⟨tož. kə'lavnik⟩ *vedro (prvotno za črpanje vode iz vodnjaka)*: in 'tisto 'teče, be 'ričku, nə s'tiɣnəuədi 'tizɣa to'čila in 'pole uəcp'riɣt pə'tuəčəmo 'dol, s'podej̥ u 'kəšən kə'lavnik, 'ne | ⇒ KALATI
- kalona** ► kə'luna• -e• ž ⟨tož. kə'luno⟩ *vrata na dvorišče s kamnitimi podboji*: səm š'la 'uətpərt kə'luno | [K] prim. it. *colonna* 'podboj' ← lat. *columna* 'steber'
- kamion** ► kəm'jon -a• m ⟨or. s kəm'jonəm; mest. na kam'joni⟩ *tovornjak*: 'ni ku 'dənəs, ki ɣ'rej̥ kəm'jon za kəm'jonəm ▪ 'iməju na kam'joni | [K] prim. it. *camion* 'tovornjak'
- kamolom** ⇒ JAVA
- kamor** ► 'kəmər vez. ⟨⟩ *kjer*: na 'isto 'miɣsto, 'kəmər sə blə, 'ne, 'iskət ▪ 'viɣš, 'ki so Kə'lyži, 'kəmər je 'kau ▪ u'časix je blo 'vəč 'takix, 'kəmər 'niso 'miɣli uə'truk ▪ 'təm, 'kəmər jə 'tisti 'ta, kə'piɣca |
- kamošast** ► kə'mošəst• -a• -o• prid. ⟨m. sp. im. mn. kə'mošəsti⟩ *semiš*: sə bli kə'mošəsti, s 'petu | [K] prim. it. *camoscio* 'semiš'
- kanon** ► kə'nun -a• m ⟨or. ed. zəs kə'nunəm⟩ *top*: so ustər'lili, še z'dej̥ se poz'na, zəs kə'nunəm ▪ jə 'an kə'nun | [K] prim. it. *cannone* 'top' ← lat. *canna* 'trst'
- kar** ► 'kər prisl. ⟨⟩ *ko, kadar*: in 'pole 'kər je do'zorjen, ɣa pok'rijjo |
- kar** ⇒ NIČKO
- karabinjer** ► kərəbin'jer• tudi kərəbi'ner• -ja• m ⟨im. mn. kərəbi'nerji; or. mn. zəs kərəbin'jermi⟩ *policaji*: 'tydi k'radəš, bəjo 'pəršli kərəbi'nerji 'pute ▪ mi je zəs kərəbin'jermi zast'rašla | [K] ← it. *carabiniere* 'orožnik'
- kasen** ► 'kəsən• -sna• -o povedk. ⟨⟩ *pozen*: kə jə 'təm 'pej̥ 'bɣl 'kəsno |
- kasno** ► 'kəsno prisl. ⟨⟩ *pozno*: da 'nə bəš 'pəršla 'kəsno də'mu |
- kava** ⇒ KAFE
- ker** ⇒ KI
- ketna** ► 'kiɣtna -e• ž ⟨⟩ *veriga*: [Kaj je to šrajnga?] š'rajnɣa – 'kiɣtna | [K] prim. it. *catena*, nem. *Kette* < lat. *catēna* 'veriga'
- ki** ► ki tudi kə vez. ⟨⟩ *ker*: ki jə bla 'tərda 'kuəže ▪ ki so 'tisto nar'dili, 'ne ▪ ki 'nono jin 'nona so 'pəršli zəs s'voijɣa x 'Jurjəvɣəm ▪ u'sək d'ryyi 'dan jə 'pəršla, kə 'təkrət so bren'ɣarli ▪ še z'dej̥ me os'taje st'rəšno 'tisti st'rax, kə so me 'samo st'rašli |

kjer ⇒ KAMOR

kladivo ⇒ BAT

kmalu ⇒ PRECI

ko ⇒ KADAR

komerčo ► ko'merčo -ta• m ⟨trgovanje: in 'pol jə š'lo ko'merčo je 'šəu u 'tisti s'miri, jə 'šəu u 'taližo, 'ne | [K] prim. it. *commercio* 'trgovina, trgovanje'

koruza ⇒ TURŠČICA

kotla ► 'kotla• -e• ž ⟨tož. 'kotlu⟩ *krilo*: in smo z 'rūəbe nər'dili 'kotlu | [K] prim. it. *cotta* 'starinska tunika' ← stfrc. *cotte* ← frank. **kotta* 'tunika, obleka'

krat ⇒ BOT

kregati se ► k'rǝǝt• sə -əm• sə nedov. ⟨m. sp. 3. os. mn. del. -l sə so k'rǝǝli⟩
prepirati se: kə'ku sə so Kop'riūci in S'kuəpəlci k'rǝǝli |

krilo ⇒ KOTLA

krpa ⇒ ŠTRACA

le ⇒ NIČKO

leti ► 'leti prisl. ⟨tukaj: in 'kukər səm 'šou uəd 'leti z 'uəjskə ▪ in 'uana jə 'tekla 'leti uəd 'nəs |

letni čas ⇒ ŠTAJON

lih ► 'lix prisl. ⟨enako, na enak način: t'le smo 'lix u'm'ēs ▪ po 'mojim jix jə z'miri 'lix ano 'tərko ▪ 'lix tə'ku nə 'točkə smo 'kypli anə 'takə 'čǝǝli | [K] ← srvnem. *gelich, geliche, glich* ali ← stvnem. *glīch* 'enak' ⇒ GLIH

listje ⇒ PERJE

lon ► 'luən -a• m ⟨tož. za 'luən⟩ *plačilo, nagrada*: za 'luən, 'ja, ki je 'uana 'cejt 'uəjska za 'luən, 'ne, za uətplačilo, be 'rǝǝku | [K] ← srvnem. *lōn, lōne, lonne* 'plačilo'

ma ► ma poud. člen. ⟨ma: 'ma z'dej, ki 'Jurjəvi so š'li skuzi 'vərt ▪ 'tərko m'liǝka jə 'miǝla in 'ma, 'ma, 'kaǝ d'veǝ 'liri ▪ 'ma 'tisto, kə bi səǝnilo, 'raǝše, də səǝnǝje, ku, 'ma, 'kaǝ jə blo 'tu ▪ 'ma nə 'viǝm, nə 'muəəm po'viǝt | prim. it. *ma* 'ampak, pa, vendar, toda'

ma ► 'ma tudi 'mə vez. v protivnem priredju ⟨pa, ampak: so i'mǝli eǝǝ 'sina t'le, 'ma jə biu pok'varjən ▪ pok'varjən jə biu, 'ma jə biu intele'ǝentən ▪ 'ni blo d'veǝ 'liri

za me 'dət, 'ma so i'miɟli ▪ al tək'u, ano ma'leŋkost, 'ma 'niɟdar, zə'tu 'rata
č'lovək tək'u | prim. it. *ma* 'ampak, pa, vendar, toda'

magar ► ma'ɟar tudi 'maɟar poud. člen. ⟨ vsaj, čeprav: 'mamo, z'deɟ ma'ɟar 'iməjo
uəb'liɟke ▪ 'maɟar rə'cimər bi 'dɟli nə 'viɟm 'kam | K ← it. *magari* 'še kako,
bogdaj, seveda, kajpada, ko bi le, bogdaj da, celo'

magari ► ma'ɟari tudi 'maɟari poud. člen. ⟨ vsaj, čeprav: ma'ɟari 'jəx, 'tyd 'ləxko
tək'u 'kuxəš ▪ ma'ɟari 'mi smo i'miɟli kme'tijo, 'ne ▪ al 'peɟ kə'fe 'maɟari jə blo
'biɟlo | K ← it. 'še kako, bogdaj, seveda, kajpada, ko bi le, bogdaj da, celo'

maja ► 'maja• -e• ž ⟨ tož. 'maju⟩ *volnena majica*: nap'raʉt 'kəšnu 'maju | K prim.
furl. *màe*, *màje*, ben. it. *maia* it. *maglia* 'pletena jopica'

majica, volnena ⇒ MAJA

majster ► 'majstər -ra• m ⟨ *mojster*: iz'deləno u Kop'rivi, 'ta in 'ta 'majster je
iz'dɟlu | K prim. it. *maestro* in nem. *Meister* 'mojster, učitelj' ← lat. *magister*
'učitelj, magister, svetovalec, poveljnik'

malček ► 'məlčək prisl. ⟨ *malo, nekoliko*: 'ləxko 'tət 'məlčək 'ribajya k'ruxa, 'ne ▪
'pole, kə sə 'məlčək uəxlə'diju, 'jəx uəd'vijəš |

malin ► 'malən 'malna• m ⟨ tož. u 'malən⟩ *mlin*: pe'lali m'latət 'potli u 'malən ▪
'malən, 'tak 'močən smo i'miɟli zə kə'fe |

malo ⇒ MIČKENO

mežnar ► 'miɟžnər -ja• m ⟨ *cerkovnik, oskrbnik cerkve*: ki jə bu 'peɟ 'miɟžnər | K
← srvnem. *mesnære* 'cerkovnik' < stvnem. *mesināri* ← srlat. *mansionarius*
'čuvaj cerkvene stavbe'

mičkeno ► 'mičkəno prisl. ⟨ *malo, nekoliko*: 'pole je blo 'mičkəno, 'mičkəno 'bulše,
'ne |

milo ⇒ ŽAJFA

mlin ⇒ MALIN

mnogo ⇒ GROZNIH

mogoče ⇒ ANTI

mojster ⇒ MAJSTER

nagrada ⇒ LON

nakup ⇒ ŠPEŽA

nanke ► 'nəŋkə člen. ⟨ *niti*: 'pu 'kila 'moke, še 'nəŋkə 'ne | K prim. it. *neanche* 'niti'

nanker ► 'naŋkər vez. ⟨⟩ *niti*: ne š'lišəš d'ruzɣa, 'naŋkər, s'kori be 'rekla, 'tičjəɣa
 'piɣtje ■ [K] prim. it. *neanche* 'niti'

napraviti se ► nəp'raʊt sə• -əm sə dov. ⟨1. os. ed. sə nəp'raʊəm⟩ *pripraviti se*:
 s'trəšno sə nəp'raʊəm in kət zəz'ɣuəne, 'jəs s'tečəm ■

narediti ⇒ PODELATI

neči ► 'niɣči prisl. ⟨⟩ *nekje, nekam*: kə se ɣ'rej, 'ne, 'təm, pər ɔr'janskem 'niɣči ■

negovati ⇒ RIHTATI

nekam ⇒ NEČI

nekdo ⇒ EDEN

nekje ⇒ NEČI

nekoliko ⇒ MIČKENO

nenehno ⇒ SKOZI

neprestano ⇒ SKOZI

nič kot ⇒ NIČKO

ničko ► 'nəčko člen. ⟨⟩ *nič kot, samo*: 'nəčko 'uəpreju nə kam'joni 'tiste 'panje ■

niti ⇒ NANKER; NANKE

nižati ⇒ KALATI

nona ► 'nona -e• ž ⟨⟩ *babica*: 'nona bi 'reklɪ z'dej, 'ne ▪ 'nono jin 'nona so 'pəršli ■
 [K] ← it. *nonna* 'babica' < poznolat. *nonna* 'dojilja, vzgojiteljica'

nono ► 'nono -ta• m ⟨⟩ *dedek*: 'tuɪ 'nono jə biɥ, jə 'dɪɣləɥ ɥ S'kɥəpəm ▪ 'kaj 'čəš,
 'kadər 'vəš 'nono ▪ p'rouzəp'rou 'tuɪ 'nono jə biɥ ▪ 'nono jin 'nona so 'pəršli ■ [K]
 ← it. *nonno* 'dedek' < poznolat. *nonnus* 'dojiljin mož, vzgojitelj'

ocviba ► uəc'viba• -e• ž ⟨rod. mn. uəc'vibi⟩ *rozina*: 'vərxi te s'kute 'vəržəš 'malo
 uəc'vibi ▪ 'pəl 'denəš 'tut 'nutri 'malo uəc'vibi ■ [K] prim. nem. *Zibebe* in it. *zibibbo*
 ← arab. *zibib*

oče ⇒ TATE

od ⇒ ODIH

odih ► uədix predl. ⟨⟩ *od*: 'samo 'takət, 'kaj si 'viɣdla, 'ki jə Be'ɣunje, 'kam 'tu ɣ'rej
 'kaj, 'ne, in smo, p'ridem 'ke in uədix ɥ'se 'tiste 'mirno in lə'pu pə'dɪɣləno, ku
 də je 'novo, 'riɣs, 'kukər də so ɥ'čiri 'dɪɣelli in ɥ'se je s kop'riɥskəɣa 'kamna ■

ograda ► uəɣ'rada• -e• ž ⟨tož. uəɣ'rado⟩ *vrt*: 'o, 'ma 'pej de bi š'li ɥ uəɣ'rado, kə jə
 z'dej tə'ku 'temno t'le ■

- ohcet** ► 'uəxcet• -a• m <tož. 'uəxcet> *svatba*: jəno si jə po'roču in 'šou nə 'uəxcet ■ [K]
 ← nem. *Hochzeit* 'svatba'
- ohcetar** ► uəxcet'ar• -ja• m <im. mn. uəxcet'tarji> *svat*: jəx 'čakəjo uəxcet'tarji in ki
 p'ridəju uəxcet'tarji du Kə'lyš, 'təm so 'moγli po'čakət ■ ⇒ OH CET
- onde** ► 'uənde prisl. < tam: 'uənde 'iməju za'loγo me'du ▪ 'uənde 'zəčnijo en 'cejt
 'lięətə 'γor in 'dol ▪ 'uənde je 'tydi an 'mūəi s'tric zə'pisən ■
- opaziti** ⇒ ZAMERKATI
- oskrbovati** ⇒ RIHTATI
- ošterija** ► uəštə'rije• -i ž <rod. uəštə'riji> *gostilna*; n'jemmo 'pej ne tryo'vinə, ne
 uəštə'riji ■ [K] prim. furl. *ostarie*, ben. *ostaria*, it. *osteria* 'gostilna'
- otipavati** ⇒ ŠLATATI
- pa** ⇒ MA
- pasati** ► 'pasət• 'pašem• nedov. <3. os. 'paše> *pristajati*: 'ta kop'rijski 'kamən u
 'dostix k'rajix, sej 'vięš, če 'paše, če γa 'videš, 'ne ■
- perje** ► 'pirje• -a s < listje: 'jejo 'təm, 'tisto, bi 'rięku, 'pirje uət 'lipə ■
- plačilo** ⇒ LON
- plenir** ► ple'nir -ja• m < jerbas, košara za kruh: z 'Dutoul so ble 'nərvēč 'tiste
 b'ranjəuce, so 'rekli, in b'ranjəuce so 'tədi 'tiste, kə so ple'nir, 'vięš, 'tisti 'nət,
 na, na γ'lavi, 'cięu 'dan z Vi'pave u Kop'rivu, u Vi'pavo so š'li po 'jaice in
 'pouter, 'tət po tridə'set 'kilou so pər'nesle tə'ku na γ'lavi ■ [K] ← ben., trž. it.
pianer, it. *paniere* 'košara za kruh' < it. *pane* < lat. *panis* 'kruh'
- plenir** ⇒ JERBAS
- podariti** ⇒ ŠENKATI
- podelati** ► po'dięlət• -əm• dov. < narediti, postoriti: lə'pu po'dięləno, ku də je
 'novo ■
- poj** ► 'poj prisl. < potem: t'le 'immo s'vedγa 'Lije jəno 'poj je blo, jə 'imu 'bēt
 p'raznik 'təm ▪ in 'poj smo do'bili 'mi K'riępə in 'Zəbəš ■
- pojužinati** ► po'južnət• -am• dov. <m. sp. 1. os. mn. del. -l po'južnəli> *pomalicati*:
 z'dej 'rečəm pomə'rendəm, 'təkrət po'južnəli, po'južnəli so 'rekli 'təkrət ■
- pokopališče** ⇒ ŽEGEN
- pol** ► 'pol člen. < potem: so'lato in po'lięntu in 'pol s'mo 'mięli 'ano 'lepu 'kosku ▪
 A, 'bem, 'pol 'sam, də je m'lięko in k'rux ▪ 'pol 'immo 'dūəbər te'ran ■

pol ► 'pol prisl. ⟨⟩ *potem*: in 'pol 'denəš 'tut 'nutri 'malo uəc'vibi ▪ in 'deneš po 'vərxi in 'pol, če 'čəš, 'malo 'cukra ▪ an ve'čir səm nər'dila, 'pol səm 'žej 'zabla 'tydi ▪ in 'pol sə jə rəz'vivəlo ■

pole ► 'pole člen. ⟨⟩ *potem*: sej 'vięš 'tədi 'tu, 'ne, že'ležniško, 'ja, 'pole in 'tədi, aʊto'busne 'pej n'ięməmo ▪ smo 'mięli 'tədi 'pięuski z'bor, sə jə k'licəlo D'ruštvo 'Zarja in 'pole jə bəu 'tydi z'bor ■

pole ► 'pole prisl. ⟨⟩ *potem*: jən 'pole, kə sə 'məlčək uəxlə'diju, jəx uəd'vijəš ▪ pot'rūəsijo 'samo 'pole po 'vərxi ▪ in 'pole səm 'vidla, də p'revəč t'le 'nięki š'latəm ▪ ma 'pole po 'uoiški je blo 'pej 'še s'lapše ■

polej ► 'polej člen. ⟨⟩ *potem*: 'polej 'immo 'takə, be 'rięku, 'satnikə ▪ nej bo a'kacija, 'lipa in 'polej ta 'mana ▪ in 'polej 'ləxko se γ'rej z'γuədəj z'jytro 'tydi ■

polej ► 'polej prisl. ⟨⟩ *potem*: in 'polej jix 'deneš 'kuxə ▪ je zaz'γuənu, 'polej so 'Kup'riuci š'li poγ'liędət, kə'du z'γuəne ■

polhno ► 'pouxno prisl. ⟨⟩ 1. *polno*: še 'nəj'bulši p'ride 'mięšən, ki 'tūčemo tək'rət, 'kədər je 'pouxno; 2. *veliko*: jə 'pəršla na leto'višče in 'pouxno, jə blo 'dosti 'dięla po'lięti ■

poli ► 'poli člen. ⟨⟩ *potem*: 'poli nə 'tistə 'točkə, sə s'pounim, də smo do'bili 'pu 'kila 'cykra ▪ jəno 'poli 'təm 'tydi uəš'icə so ▪ uəd'visno je uət, kə'ku u 'enmi k'raji me'di jeno 'poli, 'kašnə 'pašə so uəd'visno je uət, kə'ku u 'enmi k'raji me'di jeno 'poli, 'kašnə 'pašə so ■

poli ► 'poli prisl. ⟨⟩ *potem*: 'poli ta'ku jə 'pəršu S'tano in 'poli mi jə po'viędəu, ka'ku sə 'tədi 'dięla z če'bięlmi ■

policaj ⇒ KARABINJER

polno ⇒ POLHNO

pomalicati ⇒ POMERENDATI

pomerendati ► pomə'rendət[•] -əm dov. ⟨1. os. ed. sed. pomə'rendəm, 1. os. mn. del. -/ pomə'rendali⟩ *pomalicati*: jə blo 'dobro in d'vakrət nəm sə pər'nesli 'təm, st'rəšno pomə'rendali, smo 'rekli, z'dej 'rečəm pomə'rendəm, 'təkrət po'južnəli ■
☒ prim. it. *merenda* 'malica'

ponovno ⇒ NAZAJ

poslušaj ⇒ ČUJ

postati ⇒ RATATI

postoriti ⇒ PODELATI

potegovati ⇒ CUKATI

potem ⇒ POJ; POL; POLE; POLEJ; POLI; POTLIH

potlih ► 'potlix prisl. ⟨⟩ *potem*: in 'punce 'potlix, kə smo blə, kə smo xo'dilə p'liǰsət, 'ne, smo st'rəšno xə'telə nap'raut 'kəšnu 'maju ■

povter ► 'pou̯ter• -tra• m ⟨tož. 'pou̯ter⟩ *maslo*: ʏ Vi'pavo so š'li po 'jaice in 'pou̯ter ▪ če se te do'pade 'deneš 'pou̯ter ■ [K] prim. nem. *Butter*, it. *burro* < lat. *butyrum* 'maslo'

pozen ⇒ KASEN

pranono ⇒ BIZNONO

pravca ► p'rauca• -e ž ⟨tož. p'raucu; rod. mn. p'rauc; tož. mn. p'rauce⟩ *pravljica*: ana 'tri 'dan so p'rauli p'rauce ▪ po s'tarem, so z'nali 'dosti 'več p'rauc povjēdət ▪ 'pej je po'viēdu 'kašnu p'raucu ▪ jə z'naʏ 'dosti p'rauc ■

preci ► p'riǰci prisl. ⟨⟩ *kmalu, takoj*: 'to jə blo p'riǰci po 'uǰiski ■

prehod, mejni ⇒ BLOK

prepirati se ⇒ KREGATI SE

približno ⇒ ENIH

pridušati se ⇒ ŠFOGIRATI SE

pripraviti se ⇒ NAPRAVITI SE

pristajati ⇒ PASATI

provati ► p'rovət• pro'vam• dov. ⟨3. os. ed. sed. pro'va⟩ *poskusiti*: 'tisti, kə ne pro'va, ne 'vej, kə'ku je 'teško 'tisto pre'našēt ■ [K] prim. it. *provare* 'poskusiti'

pucati ► 'pucət• -əm• nedov. ⟨1. os. mn. m. sp. del. -l smo 'pucəli⟩ *čistiti*: 'tistim smo ʏə'mivəli, 'pucəli ■ [K] prim. nem. *putzen* 'čistiti, očistiti; snažiti'

ratati ► 'ratət• -əm• dov. ⟨3. os. ed. sed. 'rata; 3. os. mn. 'ratəjo; 3. os. ed. del. -l je 'ratəlo⟩ *postati, uspeti*: s'tari so 'ratəli ▪ zə'tu 'rata č'lovək tə'ku in se 'ne pop'rave ▪ tə'ku 'ratəjo 'tisti 'kuxəni š'trukli ▪ je 'ratəlo ər'javo ▪ 'bum jə 'ratəʏ ■ [K] ← srvnem. *geraten* 'uspeti, uspevati, posrečiti se'

ravnati ► 'raʏnət• -əm• nedov. ⟨m. sp. 1. os. mn. del. -l smo rəʏ'nali⟩ *skrbeti za, gojiti, rediti*: 'təde, k'rave smo rəʏ'nali, 'ne, d'vej k'rave ■

ravno ⇒ LIH, GLIH

razpeglati ► rəspaj'lət• -əm• dov. ⟨⟩ *razvleči*: ponə'vadi 'kypju š'trukle ʌ š'traci,
 'ne, da ne sə tə'ku rəspaj'laju | **K** prim. bav. avstr. *pögel*, nvnem. *bügel* 'likati'

rozumeti ⇒ ZASTOPITI

rediti ⇒ RAVNATI

revščina ⇒ BOŠTVO

rihtati ► 'rixtət• -əm nedov. ⟨m. sp. 3. os. ed. del. -l je 'rixtəu; ž. sp. 3. os. ed. del. -l je 'rixtala; m. sp. 3. os. mn. del. -l so 'rixtəli⟩ *skrbeti, oskrbovati, negovati*: je 'tədi
 'cejt 'uoiški 'uan 'rixtəu ta če'bijeļə ▪ je 'rixtala 'ciļelo premo'ženje ▪ 'jəst 'rixtəm
 če'bijeļe z'deļ ▪ sə jəx 'uani 'rixtəli do s'mərti | **K** ← nem. *richten* 'urediti,
 popraviti'

roba ► 'rʊəbā• -e ž ⟨rod. 'rʊəbe; tož. 'rʊəbu⟩ *blago*: smo z 'rʊəbe nər'dili 'kotlu ▪
 smo 'kuple 'kəšno 'rʊəbu | **K** prim. it. *roba* 'blago'

rozina ⇒ OCVIBA

s ⇒ SEZ

samo ⇒ NIČKO

samor ► 'səmər vez. ⟨⟩ *ampak*: 'səmər, ki jə bu 'zit, 'samo γ'lavo səm ji 'vidla |

sem ⇒ LETI

semiš ⇒ KAMOŠAST

səs ► səs predl. ⟨⟩ *iz*: jə 'skori t'riče'tərt səs zu'nanje fa'sada, 'ne, je s kop'riʌskeγa
 'kamna ▪ do'dajo səs s'voijə tə'liḡsa 'niḡkeļ, də: sə ne tə'ku stər'di |

səs ► səs predl. ⟨⟩ *s*: səm d'eləu 'dosti səs Ko'γojəm ▪ 'ona 'mʌərəju səs pe'rutkami
 'tisto po'šušet ▪ γa pok'rijijo səs 'teijko plast'jo 'voska |

sestrična ⇒ STRNIČNA

seveda ⇒ MAGAR; MAGARI

skladovnica ⇒ TASA

skozi ► s'kuzi prisl. ⟨⟩ *nenehno, ves čas*: in zə 'mateco pa s'kuzi 'tisi 'mاتيčni
 m'liḡčək 'mʌəre 'jəmət |

skrbeti ⇒ RIHTATI

skrbeti za ⇒ RAVNATI

sladkor ⇒ CUKER

snidvati ► s'nidvət• -əm• nedov. ⟨2. os. ed. sed. s'nidvəš⟩ *vzhajati*: 'pole raz'valeš in
 s'nidvəš |

- sold** ► 'sou̯t• 'sou̯da• m <tož. 'sou̯t; rod. mn. 'sou̯dou̯> *denar*: da jə 'ke̯i zəš'lyžu, 'kəšən 'sou̯t ▪ 'ni blo 'sou̯dou̯, 'ni blo 'ke̯i ʊəb'leč | [K] prim. it. *soldi* 'denar' < vlat. *soldus* 'zlatnik'
- sorta** ► 'su̯ərta -e• ž <rod. mn. 'su̯ər̥ti> *vrsta*: 'ena 'su̯ərta, 'ne, 'ne̯i bo a'kacija, 'lipa ▪ ʊ'sex 'su̯ər̥ti | [K] prim. it. *sorta* 'vrsta' < vlat. **sorta*
- spustiti** ⇒ KALATI
- strnična** ► stər'nična• -e ž <rod. stər'nične> *sestrična*: bə bla ʊət stər'nične 'moji x'či |
- svat** ⇒ OHCETAR
- svatba** ⇒ OHCET
- svež** ⇒ FRIŠEN
- šacan** ► 'šacan -a -o prid. <> *cenjen*: 'ne, jeno 'šacan, 'mislim, 'ci̯ənu pa 'ima | [K] ← srvnem. *schaz, schatz* 'denar, dobrina'
- šenk** ► 'še̯ŋk• -a• m <tož. 'še̯ŋk> *dar, darilo*: sə ji 'dali 'cylcu, 'ne, pona'vadi tə'ku, zə 'še̯ŋk ▪ al 'pe̯i do'biš za 'še̯ŋk, 'ne, 'jəst na p'rimər səm 'jix zəš'lyžu | [K] ← srvnem. *schenzen* 'podariti'
- šenkati** ► 'še̯ŋkət• -əm• dov. <m. sp. 3. os. mn. del. -l so 'še̯ŋkəli> *podariti*: so 'Tišlərjevi pro'dali al 'še̯ŋkəli, 'du 've̯i▪ 'ləxko so 'še̯ŋkəli 'cirkvi | [K] ← srvnem. *schenzen* 'podariti'
- šfogirati se** ► šfo'γirət se -əm se• dov. <> *dati duška jezi, pridušati se*: ke ni 'mɥəγu sə šfo'γirət, smo 'rekli 'kəšən k'rət, 'ne, jə 'šəu nad ž'vino in 'to̯uku 'təm | [K] prim. it. *sfogarsi* 'dati duška jezi'
- šivilja** ⇒ ŽNIDARICA
- šlatati** ► š'latət• -əm nedov. <1. os. ed. sed. š'latəm; pas. se š'lata> *otipavati, dotikati*: səm 'vidla, də p'revəč t'le 'ni̯əki š'latəm ▪ p'ride 'žə̯i 'vicje, 'vi̯eš, də se š'lata ʊə'kuli 'ust |
- šparget** ► š'parjet• -a• m <tož. nə š'parjet> *štedilnik*: smo 'di̯əli nə š'parjet | [K] ← nem. *Sparhed* 'štedilnik'
- špeža** ► š'pi̯əža• -e• ž <tož. š'pi̯əžu> *nakup*: 'e̯ŋkət 'tərko γ'ri̯ə̯m 'pe̯i po, po š'pi̯əžu čə ʊ Šə'žanu | [K] prim. it. *spesa* 'nakup, strošek'
- šranga** ► š'raj̯ŋa• -e• ž <tož. š'raj̯ŋu> *pregrada poti z namenom, da ženin plača odkupnino za nevesto*: Kob'dilci so me nər'dili š'raj̯ŋu, 'ne, jeno də 'mɥəre

p'lačit | [K] ← bav. srvnem. *schranke* 'ograja, plot, planke', srvnem. *schranke* (> nem. *Schranke, Schranken* 'zapornica, ograja')

štajon ► štə'jon -a• m ⟨⟩ *letni čas*: 'kukər je blo 'tisto stə'juon ▪ so fruške z'tiēle, 'ne, z'deī, vər'jetno jə bu 'tak štə'juon | [K] ← it. *staggione* 'letni čas' < lat. *statio, -ōne*

štedilnik ⇒ ŠPARGET

šterna ► š'tiērna -e ž ⟨rod. š'tiērne; daj. x š'tiērni⟩ *vodnjak*: də jə zako'pana š'tiērna ce'kinou al zlə'ta, nə 'viēem ▪ 'kələt 'uən zəs š'tiērnə ▪ smo xo'dili čə 'dol x š'tiērni | [K] ← lat. *cisterna* 'podzemni prostor za shranjevanje vode'

štorja ► š'torje -i• ž ⟨⟩ *zgodba*: 'tu jə 'taka š'torje, 'təm uət 'taužənt uəsəms'tu de'v'ede'sedya | [K] prim. it. *storia* 'zgodba'

štraca ► š'traca• -e• ž ⟨tož. š'tracu; mest. š'traci; or. zə š'tracu⟩ *krpa*: jix za'vijəš u š'tracu ▪ ponə'vadi 'kypju š'trukle u š'traci ▪ 'ləxko nər'diš, 'ku bi 'rekla, zə š'tracu | [K] prim. it. *straccio* 'krpa'

šuštar ► 'šuštər• -ja• m ⟨im. mn. 'šuštərji⟩ *čevljar*: in 'təmlə u S'kuəpəm sə bli 'šuštərji in so me s 'tistəx 'čiēuələu nər'dili ene 'majxnə 'zamə | [K] ← srvnem. *schuohster* 'čevljar'

takoj ⇒ PRECI

tam ⇒ ONDE

tasa ► 'tasa -e ž ⟨tož. 'taso⟩ *skladovnica*: 'təm se jəx po'luəže u 'taso 'eŋya pər d'rygmi 'paj̄n in sə po'čaka 'malo, də sə ume'rijo |

tate ► 'tate -ta m ⟨rod. 'tateta⟩ *oče*: nəš 'tate je bəu u 'uə̄jski u Dəl'maciji ▪ 'tate jə 'uostu pər 'xiši ▪ b'rət uət 'tateta |

tavžent ► 'taužənt štev. ⟨⟩ *tisoč*: 'jəs 'imam 'neke po'datke t'le uət 'taužənt 'sjēdənstu 'sjēndə'sedya 'liēta nəp'rej | [K] ← nem. *Tausend* 'tisoč'

tisoč ⇒ TAVŽENT

tle ► t'le prisl. zaim. ⟨⟩ *tu, tukaj, tule*: t'le 'imam t'ri 'vərstə ▪ 'polej t'le do'ma in 'pole pa 'ɣor ▪ t'le smo 'lix u'm'ęs ▪ t'le sə je 'adən po'roču |

top ⇒ KANON

tovornjak ⇒ KAMION

trgovanje ⇒ KOMERČO

trgovina ⇒ BOTEGA

trkaj ► tər'kaj̣ prisl. ⟨⟩ *tako, toliko*: 'uana sə jə tər'kaj̣ prest'rašla ■

tu ⇒ TLE

tukaj ⇒ LETI; TLE

tule ⇒ TLE

turščica ► 'turšca• -e• ž ⟨tož. 'turšču⟩ *koruza*: smo nəb'rali 'turšču, še 'taku, f'rišnu ■

☐ prim. star. hrv. *turkinja*; nem. *türkischer Weizen*; it. *grano turco* 'koruza'

(koruza se je v vzhodne dežele in na Balkan v 18. stol. razširila preko Turkov
(ESSJ IV, 250)

uboštvo ⇒ BOŠTVO

uspeti ⇒ RATATI

včasih ⇒ KAKŠEN BOT; KAKŠEN KRAT

veliko ⇒ GROZNIH

veliko ⇒ POLHNO

veriga ⇒ KETNA

verjeti ⇒ VEROVATI

verjetno ⇒ ANTI

verovati ► 'viǝrvət• -əm• nedov. ⟨2. os. ed. sed. 'viǝrjəš; 3. os. ed. ž. sp. pog. bi 'viǝrvəla⟩

verjeti: 'jəs 'nisəm 'moɣla 'viǝrvət 'məmi, ki jə p'raɣla ▪ poš'luši, smo 'diǝlli
cə'vate 'təm, 'viǝrjəš, 'tako 'buštvo jə blo ▪ 'ma jə blə u 'uǝjski, ku 'niso pəs'tili
m'lɛt, nə 'bəš 'ti 'viǝrvəla mi ■

ves čas ⇒ SKOZI

vleči ⇒ CUKATI

vodnjak ⇒ ŠTERNA

vojna ⇒ VOJSKA

vojska ► 'uǝjska• -e ž ⟨daj. 'uǝjske in 'uǝjski; tož. uǝjsku; mest. u 'uǝjski; rod. mn.

'uǝjsk⟩ *vojna*: kə'ku jə blo 'tu met ta 'uǝjske ▪ 'ma jə blə u 'uǝjski, ku 'niso
pəs'tili m'lɛt ▪ in 'potli, po 'uǝjski, 'məma jə u'mərle ▪ pred 'uǝjski je blo
ɣ'rozno ■

vrata, dvoriščna ⇒ KALONA

vrsta ⇒ SORTA

vrt ⇒ OGRADA

vrtelo ► vər'telo• -a• s ⟨tož. vər'telo⟩ *vrtilo; notranji vrtljivi del točila, kamor se*

vstavijo sati: so 'miǝli 'teɪ Pəu'liǝtəvi u enmi 'čɛbri uət ɣ'ruǝzdje zə 'dɛnt 'nutər

'tisto, bi 'riĝku eno vər'telo, ki jə 'miĝlo 'taku 'riĝtku m'riĝžu, 'ne, in 'tu smo
vər'tiĝli in 'tisto jə ʉək'ruəx tə'ku 'liĝzlo 'vən po'časi ■

vsaj ⇒ MAGAR; MAGARI

vseeno ⇒ VSELIH

vselih ► ʉ'selix prisl. ⟨ ʉ vseeo: in 'pole ʉ'selix sə jə 'upaʉ en 'somet x n'jemi ▪ in
'potli ʉ'selix so š'li k zdrəʉ'nikəm ■ ⇒ LIH

vzhajati ⇒ SNIDVATI

z ⇒ ZEZ

zaboj ⇒ BAUL

zajugati ⇒ zə'jyʉət• -əm• dov. ⟨m. sp. 3. os. ed. del. -l jə zə'jyʉu⟩ *zagugati*: so
pərpe'lali 'uasla in pər'viĝzəli zə ta'mali z'yun jin mi 'dali an 'kuəs se'na, 'ne, in
kə je zγ'rabu, jə zə'jyʉu, 'ne ■

zamerkati ► za'miĝrkət• -əm• dov. ⟨ 2. os. ed. sed. za'miĝrkəš⟩ *opaziti*: ta'ku də
za'miĝrkəš ta kop'riʉski 'kamən ʉ 'dostix k'rajix ■ [K] ← nem. *merken* 'opaziti'

zastopiti ► zəs'tʉəpət• -əm• dov. in nedov. ⟨2. os. ed. sed. zəs'tʉəpəš• in zəs'topəš⟩
razumeti: so 'diĝelli 'neki ʉ Tər'ziči, zəs'topəš ■ [K] *za + stopiti* po zgledu nem.
verstehen 'zastopiti'

zazgoniti ► zaz'gʉənt• -əm• dov. ⟨m. sp. 2. os. del. -l je zaz'gʉənu⟩ *zazvoniti*: in kə je
zγ'rabu, jə zə'jyʉu, 'ne, pe je zaz'gʉənu ■

zazvoniti ⇒ ZAZGONITI

zəs ► zəs predl. ⟨ ʉ iz: so 'pəršli zəs s'voiĝa x 'Jurjəvəm ▪ 'žena ʉət 'Jurje jə bla zəs
'Kazel ▪ moĝ'ʉəče poz'naš 'Furlan zəs 'Riĝpen'tabra ▪ 'ku p'ridəm zəs 'aʉtobusa
■

zəs ► zəs predl. ⟨ ʉ z: mi je zəs kərəbin'jermi ■

zgodba ⇒ ŠTORJA

zgolj ⇒ NIČKO

zgon ► z'yun• -a• m ⟨tož. z'yun⟩ *zvon*: so pərpe'lali 'uasla in pər'viĝzəli zə ta_'mali
z'yun ■

zgoniti ► z'gʉənt• -əm• nedov. ⟨ ʉ zvoniti: so 'Kup'riʉci š'li poĝ'liĝdət, kə'du z'gʉəne,
'kaj z'gʉəne ■

znova ⇒ NAZAJ

- zrihtati** ► z'rixətə[•] -ə[•]m[•] dov. ⟨m. sp. 3. os. ed. del. -l je z'rixətə; pas. jə blo z'rixətənu⟩
oskrbeti, urediti: si je ɥ'se z'rixətə ▪ jə b'lo ɥ'se 'tu, ɥ'se 'tu z'rixətənu ■ ⇒
 RIHTATI
- zvon** ⇒ ZGON
- zvoniti** ⇒ ZGONITI
- žajfa** ► 'žajfə[•] -ə ž ⟨rod. 'žajfə⟩ *milo*: 'ni blo 'ne 'žajfə 'ne no'bene rə'ci ■ [K] ← srvnem.
seife (stvnem. *seiffe*) 'milo'
- žebelj** ⇒ CVEK
- žegen** ► 'žičɣən -ɣna m ⟨tož. 'žičɣən; rod. 'žičɣna; mest. 'žičɣni⟩ *pokopališče*: jeno
 'ɥan je 'šəɥ po'čakət na 'žičɣən 'ženu ▪ 'iməmo 'cirku in 'žičɣən ▪ kə sə jə š'lo
 mimo 'žičɣna ■ [K] ← stvnem. *sēgan* ali srvnem. *sēgen* 'blagoslov, znamenje
 križa'
- žica** ⇒ DRATA
- žnidarica** ► ž'nidərca -e[•] ž ⟨⟩ *šivilja*: səj 'pol jə ɥəs'tala ž'nidərca in st'rəšno p'ridna
 ž'nidərca ▪ 'ɥana jə bla ši'vilje, ž'nidərca in nəm je nər'dila 'kašno k'rilo ■ [K] ←
snīdære, prim. nem. *Schneider* 'krojač'

8 PREDNOSTI IN POMANJKLJIVOSTI KORPUSNEGA PRISTOPA PRI ANALIZI NAREČJA

Kot vsaka novost ima tudi dialektološki korpus GOKO svoje prednosti in svoje pomanjkljivosti. Na tem mestu jih bom na kratko predstavila, o njegovi (ne)uporabnosti pa se lahko prepriča tudi vsak uporabnik sam.

8.1 PREDNOSTI

8.1.1 OHRANJANJE IN ŠIROKA DOSTOPNOST GRADIVA

Menim, da je največja prednost dialektološkega korpusa (GOKO) ta, da je preko spleta dostopen širši javnosti. Zainteresiranim nudi možnost neposrednega seznanjenja s koprivskim govorom in z vsebino pripovedi, ki razkriva delce iz vsakdanjega življenja in zgodovine Koprivcev. Zbrana besedila so v treh zapisanih oblikah (v fonetični transkripciji, v poenostavljenem narečnem zapisu in v glasoslovno in oblikoslovno poknjženi obliki) dostopna na spletu in so opremljena z zvočnimi posnetki, kar nedvomno pripomore tudi k širjenju in ohranjanju koprivske (jezikovne) kulturne dediščine.

8.1.2 ISKANJE PO GRADIVU

Velika prednost korpusnega pristopa je tudi ta, da uporabniku omogoča enostavno iskanje po besednih vrstah in podrobnejše iskanje po njihovih slovničnih lastnostih (gl. poglavje 5.2.1.3.3 *Avtomatizirano oblikoskladenjsko označevanje*). Ker gre za računalniško obdelavo podatkov, so ti statistično bolj preverljivi in natančni, predvsem pa je tako iskanje hitrejše, kot če raziskovalec (ali kak drug uporabnik) sam izpisuje in analizira npr. oblikoslovne značilnosti besedja. Kljub temu, da lahko prihaja tudi do napak (gl. poglavje 8.2.1. *Napake pri korpusni analizi*), tak način dela lahko znatno olajša predvsem oblikoslovno analizo, precej manj pa analizo ostalih

jezikovnih ravnin (gl. poglavje 8.3 *Možnosti in omejitve korpusne analize na posameznih jezikovnih ravninah*).

8.1.3 PERSONALIZIRANOST KORPUSA

Če gradimo lastni korpus, je velika prednost tudi v tem, da ga lahko personaliziramo, tj. sami dodamo oznake, ki so za naše raziskovanje relevantne. Tako korpus GOKO (v primerjavi s korpusom GOS) vsebuje tudi nekatere podatke o govorcju (npr. o njegovi izobrazbi in poklicu ali o tem, ali je morebitni mož/žena iz druge vasi) in ostale podatke, relevantne za dialektološko raziskavo. Ker GOKO vsebuje tri nivoje zapisa, omogoča tudi izbiranje med njimi. Poenostavljeni zapis je tudi onaglašen in ima zapisan polglasnik, česar npr. GOS nima. Dodatno so označene tudi narečne besede <nar> in lastna imena , po katerih uporabik lahko išče. Poleg tega pa je mogoče tudi izbrati, za katere izmed naslednjih oznak želimo, da se prikažejo v besedilu:

- <ə:> znak za obotavljanje,
- <...> začetek nedokončane besede,
- <?> nerazumljivo,
- [] izjave in vsi neverbalni glasovi izpraševalke.

Primer teksta z vsemi dodatnimi oznakami:

'Aaa, 'uasu, 'tu je pa <ə:> d'ryɣa z'ɣodba, 'tu so <ə:> nər'dili 'Aɯbərɕi, 'Aɯbərɕi so 'tu nər'dili, so pərpe'lali 'uasla in pər'vʲɛzəli zə ta 'mali z'ɣun jin mi 'dali an 'kɯəs <?> se'na, 'ne, in kə je z'yrabu, jə <ə:> zəjyɣu, 'ne, pe je zaz'ɣuənu, 'polej so 'Kup'riɯɕi š'li poy'liɛdət, kə'du z'ɣuəne, 'kaj z'ɣuəne, 'ne, 'pol so 'vidli, da jə 'uasu, in 'pol so z'vʲɛdli, ɣ'du je 'uasla pər'pelau, 'ne, ɣa so pe'lali ɯ 'Aɯber jən 'təm ɯ 'Aɯberi zə'bili c'vek mi ɯ ɣ'lavu, 'ne, [U!] 'ja, in 'polej <ə:> 'Aɯbəlɕi so c'vekərji.

Primer teksta brez dodatnih oznak:

'Aaa, 'uasu, 'tu je pa d'ryɣa z'ɣodba, 'tu so nər'dili 'Aɯbərɕi, 'Aɯbərɕi so 'tu nər'dili, so pərpe'lali 'uasla in pər'vʲɛzəli zə ta 'mali z'ɣun jin mi 'dali an 'kɯəs se'na, 'ne, in kə je

zγ'rabu, jə zə'jyγu, 'ne, pe je zaz'γuənu, 'polej so 'Kup'riuci š'li poγ'liədət, kə'du z'γuəne, 'kaj z'γuəne, 'ne, 'pol so 'vidli, da jə 'uasu, in 'pol so z'viədli, γ'du je 'uasla pər'pelau, 'ne, γa so pe'lali u 'Auber jən 'təm u 'Auberi zə'bili c'vek mi u γ'lavu, 'ne, 'ja, in 'polej 'Aubəlci so c'vekərji.

8.2 POMANJKLJIVOSTI

8.2.1 NAPAKE PRI KORPUSNI ANALIZI

Korpus je narejen tako, da avtomatsko oblikoskladenjsko označi besedila, kar pa lahko privede do številnih napak. V nadaljevanju izpostavljam nekaj napak, ki sem jih ugotovila, ko sem opravljala oblikoslovno analizo samostalniških besed. Napake sem ugotovila npr. tako, da sem v korpusu iskala določeno besedno vrsto, kot rezultat pa dobila drugo besedno vrsto. Takih napak sama ne morem odpraviti, saj gre za računalniško, ne pa za človeško napako.

6.2.1.1 Zamenjava besedne vrste

- Pri stavku *pojdi si obrat* je korpus neustrezno označil *obrat* kot samostalnik moškega spola v imenovalniku ednine in ne kot glagol.
- Pri zvezi stavkov *so bili iz semiša, s peto in eden je bil grob* je korpus neustrezno označil *grob* kot samostalnik moškega spola v imenovalniku ednine in ne kot pridevnik.

8.2.1.2 Zamenjava sklona in/ali števila

Z imenovalnikom ednine namesto s tožilnikom ednine je korpus označil samostalnike v naslednjih primerih:

- *Padlim je bilo to, tako da opaziš ta koprivski kamen <?> v dosti krajih*
- *Saj je bilo tudi tako, smo imeli tudi pevski zbor*

- *ko smo prišli spet pod tukaj, pod domačo tisto občino, ne, je šlo pod **Jadran***

Z imenovalnikom ednine namesto z rodilnikom množine je korpus označil samostalnike v naslednjem primeru:

- *ta oče Jurjev in žena nista imela **otrok***

Z rodilnikom ednine namesto z imenovalnikom množine je korpus označil samostalnike v naslednjih primerih:

- ***mame** so prišle pomagat in te **hčerke** so prišle z njimi*
- *so bile tri **sestrične***

Z rodilnikom ednine namesto s tožilnikom ednine je korpus označil samostalnike v naslednjih primerih:

- *me je prišla klicat, da naj grem po enega **čebelarja***
- *so pripeljali **osla** in privezali za mali zvon*

8.2.1.3 Zamenjava spola

Kot ženski spol v imenovalniku namesto moškega spola v tožilniku je korpus označil naslednji primer:

- *so izvedeli, kdo je **osla** pripeljal*

Kot ženski spol namesto moškega je označil naslednji primer:

- *veš, kje so Kaluže, kjer je **kal**, ne*

8.2.2 TEHNIČNE TEŽAVE

Vedno, ko je govorimo o tehnologiji, govorimo tudi o tehničnih/tehnoloških težavah. Tako se lahko zgodi, da do korpusa ne moremo dostopati, ker ne deluje strežnik. Lahko se zgodi, da pri programiranju pride do napake v kodi, kar se pozna pri izpisu besedila. Ta problem je večinoma neodvisen od jezikoslovca, vendar nekoliko upočasni njegovo delo, saj se v številnih primerih zaradi tovrstnih napak ne izpiše celotno besedilo, zato je treba besedilo poiskati v izvornem Wordovem dokumentu. Primeri napake zaradi napačnega programiranja:

Slika 16: Napaka v korpusu zaradi napake v kodi

1. govorec3 «»

Fonetični zapis:

'Ja, in šə 'tu səm ti 'zabu pə'vjədət, *Gorica* je, kər jə s 'kəmna, jə s'kəri t'ri četərt s kop'riuskəgə, 'ne, s 'kəri, 'opčina rə'cimo pri'mir, z'grədba 'taka, 'bəl mar'kantna in u'se, 'kər sə je 'dijello du tu'nela 'təm <ə:>, tə stvəri in *Primorjə* <ə:> *Gorica*, ki jə blo, jə blo tēja 'kəmna 'še in 'še, s'pjət zə'radi žə 'ljəzəncə, *zəstópəš*, t'le sə je 'dijello, nalo'žilo na uə'gɔn, pə'lalu u *Goricu*, [Aha] 'tu so bli 'tist zə'čijətki, 'ne, ki 'ni blo s 'kum, 'ni ku *dənəs* n class="gokoplacename" onmouseover="balloon.showTooltip(event,'Poknjizeno: ko'.0.250)"> ki γrej *kəm'jɔn* za *kəm'jɔnəm*.

Poenostavljeni zapis:

Já, in šə tʉ səm ti zəbu poviədət, *Gorica* je, kər jə s kəmna, jə skóri tri četərt s kopriuskəgə, nē, skóri, opčina rəcimo primir, zgrədba təkə, bəl markántna in wse, kər sə je diello du tunela tēm <ə:>, tə stvəri in *Primorjə* <ə:> *Gorica*, ki jə blo, jə blo tēja kəmna šē in šē, spiət zə'radi žəliəzəncə, *zəstópəš*, tle sə je diello, naložilo na wəgɔn, pəlalu w *Goricu*, [Aha] tʉ so bli tist zə'čijətki, nē, ki ni blo s kum, ni ku *dənəs* an class="gokoplacename" onmouseover="balloon.showTooltip(event,'Poknjizeno: ko'.0.250)"> ki grēj *kəm'jɔn* za *kəm'jɔnəm*.

Vir: GOKO

Slika 17: Neizpisanje celotnega besedila

12. govorec1 «»

Fonetični zapis:

an class="gokoplacename" onmouseover="balloon.showTooltip(event,'Poknjizeno: Ampak'.0.250)"> 'Səmər, ki jə bu 'zit, 'samo γ'lavo səm ji 'vidla in jə 'reklə, <»> 'A, ta'ku, ta'ku, sə k'rədə, 'tydi k'rədəš, bəjo pə'ršli *kərəbin'ej* 'pute! <«> in st'rəšno mi je *zəs kərəbin'ej*mi zast'rašla in 'tisto, jəs səm ta'ku, jəs səm 'mislila, də 'rjēs, 'ne, 'kaj səm j'♦

Poenostavljeni zapis:

an class="gokoplacename" onmouseover="balloon.showTooltip(event,'Poknjizeno: Ampak'.0.250)"> Səmər, ki jə bu zit, səmo gləvo səm ji vidla in jə rēklə, <»> A, taku, taku, sə krədə, tūdi krədəš, bəjo pə'ršli *kərəbin'ej* pute! <«> in strəšno mi je *zəs kərəbin'ej*mi zastrāšla in tisto, jəs səm taku, jəs səm mislila, də riēs, nē, kaj səm j'♦♦

Poknjizeni zapis:

Ampak, ker je bil zid, samo glavo sem ji videla in je rekla, <»> A tako, tako, se krade, tudi kradeš, bodo prišli policisti pote! <«> in strašno me je z policisti zastrašila in tisto, jaz sem tako, jaz sem mislila, da je res. ne. kaj sem jaz?

Vir: GOKO

8.2.3 ZAMUDNOST PREPISOVANJA

Napake, ki lahko nastanejo pri trojnem zapisovanju, so že predstavljene v poglavju 5.2.1.2.2.5 *Možnosti zapisovalnih/prepisovalnih napak*. Ravno zaradi natančnosti, ki jo zahteva tak način prepisovanja, pa je to delo tudi zelo zamudno, saj lahko ena sama napaka poruši celotno korpusno analizo. Primerjava časa, ki se ga vложи v tri načine zapisovanja besedil, s časom, ki ga je mogoče prihraniti s korpusno oblikoskladenjsko analizo teh besedil, kaže, da se časovno to dvoje nekako izenači. Vseeno pa menim, da ima korpusni pristop dodatno vrednost, ki govori njemu v prid, tj. računalniško (statistično) preverljivost podatkov, natančnost/doslednost izpisa gradiva in ne nazadnje široko dostopnost narečnih besedil tudi nejezikoslovcem.

8.2.4 ODVISNOST OD STROKOVNJAKA ZA IT

Če nismo programerji in ne znamo izdelati spletnega vmesnika, spletnega iskalnika in ostalih orodij za gradnjo korpusa, moramo to delo zaupati strokovnjaku za informacijske tehnologije (IT), kar seveda pomeni timsko delo in veliko usklajevanja. Slabost takega načina dela je tudi, da jezikoslovec, ki nima ne ustreznega računalniškega znanja in ne more dostopati do urejanja vsebin, za izboljšavo korpusa sam ne more narediti skorajda ničesar. To pomeni, da ob ugotovitvi, da v besedilu npr. manjka ena vejica, to lahko le označi in sporoči strokovnjaku za IT, ki mora napako odpraviti, kar pa lahko traja kar nekaj časa.

Sama sem imela zelo pozitivne izkušnje pri sodelovanju s strokovnjakom za IT,¹²⁵ vendar verjamem, da ni vedno tako, zato bi bilo bolje, če bi imela tudi sama dostop do urejanja gradiva (kar se z dodatnimi sredstvi in časom dá urediti).

¹²⁵ To je bil dr. Jernej Vičič z UP FAMNIT.

8.3 MOŽNOSTI IN OMEJITVE KORPUSNE ANALIZE NA POSAMEZNIH JEZIKOVNIH RAVNINAH

8.3.1 GLASOSLOVJE

Korpusna metoda ne omogoča glasoslovne analize krajevnega govora. Analiza je nastala na podlagi vprašalnice SLA, dopolnjena pa je s ponazorilnimi primeri iz korpusa. S korpusom pa si jezikoslovec lahko pomaga tako, da npr. išče po besedah, ki vsebujejo določen (psl.) glas. Če mu npr. manjkajo primeri za jat, v korpusu poišče lekseme, ki vsebujejo reflekse za jat (npr. knj. *delo, zvezda, cesta ...*), vendar seveda mora vedeti, kateri so ti leksemi oz. si mora pomagati npr. z etimološkim slovarjem.

8.3.2 OBLIKOSLOVJE

Poglavje o oblikoslovju je nastalo skoraj izključno s pomočjo korpusne metode in je za korpusno analizo najbolj primerno. Glede na to, da gre za pilotsko raziskavo, je obseg korpusa manjši, zato tudi manjkajo nekatere oblike pregibnih besed (npr. samostalnikov in glagolov) in nekateri vezniki. Ker pa se v korpus lahko poljubno dodaja gradivo, bo sčasoma tudi ta pomanjkljivost nedvomno odpravljena.

a) Samostalniška beseda

Analiza samostalniške besede je nastala skoraj v celoti s pomočjo korpusne metode, ki omogoča natančno iskanje po samostalniškem sklonu, spolu in številu. Če v korpusu določene iskane oblike niso bile izpričane (predvsem npr. samostalniki srednjega spola in druge ženske sklanjatve), sem jih naknadno pridobila s pomočjo usmerjene vprašalnice.

b) Pridevniška beseda

Za pridevniško besedo velja podobno kot za samostalniško. Večji del analize je nastal s pomočjo korpusne metode, nekatere primere pa sem morala pridobiti s pomočjo usmerjene vprašalnice.

c) Glagol

Korpus GOKO omogoča le delno glagolsko analizo. Omogoča iskanje po spolu, sklonu, številu, po glagolskem vidu itd., ne omogoča pa iskanja po končnicah glagola, npr. glagoli na *-ati/-am*, *-iti/-im*, *-eti/im*, saj označevanje v skladu s smernicami TEI-5 takega iskanja ne predvideva, kar je bila za analizo glagola koprivskega govora velika pomanjkljivost.

č) Prislov

Korpus sam izlušči prislove in jih lahko filtrira glede na stopnjevanje (osnovnik, primernik, presežnik), vendar dodatnega filtriranja po vrstah prislova (okoljski, svojstveni, vzročni, dopustnostni) ne omogoča, zato je bilo to treba narediti s tradicionalno metodo.

d) Povedkovnik

Korpus GOKO ne omogoča iskanja po povedkovniku, zato sem ga morala v besedilu poiskati sama.

e) Predlog

Korpus GOKO omogoča luščenje predlogov in izbiranje po kategoriji vezave s sklonom samostalniške besede, tako da je to poglavje nastalo v celoti s korpusno metodo, ni ga bilo treba niti dopolniti z usmerjeno vprašalnico.

f) Vezniška beseda

Korpus GOKO omogoča filtriranje le po prirednih in podrednih veznikih, ne pa po vrstah priredij in podredij, zato je bilo treba to narediti s tradicionalno metodo. V korpusu ni bilo primerov za stopnjevalno in vzročno razmerje ter za načinovni odvisnik, zato sem te informacije pridobila s pomočjo usmerjene vprašalnice.

g) Členek

Korpus GOKO omogoča samo iskanje členkov, razdelitev glede na njihovo vlogo v stavku in glede na njihovo vezanost na določeno besedno vrsto oz. stavčni člen pa sem morala narediti s tradicionalno metodo.

h) Medmet

Korpus GOKO omogoča samo iskanje medmetov, za razvrščanje po skupinah pa je bila potrebna tradicionalna metoda.

8.3.3 SKLADNJA

Analiza skladnje s korpusnim pristopom je zelo omejena, zato je to poglavje disertacije obdelano tudi najmanj natančno. Korpusna metoda nam pri skladenjski analizi pomaga le posredno; če npr. vemo, da je določnost pridevnika v koprivskem govoru izražena z določnim členom *ta*, lahko damo računalniku ukaz, da poišče lemo *ta*, in opazujemo, če se in kako pogosto se pojavlja ob pridevniku. Z iskanjem veznikov je mogoče iskati tudi oblike zloženih povedi, z iskanjem naslonk je posredno mogoče analizirati besedni red naslonk, z avtomatiziranim iskanjem pridevnikov je olajšano ugotavljanje njihovega položaja levo/desno od jedra samostalniške besedne zveze itd. Pomanjkljivost korpusne analize skladnje vidim predvsem v tem, da korpus omogoča iskanje zgolj po besednih vrstah, ne pa tudi po besednih zvezah.

8.3.4 BESEDOSLOVJE

Korpus omogoča luščenje narečnih besed z oznako narečno <nar> – to so besede, ki so bile vključene v diferencialni slovar – vendar je bilo nato treba vsebino slovarskih gesel izoblikovati po tradicionalni metodi. Gesla v diferencialnem narečnem slovarju so sestavljena iz glave, zaglavja, pomenskorazlagalnega in ponazarjalnega razdelka, temu (neobvezno) sledijo vodilke in komentar z razlago izvora besede (zlasti, če gre za izposojenko). Če v korpusu kaka beseda ni zapisana v osnovni (prvi in drugi oz. tretji) slovarski obliki, jo mora raziskovalec poiskati po drugi poti (navadno s pomočjo usmerjene vprašalnice) in tako dopolniti gradivo. S pomočjo dialektološkega poznavanja narečne glasoslovne podobe mora nato poknjžiti narečno iztočnico ter seveda ugotoviti in zapisati pomen besede (tudi s pomočjo konkordanc oz. ugotavljanja najpogostejše rabe posamezne besede v narečju).

9 SKLEP

9.1 URESNIČITEV ZASTAVLJENIH CILJEV

V doktorski disertaciji sem izpolnila štiri zastavljene cilje, in sicer:

a) Izoblikovala sem načela gradnje dialektološkega korpusa in metodo za terensko raziskavo, kar je zajemalo opredelitev izhodišč za gradnjo korpusa (določitev vrste in obsega korpusa, način demografskega vzorčenja, identifikacija enote analize posnetka, zapisovanje besedil, izbira in raba ločil ter velikih in malih začetnic v besedilih in označevanje neverbalnih dogodkov) in opredelitev izhodišč za terensko raziskavo (izbira informanta in način zbiranja gradiva).

b) Izdelan je bil dialektološki korpus. Na podlagi smernic, ki sem jih izoblikovala sama, ga je izdelal strokovnjak za IT dr. Jernej Vičič. Korpus je dostopen na <http://jt.upr.si/GOKO/>.

c) Zbiranje in zapis narečnega gradiva v treh različicah. V letih 2009–2012 sem v Koprivi na Krasu zbirala narečne pripovedi. Od 42 ur posnetkov sem jih v korpus vzorčno vključila približno 60 minut. Gradivo sem zapisala v treh različicah: a) v *fonetičnem zapisu*, ki upošteva vse glasoslovne značilnosti govora Koprive na Krasu in je namenjen predvsem dialektologom; b) v *poenostavljenem narečnem zapisu*, ki ohranja temeljne glasoslovne značilnosti krajevnega govora, zapisane z znaki, ki so bližji večini laičnih uporabnikov (torej v knjižni abecedi z dodanim znakom za polglasnik in označenim naglasnim mestom); c) v *poknjiženi različici*, kjer so besedila (na glasoslovni in oblikoslovni, ne pa tudi na skladenjski ravnini) zapisana v slovenskem knjižnem jeziku.

č) S pomočjo korpusne in tradicionalne dialektološke metode sem opisala govor Koprive na Krasu na izbranih jezikovnih ravlinah.

Glasoslovni opis govora je nastal na podlagi tradicionalne metode in predstavlja glasoslovne značilnosti govora Koprive na Krasu v obliki fonološkega opisa (tj. s fonološkim sistemom, distribucijo in izvorom fonemov).

Oblikoslovni opis govora je nastal skoraj izključno na podlagi korpusne metode, zaradi pomanjkanja gradiva pa je bil dopolnjen z usmerjeno vprašalnico GOKO. Zajema posamezne besedne vrste in njihove pregibne vzorce (samostalniško besedo, pridevniško besedo, glagol, prislov, povedkovnik, predlog, vezniško besedo, členek in medmet).

Skladenjska analiza je v doktorski disertaciji okrnjena, obravnava zgolj besedni red v samostalniških besednih zvezah, saj izbrani korpusni pristop (še) ne omogoča natančnejše skladenjske analize.

Diferencialni slovar je nastal predvsem na podlagi narečnega gradiva, zbranega v korpusu GOKO, in zajema tiste besede, ki sem jih v besedilih označila kot narečno <nar>. To so besede, ki jih knjižni jezik ne pozna ali pa imajo v koprivskem govoru drugačen pomen.

9.2 HIPOTEZE IN GLAVNE UGOTOVITVE DISERTACIJE

V disertaciji sta bili zastavljeni dve vrsti hipotez, ene so se nanašale na korpusni pristop, druge pa na govor Koprive na Krasu. Vse hipoteze so se v disertaciji potrdile. Na tem mestu še enkrat predstavljam hipoteze doktorske disertacije (zapisane z odebeljeno pisavo) in na kratko opišem, zakaj jih lahko potrdim.

9.2.1 O KORPUSNEM PRISTOPU

- **Delo s korpusom mi je olajšalo analiziranje zbranega gradiva na vseh jezikovnih ravneh**, vendar je bila na nekaterih delih izbrana metoda bolj učinkovita (oblikoslovje), na drugih manj (glasoslovje, skladnja).
- **Korpusna metoda omogoča statistično preverljive podatke**, ugotovimo lahko na primer, kolikokrat se v besedilih pojavi veznik *in*, koliko veznikov je v korpusu ali kolikokrat je bila rabljena določena oblika samostalnika ipd. Ker pa taka raziskava ni bila predmet doktorske disertacije, je nisem nikjer posebej izpostavila.
- **Korpus ne omogoča razlage posameznih jezikovnih pojavov, ampak predvsem olajša pojasnjevanje njihove distribucije in rabe**. Korpusni pristop res omogoča le

avtomatiziran izpis iskanih besed oz. njihovih slovničnih značilnosti, medtem ko je analiza izbranega gradiva še vedno prepuščena strokovni interpretaciji jezikoslovca.

9.2.2 O GOVORU KOPRIVE

– **Koprivski govor je kraški govor na meji z notranjskim narečjem in je kot tak pomemben za natančnejšo razmejitev obeh narečij v tem prostoru. Predpostavljamo, da ima govor tipične značilnosti kraškega narečja z nekaterimi prvinami notranjskega narečja.** Koprivski govor meji na vzhodu z notranjskim narečjem – meja poteka le nekaj kilometrov od Koprive. Prav zaradi (tega) stika z notranjščino prevladujejo nekateri še notranjski glasoslovni pojavi, kot so: razvoj dolgega naglašenege $u > y$; cirkumfektiranega $o > u$; izglasnih $-e > -e$ in $-o > -o$, nekaj pa je tudi takih, ki niso notranjski, ampak kraški, npr. razvoj dolgega naglašenege $ě > iě$.

– **O pripadnosti koprivskega govora kraškemu narečju lahko sklepamo na podlagi distribucijskih značilnosti fonemov (vključno s prozodijo) ter njihovega izvora.** Koprivski govor ne pozna tonemskih in kolikostnih nasprotij na naglašanih zlogih. Nekatere tipične glasoslovne spremembe v koprivskem govoru so: sln. $*\bar{e}, *ě- > iě$ (*m'liěko* 'mleko', *'ciěsta* 'cesta'), sln. $*\bar{o} > u$ (*'nuč* 'noč', *'muč* 'moč', *'bux* 'bog'), sln. $*\bar{e}, *ě- > iě$ (*'liět* 'led', *'ziěle* 'zelje'), sln. $*e, *ě- > iě$ (*'piětak* 'petek', *'diětle* 'detelja'), sln. $*\bar{o}- > u\bar{o}$ (*'xu\bar{o}ja* 'hoja'), sln. $*\bar{o}, *o > u\bar{o}$ (*'k'ru\bar{o}x* 'krog', *'ru\bar{o}b\bar{o}c* 'robec', *'yu\bar{o}ba* 'goba'), $*-o > -o$ (*m'liěko* 'mleko', *'liěto* 'leto'), $*-o > -u$ (T ed. *'mizu* 'mizo', T ed. *'lipu* 'lipo') sln. $*\bar{u}, *u- > y$ (*'lyč* 'luč', *'myxa* 'muha'); pred vzglasnima $o-$ in $o-$ se v koprivskem govoru pojavi protetični $u-$ (*'u\bar{a}yu* 'vogal', *'uob'liěka* 'obleka', *'uakno* 'okno'), v govoru je ohranjen prvotni j pred vzglasnim $i-$ (*'j\bar{o}yla* 'igla', *'j\bar{o}yra* 'igra'). Za konzonantizem je značilen tudi razvoj $g > \gamma$ (*'y'v\bar{a}nt* 'obleka', *'bla'yu* 'blago'), otrditev \acute{n} in \acute{l} .

– **Tudi značilnosti na oblikoslovni in skladenjski ravnini vpenjajo koprivski govor v kraško narečje primorske narečne skupine.** Koprivski govor ohranja vse tri spole (prim. *'f\bar{a}nt* 'fant' (m. sp.), *'\gamma'lava* 'glava' (ž. sp.), *'siěme* 'seme' (sr. sp.)), med števili pa se uporabljata skoraj izključno ednina (*'noya* 'noga') in množina (*'noya*

‘noge’), medtem ko je dvojina zelo redka, navadno se rabi zgolj v imenovalniku in tožilniku samostalnikov ob števniku dva (*sta bla d'va 'varta*). Končnica *daj. in mest. ed. m. in s. sp. je -i* (prim. *xu'diči* ‘hudiču’, *z'raki* ‘zraku’, *'siḡmni* ‘semenu’, *ure'meni* ‘vremenu’; *pər b'rati* ‘pri bratu’, *po 'miḡsti* ‘po mestu’). Končnica *or. mn. m. sp. je -emi, -ami, -mi* (prim. *kəṛəbin'jermi* ‘policaji’, *'konjemi* ‘konji’, *'fantəmi* ‘fanti’, *uə'rīḡxəmi* ‘orehi’, *uə'trucmi* ‘otroki’).

Samostalniki ženskega spola imajo v *im. ed.* za mehкими soglasniki končnico *-e* (*'kuḡže* ‘koža’, *nəs'rīḡče* ‘nesreča’, *pos'taje* ‘postaja’, *š'ivilje* ‘šivilja’, *š'torje* ‘zgodba’). Tož. in *or. ž. sp. ed.* se končata na *-u* (*'ciḡnu* ‘ceno’, *'ciḡstu* ‘cesto’, *'frušku* ‘hruško’; *s'linu* ‘slino’, *š'tracu* ‘cunjo’).

– V koprivskem govoru se uporabljajo tako romanske kot germanske izposojenke, ki so posledica stika kraških ljudi z romanskim in germanskim svetom (zaradi družbenozgodovinskih okoliščin predvidevamo več izposojenk romanskega izvora). Tudi na leksikalni ravni je koprivski govor zanimiv, saj vsebuje številne romanske in tudi germanske izposojenke. Nekateri prevzeti izrazi so nujnostne izposojenke zaradi pomanjkanja ustrezne besede v lastnem jezikovnem kodu, ko gre za specifične pojme/strokovne termine (prim. *škarla'tina* ‘škarlatinka’, *pəra'liza* ‘paraliza’, *'riḡuma* ‘revmatizem’), ali pa sobivajo z ustrezno slovensko sopomenko (npr. *ba'ul* ‘zaboj’, *bə'tiḡya* ‘trgovina’, *'cejt* ‘čas’, *'šacan* ‘cenjen’ ...).

9.3 MOŽNOSTI ZA NADALJNJE RAZISKOVANJE

Doktorska disertacija odpira možnosti tudi za nadaljnje raziskovanje tako na področju dialektologije kot na področju korpusnega jezikoslovja.

Korpus GOKO bi bilo mogoče nadgraditi tako, da bi se uredilo iskanje tudi po končnicah glagolov, in tako omogočilo analizo glagolov glede na sedanjiško in nedoločniško osnovo. Izboljšalo bi se ga lahko tudi tako, da bi se omogočilo iskanje po besednih zvezah, kar bi izboljšalo možnosti skladske analize. Pomembna izboljšava korpusa bi bila tudi ta, da bi se administratorske pravice, ki bi omogočale urejanje gradiva, dodelile ne le strokovnjaku za IT, ki ima dostop do celotnega korpusa, temveč tudi izbranim uporabnikom.

Sčasoma bi lahko korpus GOKO postal tudi referenčni dialektološki korpus. To bi bilo mogoče doseči tako, da bi se slovenski dialektologi med seboj povezali in zbrano narečno gradivo uredili skladno s priporočili za GOKO. V taki obliki bi ga nato lahko vključili v načrtovani referenčni korpus, saj je GOKO zgrajen tako, da omogoča enostavno dodajanje novih podatkov. Tak korpus bi bil edinstvena priložnost, da bi na enem mestu imeli zbrane številne zapise in posnetke govorov, ki se zelo hitro spreminjajo ali morda celo izumirajo. Korpus GOKO lahko torej služi tudi kot osnova za razširitev v referenčni dialektološki korpus in tudi kot osnova za nadaljnje raziskovanje narečij na vseh jezikovnih ravneh. Vendar bi tak projekt nedvomno zahteval sodelovanje večjega števila dialektologov; idealno bi bilo, če bi gradivo za korpus zbirali strokovnjaki (dialektologi) iz vseh slovenskih raziskovalnih središč oz. fakultet in iz vseh narečnih skupin. Le tako bi lahko dosegli tako stopnjo znanstvene odličnosti, ki bi (tudi finančno) omogočala izpeljavo tovrstnega projekta. Če bi tak korpus zaživel, bi v prihodnosti (npr. čez 50 let) lahko služil tudi kot orodje za raziskovanje razvoja vanj zajetih govorov v času.

Tudi na področju raziskovanja kraškega narečja se da še veliko narediti, saj številna področja ostajajo še neraziskana. Pri glasoslovni analizi koprivskega govora sem ugotovila, da je meja med kraškim in notranjskim narečjem še precej slabo raziskana, zato bi bilo dobro to mejo ponovno preučiti in ugotoviti, ali je morda celo drugačna kot na Logar-Riglerjevi karti.

Prav tako je še delno odprto raziskovanje koprivskega govora na skladijski ravni, kjer bi bila zanimiva npr. raziskava členitve po aktualnosti. Tudi na leksikalni ravni je možnosti še veliko, saj bi se lahko zapisalo tudi ledinska in hišna imena ter ostalo prevzeto in arhaično (tudi strokovno) besedje, ki (še) ni zajeto v korpus.

Na začetku moje raziskave se je morda zdelo, da sta korpusno jezikoslovje in dialektološko raziskovanje nezdružljivi, vendar je doktorska disertacija pokazala ravno nasprotno. Dokazala je, da čeprav korpusni pristop ne more nadomestiti tradicionalne dialektološke metode raziskovanja, le-to lahko smiselno dopolni in vsebinsko nadgradi.

10 LITERATURA

- **Andersen, H. (1999):** The western south Slavic contrast Sn. sah-ni-ti // SC sah-nu-ti. Slovenski jezik - Slovene Linguistic Studies 2. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša , 47–62.
- **Arhar, Š in Ledinek, N. (2008):** Oblikoskladenjske oznake JOS: revizija in nadgradnja nabora oznak za avtomatsko oblikoskladenjsko označevanje slovenščine. Erjavec, T. in Žganec Gros, J. (ur.): Zbornik Šeste konference Jezikovne tehnologije, 16. do 17. oktober 2008, zbornik 11. mednarodne multikonference Informacijska družba. Ljubljana: Institut Jožef Stefan, 54–59.
- **Bajec, A. in Kolarič, R. in Rupel, M. (1956):** Slovenska slovnica.
- **Bažec, H. (2012):** Gramatikalizacija nedoločnega člana v slovenščini. Darovec, D. (ur.): Annales: anali za istrske in mediteranske študije, Series historia et sociologia Letn. 22, št. 2 (2012), 461–470.
- **Benedik, F. (1994):** Vprašalnice za zbiranje narečnega gradiva. Traditiones: zbornik Inštituta za slovensko narodopisje in Glasbenonarodopisnega inštituta ZRC SAZU. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 87–142.
- **Benedik, F. (1999):** Vodnik po zbirki narečnega gradiva za Slovenski lingvistični atlas (SLA). Ljubljana: ZRC SAZU.
- **Breznik, A. (1908):** Besedni red v govoru. Dom in svet, letnik 21, številka 5.
- **Burnard, L. in Bauman S. (ur.) (2008):** TEI P5: Guidelines for Electronic Text Encoding and Interchange. Oxford etc.: TEI Consortium.
- **Cencič, M. (2010a):** Kopriva – majhna, a zanimiva kraška vas – I. del. Kras. št. 103/104, 40–45.
- **Cencič, M. (2010b):** Kopriva – majhna, a zanimiva kraška vas – koprivske osebnosti. Kras. št. 105/106, 42–45.
- **Chang, K.-T. (2007):** Introduction to Geographic Information System, 4th Edition. McGraw Hill.
- **Christ, O. (1994):** A modular and flexible architecture for an integrated corpus query system. COMPLEX'94: Budapest.

- **Christ, O. in Shulze, B. M. (1996):** The Cqp User's Manual: Universitat Stuttgart.
- **Cossutta, R. (2001):** Narečna podoba Križa pri Trstu. Koper: Zgodovinsko društvo za južno Primorsko: Znanstveno-raziskovalno središče Republike Slovenije.
- **Čerlenič, I. (1991):** Členek kot besedna vrsta v slovenskem knjižnem jeziku. Jezikoslovni zapiski, št. 1. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, 73–85.
- **Černelič-Kozlevčar, I. (1993):** O delitvi členkov. Orožen, M. in Hočevar, M. (ur.): Vprašanja slovarja in zdomske književnosti. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport, 213–227.
- **Dobrišek, S., Kačič, Z., Gros, J., Horvat, B., Mihelič, F. (1996):** Pobuda za standardizacijo računalniškega simbolnega fonetičnega zapisa slovenskega govora. Zajc, B. in Solina, F. (ur.): Zbornik pete Elektrotehniške in računalniške konference ERK '96, 19.–21. september 1996. Ljubljana: Somaru, 247–250.
- **Erjavec, Tomaž (1996/1997):** Računalniške zbirke besedil. Jezik in slovstvo, letn. 42, št. 2/3. Ljubljana: Slavistično društvo Slovenije, 81–95.
- **Erjavec, T. in Gorjanc, V. in Stabej, M. (1998):** Korpus FIDA. Zbornik konference Jezikovne tehnologije za slovenski jezik.
- **Erjavec, Tomaž (1998):** Oznake korpusa FIDA. I. Štrukelj (ur.): Jezik za danes in jutri. Ljubljana: Društvo za uporabno jezikoslovje Slovenije: Inštitut za narodnostna vprašanja, 85–95.
- **Erjavec, T. in Žganec Gros, J. (ur.) (2006):** Jezikovne tehnologije. Zbornik 5. slovenske in 1. mednarodne konference Jezikovne tehnologije. Ljubljana: Inštitut Jožef Stefan.
- **Erjavec, T. in Fišer, D. in Krek, S. in Ledinek, N. (2010):** The JOS Linguistically Tagged Corpus of Slovene. Proceedings of the Seventh International Conference on Language Resources and Evaluation (LREC'10), Malta.
- **Gorjanc, V. (1999):** Korpusi v jezikoslovju in korpus slovenskega jezika FIDA. Kržišnik, E. (ur.): Zbornik 35. seminarja slovenskega jezika, literature

in kulture. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovanske jezike in književnost. 47–59.

- **Gorjanc, V. (2005):** Uvod v korpusno jezikoslovje. Domžale: Izolit.
- **Gorjanc, V. in Krek, S. (ur.) (2005):** Študije o kurpusnem jezikoslovju. Ljubljana: Krtina.
- **Gorjanc, V. in Logar, N. (2007):** Od splošnih do specializiranih korpusov – načela gradnje glede na njihov namen. Irena Orel (ur.): Razvoj slovenskega strokovnega jezika. Obdobja 24. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete, 637–650.
- **Gorjanc, V. in Fišer, D. (2010):** Korpusna analiza. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.
- **IPA (1999):** Handbook of the International Phonetic Association: A Guide to the Use of the International Phonetic Alphabet. Cambridge Cambridge University Press.
- **Ivančič Kutin, B. (2011):** Živa pripoved v zapisu: kontekst tekstura in prekodiranje. Ljubljana: Založba ZRC.
- **Ivić, P. idr. (1981):** Fonološki opisi srpskohrvatskih/hrvatskosrpskih, slovenačkih i makedonskih govora obuhvaćenih opšteslovenskim lingvističkim atlasom. Sarajevo: Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine.
- **Jakop, N. (2001):** Funkcijska delitev členkov: značilnosti naklonskih členkov. Jezik in slovstvo, letn. 46, št. 7/8. Ljubljana: Slavistično društvo Slovenije, 305–315.
- **Jakop, T. (2010):** Dvojinske in pluralizirane oblike v slovenskih narečjih. Slavia Centralis. Letn. 3, št. 1. Maribor: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovanske jezike in književnosti, 74–87.
- **Karničar, L. (2008):** Fonetično zapisovanje nsrečnih etnoloških besedil. Traditiones 37/1. Ljubljana: Založba ZRC, 155–167.
- **Kenda Jež, K. (2002):** Cerkljansko narečje: teoretični model dialektološkega raziskovanja na zgledu besedišča in glasoslovja. Doktorska disertacija. Ljubljana: Filozofska fakulteta.

- **Kenda Jež, K. (2007):** Kako do slovenskega narečnega korpusa. Slovenska narečja med sistemom in rabo. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete, 16–17.
- **Kenda Jež, K. (2011):** Fonetična transkripcija. V: Ivančič Kutin, B.: Živa pripoved v zapisu: kontekst tekstura in prekodiranje. Ljubljana: Založba ZRC, 79–83.
- **Kennedy, G. (1998):** An introduction to corpus linguistics. London; New York: Longman.
- **Kjuder, A. (1972):** Zgodovinski mozaik Primorske: s posebnim poudarkom gornjega Krasa. Sežana: Občinska skupščina.
- **Klinar, K. idr. (2012):** Metode zbiranja hišnih in ledinskih imen: projekt FLU-LED v okviru Operativnega programa Slovenija - Avstrija 2007-2013. Jesenice: Gornjesavski muzej.
- **Koletnik, M. (1999):** Fonološki opis voličinskega in črešnjevskega govora. Slavistična revija: časopis za jezikoslovje in literarne vede. Letn. 47, št. 1 (jan.-mar. 1999). Ljubljana: Slavistično društvo Slovenije, [69]–87.
- **Koletnik, M. (2000):** Fonološki opis govora v Radencih. Jezikoslovni zapiski: zbornik Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša. Št. 6. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, 155–165.
- **Koletnik, M. (2001):** Fonološki opis govora pri Sv. Ani na Kremberku v Slovenskih goricah. Jezikoslovni zapiski: zbornik Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša. Št. 1-2. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, 381–392
- **Koletnik, M. (2002):** Fonološki opis govora na Zgornji Velki (SLA 364). Jezikoslovni zapiski: zbornik Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša. Št. 1. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, 139–149
- **Koletnik, M. (2003):** Fonološki opis govora pri Negovi (SLA 367). Jezikoslovni zapiski: zbornik Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša. Št. 2. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, 81-92.
- **Labow, W. (1972):** Sociolinguistic patterns. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- **Levstik, F. (1858):** Napake slovenskega pisanja. Kmetijske in rokodelske novice, letnik 16, številka 1, dostopno na <http://www.dlib.si>, 10. 1. 2013.

- **Logar, N. (2009):** Korpusi v terminografiji: umik potrebe po introspektivni presoji. Ledinek, N., Žagar Karer, M., Humar M. (ur.): Terminologija in sodobna terminografija. Ljubljana: Založba ZRC SAZU. 319–328.
- **Logar, N. (2008):** 3. posvet Slovenskega društva za jezikovne tehnologije.
- **Logar, T. (1956):** Dialektološke študije 9, Značilnosti kojščanskega govora. Slavistična revija: časopis za jezikoslovje in literarne vede 9. Ljubljana: Slavistično društvo Slovenije, 34–44.
- **Logar, T. (1958):** Iz priprav za lingvistični atlas. Jezik in slovstvo 4 (1958/59). Ljubljana: Slavistično društvo Slovenije, 129–135.
- **Logar, T. (1993):** Slovenska narečja. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- **Logar, T. (1995):** Karta slovenskih narečij. Ljubljana: Geodetski zavod Slovenije.
- **Logar, T. (1996):** Dialektološke in jezikovno-zgodovinske razprave. ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, Ljubljana.
- **Macarol, B. (15. 8. 2011):** Pomembne priče kulture minulih stoletij. Primorske novice, št. 180, str. 13.
- **Marc Bratina, Karin (2009):** Etape zbiranja narečnega frazemskega gradiva. Ann, Ser. hist. sociol., letn. 19, št. 2, 399–410.
- **Maurer-Lausegger, H. (1999):** O saneh/Über schlitten. Celovec, Ljubljana, Dunaj: Mohorjeva založba.
- **Mikolič, Vesna (2009):** Specializirani jezikovni korpusi in funkcijska zvrstnost. Stabej, M. (ur.). Infrastruktura slovenščine in slovenistike. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 257–263.
- **Mikolič, Vesna (ur.) (2009):** Jezikovni korpusi v medkulturni komunikaciji. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Založba Annales: Zgodovinsko društvo za južno Primorsko.
- **Mikolič, V. in Beguš, A. (2011):** Meddisciplinarne pomenotvorne zmožnosti v procesih (de)terminologizacije turistične terminologije. Kranjc, Simona (ur.): Meddisciplinarnost v slovenistiki. Obdobja, Simpozij, = Symposium, 30, 1. natis. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 313–319.
- **NIMA (1984):** Department of Defense World Geodetic System 1984, Its Definition and Relationships With Local Geodetic Systems. Technical Report TR8350.2: National Geospatial-Intelligence Agency.

- **N. N. (1960):** Uresničili so petdeset let stare sanje, Primorske novice, letnik 14, št. 26, str. 7.
- **Pavlin, M. (n. l.):** Doživetja so stkala o njem legendo. Naša obramba, str. 48.
- **Ramovš, F. (1924):** Historična gramatika slovenskega jezika. 2, Konzonantizem. Ljubljana: Učiteljska tiskarna.
- **N. N. (1947):** Petdesetletnica "Zarje" v Koprivi. Primorski dnevnik, letnik 3, št. 592, str. 4.
- **Smole, V. (1994):** Folklorist med prevajanjem in zapisovanjem. Traditiones 23. Ljubljana: Založba ZRC, 143–154.
- **Smole, V. (1999):** Šentjernejski govor. Dražumerič, M. in Granda, S. (ur.): Zbornik župnije Šentjerneje. Ljubljana: Družina, 451–463.
- **Stabej, M. (1998):** Besedilnovrstna sestava korpusa FIDA. Kačič, Z. (ur.): Uporabno jezikoslovje 6: revija Društva za uporabno jezikoslovje Slovenije. Ljubljana: Društvo za uporabno jezikoslovje Slovenije, 96–106.
- **Stabej, M. in Vitez, P. (2000):** KGB (korpus govornjenih besedil) v slovenščini. Cene Bavec et al. (ur.): Informacijska družba IS'2000: zbornik 3. mednarodne multi-konference. 79–81.
- **Stanonik, M. (2001):** Teoretični oris slovstvene folklore. Ljubljana: Založba ZRC.
- **Šekli, M. (2007):** Fonološki opis govora vasi Jevšček pri Livku nadiškega narečja. Merkujev zbornik. Ljubljana: Založba ZRC, 409–427
- **Šekli, M. (2008):** Naglasni sestav govora vasi Jevšček pri Livku nadiškega narečja slovenščine v luči relativne kronologije slovenskih naglasnih pojavov. Toporišič, J. (ur.): Škrabčeva misel VI : zbornik s simpozija 2007. Nova Gorica : Frančiškanski samostan Kostanjevica, 19–36.
- **Šekli, M. (2009):** Merila določanja mej med slovenskimi narečji in podnarečji. Smole, V. (ur.): Slovenska narečja med sistemom in rabo. Ljubljana : Znanstvena založba Filozofske fakultete, 291–318.
- **Šekli, M. (2011):** Besedotvorje praslovanskega glagola v primerjalnojezikoslovni luči. Philological Studies. Skopje, 129–147.
- **Šekli, M. (2012):** Praslovanski besedotvorni vzorci izpeljave drugotnih nedovršnih glagolov. Jezikoslovni zapiski 18/1. Ljubljana, 7–26.

- **Šekli, M. (2013):** Uvod v primerjalno jezikoslovje slovanskih jezikov (izročki k predavanjem).
- **Šivic-Dular, A. (2011):** Sekundarni glagoli na *-n-ěti* v slovenščini – prehajanje med glagolskimi vrstami. Jesenšek, M. (ur.): Izzivi sodobnega slovenskega slovaropisja. Zbirka Zora. Maribor, 441–487.
- **Škofic, J. (1997):** Fonološki opis govora Kroke (SLA 202). Jezikoslovni zapiski, št. 3, 175–189.
- **Škofic, J. (1998):** Govor celjskega predmestja Gaberje. Jezikoslovni zapiski, št. 4, 89–98.
- **Škofic, J. (1999):** Fonološki opis govora kraja Zgornje Gorje (SLA 198). Jezikoslovni zapiski, št. 5, 183–195.
- **Škofic, J. (2000):** Fonološki opis govora kraja Lom pod Storžičem (SLA 204). Jezikoslovni zapiski, št. 6, 141–154.
- **Škofic, J. (2006):** Prevajanje govornega narečnega besedila v pisani knjižni jezik. V: M. Koletnik, V. Smole (ur.): Diahronija in sinhronija v dialektoloških raziskavah. Maribor: Slavistično društvo, 174–182.
- **Škofic, J. (2006):** Krajevni govor Dolnje Košane. V: M. Dolgan (ur.). *Dolnja Košana in okolica : študije, dokumentarna in literarna besedila*. Celje: Društvo Mohorjeva družba: Celjska Mohorjeva družba, 337–359.
- **Škrabec, S. (1908):** Jezikoslovna dela (1994), ur. Toporišič, J. Nova Gorica: Frančiškanski samostan Kostanjevica.
- **Šolar, J. (1959):** Veznik in. Jezik in slovstvo, letn. 5, št. 1. Ljubljana: Slavistično društvo Slovenije, 14–18.
- **Šolar, J. (1959):** Veznik in: nadaljevanje in konec. Jezik in slovstvo, letn. 5, št. 2. Ljubljana: Slavistično društvo Slovenije, 34–40.
- **Šumenjak, K. (2009):** Govor Koprive na Krasu. Koper: Fakulteta za humanistične študije.
- **Šumenjak, K. (2012):** Zasnova dialektološkega korpusa na primeru govora Koprive na Krasu. Krakar Vogel, B. (ur.): Slavistika v regijah - Koper. Ljubljana: Zveza društev Slavistično društvo Slovenije: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 73–78.
- **Šumenjak, K. in Vičič, J. (2012):** Izzivi pri izdelavi dialektološkega korpusa GOKO. Krakar Vogel, B. (ur.): Slavistika v regijah - Koper. Ljubljana: Zveza

društev Slavistično društvo Slovenije: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 79–87.

- **Tognini-Bonelli, E. (2001):** Corpus linguistics at work. Amsterdam ; Philadelphia: J. Benjamin's Publishing Company.
- **Toporišič, J. (1974):** Kratko oblikoslovje slovenskega knjižnega jezika. Kmecl, M. in Logar, T. in Toporišič, J. (ur.): Slovenski jezik, literatura in kultura. Ljubljana: Seminar slovenskega jezika, literature in kulture pri Oddelku za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete Univerze, 29–50.
- **Toporišič, J. (1982):** Nova slovenska skladnja. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- **Toporišič, J. (1984):** Slovenska slovnica. Maribor: Obzorja.
- **Toporišič, J. (2000):** Slovenska slovnica. Maribor: Obzorja.
- **Verdonik, D. (2006):** Analiza diskurza kot podpora sistemom strojnega simultanelega prevajanja govora. Doktorska disertacija. Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani: Oddelek za slovenistiko.
- **Verdonik, D. (2008):** Govor in jezikovne tehnologije. Vitez, Primož (ur.): Spisi o Govoru. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete, 231–240.
- **Verdonik, D. in Erjavec, T. (2010):** Opis tipov podatkov v govornem korpusu GOS, <http://nl.ijs.si/ssj/gos/A3-OpisPodatkov-GOS+TEL.pdf>. Dostop 8. junija 2012.
- **Verdonik, D. idr. (2010):** Konkordančnik za govorni korpus GOS. Erjavec, T. in Žganec Gros, J. (ur.): Zbornik Sedme konference Jezikovne tehnologije, 14. do 15. oktober 2010: zbornik 13. mednarodne multikonference Informacijska družba. Ljubljana: Institut Jožef Stefan, 12-15
- **Verdonik, D. in Zwitter Vitez, A. (2011):** Slovenski govorni korpus Gos. Ljubljana: Trojina, zavod za uporabno slovenistiko.
- **Verdonik, D. (2011):** Gos - spletno okno do govorjene slovenščine. Življenje in tehnika: revija za poljudno tehniko, znanost in amaterstvo, letn. 62, št. 2. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 40–46.
- **Vintar, Š. (2008):** Terminologija: terminološka veda in računalniško podprta terminografija. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.

- **Vitez, P. in Zwitter Vitez, A. (2004):** Problem prozodične analize spontanega govora. *Jezik in slovstvo*, letn. 49, št. 6. Ljubljana: Slavistično društvo Slovenije, 3–24.
- **Volk, J. (2011):** Intonacija v spontanem neformalnem govoru slovenskih govorcev na dvojezičnem področju Slovenske Istre. Doktorska disertacija. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- **Vuga, Ž. (1987):** Pozabljeni »Soški lev«. *Nedeljski dnevnik*, letnik 36, št. 352, str. 27.
- **Weiss, P. (1998):** Slovar govorov Zadrečke doline med Gornjim gradom in Nazarjami. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Založba ZRC.
- **Weiss, P. (2001):** Fonološki opis govora kraja Spodnje Kraše (314). *Jezikoslovni zapiski* 7, št. 1–2. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, 321–347.
- **Zemljak Jontes, M. (2001):** Fonološki opis posavskega govora v Stržišču. *Jezikoslovni zapiski: zbornik Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša*. Št. 1–2. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, 349–363.
- **Zemljak Jontes, M. idr. (2002):** Računalniški simbolni fonetični zapis slovenskega govora. *Slavistična revija*, letn. 50, št. 2. Ljubljana, 159–169.
- **Zemljarič Miklavčič, J. (2004):** Taksonomija besedilnih tipov za gradnjo govornega korpusa. Kržišnik, E. (ur.). *Obdobja 22. Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik*, 503–522.
- **Zemljarič Miklavčič, J. (2006):** Korpus govornjene slovenščine. Erjavec, T. in Žganec Gros, J. (ur.): *Jezikovne tehnologije. Zbornik 5. slovenske in 1. mednarodne konference Jezikovne tehnologije*. Ljubljana: Inštitut Jožef Stefan.
- **Zemljarič Miklavčič, J. in Stabej, M. (2006):** Zapisati nezapisljivo: transkribiranje spontanega govora za govorni korpus. *SloFon 1: zbornik povzetkov*. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, 86–87.
- **Zemljarič Miklavčič, J. (2007):** Načela oblikovanja govornega korpusa slovenščine. Doktorska disertacija. Ljubljana: Filozofska fakulteta.

- **Zemljarič Miklavčič, J. (2008):** Govorni korpusi. Ljubljana: Oddelek za prevajalstvo.
- **Zemljarič Miklavčič, J. idr. (2009):** Kaj in zakaj v referenčni govorni korpus slovenščine. Stabej, M. (ur.). Infrastruktura slovenščine in slovenistike. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 423–428.
- **Zorko, Z. (2006):** Vzhodni govori srednještajerskega narečja. Jesenšek, M., Zorko, Z. (ur.): Jezikovna predanost: akademiku prof. dr. Jožetu Toporišiču ob 80-letnici. Maribor: Slavistično društvo ; v Ljubljani: SAZU, 458–468.
- **Zuljan Kumar, D. (2001):** Narečne interference v skladnji beneškoslovenskih besedil. Magistrsko delo. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- **Zuljan Kumar, D. (2007):** Narečni diskurz. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- **Zuljan Kumar, D. (2008):** Besedni red v govorjenih slovenskih narečjih. Toporišič, J. (ur.): Škrabčeva misel VI: zbornik s simpozija 2007. Nova Gorica: Frančiškanski samostan Kostanjevica, 121–135.
- **Zwitter Vitez, A. in Zemljarič Miklavčič, J. in Stabej, M. in Krek, S. (2009):** Načela transkribiranja in označevanja posnetkov v referenčnem govornem korpusu slovenščine. Marko Stabej (ur.): Infrastruktura Slovenščine in slovenistike. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 437–442.
- **Zwitter Vitez, A. (2011):** Korpus GOS in njegova uporaba v raziskovalne, didaktične in ljubiteljske namene. Kranjc, S. (ur.): Meddisciplinarnost v slovenistiki. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 559–564.
- **Zwitter Vitez, A. in Krapež Vodopivec, I. (2011):** Korpus govorjene slovenščine (GOS) za kakovostno in prijazno učno uro. BAČNIK, Andreja et al. (ur.): Mednarodna konferenca Splet izobraževanja in raziskovanja z IKT - SIRIKT. 309–314. http://prispevki.sirikt.si/datoteke/sirikt2011_zbornik.pdf. Dostop 12. junija 2012.
- **Žele, A. (2003):** Slovarska obravnava povedkovnika. Jezik in slovstvo, letn. 48, št. 2. Ljubljana: Slavistično društvo Slovenije, 3–15.

Spletni viri:

- **American National Corpus (ANC) (2012):**
- <http://www.americannationalcorpus.org/>, dostopano 20. 9. 2012.
- **Angleški korpus *Survey of English Usage* (SEU) (2012):**
- <http://www.ucl.ac.uk/english-usage/about/history.htm>, dostopano 20. 9. 2012.
- **Audacity (2012)** <http://audacity.sourceforge.net/about/>, dostopano 15. 10. 2012.
- **British National Coprus (BNC) (2012):** <http://www.natcorp.ox.ac.uk/>, dostopano 20. 9. 2012.
- **Češki nacionalni korpus (Český národní korpus (ČNK)) (2012):**
- <http://ucnk.ff.cuni.cz/>, dostopano 20. 9. 2012.
- **EAGLES (2012):** <http://www.ilc.cnr.it/EAGLES/browse.html>, dostopano 20. 8. 2012.
- **Govorni korpus Koprive na Krasu (GOKO) (2103):** <http://jt.upr.si/GOKO/>, dostopano 10. 4. 2013.
- **Helsinški korpus britanskih angleških narečij (2012):**
- <http://www.helsinki.fi/varieng/CoRD/corpora/Dialects/index.html>, dostopano 20. 9. 2012.
- **Hrvaški nacionalni korpus (Hrvatski nacionalni korpus (HNK)) (2012):**
- <http://www.hnk.ffzg.hr/>, dostopano 20. 9. 2012.
- **Kazenski zakonik RS (KZ-UPB1), 137. člen – Neupravičeno prisluškovanje in звоčno snemanje (2012):** http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/izbranZakonAkt?uid=C633C860F6BE0F67C1257A0500354D1E&db=urad_prec_bes&mandat=VI, dostopano 2. 11. 2012.
- **Korpus govornjene slovenščine GOS (2012):** <http://www.korpus-gos.net/Support.aspx/About>, dostopano 6. 11. 2012.
- **Korpus IviE (2012):** <http://www.phon.ox.ac.uk/files/apps/IViE/>, dostopano 20. 9. 2012.
- **Madžarski nacionalni korpus (Magyar Nemzeti Szövegtár (MNSZ)) (2012):**
- http://corpus.nytud.hu/mnsz/index_eng.html, dostopano 20. 9. 2012.
- **Miran Hladnik, intervju (2012):** <http://www.delo.si/tuditi/tvojsvet/groznja-temeljnim-civilizacijskim-pridobitvam.html>, dostopano 22. 11. 2012.

- **Nordijski dialektološki korpus (2012):**
<http://www.tekstlab.uio.no/nota/scandiasyn/index.html>, dostopano 20. 9. 2012.
- **Referenčni korpus nemškega jezika (Das Deutsche Referenzkorpus (DeReKo)) (2012):** <http://www.ids-mannheim.de/kl/projekte/korpora/archiv.html>, dostopano 20. 9. 2012.
- **Slovar slovenskega knjižnega jezika (SSKJ) (2013):** <http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html>, dostopano 22. 3. 2013.
- **Slovaški nacionalni korpus (Slovenský národný korpus (SNK)) (2012):**
<http://korpus.juls.savba.sk/>, dostopano 20. 9. 2012.
- **Slovenski pravopis (2013):** <http://bos.zrc-sazu.si/sp2001.html>, dostopano 20. 2. 2012.
- **Statistični urad Republike slovenije (2012):** <http://www.stat.si/>, 1. 6. 2012.
- **The Unicode Consortium (2012):** The Unicode Standard. Unicode Consortium, Mountain View, CA, <http://www.unicode.org/versions/Unicode6.0.0/>, dostopano 8. 6. 2012.
- **Večjezični korpus turističnih besedil – informacijski vir in analitična baza slovenske naravne in kulturne dediščine (TURK) (2012):** <http://jt.upr.si/turk/>, dostopano 20. 9. 2012.
- **Verdonik, D. (2010):** Govorjena slovenščina na spletu.
<http://www.delo.si/clanek/132937>, dostopano 10. 5. 2012.
- **Weiss, P. (2012):** Vnašalni sistem ZRCola. Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Ljubljana, <http://www.zrc-sazu.si>, dostopano 8. 6. 2012.
- **Zakon o varstvu osebnih podatkov (2012):** <http://www.uradni-list.si/1/content?id=50685>, dostopano 22. 11. 2012.
- **Zakon o varstvu osebnih podatkov (2012):** <http://www.uradni-list.si/1/content?id=50685>, dostopano 2. 11. 2012.

PRILOGE

PRILOGA 1: GRADIVO, PRIDOBLJENO Z VPRAŠALNICAMI

1.1 Usmerjena vprašalnica GOKO

a) OBLIKOSLOVJE (pregibne besedne vrste)

bolezen, rod. ed.

boljši, prid., primernik

brat, vsi skloni, ed.

cel, rod. ed.

čigav, zaim.

dan, rod. mn.

debel, im. ed., rod. ed.

delati, 1., 2., 3. os. ed., mn., vel., nedol., nam., del. -//*-n*, glagolnik

deti, 1., 2., 3. os. ed., mn., vel., nedol., nam., del. -//*-n*, glagolnik

deti, 1., 2., 3. os. ed., mn., vel., nedol., nam., del. -//*-n*, glagolnik

dež, im., rod. ed

dober, m., ž., sr., dv.

dobiti, 1., 2., 3. os. ed., mn., vel., nedol., nam., del. -//*-n*, glagolnik

drugačnejši, prid., primernik

en, tož. ed.

fant, im. ed.

gladek, rod. ed.

gospa, im., rod. ed

govoriti, vel.

grad, im., rod. ed

imeti, glagolnik

iskati, 1., 2., 3. os. ed., mn., vel., nedol., nam., del. -//*-n*, glagolnik

Jurij, im. ed.

kakšen, zaim.

kateri, zaim.

Kobdilj, im. ed.
krasti, 1., 2., 3. os. ed., mn., vel., nedol., nam., del. -//*-n*, glagolnik
kupovati, 1., 2., 3. os. ed., mn., vel., nedol., nam., del. -//*-n*, glagolnik
lahek, prid.
lažji, prid., primernik
lipa, vsi skloni, ed.
majhen, prid.
marec, im. ed.
mežnar, vsi skloni, ed.
miš, im., or. ed. vsi skloni dv.
mlajši, prid., primernik
najslabši, prid., presežnik
nebo, daj. ed.
noč, rod. ed.
noč, rod. ed.
olje, im., mn., daj. mn.
pes, im., rod. ed.
pesem, rod., daj. ed.
piti, 1., 2., 3. os. ed., mn., vel., nedol., nam., del. -//*-n*, glagolnik
poskusiti, nedol.
reči, del -*n*
rit, rod. ed.
riž, im. ed.
roj, im. ed.
slabši, prid., primernik
slišati, 1., 2., 3. os. ed., mn., vel., nedol., nam., del. -//*-n*, glagolnik
smrt, rod. ed.
sol, im. ed.
stvar, daj. ed.
teči, glagolnik
tekoč, im. ed., rod. ed.
tele, im. ed., rod. ed.
telo, im. ed.
trd, im. ed., rod. ed.

trpeti, 1., 2., 3. os. ed., mn., vel., nedol., nam., del. -//*-n*, glagolnik
umreti, 1., 2., 3. os. ed., mn., vel., nedol., nam., del. -//*-n*, glagolnik
uš, rod. ed.
vas, rod. ed.
večji, prid., primernik
visok, rod. ed.
višji, prid., primernik
vzdigniti, 1., 2., 3. os. ed., mn., vel., nedol., nam., del. -//*-n*, glagolnik

VIDSKI PARI:

gledati – pogledati
jesti – pojesti
kuhati – skuhati
kupiti – kupovati
menjati – menjavati
pogovoriti – pogovarjati
poskusiti – poskušati
sušiti – posušiti
učiti – naučiti

b) SKLADNJA

– samostalniška besedna zveza:

čopič za barvanje
električna peč
jušna skleda
motorna kosilnica
namizni prt
njivski škornji
oslovsko sedlo
rezalne škarje
ščipalne klešče

šivalni stroj

– zložena poved (veznik v zvezi stavkov):

stopnjevalno priredje: ne samo, tudi; kakor, tako

načinovni odvisnik: brez da, tako da

pojasnjevalno priredje: saj

c) DIFERENCIALNI SLOVAR (slovarske oblike besed, ki jih ni v korpusu)

bežati, nedol.

brengariti, nedol., 1. os. ed.

brenkla, im. ed., rod. ed.

cajt, im. ed., rod. ed.

cavata, im. ed., rod. ed.

cukati, nedol., 1. os. ed.

cvek, rod. ed.

cvekar, im. ed., rod. ed.

drat, im. ed., rod. ed.

familija, im. ed., rod. ed.

farbati, nedol., 1. os. ed.

frišen, m., ž., ed.

java, rod. ed.

kafe, rod. ed.

kalati, 1. os. ed.

kalavnik, im. ed., rod. ed.

kalona, im. ed., rod. ed.

kamion, rod. ed.

kamošast, m., ž., s., ed.

kanon, rod. ed.

karabinjer, im. ed., rod. ed.

kasen, m., ž., ed.

ketna, rod. ed.

komerčo, rod. ed.

kotla, im. ed., rod. ed.
kregati se, nedol., 1. os. ed.
lon, rod. ed.
maja, im. ed., rod. ed.
majster, rod. ed.
malin, rod. ed.
napraviti se, nedol.
nona, rod. ed.
nono, rod. ed.
ocviba, im. ed., rod. ed.
ograda, im. ed., rod. ed.
ohcet, im. ed., rod. ed.
ohcetar, im. ed., rod. ed.
ošterija, im. ed.
pasti, nedol., 1. os. ed.
perje, im. ed.
plenir, rod. ed.
podelati, nedol., 1. os. ed.
pojužnati, nedol., 1. os. ed.
pomerendati, nedol.
povter, im. ed., rod. ed.
pravca, im. ed.
provati, nedol., 1. os. ed.
pucati, nedol., 1. os. ed.
ravnati, nedol., 1. os. ed.
razpeglati, nedol., 1. os. ed.
rihtati, nedol.
roba, im. ed.
snidvati, nedol., 1. os. ed.
sold, im. ed., rod. ed.
sorta, rod. ed.
strnična, im. ed.
šenk, im., ed., rod. ed.
šenkati, nedol., 1. os. ed.

šfogirati, 1. os. ed.
šlatati, nedol.
šparget, im. ed., rod. ed.
špeža, im. ed., rod. ed.
šranga, im. ed., rod. ed.
štajon, rod. ed.

2.2 Vprašalnica za Slovenski lingvistični atlas (SLA)

a) OBLIKOSLOVJE

breme, or. ed.
dober, m., ž., sr. ed.
dva, m., ž., vsi skloni
ena, m., ž., vsi skloni
jaz, m., ž, s., vsi skloni, ed. dv., mn.
kaj, zaim.
kdo, zaim.
kost, im. ed., rod. ed., vsi skloni, mn.
leto, dv.
leto, mest. mn., or. mn.
mesto, mest. mn., or. mn.
moj, m., ž., vsi skloni, ed., mn.
polje, mest. mn., or. mn.
seme, or. ed.
star, m., ž., sr., mn.
ta, m., ž., vsi skloni, ed., mn.
vreme, or. ed., daj. mn.

2.3 Vprašalnica za Narečni atlas slovenske Istre in Krasa (NASIK)

a) OBLIKOSLOVJE

breskev, im. ed.

bukev, im. ed.
cirkev, im. ed.
dva, štev.
dvanajst, štev.
dve, štev.
hiša, daj., mest. mn.
oko, im. ed.
oreh, im. ed.
osem, štev.
pet, štev.
sedem, štev.
seno, im. ed.
sestra, vsi skloni, dv.
sto, štev.
sveča, or. mn.
šest, štev.
štiri, štev.
telo, im. ed.
tisoč, štev.
tri, štev.

b) SKLADNJA

– samostalniška besedna zveza:

koruzno steblo

koruzno zrno

okenski podboj (okvir)

posteljno pregrinjalo

2.4 Vprašalnica za zbiranje narečnega gradiva za tematsko polje sadovnjak

SKLADNJA

– samostalniška besedna zveza:

ajdova njiva

ječmenova njiva

krompirjeva njiva

PRILOGA 2: NAREČNA BESEDILA IZ KORPUSA GOKO

2.1 BESEDILA GOVORCA 1

8.24,00–8.35,60

'Tədi 'jəst, 'vʲeʃ, 'kərkok'rət, <nar> kə </nar> bi <po...> 'taka t'ri ku'zice m'liɛka, ʊ'sək 'dan jə <pərʃl...>, ʊ'sək d'rygi 'dan jə 'pərʃla, <nar> kə </nar> 'təkrət so <nar> bren'yarli </nar>, so 'rekli.

Tədi jəst, vieš, kərkokrət, <nar> kə </nar> bi <po...> tākā t'ri kuzice mliēka, wsək dān jə <pərʃl...>, wsək drūgi dān jə pərʃla, <nar> kə </nar> tək'rat so <nar> brengārli </nar>, so rēkli.

Tudi jaz, veš, kolikokrat, <nar> ko </nar> bi <po...> take tri kozice mleka, vsak dan je <prišl...>, vsak drugi dan je prišla, <nar> ker </nar> takrat so <nar> preprodajali </nar>, so rekli.

8.41,40–9.24,40

So 'kupli <ə:> in 'pole prepro'dali, [Aaa!] <ə:> so 'pərʃli po m'liɛko in 'pəl pəlali ʊ 'Tərst , 'ne, z 'Dutoʊl so ble 'nərveč 'tiste b'ranjəuce, so 'rekli, in b'ranjəuce so 'tədi 'tiste, kə so <nar> ple'nir </nar>, 'vʲeʃ, 'tisti 'nət, na, [Aha] na γ'lavi, 'ciɛʊ 'dan z Vi'pave ʊ Kop'rivu , ʊ Vi'pavo so š'li po 'jaice in <nar> 'pou̯ter </nar>, 'tət po t'ridə'set <nar> 'kilou </nar> so pər'nesle tək'ku na γ'lavi, zve'čir 'pərʃlə da'mu in ʊəb <nar> d'vʲeɣ 'urəx </nar> po'noči š'lə 'pʲeʃ, d'vʲeɣ, t'riɛx, 'kukər je blo <ə:> 'tisto <ə:> </nar> stə'juən </nar>, 'tət bi 'rekli, 'ne, <ə:> š'le ʊ 'Tərst , 'nesle ʊ 'Tərst .

So kùpli <ə:> in <nar> pòle </nar> preprodáli, [Aaa!] <ə> so pərʃli po mliéko in <nar> pól </nar> pəláli w Tərst , né, z Dútowl so ble nərveč tiste

bránjəwce, so rékli, in bránjəwce so tədi tiste, kə so <nar> plenir </nar>, viěš, tisti nət, na, [Aha] na glávi, ciěw dán z Vipáve w Koprivu , w Vipávo so šli po jájce in <nar> pówter </nar>, tət po tridəsət <nar> kilow </nar> so pərnəsle təkú na glávi, zvečir pəršlə damú in wəb <nar> dvéh úrəh </nar> ponóči šlė piěš, dviéh, triéh, kúkər je blo <ə:> tisto <ə:> <nar> stəjʊən </nar>, tət bi rékli, nė, <ə:> šlė w Tərst , nəsle w Tərst .

So kupili <ə:> in <nar> potem </nar> preprodali, [Aaa!] <ə> so prišli po mleko in <nar> potem </nar> peljali v Trst , ne, iz Dutovelj so bile največ tiste branjevke, so rekli, in branjevke so tudi tiste, ki so <nar> jerbas </nar>, veš, tisti nad, na, [Aha] na glavi, cel dan iz Vipave v Koprivo , v Vipavo so šli po jajca in <nar> maslo </nar>, tudi po trideset <nar> kilogramov </nar> so prinesle tako na glavi, zvečer prišle domov in ob <nar> dveh </nar> ponoči šle peš, dveh, treh, kakor je bil <ə:> tisti <ə:> <nar> letni_čas </nar>, tudi bi rekli, ne, <ə:> šle v Trst , nesle v Trst .

9.24,40–9.34,70

'Nekej 'ur s'pale in 'pole nə'zaj u 'Tərst , po t'ridəsət <nar> 'kilu </nar> nə γ'lavi, sə s'pouniš, za pə'ržəwłət dər'žino, je b'lo ži'u'lenje 'tu?

Nėki úr spále in póle nəzaj w Tərst , po t'ridəsət <nar> kilu </nar> nə glávi, sə spówniš, za pə'ržəwłət dər'žino, je bló žiwlénje tú?

Nekaj ur spale in potem nazaj v Trst , po trideset <nar> kilogramov </nar> na glavi, se spomniš, za preživljati družino, je bilo življenje to?

9.48,50–10.22,00

'Jəs sə s'pouənəm, 'tu me je uəs'talu, ku də jə blo u'čiri, u spo'mini, <nar> ki </nar> 'kukər 'uətrək, ta'ku 'rada bjiš'la, <ə:> 'konc 'šulə, 'konc po'uka, 'ne, <ə:> iz'let, <nar> ki </nar> so nər'dili, <nar> 'mə </nar> 'təkret 'ni blo u'sako 'lięto, 'kukər, 'kukər je 'pəršlə, ne 'vięm, ka'ku, u γ'lavnem 'eŋkrət 'samo jə 'bu <ti...> ta iz'let, za u

Mira'mar , </kašelj> op'rostri, <ə:> za ŷ Mira'mar , in jə blo zə p'lačət d'vej 'liri, də se bomo pe'lali 'tydi po 'murji.

Jəs sə spównəm, tů me je wəstálu, ku də jə blo wč'iri, w spomini, <nar> ki </nar> kúkər wətrək, takú ráda bi šlá, <ə> kónc šúlə, kónc pouka, né, <ə:> izlét, <nar> ki </nar> so nərdili, <nar> mə </nar> təkret ni blo wsáko liéto, kúkər, kúkər je pəršlo, ne viðm, kakú, w glávnm énkrət sámo jə bu <ti...> ta izlét, za w Miramár , <khm> oprósti, <ə> za w Miramár , in jə blo zə pláčət dvėj liri, də se bomo peláli túdi po mŷrji.

Jaz se spomnim, to mi je ostalo, kot da je bilo včera, v spominu, <nar> ker </nar> kot otrok, tako rada bi šla, <ə> konec šole, konec pouka, ne, <ə:> izlet, <nar> katerega </nar> so naredili, <nar> ampak </nar> takrat ni bilo vsako leto, kakor, kakor je prišlo, ne vem, kako, v glavnem enkrat samo je bil <ti...> ta izlet, za v Miramare , <khm> oprósti, <ə> za v Miramare , in je bilo za plačati dve liri, da se bomo peljali tudi po morju.

10.22,00–10.52,88

'Jój, 'jəs ŷ'sa ve'sela, ka'ku bəm do'ma po'viędla, jə blo zə p'lačət d'vej 'liri. ŷ'si so š'li, 'samo 'jəs 'ne, 'ni blo d'vej 'liri za me 'dət, <nar> 'ma </nar> so j'mięli, <nar> ki </nar> ŷ'sək d'rygi 'dan, 'mati, smo <rek...>, <nar> 'nona </nar> bi 'rekli [Aha] z'dėj, 'ne, <ə:> <nar> 'ma </nar> še 'bəl se s'pownem, 'tərko m'lięka jə 'mięla in <nar> 'ma </nar>, <nar> 'ma </nar>, 'kaj d'vej 'liri bi in 'Lujze jə 'dięləw 'təm, pər Fe'rariti ŷ 'tisti <?>.

Jój, jəs wsá veséla, kakú bəm domá poviędla, jə blo zə pláčət dvėj liri. Wsi so šli, sámo jəs né, ni blo dvėj liri za me dət, <nar> má </nar> so jmiéli, <nar> ki </nar> wsək drŷgi dán, máti smo <rek...>, <nar> nóna </nar> bi rékli [Aha] zdėj, né, <ə:> <nar> má </nar> še bəl se spównem, tərko mliéka jə miéla in <nar> má </nar>, <nar> má </nar>, káj dvėj liri bi in Lújze jə diéləw təm, pər Feráriti w tísti <?>.

Joj, jaz vsa vesela, kako bom doma povedala, je bilo za plačati dve liri. Vsi so šli, samo jaz ne, ni bilo dveh lir za mi dati, <nar> ampak </nar> so imeli, <nar> ker </nar> vsak drugi dan, mati smo <rek...>, <nar> babica </nar> bi rekli [Aha] sedaj, ne, <ə:> <nar> ampak </nar> še bolj se spomnim, toliko mleka je imela in <nar> ma </nar>, <nar> ma </nar>, kaj dve liri bi in Lojze je delal tam, pri Ferariju v tisti <?>.

11.35,50–12.19,40

'Viḷeste, kə jə 'tako ɥ'reme, so fruške z'rjēle, 'ne, z'dej, [Aha] vər'jetno jə bu 'tak <nar> štə'juon </nar>, ne 'viēm. In kər jə 'γərdo ɥ'reme, 'tistə z'rjēlə pə'padəju po 'tliḗx, 'ne, in ki səm 'viḗdla, da 'niɥdar mi, <»> <nar> 'Bejži </nar>, <nar> 'bejži </nar> si ɥəb'rət f'ryške! </«> al 'kej, də bi 'rekli, al 'sadjə, <nar> kə </nar> so i'miēli, 'niɥdar. In 'jəs <nar> ɥ'selix </nar>, <?> 'lačna in 'taka, in səm 'rekla, F'rənci , ki jə bu 'pej <nar> 'miḗžnər </nar>, [Aha] 'viḗš, 'kaj jə <nar> 'miḗžnər </nar>, [Ja, ja, vem, vem] <ə:> in bo 'šəɥ z'γont, γa 'nə bo in 'mati bo 'kuxəla ɥ 'xiši in 'jəs bəm š'la 'pobrət pa 'kəšno frušku po 'tliḗx.

Viēste, kə jə təkə wrēme, so fruške zriēle, nē, zdēj, [Aha] vərjētno jə bu tak <nar> štəjōn </nar>, ne viēm. In kər jə gərdo wrēme, tistə zriēlə popādəju po tliēh, nē, in ki səm viēdla, da niɥdar mi, <»> <nar> Bėjži </nar>, <nar> bėjži </nar> si wəbrət fruške! </«> al kēj, də bi rēkli, al sādje, <nar> kə </nar> so imiēli, nigdār. In jəs <nar> wsēlih </nar>, <?> lačna in tākā, in səm rēkla, Frənci , ki jə bu pēj <nar> miēžnər </nar>, [Aha] viēš, kāj jə <nar> miēžnər </nar>, [Ja, ja, vem, vem] <ə:> in bo šəw zγont, ga nə bo in māti bo kühəla w hiši in jəs bəm šlā pōbrət pa kəšno frušku po tliēh.

Veste, ko je tako vreme, so hruške zrele, ne, sedaj, [Aha] verjetno je bil tak <nar> letni_čas </nar>, ne vem. In ko je grdo vreme, tiste zrele popadajo po tleh, ne, in ker sem vedela, da nikdar mi, <»> <nar> Pojdi </nar>, <nar> pojdi </nar> si obrat hruške! </«> ali kaj, da bi rekli, ali sadje, <nar> katerega </nar> so imeli, nikdar. In jaz <nar> vseeno </nar>, <?> lačna in taka, in sem rekla, Franci , ki je bil pa <nar> cerkovnik </nar>, [Aha] veš, kaj je <nar> cerkovnik </nar>, [Ja, ja, vem,

vem] <ə:> in bo šel zvonit, ga ne bo in mati bo kuhala v hiši in jaz bom šla pobrat pa kakšno hruško po tleh.

12.19,40–12.52,50

D'rygi 'vərt je bu uɔ'podej in sta bla d'va 'vərta, 'no. In 'riɛs st'rəšno sə <nar> nəp'ravəm </nar> in <nar> kət </nar> zəz'γuəne, 'jəs s'tečəm 'xitro u 'vərt in <?> 'tərko 'neki, u'se, <nar> ki </nar> 'žej uət p'rej, 'tədi γ'nilih in 'tərko po t'liɛx jix jə blo! In pɔγ'liɛdəm 'tistə 'bəl z'riɛle, 'ne, in 'denəm <nar> anə </nar> d'vej, təkʉ, 'uətrək, 'dosti jix 'nisəm 'diɛla in zəš'lišəm z <nar> z'dulnəγa </nar> 'vərta, <»> 'A, ta'ku, ta'ku? </«>

Drūgi vərt je bu wɔpodej in sta bla dvā vərta, nò, in riəs strəšno sə <nar> nəp'ravəm </nar>, <?> <nar> kət </nar> zəzgwəne, jəs stēcəm hitro w vərt in <?> tərko nēki, wsé, <nar> ki </nar> žėj wət prēj, tədi gnilih in tərko po tliéh jih jə blo! In pogliédəm tistə bəl zriéle, né, in dénəm <nar> anə </nar> dvėj, təkù, wətrək, dōsti jih nisəm diéla in zəšlišəm z <nar> zdúlŋəga </nar> vərta, <»> Á, takù, takù? </«>

Drugi vrt je bil spodaj in sta bila dva vrta, no, in res, strašno se <nar> pripravim </nar>, <?> <nar> kot </nar> zazvoni, jaz stečem hitro v vrt in <?> toliko nekaj, vse, <nar> ker </nar> že od prej, tudi gnilih in toliko po tleh jih je bilo! In pogledam tiste bolj zrele, ne, in denem <nar> ene </nar> dve, tako, otrok, dosti jih nisem dela in zaslišim s <nar> spodnjega </nar> vrta, <»> A, tako, tako? </«>

12.53,65–13.10,40

<nar> 'Səmər </nar>, <nar> ki </nar> jə bu 'zit, 'samo γ'lavo səm ji 'vidla in jə 'rekla, <»> 'A, ta'ku, ta'ku, sə k'rade, 'tydi k'radəš, bəjo 'pəršli <nar> kərəbi'nerji </nar> 'pʉte! </«> in st'rəšno mi je <nar> zəs </nar> <nar> kərəbin'jermi </nar> zast'rašla in 'tisto, 'jəs səm ta'ku, 'jəs səm 'mislila, də 'riɛs, 'ne, 'kaɪ səm 'jəs?

<nar> Səmər </nar>, <nar> ki </nar> jə bu zit, sámo glávo səm ji vídla in jə rékla, <»> Á, takù, takù, sə kráde, túdi krádəš, bəjo pəršli <nar> kərəbinérji </nar> pʉte!

</> in strážno mi je <nar> zäs </nar> <nar> kæräbinjermi </nar> zastrážla in tisto, jäs säm takú, jäs säm mislila, dä riés, né, káj säm jäs?

<nar> Ampak </nar>, <nar> ker </nar> je bil zid, samo glavo sem ji videla in je rekla, <>> A tako, tako, se krade, tudi kradeš, bodo prišli <nar> policisti </nar> pote! </> in strašno me je <nar> z </nar> <nar> policisti </nar> zastrašila in tisto, jaz sem tako, jaz sem mislila, da je res, ne, kaj sem jaz?

13.12,70–13.39,40

<nar> 'Ma </nar> 'tisto, <nar> kə </nar> bi säγ'nilo, 'rajše, dä säγ'nije, ku, <nar> 'ma </nar>, 'káj jə blo 'tu, sä, so bli 'tərđi, 'vĭěš, 'tərđi. In zə'tu še z'dej me os'taje st'rəšno 'tisti st'rax, <nar> kə </nar> so me 'samo st'rašli, 'vĭěš, zə ũ'sako 'riěč in nə 'vĭęm, čə mə so k'licali 'kəšənk'rət po i'mĭęni, z'mĭęrəm, 'nərvəčk'rət 'Lujzəta , kə jə bu 'tam st'ric.

<nar> Mä </nar> tisto, <nar> kə </nar> bi sägnilo, rājše, dä sägnije, ku, <nar> mä </nar>, káj jə blo tú, sä, so bli tərđi, viěš, tərđi. In zətú še zděj me ostāja strážno tisti stráh, <nar> kə </nar> so me sämo strášli, viěš, zə wsáko riěč in nə viēm, čə mə so klicali kəšənk'rət po imiēni, zmiērəm, nərvəčk'rət Lujzəta , kə jə bu tám stric.

<nar> Ampak </nar> tisto, <nar> ki </nar> bi segnilo, rajši, da segnije, kot, <nar> ma </nar>, kaj je bilo to, so, so bli trdi, veš, trdi. In zato še sedaj mi ostaja strašno tisti strah, <nar> ker </nar> so me samo strašili, veš, za vsako stvar in ne vem, če me so klicali kakšenkrat po imenu, zmeraj, največkrat Lojzeta , ki je bil tam stric.

14.09,00–14.33,50

'Niydar, dä bi 'kej, za <nar> 'ano </nar> 'riěč, da bə 'rekli, <>> 'O, si p'rou nər'dila! </> al tə'ku, <nar> 'ano </nar> ma'leŋkost, <nar> 'ma </nar> 'niydar <?>, zə'tu <nar> 'rata </nar> č'lovək tə'ku in se 'ne pop'rave in ũəs'tane z'mĭęrən 'tisto in st'rax

mi je blo, 'vieste ot kə'daj me 'ni 'vəč s'trax, wət'kər jə <naše ...>, <nar> t'le </nar> 'pər nəs bla nəs'rięče.

Nigdar, də bi kěj, za <nar> áno </nar> riěč, da bə rékli, <»> ó, si prów nərdila! </«> al təkú, <nar> áno </nar> malénkost, <nar> má </nar> nigdar <?>, zətú <nar> ráta </nar> člówək təkú in se nē popráve in wəstáne zmiérən tisto in stráh mi je blo, vieste ot kədáj me ni vėč stráh, wət'kər jə <naše ...>, <nar> tlé </nar> pər nəs bla nəsriěče.

Nikdar, da bi kaj, za <nar> kakšno </nar> reč, da bi rekli, <»> O, si prav naredila! </«> ali tako, <nar> kakšno </nar> malenkost, <nar> ampak </nar> nikoli <?>, zato <nar> postane </nar> človek tako in se ne popravi in ostane zmeraj tisto in strah me je bilo, veste od kdaj me ni več strah, odkar je <naše ...>, <nar> tule </nar> pri nas bila nesreča.

14.34,00–15.50,00

Me 'ni 'vəč s'trax, 'tyt kə sə š'li 'naši 'kəm, səm bla 'sama ɥ 'xiši čez 'nuč, <nar> ki </nar> p'rej mə bi zlo'milu, nə 'bi bla, bi š'la 'rajši nə 'vięm 'kam s'pat, 'kəšən, <nar> 'maɣar </nar> <nar> rə'cimər </nar> bi 'dięli nə 'vięm 'kam, də 'ne b bla 'sama, s'trəšno mə jə blo s'trax.

Me ni vėč stráh, tút kə sə š'li naši kəm, səm bla sama w hiši čez nuč, <nar> ki </nar> prěj mə bi zlomilu, nə bi bla, bi š'la rajši nə viēm kām spát, kəšən, <nar> mágar </nar> <nar> rəcimər </nar> bi diēli nə viēm kām, də nē b bla sama, strəšno mə jə blo stráh.

Me ni več strah, tudi ko so šli naši kam, sem bila sama v hiši čez noč, <nar> ker </nar> prej me bi zlomilo, ne bi bila, bi šla rajši ne vem kam spat, kakšen, <nar> vsaj </nar> <nar> recimo </nar> bi deli ne vem kam, da ne bi bila sama, strašno me je bilo strah.

14.58,00–15.20,50

'Ne s'trax, 'rečmo p'rou <ə:>, če jə 'kəšna 'riǰč, mə jə s'trax, 'ja, <nar> 'ma </nar> 'ne tə'ku, <ə:> <nar> 'ma </nar> nə 'viǰm, nə 'mʉərəm pə'viǰt, kə'ku sə tər'pi 'tisti s'trax 'nutər, jə p'rou tərpl'enje, 'tako tərpl'enje, də 'tisti, kə ne <nar> pro'va </nar>, ne 'vej, kə'ku je 'teško 'tisto pre'našət.

Né <?> stráh, rěčmo prów <ə:>, če jə kəšna riěč, mə jə stráh, já, <nar> má </nar> né təkú, <ə> <nar> má </nar> nə viém, nə mwérəm poviét, kəkú sə tərpi tisti stráh nütər, jə prów tərplénje, táko tərplénje, də tisti, kə ne <nar> prová </nar>, ne vėj, kəkú je téško tisto prenášet.

Ne strah, recimo prav <ə:>, če je kakšna reč, me je strah, ja, <nar> ampak </nar> ne tako, <ə> <nar> ampak </nar> ne vem, ne morem povedati, kako se trpi tisti strah notri, je prav trpljenje, tako trpljenje, da tisti, ki ne <nar> poskusi </nar>, ne ve, kako je težko tisto prenašati.

16.00,50–16.32,80

Jə 'pəršla ʉə'kuli pou'dan, <nar> ki </nar> jə, 'kərko je 'mʉoyla p'rodət 'xitro, 'ne, jə 'pəršla t'ku, ʉə'kul pou'dan, ne, bi <nar> 'mʉoyla </nar> p'rit, in jə 'rekla su'siǰda, <»> 'Joj, 'Ančka , <nar> 'bejži </nar> <ə:> 'čəkət F'rancku , če na, <pos...> <?> 'tə 'žiǰnsku, <ə:> na 'most, kə se ɣ're zə S'kʉəpo [Aha], 'tisti 'most pər Kop'rivi , 'ne, [Aha] 'bejži 'čəkət 'təm in ji 'reči, də ne 'hodi də'mu, ki ju bo 'Tone ʉ'bəʉ. </«>

Jə pəršla wəküli powdán, <nar> ki </nar> jə, kərko je mwógla pródət hitro, né, jə pəršla tkú, wəkül powdán, ne, bi <nar> mógla </nar> prit, in jə rékla susiédá <»> Joj, Ánčka , <nar> bėjži </nar> <ə:> čakət Fráncku če na, <pos...> <?> té žiěnsku, <ə> na móst, <nar> kə </nar> se gré zə Skwəpo [Aha], tisti móst pər Koprivi , né, [Aha] bėjži čakət təm in ji réči, də ne hodi dəmú, ki ju bo Tóne ubəw. </«>

Je prišla okoli poldneva, <nar> ker </nar> je, kolikor je mogla prodati hitro, ne, je prišla tako, okoli poldne, ne, bi <nar> morala </nar> priti, in je rekla soseda, <»> Joj, Ančka , <nar> pojdi </nar> <ə:> čakət Francko tja na, <pos...>

<?> to žensko na most, <nar> kjer </nar> se gre za Skopo [Aha], tisti most pri Koprivi , ne, [Aha] pojdi čakati tja in reci ji, da ne hodi domov, ker jo bo Tone ubil.

16.34,10–17.02,00

<nar> 'Bejži </nar> poš'lyšet, 'kaj 'dięła, ju ni 'doma in jə 'šəu u š'talu in z <nar> 'anu </nar> 'palcu ta'ku 'toučē po ž'vini, da 'tista ž'vina s'kače u 'jasli, <nar> ke </nar> ni 'mūəɣu sə <nar> šfo'ɣirət </nar>, smo 'rekli <nar> 'kəšən k'rət </nar>, 'ne, <ə:> jə 'šəu nad ž'vino in 'toŭku 'təm, <nar> ki </nar> 'ni blo 'ženə, pi'jan, 'tak, də bi 'tisto, in 'pole <nar> u'selix </nar> sə jə 'upaɥ en 'sɔset x n'jemi.

<nar> Bějži </nar> pošlűšet, kaj dięła, ju ni dōma in jə šəw w š'talu in z anu pālcu takú tówče po ž'vini, da tista ž'vina skače w jásli, <nar> ke </nar> ni mwəgu sə <nar> šfɔgirət </nar>, smo rėkli <nar> kəšən krət </nar>, nē, <ə:> jə šəw nad ž'vino in tówku təm, <nar> ki </nar> ni blo ženə, piján, ták, də bi tisto, in pōle <nar> wsélih </nar> sə jə úpaw en sɔset h njěmi.

<nar> Pojdi </nar> poslušat, kaj dela, je ni doma in je šel v štalo in z eno palico tako tolče po živini, da tista živina skače v jasli, <nar> ker </nar> ni mogel se <nar> znesti </nar>, smo rekli <nar> včasih </nar>, ne, <ə:> je šel nad živino in tolkel tam, <nar> ker </nar> ni bilo žene, pijan, tak, da bi tisto, in potem <nar> vseeno </nar> si je upal en sosed k njemu.

17.21,00–17.33,90

Ta 'būəɣi 'uətrək, <nar> ki </nar> jə 'mięła, <nar> kə </nar> jə 'rekla, <ə>> 'Oh, <nar> 'mə </nar> kə'ku, Pəu'liŋka me 'čaka zə po'dojit</>, 'uətrək [Aha] uət_ 'sedmix 'mięscu, je 'čaku 'doma zə po'dojət.

Ta bwəgi wətrək, <nar> ki </nar> jə mięła, <nar> kə </nar> jə rėkla, <ə>> Oh, <nar> 'mə </nar> kəkú, Pəwliŋka me čaka zə podójit </>, wətrək [Aha] wət_ sėdmih_ mięscu, je čaku dōma zə podójət.

Ta bogi otrok, <nar> katerega </nar> je imela, <nar> ker </nar> je rekla, <»> Oh, <nar> ampak </nar> kako, Pavlinka me čaka za podojit </«> otrok [Aha]_sedmih_mesecev je čakal doma za podojit.

17.33,90–17.51,00

Po'noči ūb d'vięx je š'la, <nar> ūəpou'dan </nar> še 'nəč ta 'uətrək 'təm in ni 'moγla, sə jə 'bala 'jət də'mu, 'ne 'bala, ji jə 'rięku 'tistə, da nə 'xot, da ji bə u'bəŋ, kə jə biŋ, <nar> 'ma <nar> sə bli dəŋ'jaki, 'vięš, 'kəšni, <nar> 'ma </nar> təkū dəŋ'jaki, də te ne 'morm po'vięt.

Ponoči wb dviéh je šlá, <nar> wəpowdán </nar> še něč ta wətrək tēm in ni mógla, sə jə bála jət dəmu, né bála, ji jə riėku tistə, da nə hót, da ji bə ubəw, kə jə biw, <nar> má <nar> sə bli dəw'jaki, viěš, kəšni, <nar> má </nar> təkú dəw'jaki, də te ne morm poviét.

Ponoči ob dveh je šla, <nar> opoldne </nar> še nič ta otrok tam in ni mogla, se je bala iti domov, ne bala, ji je rekel tisti, naj ne hodi, da jo bo ubil, ker je bil, <nar> ma <nar> so bili divjaki, veš, kakšni, <nar> ampak </nar> tako divjaki, da ti ne morem povedati.

17.51,00–18.24,27

'Jəs 'nisəm 'moγla <nar> 'vięrvət </nar> 'məmi, ki jə p'raŋla, 'məma jə p'raŋla me 'tu in je <ə:>, <nar> 'pole </nar> je zəs'pəŋ, <nar> 'pole </nar> je š'la 'xitro 'teγa 'bŋəzγa ŋə'troka pu'dojet, sej jə bla təkū nəs'rięčna <nar> 'pole </nar>; 'jəst ne 'vięm ŋət 'koγa jə 'tista Pəŋ'lina , səj 'pəl jə ŋəs'tala <šiv...> <nar> ž'nidərca </nar> <ə:> in st'rəšno p'ridna <nar> ž'nidərca </nar> jə bla in nəs'rięčna, 'bəl s'labo xo'dila in təkū, 'taka, jə bla pərza'diēta.

Jəs nisəm mógla <nar> virvət </nar> mōmi, ki jə prāwla, mōma jə prāwla me tu in je <ə:>, <nar> pōle </nar> je zəspəw, <nar> pōle </nar> je šlá hitro tēga bwəzga wətrōka pudōjet, sej jə bla təkū nəsriėčna <nar> pōle </nar>; jəst ne viēm wət kōga jə tista Pəw'lina , səj pəl jə wəstála <šiv...> <nar> žnidərca </nar> <ə:> in

stréšno pridna <nar> žnidərca </nar> jə bla in nəsrična, bəl slábo hodila in təkú, táká, jə bla pərzadéta.

Jaz nisem mogla <nar> verjeti </nar> mami, ki je pravila, mama je pravila mi to in je <ə:>, <nar> potem </nar> je zaspal, <nar> potem </nar> je šla hitro tega ubogega otroka podojit, saj je bila tako nesrečna potem; jaz ne vem, od koga je tista Pavlina , saj <nar> potem </nar> je ostala <šiv...> <nar> šivilja </nar> <ə:> in strašno pridna <nar> šivilja </nar> je bila nesrečna, bolj slabo hodila in tako, taka, je bila prizadeta.

19.15,30–19.55,00

In səm š'la 'uətpərt <nar> kə'lʉəno </nar> in 'malo postu'jim in <?> 'ni še, 'ni še 'pəršu za š'talo 'uən no'bena ž'vina in ki smo ble b'lize, <nar> ane </nar> š'tir, 'piɛt 'metrou wət 'ciɛste, <smo...> b'lizi 'ciɛste, 'o, səm se 'rekla, <nar> 'ma </nar> nə 'viɛm, <kə..> 'kaj mə jə 'pičəno, səm š'la nə 'ciɛstu poɣ'liɛt, čə bəm 'kəšnəɣa 'vidla, nə 'viɛm, 'kaj, 'səm 'tekla nə 'ciɛstu in <ə:>, ku p'ridəm, poɣ'liɛdəm 'dol in 'xistro š'lišəm, da mə <nar> 'ano </nar> k'ličə, sə 'uəzrem in š'lišəm 'təm, pər Bəd'ɣarjəvix , so blə t'ri sɛst'ričnə.

In səm šlā wətpərt <nar> kəlwəno </nar> in máló postujim in <?> ni še, ni še pəršu za š'talo wən nobəna ž'vina in ki smo ble blize, <nar> áne </nar> štir, piét métrou wət ciéste, <smo...> blizi ciéste, o, səm se rékla, <nar> má </nar> nə viém, <kə..> káj mə jə pičəno, səm šlā nə ciéstu pogliét, čə bəm kəšnəɣa vidla, nə viém, káj, səm tékla nə ciéstu in <ə:>, ku pridəm, pogliédəm dol in hitro šlišəm, da mə <nar> áno </nar> kličə, sə wəzrem in šlišəm təm, pər Bədgárjəvih , so blə t'ri sɛstričnə.

In sem šla odpret <nar> vhodna_vrata </nar> in malo postojim in <?> ni še, ni še prišla za štaló ven nobena živina in ker smo bile blizu, <nar> enih </nar> štiri, pet metrov od ceste, <smo...> blizu ceste, o, sem si rekla, <nar> ampak </nar> ne vem, <kə..> kaj me je pičlo, sem šla na cesto pogledat, če bom koga videla, ne vem, kaj sem tekla na cesto in <ə:>, ko pridem, pogledam dol in hitro slišim, da me <nar> nekdo </nar> kliče, se ozrem in slišim tam, pri Bedgarjevih , so bile tri sestrične.

20.28,70–22.30,00

Sə 'pəršla, γəs'poda jə 'pəršla na leto'višče in <ə:> <nar> 'pouxno </nar>, jə blo 'dosti 'diɕla po'liɕti, 'ne, in so 'pəršle 'tət d'vej sest'rične, <ə:> 'mamə so 'pəršlə po'mayət in tə 'xčirkə so 'pəršlə z n'jim, z 'mamo, 'ne, in <ə:> moy'ʉəče poz'naš 'Furlan <nar> zəs </nar> 'Riɕpen'tabra 'tisti ho'tel, kə jə blə, jə bla ana, ana jə bla z 'Opčin , v'sə t'ri <nar> st'rəšno </nar>, sest'rične [Aha] in smo sə <nar> st'rəšno </nar>, ljəs səm bla s 'tistu Z'denku Bət'γarjəvu 'təm, z'miɕerəm s'kɕp, 'tədi ʉ 'šuli, <ʉ kloɕ...> smo ble z'miɕerəm s'kɕp in ma, 'ana mə pok'liče in 'pol zaɣ'liɕdəm v'se t'ri 'təm prɕt, prɕd u'rati prɕd γos'tilno, <ʉ> P'ridi, p'ridi! </<> 'ljəs 'tečem če 'γor. <ʉ> 'O, 'raʉno p'raʉ, da si p'rišla, se γ'remo iγ'rat ʉ sa'lon, </<> in 'ljəs sə γ'rem ʉ sa'lon se 'jəγrət ž n'jimi in to se iγ'ramo in nəm pər'nesju še ne 'vem 'kaj zə 'jəst, 'niɣdər p'rej, ne 'pole 'nisəm 'jela, ne 'viɕem, kə 'nisəm 'miɕla, 'ne, ne 'viɕem 'kaj, 'viɕem, də jə blo 'dobro in d'vakrət nəm sə pər'nesli 'təm, <ə:> st'rəšno <nar> pomə'rendali </nar>, smo 'rekli, z'dej 'rečəm <nar> pomə'rendəm </nar>, 'təkrət <nar> po'južnəli </nar>, <nar> po'južnəli </nar> so 'rekli 'təkrət in 'təm se iγ'ramo in ʉ'se ʉ 'riɕdi st'rəšno in <nar> 'pole </nar> 'reče 'Berica , <ʉ> 'O, <nar> 'ma </nar> 'pej de bi š'li ʉ <nar> ʉəγ'rado </nar>, <nar> kə </nar> jə z'dej tə'ku 'temno <nar> t'le </nar> 'nutər, </<> in 'riɕs γ'riɕmo 'vənəx, də γ'riɕmu nə 'ciɕstu, ku p'ridəm nə 'ciɕstu, <nar> 'ma </nar> jə blo 'žej z'daʉno pu zd'ravi Ma'riji, 'ne, je blo 'təmno 'žej in <nar> 'adən </nar> 'soset γ'rej 'mimo in mə zəγ'liɕda, <ʉ> 'Joj! </<> jə, <smeh/> jə 'riɕku, <ʉ> 'Joj, a t'le si, ʉ'si te 'jəščejo po 'ciɕli 'vəsi. </<>

Sə pəršla, gəspoda jə pəršla na letovišče in <ə:> <nar> pəwhno </nar>, jə blo dōsti diɕla poliɕti, nē, in so pəršle tət dvėj sestrične, <ə:> məmə so pəršlə poməgət in tə hčirkə so pəršlə z njim, z māmō, nē, in <ə:> mogwəče poznáš Furlan <nar> zəs </nar> Riɕpentabra tisti hotél, kə jə blə, jə bla ana, ana jə bla z Ópčín , vsə trī <nar> strəšno </nar>, sestrične [Aha] in smó sə <nar> strəšno </nar>, jəs səm bla s tistu Zdénku Bətgárjəvu təm, zmiɕerəm skɕp, tədi w šuli, <w klo...> smo blé zmjérəm skɕp in ma, ána mə pokliče in pol zagliɕdəm vsé tri təm prɕt, pred uráti pret gostilno, <ʉ> Pridi, pridi! </<> jəs təcəm če gór. <ʉ> O, ráwno práw, da si prišla, se grémo igrát w salón, </<> in jəs sə grém w salón se jəgrət ž njimi in to se igrámo in nəm pərnəsju še ne vém káj zə jəst, níkdər prɕj, ne

<nar> pòle </nar> nisəm jéla, ne viém, kə nisəm miéla, ne, ne viém káj, viém, də jə blo dóbno in dvákrət nəm sə pərnəsli təm, <ə:> strəšno <nar> poməréndali </nar>, smo rékli, zděj rēcəm <nar> poməréndəm </nar>, təkřət <nar> pojúžnəli </nar>, <nar> pojúžnəli </nar> so rékli təkřət in təm se igrámo in wsé w riédi strəšno in pòle rěče Bérica , <»> Ó, <nar> má </nar> pėj de bi šli w <nar> wəgrádo </nar>, <nar> kə </nar> jə zděj təkú təmno <nar> tlé </nar> nùtər, </«> in riés griémo vənəh, də griému nə ciéstu, ku pridəm nə ciéstu, <nar> má </nar> jə blo žėj zdawno pu zdrávi Mariji, né, je blo təmno žėj in <nar> ádən </nar> sòset grėj mimo in mə zəgliéda, <»> Jój </«> jə, <smeh/> jə riéku, <»> Jój, a tlé si, wsi te jəščejo po ciéli vəsi. </«>>

So prišla, gospoda je prišla na letovišče in <ə:> <nar> polno </nar>, je bilo dosti dela poleti, ne, in sta prišli tudi dve sestrični, <ə:> mame so prišle pomagat in te hčerke so prišle z njimi, z mamó, ne, in <ə:> mogoče poznaš 'Furlan <nar> z </nar> Repentabra tisti hotel, ki je bila, je bila ena, ena je bila z Občin , vse tri strašno sestrične [Aha] in smo se strašno, jaz sem bila s tisto Zdenko Bedgarjevo tam, zmeraj skupaj, tudi v šoli, <v klo...> sva bili zmeraj skupaj in me, ena me pokliče in potem zagledam vse tri tam pred, pred vrati pred gostilno, <»> Pridi pridi! </«> jaz tečem tja gor. <»> O, ravno prav, da si prišla, se gremo igrat v salon, </«> in jaz se grem v salon se igrat z njimi in to se igramo in nam prinesejo še ne vem kaj za jesti, nikdar prej, ne <nar> potem </nar> nisem jedla, ne vem, ker nisem imela, ne, ne vem kaj, vem, da je bilo dobro in dvakrat nam so prinesli tja, <ə:> strašno pomalicali </nar>, smo rekli, sedaj rečem <nar> pomalicam </nar>, takrat <nar> pomalicali </nar>, <nar> pomalicali </nar> so rekli takrat in tam se igramo in vse v redu strašno in potem rěče Berica , <»> O, <nar> ampak </nar> pa da bi šli v <nar> vrt <nar>, <nar> ker </nar> je sedaj tako temno <nar> tukaj </nar> notri, </«> in res gremo ven, da gremo na cesto, ko pridem na cesto, <nar> ampak </nar> je bilo že davno po zdravi Mariji, ne, je bilo temno že in <nar> en </nar> sosed gre mimo in me zagleda, <»> Jój </«> je, <smeh/> je reku, <»> Jój, a tukaj si, vsi te iščejo po vsej vasi. </«>>

22.30,00–22.41,00

Se 'misləš, nə'miəsto γ'nət 'past, in jə 'riəku F'rənce , <nar> ki </nar> 'pole sə γa p'rašli, <»> 'Kəm si, 'kəm si γ'naʊ 'pole ž'vinu? </«>

Se misləš, nə miəsto gnət pást, in jə riəku Frənce , <nar> ki </nar> pôle sə ga prášli, <»> Kám si, kám si gnáw pôle žvinu? </«>

Si misliš, namesto gnati past, in je rekel France , <nar> ker </nar> potem so ga vprašali, <»> Kam si, kam si gnal živino potem? </«>

22.41,00–23.05,00

<»> 'Ja, du 'ciəste jə š'la, <nar> kə </nar> 'jes səm 'mislu, də je pər, də me 'čaka <nar> 'či </nar> nə 'ciəsti, jo, jo ni blo nik'jər, 'ja, 'kaj səm 'teʊ, səm ʊə'bərnu nə'zaj də'mu in <?> nə'zaj z'viəzəʊ, </«> in jə 'šou pou'sʊət, če mə so 'kəšni, no'bedən mə 'ni, slu'čajno 'ni blo no'berɣa na 'ciəsti in ma 'niso 'vidli, 'mene nik'jer, se 'misleš, 'štiri 'ura 'tam 'nutər.

<»> Já, du ciəste jə šlá, <nar> kə </nar> jés səm mislu, də je pər, də me čaka <nar> či </nar> nə ciəsti, jo, jo ni blo nikjər, já, kaj səm téw, səm wəbərnu nəzaj dəmu in <?> nəzaj zviézəw, </«> in jə šow powswət, če mə so kəšni, nobédən mə ní, slučajno ní bló nobénga na ciəsti in ma niso vidli, méne nikjér, se misleš, štiri úra tám nútər.

<»> Ja, do ceste je šla, <nar> ker </nar> jaz sem mislil, da je pri, da me čaka <nar> kje </nar> na cesti, je, je ni bilo nikjer, ja, kaj sem hotel, sem obrnil nazaj domov in <?> nazaj zvezal, </«> in je šel povsod, če me so kakšni, nihče me ni, slučajno ni bilo nikogar na cesti in me niso videli, mene nikjer, si misliš, štiri ure tam notri.

2.2 BESEDILA GOVORCA 2

00:05,40–00:34,50

In so sporočili, da γrejo 'Nięmci in 'uana jə 'tekla <nar> 'leti </nar> wəd 'nəs, sə p'rauli, 'tisto sk'rivət, in parti'zani sə bli 'nųətər in jə 'tekla pə'vięt, da nəj γ'rįeju če 'gor u 'gųəst in γ'reju 'Nięmci s Kob'dilje , 'ne, 'čyi, in 'təkrət 'tej parti'zani so 'tekli s 'xiši 'uən in wət 'təm so 'vidli, 'ne, ki 'ni blo zə'rəščəno, 'kukər jə z'dej, 'čyi, in so ustər'lili, še z'dej se poz'na, <nar> zəs </nar> <nar> kə'nųənəm </nar>, 'rečemo, 'ne, 'eņkrət 'gor nə st'rexu in 'eņkrət 'pej <nar> wə'zət </nar>, 'nųətər.

In so sporočili, da grėjo Niēmci in wāna jə tēkla <nar> lėti </nar> wəd nəs, sə prāwli, tisto skrivət, in partizāni sə bli nwətər in jə tēkla poviēt, da nəj griėju če gōr u gwəst in grėju Niēmci s Kobdilje , nē, <nar> čųj </nar>, in tēkrət tej partizāni so tēkli s hiši wən in wət tēm so vidli, nē, ki ni blo zərəščəno, kükər jə zdėj, <nar> čųj </nar>, in so ustər'lili, še zdėj se pozná, <nar> zəs </nar> <nar> kənwənəm </nar>, rēčemo, nē, ēnkrət gōr nə strēhu in ēnkrət pėj <nar> wədzát </nar>, nwətər.

In so sporočili, da grejo Nemci in ona je tekla <nar> sem </nar> od nas, so pravili, tisto skrivat, in partizani so bili notri in je tekla povedat, da naj grejo tja gor v gozd in grejo Nemci s Kobdilja , ne, <nar> poslušaj </nar>, in takrat ti partizani so tekli iz hiše ven in od tam so videli, ne, ker ni bilo tako zaraščeno, kakor je zdaj, <nar> poslušaj </nar>, in so ustrelili, še zdaj se pozna, <nar> s </nar> <nar> topom </nar>, rečemo, ne, enkrat gor na streho in enkrat pa <nar> zadaj </nar>, noter.

44,05.00–1.13,90

In 'moje 'məma jə bla 'nųətər 'təkrət, <nar> 'čyi </nar>, in parti'zani so uš'li, 'dobro, da jə 'pəršla če 'dol, če 'ne bi u'se pə'bili, 'ne, in da je sk'rila 'tisto, nə 'vięm, sə i'mięli 'buņkər, da jə 'uana <ə:> <nar> u'so 'tistu 'rəųbu </nar> sk'rila, <nar> 'ma </nar>

'uana sə jə <nar> tər'kaj </nar> prest'rašla, <nar> 'čyĭ </nar>, in <nar> 'pole </nar> jə zəč'niĕla kərva'viĕt, 'ne, in 'təkrət ni blo zdrəu'nikou, 'ni blo no'benə re'či, [Aha] <nar> 'čyĭ </nar>, in 'potli jə kərva'viĕla <nar> anə </nar> t'ri 'miĕsce in <nar> 'potli </nar> <nar> u'selix </nar> so š'li <?> k zdrəu'nikəm in 'tu jə blo pre'pozno.

In moje mōma jə blá nwətər təkret, <nar> čŭj </nar>, in partizáni so wšli, dóbro, də jə pəršla če dól, če ne bi wsé pobili, né, in də je skrila tístə, nə viēm, sə jmiēli bŭnkər, da jə wána <ə:> <nar> wsó tistu rəwbu </nar> skrila, <nar> má </nar> wána sə jə <nar> tərkaĭ </nar> prestrašla, <nar> čŭj </nar>, in <nar> póle </nar> jə zəčniēla kərviēt, né, in təkret ni blo zdrəwnikow, ni blo nobénə reči, [Aha] <nar> čŭj </nar>, in pótli jə kərviēla <nar> anə </nar> tri miēsce in <nar> pótli </nar> <nar> wsélĭh </nar> so šli <?> k zdrəwnikəm in tú jə blo prepóznə.

In moja mama je bila notri takrat, <nar> poslušaj </nar>, in partizani so ušli, dobro, da je prišla tja dol, če ne bi vse pobili, ne, in da je skrila tisto, ne vem, so imeli bunker, da je ona <ə> <nar> vse tiste stvari </nar> skrila, <nar> ampak <nar> ona se je <nar> tako </nar> prestrašila, <nar> poslušaj </nar>, in <nar> potem </nar> je začela krvaveti, ne, in takrat ni bilo zdravnikov, ni bilo nobene reči, [Aha] <nar> poslušaj </nar>, in potlej je krvavela <nar> ene </nar> tri mesece in potem <nar> vseeno </nar> so šli <?> k zdravnikom in to je bilo prepozno.

1.15,50–1.24,00

<nar> Tər'kaj </nar> sə jə pres'trašla, <nar> 'vidi </nar>, in 'tístə, 'tístə k'ruəylə so lə'tiĕlə 'nuətər, da <nar> 'anti </nar> še z'dej so, jə raz'bito ũ 'mərs'kəšnim 'kraji.

<nar> Tərkaĭ </nar> sə jə prestrašla, <nar> vidi </nar>, in tístə, tístə krwəglə so lətiēlə nwətər, da <nar> ánti </nar> še zdej so, jə razbito w mərskəšnim kraji.

<nar> Tako </nar> se je prestrašila, <nar> poglej </nar>, in tiste, tiste krogle so letele noter, da <nar> verjetno </nar> še zdej so, je razbito v marsikaterem kraju.

1.28,00–2.19,00

'Jəs sə s'pouɲim, <nar> 'čyĭ </nar>, ko jə blo pər 'Kɯəmni , 'veš 'ti, 'kašnə <ə:> 'bitkə sə blə pər 'Kɯəmni , <ə:> in so 'məma təm'le wət 'Sonji in 'moje 'mama, [Perocijeve?] parti'zane 'nisə 'miġli <ə:> 'keĭ <wə'b...> wə'bouč, 'ne, <nar> 'čyĭ </nar>, in so 'tistə 'Nĭĕmcə post'riĕlli in jə blo 'təm pər 'Kɯəmni <nar> ɣ'roznix </nar> 'Nĭĕmcəw post'riĕlənix, so jəx s'liĕkli in so <ə:> p'ralə 'təm pər 'Lokvax 'tisto wəb'liĕko in 'muĭ 'tate in <ə:> 'tate wət 'Sonji so w <nar> eno </nar> do'lino, tam'le s'podĭ, so š'li na'tiĕgənt <nar> d'rate </nar>, <nar> ki </nar> 'doma <?> ɣ'du bə, ɣ'du bə 'tə st'var 'šəšo, wəb'liĕko, 'bux'vari, də p'ridəju Nĭĕmci , də bi 'vidli, <nar> 'čyĭ </nar>, w <nar> ani </nar> do'lini, po'zimi jə blo, 'tu jə bla 'pouɲna do'lina 'tistəx wəb'liĕk, də so <ə:> i'miġli zə parti'zanə 'keĭ wəb'liĕč, 'viĕš.

Jəs sə spəwnim, <nar> čŭj </nar>, ko jə blo pər Kwəmni , vēš tĭ, kášnə <ə:> bitkə sə blə pər Kwəmni , <ə:> in so məma təmlə wət Sənji in mōje māmā, [Perocijeve?] partizāne nīsə miĕli <ə:> kĕj <wəb...> wəbōwč, nĕ, <nar> čŭj </nar>, in so tĭstə Niĕmcə postriĕlli in jə blo təm pər Kwəmni <nar> grōznih </nar> Niĕmcəw postriĕlənih, so jəh sliĕkli in so <ə:> prālə təm pər Lókvah tĭsto wəbliĕko in muĭ tate in <ə:> tate wət Sənji so w <nar> eno </nar> dolino, tamlə spōdi, so š'li natiĕgənt <nar> drate </nar>, <nar> ki </nar> dōma <?> gdu bə, gdu bə 'tə st'var 'šəšo, wəbliĕko, bŭhvāri, də p'ridəju 'Niĕmci , də bi vidli, <nar> čŭj </nar>, w <nar> ani </nar> dolini, pozimi jə blo, 'tŭ jə bla pōwhna dolina tĭstəh wəbliĕk, də so <ə:> imiĕli zə partizānə kĕj wəbliĕč, viĕš.

Jaz se spomnim, <nar> poslušaj </nar>, ko je bilo pri Komnu , veš ti, kakšne <ə:> bitke so bile pri Komnu , <ə> in sta mama tamle od Sonje in moja mama, [Perocijeve?] partizani niso imeli <ə> kaj <ob...> obleči, ne, <nar> poslušaj </nar>, in so tiste Nemce postrelili in je bilo tam pri Komnu <nar> grozno </nar> Nemcev postreljenih, so jih slekli in so <ə> prali tam pri Lokvah tisto obleko in moj oče in <ə> oče od Sonje sta v <nar> eno </nar> dolino, tamle spodaj, sta šla nategnit <nar> žice </nar>, <nar> ker </nar> doma <?> kdo bi, kdo bi to stvar sušil, obleko, bogvari, da pridejo Nemci , da bi videli, <nar> poslušaj </nar>, v <nar> eni </nar> dolini,

pozimi je bilo, to je bila polna dolina tistih oblek, da so <ə:> imeli za partizane kaj obleči, veš.

2.41,90–3.00,50

'Ti, jə blo pɔ'zimi in 'voda jə bla ɥ'sa za'mərnzjəna 'təmle s'podi pər 'pipi, 'nismo i'mjɛli 'doma 'vode [Aha], 'ne, smo <nar> 'mɔyli </nar> 'xɔdɛt h 'pipi 'jəskət jo in smo xɔ'dili čə 'dol x <nar> š'tjɛrni </nar> <ə:> <nar> 'kələt </nar> 'ɥən <nar> zəs </nar> <nar> š'tjɛrnə </nar>, 'ne, <nar> zəs </nar> 'jaɥnəɣa, 'tizɣa vod'njaka, <nar> š'tjɛrnə </nar>.

Ti, jə blo pɔzimi in vɔda jə bla wsə zamərnzjəna təmle spɔdi pər pipi, nismo imiɛli dɔma vɔde [Aha], nɛ, smo <nar> mɔgle </nar> hwɔdɛt h pipi jəskət jo in smɔ hodili čə dɔl h <nar> štiɛrni </nar> <ə> <nar> kələt </nar> wən <nar> zəs </nar> <nar> štiɛrnə </nar>, nɛ, <nar> zəs </nar> jəwnəɣa, tizɣa vodnjaka, <nar> štiɛrnə </nar>.

Ti, je bilo pozimi in voda je bila vsa zamrznjena tamle spodaj pri pipi, nismo imeli doma vode [Aha], ne, smo <nar> morali </nar> hoditi k pipi iskat jo in smo hodili tja dol k <nar> vodnjaku </nar> <ə> <nar> črpat </nar> ven <nar> iz </nar> <nar> vodnjaka </nar>, ne, <nar> iz </nar> javnega, tistega vodnjaka, <nar> vodnjaka </nar>.

0.15,90–0.29,00

<nar> 'Čyɪ </nar> </nar>, pred <nar> 'ɥɔjski </nar> je blo ɣ'rozno, 'ne, smo bli 'lačni, 'žejni, <nar> 'ma </nar> 'kaj jə blo, 'sam st'rax, <nar> 'ma </nar> 'pole po <nar> 'ɥɔjski </nar> je blo 'pej 'še s'lapše, s'labo, 'neč ni blo.

<nar> Čŷj </nar>, pred <nar> wɔjski </nar> je blo grɔzno, nɛ, smo bli lāčni, žejni, <nar> mǎ </nar> kǎj jə blo, sǎm stráh, <nar> mǎ </nar> pǎle po <nar> wɔjski </nar> je blo pɛj šɛ slǎpše, slábo, néč ni blo.

<nar> Poslušaj </nar>, pred <nar> vojno </nar> je bilo grozno, ne, Smo bili lačni, žejni, <nar> ma </nar> kaj je bilo, samo strah, <nar> ampak </nar> potem po <nar> vojni </nar> je bilo pa še slabše, slabo, nič ni bilo.

0.32,00–0.47,00

'Ni blo <nar> 'soʊdoʊ </nar>, 'ni blo 'keɪ ʊəb'leč, 'ni blo 'keɪ 'jəst, <nar> ma'ɣari </nar> 'mi smo i'miɛli kme'tijo, 'ne, in smo i'miɛli k'ravo in smo 'neki pər'diɛlli, <nar> 'ma </nar> sə ble 'pəɪ st'rəšno 'šuše, ku 'ni b'lo.

Nɪblo <nar> sɔwdow </nar>, nɪblo kɛj wəblɛč, nɪblo kɛj jəst, <nar> magəri </nar> mɪsmo imiɛli kmetijo, nɛ, in smo imiɛli kravo in smo nɛki pər'diɛlli, <nar> mə </nar> sə ble pəj strəšno šuše, ku nɪblɔ.

Ni bilo <nar> denarja </nar>, ni bilo kaj obleči, ni bilo kaj jesti, </nar> vsaj </nar> mi smo imeli kmetijo, ne, in smo imeli kravo in smo nekaj pridelali, <nar> ampak </nar> so bile pa <nar> strašne </nar> suše, ko ni bilo.

0.48,00–0.52,70

'Ni blo 'neč, 'no, 'buštvo je blo, ɣ'rozno, st'rəšno 'buštvo.

Nɪblo nəč, nɔ, buštvo je blo, grɔzno, strəšno buštvo.

Ni bilo nič, no, uboštvo je bilo, grozno, strašno uboštvo.

1.03, 80–1.20,20

'Veš, 'kaj smo 'təde, k'rave smo <nar> rəʊ'nali </nar>, 'ne, d'veɪ k'rave, <ə:> 'pɔtleɪ smo i'miɛli d'veɪ 'ʊəʊci, <nar> 'tʃyɪ </nar>, <nar> ki </nar> 'ni blo 'keɪ ʊəb'liɛč, 'tɪstə 'ʊoʊce smo 'mi <ə:> p'reli, ʊəst'riyli, p'reli in 'pole še sp'leli, 'ne.

Věš, káj smó tóde, kráve smó <nar> rawnáli </nar>, né, dvěj kráve, <ə:> pótlej smo imieli dvěj wówci, <nar> čúj </nar>, <nar> ki </nar> niblo kéj wəb'liéč, tístə wówce smo mi <ə:> préli, wəstrigli, préli in póle še spléli, né.

Veš, kaj smo tudi, krave smo <nar> redili </nar>, ne, dve kravi, <ə:> potlej smo imeli dve ovci, <nar> poslušaj </nar>, <nar> ker </nar> ni bilo kaj obleči, tiste ovce smo mi predli, ostrigli, predli in potem še spletli, ne.

1,20,20–1.29.5

In 'veš, s 'kum smo <nar> 'fərbəli </nar> <z ɤə'rex...> <ə:>, lə'pinəmi ɤəd ɤə'rexou, də je 'ratəlo ər'javo, 'ni blo p'rəɤ nə'bene re'či, 'čyɪ.

In věš, s kúm smo <nar> fərbəli </nar> <z ɤə'rex...> <ə:>, ləpinəmi wəd wərəhow, də je ratəlo ərjavo, niblo prəw nəbène reči, <nar> čúj </nar>.

In veš, s čim smo <nar> barvali </nar> <z ɤə'rex...> <ə:>, lupinami od orehov, da je postalo rjavo, ni bilo prav nobene reči, <nar> poslušaj </nar>.

1.29,50–1.39,60

In 'punce <nar> 'potlix </nar>, kə smo blə, kə smo xo'dilə p'liɛsət, 'ne, smo st'rəšno xə'telə nap'raɤt 'kəšnu <nar> 'maju </nar>, də smo i'miɛlə zə 'jət p'liɛsət, <nar> 'ma </nar>, Ma'rija , 'kašno je blo.

In púnce <nar> pótlih </nar>, kə smo blə, kə smo xodilə pliésət, né, smo strəšno hətélə napráwt kəšnu <nar> máju </nar>, də smo imielə zə jət pliésət, <nar> má </nar>, Marija , kášno je blo.

In punce <nar> potlej </nar>, ko smo bile, kadar smo hodile plesat, ne, smo strašno hitele napraviti kakšno <nar> majico </nar>, da smo imele za iti plesat, <nar> ampak </nar>, Marija , kakšno je bilo.

1.52,50–1.59,40

Zə ʊə'but 'ni blo 'kei, kə smo ɣo'nili 'past, poʃ'luʃi, smo 'diɟelli <nar> cə'vate </nar> 'təm, <nar> 'viɟɛrjəʃ </nar>, 'tako 'buʃtvo jə blo.

Zə wəbʊt niblo kəj, kə smo gonili pást, pošlúʃi, smo diélli <nar> cəváte </nar> təm, <nar> viérjəʃ </nar>, táko búʃtvo jə blo.

Za obuti ni bilo kaj, ko smo gonili past, <nar> poslušaj </nar>, smo delali <nar> copate </nar> tam, <nar> verjameš </nar>, tako uboštvo je bilo.

1.59,40–2.13,80

'Jəs sə s'pouɲəm, 'potlej sə 'pərʃlə 'točkə in <ə:> 'jəs səm do'bila, <ə:> smo š'li ʊ 'Aɟdouʃno , 'təm jə bla <nar> ena </nar> tərɣo'vina nə 'točkə, 'ne.

Jəs sə spównəm, pótlej sə pərʃlə tóčkə in <ə:> jəs səm do'bila, <ə:> smo šli w Aɟdowʃno , təm jə bla <nar> ena </nar> tərɣovína nə tóčkə, né.

Jaz se spomnim, potlej so prišle točke in <ə:> jaz sem dobila, <ə:> smo šli v Aɟdovščino , tam je bila <nar> neka </nar> trgovina na točke, ne.

2.14,00–2.31,40

P'rouzəp'rou 'tʊj <nar> 'nono </nar> jə biʊ, jə 'diɟləʊ ʊ S'kuəpəm <nar> t'le </nar>, 'ne <nar> 'nono </nar>, <nar> 'biz'nono </nar> bi biʊ, na kra'jeɲnem u'radi, 'ne, in 'ʊan tə'ku, če so ble 'kəʃne pot'rɟeblɟe, jə 'daʊ 'tistə 'točkə jəm, al jə pri'padəlo, 'ka 'jəst 'vəm, ka'ku jə blo 'žei, kə jə 'tu 'petin'ʃiɛzdəsət 'liɟət nə'zai, še 'vəč.

Prówzəprów tʊj <nar> nóno </nar> jə biw, jə diéləw w Skwəpəm <nar> tlé </nar>, né <nar> nóno </nar>, <nar> biznóno </nar> bi biw, na krajéwnem urádi, né, in wán təkú, če so ble kəʃne potriéblie, jə dáu tistə tóčkə jəm, al jə pripádəlo, ká jəst vəm, kakú jə blo žej, kə jə tú pétinšięzdəsət liét nəzaj, še vč.

Pravzaprav tvoj <nar> dedek </nar> je bil, je delal v Skopem <nar> tukaj </nar>, ne <nar> dedek </nar>, <nar> pradedek </nar> bi bil, na krajevnem uradu, ne, in on tako, če so bile kakšne potrebe, je dal tiste točke jim, ali je pripadalo, kaj jaz vem, kako je bilo že, ker je to petinšestdeset let nazaj, še več.

2.32,60–2.43,00

'Ne, in smo šli u 'Ajdoušno 'p̥iɕ̥ in 'təm jə bla 'tista tərɣo'vina in smo, 'jəs səm də'bila 'p̥ərvə 'č̥iɕ̥uli, 'p̥otlej, 'ž̥ej 'p̥unca, 'ne, <nar> kə </nar> səm bla.

Né, in smo šli w Ajdowšno piěš in təm jə bla tista tərgovina in smo, jəs səm də'bila p̥ərvə č̥iēwli, p̥otlej, ž̥ej p̥unca, nē, <nar> kə </nar> səm bla.

Ne, in smo šli v Ajdovščino peš in tam je bila tista trgovina in smo, jaz sem dobila prve čevlje, potlej, že punca, ne, ko sem bila.

2.47,80–2.58,00

Sə bli <nar> kə'mošəsti </nar>, s 'p̥etu in 'edən jə biu ɣ'rop, 'edən jə biu 'pej <ə:> 'tak, ɣ'ladək 'č̥iɕ̥əvəl, 'dobri so bli.

Sə bli <nar> kəməšəsti </nar>, s p̥ētu in édən jə biw gróp, édən jə biw p̥ej <ə:> ták, gládək č̥iēvəl, dóbri so bli.

So bili <nar> iz_semiša </nar>, s peto in eden je bil grob, eden je bil pa <ə:> tak, gladek č̥evlj, dobri so bili.

3.00,00–3.28,50

In sə s'pouɲim, 'muj 'tata <nar> pup'rej </nar>, pred <nar> 'uəjsku </nar>, 'ne, 'to jə blo <nar> p̥riɕ̥i </nar> po <nar> 'uəjski </nar>, <nar> 'č̥y̥i </nar>, <ə:> <nar> 'lix </nar> tə'ku nə 'točkə smo 'kypli ənə 'takə 'č̥iɕ̥uli, 'jəs nə 'viɕ̥em, 'kərko so ble, 'jəs səm i'miɕ̥la 'təm, 'maiɣnə, <nar> 'ləxkər </nar> d'va, t'ri, nə 'viɕ̥em, 'kərko, 'no, štə'vilku

p'rou, <nar> 'čyĭ </nar>, in 'təmle ũ S'kʷəpəm sə bli <nar> 'šuštərji </nar>
in so me s 'tistəx 'čĭeŭləŭ nər'dili ene 'majxnə 'zəmə, bi <nar> 'vięrvəla </nar> 'ti?

In sə spòwnim, mĭj tàta <nar> puprėj </nar>, pred <nar> wəjsku </nar>, nĕ, tò jə blo
<nar> priĕci </nar> po <nar> wəjski </nar>, <nar> čĭj </nar> <ə:> <nar> lih </nar>
təkù nə tòčkə smo kŭpli anə tákə čĭewli, jəs nə viēm, kərko so ble, jəs səm imiĕla
təm, mājhnə, <nar> ləhkər </nar> dvá, tri, nə viēm, kərko, nò, štəvilku pròw, '<nar>
čĭj </nar>, in təmle w Skwəpəm sə bli <nar> šuštərji </nar> in so me s
tistəx 'čĭéwłəw nər'dili ene mājhnə zámə, bi <nar> viėrvəla </nar> tí?

In se spomim, moj oče <nar> prej </nar>, pred <nar> vojno </nar>, ne, to je bilo
<nar> kmalu </nar> po <nar> vojni </nar>, <nar> poslušaj </nar> <ə:> <nar> ravno
</nar> tako na točke smo kupili ene take čevlje, jaz ne vem, koliko so bili, jaz sem
imela tam, majhne, <nar> lahko </nar> dva, tri, ne vem, koliko, no, številko prav,
<nar> poslušaj </nar>, in tamle v Skopem so bili <nar> čevljarji </nar> in
so mi iz tistih čevljev naredili ene majhne zame, bi <nar> verjela </nar> ti?

3.28,90–3.31,30

'Kaj jə b'lo in 'kaj jə z'dej, po'viędi 'ti.

Káj jə bló in káj jə zděj, poviĕdi ti.

Kaj je bilo in kaj je zdaj, povej ti.

3.40,00–3.55,00

<ə:> Ū <nar> bə'tĭęyi </nar> 'ni blo 'nəč 'dobet, 'nəč, <nar> 'čyĭ </nar>, e'dino 'tisti
 'Vim , 'vięš, 'kaj jə bu, 'Vim jə bu 'tak ku an 'pięsək in s 'tistim
smo ũə'mivəli, <nar> 'pucəli </nar>, ũ'se, in zə p'rət smo 'dięləli 'lux.

<ə:> W <nar> bətiĕyi </nar> niblo nəč dōbet, nəč, <nar> čĭj </nar>, edino tisti
Vim , viĕš, káj jə bu, Vĭm jə bu ták ku an piĕsək in s tistim smo
wəmivəli, <nar> pŭcəli </nar>, wsé, in zə prət smo diĕləli lŭh.

<ə:> V <nar> trgovini </nar> ni bilo nič dobiti, nič, <nar> poslušaj </nar>, edino tisti Vim , veš, kaj je bil, Vim je bil tak kot en pesek in s tistim smo umivali, <nar> čistili </nar>, vse, in za prati smo delali lug.

3.58,70–4.29,70

'Lyx jə biu pe'p̥iɛu, <nar> kə </nar> smo i'miɛli uəɣ'nišče, smo i'miɛli pe'p̥iɛu, 'ne, 'tisti pə'p̥iɛu smo <nar> 'diɛnli </nar> 'kuxət in <nar> 'kədər </nar> se je 'tista <ə:> <?>, 'samo də je zəu'rejəlo in 'tisti pə'p̥iɛu jə 'šəu 'dɔl in jə uəs'tala 'taka <?> 'uada, 'ne, in 'tisto smo 'pɔtlej, p'rej smo 'malo uəp'rali, 'ni blo 'ne <nar> 'žajfə </nar> 'ne no'bene rə'či in 'tisto 'pɔl smo z'lili nə 'vərx in smo pəs'tili, 'to jə bla ku <nar> ana </nar> vare'kina, 'ni blo nə'bene rə'či, <nar> 'čyɪ </nar>, 'ni blo p'raška, 'ni blo p'rəu pə'pɔlnoma 'nič.

Lüh jə biw pepiəw, <nar> kə </nar> smo imiɛli wəɣnišče, smo imiɛli pepiəu, nə, 'tisti pəpiəu smo <nar> diɛnli </nar> kühət in <nar> kədər </nar> se je tista <ə:> <?>, sàmo də je zəw'rejəlo in tisti pəpiəu jə šəw dɔl in jə wəstála tákə <?> wáda, nə, in 'tisto smo pɔtlej, prɛj smo málo wəp'ráli, niblo nə <nar> žájfə </nar> nə nobéne rəči in tisto pɔl smo zlíli nə vərɥ in smo pəs'tili, tó jə bla ku <nar> ana </nar> varekina, niblo nəbène rəči, <nar> čűj </nar>, niblo práška, niblo prəw pɔpɔlnoma nič.

Lug je bil pepel, <nar> ker </nar> smo imeli ognjišče, smo imeli pepel, ne, tisti pepel smo dali kuhat in <nar> ko </nar> se je tista <ə:> <?>, samo da je zavrelo in tisti pepel je šel dol in je ostala taka <?> voda, ne, in tisto smo potlej, prej smo malo oprali, ni bilo ne mila ne nobene reči in tisto potem smo zlili na vrh in smo pustili, to je bila kot <nar> kaka </nar> varekina, ni bilo nobene reči, <nar> poslušaj </nar>, ni bilo praška, ni bilo prav popolnoma nič.

4.36,00–5.24,00

A'ja, in 'pɔtlej, ku jə blo, 'čaki, kə'tirɣə 'liɛtə je 'pəršla 'səm Juyos'lavija , 'məne se mə z'di, də 'sedəninš'tirdə'setɣə, 'ne, in 'pɔtlej jə blo še nəp'rej z'miɛrəj s'trəšno s'labo in <nar> 'pɔl </nar>, ko smo zəč'neli 'xodət u 'Tərst , kə smo

'nesli <nar> 'tisti an 'kil </nar> me'sa, al <nar> 'pu 'kila an 'kil </nar>, ne 'viēm, 'kaj jə blo, 'šiēst 'jajc, <ə:> d'vei š'katle ceyaretoŋ, ne 'viēm, 'kaj smo še 'nesli <nar> 'ləxkər </nar>, 'ne, <nar> 'čyi </nar>, 'potlej smo se <nar> en_ 'malo </nar> təkū, pə smo 'kei 'kupli <nar> 'kəšən 'kil </nar> 'rajže, 'kəšno <nar> 'žajfo </nar> in <nar> 'pole </nar> je blo <nar> 'mičkəno </nar>, <nar> 'mičkəno </nar> 'bulše, 'ne, <nar> 'ma </nar> pop'rej jə blo p'rou o'bupno, <nar> 'ma </nar> 'kaj č'mo, t'ku jə blo 'təkrət, 'ne.

Ajā, in pōtlej, ku jə blo, čakī, kətirga liēta je pēršla sēm Jugoslāvija , mēne se mə zdi, də sēdəninštirdəsētga, nē, in pōtlej jə blo še nəprēj zmiērēj strəšno slābo in <nar> pōl </nar>, ko smo zəčnēli hōdət w Tərst , kə smo nēsli <nar> tisti an kil </nar> mesá, al <nar> pū kila an kil </nar>, ne viēm, káj jə blo, šiēst jajc, <ə:> dvėj škátle cegarétow, ne viēm, káj smo še nēsli <nar> ləhkər </nar>, nē, <nar> čūj </nar>, pōtlej smo se <nar> en_ malo </nar> təkū, pə smo kēj kúpili <nar> kəšən kil </nar> rājže, kəšno <nar> žajfo </nar> in <nar> pōle </nar> je blo <nar> mičkəno </nar>, <nar> mičkəno </nar> bulše, nē, <nar> má </nar> poprēj jə blo prōw obúpno, <nar> má </nar> káj čmò, tkū jə blo təkřət, nē.

Aja, in potlej, ko je bilo, čakaj, katerega leta je prišla sem Jugoslavija , meni se mi zdi, da sedeminštiridesetega, ne, in potlej je bilo še naprej zmeraj strašno slabo in <nar> potem </nar>, ko smo začeli hoditi v Trst , ko smo nesli <nar> tisto eno kilo </nar> mesa, ali <nar> pol kile, eno kilo </nar>, ne vem, kaj je bilo, šest jajc, <ə:> dve škatli cigaretov, ne vem, kaj smo še nesli <nar> lahko </nar>, ne, <nar> poslušaj </nar>, potlej smo se <nar> nekoliko </nar> tako, pa smo kaj kupli <nar> kakšno kilo </nar> riža, kakšno <nar> milo </nar> in potem je bilo <nar> malo </nar>, <nar> malo </nar> boljše, ne, <nar> ampak </nar> poprej je bilo prav obupno, <nar> ampak </nar> kaj hočemo, tako je bilo takrat, ne.

5.27,50–6.05,90

In <nar> 'pole </nar> smo se 'kəšne 'punce, 'ne, 'kəšno k'rilo, <nar> 'ma </nar> 'veš kə'ku, kə 'niso pəs'tili čez <nar> b'lok </nar>, 'veš, 'kaj smo nər'dili, 'jəs sə s'prounəm, <nar> t'le </nar> jə bla so'siēdəva, <nar> 'ma </nar> z'dej je ŋ Kubley'lave , je bla s'tara 'tərko ku 'jəst in i'miēla b'rata u 'Tərsti in smo 'kuple <nar> 'kəšno 'rūəbu </nar>, ki 'niso pəs'tili, 'ne, čez <nar> b'lok </nar>, smo š'lə x n'jemi in

smo z <nar> 'rʉəbe </nar> nər'dili <nar> 'kotlu </nar>, 'ne, smo nəb'rali in 'tisto so ʉb'liǰkli, 'samo də smo pərpe'lali, pər'nesli čez <nar> b'lok </nar> in 'pole je bla n'jena 'sestra, t'le 'Ivaŋka 'Gylčeva , 'uana jə bla ši'vilje, <nar> ž'nidərca </nar> in nəm je nər'dila 'kašno k'rilo, 'pol smo ble ʉ'se s'rečne 'punce.

In <nar> p'ole </nar> smo se kəšne p'unce, n'è, kəšno krilo, <nar> m'á </nar> v'ěš kəkù, kə n'iso p'əstili čez <nar> bl'ók </nar>, v'ěš, k'áj smo n'ərdili, j'əs s'ə sp'ownəm, <nar> t'lé </nar> jə bla s'osiedəva, <nar> m'á </nar> z'děj je w Kublegl'ave , je bla st'ara t'ərko ku j'əst in imi'ela br'ata u T'ərsti in smo k'úp'le <nar> kəšno rw'əbu </nar>, ki n'iso p'əstili, n'è, čez <nar> bl'ók </nar>, smo š'lə h nj'emi in smo z <nar> rw'əbe </nar> n'ərdili <nar> k'ótlu </nar>, n'è, smo n'əbr'ali in t'isto so w'bli'ekli, s'ámo də smo p'ərpel'ali, p'ərn'əsli čez <nar> bl'ók </nar> in p'ole je bla nj'ena s'estra, t'lé Iv'anka G'ulčeva , w'ána jə bla ši'vilje, <nar> ž'nidərca </nar> in nəm je n'ərdila k'ášno krilo, p'ól smo ble w'sé s'r'ěčne p'unce.

In <nar> pot'em </nar> smo se k'akšne p'unce, ne, k'akšno krilo, <nar> ampak </nar> v'ěš k'ako, ko n'iso p'ustili čez <nar> mejo </nar>, v'ěš, k'aj smo n'aredili, jaz se sp'omnim, <nar> t'ukaj </nar> je bila s'osedova, <nar> ampak </nar> z'daj je v K'objegl'avi , je bila st'ara toliko kot jaz in im'ela br'ata v Tr'stu in smo k'upile <nar> k'akšno bl'ago </nar>, ker n'iso p'ustili, ne, čez <nar> mejo </nar>, smo š'li k nj'emu in smo iz <nar> bl'aga </nar> n'aredili <nar> krilo </nar>, ne, smo n'abrali in t'isto so ob'lekli, samo, da smo p'ripel'jali, p'ri nesli čez <nar> mejo </nar> in pot'em je bila nj'ena s'estra, t'ukaj Iv'anka G'ulčeva , ona je bila ši'vilja, <nar> ši'vilja </nar> in nam je n'aredila <nar> k'akšno </nar> krilo, pot'em smo bile v'se s'r'ěčne p'unce.

6.11,20–6.32,70

'Təd 'muj̩ 'tata jə 'd̩iǰləʉ u <nar> 'javi </nar>, 'ne, p'rej̩ jə blo ɣ'rozno, sej̩ p'ravim, də, <nar> 'mə </nar> smo bli ʉ'si, <nar> 'čy̩ </nar>, ʉ'se <nar> ɣ'lix </nar>, ʉ'se smo bli 'bʉəɣi, 'ni bəʉ nə'bedən, də bə bəʉ 'edən 'boɣət, 'edən, 'edən 'bʉəx, 'ne, smo bli ʉ'se e'naki in ta'ku smo se razu'miǰli in smo bli, jə blo 'bəl ve'selo kukər z'dej̩.

Təd mǔj t́ata jə diéləw u <nar> j́avi </nar>, ńe, pŕej jə blo gróznó, sej pŕavim, də,
<nar> ḿə </nar> smo bli w'si, <nar> čǔj </nar>, wsé <nar> glih </nar>, wsé smo bli
bwǎgi, ni bəw nǎbédən, də bə bəw édən bógət, édən, édən bwáh, ńe, smo bli wsé
enákı in takú smo se razumiéli in smo bli, jə blo bəl vesélo kukər zděj.

Tudi moj očē je delal v <nar> kamnolomu </nar>, ne, prej je bilo grozno, saj pravim,
da, <nar> ampak </nar> smo bili vsi, <nar> poslušaj </nar>, vsi <nar> enaki </nar>,
vsi smo bili bogi, ni bil nihče, da bi bil eden bogat, eden, eden, ubog, ne, smo bili vsi
enaki in tako smo se razumeli in smo bili, je bilo bolj veselo kakor zdaj.

10.04,20–10.15,70

P'rej jə bla təm'le pər Γ'linikax , 'rečəmo, təm'le so 'tistə 'nivə, 'ne,
Γ'liniki , nə Γ'linikax jə bla <ə:> 'Ajdova 'vas , so 'rekli.

Prěj jə bla təmlé pər Glinikax , rěčəmo, təmlé so tistə nivə, ńe, Gliniki
, nə Glinikax jə bla <ə:> Ajdova v́as , so rékli.

Prej je bila tamle pri Glinikah , rečemo, tamle so tiste njive, ne, Gliniki
, na Glinikah je bila <ə:> Ajdova vas , so rekli.

<nar> An </nar> k'rej, <nar> 'kamər </nar> so 'nivə.

<nar> An </nar> krěj, <nar> 'kamər </nar> so nivə.

<nar> Nek </nar> kraj, <nar> kjer </nar> so njive.

10.26,50–10.36,50

In 'təm jə, jə bla 'Ajdova 'vas , sej so razəs'kavəli in ɯ'se, də bijə 'kej do'bili,
sej z'dej zas'čitəno je, 'vięš, se ne s'mej 'nič 'dięlət 'təm.

In təm jə, jə bla Ajdova v́as , sej so razəskávəli in wsé, də bijə kéj dobili,
sej zděj zasčıtəno je, viěš, se ne směj nič diělət təm.

In tam je, je bila Ajdova vas , saj so raziskovali in vse, da bojo kaj dobili, saj zdaj zaščiteni je, veš, se ne sme nič delati tam.

10.43,80–10.56,0

Za'kaj 'təd 'mi 'immo enu par'ciĕlu 'təm in smo də'bili p'rəu, də nə s'memo s'ploχ 'neč <ə:> tə'ku, də bi 'keĭ ũəb'račəli 'zemlo al 'keĭ, 'ne, də jə zas'čitəno, <nar> 'ma </nar> 'to že 'dosti 'liĕt nə'zaj.

Zakaj təd mi immo enu parciĕlu təm in smo dəbili prəw, də nə smemo sploh nĕč <ə:> təkū, də bi kĕj wəbráčəli zĕmlo al kĕj, nĕ, də jə zasčītəno, <nar> mā </nar> to že dōsti liĕt nəzāj.

Zakaj tudi mi imamo eno parcelo tam in smo dobili prav, da ne smemo sploh nič <ə:> tako, da bi kaj spreminjali zemljo ali kaj, ne, da je zaščiteni <nar> ampak </nar> to je že dosti let nazaj.

10. 57,00–11.27,90

In 'tu je ũət <nar> 'žĭĕɣna </nar> <ə:> tə'ku, 'čĕ u 'liĕvo [aha], ũ'se 'tisti k'reĭ, do 'təm, de jə bla 'Aĭdova 'vas in <ə:> z'dĕĭ je 'təmle 'Silvo 'riĕku, də je bla 'tĕt 'cirku 'təm, 'jəs 'teɣa ne 'viĕm, 'ne, 'samo 'cirku 'viĕm, də je bla na 'Bərjax pər S'vetmi E'lijəti , 'təm, <nar> 'kəmər </nar> jə 'tisti <ə:> 'ta, kə'piĕlca, in 'ɣor nə 'vərxi je bla 'cirku in ũət 'təm 'pətleĭ so jə pər'nesli ũ Kop'rivo , <nar> 't'le </nar>, <nar> 'kəmər </nar> jə z'dĕĭ, <nar> 'ma </nar> 'tu ɣ'du 'veĭ, 'kərko 'liĕt jə.

In tū je wət <nar> žiĕgna </nar> <ə:> təkū, čĕ u liĕvo [aha], wsĕ tisti krĕj, do təm, de jə bla Ajdova vās in <ə:> zdĕj je tōmle Silvo riĕku, də je bla tĕt cirku təm, jəs tĕga ne viĕm, nĕ, sāmō cirku viĕm, də je bla na Bōrjah pər Svĕtmi Elijəti , tōm, <nar> kōmər </nar> jə tisti <ə:> tā, kəpiĕlca, in gōr nə vōrhi je bla cirku in wət təm pōtlej so jə pərnesli w Koprivo , <nar> tlĕ </nar>, <nar> kōmər </nar> jə zdĕj, <nar> mā </nar> tū kdū vĕj, kərko liĕt jə.

In to je od <nar> pokopališča </nar> <ə:> tako, tja v levo [aha], vse tisti kraj, do tam, da je bila Ajdova vas in <ə:> zdaj je tamle Silvo rekel, da je bila tudi cerkev tam, jaz tega ne vem, ne, samo cerkev vem, da je bila na Brjah pri Svetem Eliji , tam, <nar> kjer </nar> je tisti <ə:> ta, kapelica, in gor na vrhu je bila cerkev in od tam potlej so jo prinesli v Koprivo , <nar> tu </nar>, <nar> kjer </nar> je zdaj, <nar> ampak </nar> to kdo ve, koliko let je.

11.29,90–11.33,25

In Kop'riva jə zə'rədi, ku 'təm jə bla 'sama kop'riva 'rasla.

In Kopriva jə zərədi, ku təm jə bla sàma kopriva rásla.

In Kopriva je zaradi, ker tam je bila sama kopriva rastla.

11.37,60–11.51,10

'Tisto so, də so 'Tišlərjevi pro'dali al <nar> 'šəŋkəli </nar>, 'du 'vej, 'təkrət 'viəš, kə'ku jə blo, 'dosti lə'di, 'dost wət'rúk jə blo, 'ləxko so <nar> 'šəŋkəli </nar> 'cirkvi in 'təm so zəč'niəli 'zidət 'cirku, səj 'mɤəre 'bət 'liətəncə 'ɣor, 'pej nə 'viəm, kə'terya 'liətə je.

Tisto so, də so Tišlərjevi prodáli al <nar> šənkəli </nar>, dū vej, təkrət viəš, kəkú jə blo, dōsti lədi, dōst wətrúk jə blo, ləhko so <nar> šənkəli </nar> cirkvi in təm so zəčniəli zidət cirku, səj mwəre bət liətəncə gōr, pěj nə viəm, kətərga liəta je.

Tisto so, da so Tišlerjevi prodali ali <nar> podarili </nar>, kdo ve, takrat veš, kako je bilo, dosti ljudi, dosti otrok je bilo, lahko so <nar> podarili </nar> cerkvi in tam so začeli zidati cerkev, saj mora biti letnica gor, pa ne vem, katerega leta je.

12.07,00–12.42,50

<nar> Čūj </nar>, in <ə:> in 'potlej, də sə zəč'niĕli 'zidət Kop'rivo , 'ne, z'ravən 'cirkve, 'viĕš, kə'ku, 'təkrət sə bli ləd'je 'bəl pə'būəžni in ta'ku, 'ne, in <nar> 'pol </nar> sə jə rəz'vivəlo in <ə:>p'ravejo s'tarə, s'tarə ləd'je, də mət t'riĕmi 'lipəmi in t'riĕmi do'linəmi, də jə zako'pana <smeh/> <nar> š'tiĕrna </nar> ce'kinou al zlə'ta, nə 'viĕm, 'kaj, <nar> 'ma </nar> 'tu 'ləxko, də jə p'razna, <nar> 'ma </nar> 'tu jə st'rəšno s'taro; al jə 'riĕs al 'ni, <nar> 'ma </nar> 'či bi u 'tistix <nar> 'cajtəx <nar> 'imiĕli, 'a?

<nar> Čūj </nar>, in <ə:> in pótlej, də sə zəčniĕli zidət Koprivo , né, zrávən cirkve, viěš, kəkú, təkřət sə bli lədjé bəl pəbwěžni in takú, né, in <nar> pól </nar> sə jə rəzvívəlo in <ə:> právejo stárə, stárə lədjé, də mət triĕmi lipəmi in triĕmi dolínəmi, də jə <nar> zakopána <smeh/> štiĕrna </nar> cekinow al zlətá, nə viĕm, káj, <nar> má </nar> tú ləhko, də jə prázna, <nar> má </nar> tú jə strěšno stáro; al jə riĕs al ní, <nar> má </nar> či bi w tistix <nar> cajtəh <nar> imiĕli, á?

<nar> Poslušaj </nar>, in <ə:> in potlej, da so začeli zidati Koprivo , ne, zraven cerkve, veš, kako, takrat so bili ljudje bolj pobožni in tako, ne, in <nar> potem </nar> se je razvijalo in <ə:> pravijo stari, stari ljudje, da med tremi lipami in tremi dolinami, da je <nar> zakopan <smeh/> vodnjak </nar> cekinov ali zlata, ne vem, kaj, <nar> ampak </nar> to lahko, da je prazna, <nar> ampak </nar> to je strašno staro; ali je res ali ni, <nar> ampak </nar> kje bi v tistih <nar> časih <nar> imeli, a?

12.45,00–13.23,00

In u 'Rejšen 'duli , je p'ravu <nar> t'le </nar> 'ta bo'tanik z'miĕrəj, <nar> 'ma </nar> 'tu so 'tədi st'rəšno s'tari, s'tara jə, 'ne, də so zako'pani t'rije <nar> ba'uli </nar>, so 'rekli, <nar> ba'ul </nar>, 'tu je 'kukər <nar> an </nar> za'boj, 'ne, <ə:> 'vina, <nar> 'ma </nar> 'tu 'mūəre 'bət 'tət <nar> st'rəšnix </nar> 'liĕt, al jə 'riĕs al 'ni, ne 'viĕm. In jə biu 'Viktor 'Čilčəu <smeh>, 'tu jə bəu <nar> 'edən </nar>, ki jə 'diĕləu pər V'rapcəvix , 'ne, jə 'riĕku, 'jəs sə, 'tu se še 'jəs s'pounem, ku jə 'riĕku, <>> <nar> 'Mə, </nar> 'ləxko bəm 'jəs 'dobu, </«> kə jə 'dosti 'kopəu, 'viĕš, 'pər njəx, 'ne, <nar> 'mə </nar> 'ni nə'bedən 'dobu.

In w Réjšen dúli , je právu <nar> tlé </nar> tá botánik zmiérəj, <nar> má </nar> tú so tədi strəšno stári, stára jə, nə, də so zakopáni trije <nar> baúli </nar>, so rékli, <nar> baúl </nar>, tú je kúkər <nar> an </nar> zabój, nə, <ə:> vına, <nar> má </nar> tú mwəre bət tət <nar> strəšnix </nar> liét, al jə riés al ní, ne viém. In jə biw Víktor Čilčəw <smeh>, tú jə bəw <nar> édən </nar>, ki jə diéləw pər Vrápcəvix , nə, jə riéku, jəs sə, tú se še jəs spəwnem, ku jə riéku, <»> <nar> Mə, </nar> ləhko bəm jəs dóbu, </«> kə jə dósti kópəw, viéš, pər njeh, nə, <nar> mə </nar> ninəbédən dóbu.

In v Rešen dolu , je pravil <nar> tukaj </nar> ta botanik zmeraj, <nar> ampak </nar> to so tudi strašno stari, stara je, ne, da so zakopani trije <nar> zaboji </nar>, so rekli, <nar> zaboje </nar>, to je kakor <nar> en </nar> zaboje, ne, <ə:> vına, <nar> ampak </nar> to mora biti tudi <nar> zelo_veliko </nar> let, ali je res ali ni, ne vem. In je bil Viktor Čilčev <smeh>, to je bil <nar> nekdo </nar>, ki je delal pri Vrabčevih , ne, je rekel, jaz se, to se še jaz spomnim, ko je rekel, <»> <nar> Ampak </nar> lahko bom jaz dobil, </«> ker je dosti kopal, veš, pri njih, ne, <nar> ampak </nar> ni nihče dobil.

14.14,50–14.29,10

'Ja, 'ja, so jə poz'nali, [Ja?] 'tədi 'jəs 'vięm, nə 'Radjo 'Kwəpər , 'kədər 'ima 'roj̥sni 'dan, 'menə se mi z'di, də <nar> 'mərče </nar> 'mięsca, z'mięrəj an od'lomək, 'vięš, səm 'večkrət š'lišəla 'žej, od'lomək pə'vięjo z'jətro [Aha] 'wət nji.

Já, já, so jə poználi, [Ja?] tədi jəs viém, nə Rádjo Kwəpər , kədər ima roj̥sni dán, ménə se mi zdi, də <nar> mərče </nar> miésca, zmiérəj an odlómək, viéš, səm večkrət šlišəla žėj, odlómək poviejo zjətro [Aha] wət nji.

Ja, ja, so jo poznali, [Ja?] tudi jaz vem, na Radiu Koper , kadar ima rojstni dan, meni se zdi, da <nar> marca </nar> meseca, zmeraj en odlomek, veš, sem večkrat slišala že, odlomek povejejo zjutraj [Aha] od nje.

16.34,95–16.58,50

<nar> 'Poli </nar> nə 'tistə 'točkə, sə s'pouɲim, də smo do'bili <?> <nar> 'pu 'kila </nar> <nar> 'cykra </nar> nə, nə 'miɛsəc <?>, ʋ'sak, 'ne, je 'dobu, <ə:>, 'kaj smo do'bili še, me'sa, <nar> 'ma </nar> sə ble 'ciɛle 'vərste, d'raya 'moje, za <ə:>, zə 'čakət ʋ məs'nici, 'mɔrde si do'bila <nar> 'pu 'kila </nar> me'sa na, nə 'miɛsəc, <nar> 'ma </nar> ɣ'rozno 'buštvo je blo, <nar> 'ma </nar> 'ti ne 'viɛš, <nar> 'ma </nar>, 'joj.

<nar> Pòli </nar> nə tistə tóčkə, sə spouɲim, də smo dobili <?> <nar> pù kila </nar> <nar> cùkra </nar> nə, nə miésəc <?>, wsák, nĕ, je dóbu, <ə:>, káj smò dobili še, mesá, <nar> má </nar> sə ble ciéle vĕrste, drága mójje, za <ə:>, zə čakət w məsnici, mwĕrde si dobila <nar> pù kila </nar> mesá na, nə miésəc, <nar> má </nar> ɣrózno buštvo je blo, <nar> má </nar> ti ne viěš, <nar> má </nar>, jój.

<nar> Potem </nar> na tiste točke, se spomnim, da smo dobili <?> <nar> pol kile </nar> <nar> sladkorja </nar> na, na mesec <?>, vsak, ne, je dobil, <ə:>, kaj smo dobili še, mesa, <nar> ampak </nar> so bile cele vrste, draga moja, za <ə:>, za čakati v mesnici, morda si dobila <nar> pol kile </nar> mesa na, na mesec, <nar> ampak </nar> grozno uboštvo je bilo, <nar> ampak </nar> ti ne veš, <nar> ampak </nar>, joj.

16.58,50–17.24,50

<nar> 'Ma </nar> 'dobro, 'mi smo i'miɛli 'vsəj, 'kər smo 'neki 'doma i'miɛli, [Aha] t'ku də jə blo m'liɛko 'doma <ə:>, 'jaice smo i'miɛli, ka'kuši, 'ne, in 'neki pər'diɛlli, <nar> 'ma </nar> 'sej p'ravim, də sə ble 'takə 'šyši <nar> ana </nar> 'liɛta, də 'ni z'raslo 'nɛč, 'čyj, 'tydi smo pər'diɛlli, 'pole smo i'miɛli pšə'nico <ə:>, smo m'latli, 'žiɛli na 'rokə, pe'lali m'latɛt 'potli u <nar> 'malen </nar> [Aha] in smo s'pekli k'rux.

<nar> Má </nar> dóbno, mismò imiéli vsěj, kĕr smo nĕki dŏma imiéli, [Aha] tkù də jə blo mliéko dŏma <ə:>, jájce smo imiéli, kakúši, nĕ, in nĕki pĕrdiĕlli, <nar> má </nar> sěj právim, də sə ble tákə šŭši <nar> ana </nar> liéta, də nízráslo nĕč, <nar> čŭj </nar>, túdi smo pĕrdiĕlli, pŏle smo imiéli pšenico <ə:>, smo mlátli, žiéli na rŏkə, pelali mlátet potli u <nar> málen </nar> [Aha] in smo spĕkli krúh.

<nar> Ampak </nar> dobro, mi smo imeli vsaj, ker smo nekaj doma imeli, [Aha] tako da je bilo mleko doma <ə:>, jajca smo imeli, kokoši, ne, in nekaj pridelali, <nar> ampak </nar> saj pravim, da so bile take suše <nar> nekatera </nar> leta, da ni zraslo nič, <nar> poslušaj </nar>, tudi smo pridelali, potem smo jmeli pšenico <ə:>, smo mlatili, želi na roke, peljali mlatit potlej v <nar> mlin </nar> [Aha] in smo spekli kruh.

17.24,50–17.42,50

<nar> 'Ma </nar> jə blə ʊ <nar> 'uəj̥ski </nar>, ku 'niso pəs'tili m'lɛt, nə 'bəš 'ti 'vi̯ɛrvəla mi, še <na...>, še z'dej̥ 'imjo 'naši, 'naše Mar'jetka 'təm 'malən, 'tak 'močən smo i'mi̯ɛli zə <nar> kə'fə </nar> [Aha], 'ne, 'vi̯ɛš da, da na 'rokəx smo bli m'lɛli š'e'nicu in s 'tiyd̩ɣa smo z'me̯jsli k'rux, 'ne, <nar> 'ma </nar> za 'ne po'vi̯ɛdət.

<nar> Ma </nar> jə blə w <nar> wəj̥ski </nar>, ku niso pəs'tili mlɛt, nə bəš t̩vi̯ɛrvəla mi, še <na...>, še zdɛj̥ imjo naši, naše Mar'jetka təm málən, tak močən smo imi̯ɛli zə <nar> kəfə </nar> [Aha], nə, vi̯ɛš da, da na rókəh smo bli mlɛli šen̩icu in s t̩zdg̩a smo zm̩e̯jsli kr̩uh, nə, <nar> m̩a </nar> za nə povi̯ɛdət.

<nar> Ampak </nar> je bilo v <nar> vojni </nar>, ko niso pustili mleti, ne boš ti verjela mi, še <na...>, še zdaj imajo naši, naša Marjetka tam mlin, tak močən smo imeli za <nar> kavo </nar> [Aha], ne, veš da, da na roke smo bili mleli pšenico in iz tistega smo zmesili kruh, ne, <nar> ampak </nar> za ne povedati.

17.43,00–17.44,30

<nar> 'Ma </nar> te 'dam <nar> ano </nar> <nar> ka'fə </nar> ?

<nar> M̩a </nar> te d̩ám <nar> ano </nar> <nar> kaf̩ə </nar> ?

<nar> Ma </nar> ti dam <nar> eno </nar> <nar> kavo </nar> ?

2.3 BESEDILA GOVORCA 3

5.38,45–6.07,00

'Veš 'kaj, 'jəs 'imam 'neke pɔ'datke <nar> t'le </nar> ʊət <nar> 'taʊžənt </nar> 'sɪɔ̃dənstu 'sɪɔ̃də'sedɣa 'lɪɔ̃ta nəp'rej, p'rej 'neč, 'ne, [A, ma to] 'tu so 'neke stvə'ri, ki jix 'jəmam še 'jəst 'doma, lə'pu [Aha] ʊəz'načəno z 'rimskimi 'čərkəmi, [Aja?] še z 'rimskimi 'čərkəmi nə'pisanɔ, bəš 'vidla 'təm, tə bəm pɔ'kazu [Aha], də bəš 'ləxko <nar> pre'čitəla </nar>, se 'ləxko 'tədi <ə:> 'misləm, də 'viɔ̃š, kə'ku so 'təkrət [Aha] 'pisəli, 'ne, [Aha] šte'vilkə in <ə:> i'miɔ̃ [Aha].

Veš kaj, jəs imam neke podatke <nar> tlé </nar> wət <nar> tawžənt </nar> siədənstu siəndəsédga liéta nəpréj, préj néč, né, [A, ma to] tú so néke stvəri, ki jih jəmam še jəst dōma, ləpú [Aha] wəznáčəno z rimskimi čərkəmi, [Aja?] še z rimskimi čərkəmi nəpisanɔ, bəš vidla təm, tə bəm pokázu [Aha], də bəš ləhko <nar> prečitəla </nar>, se ləhko tədi <ə:> misləm, də viěš, kəkú so təkřət [Aha] pisəli, né, [Aha] številke in <ə:> imiě [Aha].

Veš kaj, jaz imam neke podatke <nar> tu </nar> od <nar> tisoč </nar> sedemsto_sedemsetega leta naprej, prej nič, ne, [A, ma to] to so neke stvari, ki jih imam še jaz doma, lepo [Aha] označene z rimskimi črkami [Aja?] še z rimskimi črkami napisano, boš videla tam, ti bom pokazal [Aha], da boš lahko <nar> prebrala </nar>, si lahko tudi <ə:> mislim, da veš, kako so takrat [Aha] pisali, ne, [Aha] številke in <ə:> ime [Aha].

6.07,00–6.27,70

In <nar> 'pɔl </nar> ʊət 'tizɣa səm, səm 'šoʊ nəp'rej, <nar> zəs'topəš </nar>, ʊət 'tizɣa səm 'šoʊ nəp'rej in səm 'pərsu <ə:> za 'cirku, 'ne, <nar> 'kədər </nar> sə jə 'cirku zə'čɪɔ̃lo 'diɔ̃lət, 'tu jə ʊət 'təm, ʊət <nar> 'taʊžənt </nar> 'ʊəsəms'tu nəp'rej, 'ne, [Aha].

In <nar> pól </nar> wət tizga səm, səm šów nəprěj, <nar> zəstópəš </nar>, wət tizga səm šów nəprěj in səm pərsu <ə:> za cirku, né, <nar> kədər </nar> sə jə cirku zəčiélo diélət, tū jə wət təm, wət <nar> táwžənt </nar> wəsəmstú nəprěj, né, [Aha].

In <nar> potem </nar> od tistega sem, sem šel naprej, <nar> razumeš </nar>, od tistega sem šel naprej in sem prišel <ə:> za cirkev, ne, <nar> ko </nar> se je cirkev začelo delati, to je od tam, od <nar> tisoč </nar> osemsto naprej, ne, [Aha].

6.32,00–7.15,00

In 'təkrət, al 'pej <nar> 'tisti 'bot </nar> <smeh/> <nar> zəs'topəš </nar>, zγ'lięda, da so <nar> v'sak </nar> i'mięli 'suj kamno'lomčək in 'tu jə <?> <nar> an </nar> prə'dięl, təm'le 'dol, <nar> zəs'topəš </nar>, ki je, <ə:> kə so <jə...>, sə 'vide, də <nar> t'le </nar> jə bių an kamno'lomčək, t'le jə bu d'ruyi, 'tu jə blo <?> 'tako [Ma je bil kamnolomček, al java?], <nar> 'java </nar>, 'ne, <nar> 'ma </nar> 'majxən kamno'lomčək, [Aha] 'dobro z'dej, <nar> 'java </nar>, 'ja <ə:> še, še dər'yače sə 'rekli, 'čaki, kə'ku so 'rekli, 'dobro, z'dej sə 'nə bəm s'pomnu [Aha] in 'tej 'fantje <ə:> 'təkrət si jə zγ'lięda zə'čięlo 'tu 'malo rəz'vijət.

In təkrət, al pěj <nar> tisti bót </nar> <smeh/> <nar> zəstópəš </nar>, zglięda, da so <nar> vsák </nar> imieli sųj kamnolómčək in tų jə <?> <nar> an </nar> prədiěl, təmlé dól, <nar> zəstópəš </nar>, ki je, <ə:> kə so <jə...>, sə vīde, də <nar> tlé </nar> jə biw an kamnolómčək, tlé jə bu drųgi, tų jə blo <?> táko [Ma je bil kamnolomček, al java?], <nar> jáva </nar>, né, <nar> má </nar> májhən kamnolómčək, [Aha] dóbno zděj, <nar> jáva </nar>, já <ə:> še, še dərgáče sə rékli, čáki, kəkų so rékli, dóbno, zděj sə nə bəm spómnu [Aha] in těj fántje <ə:> təkrət si jə zglięda zəčiélo tų málo rəzvíjət.

In takrat, ali pa <nar> tistikrat </nar> <smeh/> <nar> razumeš </nar>, zgleda, da so <nar> vsi </nar> imeli svoj kamnolomček in to je <?> <nar> nek </nar> predel, tamle doli, <nar> razumeš </nar>, ki je, <ə:> ki so <jə...>, se vidi, da <nar> tu </nar> je bil en kamnolomček, tu je bil drugi, tu je bilo <?> tako [Ma je bil kamnolomček ali java?], <nar> kamnolom </nar>, ne, <nar> ampak </nar> majhen kamnolomček, [Aha] dobro zdaj, <nar> kamnolom </nar>, ja <ə:> še, še drugače so

rekli, čakaj, kako so rekli, dobro, zdaj se ne bom spomnil [Aha] in ti fantje <ə:> takrat se je zgleda začelo to malo razvijati.

7.15,00–8.02,00

In rəz'vijət sə jə zə'čičlo ʊ 'tɛ, ʊ 'tɛ s'miri, <nar> kə </nar> smo j'mičli Š'tanjəʊ təm'le, b'lizi in I'pavo , <nar> kə </nar> jə blo pot'rjɛbno, pot'rjɛba po, po matər'jali, po <ə:> iz'delkəx, 'ne, [Aha] in so sə <nar> neka'tira fa'milji </nar> 'močno rəz'vile ʊ tu s'mičr, 'ne, [Aha] in jə blo 'vəč, 'ciɛla dru'žina kəmno'sekou, <nar> zəs'topiš </nar>, jə blo, 'kaj 'jəst 'viɛm, 'ɛŋkət <nar> 'taʊžənt </nar> <ʊəsəm...>, 'ne, <nar> 'taʊžənt </nar> de'v'ectu d'va, 'tri <ə:> jə 'jəmu, də jə 'jəmu, <nar> zəs'topəš </nar> 'mʊəš de'viɛtind'vajsti 'diɛləʊcəʊ, 'tu ni blo 'malo, 'ne, [Aha] 'tu jə blo 'že <nar> en </nar> 'tak 'bum in 'bum jə <nar> 'ratəʊ </nar>, 'veš, kə'daj jə <nar> 'ratəʊ </nar> 'bum, <nar> kər </nar> je s'tekla žə'lezənca.

In rəz'vijət sə jə zə'čičlo w tɛ, w tɛ smiri, <nar> kə </nar> smo jmičli Š'tanjəʊ təmlɛ, blizi in Ipavo , <nar> kə </nar> jə blo potriébno, potriéba po, po matər'jali, po <ə:> izdélkah, nɛ, [Aha] in so sə <nar> nekatira familji </nar> móčno rəz'vile w tu smičr, nɛ, [Aha] in jə blo vəč, ciéla druiina kəmnosékow, <nar> zəstópiš </nar>, jə blo, káj jəst viém, énkət <nar> táwžənt </nar> <wəsəm...>, nɛ, <nar> táwžənt </nar> dev'ectu dvá, tri <ə:> jə jəmu, də jə jəmu, <nar> zəstópəš </nar> mwəš devíétindvájsti diéləwəw, tú ni blo málo, nɛ, [Aha] tú jə blo žé <nar> en </nar> ták búm in búm jə <nar> rátəw </nar>, váš, kədáj jə <nar> rátəw </nar> búm, <nar> kər </nar> je stékla žəlézənca.

In razvijati se je začelo v tej, v tej smeri, <nar> ker </nar> smo imeli Štanjel tamle blizu in Vipavo , <nar> ker </nar> je bilo potrebno, potreba po materialu, po <ə:> izdelkih, ne, [Aha] in so se <nar> nekatere družine </nar> močno razvile v to smer, ne, [Aha] in je bilo več, cela družina kamnosekov, <nar> razumeš </nar>, je bilo, kaj jaz vem, enkrat <nar> tisoč </nar> <osem...>, ne, <nar> tisoč </nar> devetsto dva, tri <ə:> je imel, da je imel, <nar> razumeš </nar> mož devetindvajset delavcev, to ni bilo malo, ne, [Aha] to je bilo že <nar> en </nar> tak bum in bum je <nar> nastal </nar>, veš, kdaj je <nar> nastal </nar> bum, <nar> ko </nar> je stekla železnica.

8.42,00–9.21,30

U ɣ'laɯnəm met Š'kofju 'Loku , <nar> ki </nar> se ɣ'rej̥ ɯ 'Cirkno , 'təm 'mɯəre 'bət, z'dej̥ nə 'viɛm p'rou̯ 'točno po i'miɛni, zə'tu kə me je pər'niɛsu po'datkə 'mɯəš, <nar> zəs'topəš </nar>, in je <premor> blo naloženo, 'piše 'nutər, lə'pu, kə'ku jə blo z <ɯəl...> ɯəl'tarjəm, 'ne, [Aha], iz'deləno ɯ Kop'rivi , 'ta in 'ta <nar> 'majster </nar> je iz'diɛlu, <nar> nəp'raɯləno </nar> p'rouzəp'rou̯, [Aha] prepe'lano ɯ 'Dutoɯle nə pos'tajo, ɯət 'təm prepe'lano ɯ Š'kofju 'Loku , <nar> zəs'topəš </nar>, s Š'kofje 'Loke s 'konjemi ke na 'lice 'miɛsta.

W glāwnəm met Škófju Lóku , <nar> ki </nar> se grēj w Cirkno , təm mwəre bət, zděj̥ nə viəm prów točno po imiɛni, zətú kə me je pərniɛsu podátka mwəš, <nar> zəstópəš </nar>, in je <premor> blo naloženo, piše nútər, ləpú, kəkú jə blo z <wəl...> wəltárjəm, nɛ, [Aha], izdéləno w Koprivi , tǎ in tǎ <nar> mǎjster </nar> je izdiɛlu, <nar> nəpráwləno </nar> prówzəprów, [Aha] prepeláno w Dútoɯle nə postǎjo, wət təm prepeláno w Škófju Lóku , <nar> zəstópəš </nar>, s Škófje Lóke s kónjemi ke na lice miɛsta.

V glavnem med Škofjo Loko , <nar> kjer </nar> se gre v Cerkno , tam mora biti, zdaj ne vem prav točno po imenu, zato ker mi je prinesel podatke mož, <nar> razumeš </nar>, in je <premor> bilo naloženo, piše notri, lepo, kako je bilo z <ɯəl...> oltarjem, ne, [Aha], izdelano v Koprivi , ta in ta <nar> mojster </nar> je izdelal, <nar> narejeno </nar>, pravzaprav, [Aha] prepeljano v Dutovlje na postajo, od tam prepeljano v Škofjo Lok , <nar> razumeš </nar>, iz Škofje Loke s konji tja na lice mesta.

9.40,00–10.12,00

In <nar> 'pole </nar> si je, <ə:> zɣ'liɛda, də so 'tydi ɯ Pos'tojni 'dost 'diɛlli, zə Pos'tojno , zə 'Tərst zə 'mars'i'kej̥, 'ne ve'likix 'diɛl, 'ampək so 'diɛlli, <nar> zəs'topəš </nar>, [Aha] <ə:> in tə'ku zɣ'liɛda, da jə 'jəmu ɯ'sak 'sui kamno'lomčək in 'pač, 'kukər jə š'lo, jə š'lo, 'ne, 'sej̥ 'viɛš [Aha], 'tu jə 'taka <nar> š'torje </nar>, 'təm ɯət <nar> 'taɯžənt </nar> ɯəsəms'tu_de'v'ede'sedɣa du <nar> 'pol </nar>, 'konc 'vojne, 'viɛš 'təm, kə jə bla <nar> 'ɯəj̥ska </nar> kon'čana 'pərva.

In <nar> pòle </nar> si je, <ə:> zgliéda, də so túdi w Postójni dóst diélli, zə Postójno , zə Tərst zə mársikéj, né velikih diél, ámpək so diélli, <nar> zəstópəš </nar>, [Aha] <ə:> in təkú zgliéda, da jə jəmu wsák sùj kamnolómčək in páč, kúkər jə šló, jə šló, né, séj viěš [Aha], tú jə táka <nar> štorje </nar>, təm wət <nar> táwžənt </nar> wəsəmstu_devíedesédga du <nar> pól </nar>, kónc vójne, viěš təm, kə jə bla <nar> wəjska </nar> končána pərva.

In <nar> potem </nar> se je, <ə:> zgleđa, da so tudi v Postojni dosti delali, za Postojno , za Trst za marsikaj, ne velikih del, ampak so delali, <nar> razumeš </nar>, [Aha] <ə:> in tako zgleđa, da je imel vsak svoj kamnolomček in pač, kakor je šlo, je šlo, ne, saj veš [Aha], to je taka <nar> zgodba </nar>, tam od <nar> tisoč </nar> osemstodevetdesetega do <nar> potem </nar>, konec vojne, veš tam, ko je bila <nar> vojna </nar> končana prva.

10.15,00–10.31,80

<nar> 'Pole </nar>, <nar> 'pol </nar> 'ni blo <nar> an </nar> 'čas no'berɣar, 'pod 'Italiju 'ni blo rəz'voja ve'lizɣa, 'ne, zə'tu <nar> kə </nar> sə jə 'pej 'neki ɯəbər'nilo, <nar> zəs'topəš </nar>, jə b'ɬə pouprašə'vanje po 'čərnem 'kamni, 'ne, z'dəj upra'sanje, 'tu 'nisəm ni'kol raz'jeskəɯ, zə'kaj.

<nar> Pòle </nar>, <nar> pól </nar> ní blo <nar> an </nar> čəs nobéngar, pód Itáliju ní blo rəzvója velizga, né, zətú <nar> kə </nar> sə jə péj néki wəbərnilo, <nar> zəstópəš </nar>, jə blwə powprašəvanje po čərnem kámni, né, zdəj uprašanje, tú nisəm nikól razjěskəw, zəkáj.

<nar> Potem </nar>, <nar> potem </nar> ni bilo <nar> en </nar> čas nobenega, pod Italijo ni bilo razvoja velikega, ne, zato <nar> ker </nar> se je pa nekaj obrnilo, <nar> razumeš </nar>, je bilo povpraševanje po črnem kamnu, ne, zdaj vprašanje, tega nisem nikoli raziskal, zakaj.

10.41,00–11.14,00

'Čarno 'pej smo i'miġli <nar> t'le </nar> nə 'Bərjex , kamno'lom, 'ne, t'ku də so sə ɥ'si prese'lili <nar> t'le </nar> ɥət Kop'rivə pruti 'Kazlim in Dob'raɥləm , <nar> zəs'topəš </nar>, <nar> kə </nar> so 'təm i'miġli 'čarno, <ə:> 'čərən 'kamən, 'ne, [Aha] t'ku də so 'təm 'dost 'diġelli Kop'riuci ɥ Po'nikvəx [Aha] na ve'liko, 'ne, tə'ku, z'dej t'le so bli ɥ'si in <ə:> 'še 'neki tɛ 'mɥərəm po'viġdət, də je blo 'močno po'viġzəno s 'temi 'fantəmi, ki sə sə ɥ'čili in 'diġelli 'təd ɥ Nabre'žini , 'ne, do 'pərvə sve'touənə 'vojnə, <nar> 'an </nar> 'liġep, <nar> 'an </nar> 'liġep <ə:> oc'totək 'tɛx lə'di.

Čarno pěj smo imiġli <nar> tlé </nar> nə Bərjeh , kamnolóm, nə, tkú də so sə wsi preselili <nar> tlé </nar> wət Koprivə prúti Kázlim in Dobráwłəm , <nar> zəstópəš </nar>, <nar> kə </nar> so təm imiġli čarno, <ə:> čərən kámən, nə, [Aha] tkú də so təm dóst diġelli Koprivci w Poníkvəh [Aha] na velíko, nə, təkú, zděj tlé so bli wsi in <ə:> še néki temwərəm poviédət, də je blo móčno poviézəno s tēmi fántəmi, ki sə sə wəčili in diġelli təd w Nabrežini , nə, do pərvə svetównə vójnə, <nar> án </nar> liép, <nar> án </nar> liép <ə:> octótək tēh lədi.

Črno pa smo imeli <nar> tu </nar> na Brjah , kamnolom, ne, tako da so se vsi preselili <nar> tu </nar> od Koprive proti Kazljam in Dobravljam , <nar> razumeš </nar>, <nar> ker </nar> so tam imeli črno, <ə:> črn kamen, ne, [Aha] tako da so tam dosti delali Koprivci v Ponikvah [Aha] na veliko, ne, tako, zdaj tu so bili vsi in <ə:> še nekaj ti moram povedati, da je bilo močno povezano s temi fanti, ki so se učili in delali tudi v Nabrežini , ne, do prve svetovne vojne, <nar> en </nar> lep, <nar> en </nar> lep <ə:> odstotek teh ljudi.

11.56,50–12.29,50

In <nar> 'pole </nar> so 'tu z'družli, tə'ku də <s...> jə š'lo ɥ'se pod 'opčino in <nar> 'pole </nar> jə š'lo ɥ'se k xu'diči ɥ 'rət, <nar> 'pole </nar> je blo 'konc, [Ma tle je blo do...?] 'ja, 'təkrət jə lə'pu s'teklo, so nər'dili 'tir, ra'zuməš, in <?> 'tir jə bu 'nutər, jə bəɥ ku <nar> an </nar> 'samski 'dom, jə bla 'menza, jə blo ɥ'se 'tu, ɥ'se 'tu <nar> z'rixtənu </nar> [Kje je bilo to?] <ə:>, 'təm, ta d'rɥyi 'mɥəst, <nar> ki </nar> ɣ'riġəš č'riġz

'mʉəst ʉ <ə:> bo'roucəx [Aha], ʉ bo'roucəx 'təm na Kre'meniki , 'viʃš, [Ja, ja] 'te so ta 'pərvi, <nar> 'pol </nar> ta d'rygi in ʉ ta d'rygix bo'roucəx jə <nar> an </nar> 'mʉəst č'riʃš, 'ne, na 'kɔnc bo'roucəʉ.

In <nar> pòle </nar> so tù združli, təkù də <s...> jə šlò vse pod ópčino in <nar> pòle </nar> jə šlò wsé k hudíci w rət, <nar> pòle </nar> je blo kònc, [Ma tle je blo do...?] já, təkřat jə ləpù stéklo, so nərđili tır, razúməš, in <?> tır jə bu nütər, jə bəw ku <nar> an </nar> sámski dóm, jə bla ménza, jə blo wsé tù, wsé tù <nar> zrihtənu </nar> [Kje je bilo to?] <ə:>, təm, ta drúgi mwəst, <nar> ki </nar> griěš čriěz mwəst w <ə:> borówcəh [Aha], w borówcəh təm na Kreméniki , viěš, [Ja, ja] té so ta pərvi, <nar> pól </nar> ta drúgi in w ta drúgih borówcəh jə <nar> an </nar> mwəst čriěs, nē, na kònc borówcəw.

In <nar> potem </nar> so to združili, tako da <s...> je šlo vse pod občino in <nar> potem </nar> je šlo vse k hudícu v rit, <nar> potem </nar> je bilo konec, [Ma tle je blo do...?] ja, takrat je lepo steklo, so naredili tır, razumeš, in <?> tır je bil notri, je bil kot <nar> en </nar> samski dom, je bila menza, je bilo vse to, vse to <nar> urejeno </nar> [Kje je bilo to?] <ə:>, tam, ta drugi most, <nar> kjer </nar> greš čez most v <ə:> borovcih [Aha], v borovcih tam na Kremeniki , veš, [Ja, ja] ti so ta prvi, <nar> potem </nar> ta drugi in v ta drugih borovcih je <nar> nek </nar> most čez, ne, na koncu borovcev.

12.30,00–13.32,50

In 'təm jə kamno'lom, 'tist jə 'velik kamno'lom, [Ma koliko jih je v Koprivi, eden ali dva?] tu sta bla, 'ta jə bu 'edən, [Ja] <nar> 'pol </nar> jə biʉ ʉ 'Koĩnskix s'tʉəpəx d'rygi [Kje?] ʉ 'Koĩnskix s'tʉəpəx <premor> [Aha] in <nar> 'pol </nar> jə blo pər 'rovi t'ri in 'tex 'lukəŋ 'maĩxnix je blo 'še in 'še, 'ne, in so ʉ'sak nə s'voji pər'ciʃli 'neki, čə so do'bili, so 'tu ko'pali in 'keĩ 'diʃli, 'ne, 'ne, in <nar> 'pole </nar> zə'suli nə'zai, <nar> zə'stopəš </nar>, də jə bu t'raʉnik s'piʃt <premor> in <ə:> 'tu jə <ə:> 'čudno, də jə blo s'tu 'diʃləʉcəʉ, 'ne, s'tu dər'zin je ži'viʃlə nə 'ta rə'čun təm'le, [To je bilo prav ...] 'ja, 'təm, parlə'ment ʉ Lubl'jani jə 'skori t'ričə'tərt <nar> səs </nar> zu'nanje fa'sada, 'ne, je s kop'riyskeʉa 'kamna, <nar>

zəs'topəš </nar>, nut'ranjəst 'tədi 'neki, 'neki <?> 'imam po'datkə 'təm, <nar> ma </nar> 'tu ne p'ride ʏ poš'tiçə 'tebi, 'ne.

In təm jə kamnolóm, tist jə vèlik kamnolóm, [Ma koliko jih je v Koprivi, eden ali dva?] tu sta bla, tá jə bu édən, [Ja] <nar> pól </nar> jə biw w Kòjnskih stwəpəh drúgi [Kje?] w Kòjnskih stwəpəh <premor> [Aha] in <nar> pól </nar> jə blo pər róvi tri in tēh lúken májhnih je blo šé in šé, né, in so wsák nə svòji pərçiéli nēki, če so dobili, so tú kopáli in kēj dièlli, né, né, in <nar> pòle </nar> zəsúli nəzáj, <nar> zəstópəš </nar>, də jə bu tráwnik spiét <premor> in <ə:> tú jə <ə:> čúdnó, də jə blo stú diéləwəw, né, stú dəržin je živiélo nə tá rəčún təmlé, [To je bilo prav ...] já, təm, parləmənt w Lubljáni jə skóri tričətərt <nar> səs </nar> zunánje fasáda, né, je s kopriwskega kámna, <nar> zəstópəš </nar>, nut'ranjəst tēdi nēki, nēki <?> 'imam podátkə təm, <nar> ma </nar> tú ne pride w poštiéw tēbi, né.

In tam je kamnolom, tisto je velik kamnolom, [Ma koliko jih je v Koprivi, eden ali dva?] to sta bila, ta je bil eden, [Ja] <nar> potem </nar> je bil v Konjskih stopah drugi [Kje?] v Konjskih stopah <premor> [Aha] in <nar> potem </nar> je bilo pri rovu tri in teh lukenj majhnih je bilo še in še, ne, in so vsak na svoji parceli nekaj, če so dobili, so to kopali in kaj delali, ne, in <nar> potem </nar> zasuli ponovno, <nar> razumeš </nar>, da je bil travnik spet <premor> in <ə:> to je <ə:> čudno, da je bilo sto delavcev, ne, sto družin je živeló na ta račun tamle, [To je bilo prav ...] ja, tam, parlament v Ljubljani je skoraj tričetr <nar> iz </nar> zunanja fasada, ne, je iz koprivskega kamna, <nar> razumeš </nar>, notranjost tudi nekaj, nekaj <?> imam podatke tam, <nar> ampak </nar> to ne pride v poštev tebi, ne.

13.39,00–14.16,00

In <ə:> <nar> 'pòle </nar> jə ta spome'nika 'padlim, <nar> en 'čəs </nar> sə 'diçelli <?>, 'tu so stva'ri, in 'eŋkət səm 'jəst 'diçləwə <ə:> ʏ eni 'cirkvi ʏ Li'tiji , <?> z'miri ɣ'liçdəm 'ta spome'nik 'padlim, 'ne, səm 'riçku, <nar> 'ma </nar> 'eŋkət bəm

'šəu pɔɣ'liɛdət ɥət b'lizi, kə'ku 'tu z'ɣliɛda, <nar> 'ma </nar> 'nəč, səm 'riɛku, 'nəč, <nar> 'pɔl </nar> səm 'šəu 'eŋkət ɥ Za'ɣorje 'diɛlət in <nar> 'pɔl </nar> z 'našmi smo š'li ɥ ne'diɛlo pɔ'xajət, <nar> zəs'topəš </nar>, səm 'riɛku, <nar> 'pɛjmo </nar> 'tist spome'nik pɔɣ'liɛdət [smeh] <?>, <nar> kə </nar> jə blo 'nekəm 'malo, 'ne, 'tist spome'nik və'sok, ne 'viɛm, <siɛ...> <nar> 'anix </nar> 'siɛdəm 'metrou si'ɣurno, ku 'tisti 'dan.

In <ə:> <nar> pɔle </nar> jə ta spomenika pādlim, <nar> en čəs </nar> sə diɛlli <?>, tɥ so stvari, in ɛnkət səm jɛst diɛləw <ə:> w eni cirkvi w Litiji , <?> zmiri gliɛdəm ta spomenik pādlim, nə, səm riɛku, <nar> mə </nar> ɛnkət bəm šəw pogliɛdət wət blizi, kəkɥ tɥ zgliɛda, <nar> mə </nar> nəč, səm riɛku, nəč, <nar> pɔl </nar> səm šəw ɛnkət w Zagorje diɛlət in <nar> pɔl </nar> z našmi smo šli w nedielo pohajət, <nar> zəstópəš </nar>, səm riɛku, <nar> pɛjmo </nar> tist spomenik pogliɛdət [smeh] <?>, <nar> kə </nar> jə blo nekəm malo, nə, tist spomenik vəsok, ne viɛm, <siɛ...> <nar> anih </nar> siɛdəm metrow sigurno, ku tisti dan.

In <ə:> <nar> potem </nar> je ta spomenik padlim, <nar> en </nar> čas so delali <?>, to so stvari, in enkrat sem jaz delal <ə:> v eni cerkvi v Litiji , <?> zmeraj gledam ta spomenik padlim, ne, sem rekel, <nar> ampak </nar> enkrat bom šel pogledat od blizu, kako to izgleda, <nar> pa </nar> nič, sem rekel, nič, <nar> potem </nar> sem šel enkrat v Zagorje delat in <nar> potem </nar> z našimi smo šli v nedeljo pohajat, <nar> razumeš </nar>, sem rekel, <nar> pojdimo </nar> tisti spomenik pogledat [smeh] <?>, <nar> ker </nar> je bilo nekam malo, ne, tisti spomenik visok, ne vem, <se...> enih sedem metrov sigurno, kot tisti dan.

14.28,05–14.44,00

'Padlim jə blo 'tu, ta'ku də <nar> za'miɛrkəš </nar> ta kop'riɥski 'kamən <?> ɥ 'dostix k'rajix, sei 'viɛš, če <nar> 'paše </nar>, če ɣa 'videš, 'ne, 'rečəš, ɣ'liɛdi, re'cimo, 'təm <ə:>, 'veš, k'je jə 'tista ɥ Be'ɣunjəx na ɢo'renskem .

Pádlim jə blo tú, takú də <nar> zamiérkəš </nar> ta kopriwski kámən <?> w dóstih krájih, sej viðš, če <nar> páše </nar>, če ga vídeš, né, réčəš, gliédi, recimo, təm <ə:>, véš, kjé jə tista w Begúnjəh na Gorénskem .

Padlim je bilo to, tako da <nar> opaziš </nar> ta koprivski kamen <?> v dosti krajih, saj veš, če <nar> pristaja </nar>, če ga vidiš, ne, rečeš, glej, recimo, tam <ə:>, veš, kje je tista v Begunjah na Gorenjskem .

15.27,40–16.53,50

<nar> 'Pole </nar> č'louk, kə že 'tolko 'liēt in sə s'pouənəm 'mulc, ki səm biu nə Kre'meniki 'vajənc, də so 'diēlli 'neki ũ Tər'žiči , <nar> zəs'topəš </nar>, 'na, γ'liēdi kə'piēla, 'ku 'tisti 'dan, in 'təm za 'padla 'borca so bli 'neki, kə smo jəx pa <nar> t'le </nar> 'diēlli, 'jəs kot 'vajənc səm še 'diēləw, 'veš, na p'rimer, jə lə'pu 'tu 'videt, 'viēš, jə, <ə:> ti jə 'le, jə <nar> ano </nar> zadoš'čenje, nə 'viēm, 'ku te 'be 'reku, 'no, 'pač [Ja, razumem] <?> ne 'mūəre ũ'sak do'žiulət, 'ne, 'pač doži'vi 'tist, kə je na'redu, in <ə:> <nar> 'pol </nar> p'ridem 'jəst, 'ti, ũ Be'γunje na <nar> en </nar> iz'let <premor> 'viēš, kə 'poje 'tista 'piēsəm <ə:> ũəd Aũse'nika , ki je ni 'pystu pre'vest ũ <Nemčij...> ũ 'niēmščino, <nar> 'kəmər </nar> so s'triēləli 'talca, [Ne, ne vem, kira je] 'ti do'lina zə'ləna [A, ja, ja, ja!], s kərv'jo prepo'jena, [Ja, ja, ja, ja, ja!] p'ridəš 'nūətər, 'jəs sə s'pouənəm, kə smo 'diēlli, <nar> zəs'topəš </nar>, 'mulc, 'samo 'takət, 'kaj si 'viēdla, 'ki jə Be'γunje , 'kam 'tu γ'rei 'kaj, 'ne, [Aha] in smo, p'ridem 'ke in <nar> ũədix </nar> ũ'se 'tiste 'mirno in lə'pu <nar> po'diēləno </nar>, ku də je 'novo, 'riēs, 'kukər də so ũ'čiri 'diēlli in ũ'se je s kop'riūškəγa 'kamna, ũ'se 'tistə i'miēnə, ki jəx jə nə s'totine 'təm, <nar> zəs'topəš </nar>, tə'ku da, da ũ'časix, kə γ'riēs tə'ku po s'viēti, <nar> ki </nar> 'vidəš, ti jə lə'pu pər 'sərci, 'ne.

<nar> Pòle </nar> č'lówk, kə že tólko liét in sə spównəm múlč, ki səm biw nə Kreméniki vájənc, də so diélli néki w Tər'žiči , <nar> zəstópəš </nar>, ná, gliédi kəpiéla, kú tisti dán, in təm za pádla bórca so bli néki, kə smo jəh pa <nar> tlé </nar> diélli, jəs kot vájənc səm še diéləw, véš, na primer, jə ləpú tú videt, viðš, jə, <ə:> ti jə lé, jə <nar> ano </nar> zadoš'čenje, nə viēm, ki te bé réku, nó, pač [Ja, razumem] <?> ne mwəre wsák dožiwlət, né, pač doživí tist, kə je narédu, in <ə:>

<nar> pól </nar> pridem jést, tí, w Begúnje na <nar> en </nar> izlét <premor> vieš, kə pójə tista piésəm <ə:> wəd Awsenika , ki je ni pústu prevést w <Nemčij...> w niémščino, <nar> kəmər </nar> so striéləli tálcə, [Ne, ne vem, kira je] tí dolína zəlėna [A, ja, ja, ja!], s kərvjò prepojėna, [Ja, ja, ja, ja, ja!] pridəš nwətər, jəs sə spównəm, kə smo diėlli, <nar> zəstópəš </nar>, múlč, sámó tákət, káj si viédla, kí jə Begúnje , kám tú grėj káj, né, [Aha] in smo, pridem ké in <nar> wədih </nar> wsé tiste mírno in ləpú <nar> podiéləno </nar>, ku də je nóvo, riés, kúkər də so wčiri diėlli in wsé je s kopriwskəga kámna, wsé tistə imiėnə, kí jəh jə nə stótine təm, <nar> zəstópəš </nar>, təkú da, da wčasih, kə griėš təkú po sviėti, <nar> kí </nar> vidəš, tí jə ləpú pər sərci, né.

<nar> Potem </nar> človek, ki že toliko let in se spomnim mulec, ki sem bil na Kremeniki vajenec, da so delali nekaj v Tržiču , <nar> razumeš </nar>, na, glej kapela, kot tisti dan, in tam za padle borce so bili neki, ki smo jih pa <nar> tu </nar> delali, jaz kot vajenec sem še delal, veš na primer je lepo to videti, veš, je, <ə:> ti je le, je <nar> neko </nar> zadoščenje, ne vem, kako ti bi rekel, no, pač [Ja, razumem] <?> ne more vsak doživljati, ne, doživi tisti, ki je naredil, in <ə:> <nar> potem </nar> pridem jaz, ti, v Begunje na <nar> nek </nar> izlet <premor> veš, ko poje tista pesem <ə:> od Avsenika , ki je ni pustil prevesti v <Nemčij...> v nemščino, <nar> kjer </nar> so streljali talce, [Ne, ne vem, kira je] ti dolina zelena [A, ja, ja, ja!], s krvjo prepojena, [Ja, ja, ja, ja, ja!] prideš noter, jaz se spomnim, ko smo delali, <nar> razumeš </nar>, mulec, samo takrat, kaj si vedela, kje je Begunje , kam to gre kaj, ne, [Aha] in smo, pridem tja in <nar> od </nar> vse tiste mirno in lepo <nar> narejeno </nar>, kot da je novo, res, kakor da so včeraj delali in vse je iz koprivskega kamna, vsa tista imena, ki jih je na stotine tam, <nar> razumeš </nar>, tako da, da včasih, ko greš po svetu, <nar> ker </nar> vidiš, ti je lepo pri srcu, ne.

16.59,00–17.43,00

'A, 'dalč jə 'šəu ŋ 'Njəmčijo , jə 'šəu <ə:> na 'Polsko , 'ne na 'Polsko , 'Češko , 'Aŋstrija <premor> in <nar> 'pole </nar> jə bla 'I'talija , 'ne, 'vjėš ku, 'duklər smo blə 'mi pod Ljub'ljano , jə blo 'tu iz'vozno pod'jetje za 'Njəmčiju in zə če 'ɣor, zə <nar> unə </nar>

dər'žavə, 'ne, [Aha] in <nar> 'pol </nar>, kə smə 'pəršli s'piɛt pot <nar> t'le </nar>, [Aha] pot do'maču 'tistu 'opčino, 'ne, je š'lo pod 'Jadran , 'ne, in <nar> 'pol </nar> jə <nar> š'lo ko'merčo je 'šəu </nar> u 'tisti s'miri, jə 'šəu u 'Italijo , 'ne, [Aha] t'ku da smə 'dosti 'diɛlli təkət zə 'Aʊstriju , so xo'dili ku'pavət, <nar> 'čuɟ </nar> u u'lake nalo'žili, 'ne, nə na va'ɣuəne in pə'lali.

À, dálč jə šəw w Niémčijo , jə šəw <ə:> na Pòlsko , né na Pòlsko , Čěško , Áwstrija <premor> in <nar> pòle </nar> jə bla Itálija , né, viðš ku, dúklər smə blə mi pod Ljubljáno , jə blo tú izvòzno podjètje za Niémčiju in zə če gòr, zə <nar> una </nar> dəržáva, né, [Aha] in <nar> pòl </nar>, kə smə pəršli spiɛt pot <nar> tlé </nar>, [Aha] pot domaču tistu ópčino, né, je šló pod jádran , né, in <nar> pòl </nar> jə <nar> šló komérčo je šəw </nar> u tisti smiri, jə šəw w Itálijo , né, [Aha] tkú da smə dósti diélli təkət zə Áwstriju , so hodili kupávət, <nar> čúɟ </nar> w wláke naložili, né, nə na vagwəne in pəláli.

A, 'daleč je šel v Nemčijo , je šel <ə:> na Poljsko , ne na Poljsko , Čěško , Avstrija <premor> in <nar> potem </nar> je bila Italija , ne, veš kako, dokler smo bili mi pod Ljubljano , je bilo to izvozno podjetje za Nemčijo in za tja gor, za <nar> tiste </nar> države, ne, [Aha] in <nar> potem </nar>, ko smo prišli spet pod <nar> tukaj </nar>, [Aha] pod domačo tisto občino, ne, je šlo pod Jadran , ne, in <nar> potem </nar> je <nar> šlo trgovanje je šla </nar> v tisti smeri, je šel v Italijo , ne, [Aha] tako da smo dosti delali takrat za Avstrijo , so hodili kupovat, <nar> poslušaj </nar> v vlake naložili, ne, na, na vagone in peljali.

17.43,00–18.19,50

'Ja, in šə 'tu səm ti 'zabu po'vɛdət, Γo'rica je, kər jə s 'kamna, jə s'kori t'ri čə'tərt s kop'riʊskəɣa, 'ne, s'kori, 'opčina rə'cimo pri'mir, z'ɣradba 'taka, 'bəl mar'kantna in u'se, 'kar sə je 'diɛllo du tu'nela 'təm <ə:>, tə stva'ri in Pri'morjə <ə:> Γo'rica , <nar> ki </nar> jə blo, jə blo 'teɣa 'kamna 'še in 'še, s'piɛt zə'radi žə'liɛzəncə, <nar> zəs'topəš </nar>, <nar> t'le </nar> sə je 'diɛllo, nalo'žilo na uə'ɣon, pə'lalu u Γo'ricu , [Aha] 'tu so bli 'tist zə'čɛɟtki, 'ne, <nar> ki </nar> 'ni blo s

<nar> 'kum </nar>, 'ni ku 'dənəs, <nar> ki </nar> γ'rej <nar> kəm'jon </nar> za <nar> kəm'jonəm </nar>.

Já, in šə tū səm ti zǎbu poviédət, Gorica je, kər jə s kámna, jə skóri tri četǎrt s kopriwskəga, nĕ, skóri, ópčina rəcimo primir, zgrádba tǎka, bĕl markántna in wsĕ, kár sə je diéllo du tunĕla tǎm <ə:>, tə stvari in Primórjə <ə:> Gorica , <nar> ki </nar> jə blo, jə blo tĕga kámna šĕ in šĕ, spiĕt zǎrádi žǎliézəncə, <nar> zəstópəš </nar>, <nar> tlĕ </nar> sə je diéllo, naložilo na wəgón, pǎlálu w Goricu , [Aha] tū so bli tist zǎčiĕtki, nĕ, <nar> ki </nar> ni blo s <nar> kúm </nar>, ni ku dənəs, <nar> ki </nar> grĕj <nar> kəmjon </nar> za <nar> kəmjonəm </nar>.

Ja, in še to sem ti pozabil povedati, Gorica je, kar je iz kamna, je skoraj tri četrt iz koprivskega, ne, skoraj, občina recimo primer, zgradba taka, bolj markantna in vse, kar se je delalo do tunela tam <ə:>, te stvari in Primorje <ə:> Gorica , <nar> ker </nar> je bilo, je bilo tega kamna še in še, spet zaradi železnice, <nar> razumeš </nar>, <nar> tu </nar> se je delalo, naložilo na vagon, peljalo v Gorico , [Aha] to so bili tisti začetki, ne, <nar> ker </nar> ni bilo s <nar> čim </nar>, ni kot danes, <nar> ko </nar> gre <nar> tovornjak </nar> za <nar> tovornjakom </nar>.

22.19,00–22.46,00

Səm 'šu 'malo 'bəl 'pozno in <nar> 'pol </nar> səm bəu <premor> t'rikət po, <premor> t'rikət po, 'a, 'ne, d'vakət po t'ri 'mĭšce, 'eŋkət š'tiri, 'ne, nə te'čaji, nə te'čaji 'misləm, 'tu, 'tu jə blo, 'ti si 'dĭjĕlla [Aha], 'ne, in <nar> 'pole </nar> <ə:> ũ'sako 'liĕto sə š'la t'ri 'mĭšce ũ 'šulu, <nar> 'ma </nar> ũ 'šulu, 'šula jə bla od 'jutra do ve'čira.

Sem šel malo bolj pozno in <nar> potem </nar> sem bil <premor> trikrat po, <premor> trikrat po, a, ne, dvakrat po tri mesece, enkrat štiri, ne, na tečajju, na tečajju mislim, to, to je bilo, ti si delala [Aha], ne, in <nar> potem </nar> <ə:> vsako leto si šla tri mesece v šolo, <nar> ampak </nar> v šolo, šola je bila od jutra do večera.

24.43,00–25.30,50

'Ta, 'ta pok'lic tə 'n'ekən u'liɛče, 'ne, 'tu 'n'eki u'liɛče, po'siɛbno 'kəšni i'zzivi, də p'ridju, 'keɪ 'tazɣa al da, 'ka 'jəs 'viɛm <nar> t'le </nar>, də səm d'ɛləw 'dosti <nar> səs </nar> Ko'ɣojəm re'cimo pri'mir al 'peɪ pər 'tex u'metnikəx səm 'keɪ po'maɣow, 'ne, z'miɛreɪ 'tu, 'viɛš, kə'ku, z'miɛri tə 'neki <nar> 'cuka </nar>, 'ne, tə <nar> 'cuka </nar>; 'ti <nar> en </nar> iz'delk, čə sə boš lo'tila 'diɛlət, nə 'mɯərš pre'kint, 'reč z'deɪ <ə:> štər'najst d'ni nə 'bəm 'diɛlu 'neč, nə 'mɯərəš, zə'tu kə tə pou'liɛče, ti si 'pala 'nutər [Aha] in kər 'pədəš 'nutər, ku də bi 'pisala 'pəsmicu, 'isti, 'tu jə 'isti, 'viɛš, 'tu jə 'zmiri, 'pa čə bi 'še 'malo <?> 'ne, z'deɪ sə je 'n'eki po'kazəlo <nar> 'pol </nar> 'še 'pu 'ure 'bəm, 'ne, [Aha] al pa 'jutre z'jutre 'kumeɪ 'čəkəm, də 'bəm uəs'təw.

Tà, tà poklic tə niékən wliéče, nè, tú niéki wliéče, posiébno kášni izzivi, də pridju, kéj tázga al da, ká jəs viém <nar> tlé </nar>, də səm diéləw dostí <nar> səs </nar> Kogójəm recimo primir al pěj pər tēh umétnikəh səm kéj pomágow, nè, zmiérej uu, viěš, kəkú, zmiéri tə nèki <nar> cúka </nar>, nè, tə <nar> cúka </nar>; tí <nar> en </nar> izdélk, čə sə boš lotila diélət, nə mwərš prekint, rěč zděj <ə:> štərnájst dni nə bəm diélu něč, nə mwərəš, zətú kə tə powliéče, ti si pála nútər [Aha] in kər pədəš nútər, ku də bi písala pəsmicu, isti, tú jə isti, viěš, tú jə zmiri, pá čə bi šé málo <?> nè, zděj sə je niéki pokazəlo <nar> pól </nar> šé pú ure bəm, nè, [Aha] al pa jútře zjútře kúmej čakəm, də bəm wəstəw.

Ta, ta poklic te nekam vleče, ne, to nekaj vleče, posebno kakšni izzivi, da pridejo, kaj takega ali da, kaj jaz vem <nar> tukaj </nar>, da sem delal dosti <nar> s </nar> Kogojem recimo primer ali pa pri teh umetnikih sem kaj pomagal, ne, zmeraj to, veš, kako, zmeraj te nekaj <nar> vleče </nar>, ne, te <nar> vleče </nar>; ti <nar> nek </nar> izdelek, če se boš lotila delati, ne moreš prekiniti, reči zdaj, <ə:> štirinajst dni ne bom delal nič, ne moreš, zato ker te povleče, ti si padla noter [Aha] in ko padeš noter, kot da bi pisala pesmico, isti, to je isti, veš, to je zmeraj, pa če bi še malo <?> ne, zdaj se je nekaj pokazalo <nar> potem </nar> še pol ure bom, ne, [Aha] ali pa jutri zjutraj komaj čakam, da bom vstal.

2.4 BESEDILA GOVORCA 4

7.16,10–7.28,70

'Ja, <nar> 'bem </nar>, 'tistu smo <do...> doži'viĕli, 'anu <nar> 'uĕjsku </nar> pa d'ruĕu, 'ne, in <nar> 'pol </nar> z'deĭ še t'retjo, 'ne, kār je ĉ'lovĕk 'tārko s'tār, jə:, jə blo z'miri 'tārko 'tex, 'tex, 'tex <nar> 'uĕjsk </nar>, 'ne.

Já, <nar> bĕm </nar>, 'tistu smo <do...> doživieĕli, ánu <nar> wĕjsku </nar> pa drúgu, nĕ, in <nar> pól </nar> zdĕj še trĕtjo, nĕ, kār je ĉlŏvĕk tārko stār, jə:, jə blo zmiri tārko tĕh, tĕh, tĕh <nar> wĕjsk </nar>, nĕ.

Ja, <nar> dobro </nar>, tisto smo <do...> doživeli, eno <nar> vojno </nar> pa drugo, ne, in <nar> potem </nar> zdaj še tretjo, ne, ko je človek toliko star, je, je bilo zmeraj toliko teh, teh, teh <nar> vojn </nar>, ne.

7.28,70–8.20,50

'Ja, 'jəs ti bi 'lĕxko pŏ'viĕdla, dĕ 'muj, 'nĕš </nar> 'tate <nar> je bəu u <nar> 'uĕjski </nar> u Dəl'maciji , 'pərvi sve'touĕni, [Aha] <nar> 'jĕnor </nar> jə 'pəršu uət 'təm, jə 'reku, <>> 'Veš? <<> je 'reku, 'ne, 'jəs 'nisəm bla še 'rojena, 'ne, je 'riĕku, <>> Səm bəu <ə:> u Šibe'niki ... <<> jə 'reku, <>> In 'kukər səm 'šou uəd <nar> 'leti </nar> z 'uĕjskə ... <<> 'tu še ėovo'rim ot 'pərve sve'touĕne, 'ne, <ə:> <>> In 'kukər səm 'šou uəd <nar> 'leti </nar>, <nar> ku </nar> səm 'mĕuĕu 'jət, t'ri 'liĕta pər 'uĕjski u Dal'maciji , <nar> ku </nar> səm 'šou <nar> səs </nar> Kop'rivĕ , tĕ'ku səm <ə:>, <nar> ki </nar> səm 'šou <ə:> x uŏ'jakəm, uəd vo'jakou, səm 'šou nĕ 'murje ... <<> <nar> 'peĭ </nar> nĕ 'vem, 'kam, al u 'Kĕpər al 'kam so š'li, <>> In smo š'li p'ruti Šebe'niki in <nar> mene_mi </nar> jə 'diĕllo tĕ'ku s'labo, 'ne, dĕ səm ta 'pərvi b'ruxu, kĕ səm 'pəršu 'ĕor. <<>

Já, jĕs ti bi lĕhko pŏviĕdla, dĕ muj, nĕš </nar> tĕte <nar> je bəw u <nar> wĕjski </nar> w Dəlmáciji , pĕrvi svetŏwni, [Aha] <nar> jĕnor </nar> jə pĕršu wət

təm, jə rəku, <»> Veš? <<> je rəku, nē, jəs nisəm bla še rोजना, nē, je riəku, <»> Səm bəw <ə:> w Šibeniki ... <<> jə rəku, <»> In kükər səm šow wəd <nar> léti </nar> z wəjskə ... <<> tú še govorim ot pərve svetowne, nē, <ə:> <»> In kükər səm šow wəd <nar> léti </nar>, <nar> ku </nar> səm mwəgu jət, tri liéta pər wəjski w Dalmáciji , <nar> ku </nar> səm šow <nar> səs </nar> Koprivə , təkú səm <ə:>, <nar> ki </nar> səm šow <ə:> h vojákəm, wəd vojákow, səm šow nə mürje ... <<> <nar> pėj </nar> nə vém, kám, al w Kwəpər al kám so šli, <»> In smo šli prúti Šebeniki in <nar> mene_mi </nar> jə diello təkú slábo, nē, də səm ta pərvi brúhu, kə səm pəršu gór. <<>

Ja, jaz ti bi lahko povedala, da moj, naš <nar> oče </nar> je bil v <nar> vojni </nar> v Dalmaciji , prvi svetovni, [Aha] <nar> in </nar> je prišel od tam, je rekel, <»> Veš? <<> je rekel, ne, jaz nisem bila še rojena, ne, je rekel, <»> Sem bil <ə:> v Šibeniku ... <<> je rekel, <»> In kakor sem šel od <nar> tukaj </nar> iz vojske ... <<> to še govorim o prvi svetovni, ne, <ə:> <»> In kakor sem šel od <nar> tukaj </nar>, <nar> ko </nar> sem moral iti, tri leta pri vojski v Dalmaciji , <nar> ko </nar> sem šel <nar> iz </nar> Koprive , tako sem <ə:>, <nar> ker </nar> sem šel <ə:> k vojakom, od vojakov, sem šel na morje ... <<> <nar> pa </nar> ne vem, kam, ali v Koper ali kam so šli, <»> In smo šli proti Šibeniku in <nar> mi </nar> je delalo tako slabo, ne, da sem ta prvi bruhal, ko sem prišel gor. <<>

8.20,50–8.56,00

'Vięš, in 'taku bo'lięzən 'imam 'tyd 'jəst. 'Ku p'ridəm <ə:> <nar> zəs </nar> 'aʊtobusa <?>, <nar> me_'tyd 'mene </nar> to'ku, se vər'ti, 'ne, in <nar> 'pəle </nar> jə p'ravu, <nar> 'kəšən 'bʊot </nar>, kə'ku jə blo 'təm u Dal'maciji , kə'ku so <ə:>, kə'ku jə blo 'tu met ta <nar> 'uəjske </nar>, p'rəʊ 'tu jə, p'rəʊ ʊət <nar> ta_pərve </nar> <nar> 'uəjske </nar>, <nar> ki </nar> jə blo pət <ə:> 'tistim, <ə:> 'tem F'rancəm 'Jʊəžəfəm , 'ja, 'tu jə še 'təkət, 'tista 'uəjska, 'ja, aʊ'strijska, <nar> 'pəl </nar> smo doži'vięli tal'jansku, 'ne, <nar> kə </nar> so nas na'pali.

Viěš, in taku bolięzən imam tūd jəst. Ku pridəm <ə:> <nar> zəs </nar> aʊtobusa <?>, <nar> me_tūd mēne </nar> tokú, se vər'ti, nē, in <nar> pəle </nar> jə p'ravu,

<nar> kəšən bwòt </nar>, kəkù jə blo tòm u Dalmáciji , kəkù so <ə:>, kəkù jə blo tú met ta <nar> wəjske </nar>, prəw tú jə, prəw wət <nar> ta pərve </nar> <nar> wəjske </nar>, <nar> ki </nar> jə blo pət <ə:> tístim, <ə:> tèm Fráncəm Jwəžəfəm , já, tújə še təkət, tista wəjska, já, awstrijska, <nar> pól </nar> smo doživiéli taljānsku, nē, <nar> kə </nar> so nas napáli.

Veš, in tako bolezen imam tudi jaz. Ko pridem <ə:> <nar> iz </nar> avtobusa <?>, <nar> tudi meni </nar> tako, se vrtili, ne, in <nar> potem </nar> je pravil, <nar> kakšen krat </nar>, kako je bilo tam v Dalmaciji , kako so <ə:>, kako je bilo to med to <nar> vojno </nar>, prav to je, prav od <nar> prve </nar> <nar> vojne </nar>, <nar> ko </nar> je bilo pod <ə:> tístim, <ə:> Francem Jožefom , ja, to je še takrat, tista vojska, ja, avstrijska, <nar> potem </nar> smo doživeli še italijansko, ne, <nar> ko </nar> so nas napadli.

9.03,10–9.22,50

'Ūan 'ima 'tydi p'rəu spome'nik 'če pruti 'Kwəmni , <nar> kə </nar> se γ'rej, 'ne, <ə:> 'təm, pər Γor'jānskem <nar> 'nĭčĭ </nar> <?> smo š'li <?>, 'ne, z Mi'lenu poy'liĕdət, jə 'tydi 'təm nərd'jano, jə <nar> an </nar> <nar> kə'nɯən </nar> <nar> jin </nar> <ə:> wət 'teγa Bə'rojəviča , kə jə bəu 'ɯan 'ta, 'tu bi <nar> 'moγla </nar> p'rašət S'rečkota <?> , 'ɯan 'dosti 'vej wəd n'jeγa, 'viĕš.

W'an ima túdi prəw spomenik čē pruti Kwəmni , <nar> kə </nar> se grēj, nē, <ə:> təm, pər Gorjānskem <nar> ničĭ </nar> <?> smo šli <?>, nē, z Milenu pogliēdat, jə túdi təm nərdjāno, jə <nar> an </nar> <nar> kənwən </nar> <nar> jin </nar> <ə:> wət tēga Bərojəviča , kə jə bəw w'an ta, tú bi <nar> mōgla </nar> p'rašət Srēčkota <?> , w'an dōsti vėj wəd njēga, viēš.

On ima tudi prav spomenik tja proti Komnu , <nar> kjer </nar> se gre, ne, <ə:> tam, pri Gorjānskem <nar> nekje </nar> <?> sva šli <?> ne, z Mileno pogledat, je tudi tam narejeno, je <nar> nek </nar> <nar> top </nar> <nar> in </nar> <ə:> od tega Borojeviča , ki je bil on ta, to bi <nar> morala </nar> vprašati S'rečkota <?> , on dosti ve od njega, veš.

Z'dej, če bi t'igla 'kej 'več 'viędät, 'Laura z'na lə'pu po'viędät, 'uana, je 'šou x n'je 'tydi ta č'louk <ə:>, 'ku s me 'reče <ə:>, kə je 'pəršu z'dej, γ'daj je 'pəršu 'tyd <nar> 'les </nar>. [Cvitkovič? Ne.] 'Ne, 'ne, 'ne C'vitkovič , 'ne, jə 'pəršu <nar> 'adən </nar> z Lub'lanə , <nar> an </nar> γas'put z Lub'lane , al jə bəu no'vinar, no'vinar je bəu in <nar> 'pol </nar> smo bli pər Tə'njētəvix , <nar> kə </nar> smo p'rauli 'tu <nar> od 'Milkota Mə'tičətouγa </nar>, 'ne, in <nar> 'pole </nar> je 'šəu 'če <nar> 'pej </nar> 'təm je 'rięs, 'uan je, 'tyd 'uana sə 'bəl s'poune, 'ne, 'te re'či, 'misləm uət, kə'ku so <nar> 'kəšən 'bot </nar> γovə'rili po s'tarix obi'čajəx, 'ne, in kə'ku <ə:> so 'meli ləd'je, <u...>, <nar> kə </nar> so 'mięli uəγ'nišči, <nar> ki </nar> so 'mięli 'takə re'či, 'ne, 'uana jə u'se 'tu z'nala <nar> 'bəl </nar> po'viędät, 'ne.

Zdėj, če bi tięla kėj vėč viędät, Lávra zná ləpú poviędät, wána, je šów h njé túdi ta č'lowk <ə:>, kú s me rėče <ə:>, kə je pəršu zdėj, gdáj je pəršu túd <nar> lés </nar>. [Cvitkovič? Ne.] né, né, né C'vitkovič , né, jə pəršu <nar> ádən </nar> z Lublánə , <nar> an </nar> gaspút z Lubláne , al jə bəw novinar, novinar je bəw in <nar> pól </nar> smo bli pər Təniétəvix , <nar> kə </nar> smo práwli tú <nar> od Milkota Mətičətowga </nar>, né, in <nar> póle </nar> je šów čé <nar> péj </nar> təm je riés, wán je, túd wána sə bəl spəwne, né, té reči, misləm wət, kəkú so <nar> kəšən bót </nar> govorili po stárih običajəh, né, in kəkú <ə:> so méli lədjé, <w...>, <nar> kə </nar> so mięli wəgnišči, <nar> ki </nar> so mięli takə reči, né, wána jə wsé tú znála <nar> bəl </nar> poviędät, né.

Zdaj, če bi hotela kaj več vedeti, Laura zna lepo povedati, ona, je šel k njej tudi ta človek <ə:>, kako se mu reče <ə:>, ki je prišel zdaj, kdaj je prišel tudi <nar> sem </nar>. [Cvitkovič? Ne.] Ne, ne, ne Cvitkovič , ne, je prišel <nar> nekdo </nar> iz Ljubljane , <nar> nek </nar> gospod iz Ljubljane , ali je bil novinar, novinar je bil in <nar> potem </nar> smo bili pri Tonetovih , <nar> ker </nar> smo pravili to <nar> od Milka Matičetovega </nar>, ne, in <nar> potem </nar> je šel tja <nar> pa </nar> tam je res, on je,

tudi ona se bolj spomni, ne, te reči, mislim <nar> od </nar>, kako so <nar> kakšen krat </nar> govorili po starih običajih, ne, in kako <ə:> so imeli ljudje <u...>, <nar> ki </nar> so imeli ognjišča, <nar> ker </nar> so imeli take reči, ne, ona je vse to znala <nar> bolje </nar> povedati, ne.

9.22,50–9.57,10

<nar> 'Jɛnɛr </nar> <ə:>, 'ja, <nar> 'uɛnde </nar> je 'tydi <nar> an </nar> 'mɔɔi s'tric zə'pɪsən, 'vɪɛʃ, b'rət wət <nar> 'təteta </nar>, <nar> ki </nar> <nar> t'le </nar> 'pɛr nəs je blo 'ʃɪɛst wət'rʊk, kə jə bəw 'nəʃ <nar> 'tate </nar> 'majxən, 'ne, 'uɑɕe mi je u'məru in jə blo <nar> 'pɔle </nar> še 'ʃɪɛst, je blo 'ʃɪɛst wət'rʊk <nar> jeno </nar> 'aden jə 'ʃou ɯ 'Rusijo in 'təm ɯ 'Rusiji je <ə:>, 'ni 'pɛrʃu 'vəɕ da'mu, 'ne, in <nar> 'pɔle </nar> <ə:> <nar> t'le </nar> <nar> 'tate </nar> jə 'uostu pɛr 'xiʃi in d'ryɣi sə se ɯ'si, 'ani ɯ 'Tɛrst , 'ani ɯ Γo'rico 'ani, 'ani ɯ K'rajna 'vas , 'ani 'ɕe, 'ne, sə se ɯ'se 'tu <rəs...> 'tisto.

<nar> Jɛnɛr </nar> <ə:>, jɑ, <nar> wɛnde </nar> je tɯdi <nar> an </nar> mwɔj stric zəpɪsən, viɛʃ, brət wət <nar> təteta </nar>, <nar> ki </nar> <nar> tlɛ </nar> pɛr nəs je blo ʃiɛst wətrʊk, kə jə bəw nəʃ <nar> tate </nar> majhen, nɛ, wɑɕe mi je uməru in jə blo <nar> pɔle </nar> še ʃiɛst, je blo ʃiɛst wətrʊk <nar> jeno </nar> aden jə šow w Rúsijo in təm w Rúsiji je <ə:>, ni pɛrʃu vɛɕ damú, nɛ, in <nar> pɔle </nar> <ə:> <nar> tlɛ</nar> <nar> tate </nar> jə wostu pɛr hiʃi in drugi sə se wsi, ani w Tɛrst , ani w Gorico ani, ani w Krájna vás , ani ɕé, nɛ, sə se wsé tɯ <rəs...> tisto.

<nar> In </nar> <ə:> ja, <nar> tam </nar> je tudi <nar> en </nar> moj stric zapisan, veʃ, brat od <nar> očeta </nar>, <nar> ker </nar> <nar> tu </nar> pri nas je bilo šest otrok, ko je bil naš <nar> oče </nar> majhen, ne, oče mu je umrl in je bilo <nar> potem </nar> še šest, je bilo šest otrok <nar> in </nar> eden je šel v Rusijo in tam v Rusiji je <ə:>, ni prišel več domov, ne, in <nar> potem </nar> <ə:> <nar> tu </nar> <nar> oče </nar> je ostal pri hiši in drugi so se vsi, eni v Trst , eni v Gorico , eni v Krajno vas , eni tja, ne, so se vsi to <rəs...> tisto.

10.44,70–10.49,00

'Ta 'Laur̩a je <nar> t'le </nar> 'moja, bə bla ʷət <nar> stər'nične </nar> 'moji x'či.

Tá Lávra je <nar> tlé </nar> mójja, bə bla wət <nar> stərnične </nar> mójji hči.

Ta Laura je <nar> tu </nar> moja, bi bila od <nar> sestrične </nar> moje hči.

11.20,10–12.41,00

'Ja, 'nəč 'keḷ̩ 'taɣɣa, 'ti <?> 'deneš 'rečmo <nar> aŋɣa </nar> 'pu <nar> 'kila </nar> 'moke, še 'niti 'ne, <nar> anix </nar> <nar> 'dekoḷ̩ </nar> in 'deneš 'eno 'jeḷ̩ce, 'ciḷ̩elo, [Aha] <nar> 'pol </nar> 'deneš š'čepək so'li in <nar> 'pol </nar> 'denəš an 'kanc 'ʷəle in <ə:> t'ri 'dekə k'ʷasa nə 'tu, <nar> se 'neče </nar>, də jə p'rou 'dosti, in <nar> 'pole </nar> raz'valeš in <ə:> <nar> s'nidvəš </nar>, <nar> 'pol </nar> raz'valeš in po 'tistim, kə raz'valeš, nət'ruəsəš 'rečmo <?> s'kutu, nərdiš, ʷ s'kutu 'deneš 'tyt ano 'jeḷ̩ce, 'rečmo, 'nej bo do'mače s'kuta, je dru'ɣače nərd'jana; do'mače 'mʷəreš 'ti <ə:> 'kupet m'liḷ̩ko in <nar> 'dent </nar> 'malo lə'mone in ano 'jeḷ̩ce <nar> 'nut </nar> in 'təket, ki po'časi sə nərdi 'ta s'kuta, in 'tistu s'kutu, 'tista je 'dobra, do'mače, 'ne, je re'mena in <nar> 'pole </nar> <nar> 'vərxi </nar> te s'kute 'vəržəš 'malo <nar> ʷəc'vibi </nar> in <nar> 'vərxi </nar> <nar> ʷəc'vibi </nar>, čə 'čəš 'samo s'kutu, 'ləxko 'samo s'kutu, in čə 'čəš sə ʷə'rjɛxəmi, 'deneš <nar> 'peḷ̩ </nar> <ə:> 'ləxko ʷə'rjɛxe in <nar> 'pol </nar> 'denəš 'tut 'nutri 'malo <nar> ʷəc'vibi </nar> <nar> 'jenər </nar> <ə:> 'ləxko 'tət <nar> 'məlčək </nar> 'riɸaŋɣa k'ruxa, 'ne, 'ləxko nərdiš tə'ku in tə'ku, 'ne, in <nar> 'poleḷ̩ </nar> jix 'deneš 'kuxət <?> na 'paro, jix za'vijəš ʷ <nar> š'tracu </nar>, 'kukər 'češ, čə 'čəš nə 'paro in p'ride 'tako 'sitce, 'ne, in 'vərxi ʷ 'kʷotu sə 'kuxa zelen'javu, 'kuxanu.

Já, nəč kéj tágga, ti <?> déneš réčmo <nar> anga </nar> pú <nar> kila </nar> móke, še niti né, <nar> anih </nar> <nar> dékow </nar> in déneš éno jéjce, ciélo, [Aha]

<nar> pól </nar> déneš ščépək soli in <nar> pól </nar> déneš an kánc wóle in <ə:> tri dékə kwása nə tú, <nar> se néče </nar>, də jə prów dósti, in <nar> póle </nar> razváleš in <ə:> <nar> snídvəš </nar>, <nar> pól </nar> razváleš in po tístim, kə razváleš, nətrwəsəš réčmo <?> skútu, nərđiš, w skútu déneš tút ano jėjce, réčmo, néj bo domáče skúta, je drugače nərđjana; domáče mwəreš ti <ə:> kúpet mliéko in <nar> dént </nar> málo ləməne in ano jėjce <nar> nūt </nar> in təkət, ki počási sə nərđi tá skúta, in tístu skútu, tista je dóbra, domáče, né, je reména in <nar> póle </nar> <nar> vərhi </nar> te skúte vəržəš málo <nar> wəcvibi </nar> in <nar> vərhi </nar> <nar> wəcvibi </nar>, čə čəš sámo skútu, ləhko sámo skútu, in čə čəš sə wəriéhəmi, déneš <nar> péj </nar> <ə:> ləhko wəriéhe in <nar> pól </nar> déneš tút nútri málo <nar> wəcvibi </nar> <nar> jénər </nar> <ə:> ləhko tát <nar> mólčək </nar> ribanga krúha, né, ləhko nərđiš təkú in təkú, né, in <nar> pólej </nar> jih déneš kúhət <?> na páro, jih zavijəš w <nar> štrácu </nar>, kúkər čəš, čə čəš nə páro in pride táko sitce, né, in vərhi w kwótu sə kúha zelenjávú, kúhanu.

Ja, nič kaj takega, ti <?> deneš recimo <nar> kake </nar> pol <nar> kile </nar> moke, še niti ne, <nar> kakih </nar> trideset <nar> dek </nar> in deneš eno jajce, celo, [Aha] <nar> potem </nar> deneš ščepec soli in <nar> potem </nar> deneš en kanec olja in <ə:> tri deke kvasa na to, </nar> ni treba </nar>, da je prav dosti, in <nar> potem </nar> razvaljaš in <ə:> <nar> vzhajaš </nar>, <nar> potem </nar> razvaljaš in po tistem, ko razvaljaš, natrosiš recimo <?> skuto, narediš, v skuto deneš tudi eno jajce, recimo, naj bo domača skuta, je drugače narejena; domače moraš ti <ə:> kupiti mleko in <nar> deti </nar> malo limone in eno jajce <nar> noter </nar> in takrat, ker počasi se naredi ta skuta, in tisto skuto, tista je dobra, domača, ne, je rumena in <nar> potem </nar> <nar> po_vrhu </nar> te skute vržeš malo <nar> rozin </nar> in <nar> po_vrhu </nar> <nar> rozin </nar>, če hočeš samo skuto, lahko samo skuto, in če hočeš z orehi, deneš <nar> pa </nar> <ə:> lahko orehe in <nar> potem </nar> deneš tudi noter malo <nar> rozin </nar> <nar> in </nar> <ə:> lahko tudi <nar> malo </nar> ribanega kruha, ne, lahko narediš tako in tako, ne, in <nar> potem </nar> <nar> daš </nar> kuhati <?> na paro, jo zaviješ v <nar> cunjo </nar>, kakor hočeš, če hočeš na paro in pride tako sitce, ne, in vrhu v kotu se kuha zelenjavo, kuhamo.

12.41,50–13.48,00

In če 'ne, jə 'pej <ə:>, 'ləxko nə'r'diš, <ə:> 'ku bi 'rekla, <ə:> <nar> zə š'tracu </nar> ponə'vadi 'kypju š'trukli ɥ <nar> š'traci </nar>, 'ne, da ne sə təkʉ <nar> rɛspay'laju </nar> in 'kuxəš 'anix d'vajsti, 'morda 'pɛtind'vajst me'nut, pok'rite <?> al 'pej jəx 'mɥərəš <ə:> <nar> ma'ɣari </nar> 'jəx, 'tyd 'ləxko təkʉ 'kuxəš, 'samo ne s'miɛš 'nəɣlo 'kuxət, 'mɥərš p'rou p'očasi, təkʉ, də sə 'tu sə p'očasi 'tu <ə:>, 'rečmo 'tərko, də sɛ pre'kuxa <nar> č'riɛš </nar>, 'ne, də, də jə p'rou 'kuxənu <nar> jən </nar> <nar> 'pɔle </nar>, kə sə <nar> 'məlčək </nar> ɥəxlə'diju, 'jəx ɥəd'vijəš, z'riɛžəš in če <nar> se te do'pade </nar>, 'deneš <nar> 'pɔɥter </nar>, <?> k'ruha in 'deneš pɔ 'vərxi in <nar> 'pɔl </nar>, če čəš, 'malo <nar> 'cukra </nar>, 'tisti, ki 'rət 'jei s <nar> 'cykrəm </nar>, 'mɥərš <nar> 'dɛnt </nar> 'tədi <nar> ma'ɣari </nar> ɥə'rɛxə al 'pej <ɥə...> 'tiste, 'tisti, ki ne 'mara, kə ne 'marəju ɥ'si <nar> səs </nar> 'dosti <nar> 'cykra </nar>, ne, pɔt'rɥəsijo 'samo <nar> 'pɔle </nar> pɔ 'vərxi in təkʉ <nar> 'ratəjo </nar> 'tisti 'kuxəni š'trukli.

In če nɛ, jə pɛj <ə:>, ləhko nərdiš, <ə:> kʉ bi rɛkla, <ə:> <nar> zə š'tracu </nar> ponəvadi kʉpju š'trukli w <nar> š'traci </nar>, nɛ, da ne sə təkʉ <nar> respaglaju </nar> in kʉhəš ənih dvəjsti, mɔrda pɛtindvəjst menut, pokrɪte <?> al pɛj jəh mwərəš <ə:> <nar> maɣari </nar> jəh, tʉd ləhko təkʉ kʉhəš, səmo ne smiɛš nəɣlo kʉhət, mwərš prɔw pɔčasi, təkʉ, də sə tʉ sə pɔčasi tʉ <ə:>, rɛčmo tərko, də se prekʉha <nar> čriɛš </nar>, nɛ, də, də jə prɔw kʉhənu <nar> jən </nar> <nar> pɔle </nar>, kə sə <nar> mɛlčək </nar> wəhlə'diju, jəh wəd'vijəš, zriɛžəš in če <nar> se te dopade, </nar> dɛnɛš <nar> pɔwter </nar>, <?> k'ruha in dɛnɛš pɔ vərhi in <nar> pɔl </nar>, če čəš, mɔlo <nar> cʉkra </nar>, tisti, ki rət 'jei s <nar> cʉkrəm </nar>, mwərš <nar> dɛnt </nar> tədi <nar> maɣari </nar> wəriɛhə al pɛj <wə...> tiste, tisti, ki ne mərə, kə ne mərəju wsi <nar> səs </nar> dɔsti <nar> cʉkra </nar>, ne, pɔtrwəsijo səmo <nar> pɔle </nar> pɔ vərhi in təkʉ <nar> rətəjo </nar> tisti kʉhəni š'trukli.

In če ne, je pa <ə:>, lahko narediš, <ə:> kako bi rekla, <ə:> <nar> s cunjo </nar> ponavadi kupijo štruktje v <nar> cunji </nar>, ne, da ne se tako <nar> razvlečejo </nar> in kuhaš enih dvajset, morda petindvajset minut, pokrite <?> ali pa jih moraš <ə:> <nar> recimo </nar> <ə:> jih, tudi lahko tako kuhaš, samo ne smeš naglo kuhati, moraš prav počasi, tako, da se to se počasi to <ə:>, recimo toliko, da se prekuha <nar> čez </nar>, ne, da, da je prav kuhano <nar> in </nar> <nar> potem

</nar>, ko se <nar> malce </nar> ohladijo, jih odvijesh, zrežeš in če <nar> ti je vseč </nar>, deneš <nar> maslo </nar>, <?> kruha in <nar> daš </nar> po vrhu in <nar> potem </nar>, če hočeš, malo <nar> sladkorja </nar>, tisti, ki rad je s <nar> sladkorjem </nar>, moraš <nar> dati </nar> tudi <nar> celo </nar> orehe ali pa <uə...> tiste, tisti, ki ne mara, ker ne marajo vsi <nar> z </nar> dosti <nar> sladkorja </nar>, ne, potrosijo samo <nar> potem </nar> po vrhu in tako <nar> nastanejo </nar> tisti kuhani štruklji.

16.00,00–16.30,80

'Ja, <ə:> 'tako je <nar> t'le </nar>, nə 'vəsi je 'malo s'labo, kər 'mɯərəmo təkʉ 'xɯədət po u'sako 'r̥iɕč, z'dej səm š'la po 'ribə, səm 'r̥iɕkla, p'rɯəsəm, 'dejte me <ə:> 'menjət 'tex d'vajsti 'eɯrou, ki z'dej bo p'rišu k'rux, 'bom <nar> 'moɣla </nar> 'kupət k'rux, kə pər'piɕle uə'kuli, dər'ɣače je 'sitnu, ne 'vem, če <nar> 'pej </nar> mi jə <?> pər'nesla 'məma 'kej m'liɕka, ne 'veš 'ti. 'Je? 'A, <nar> 'bem </nar>, <nar> 'pol </nar> 'sam, də je m'liɕko in k'rux, 'kupem t'le in 'enkət tərko ɣ'r̥iɕm <nar> 'pej</nar> po <ə:>, po <nar> š'piɕžu </nar> če u Šə'žanu .

Já, <ə:> táko je <nar> tlé </nar>, nə vəsi je málo slábo, kər mwərəmo təkú hwədət po wsáko riéč, zděj səm šlá po ribə, səm riékla, prwəsəm, dējte me <ə:> mēnjət téh dvájsti éwrow, ki zděj bo prišu krúh, bóm <nar> mógla </nar> kúpət krúh, kə pərpiéle wəkúli, dərgáče je sitnu, ne vém, če <nar> pěj </nar> mi jə <?> pərnésla məma kéj mliéka, ne veš ti. Jé? Á, <nar> bém </nar>, <nar> pól </nar> sám, də je mliéko in krúh, kúpem tlé in énkət tərko griém <nar> pěj</nar> po <ə:>, po <nar> špiéžu </nar> če w Šəžánu .

Ja, <ə:> tako je <nar> tu </nar>, na vasi je malo slabo, ker moramo tako hoditi po vsako reč, zdaj sem šla po ribe, sem rekla, prosim, dajte mi <ə:> menjati teh dvajset evrov, ker zdaj bo prišel kruh, bom <nar> morala </nar> kupiti kruh, ko pripelje okoli, drugače je sitno, ne vem, če <nar> pa </nar> mi je <?> prinesla mama kaj mleka, ne veš ti. Je? A, <nar> dobro </nar>, <nar> potem </nar> samo, da je mleko in kruh, kupim tu in enkrat toliko grem <nar> pa </nar> po <ə:> <nar> nakup </nar> tja v Sežano .

00.00,00–00.57,00

'Ja, 'vięš 'kaj, 'jəs səm təkú <ə:> se 'misəlna <nar> t'le </nar>, <nar> an </nar> ve'čir səm nər'dila, <nar> 'pol </nar> səm 'žej 'zabla 'tydi, [smeh] <ə:> ɥ 'naši 'vəsi, ɥ Kop'rivi , jə <ə:> 'naše 'vas, Kop'riva , stu'ji ɥ ɣ'laɥno op 'cięsti <nar> jən </nar> stu'ji 'met Se'žano in <Kopri...> med ɣo'rico in š'teje pre'blizno <nar> anix </nar> s'tu'sjəsət, 'ni 'dosti lə'di, <nar> anix </nar> stu'sjəsət jə lə'di z ɥət'rucmi ɥ'rjət, s ɥə'səmi, 'ne, [Aha] <nar> 'jənər </nar> <ə:> 'anix 'šjəsət 'xiš jə blo <nar> 'kəšən 'bot </nar>, z'dej 'jəst ne 'vięm, po 'mojim jix jə z'miri <nar> 'lix </nar> <nar> ano'tərko </nar>, 'ne, pər'blizno, 'ne, <nar> 'jənər </nar> <ə:> <?> 'iməmo, 'immo žə'ležnišku pos'taju, sej 'vięš 'tədi 'tu, 'ne, žə'ležniško, 'ja, <ə:> <nar> 'pole </nar> in 'tədi, aɥto'busne 'pej n'jəməmo, 'ne, 'immo aɥto'busnu, <nar> 'ma </nar> 'ni, da jə pos'taje, 'tu je 'samo pos'tanj, 'ne, 'tu je d'ruɣo.

Já, viěš káj, jəs səm təkú <ə:> se misəlna <nar> tlé </nar>, <nar> an </nar> večir səm nər'dila, <nar> pól </nar> səm žėj zábla túdi, [smeh] <ə:> w náši vəsi, w Koprivi , jə <ə:> naše vás, Kopriva , stuji w gláwno op cięsti <nar> jən </nar> stuji mət Sežáno in <Kopri...> med ɣorico in šteje preblizno <nar> anih </nar> stušjəsət, ni dōsti lədi, <nar> anih </nar> stušjəsət jə lədi z wətrúcmi wriét, s wəsəmi, né, [Aha] <nar> jénər </nar> <ə:> ánih šjėsət hiš jə blo <nar> kəšən bót </nar>, zděj jəst ne viēm, po mójim jih jə zmiri <nar> lih </nar> <nar> anotərko </nar>, né, pərblizno, né, <nar> jənər </nar> <ə:> <?> iməmo, immo žələžnišku postaju, sej viěš tədi tú, né, želėžniško, já, <ə:> <nar> pôle </nar> in tədi, awtobusne pėj niēməmo, ne, immo awtobusnu, <nar> má </nar> ni, da jə postaje, tú je sámo postánk, né, tú je drúgo.

Ja, veš kaj, jaz sem tako <ə:> si mislila <nar> tu </nar>, <nar> en </nar> večer sem naredila, <nar> potem </nar> sem že pozabila tudi, [smeh] <ə:> v naši vasi, v Koprivi , je <ə:> naša vas, Kopriva , stoji v glavnem ob cesti <nar> in </nar> stoji med Sežano in <Kopri...> med Gorico in šteje približno <nar> kakih </nar> sto_šestdeset, ni dosti ljudi, <nar> enih </nar> sto_šestdeset je ljudi z otroki vred, z vsemi, ne, [Aha] <nar> in </nar> <ə:> <nar> kakih </nar> šestdeset hiš je bilo <nar> kakšen krat </nar>, zdaj jaz ne vem, po

mojem jih je zmeraj <nar> ravno </nar> <nar> nekako </nar> toliko, ne, približno, ne, <nar> in </nar> <ə:> <?> imamo, imamo železniško postajo, saj veš tudi to, ne, železniško, ja, <ə:> <nar> potem </nar> in tudi, avtobusne pa nimamo, ne, imamo avtobusno, <nar> ampak </nar> ni, da je postaja, to je samo postanek, ne, to je drugo.

00.57,00–1.26,10

'Iməmo 'cirku <ə:> in <nar> 'žičgən </nar> in mi 'immo, <ə:> 'niĕmmo <nar> 'pej </nar> 'ne tryo'vinə, 'ne <nar> wəštə'riji </nar>, 'ne <ə:> n'iĕmmo 'nəč, 'ne, kə <nar> 'kəšən_ 'bot </nar> jə ũ'se 'tu b'lo, 'ne <?> 'dobro, <nar> 'pəl </nar> 'immo 'dʷəbər te'ran, 'ləxko 'tyt pər'šut, ũ Koprivi je təkʷ, 'bəl <ə:> sə 'ləxko šə'si 'ɣor na, na, na 'tistmi, na 'kašči.

Īməmo cirku <ə:> in <nar> žičgən </nar> in mi immo, <ə:> niĕmmo <nar> pėj </nar> nə trgovinə, nə <nar> wəštə'riji </nar>, nə <ə:> niĕmmo nəč, nə, kə <nar> kəšən_ bət </nar> jə wse tu blə, nə <?> dōbro, <nar> pəl </nar> immo dwəbər teran, ləhko tyt pəršut, w Koprivi je təkʷ, bəl <ə:> sə ləhko šəši gōr na, na, na tistmi, na kašči.

Imamo cerkev <ə:> in <nar> pokopališče </nar> in mi imamo, <ə:> nimamo <nar> pa </nar> ne trgovine, ne <nar> gostilne </nar>, ne <ə:> nimamo nič, ne, ker <nar> nekoč </nar> je vse to bilo, ne <?> dobro, <nar> potem </nar> imamo dober teran, lahko tudi pršut, v Koprivi je tako, bolj <ə:> se lahko suši gor na na, na, na tistem, na kašči.

1.26,10–2.04,50

'Səj jə blo 'tydi təkʷ, smo 'miĕli 'tədi 'piĕʷski z'bor <ə:>, sə jə <nar> k'licəlo </nar> D'ruštvo 'Zarja in <nar> 'pole </nar> jə bəʷ 'tydi <ə:> z'bor ʷət <ə:>, 'ku se 'reče <nar> 'tistə b'reŋkli </nar> <ə:>, <ə:>, sə 'reče, 'ne ki'tara, [Kiro?] 'tisto, ki sə b'riŋka, [Ja, kitaro se brinka.] 'ne, [Kita...] <nar> 't'le </nar> so bli təkʷ ve'liki <ə:> <nar> jən </nar> 'tisto sə jə b'riŋkəlo, jə bəʷ <ə:> 'piĕʷski z'bor in jə blo 'tydi tambu'raški, [Aha, tamburaški] tambu'raški z'bor jə bəʷ 'tydi.

Sėj jə blo tũdi təkũ, smo miėli tėdi piėwski zbør <ə:>, sə jə <nar> klicəlo </nar> Društvo Zárja in <nar> pòle </nar> jə bəw tũdi <ə:> zbør wət <ə:>, kũ se rėče <nar> tístə brėnkli </nar> <ə:>, <ə:>, sə rėče, nė kitára, [Kiro?] tisto, ki sə brinka, [Ja, kitaro se brinka.] nė, [Kita...] <nar> tlė </nar> so bli təkũ veliki <ə:> <nar> jən </nar> tisto sə jə brinkəlo, jə bəw <ə:> piėwski zbør in jə blo tũdi tamburáški, [Aha, tamburáški] tamburáški zbør jə bəw tũdi.

Saj je bilo tudi tako, smo imeli tudi pevski zbor <ə:>, se je <nar> imenovalo </nar> Društvo Zarja in <nar> potem </nar> je bil tudi <ə:> zbor od <ə:>, kako se reče <nar> tistemu brenkalu </nar> <ə:>, <ə:>, se reče, 'ne kitara, [Katero?] tisto, ki se brenka, [Ja, kitaro se brinka.] ne, [Kita...] <nar> tu </nar> so bili tako veliki <ə:> <nar> in </nar> tisto se je brenkalo, je bil <ə:> pevski zbor in je bilo tudi tamburáški, [Aha, tamburáški] tamburáški zbor je bil tudi.

2.04,50–konec

In 'tu so 'moji s'tarši še, bə 'rekli 'muĭ 'uāče, kə je z'dej 'žej 'tərko 'liēt, <nar> kə </nar> jə ũ'məru, 'ne, 'kaj 'čəš, <nar> 'kadər </nar> 'vəš <nar> 'nono </nar>, 'peĭ <nar> 'jenor </nar> sə 'tu 'gũədli in je blo lə'pu, 'bəl 'živo nə 'vəsi, 'ne, <nar> jən </nar>, 'ja, <?> z'dej <nar> t'le </nar> ũ Kop'rivi d'ryzġa, ku 'samo, <nar> 'kəšən_'bot </nar> ũ'sex <nar> 'sũrti </nar> 'lepġa, z'dej 'peĭ 'ni d'ryzġa, ku 'samo mə'torġi, 'aũti, <ə:> ne š'lišəš d'ruzġa, <nar> 'nəŋkər </nar>, s'kori be 'rekla, 'tičġəġa 'piētġe, 'peĭ 'ne, 'ne ũət, <ə:> be 'rekla 'piētġe ũət <?>.

In tũ so mójji stárši še, bə rékli múĭ wāče, kə je zdėj žėj tərko liēt, <nar> kə </nar> jə wməru, nė, káj čəš, <nar> kádər </nar> vəš <nar> nòno </nar>, pėġ <nar> jėnor </nar> sə tũ gwədli in je blo ləpũ, bəl živo nə vəsi, nė, <nar> jən </nar>, já, <?> zdėj <nar> tlė </nar> w Koprivi drůzġa, ku sámo, <nar> kəšən_'bòt </nar> wséh <nar> swòrti </nar> lėpġa, zdėj pėġ ni drůzġa, ku sámo mətórġi, áwti, <ə:> ne šlišəš drůzġa, <nar> nánkər </nar>, skóri be rékla, tičġəġa piētġe, pėġ nė, nė wət, <ə:> be rékla piētġe wət <?>.

In to so moji starši še, bi rekli moj oče, ki je zdaj že toliko let, <nar> kar </nar> je umrl, ne, kaj hočeš, <nar> ko </nar> vaš <nar> dedek </nar>, pa <nar> in </nar> so tu godli in je bilo lepo, bolj živo na vasi, ne, <nar> in </nar>, ja, <?> zdaj <nar> tu </nar> v Koprivi drugega, kot samo, <nar> nekoč </nar> vseh <nar> vrst </nar> lepega, zdaj pa ni drugega, kot samo motorji, avti, <ə:> ne slišiš drugega, <nar> niti </nar>, skoraj bi rekla, ptičjega petja, pa ne, ne od, <ə:> bi rekla petja od <?>.

00.00,00–1.00,10

Smo nəbrali <nar> 'turšcu </nar>, še 'taku, <nar> 'frišnu </nar>, 'ne, p'rəu 'taku, <nar> 'frišnu </nar>, ki jə bla še 'tisto in smo <nar> 'diɛli </nar> nə <nar> š'parɣet </nar> [Aha] təkʉ zvečir, kə <?>, də sə jə pošešila, <nar> 'pəl </nar> d'ryɣ 'dan pob'rali, <nar> 'pəl </nar> smo 'diɛli nə'zaj nə <nar> š'parɣet </nar>, də sə jə 'tu pošišilo in <nar> 'pəl </nar> smo 'diɛli ʉ 'tisti 'kamən, ku p'ridəji 'taki 'kamni in <?>, a 'jəs səm 'tisti 'kamən prədala, ne 'viɛm, 'komi səm 'dala, <ə:> jə <nar> 'bəʉ 'tak 'bət </nar>, 'kukər <ə:> 'tisto, 'ne, <?> in 'tisto smo s'toukli in 'tisto pres'jali in s 'tizɣa nərdila po'liɛnto in 'tista po'liɛnta mi jə š'la ʉ'sa po 'zobəx <nar> jin </nar> <nar> 'pole </nar> 'kozje m'liɛko s po'liɛnto al 'pej <nar> kə'fe </nar> <nar> 'maɣari </nar> jə </nar> blo 'biɛlo, 'tako kə'fe </nar> in səm 'pəršla ʉ 'šulo, 'jəs 'riɛs 'imam 'tyt z'miɛri 'riɛs nə'vado 'neki ʉəkul 'ust, <nar> ma </nar> z'miɛrəj səm se 'neki t'riɛbla, kə je blo z'miɛrəj po 'zobəx, 'nismo 'meli kər'tačk, ku 'imaš z'dej [Aha], 'ne, səm se <?> z'miɛrən 'nekej t'riɛbla in <nar> 'pole </nar> səm 'vidla, də p'revəč <nar> 'tle </nar> 'niɛki <nar> š'latəm </nar>, <nar> ma </nar> 'tu p'ride 'zej <nar> 'vicje </nar>, 'viɛš, də se <nar> š'lata </nar> ʉəkuli 'ust.

Smo nəbrali <nar> 'turšcu </nar>, še 'taku, <nar> 'frišnu </nar>, 'né, p'rəw 'taku, <nar> 'frišnu </nar>, ki jə bla še 'tisto in smo <nar> 'diɛli </nar> nə <nar> š'parɣet </nar> [Aha] təkʉ zvečir, kə <?>, də sə jə pošešila, <nar> 'pəl </nar> drüg 'dan pob'rali, <nar> 'pəl </nar> smo 'diɛli nə'zaj nə <nar> š'parɣet </nar>, də sə jə 'tu pošišilo in <nar> 'pəl </nar> smo 'diɛli w 'tisti 'kamən, ku p'ridəji 'taki 'kamni in <?>, a 'jəs səm 'tisti 'kamən prədala, ne 'viɛm, 'komi səm 'dala, <ə:> jə <nar> 'bəw 'tak 'bət </nar>, 'kukər <ə:> 'tisto, 'né, <?> in 'tisto smo s'toukli in 'tisto pres'jali in s 'tizga nərdila poliɛnto in 'tista poliɛnta mi jə š'la wsá po 'zobəh <nar> jin </nar> <nar> 'pole </nar> 'kózje

mliéko s poliénto al péj <nar> kəfé </nar> <nar> mágari </nar> jə </nar> blo biélo, táko kəfe </nar> in səm pərsła w šúlo, jəs riés ímam tút zmiéri riés nəvádo néki wəkúl úst, <nar> ma </nar> zmiérəj səm se néki triébla, kə je blo zmiérej po zóbəh, nismo méli kərtáčk, ku ímaš zděj [Aha], né, səm se <?> zmiérən nékej triébla in <nar> pòle </nar> səm vídla, də prévəč <nar> tlé </nar> niéki <nar> šlátəm </nar>, <nar> ma </nar> tu pride žėj <nar> vícje </nar>, viěš, də se <nar> šláta </nar> wəkúli úst.

Smo nabrali <nar> koruzo </nar>, še tako, <nar> svežo </nar>, ne, prav tako, <nar> svežo </nar>, ki je bila še tisto in smo <nar> dali </nar> na <nar> štedilnik_na_drva </nar> [Aha] tako zvečer, ko <?>, da se je posušila, <nar> potem </nar> drugi dan pobrali, <nar> potem </nar> smo deli nazaj na <nar> štedilnik_na_drva </nar>, da se je to posušilo in <nar> potem </nar> smo deli v tisti kamen, ko pridejo taki kamni in <?>, a jaz sem tisti kamen prodala, ne vem, komu sem dala, <ə:> je <nar> bilo tako kladivo </nar>, kakor <ə:> tisto, ne, <?> in tisto smo stolkli in tisto presejali in iz tistega naredila polento in tista polenta mi je šla vsa po zobeh <nar> in </nar> <nar> potem </nar> kozje mleko s polento ali pa <nar> kavo </nar> <nar> četudi </nar> je <nar> bila bela, taka kava </nar> in sem prišla v šolo, jaz res imam tudi zmeraj res navado nekaj okoli ust, <nar> ampak </nar> zmeraj sem se nekaj trebila, ker je bilo zmeraj po zobeh, nismo imeli krtačk, kot imaš zdaj [Aha], ne, sem se <?> zmeraj nekaj trebila in <nar> potem </nar> sem videla, da preveč <nar> tu </nar> nekaj <nar> otipavam </nar>, <nar> ampak </nar> to pride že <nar> razvada </nar>, veš, da se <nar> otipava </nar> okoli ust.

2.5 BESEDILA GOVORCA 5

47.03,00–47.56,90

'Tədi 'Milko , ki jə biu <ə:> Ma'tičətou , je biu 'Pepi Pəu'letou <nar> jeno </nar> <ə:> z 'Bərjem <ə:> Šte'fīgətu , 'ne:, Jer'nučkou <ə:>, kə se ne s'pomnəm <ə:>, 'ku sę mi je 'reklo, <ə:> <premor> 'Edvart, 'Edvart Šte'fīgətu in so bli <nar> t'le </nar> pər 'Pepiti , pər Pəu'letovix <nar> 'ma </nar> <nar> ana </nar> t'ri 'dan so p'rauli <nar> p'rauce </nar> in u'se 'tisto 'Milkoti in 'uan jə <s...>, 'ni blo 'teγa, 'uan na 'roko u'se 'pisəu [Ja!] in so [Zn...] 'Pepi jə z'nau 'dosti <nar> p'rauc </nar> in pu'viędət, kə'ku je blo <nar> 'kəšən_ 'bot </nar>.

Tədi Milko , ki jə biw <ə:> Matičətow , je biw Pəpi Pəwlətow <nar> jeno </nar> <ə:> z Bərjem <ə:> Štefiétow , né:, Jernúčkow <ə:>, kə se ne spómənəm <ə:>, ku se mi je réklo, <ə:> <premor> Édvart, Édvart Štefiétow in so bli <nar> tlé </nar> pər Pəpiti , pər Pəwlétovih <nar> má </nar> <nar> ana </nar> tri dán so práwli <nar> práwce </nar> in wsé tisto Milkoti in wán jə <s...>, ní blo téga, wán na róko wsé písəw [Ja!] in so [Zn...] Pəpi jə znáw dōsti <nar> práwce </nar> in puviédət, kəkú je blo <nar> kəšən_ bót </nar>.

Tudi Milko , ki je bil <ə:> Matičetov , je bil Pepi Pavletov <nar> in </nar> <ə:> z Brij <ə:> Štefetov , ne, Jernučkov <ə:>, ko se ne spomnim <ə:>, kako se mu je reklo, <ə:> <premor> Edvard, Edvard Štefetov in so bili <nar> tu </nar> pri Pepiju , pri Pavletovih <nar> ampak </nar> <nar> kake </nar> tri dni so pravili <nar> pravljice </nar> in vse tisto Milku in on je <s...>, ni bilo tega, on na roko vse pisal [Ja!] in so [Zn...] Pepi je znal dosti <nar> pravljic </nar> in povedati, kako je bilo <nar> nekoč </nar>.

48.26,00–48.42,00

'Te, po s'tarem, so z'nali 'dosti 'več <nar> p'rauč </nar> povjēdət <nar> ino </nar> <ə:> tə'ku so bla, <?> smo bli zve'čir, 'ne, tə'ku, 'mərs'kəšən jə 'pəršu tə'ku, 'sošet in 'tisto, pej je po'viēdu 'kašnu <nar> p'rauču </nar> in 'tako, 'ne.

Té, po stárem, so ználi dōsti vēc <nar> práwč </nar> poviédət <nar> ino </nar> <ə:> təkú so bla, <?> smo bli zvečir, nē, təkú, mərskəšən jə pəršu təkú, sōšet in tisto, pej je poviēdu kášnu <nar> práwcu </nar> in táko, nē.

Tu, po starem, so znali dosti več <nar> pravljic </nar> povedati <nar> in </nar> <ə:> tako so bila, <?> smo bili zvečer, ne, tako, marsikdo je prišel tako, sosed in tisto, pa je povedal kakšno <nar> pravljico </nar> in tako, ne.

49.07,70–53.31,30

'Tu jə bəu <ə:> 'Juri , <ə:> 'ne <nar> 'nono </nar> <nar> t'le </nar>, uət <ə:> 'Danice , <nar> ki </nar> <ə:> <nar> 'nono </nar> <nar> jin </nar> <nar> 'nona </nar> so 'pəršli <nar> zəs </nar> s'voijə x 'Jurjevəm <n...>, 'te, tə s'tari, [A, čakte, kaj vi veste, zakaj smo mi Jurjevi?] 'ja, [No, dejte mi povedat, hehe, dobro, da veste!] zə'tu, ki <ə:> 'Jurjəvi p'rej, 'ta 'uāče 'Jurjevū <ə:> <nar> jin </nar> 'žena 'niso i'miēli uət'ruk, <ə:> 'ta 'žena uət <ə:> 'Jurje jə bla <nar> zəs </nar> 'Kazel [Kje je to?] 'Kazli , 'tu so 'təm, pər, <ə:> <ə:> nəp'rej uət <ə:> Dob'ravi [Aha], 'təm nəp'rej so 'Kazli in 'uana jə bla s 'Kazel in n'jeso ji'miēli uət'ruk <nar> jeno </nar> u 'Kazlix 'iməjo <ə:> svet'nika, s'vedya Ləu'renca [Aha], 'ne, kukər t'le 'immo s'vedya 'Lije <nar> jəno </nar> <ə:> <nar> 'poj </nar> je blo, <ə:> <nar> jə 'imu 'bət </nar> p'raznik 'təm <ə:>, u <Šta...>, u 'Kazlix , 'ne, in jə 'rekla, də bo 'šla 'malo də'mu nə o'bisk, 'ne, <nar> jen </nar> si je pərp'raučləla in 'tisto in <nar> 'polej </nar> ta s'tari 'Jyri , 'ta 'mūəš, je 'riēku, <»> Γ'liēdi, da 'nə bəš 'pəršla <nar> 'kəsno </nar> də'mu, 'ne, də bəš 'pəršla u <nar> 'cajti </nar>! <<> in <nar> 'polej </nar> 'riēs sə uət'prave in γ'rej 'ta <?> 'žijəna u 'Kazle , <nar> 'mə </nar> 'təm, ki je 'miēla pər'jatlə in pər'jatəlce in 'tisto, 'ne, si jə 'malo zə'mūətla, 'ne, sej 'viēš, kə'ku, p'liēs jə 'biu in 'tisto, tə'ku <ə:> si jə 'malo za'mūətla in 'malo 'pəršla 'bəl <nar> 'kəsno </nar> də'mu <nar> jen </nar> <nar> 'polej </nar> 'ta je bla 'žej m'rak, 'ne, je 'ni blo še də'mu <nar> jen </nar>

'Jurjəvi so š'li u 'vərt skuzi 'xišu, 'ne, se 'še z'dej̄ γ're, 'ne, <nar> jeno </nar> 'uan je 'šəu po'čakət na <nar> 'ž̄iɣəŋ </nar> 'ženu, 'ne, skuzi 'vərt in nə <nar> 'ž̄iɣəŋ </nar> <nar> jen </nar> <ə:> zə də'mu <ə:> so <nar> 'moγli </nar> 'jət uə'kuli, 'ne, <či...> pər <ə:> Γəš'č̄iɣəvix , skuzi Γəš'č̄iɣəve <?> in <nar> 'pole </nar> γ'rej̄ jə 'čakət nə <nar> 'ž̄iɣəŋ </nar>, kə sə jə š'lo <ə:> mimo <nar> 'ž̄iɣəna </nar>, se jə š'lo u Dob'raule , 'ne, in <nar> 'poli <nar> š'liše, da γ'rej̄ 'təm, pod 'Bərjem , də γ'rej̄ də'mu po'časi <nar> jin </nar>, ki š'liše 'dol, je blo 'žej̄ 'malo b'lizi, 'zəčne 'juəkət 'ta, ta s'tari 'Jyri , <»> 'O, 'jej̄, 'jej̄! <«> 'ku <?> 'uotrok, 'ne, in γ'riɣš, 'təm, zə də'mu sə ji 'dali 'cylcu, 'ne, pona'vadi tə'ku, zə <nar> 'šer̄k </nar>, 'ne, <ə:> 'malo po'tice, <nar> 'šartəlna </nar> in 'tako, 'ne, <nar> jəno </nar> <ə:> γ'rej̄ in sə b'liže <nar> 'ž̄iɣəni </nar>, 'ne, in 'ta 'juəče, 'Jyri tə s'tari, 'ku 'uətrok, 'ne, <»> 'Jej̄, 'jej̄, 'jej̄, 'jej̄! <«> 'juəče, <»> Du'šica 'božje, 'kaj̄ potre'buješ? <«> in 'ta je 'riɣku, <»> K'ruxka, <«> 'ne, z'lo 'tej̄ko, 'ne, in 'kaj̄ ne 'vərže 'tistu 'cylcu 'γor, nə <nar> 'ž̄iɣəŋ </nar>, in 'ta jə lə'pu po'bere, 'ne, in 'žena γ'rej̄ də'mu, 'ne, <nar> 'ma </nar> z'dej̄, <nar> ki </nar> 'Jurjəvi so š'li skuzi 'vərt, pa ji jə <pred...> do'xytu skuzi 'vərt in 'tistu 'cylcu s'kriu pod uəγ'nišče in sə u'siɣə <ə:> nə uəγ'nišče in 'čaku, 'ne, p'rej̄ ku je p'rišla 'uana uə'kuli <?> Γəš'č̄iɣəvix in 'če, si je u'se <nar> z'rixteu </nar>, 'ne, in, <»> 'Joj̄, 'joj̄, 'kaj̄ si je 'mene zγ'o'dilo! <«>, <»> 'Kaj̄? <«> je 'riɣku, <»> 'A, <nar> ana </nar> dy'šica je 'juəkəla nə <nar> 'ž̄iɣəni </nar> in jə 'rekla, səm 'rekla, 'kaj̄ potre'buješ? <«>, <»> K'ruxka. <«>, <»> 'Ne, <jə re...> in səm 'vəryla 'tistu 'cylcu 'γor. <«>, <»> Sam te 'riɣko, da 'pej̄di <nar> u'caj̄ti </nar> da'mu!<«> <smeh/> In 'to je bla res'nica!

Tù jə bəw <ə:> Juri , <ə:> né <nar> nóno </nar> <nar> tlé </nar>, wət <ə:> Dánice , <nar> ki </nar> <ə:> <nar> nóno </nar> <nar> jin </nar> <nar> nóna </nar> so pəršli <nar> zəs </nar> svójga h Júrjevem <n...>, tē, tə stári, [A, čakte, kaj vi veste, zakaj smo mi Jurjevi?] já, [No, dejte mi povedat, hehe, dobro, da veste!] zətú, ki <ə:> Júrjəvi prēj, tà wáče Júrjew <ə:> <nar> jin </nar> žəna niso imiéli wətrúk, <ə:> tà žəna wət <ə:> Júrje jə bla <nar> zəs </nar> Kázal [Kje je to?] Kázli , tú so təm, pər, <ə:> <ə:> nəprēj wət <ə:> Dobrávi [Aha], təm nəprēj so Kázli in wána jə bla s Kázal in njəso jimiéli wətrúk <nar> jeno </nar> w Kázlih iməjo <ə:> svetníka, svédga Ləwrénca [Aha], né, kukər tlé immo svédga Lje <nar> jəno </nar> <ə:> <nar> pój </nar> je blo, <ə:>

<nar> jə ɪmu bət </nar> práznik tòm <ə:>, w <Šta...>, w Kázlih , né, in jə
 rékla, də bo šlá málo dəmú nə obísk, né, <nar> jen </nar> si je pərpráwləla in tisto in
 <nar> pòlej </nar> ta stári Júri , tá mwəš, je riéku, <»> Gliédi, da nə bəš
 pəršla <nar> kəsno </nar> dəmú, né, də bəš pəršla w <nar> cájti </nar>! <«> in
 <nar> pòlej </nar> riés sə wətpřáve in gráj ta <?> žiéna w Kázle , <nar>
 mə </nar> tòm, ki je miéla pərjätlə in pərjätəlce in tisto, né, si jə málo zəmwətla, né,
 sej viěš, kəkú, plieš jə bɪw in tisto, təkú <ə:> si jə málo zamwətla in málo pəršla bəl
 <nar> kəsno </nar> dəmú <nar> jen </nar> <nar> pòlej </nar> tá je bla žěj mrák, né,
 je ní blo še dəmú <nar> jen </nar> Júřjəvi so šli w vərt skuzi híšu, né, se
 šé zděj gré, né, <nar> jeno </nar> wán je šəw počákət na <nar> žiéğən </nar> žənu,
 né, skuzi vərt in nə <nar> žiéğən </nar> <nar> jen </nar> <ə:> zə dəmú <ə:> so
 <nar> mógli </nar> jət wəkúli, né, <či...> pər <ə:> Gəščiévih , skuzi
 Gəščiéve <?> in <nar> pòle </nar> grėj jə čakət nə <nar> žiéğən </nar>, kə sə
 jə šló <ə:> mimo <nar> žiéğna </nar>, se jə šló w Dobráwle , né, in <nar>
 pòli <nar> šliše, da grėj tòm, pod Bəřjem , də grėj dəmú počəsi <nar> jin
 </nar>, ki šliše dól, je blo žěj málo blizi, zəčne jwəkət tá, ta stári Júri , <»>
 O, jėj, jėj! <«> kú <?> wótrok, né, in griěš, tòm, zə dəmú sə ji dáli cúlcu, né,
 ponavádi təkú, zə <nar> šénk </nar>, né, <ə:> málo potice, <nar> šártəlna </nar> in
 táko, né, <nar> jəno </nar> <ə:> grėj in sə bliže <nar> žiéğni </nar>, né, in tá jwəče,
 Júri tə stári, kú wótrok, né, <»> Jėj, jėj, jėj, jėj! <«> jwəče, <»> Dušica
 bəžje, káj potrebúješ? <«> in tá je riéku, <»> Krúhka, <«> né, zló téjnkó, né, in káj
 ne vərže tistu cúlcu gór, nə <nar> žiéğən </nar>, in tá jə ləpú pobere, né, in žəna grėj
 dəmú, né, <nar> má </nar> zděj, <nar> ki </nar> Júřjəvi so šli skuzi vərt,
 pa ji jə <pred...> dohútu skuzi vərt in tistu cúlcu skriw pod wəgnišče in sə wsiéw
 <ə:> nə wəgnišče in čáku, né, přėj ku je přišla wána wəkúli <?> Gəščiévih
 in čé, si je wsé <nar> zrihtəw </nar>, né, in, <»> Jój, jój, kaj si je mène zgodilo!
 <«>, <»> Káj? <«> je riéku, <»> A, <nar> ana </nar> dūšica je jwəkəla nə <nar>
 žiéğni </nar> in jə rékla, səm rékla, káj potrebúješ? <«>, <»> Krúhka. <«>, <»> né,
 <jə re...> in səm wərgla tistu cúlcu gór. <«>, <»> Sam te riéko, da pėjdi <nar> wcájti
 </nar> damú!<«> <smeh/> In tó je bla resnica!

To je bil <ə:> Jurij , <ə:> ne <nar> dedek </nar> <nar> tu </nar>, od <ə:>
 Danice , <nar> ker </nar> <ə:> <nar> dedek </nar> <nar> in </nar> <nar>
 babica </nar> sta přišla <nar> s </nar> svojega k Jurjevím <n...>, ti, ta

stari, [A, čakte, kaj vi veste, zakaj smo mi Jurjevi?] ja, [No, dajte mi povedat, hehe, dobro, da veste!] zato, ker <ə:> Jurjevi prej, ta oče Jurjev <ə:> <nar> in </nar> žena nista imela otrok, <ə:> ta žena od <ə:> Jurija je bila <nar> iz </nar> Kazelj [Kje je to?] Kazlje , to so tam, pri, <ə:> <ə:> naprej od <ə:> Dobravelj [Aha], tam naprej so Kazlje in ona je bila iz Kazelj in nista imela otrok <nar> in </nar> v Kazljah imajo <ə:> svetnika, svetega Lovrenca [Aha], ne, kakor tu imamo svetega Elija <nar> in </nar> <ə:> <nar> potem </nar> je bilo, <ə:> <nar> je moral biti </nar> praznik tam <ə:>, v <Šta...>, v Kazljah , ne, in je rekla, da bo šla malo domov na obisk, ne, <nar> in </nar> se je pripravljala in tisto in <nar> potem </nar> ta stari Jurij , ta mož, je rekel <>> Glej, da ne boš prišla <nar> pozno </nar> domov, ne, da boš prišla v <nar> času </nar> <<>, in <nar> potem </nar> res se odpravi in gre ta <?> žena v Kazlje , <nar> a </nar> tam, ker je imela prijatelje in prijateljice in tisto, ne, se je malo zamotila, ne, saj veš, kako, ples je bil in tisto, tako <ə:> se je malo zamotila in malo prišla bolj <nar> pozno </nar> domov <nar> in </nar> <nar> potem </nar> takrat je bil že mrak, ne, je ni bilo še domov <nar> in </nar> Jurjevi so šli v vrt skozi hišo, ne, se še zdaj gre, ne, <nar> in </nar> on je šel počakat na <nar> pokopališče </nar> ženo, ne, skozi vrt in na <nar> pokopališče </nar> <nar> in </nar> <ə:> za domov <ə:> so <nar> morali </nar> iti okoli, ne, <či...> pri <ə:> Geščevih , skozi Geščeve <?> in <nar> potem </nar> gre jo čakati na <nar> pokopališče </nar>, ker se je šlo <ə:> mimo <nar> pokopališča </nar>, se je šlo v Dobravlje , ne, in <nar> potem <nar> sliši, da gre tam, pod Brji , da gre domov počasi <nar> in </nar>, ker sliši dol, je bilo že malo blizu, začne jokati ta, ta stari Jurij , <>> O, jej, jej! <<> kot <?> otrok, ne, in gre tam, za domov so ji dali culico, ne, ponavadi tako, za <nar> darilo </nar>, ne, <ə:> malo potice, <nar> šartelj </nar> in tako, ne, <nar> in </nar> <ə:> gre in se bliža <nar> pokopališču </nar>, ne, in ta joče, Jurij , ta stari, kot otrok, ne, <>> Jej, jej, jej, jej! <<> joče, <>> Dušica božja, kaj potrebuješ? <<> in ta je rekel, <>> Kruhka, <<> ne, zelo tanko, ne, in kaj ne vrže tisto culico gor, na <nar> pokopališče </nar>, in ta jo lepo pobere, ne, in žena gre domov, ne, <nar> ampak </nar> zdaj, <nar> ker </nar> Jurjevi so šli skozi vrt, pa jo je <pred...> dohitel skozi vrt in tisto culico skrnil pod ognjišče in se usedel <ə:> na ognjišče in čakal, ne, prej, kot je prišla ona okoli <?> Geščevih in tja, si je vse <nar> uredil </nar>, ne, in, <>>

Joj, joj, kaj se je meni zgodilo! <<>, <>> Kaj? <<> je rekel, <>> A, <nar> ena </nar> dušica je jokala na <nar> pokopališču </nar> in je rekla, sem rekla, kaj potrebuješ? <<>, <>> Kruhka. <<>, <>> Ne, <je re...> in sem vrgla tisto culico gor. <<>, <>> Sem ti rekel, da pojdi <nar> pravočasno </nar> domov? <<> <smeh/> In to je bila resnica!

54.57,40–55.20,30

'Ja, <ə:> s'tari so <nar> 'ratəli </nar> 'tət, 'ne, [Aha] in <nar> 'poli </nar> so, da nə bi š'lo premo'ženje tək'ku, 'ne, in <nar> 'poləj </nar> sə so <ə:> do'miɛnli, 'ne, in sə jəx 'uani <nar> 'rixtəli </nar> do s'mərti in jə os'talo premo'ženje n'jim, 'ne, [Aha] tək'ku je <bl...>, u'časix je blo 'vəč 'takix, <nar> 'kəmər </nar> 'niso 'miɛli uət'ruk, 'ne, tək'ku, so posvo'jili, 'ne.

Já, <ə:> stári so <nar> rátəli </nar> tət, nə, [Aha] in <nar> póli </nar> so, da nə bi šló premožénje təkú, nə, in <nar> póləj </nar> sə so <ə:> domiɛnli, nə, in sə jəh wáni <nar> rihtəli </nar> do smərti in jə ostálo premožénje njim, nə, [Aha] təkú je <bl...>, wčasih je blo vəc takih, <nar> kəmər </nar> niso mieli wətrúk, nə, təkú, so posvojili, nə.

Ja, <ə:> stari so <nar> postali </nar> tudi, ne, [Aha] in <nar> potem </nar> so, da ne bi šlo premoženje tako, ne, in <nar> potem </nar> se so <ə:> domenili, ne, in so jih oni <nar> negovali </nar> do smrti in je ostalo premoženje njim, ne, [Aha] tako je <bl...>, včasih je bilo več takih, <nar> kjer </nar> niso imeli otrok, ne, tako, so posvojili, ne.

56.02,95–57.28,00

<nar> T'le </nar> so u'ziɛli 'tut zə s'voju [Aha], so u'ziɛli zə s'voju, <nar> ki </nar> je bla, je 'miɛla <nar> anix </nar> tri'naɪst, štir'naɪst 'liɛt [Aha], si jə u'ziɛli 'žeɪ zə s'voju [Aha], 'ja, 'ni, so i'miɛli eɲya 'sina t'le [Aha], <nar> 'ma </nar> jə biɥ pok'varjən <ə:> pok'varjən jə biɥ, <nar> 'ma </nar> jə biɥ intele'ɣentən, st'rəšno intele'ɣentən, 'uən jə biɥ zə 'taɪnika, <nar> ki </nar> jə biɥ, 'ta Jer'neɪ jə biɥ za žy'pana, 'ne, in jə biɥ 'taɪnik n'jeme [Aha], jə biɥ intele'ɣentən, [Ma kako

pokvarjen?] <nar> 'mə </nar> <ə:> s'labo 'xʉəde, ne 'vem, kə'ku [Aha] <?> p'rəu 'točno, 'kaj mu je blo, 'ne, [Aha] in kə so, jə biʉ zə žy'pana, ta 'ʉače, Jer'nejəu , 'ne, in 'təkət so <ə:> de'lili <nar> ɣ'majnu </nar>, ta 'borə, ki so z'deɟ 'bori, <nar> 'poli </nar> so sa'dili 'borə in <nar> 'pol </nar> sə <rə...> rəzde'lili <nar> ɣ'majnu </nar>, pər'ciɛlə, ʉ'se in jə biʉ 'ta 'ʉače, Jer'nejəu , zə žy'pana <nar> jəno </nar> so 'rekli <ə:>, də <žəbən...>, <ə:> 'žypən 'nə bo 'nəč 'jəɣrəʉ, 'ne, <nar> ki </nar> so <nar> 'poli </nar> jəɣ'rali zə pər'ciɛlə, 'ne, ʉ'sak je d'viɣnu, 'jemu d'vej pər'ciɛli 'təm, <nar> ke </nar> so de'lili, 'ne, in so 'rekli, də 'žypən 'nə bo 'nəč 'jəɣrəʉ, də bo 'jemu tə 'zadnju in ta 'pərvu šte'vilku [Aha], 'ne, in <nar> 'pɔj </nar> smo do'bili 'mi K'riɛpə in 'Zəbʉəršt tə 'zadnju šte'vilku.

<nar> Tlé </nar> so wzíeli tút zə svóju [Aha], so wzíeli zə svóju, <nar> ki </nar> je bla, je miéla <nar> anih </nar> trinájst, štirinájst liét [Aha], si jə wzíeli žéj zə svóju [Aha], já, ní, so imiéli enga sína tlé [Aha], <nar> má </nar> jə biw pokvárjən <ə:> pokvárjən jə biw, <nar> má </nar> jə biw intelegéntən, strəšno intelegéntən, wán jə biw zə tájnika, <nar> ki </nar> jə biw, tá Jernéj jə biw za župána, né, in jə biw tájnik njéme [Aha], jə biw intelegéntən, [Ma kako pokvarjen?] <nar> mə </nar> <ə:> slábo hwəde, ne vém, kəkú [Aha] <?> prəw tóčno, káj mu je blo, né, [Aha] in kə so, jə biw zə župána, ta wáče, Jernéjəw , né, in təkət so <ə:> delili <nar> gmájnu </nar>, ta bórə, ki so zdéj bóri, <nar> póli </nar> so sadili bórə in <nar> pól </nar> sə <rə...> rəzdelili <nar> gmájnu </nar>, pər'ciɛlə, wsé in jə biw tá wáče, Jernéjəw , zə župána <nar> jəno </nar> so rékli <ə:>, də <žəbən...>, <ə:> žüpən nə bo nəč 'jəgrəw, né, <nar> ki </nar> so <nar> póli </nar> jəgráli zə pər'ciɛlə, né, wsák je dviɣnu, 'jemu dvéj pər'ciɛli 'təm, <nar> ke </nar> so delili, né, in so rékli, də žüpən nə bo nəč 'jəgrəw, də bo 'jemu tə zádnu in ta 'pərvu številku [Aha], né, in <nar> pój </nar> smo dobili mi Kriépə in Zəbwəršt tə zádnu številku.

<nar> Tu </nar> so vzeli tudi za svojo [Aha:], so vzeli za svojo, <nar> ko </nar> je bila, je imela <nar> kakih </nar> trinajst, štirinajst let [Aha:], so jo vzeli že za svojo [Aha:], ja, ni, so imeli enega sina tu [Aha:], <nar> ampak </nar> je bil pokvarjen <ə:> pokvarjen je bil, <nar> ampak </nar> je bil inteligen ten, strašno inteligen ten, on je bil za tajnika, <nar> ker </nar> je bil, ta Jernej je bil za župana, ne, in je bil tajnik njemu [Aha:], je bil inteligen ten, [Ma kako pokvarjen?] <nar> ma </nar> <ə:> slabo hodi, ne vem, kako [Aha] <?> prav točno, kaj mu je bilo, ne, [Aha] in ko

so, je bil za župana, ta oče, Jernejev , ne, in takrat so <ə:> delili <nar> gozd <nar>, te bore, ki so zdaj bori, <nar> potem </nar> so sadili bore in <nar> potem </nar> so <rə...> razdelili <nar> gozd </nar>, parcele, vse in je bil ta oče, Jernejev , za župana <nar> in </nar> so rekli <ə:>, da <žəbən...>, <ə:> župan ne bo nič igral, ne, <nar> ker </nar> so <nar> potem </nar> igrali za parcele, ne, vsak je dvignil, imel dve parceli tam, ker so delili, ne, in so rekli, da župan ne_bo nič igral, da bo imel ta zadnjo in ta prvo številko [Aha], ne, in <nar> potem </nar> smo dobili mi Krepe in Zaboršt ta zadnjo številko.

00.00,20–00.00,28

'Aŋɣa 'ualka zaš'lyže s čeb'ijələmi, <nar> 'ma </nar> z'dej, je 'teško, a 'ne?

Ängä wälka zašlūže s čebieləmi, <nar> mä </nar> zděj, je tēško, a nē?

Enega voliča zasluži s čebelami, <nar> ampak </nar> zdaj, je težko, a ne?

00.30,60–01.25,50

Za <nar> 'lʉən </nar>, 'ja, <nar> ki </nar> je 'uana <nar> 'cejt </nar> 'uoiška za <nar> 'lʉən </nar>, 'ne, za wətplačilo, be rięku, 'ne, je 'dala čeb'ijələ <nar> jən </nar> <ə:> 'tərko d'nara, ne 'vięm, 'kərko, 'tərko 'vem, də x čeb'ijələm je 'daʉ 'neki 'panjəʉ, ne 'vem, in <nar> 'poli </nar> ta'ku jə 'pəršu S'tano in <nar> 'poli </nar> mi jə po'viędəʉ, ka'ku sə 'tədi 'dięla z <?> čeb'ijelmi, 'sej je 'tədi <nar> 'cejt </nar> 'uoiški 'uān <nar> 'rixtəʉ </nar> ta čeb'ijələ t'ku, je 'tət po'viędla 'teta, 'ne, kə'ku, 'kaj t'rięba, sə je že p'rej 'malo tə'ku nə'vadu, 'ne, in <nar> ki </nar> smo bli pər n'jemi, <nar> 'ma </nar> 'ne pər n'jemi, 'če səm 'šəʉ, x n'jemi, 'ja, in smo š'li 'če, x čeb'ijələm in 'təm, ko smo 'pəršli do 'międa, 'uān pi jə 'viędu, 'ne, jə 'uotpru wə'zat in smo u'zięl ano s'lamcu, 'ne, <nar> jeno </nar> s s'lamcu 'cuzəli 'mięt 'uən.

Za <nar> lwən </nar>, já, <nar> ki </nar> je wāna <nar> cēj̄t </nar> woiška za <nar> lwən </nar>, nē, za wətplačilo, be riėku, nē, je dāla čebielə <nar> jən </nar> <ə:> tərko dnāra, ne viēm, kərko, tərko vēm, də h čebieləm je dāw nēki pānjəw, ne vēm, in <nar> pōli </nar> taku jə pəršu Stāno in <nar> pōli </nar> mi jə

poviedaw, kakú sə tədi diəla z <?> čebielmi, sėj je tədi <nar> cėjt </nar> wójski wán <nar> rihtəw </nar> ta čebielə tkú, je tət poviedla téta, né, kəkú, kaj trieba, sə je že prėj málo təkú nəvadu, né, in <nar> ki </nar> smo bli pər njěmi, <nar> má </nar> né pər njěmi, čé səm šəw, h njěmi, já, in smo šli če, h čebieləm in təm, ko smo pəršli do miəda, wán pi jə viədu, né, jə wətpɾu wədzət in smo wziel ano slámcu, né, <nar> jeno </nar> s slámcu cüzəli miət wən.

Za <nar> plačilo </nar>, ja, <nar> ko </nar> je ona <nar> za_časa </nar> vojske za <nar> darilo </nar>, ne, za odplačilo, bi rekel, ne, je dala čebele <nar> in </nar> <ə:> toliko denarja, ne vem, koliko, toliko vem, da k čebelam je dal nekaj panjev, ne vem, in <nar> potem </nar> tako je prišel Stano in <nar> potem </nar> mu je povedal, kako se tudi dela s <?> čebelami, saj je tudi <nar> za_časa </nar> vojske on <nar> skrbel_za </nar> te čebele tako, je tudi povedala teta, ne, kako, kaj treba, se je že prej malo tako navadil, ne, in <nar> ko </nar> smo bili pri njem, <nar> ampak </nar> ne pri njem, tja sem šel, k njemu, ja, in smo šli tja, k čebelam in tam, ko bomo prišli do meda, on pa je vedel, ne, je odprl odzadaj in smo vzeli eno slamico, ne, <nar> in </nar> s slamico cuzali med ven.

01.25,50–01.46,00

Smo 'tərko š'kʷəde nərdili čebieləm, 'ne, <nar> 'ma </nar> mularija 'təkət, ki smo blə, 'viəš, kə'ku je, <ə:> in smo 'tisti 'miət, 'viəš, 'ku sə jə ũ'liəku 'tisti 'miət, 'ne ku z'dej, 'tu si 'miəla ũ'se po 'rokəx <?> smo šli se ũ'mit in 'tako, 'ne, o'joj, sə smo 'miəl 'dobro, 'ja.

Smo tərko škwəde nərdili čebieləm, né, <nar> má </nar> mularija təkət, ki smo ble, viəš, kəkú je, <ə:> in smo tisti miət, viəš, ku sə jə wliəku tisti miət, né ku zdėj, tú si miəla wsé po rokəh <?> smo šli se wmit in tako, né, ojój, sə smo miəl dóbno, já.

Smo toliko škode naredili čebelam, ne, <nar> ma </nar> mularija takrat, ker smo bili, veš, kako je, <ə:> in smo tisti med, veš, kako se je vlekel tisti med, ne kot zdaj, to si imela vse po rokah <?> smo šli se umit in tako, ne, ojój, se smo imeli dobro, ja.

02.44,00–03.13,00

'Kamje je blo in 'tako, 'ni blo, 'ni blo aš'valta, 'ni blo aš'valta, 'ne, jə bla <nar> 'ma </nar>, <nar> ki </nar> jə bla 'tərda 'kʷəže, je blo ku 'pɔplɛt, ku <ə:>, ku 'usnje, 'ne, <nar> z'doli </nar>, ni z'badəlo, 'ne, <nar> jəno </nar> nə 'Bərxix sə ble 'rjɛɸni ləd'je b'lə, pu'zimi so xo'dili 'bosi ʋ 'šulu [Ma ja?] 'ja, 'niso i'miɛli 'keɨ ʋə'byt.

Kámje je blo in táko, ní blo, ni blo ašválta, ní blo ašválta, né, jə bla <nar> má </nar>, <nar> ki </nar> jə bla tərda kwəže, je blo ku pɔplet, ku <ə:>, ku úsnje, né, <nar> zdóli </nar>, ni zbadəlo, né, <nar> jəno </nar> nə Bərxih sə ble riéwni lədjé blə, pu'zimi so hodili bosi w šulu [Ma ja?] ja, niso imiéli kej wəbút.

Kamenje je bilo in tako, ni bilo, ni bilo asfalta, ni bilo asfalta, ne, je bila <nar> ampak </nar>, <nar> ker </nar> je bila trda koža, je bilo kot potplat, kot <ə:>, kot usnje, ne, <nar> spodaj </nar>, ni zbadalo, ne, <nar> in </nar> na Brjah so bili revni ljudje bili, pozimi so hodili boski v šolo, [Ma ja?] ja, niso imeli česa obuti.

07.59,76–08.15,00

 'Narde Mər'cinəw , smo 'rekli, je pa st'riyu le'di ʋ ne'diɛlɛx, ta'ku, po 'maši, je 'jemu š'karjə in 'tisto, jə st'riyu 'fəntə in 'tako, 'ne, da jə 'keɨ zəš'lyžu, 'kəšən <nar> 'soyt </nar>.

 Nārde Mər'cinəw , smo rékli, je pa strigu ledi w nedieleh, taku, po máši, je jému š'karjə in tisto, jə strigu fəntə in táko, né, da jə kěj zəšlúžu, kəšən <nar> sówt </nar>.

 Narde Marcinov , smo rekli, je pa strigel v nedeljah, tako, po maši, je imel škarje in tisto, je strigel fante in tako, ne, da je kaj zaslužil, kakšen <nar> denar </nar>.

10.28,50–10.41,55

<nar> Jən </nar> 'piše t'ədi, kə'ku sə so <ə:> Kop'riuci in S'kuəpəlci <nar> k'rięyəli </nar>, kə'ku, 'kašno sou'raštvə <ə:> n'ięso no'sili ũ S'kuəpə 'kərstit, so <xə...> no'sili ũ 'Tomej .

<nar> Jən </nar> piše t'ədi, kəkù sə so <ə:> Kopriwci in Skwəpəlci <nar> kriégəli </nar>, kəkù, kášno sowraštvə <ə:> niésə nosili w Skwəpə kərstit, so <ho...> nosili w Tómej .

<nar> In </nar> piše tudi, kako se so <ə:> Koprivci in Skopelci <nar> prepirali </nar>, kako, kašno sovraštvə <ə:> niso nosili v Skopo krstit, so <ho...> nosili v Tomaj .

10.46,00–11.39,00

'Aaa, 'uas̩u, 'tu je pa <ə:> d'ryga z'ɣodba, 'tu so <ə:> nər'dili 'Aɯbər̩ci , 'Aɯbər̩ci so 'tu nər'dili, so pərpe'lali 'uas̩la in pər'vięzəli zə ta_ 'mali <nar> z'ɣun </nar> <nar> jin </nar> mi 'dali <nar> an </nar> 'kɯəs <?> se'na, 'ne, in kə je zɣ'rabu, jə <ə:> <nar> zə'jyɣu </nar>, 'ne, pe je <nar> zaz'ɣuənu </nar>, <nar> 'pələj </nar> so 'Kup'riuci š'li pɔɣ'liędət, kə'du <nar> z'ɣuəne </nar>, 'kaj <nar> z'ɣuəne </nar>, 'ne, </nar> 'pəl <nar> so 'vidli, da jə 'uas̩u, in </nar> 'pəl <nar> so z'viędli, ɣ'du je 'uas̩la pər'pələw, 'ne, ɣa so pe'lali ũ 'Aɯber <nar> jən </nar> 'təm ũ 'Aɯberi zə'bili <nar> c'vek </nar> mi ũ ɣ'lavu, 'ne, [U!] 'ja, in <nar> 'pələj </nar> <ə:> 'Aɯbəlci so <nar> c'vekər̩ji </nar>.

Áaa, wásu, tu je pa <ə:> drúga zɡódba, tú so <ə:> nər̩dili Áwbər̩ci , Áwbər̩ci so tú nər̩dili, so pərpe'lali wásla in pərvięzəli zə ta_ máli <nar> zɡun </nar> <nar> jin </nar> mi dáli <nar> an </nar> kwəs <?> sená, né, in kə je zɣr̩abu, jə <ə:> <nar> zəjügu </nar>, né, pe je <nar> zazɣwənu </nar>, <nar> pələj </nar> so Kupriwci šli pogliédət, kədù <nar> zɣwəne </nar>, káj <nar> zɣwəne </nar>, né, </nar> pəl <nar> so vidli, da jə wásu, in </nar> pəl <nar> so zviédli, gđú je wásla pərpe'law, né, ga so peláli w Áwber <nar> jən </nar> tòm w Áwberi zəbili <nar> cvék </nar> mi w ɡlávú, né, [U!] já, in <nar> pələj </nar> <ə:> Áwbəlci so <nar> cvékər̩ji </nar>.

A, osel, to je pa <ə:> druga zgodba, to so <ə:> naredili Avberci , Avberci so to naredili, so pripeljali osla in privezali za mali <nar> zvon </nar> <nar> in </nar> mu dali <nar> en </nar> kos <?> sena, tule, in ko je zgrabil, je <ə:> <nar> zagugal </nar>, ne, pa je <nar> zazvonil </nar>, <nar> potem </nar> so Koprivci šli pogledat, <?> kdo <nar> zvoni </nar>, kaj <nar> zvoni </nar>, ne, </nar> potem <nar> so videli, da je osel, in </nar> potem <nar> so izvedeli, kdo je osla pripeljal, ne, ga so peljali v Avber <nar> in </nar> tam v Avberju zabili <nar> žebelj </nar> mu v glavo, ne, [U!] ja, in <nar> potem </nar> <ə:> Avberci so <nar> žebjarji </nar>.

14.00,50–15.45,30

<nar> T'le </nar> sə je <nar> 'adən </nar> po'roču, jə ʊ'ziɛl 'ženu s Kob'dile <nar> jəno </nar> si jə po'roču in 'šoʊ nə </nar> 'uəxcet </nar> <nar> ino </nar> 'təm Kob'dilci so me nərdili <nar> š'rajŋu </nar>, 'ne, <nar> jeno </nar> də 'mʊəre p'lačit, <?> [Kaj je to šrajga?] <nar> š'rajŋa </nar> – <nar> 'kiɛtna </nar> [A, ok], jə <nar> 'muɣu </nar> 'tərko p'lačit, <nar> 'ma </nar>, 'kaj so me nərdili, z'deɪ 'čaki, p'rou 'točno ne 'viɛm, 'neki <premor> <?> z'deɪ səm 'zabu, 'no, <?> in <nar> 'polej </nar> ti Kop'riuci , kə so 'to nərdili, 'ne, so š'li po anu 'uəɟu in nərdili 'jančke, 'ne, in si jə š'li 'čakət tan'le nə Kə'lyži , 'viɛš, <nar> 'ki </nar> so Kə'lyži , <nar> 'kəmər </nar> je 'kaʊ, 'ne, in jəx 'čakəjo <nar> uəxcet'arji </nar> in ki p'ridəju <nar> uəxcet'arji </nar> du Kə'lyš , 'təm so <nar> 'moɣli </nar> po'čakət in <nar> 'polej </nar> 'teɪ t'le Kop'riuci , ki so 'tisto nərdili, 'ne, 'ne, in 'kaj, 'kaj so, so 'tu 'jančke, je <nar> 'moɣlo </nar> po'cizət, 'ne, sə je podo'jili in 'tu so <nar> 'moɣli </nar> po'čakət <nar> uəxcet'arji </nar> <nar> 'pole </nar> so š'li nəp'rej, 'tərko kə'rakou 'ɣor, nəp'rej, pə nə'zaj, <nar> tu 'jančke <nar> je <nar> 'moɣlo </nar> po'cizət, 'ne, po'doɟət, <nar> 'ma </nar> 'tu ʊ Re'domani 'du t'le, <nar> kə </nar> s je po'roču t'le, 'ne, [smeh] in ta'ku so <?>, ta'ku so nərdili 'taka 'xece, 'ne, <nar> 'ma </nar> so ble <re...> res'nične.

<nar> Tlé </nar> sə je <nar> ádən </nar> poróču, jə wzíel žénu s Kobdile <nar> jəno </nar> si jə poróču in šów nə </nar> wəhcet </nar> <nar> ino </nar> təm Kobdílci so me nərdili <nar> šrájngu </nar>, né, <nar> jeno </nar> də mwəre pláčit, <?> [Kaj je to šrajga?] <nar> šrájnga </nar> – <nar> kiétna </nar> [A,

ok], jə <nar> mǔgu </nar> tərko pláčit, <nar> má </nar>, káj so me nǎrdili, zděj čáki, prów tóčno ne viém, néki <premor> <?> zděj sǎm zǎbu, nò, <?> in <nar> pòlej </nar> ti Koprivci , ke so tó nǎrdili, né, so šli po anu wǎwcu in nǎrdili jǎnčke, né, in si jə šli čakət tanlé nǎ Kǎlǔži , viěš, <nar> ki </nar> so Kǎlǔži , <nar> kǎmǎr </nar> je kǎw, né, in jǎh čakəjo <nar> wǎhčetǎrji </nar> in ki pridəju <nar> wǎhčetǎrji </nar> du Kǎlǔš , tǎm so <nar> mǔgli </nar> počákət in <nar> pòlej </nar> těj tlé Koprivci , ki so tisto nǎrdili, né, né, in káj, káj so, so tǔ jǎnčke, je <nar> mǔglo </nar> pocizət, né, sǎ je podojili in tǔ so <nar> mǔgli </nar> počákət <nar> wǎhčetǎrji </nar> <nar> pòle </nar> so šli nǎprěj, tərko korǎkow gǎr, nǎprěj, pǎ nǎzǎj, <nar> tu jǎnčke <nar> je <nar> mǔglo </nar> pocizət, né, podojjet, <nar> má </nar> tǔ w Redǎmani dǔ tlé, <nar> kǎ </nar> s je poroóču tlé, né, [smeh] in takǔ so <?>, takǔ so nǎrdili tǎka hece, né, <nar> má </nar> so ble <re...> resnične.

<nar> Tu </nar> se je <nar> nekdo </nar> poročil, je vzel ženo iz Kobdilja <nar> in </nar> se je poročil in šel na <nar> svatbo </nar> <nar> in </nar> tam Kobdiljci so mu naredili <nar> pregrado </nar>, ne, <nar> in </nar> da mora plačati, <?> [Kaj je to šrajga?] <nar> pregrada </nar> – <nar> veriga </nar> [A, ok], je <nar> moral </nar> toliko plačati, <nar> ampak </nar>, kaj so mu naredili, zdaj, čakaj, prav točno ne vem, nekaj <premor> <?> zdaj sem pozabil, no, <?> in <nar> potem </nar> ti Koprivci , ki so to naredili, ne, so šli po eno ovco in naredili jagenjčke, ne, in so jo šli čakət tamle na Kaluže , veš, kje so Kaluže , <nar> kjer </nar> je kal, ne, in jih čakajo <nar> svati </nar> in ko pridejo <nar> svati </nar> do Kaluž , tam so <nar> morali </nar> počakati in <nar> potem </nar> ti tu Koprivci , ki so tisto naredili, ne, ne, in kaj, kaj so, so <nar> to jagnje </nar> je <nar> moralo </nar> pocuzati, ne, so jo podojili in to so <nar> morali </nar> počakati <nar> svati </nar> <nar> potem </nar> so šli naprej, toliko korakov gor, naprej pa nazaj, to jagenjčke je <nar> moralo </nar> pocuzati, ne podojiti <nar> ampak </nar> to v Redomani do tu, <nar> ker </nar> se je poročil tu, ne [smeh] in tako so <?>, tako so naredili take hece, ne, <nar> ampak </nar> so bile <re...> resnične.

2.6 BESEDILA GOVORCA 6

01. 47,50–01.56,00

'Ja, sə'veda, al <nar> 'pej </nar> do'biš za <nar> 'šeŋk </nar>, 'ne, 'jəst na p'rimər <ə:> səm 'jix zəš'lyžu.

Já, səvèda, al <nar> pèj </nar> dobiš za <nar> šénk </nar>, nè, jèst na primər <ə:> səm jih zəšlůžu.

Ja, seveda, ali <nar> pa </nar> dobiš za <nar> darilo </nar>, ne, jaz na primer <ə:> sem jih zaslužil.

01.58,00–2.32,00

<ə:> Səm <ə:> <nar> t'le </nar> ʉ 'vəsi, 'Pepi Pəw'liętoʉ je biʉ ʉ 'Nięmčiji in 'moja 'teta je pər n'jemi bla za š'luškinju, za 'xišnu pomoč'nicu, 'ne, in 'on jə biʉ 'sam pər 'tisti 'hiši <ə:> wət Pəw'liętovix in sə ɣa 'Nięmci u'zięli se'tembra t'riinš'tirəset, 'no, in 'pole jə 'moje 'teta 'tisto p'reuzela, də je <nar> 'rixtala </nar> 'cięlo premo'ženje, 'ne.

<ə:> Səm <ə:> <nar> tlé </nar> w vəsi, Pėpi Pəwliętow je biw w Niēmčiji in mōja tēta je pər njēmi bla za šlůškinju, za hišnu pomočnico, nè, in òn jə biw sām pər tisti hiši <ə:> wət Pəwliętovih in sə ga Niēmci uziėli setembra triinštirėset, nò, in pòle jə mōje tēta tisto prewzėla, də je <nar> rihtala </nar> ciėlo premožėnje, nè.

<ə:> Sem <ə:> <nar> tu </nar> v vasi, Pepi Pavletov je bil v Nemčiji in moja teta je pri njem bila za služkinjo, za hišno pomočnico, ne, in on je bil sam pri tisti hiši <ə:> od Pavletovih in so ga Nemci vzeli septembra triinštirideset, no, in potem je moja teta tisto prevzela, da je <nar> skrbela_za <nar> celo premoženje, ne.

2.32,00–3.28,00

'No, in so 'miɛl 'tət č'e'biɛlə in <ə:> 'tu je blo 'polej nəs'liɛdne 'liɛto, sə za'č'iɛlə 'rojɪt <nar> jəno </nar> me je 'pəršla k'licət, də naj ɣ'rem po eŋɣa čebe'larja ʉ X'ruševico in <nar> 'pol </nar> səm 'šəʉ <nar> jeno </nar> jə 'pəršu 'səm in jə 'riɛku, <»> 'Veš 'kaj, Pau'lina ? <</> sə jə <nar> k'licala </nar>, 'ne, 'moje 'teta, <»> 'Jəst <ə:> səm 'stər že, ne 'mʉərəm 'diɛlət, 'dobe eŋɣa 'bəl m'ladya. <</> In <nar> 'pol </nar> p'ride 'səm, p'rave: <»> Je 'riɛku 'Rudeš , da 'pɛjdi <če...> če bi 'pəršu <nar> 'če </nar> 'dol, de bi 'ti 'malo pob'rau 'tiste 'roji, <</> in <nar> 'pol </nar> 'jəst səm z ve'seljem 'šəʉ, 'ne.

Nó, in so miél tət čebiélə in <ə:> tú je blo pólaj nəsliédne liétə, sə začielə rojt <nar> jəno </nar> me je pəršla klicət, də naj grēm po enga čebelárja w Hruševico in <nar> pól </nar> səm šəw <nar> jeno </nar> jə pəršu səm in jə riéku, <»> Věš kaj, Pawlina ? <</> sə jə <nar> klicala </nar>, nē, mójje téta, <»> Jəst <ə:> səm stər že, ne mwərəm diélət, dōbe enga bəl mládga. <</> In <nar> pól </nar> pride səm, prave: <»> Je riéku Rúdeš , da pɛjdi <če...> če bi pəršu <nar> čé </nar> dól, de bi tí málo pobráw tiste rōji, <</> in <nar> pól </nar> jəst səm z veséljem šów, nē.

No, in so imeli tudi čebele in <ə:> to je bilo potem naslednje leto, so začele rojiti <nar> in </nar> me je prišla klicat, da naj grem po enega čebelarja v Hruševico in <nar> potem </nar> sem šel <nar> in </nar> je prišel sem in je rekel, <»> Veš kaj, Pavlina ? <</> se je <nar> imenovala </nar>, ne, moja teta, <»> Jaz <ə:> sem star že, ne morem delati, dobi enega bolj mladega. <</> In <nar> potem </nar> pride sem, pravi: <»> Je rekel Rudež, da pojdi <če...> če bi prišel <nar> tja </nar> dol, da bi ti malo pobral tiste roje, <</> in <nar> potem </nar> jaz sem z veseljem šel, ne.

3.28,00–3.53,00

'No, <nar> 'inu </nar> <nar> 'pole </nar> 'tistə 'tri 'roji po'berəmo in <nar> 'pol </nar> mi rəstol'mače ʉ'se, kə'ku in 'kaj sə 'diɛla š č'e'biɛlami, 'no, in <nar> 'pole </nar> je 'pəršu 'kumej čez en 'miɛsc po'nouno <nar> jeno </nar> kə smo ɣa pok'licəli, kə'ku se 'miɛt 'tʉəče, 'ne, je 'pəršu po'kazət.

Nó, <nar> inu </nar> <nar> póle </nar> tistə trí rójí pobérəmo in <nar> pól </nar> mi rəstolmáče wsé, kəkú in káj sə diéla š čebielami, nó, in <nar> póle </nar> je pəršu kúmej čez en miésc ponówno <nar> jeno </nar> kə smo ga poklicəli, kəkú se miét twóče, né, je pəršu pokázət.

No, <nar> in </nar> <nar> potem </nar> tiste tri roje poberemo in <nar> potem </nar> mi raztolmači vse, kako in kaj se dela s čebelami, no, in <nar> potem </nar> je prišel komaj čez en mesec ponovno <nar> in </nar> ko smo ga poklicali, kako se med toči, ne, je prišel pokazat.

5.32,50–5.75,00

'No, in <nar> 'pole </nar>, <nar> ki </nar>jə 'pəršu <mi je...> 'misləm jə, 'tidi 'teta mi jə 'pisala 'gor, təkú in təkú, də 'jəst <nar> 'rixtəm </nar> čə'biēle z'dej <nar> jən </nar> <ə:> p'rave, <»> Səm zado'volen, <«> jə otγo'voru in də me bo 'daŋ, ku p'ride də'mou, en 'pajn.

Nó, in <nar> póle </nar>, <nar> ki </nar>jə pəršu <mi je...> misləm jə, tidi teta mi jə pisala gór, təkú in təkú, də jəst <nar> rihtəm </nar> čebiele zděj <nar> jən </nar> <ə:> práve, <»> Səm zadovólen, <«> jə otgovóru in də me bo dáw, ku pride dəmów, en pájn.

No, in <nar> potem </nar>, <nar> ko </nar> je prišel <mi je...> mislim je, tudi teta mu je pisala gor, tako in tako, da jaz <nar> skrbim_za </nar> čebele zdaj <nar> in </nar> <ə:> pravi, <»> Sem zadovoljen. <«> je odgovoril in da mi bo dal, ko pride domov, en panj.

6.39,60–7.05,40

Z'dej po'zimi jix je 'malo 'mejn, 'ne, be 'rięku pre'cej 'mejn <nar> jeno </nar> <nar> 'pole </nar> sə 'zəčnijo rəz'vivət spum'ladi in vər'xunc do'sežəjo 'konc 'junja in <nar> 'pole </nar> s'pięt po'čase 'dol in <ə:> 'pol γ'reju ū 'zimu, 'təm, 'eŋkət no'vembra.

Zdėj pozimi jih je málo méjn, nè, be riéku precěj méjn <nar> jeno </nar> <nar> pòle </nar> sə zəčnijo rəzvívət spumládi in vər̀hunc doséžəjo kónc júnja in <nar> pòle </nar> spiét počáse dól in <ə:> pól gréju w zimu, təm, énkət novembra.

Zdaj pozimi jih je malo manj, ne, bi rekel precej manj <nar> in </nar> <nar> potem </nar> se začnejo razvijati spomladi in vrhunc dosežejo konec junija in <nar> potem </nar> spet počasi dol in <ə:> potem grejo v zimo, tam, enkrat novembra.

7.35,40–8.16,45

Z 'ražnemi p'lięsi sə 'vide, kə'ku nə 'sati 'dięla 'tistə, <ə:> be 'rięku <nar> 'mųətəste_z'nake </nar>, <nar> jəno </nar> p'lięsə, tə'ku al nə 'ta nəč'in al na 'uŋga <nar> jəno </nar> <ə:> ʏ 'kiro s'mir jə in 'kərko jə 'delč <nar> jəno </nar> 'to, re'cimo, <nar> t'le </nar> bo ena čə'b'ięla 'nekej pob'rala, də bo <ə:> ʏəd 'międa <nar> jeno </nar> ɣ'rej də'mou in <?> ʏəbves'ti d'rygə in ʏ 'eni, 'pu 'uri jix p'ride 'žej s'tu.

Z račnemi pliəsi sə vide, kəkú nə sáti dięla tistə, <ə:> be riéku <nar> mwətəste_znake <nar>, jəno </nar> pliēsə, təkú al nə tá nəč'in al na únga <nar> jəno </nar> <ə:> w kiro smir jə in kərko jə délč <nar> jəno </nar> tó, recimo, <nar> tlé </nar> bo ena čebięla nékej pobrála, də bo <ə:> wəd międa <nar> jeno </nar> grėj dəmów in <?> wəbvesti drűgə in w éni, pú uri jih pride žėj stú.

Z raznimi plesi se vidi, kako na satu dela tiste, <ə:> bi rekel <nar> kretnje </nar>, <nar> in </nar> plese, tako ali na ta način ali na onega <nar> in </nar> <ə:> v katero smer je in koliko je daleč <nar> in </nar> to, recimo, <nar> tu </nar> bo ena čebela nekaj pobrala, da bo <ə:> od meda <nar> in </nar> gre domov in <?> obvesti druge in v eni, pol ure jih pride že sto.

8.46,40–9.03,90

ʏ 'panju je 'torej 'matica, 'tu 'vięste, 'ne, <nar> jeno </nar> t'roti so in 'te čə'b'ięlə, čə'b'ięlə so 'neraz'vita 'matica, [In kako s...] o'kərjena.

W pánju je tòrej màtica, tú viéste, nè, <nar> jeno </nar> tróti so in té čəbiélə, čəbiélə so néravíta màtica, [In kako s...] okérjena.

V panju je torej matica, to veste, ne, <nar> in </nar> troti so in te čebele, čebele so neravzita matica, [In kako s...] okrnjena.

9.11,13–10.11,60

'Tu jə: 'tistu, ker 'uəna, <ə:> 'tista <ə:> z 'jajčka, po š'terix d'nevəx <nar> 'tisto 'jajčke </nar> z'lięze 'vən čər'vičək, 'ne, in 'tisto <nar> 'polej </nar> <ə:> <nar> zəs </nar> 'mátičnim m'lięčkəm <ə:> <nar> 'futrəju </nar> čə'biélə, 'ne, <nar> jeno </nar> <ə:> zə čə'biélo pre'njəxəjo s 'tistim 'mátičnim m'lięčkəm, ampək 'dajo 'bəl dru'gáčno x'rano, 'ne, in də se ne rəz'vije kot 'matica in zə 'mateco pa <nar> s'kuzi </nar> 'tisti 'mátični m'lięčkək 'mūəre 'jəmət in se po'lięze 'matica u devet'najstix d'nevix, uəd 'jajčka do izva'litve, 'ne, [Aja?] 'ja, in čə'biéla pa 'enaind'vajset [A!], t'rot pa š'tiriind'vajset.

Tú jə: tistu, ker wəna, <ə:> tista <ə:> z jájčka, po š'terih dnévəh <nar> tisto jájčke </nar> zliéze vən čərvičək, nè, in tisto <nar> pólej </nar> <ə:> <nar> zəs </nar> mátičnim mliéčkəm <ə:> <nar> fútrəju </nar> čəbiélə, nè, <nar> jeno </nar> <ə:> zə čəbiélo preniéhəjo s tistim mátičnim mliéčkəm, ampək dájə bəl drugáčno hráno, nè, in də se ne rəz'vije kot màtica in zə máteco pa <nar> skúzi </nar> tisti mátični mliéčkək mwəre 'jəmət in se poliéze màtica u devet'najstih dnévih, wəd jájčka do izvalitve, nè, [Aja?] já, in čəbiéla pa énaindvájset [A!], trót pa š'tiriindvájset.

To je tisto, ker ona, <ə:> tista <ə:> z jajčka, po štirih dneih <nar> tisti jajček </nar> zleze ven črviček, ne, in tisto <nar> potem </nar> <ə:> <nar> z </nar> matičnim mlečkom <ə:> <nar> hranijo </nar> čebele, ne, <nar> in </nar> <ə:> za čebelo prenehajo s tistim matičnim mlečkom, amak dajo bolj drugačno hrano, ne, in da se ne razvije kot matica in za matico pa <nar> ves čas </nar> tisti matični mleček mora imeti in se poleže matica v devetnajstih dnevih, od jajčka do izvalitve, ne, [Aja?] ja, in čebela pa enaindvajset [A!], trot pa štiriindvajset.

10.22,50–10.42,00

'Ja, 'več čə'biɕl, [Aha] t'rotəu jə, so 'səmo <ə:> bi 'reku ap'rila zəč'neju, 'ne, z'dej 'marca 'že, 'kukər jə rəz'voɨ, in <nar> 'polej </nar> do 'təm <nar> 'eŋkɕt </nar> do se'tembra in <nar> 'polej </nar> jix zapə'dijo 'uən [Aja?] al 'pa še p'rej, 'ja.

Já, věč čəbiɕl, [Aha] t'rotəw jə, so səmo <ə:> bi rəku aprila zəč'nəju, nɛ, zdɛj mārca žɛ, kùkər jə rəz'voɨ, in <nar> pòlej </nar> do təm <nar> énket </nar> do setembra in <nar> pòlej </nar> jih zapə'dijo wən [Aja?] al pá še prɛj, já.

Ja, več čebel, [Aha] trotoɤ je, so samo <?> bi rekel aprila začnejo, ne, zdaj marca že, kakor je razvoj, in <nar> potem </nar> do tam, <nar> nekako </nar> do septembra in <nar> potem </nar> jih zapodijo ven [Aja?] ali pa še prej, ja.

10.45,50–11.09,70

<Mo...> 'mɤəɤju ɤ'mərt <nar> 'uənix </nar> ɤəd 'lakoti in in p'rej pa: <s...>, bi 'reku, so 'tədi, pə'məɤəjo ɤ'rət 'tɤə zə'lɨɕɤ, 'ne, ker <nar> 'mɤəre </nar> zə'lɨɕɤə 'jəmɕt 'petint'riəsət stə'pin, ɤ 'tisti ɤ'ruči 'nutər, 'ne.

<Mo...> mwəɤju wmərt <nar> wənih </nar> wəd ləkoti in in prɛj pa: <s...>, bi rəku, so tədi, pəməəəjo grət twə zaliɕə, nɛ, ker <nar> mwəre </nar> zaliɕəə jəmɕt pɛtintriəsət stəpin, w tisti gručɨ nùtər, nɛ.

<Mo...> morajo umreti <nar> zunaj </nar> od lakote in prej pa <s...>, bi rekel, so tudi, pomagajo greti to zalego, ne, ker <nar> mora </nar> zalega imeti petintrideset stopinj, v tisti gruči noter, ne.

11.15,00–11.29,40

'Ja: <ə:>, sə s'voɨmi te'lɛsi <so...> je ɤ'ruča s'kɕp in 'to po pot'riɕbe 'uana, <ə:> bɛ 'reku, se t'resiju in ta'ku, da se ɤəɤ'reje.

Já: <ə:>, sə svójmi teliəsi <so...> je grúča skép in tó po potriébe wána, <ə:> be réku, se trésiju in takú, da se wəgrèje.

Ja <ə:>, s svojimi telesi <so...> je gruča skupaj in to po potrebi one, <ə:> bi rekel, se tresejo in tako, da se ogreje.

12.46,10–13.40,00

'Cviętni p'rax je s'pet d'rygo [A!] 'tisto <k...> 'uanə pər'nesju <nar> 'pej </nar> nə 'noyax, 'cviętni p'rax, 'iməjo, 'uana 'ima 'šięs 'nux in d'vej tə 'zadni 'iməju pa 'taka 'koška, 'noyə, 'ne, <nar> ino </nar> pər'nese u 'tistem c'viętni p'rax 'nutər in ɣa uəd'lwože 'nuter u 'celice in <nar> 'pole </nar> 'tisti c'viętni p'rax 'tudi ta'ku <ə:> <nar> sezi </nar> s'voju s'linu ta'ku re'koč <ə:> raz'bijijo, ker <ə:> so 'jajčka 'ta c'viętni p'rax, 'ne, [A!] <nar> ji:n </nar> 'pole s 'tistim ɣa konzer'virəju 'təm in po pot'riębi 'rabijo, 'ne.

Cviętni práh je spət drúgo [A!] tisto <k...> wánə pər'nésju <nar> pěj </nar> nə nógah, cviętni práh, iməjo, wóna ima šięs nüh in dvėj tə zádni iməju pa táká kòška, nógə, né, <nar> ino </nar> pər'nése w 'tistem cviętni práh nutər in ga wədlwože nuter u cėllice in <nar> pòle </nar> tisti cviętni práh túdi takú <ə:> <nar> sezi </nar> svóju slínu takú rekoč <ə:> razbijijo, ker <ə:> so jajčka tá cviętni práh, né, [A!] <nar> ji:n </nar> pòle s 'tistim ga konzervirəju təm in po potriębi rabijo, né.

Cvetni prah je spet drugo [A!] tisto <k...> one prinesejo <nar> pa </nar> na nogah, cvetni prah, imajo, ona ima šest nog in dve ta zadnji imata pa taka koška, noge, ne, <nar> in </nar> prinese v tistem cvetni prah notri in ga odloži noter v celice in <nar> potem </nar> tisti cvetni prah tudi tako <ə:> <nar> s </nar> svojo slino tako rekoč <ə:> razbijejo, ker <ə:> so jajčka ta cvetni prah, ne, [A!] <nar> in </nar> <nar> potem </nar> s tistim ga konzervirajo tam in po potrebi rabijo, ne.

13.46,80–14.51,00

Ku pər'neseju nek'tar 'nuter, je te'koče, <ə:> s'lətka teko'čina, 'ne, in 'təm, 'tisto pa: <s...> 'ona 'mʷərəju <nar> səs </nar> pe'rutkami 'tisto po'šusət, 'ne, do ɣo'touɣa <ə:> be 'reku, 'tista 'soraz'merje 'voda in s'latkor in <ə:> <nar> 'polej </nar> jix še <daj...> do'dajo <nar> səs </nar> s'voɣa tə'lɪɕsa 'niɕkej, də: sə ne tə'ku <ə:> stər'di <nar> jeno </nar> də ne, 'tydi be 'reku, se ska'zi, 'ne, də je te'koče in do ɣo'touɣa, 'tizɣa <ə:> 'soraz'mirje, 'ne, nəp'rauju in <nar> 'pole </nar> <nar> 'kər </nar> je <nar> do'zorjen </nar>, ɣa pok'rijijo <nar> səs </nar> <ə:> 'teɪŋko plast'juə 'voska.

Ku pər'neseju nektar n'uter, je tekoče, <ə:> slətka tekočina, n'è, in t'əm, t'isto pa: <s...> òna mw'ərəju <nar> səs </nar> per'utkami t'isto poš'usət, n'è, do got'owga <ə:> be r'èku, t'ista s'oraz'merje v'oda in sl'atkor in <ə:> <nar> p'olej </nar> jih še <daj...> dod'ajo <nar> səs </nar> sv'ojga təli'èsa ni'èkej, də: sə ne təkù <ə:> stər'di <nar> jeno </nar> də ne, t'údi be r'èku, se skazi, n'è, də je tekoče in do got'owga, t'izga <ə:> s'oraz'mirje, n'è, nəpr'awju in <nar> p'ole </nar> <nar> k'ər </nar> je <nar> doz'orjen </nar>, ga pok'rijijo <nar> səs </nar> <ə:> t'ejnko plastj'ò voska.

Ko prinesejo nektar noter, je tekoče, <ə:> sladka tekočina, ne, in tam, tisto pa <s...> one morajo <nar> s </nar> perutkami tisto posušiti, ne, do gotovega bi rekel, tisto sorazmerje voda in sladkor in <ə:> <nar> potem </nar> jih še <daj...> dodajo <nar> iz </nar> svojega telesa nekaj, da se ne tako <ə:> strdi <nar> in </nar> da ne, tudi bi rekel, se skazi, ne, da je tekoče in do gotovega, tistega, <ə:> sorazmerja, ne, napravijo in <nar> potem </nar> <nar> ko </nar> je <nar> dozorel </nar>, ga pokrijejo <nar> s </nar> tanko plastjo voska.

15.01,00–15.24,10

Pa 'tydi <nar> səzi </nar>, <ə:> čə'biɛla iz'ločəju is s'vojix 'zatkou, ker 'ima <ə:> <nar> 'enix </nar> š'tir, 'piɕt 'tistix <ə:> ɣəb'livix 'zatkou, in 'təm <ə:> s s'voɣa tə'lɪɕsa proiz'vede, 'ne.

Pa t'údi <nar> səzi </nar>, <ə:> čəbi'èla izl'òčəju is sv'ojih z'atkow, ker ima <ə:> <nar> ènih </nar> štir, pi'èt tistih <ə:> geblivih z'atkow, in t'əm <ə:> s sv'ojga tel'èsa proiz'vede, n'è.

Pa tudi <nar> iz </nar>, <ə:> čebele izločajo iz svojih zadkov, ker ima <ə:> <nar> kakih </nar> štiri, pet tistih <ə:> gibljivih zadkov, in tam <ə:> iz svojega telesa proizvede, ne.

15.33,25–16.20,00

A'ja, <nar> 'uno </nar> 'mano po'birəjo 'tudi, 'ne, z'deĭ 'mana je 'tu, də <ə:> d'ryga ž'valca 'təm, 'razni, 'tisti, be 'r'eku, 'takə ž'valce 'majxne, 'ne, 'jejo 'təm, <ə:> 'tisto, bi 'r'eku, <nar> 'pirje </nar> uət 'lipə al pa <nar> uədi </nar> <ə:> <?> 'tizga x'rasta <nar> jəno </nar> <nar> 'poli </nar> 'təm 'tydi uəšicə so, tə'ku sə 'reče, po, po sm'reki pa po 'jelki <nar> jeno </nar> 'ona <ti...> 'tisto iz'l'əčəju, 'tu s'lətko, 'ne.

Ajā, <nar> ūno </nar> māno pobirəjo tūdi, nē, zdēj māna je tū, də <ə:> drūga žvālca tām, rāzni, tīsti, be riėku, tāka žvālce mājhne, nē, jėjo təm, <ə:> tīsto, bi riėku, <nar> pirje </nar> wət lipə al pa <nar> wədi </nar> <ə:> <?> tizga hrāsta <nar> jəno </nar> <nar> pōli </nar> təm tūdi wəšicə so, təkū sə rėče, po, po smrėki pa po jėlki <nar> jeno </nar> ōna <ti...> tīsto izlwəčəju, tū slətko, nē.

Aja, <nar> tisto </nar> mano pobirajo tudi, ne, zdaj mana je to, da <ə:> druge živalice tam, razni, tisti, bi rekel, take živalice majhne, ne, jejo tam, <ə:> tisto, bi rekel, <nar> listje </nar> od lipe ali pa <nar> od </nar> <ə:> <?> tistega hrasta <nar> in </nar> <nar> potem </nar> tam tudi ušice so, tako se reče, po, po smreki pa po jelki <nar> in </nar> one <ti...> tisto izločajo, to sladko, ne.

16.53,10–17.52,30

<nar> 'Poleĭ </nar> 'immo 'takə, <ə:> be 'r'eku, 'satnikə in 'təm <s...> 'tisto so u <ə:> 'tistix 'satnikəx sə <ə:> zva'liju čə'bĭjələ 'tədi in 'troti in u'se <nar> jeno </nar> za 'miĕt 'imaju in za 'cvĭĕtni p'rax ūskla'diščit, 'ne, <nar> jəno </nar> na'vadno p'ride re'cimo, ku je <u...> u'kul γ'nĭĕzda, tə'ku u'kuli je ko <nar> an </nar> 'venc <nar>, 'uənde </nar> 'iməju za'loyo me'du, da 'tisto 'rabijo s'podaj, u plod'išču, 'ne, ker je plo'dišče in me'dišče 'yor, u 'pərvem nact'ropju, in 'təm 'nūəsĭjo pa 'miĕt 'yor, 'ne, al 'pa 'cvĭĕtni p'rax 'tydi, če 'ni s'podeĭ pre'stūəra.

<nar> Pólej </nar> immo tákə, <ə:> be riéku, sátnikə in tòm <s...> tisto so w <ə:> tístih sátnikəh sə <ə:> zvaliju čəbiélə tǝdí in tróti in wsé <nar> jeno </nar> za miét imaju in za cviétni práh wskladiščit, né, <nar> jəno </nar> navádnə pride recimo, ku je <u...> ukúl gniézda, təkú ukúli je ko <nar> an </nar> vénc <nar>, wənde </nar> iməju zalógo medú, da tisto rábijə spódaj, u plodišču, né, ker je plodišče in medišče gór, w pǝrvem nactrǝpju, in tòm nwəsijo pa miét gór, né, al pá cviétni práh túdi, če ní spódej prestwǝra.

<nar> Potem </nar> imamo take, <ə:> bi rekel, satnike in tam <s...> tisto so v <ə:> tistih satnikih se <ə:> zvalijo čebele tudi in troti in vse <nar> in </nar> za med imajo in za cvetni prah uskladiščiti, ne, <nar> in </nar> navadno pride recimo, ko je <u...> okoli gnezda, tako okoli je kot <nar> kak </nar> venec <nar>, tam </nar> imajo zalogo medu, da tisto rabijo spodaj, v plodišču, ne, ker je plodišče in medišče gor, v prvem nadstropju, in tam nosijo pa med gor, ne, ali pa cvetni prah tudi, če ni spodaj prostora.

18.04,40–18.36,10

'Tu je ʉəd'visnu, 'kaj̩ ga <n...>, k'je ga nə'bira [Aha], 'vem, da jə: re'cimo, spom'ladi p'ride cvet'lični <nar> jeno </nar> <tus...> je ʉ'se 'mešano: ʉəd 'reɣrata do <ə:> 'təm 'čǝjšni, ki c'vǝtijo, 'ne, in ʉ'se 'tu, pǝ'tem 'lipa p'ride, ki c'vǝte, in 'mana p'ride 'tud na 'lipi.

Tú je wədvisnu, káj ga <n...>, kjé ga nəbira [Aha], vé'm, da jə: recimo, spomládi pride cvetlični <nar> jeno </nar> <tus...> je wsé mešano: wəd régrata do <ə:> tòm čǝjšni, ki cvǝtijo, né, in wsé tú, pǝtəm lipa pride, ki cvǝte, in mǝna pride tud na lipi.

To je odvisno, <?> kaj ga <n...>, kje ga nabira [Aha], vem, da je recimo, spomladi pride cvetlični <nar> in </nar> <tus...> je vse mešano: od regrata do <ə:> tam češenj, ki cvetijo, ne, in vse to, potem lipa pride, ki cveti, in mana pride tudi na lipi.

18.38,25–19.03,30

'Mana, 'tu je 'tisto, <nar> ki </nar> 'te ž'valce, ki so na na <nar> 'pirji </nar> wət 'tisto ras'linə [Aha], 'ono je tə'ku re'koč iz'loček, d'rek, [Aaa!] 'ne, in je 'tu 'samo s'latkor, 'uana po'rabe, 'tista ž'valca, d'ryye sno'vi, 'ne, t'ku da s'latkor iz'loča, s'lətko.

Mána, tù je tisto, <nar> ki </nar> tè žválce, ki so na na <nar> pírji </nar> wət tístə raslínə [Aha], óno je təkú rekóč izlòček, drèk, [Aaa!] nè, in je tù sámo slátkor, wána porábe, tístə žválca, drúge snoví, nè, tkú da slátkor izlòča, slátko.

Mana <?>, to je tisto, <nar> kar </nar> te živalice, ki so na <nar> listju </nar> od tiste rastline [Aha], ono je tako rekoč izloček, drek, [Aaa!] ne, in je to samo sladkor, ona porabi, tista živalca, druge snovi, ne, tako da sladkor izloča, sladko.

19.09,90–20.13,80

<nar> 'Ma </nar>, 'dobri so u'si, sa'mo:, z'dej <ə:> uəd'visno je, 'kašno, bę 'reku, 'kərko je 'čista al pa 'm'ěšəno, še <nar> 'nəj'bulši p'ride </nar> <ə:> 'mięšən, ki 'tuəčemo tək'rət, <nar> 'kədər </nar> je <ə:> 'pouxnə <nar> jeno </nar> 'təket lax'ko ɣa <nar> 'dosti </nar> po'mešəjo, 'eɣɣa in d'ryzɣa, 'ne, <nar> jeno </nar> <nar> 'šacən </nar>, 'mislim 'cięnu pa 'ima, da jə tə'ku re'koč 'čist, 'ena 'suərta, 'ne, 'nej bo <ə:> a'kacija, 'lipa in <ə:> <nar> 'polej </nar> <ə:> ta 'mana – sm'rięka in <ə:> <nar> 'xuəja </nar>, 'ne, [Kaj je to?] 'tu jə <pod...> po'duəbna 'tistmi, <ə:> sm'rięki.

<nar> Má </nar>, dóbri so wsi, samó, zděj <ə:> wədvisno je, kášno, be réku, kərko je čista al pa miěšəno, še <nar> nəjbulši pride </nar> <ə:> miěšən, ki twəčemo tək'rət, <nar> kədər </nar> je <ə:> pówhno <nar> jeno </nar> təket lahkó ga <nar> dostí </nar> poměšəjo, énga in drúzga, nè, <nar> jeno </nar> <nar> šacən </nar>, mislim ciěnu pa ima, da jə təkú rekóč čist, éna swərta, nè, nēj bo <ə:> akacija, lipa in <ə:> <nar> pólej </nar> <ə:> ta mána – smriéka in <ə:> <nar> hwəja </nar>, nè, [Kaj je to?] tu jə <pod...> podwəbna tistmi, <ə:> smriéki.

<nar> Ma </nar>, dobri so vsi, samo, zdaj <ə:> odvisno je, kakšno, bi rekel, koliko je čista ali pa mešano, še <nar> najboljši je </nar> <ə:> mešan, ki_ga točimo takrat, <nar> ko <nar> je <ə:> polno <nar> in </nar> takrat lahko ga <nar> precej </nar> pomešajo, enega in drugega, ne, <nar> in </nar> <nar> cenjen </nar>, mislim, ceno

pa ima, da je tako rekoč čist, ena sorta, ne, naj bo <ə:> akacija, lipa in <ə:> <nar> potem </nar> <ə:> ta mana – smreka in <ə:> <nar> jelka </nar>, ne, [Kaj je to?] to je <pod...> podobna tistemu, <ə:> smreki.

20.55,30–21.39,50

'Ja, in s'podej, re'cimo 'mi 'immo 'tistu, 'təm <nar> en </nar> s'ri̯ədni jə 'ta, be 'ri̯əku po 'dobi, 'ne, <ə:> to'čilo, 'rečəmo, vər'timo nə 'roko, tə'kʷə, <nar> inər </nar> po t'ri 'satə 'nutər in 'tisto <ə:> 'teče, <ə:> be 'ri̯əku, nə s'ti̯ənə <nar> ʷədi </nar> 'tizɣa to'čila in <nar> 'pole </nar> <nar> ʷəcp'ri̯ət </nar> po'tʷəčəmo 'dɔl, s'podej ʷ <nar> 'kəʃən kə'laɯnik </nar>, 'ne, in <nar> 'pole </nar> 'immo 'tako pəs'ʷədo, 'sʷət, 'rečəmo, ʷət d'vejstu <nar> 'kilou </nar>.

Já, in spódej, recimo mi immo tistu, təm <nar> en </nar> sriédni jə tá, be riéku po dóbi, né, <ə:> točilo, réčəmo, vər'timo nə róko, təkʷə, <nar> inər </nar> po tri sáta nútər in tisto <ə:> téče, <ə:> be riéku, nə stiénə <nar> wədi </nar> tizga točila in <nar> pôle </nar> <nar> wəcpriét </nar> potwəčemo dól, spódej w <nar> kəʃən kəláwnik </nar>, né, in <nar> pôle </nar> immo táko pəswədo, swət, réčəmo, wət dvějstu <nar> kilow </nar>.

Ja in spodaj, recimo mi imamo tisto, tam <nar> en </nar> srednji je ta, bi rekel po dobi, ne, <ə:> točilo, rečemo, vrtimo na roko, tako, <nar> in </nar> po tri sate noter in tisto <ə:> teče, <ə:> bi rekel, na stene <nar> od </nar> tistega točila in <nar> potem </nar> <nar> spredaj </nar> potočimo dol, spodaj v <nar> kakšno vedro </nar>, ne, in <nar> potem </nar> imamo tako posodo, sod, rečemo, od dvesto <nar> kil </nar>.

26.21,40–26.44,19

Rə'cimo 'paɪn jə <ə:> š'tirsət še'rok, 'ne, [Aha] pa 'šejə'sət 'vəsok [Aha] <nar> jeno </nar> 'eɲɣa z'raven d'ryzɣa sə 'da in <nar> 'pole </nar> 'še 'eno 'vərstu 'ɣor, 'ne, 'təket nə 'paši, <nar> t'le </nar> 'imam t'ri 'vərstə, 'ne, <nar> jeno </nar> 'temi <re...> se 'reče <nar> 'tasa </nar>, 'ne.

Rəcimo pājn jə <ə:> štirset šerók, nē, [Aha] pa šėjəsət vəsok [Aha] <nar> jeno </nar> énga zrāven drúzga sə dá in <nar> póle </nar> šé eno vərstu gór, nē, təkət nə pāši, <nar> tlé </nar> imam tri vərstə, nē, <nar> jeno </nar> témi <re...> se réče <nar> tása </nar>, nē.

Recimo panj je <ə:> štirideset širok, ne, [Aha] pa šestdeset visok [Aha] <nar> in </nar> enega zraven drugega se da in <nar> potem </nar> še eno vrsto gor, ne, takrat na paši, <nar> tu </nar> imam tri vrste, ne, <nar> in </nar> temu <re...> se reče <nar> tasa </nar>, ne.

27.43,40–28.24,20

'Ja, <?> 'pač təkú, səj ku, ku 'uəna 'zəčne 'liētət po d'vaišetix d'nevix, 'ne, ku, ku se zvə'li, ker p'rej 'diəla <ə:> not'ranje uəpra'vila, 'ne, in 'uəna <sə z...> γ'rej 'vən <pa s...> <nar> 'uənde </nar> uə'kuəli čəbəun'jaka sə: 'zəčnə orient'irət in pə p'ride 'nutər <nar> za'mirka </nar> 'tu, 'ne, sej ce'lo, če 'pājn pre'lūžemo 'samo 'malo, 'uana uəŋ 'žej <nar> t'le </nar> po 'tem z'raki bo is'kala.

Já, <?> pač təkú, səj ku, ku wəna zəčne liētət po dvájsetih dnévih, nē, ku, ku se zvəli, ker prēj diəla <ə:> notranje wəpravila, nē, in wəna <sə z...> grēj vən <pa s...> <nar> wənde </nar> wək wəli čəbəwnjaka sə: zəčnə orient'irət in pə pride nūtər <nar> zamírka </nar> tū, nē, sej celo, če pājn prelwəžemo sámo málo, wána wan žėj <nar> tlé </nar> po tēm zráki bo iskála.

Ja, <?> pač tako, saj ko, ko ona začne letati po dvajsetih dnevih, ne, ko, ko se zvali, ker prej dela <ə:> notranja opravila, ne, in ona <sə z...> gre ven <pa s...> <nar> tam </nar> okoli čebelnjaka se začne orientirati in pa pride noter <nar> si_zapomni </nar> to, ne, saj celo, če panj preložimo samo malo, ona vam že <nar> tu </nar> po tem zraku bo iskala.

28.36,84–29.16,70

Γ'řejo nə s'tar 'dom, čə je 'tisto, čə je ʋ bli'žini, z'dej, 'kukər je 'piɛt, 'saj 'piɛt kilo'metroʋ s'tran, <nar> 'polej </nar> ne p'ridəju 'več nə'zaj, [Aja?] sə 'təm zorjen'tirəjo in 'zəčniju 'təm 'iskət ʋ'se, sə, sə udoma'čiju ʋ 'tistəm k'raju, [Aja, tako?] 'ja, in čə be jix 'peləʋ <ə:> re'cimo en kilo'metər s'tran, p'ridəju ʋ'se s'tarə čə'biɛlə nə'zaj 'səm [Ha], <kəm...> na 'isto 'miɛsto, <nar> 'kəmər </nar> sə b'lə, 'ne, 'iskət <?>.

Grějo nə stár dóm, čə je tisto, čə je w bližini, zděj, kúkər je piét, saj piét kilométrow strán, <nar> pólej </nar> ne prideju več nəzáj, [Aja?] sə tém zorjentirəjo in zəčniju tém iskət wsé, sə, sə udomačiju w tistəm kráju, [Aja, tako?] já, in čə be jih péləw <ə:> recimo en kilométər strán, prideju wsé stárə čəbiélə nəzáj sòm [Ha], <kəm...> na isto miéstə, <nar> kəmər </nar> sə blé, né, iskət <?>.

Grejo na star dom, če je tisto, če je v bližini, zdaj, kakor je pet, vsaj pet kilometrov stran, <nar> potem </nar> ne pridejo več nazaj, [Aja?] se tam orientirajo in začnejo tam iskati vse, se, se udomačijo v tistem kraju, [Aja, tako?] ja, in če bi jih peljal <ə:> recimo en kilometer stran, pridejo vse stare čebele nazaj sem [Ha], <kəm...> na isto mesto, <nar> kjer </nar> so bile, ne, iskat <?>.

29.27,00–30.38,50

'Ja, ʋəd'visno je ʋət, kə'ku ʋ 'enmi k'raji me'di <nar> jeno </nar> <nar> 'poli </nar>, 'kašnə 'pašə so, 'ne, re'cimo na a'kacijo səm 'pelu 'tydi na Γo'riško , <nar> 'polej </nar> <nar> t'le </nar> do'ma in <nar> 'pole </nar> pa 'ɣor <ə:> <xro...> Ro'dik , 'viɛste, <nar>, 'ki </nar> jə, 'ne, <nar> jeno </nar>, <nar> kə </nar> jə 'təm 'pej 'bəl <nar> 'kəsno </nar>, 'ne, [Hm] t'le smo <nar> 'lix </nar> ʋ'm'ɛs, tu jə za a'kaciju, z'dej zə 'ɣʋədni 'miɛt je pa <ə:> ʋəd'visno, k'je me'di in 'tisto se 'ləxko prek'lada z'dej, čə 'təm ne me'di, <?> jə rəz'lika 'tydi, kə'ku jə: 'tista 'uz 'ɣʋər, 'ne, ʋ <nar> enix </nar> k'rajix 'jɛ <ə:> 'bəl ve'soko, 'ləxko ʋ <ə:> x'ribi, 'ne, al 'pa 'niže, al 'pa 'bəl p'roč in 'təm se <tu...> 'tyt 'kej prek'lada.

Já, wədvisno je wət, kəkú w énmi kráji medi <nar> jeno </nar> <nar> pólí </nar>, kášnə pášə so, né, recimo na akácijo səm pélu túdi na Goriško , <nar> pólej </nar> <nar> tlé </nar> domá in <nar> póle </nar> pa gór <ə:> <hro...> Rodik , viéste, <nar>, ki </nar> jə, né, <nar> jeno </nar>, <nar> kə </nar> jə təm péj

bél <nar> kəsno </nar>, né, [Hm] tlé smo <nar> lih </nar> wmiés, tu jə za akáciju, zděj zə gwəzdni miét je pa <ə:> wədvísno, kjé medi in tisto se ləhko prekláda zděj, če təm ne medi, <?> jə rəzlika túdi, kəkú jə: tista úž gwər, né, w <nar> enih </nar> krajih jé <ə:> bəl vesòko, ləhko w <ə:> hribi, né, al pá nižé, al pá bél proč in təm se <tu...> tút kěj prekláda.

Ja, odvisno je od, kako v enem kraju medi <nar> in </nar> <nar> potem</nar>, kakšne paše so, ne, recimo na akacijo sem peljal tudi na Goriško , <nar> potem </nar> <nar> tu </nar> doma in <nar> potem </nar> pa gor <ə:> <xro...> Rodik , veste, <nar> kje </nar> je, ne, <nar> in </nar>, <nar> ker <nar> je tam pa bolj <nar> pozno </nar>, ne, [Hm] tu smo <nar> ravno </nar> vmes, to je za akacijo, zdaj za gozdni med je pa <ə:> odvisno, kje medi in tisto se lahko prelaga zdaj, če tam ne medi, <?> je razlika tudi, kako je tista uš gori, ne, v <nar> nekaterih </nar> krajih je <ə:> bolj visoko, lahko v <ə:> hribu, ne, ali pa nižje, ali pa bolj proč in tam se <tu...> tudi kaj prelaga.

32.43,00–33.03,00

'Mamo, z'dej <nar> ma'yar </nar> 'iməjo wəb'lięke, sə 'cięli wəbəwčijə, 'ne, dərgáči 'jəst 'imam še 'samo kle'byk pa m'režo in <ə:> roko'vice [Ma so vas? Kakšne?] <ə:> <nar> səz </nar> 'usnje, 'ne, <nar> t'le </nar> ne 'more pre'dərt.

Mámo, zděj <nar> magár </nar> iməjo wəbliéke, sə ciéli wəbəwčijə, né, dərgáči jəst imam še sámó klebük pa mrežo in <ə:> rokovice [Ma so vas? Kakšne?] <ə:> <nar> səz </nar> úsnje, né, <nar> tlé </nar> ne móre predərt.

Imamo, zdaj <nar> vsaj </nar> imajo obleke, se celi oblečejo, ne, drugače jaz imam še samo klobuk pa mrežo in <ə:> rokavice [Ma so vas? Kakšne?] <ə:> <nar> iz </nar> usnja, ne, <nar> tu </nar> ne more predreti.